

ان من الشجر كذا وان من البیان كذا

مازه گلای که مندیان خوش امکان مخوری و لیکن کاش
نست گشتری بر تخم آن مایه اندوز نیست نامی هشتادانی

کتابخانه

از ترویجی ایستام موع نسام طبع لای و استان مرا
گلستان خوش گلای حضرت امیرالرحمن جامی قدس و انامی

درین مینویسی کوشش و ان کالو و مریه و مریه
درین مینویسی کوشش و ان کالو و مریه و مریه

اِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لَكَلِمَةً وَاِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسَجًّا

مازہ کلامی کہ عند لیلیان خوش الحان سخوری و لیلیان فواج
معے گتری تیر غم آن مایہ اندوز بلند نامی ہستند اعنی

کلیات جامی

از تر وستی اقبسام موج نسائم طبع کرامی داستان سراے

گلستان خوش کلامی حضرت ملا عبدالرحمن جامی قدس سرہ السامی

در مطبع میمنشی نویسنده و ایام کالو در مرتبه طبع

فہرست

اطلاع۔ اس طبیب میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ و از فروخت کے لیے موجود ہے جسکی
فہرست مطبوعہ ایک نشان کو چھاپخانہ سے مل سکتی ہے جسکے معانیہ اور ملاحظہ سے شائقان اصلی حالات
کتب کو معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی انسان پر اس کتاب کے ٹیبل پیج کے تین صفحوں سادے ہیں انہیں
بعض کتب مدوہ بن و تصانیف وغیرہ پر کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہو اس فن کی اور بھی کتب
موجودہ کارخانہ سے قدر و ثمن کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو دے۔

کلیات و ادوین و قصائد	ابن ملجم بن شمس بن کریم بن علی سحانی
کلیات آخرین - مجموعہ نوا در	اشعار عربی در جلدین چھپا ہے۔
روزگار کے جوہر جمین چند مسائل ہیں۔ چار کتابیں ہیں۔	کلیات مزاج بیدل - حسین
۱۔ سوانح عمری حضرت مصنف	۱۔ دیوان بیدل - غزلین
۲۔ سوانح سلاطین - ۳۔ قصائد سب در دیوان کا۔	کلیات نظم غالب
اعتقہ ایراطا علیہم السلام ۴۔ رقصات	انتخاب کلیات عناصر خسرو
دیوان مصنف ۵۔ غزلیات صغیر	۴۔ رقصات بیدل
۶۔ جن نغمہ ۷۔ غزلیات خرابات	۴۔ نکات بیدل تہجد فکر
۸۔ رنگ امیر تذکرۃ العارفین	۴۔ اشعار از عبدالقادر بیدل
۹۔ صفہ شاعر عدیم النثر و جدید العصر	کلیات سعدی شیرازی
تنجہ علی خرب - جمین رسائل ذیل ہیں۔	۱۔ دیوان وسط الحیات
کلیات حقانی - جمین	۲۔ دیوان وسط الحیات
۱۔ قصائد عربی فارسی و غزلیات	۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۔ رباعیات کالپورا ذخیرہ ہے	۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۱۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۱۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۲۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۲۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۳۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۳۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۴۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۴۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۵۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۵۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۶۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۶۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۶۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۵۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۷۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۶۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۸۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۷۔ رباعیات کالیاب ہے	۷۹۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۸۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۰۔ دیوان غزل الکمال ہو
۷۹۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۱۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۰۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۲۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۱۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۳۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۲۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۴۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۳۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۵۔ دیوان غزل الکمال ہو
۸۴۔ رباعیات کالیاب ہے	۸۶

ان سن لیان بحرام قسم دوم مقصود و آنچه ازین قسم مستحبهای سلیم و مستغریبهای
مستقیم است اسلوب غلبت چه اکثر وقوع آن در میان منازل شوق و محبت ذکر مقامات
توحید و معرفت میباشد و چون این نیده قلیل البقا و کینه عیدیم الاستطارا ازین
مقوله نظمی خبر دست داده بود و تسوید و ریختن اتفاقان نادیده هنوز نام از خواص عموم
آزاد بیع رضا استماع نمیدادند و محسن اصفهانی می فرمودند مناسبت ملک و جنان نموده خلعت
قبولش بطراز عرض بجانب یک مخطیتر شود و خطبه کمالش بخت نام محبت و جوام حضرت سلطنت

شعاری بدشرف و مغرور گردد نظم

ز آنکه نقد سخن درین یازا	اگر چه باشد چو ز تمام عیار
نزد و بچو نقد های روان	تا نباشد بر دز سکه نشان
سکه آن اگر آگاه	نیست الا قبول حضرت شاه
شاه رشو نفیر صافی دل	حامی حق و حامی باطل
منبع فضل و معدن انصاف	مخزن عدل و مجمع الطاف
شاه سلطان ابو سیمه که است	آسمان پیش قهر قدرش است
پشت پرست شاه و شاه نشان	چاه شانش ز چاه شاه نشان
داده شاهان تاج و تاجش	تاج خاندان کشیده تاجش
دست بود شوق ز نشان کرد	کیسه پر داد و بجزر کان کرد
تیغ قهرش چو در مصاف شود	زهره بردلان شرکات شود

بسم الله الرحمن الرحيم

موزون ترین کلامی که غزل سرایان انجمن انس و محبت و قایم سنجان نشین
عشق و مودت با دای آن زبان بکشایند حمد و ثنای دانا نیست که نظم
سلسله آفرینش از مطلع و مقطع آراسته صنایع قدرت و بدایع حکمت اوست علیه کلمه
که لا و جلت عظمت جلالت و شیرین ترین مقالیکه طوطیان شکرستان شمع و صفا
و بلبلان بهارستان فصل و بلاغت به بیان آن ترخم نمایند تحیت و درود اینها
له نظام سلک جمعیت ارباب دانش و پیش از صبح و ناسستی باز بسته بشیر ایضاً تحیت
در وابط طریقیت اوست صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و بعد در و میشود و که
یا لقصیرین فضیلتی و فاضلترین خاصیتی که افراد نوع انسانی از انبیا
نبی خود بآن ممتازند خاصیت لطف است و نصیلت کلام و آن با کثرت
واع تقداد اقسام در دو قسم منشور و منطوم محصور و منقبت ان من اشهر الحکمه

چون نیاورد و نمکناهی عدم	تا تاب شرق آفتاب قدم
شد ز اشراق نور خود نازل	گشت ناز از شکست سایه نخل
تا که خفاش از بصارت دور	کنند از سایه استقامت نور
کیست سایه شده ستاره پای	آفتاب پیر شست و جاه
کیست خفاش فاش گویم فاش	خلق در ماده در معاد و فاش
گر ز ظلال خلیل شاه بود	که جهان را جهان پناه بود
زین و مار و خفاش و کبوتر	تا قیامت صلاح پذیرد
ز این و در پله های دولت	سایه و آفتاب را استی
یار اب این سایه است در	آفتاب و سپهر شایسته را
در میر و قیامت میگرد	پس سپهر خاور و بکشت را

<p>ماحول در مملکت ارم الی و مملکتی که در مملکتی که جلوه حال این مملکت</p> <p>را بر مجلس جماعت حضرت بادشاه در روز کار و روز قیامت</p> <p>پناه می فرستد به این اگر داد و بداد در این مملکت و در مملکت پانچ</p> <p>نار و یه جنون را نامی و بد الرحمن بر این مملکت که لسان الش پیر</p>	
<p>کلیه حکم است و در این مملکت در این مملکت و در این مملکت</p>	
<p>ناده بود و مملکت زبون افتاد</p> <p>در این مملکت و در این مملکت</p>	<p>ناده بود و مملکت زبون افتاد</p> <p>در این مملکت و در این مملکت</p>

مرغ تیرش چو آسمان گیرد
 نخل محش چو بار بر آرد
 هر طرقت کرده رو سکنه روا
 اهل غیش مبتلا کس اید
 فیض عاشق ز عالم جبروت
 کرده نص حق عدل رافت
 من چگویم کزین جلال
 هر چه اندیشه را برودست است
 نتوان گفت مع ازین شیش
 حق بود چو شخص و او سایه
 هر چه در ذات شخص موجود است
 رو نظر کن در آن درخت بلند
 هر چه بینی از شاخ و برگ و برش
 همچنین هر چه از دستعال
 پر کو نخل او بود پید
 گز ز اطناب ترسم و تطویل
 لیکن آنجا که فکر صافیت

در دل دشمن آشیان گیرد
 باز خصم از سیاه بردارد
 بوده فتح از بدین ظفر زیار
 داد در سلطان شمال نوید
 بوده خیره ملک ملکوت
 همچو داود بر خلافت او
 باشد اندیشه گنگ و ناطق
 پیش قدر بلند او پست است
 که خدا خواند سایه خویش
 سایه از شخص می برد
 بے تفاوت ز شخص شهود است
 اگر چه بر خاک پست سایه فکند
 همه در سایه ظاهرست اثرش
 دارد از حسن جلال و جلال
 از دل دوست خیر و والا
 کنم آن رایگان یگان تفصیل
 این اشارت که میرود کایست

محرمانِ سرمِ آتش را
نوزده حرفست که نه زده نه آ
بسم سه حرفست که گوید بسم
بیش که کم نیست و دین کو
از سینه بس و ندانه کرد
چشمه همیشه زلال حیات
شاید معنی چو لاش نه
ماسطه خامه ز قشید یافت
باش که باها هویت یکیت
هست وری درو و هر یک
غنیه عایش نکرده نهان
بهر تو نون دامن جان گفت
باش که عشرت و عرش و شرع
از برکات و حرکاتش وود
رسم بکون از سکناش پرد
نغم پری گشت به نقطه اش

تازه حدیثی ست عهد قدیم
عالم از ویافته فیض خمیم
حرز تو در ورطه امید و بیم
نقطه صفت در کف او مستقیم
فرق عدد و ریاضت و نیم
مسکن احیای عظام ز بیم
طره شیرنگ بر پیر و بیم
شانه آن طره غنیمت
فهم دومی الهیه فیها بیم
حقه آن در دل و شش غنیم
با تو کند حد رباض غنیم
مطلب رحمت و فیض حیم
دیدہ عیان دیدہ نقل سلیم
ساکت و برنج مستقیم
هر که شود بهر لب را ندیم
هر یک از آن را بهم دیو حیم

چای اگر ختم نه بر دست است

فتل رحمت و غفران زند و رزم مغفرت و رضوان کشد ربایحه

دیوان عمل سیه چو دیوان غزل	یارب کردم بحکم دیوان انزل
ناشته باب عفو دیوان عمل	دیوان غزل چه سود خالی ز غفل

ایضاً

رسمیت نه خلق و سکو حق بس کم و کاست	رسمیت نه حق بخلق بل روشن و پرست
دانگر که درین رهش فگندند نخواست	بهر کس ازان رهش ساند رسید

ایضاً

در خلوت جان دل نهان غیر تو کست	در صورت آب گل عیان غیر تو کست
ای جان جهان دو جهان غیر تو کست	گفتی که ز غیر من بپر دازد و دست

ایضاً

راست دایم بگوئے عنوان چه شود	بارب برهانیم ز حرمان چه شود
یک گبر دگر گزینے مسلمان چه شود	بس گبر که از کرم مسلمان کردی

و ل ذکره اعلی

بسم الله الرحمن الرحیم	اعظم اسماء یسبح بحکم
------------------------	----------------------

اور امباد خبر کرست پیچ تکیہ گاہ کز میل و بفصل تومی آدر دینا	گاہے کہ تکیہ بر عمل خود کنند خلق با او بفصل کار کن اسے بفضل کریم
	زینان کہ فعل اوست نذر زبان عذر ز اسجا کہ لطف اوست تو خود عذر او بخواہ
کے تو برون ز حد ادراک ہم از تو بہت قصر افراک پیراست مقام زربہ ناک در احوہ نیلگون زربہ چدرس ہمچون گل دلالہ خار و غاشا ارواح قدس شکار نشرا آسجا ہم رہنمان بیبارک نموان شد ازین خطرناک بر کسوت جان طراز لولا در بر ہم نجران چالاک	اسی ذات تو از صفات پایا ہم از تو منیر شمع انجم آدم بتوشہ مکرم اینہ از بہر تو ہم سفیدہ دم چین پروردہ ابر رحمت نشت در رسید کہ دلاور نشت وہیت پر از خطرہ عشق بے بدر قہ عنایت تو یار بکمال آنکہ دار کز جام صفا و خم وحدت
	آن بادہ حوالہ کن بہ چاہی کز وصمت ہستیش کذریک
ایک پایہ ز قدر است مساج	اسے خاک رہ تو عرش رائج

بہر چہ شد خاتمہ بر آن حریہ

سبحان من تخیہ فی ذاتہ سواۃ
 از ما قیاس ساخت قدشش بود چنانکہ
 بروہدش صیغہ لاریب جمہتست
 مہرے خرد چو چشمہ با چشمہا کشاد
 لیکن کشید عاقبتش درود دیدہ ہل
 طوبی کہ ہشت وضعہ پر او شاخ کوہ است
 شہاسے تار در لگن فقرہ کوہ چرخ
 قمار بے منازع و نقار بے ملال
 بر غیر او اضافت شاہی بود چنانکہ
 آزا کہ سہ خراز کند از کلاہ فقر
 و انرا کہ قامت از کشش او چو کمان
 بر باداوست ہمیش جوانان میکند
 ز امید بردباری او پشت ما چو کوہ
 جامی کہ نامہ عملش را نیامدہ
 موی سیاہ را بہوس میکند سپید
 حالش تب فحالت آہ نہ است

فہم نہ دیکنہ کمالش خبر در
 موی کند مساحت گرد و ہنر چنانکہ
 اینک نوشتہ از شہدائے بران
 تا بر کمال کنہ الہ فگفت در شاہ
 شکل الف کہ حرف نخست سہ الہ
 ہست از ریاض مکر متش و سہ گیا
 روشن کند ز مشعل خورشید شمع ما
 دیان بے معاون سلطان سپاہ
 بر یکد و چوب پارہ شطرنج نام شاہ
 از فرق سر کشان جہان کشد کلاہ
 صد صید دولت افگند از یک غنہ گدا
 وز شوق دوست فقرہ پیران غافل
 وز خوف بے نیازی دور و ما چو کا
 عنوان بغیر مظلمہ مضمون سحر گنا
 روے سپید را ز گنہ میکند سیاہ
 ہر گز بندہ حال کے بخین تیاہ

	جامی کجا و لغت تو اما بکاشت ق بر لوح صدق زور حتی کیفیت ما تفق	
جسل متین ربقه و لاسه محمد خلقت نوع بشر براسه محمد برقه تغلین عرش ساسه محمد ریش از گوشه ردا ساسه محمد جان من و صد چوس ساسه محمد نیست مرا دیگر بجا ساسه محمد من که و اندیش ساسه محمد	ما بر معین چسیت خاکه پاسه محمد خلقت عالم براسه نوع بشر شد سوده شد قدسیا زاجید اوست عروه و ثقی بست دین و ددل جان گرامی دریغ نیست ز عشقش جان محمد درون خلوت جانت حدثنایش بجز خدا که شناسد	
	لیس کلامی یغی بنفت کماله صل الہی علی ابنی وآلہ	
پردہ آن نور خاک آسپه محمد ربیب بکان نداشت تاب محمد چون زمین بر فتنه نقاب محمد از شرف دولت خطاب محمد نقش سحر کے شود عجب محمد ہر کہ شد شد امر و زو باب محمد	نور بقا آمد آفتاب محمد بست نقابی ز خاک آب و گرنہ چشم خدا بین بجز خدا سہ بنہ افسر کوین گشت کاف لہو ک چون شب سحر کشید شہر انہ دولت نزد پایت باب نیامد	

<p>تو در شیشه و نرا جاسے فخر تو بفقر و تا جداران در تیره شب زلال خدایان آیات تو در زمانه روشن بروی زده کفِ خجالت مشتاق تراره میلان جامی که ز تنباه و عصیان</p>	<p>بر ترز همه چو دُرّۃ التاج آورده بفرق بردت بلج نور تو شده سراج و هاج چون شبگون خطا صفی حاج با جو دکت تو بحر موج در زیر قدم حریر و دیباج شد خرمین طاعتش بتاراج</p>
<p>اکون ره معذرت گرفته مسکین بشفاعت تو محتاج</p>	
<p>امی برده ز آفتاب بوجه سبق تابانی ز عکس طلعت و تاری می طرعات بر هر که تافت پر تو انوار می تو جہست شد سائیه الحق چنین سحر زمینان که شد کلام تو دیباچه کمال در بزم احتشام تو سیار هفت جام برد فخر جمال تو تو ریت یک قم گل امانه از ورق غافلت گرفت</p>	<p>قرص قمر بجز دست تو گشت شفق صبح اذ تنفس لیل اذ عسق شد سحر کرد همه آفاق چون شفق ندیرا که بود گوهر پاکت ز نور حق یا منطق تو نا طقه را کے رسد منطق وز مبلخ نوال تو افلاک نہ طبق وز مصحف کمال تو انجیل کیوت بر عکس این زمانه که بگیر زر گل ذرق</p>

<p>صلی الله علیه و آله از همه بالا گرفت کار محمد کرد در زمان تیره شب شمار محمد لیک بنقر آید افتخار محمد نیمه بران بیک یار محمد بر در آن غار پرده وار محمد خار و خسته آرد و از دیار محمد چاک خنم آنرا بیا دگار محمد</p>	<p>لیس کلامی یفی بغت کماله غن شب اسرے چو داد بار محمد گوهر اسرار ذات فخرن اسما خوابگی کائنات داد خدایش بمسد حق آدم که گسب و بصورت بشد دوسه تارے که عنکبوت نیش گر پی ارباب شوق باد بهاری همچو مژه بر دو پیر تا دم محشر</p>
<p>صلی الله علیه و آله ز آدم و عالم کن قیاس محمد بار و گرس ز داد لباس محمد هر که شد امروز حق شناس محمد مین قویم قومی اساس محمد منهزم از بیبیت و هزار محمد داشته از پاس خنم یار محمد حق نکند رو التماس محمد صلی الله علیه و آله</p>	<p>لیس کلامی یفی بغت کماله اے شده تافح ز فیض کس محمد وحدت مستور در مطاوی کثرت یکسر مواز حش جفا شناسد تا بقیامت مصنون بود و تزلزل جیس عدد گشته با و فور جلا داد حفظ حق اندر لباس اشخ عتاب هر چه کند التماس در حق است لیس کلامی یفی بغت کماله</p>

منتخبه باشد از کتاب محمد	هر چه بود در صیغه هست
صلی الهی علی النبی وآله	لیس کلامی یعنی نبیست
نای بسوزد و زوز ذابت محمد	که بود در ده صفت محمد
هر که درین صفت نیست است محمد	شاه خوانش که کجاست چون زوز
بر نو اسیر التفات محمد	ساخته چون نای بارده مس
مستی باقی ز باقیات محمد	مستی از از منرا باقی باقی
تاقت عیان از همه جبات محمد	سایه نهان شد چون آفتاب
کوه خجل ماند از شبابت محمد	و صفت هیچ باقی است
عاجز هم از شرح معجزات محمد	که نه در سمع و نه در بین
صلی الهی علی النبی وآله	لیس کلامی یعنی نبیست
هست جهانی ز بحر جود محمد	پیش که خم شد پیکر محمد
نیست سر و زبانه از مرده محمد	هر چه است از سر و زبانه محمد
با همه زینت بود فرد محمد	پایه قدر مستر بان ملک
نام و در دیده شود محمد	جز لمعات جمال قدم اقدس
و خسته با جزین سعد محمد	یو لیلی ساقی زینت
عاجز بود بلیان محمد	شیوه صد بقیان و فادیت
فوق صعود فدا محمد	هر سقوط در لب بود محار

شاہ نشانان بارگاہ جلالند	خاک نشینان آستان محمد
گشتم نشان ہرنی بنشانی	محو نشانہا بو نشان محمد
ہست بہمانسرای نعمت ہستی	عالم وآہم طفیل خوان محمد
باہمہ اشجار چیت و ضہ رضوان	چند نہانی ز بوستان محمد
گر بہراصل عرش و ارش علی	نیست خلو در علوشان محمد
شد صدف گوشش عرش عالمی جانب	پر گہرازلعل در نشان محمد
لیس کلامی یعنی بخت کمالہ	صل الہی علی البنی وآلہ
صبح ہدی تافت از جبین محمد	عرصہ دنیا گرفت دین محمد
گشت بقواسے ماریت ہویدا	سرید اللہ ز استین محمد
از پس از پیش ہر چہ بودہ باشد	دیدہ عیان چشم تیر بین محمد
طوق نہ گردن سمران جہات	حلقہ کیسوے عنبرین محمد
نقد ہمہ کائنات آمدہ قاصر	از من گوی ہر نہیں محمد
تحت نشینان تاج بخش کشیدہ	باج گدایان رہ نشین محمد
غیر جان آفرین کے نشان	در دو جهان حد آفرین محمد
لیس کلامی یعنی بخت کمالہ	صل الہی علی البنی وآلہ
ہر کہ نہ روی آورد بہراہ محمد	کے بودش راہ در پناہ محمد
کو کہ حسن آفتاب شکست آ	شعشعہ طلعت چو ماہ محمد

ماہ بود علی از جمال محمد
 در چمن قاشق قدم نهاد
 حرف شناسان نقش کلاک قدم را
 یافت چو کویتان ز خال معبر
 چند نشیمن درین سر اطلعت
 روزنه بکشا که تافت بر همه عالم
 دست بدامن آل زن که نباشد
 لیس کلامی یعنی نبعت کمال
 حرز زبان صیت لغت و نام محمد
 بہرہ نیابی زد و ق باہمستان
 چرخ برین باہمہ مابج لغت
 پیک نسیم شمال سے شدہ محرم
 بہر خدا چون بغر عرض رسائی
 شرح کنے افتقار و عجز ہے را
 بوکہ در آیم بدین وسیلہ دولت
 لیس کلامی یعنی نبعت کمال
 مہبط وحی خداست جان محمد

مشک غنیمے ز زلفت و خال محمد
 سرور دانے باعتدال محمد
 صد مدد آید زمیسم و دال محمد
 دین ہدی زینت از ہلال محمد
 محتجب از نیل کمال محمد
 پر تو خورشید بے زوال محمد
 جز بہ محمد مال آل محمد
 صل الہ علی النبی وآلہ
 صل علی سید الانام محمد
 تمانہ چشتی حبسہ ز جام محمد
 ہست کین پایہ از مقام محمد
 در حرم جاہ و اجتمہام محمد
 از قبل بیدلان سلام محمد
 با کرم خاص و لطف عام محمد
 در کف ظل اہستام محمد
 صل الہ علی النبی وآلہ
 کاشف سر ہدایے بیان محمد

قطع این دی تبرک اختیار خود را اشترستم که بخویشم و در راه پای کوبان سیر و شوق جمال او را هر که بر ناقه بهرخت رباری می هر نشان پاک می بینم ز ناقه در شش	می خنم در قبضه حکمت ز نام اختیار نیست در بینی مرا جز رشته شش زیر پایم چون حریر و گل بود نماز پار من ناقه هست سنخین شش می نماید چسبیده معصوم آینه را
---	---

محل اسب دیر می چید حدیسه آواز کن بے دایان را از اسه دیگر تو ساز کن	
---	--

یک طرف بانگ می کیان آب آواز در ناقه چون ذکر حبیب منزل و شند یسایان می چو گل بکشا و گوئی بین حال و وجه من فرو داز کوبان فراموش منزل جانان کان لطف و نیت بند لاله صبر می او بر چهره گل داغ دایه آن دارم که بنیم شیدا و آواز	از گرا بخانی بود آواز که ماند دل سجا گرچه باشد در گرانی کوه گرد و باد کز نیم بزم آید شمیم جانفزا سری بخدم می صبا بهر خداست ایه خوش خاک و دلکش استین و کشا سیر و اخلال بر جبهه شیل مشکا گر نیایم دایه خود و آه من بار و آ
---	--

نجد میگویم وزان قصد زمین شیرست کاف و آب جود و خورشید کرم را منجربست	
--	--

بر کنار و جلایم افتاده دراز خان وزد و دیده دجایه خون در کنارین	
---	--

<p> خاک مدینه است تکیه گاه محمد صفت چو شد لاحق سپاه محمد بود محمد تا شجر گواه محمد باشد هم از مفکوه کاه محمد نیمش برین ز برق آه محمد صلی اللهی علی البنی و آله منبع احسان و لطف و غمی محمد جز مشکین زلف مشکبوس محمد خیز و قدم نه بست و جوی محمد تخته رسان این درد سوس محمد کحل جلای ز خاک کو محمد جان من و داغ آرزو محمد عمر گرامی بگفت و گو محمد صلی اللهی علی البنی و آله </p>	<p> هست برون از دو کون اگر چه هر داو ز خیل مسوین مردش حق چون که دعوت کشاد زبان بگوید با کنه همچو کوه چشم شفاعت حشر من شور و شتر تمام بشر را لیس کلامی یعنی بنفت کماله مطلع صبح صفاست روی محمد سلسله کائنات را سپی نیست با صبا اسے رسول شیر و المجا بر رخ از خون دل و روان بین چشم رد دید ه بر زبنت کرم کن مرهم راحت جرات دگر انرا دولت جامی بسا نیکه میگذراند لیس کلامی یعنی بنفت کماله </p>
---	---

و ایضا

<p> بیکشد هر دم بر دیم قطره هادی غنای برده از سینه صبر از دیده خواب از دل قرار </p>	<p> محل رخت بندای سرباز شوق یار زودتر آهنگ کن کار و اودار </p>
--	---

یا شمع المذنبین بارگناه آورده ام چشم حمت بر کشاموی سفید من نگر آن نیکویم که بودم سالها در راه تو عجز و بیخوشی و دوریشی و دلریشی در دیوهرن در کین نفس و هوا عداکین گرچه روی معذرت نگذشت گستاخی را بسته ام بر یکدگر نخه ز غارتان طبع	بدرست این بار با پشت و تا آورده ام گرچه از شرمندگی روی سیاه آورده ام هستم آن گمراه که اکنون ویران آورده ام اینهمه بردعوی عشقت گواه آورده ام ز نیمه با سایه لطیف پناه آورده ام کرده گستاخی زبان عذر خواه آورده ام سوی فردوسین من مشتکی گناه آورده ام
--	---

دولتم این بسکه بعد از محنت و رنج دراز
بر حسرم آسانت می نمم روی نیاز

یا رسول الله نیکویم که ممان توام بر افتاده زبان گرگین سگ آتش جان گر ندارم افسر شاهی بسرا بر بسکه است سعد غت نم بر صدر ایوان قبول شد گلستان از خوی چار تو خاک حجاب واریان گفت گوی زلف طبعم که دقترم ارم سیاه از مصیبت بجا چون بود غر شفاعت احمای بس شفاعت	با فقیر طعمه جوی از ریزه خوان توام آرزو مند منی از بحر احسان توام گردن تسلیم زیر طوق دیوان توام اگر نیاید سنگ و از دست ربان توام من بگو گشته خرسند از گلستان توام عذایب و گور غم شناخوان توام اگر شفاعت نامه ناید ز دیوان توام آل امحاب ترا پیش تو می آرم شفاعت
---	--

<p>پایه و ن کی کردی بخاک بغداد از رکاب حنذا شرب که نایکدم کنم آنجا وطن مرغ جانرا آشیان صلیست آن آنا خدا خوابگاه حضرتی آمد که گریه بود بفرض فرض بود بر همه بهر زیارت کردش مرقد او در زمین پیدا نهی مان که من</p>	<p>گریه چیدی هوا شیریم آسوسه نشان عمر با ترک قامت از وطن کنه توان رهنما این مرغ را زور سو آن آشیان مرقد پاکش چو مد علی اندر آسمان صرف کردن عمر را در جستجوی نردبان یاز سرنا که نه بشینم ز طوقش یکران</p>
<p>کی بود یارب دل از فکر دو عالم کرده صاف گرد آن حزم حرم گویم خروشان طواف</p>	
<p>السلام ای قیمتی تر گوهری دریا بود السلام ای آنکه تا از جبهه آدم تفاوت السلام ای آنکه زنگ ظلمت کفر و السلام ای آنکه نام در همه کون مکان السلام ای آنکه بهر فروش بهت پناه السلام ای آنکه بواب شفاعت روح بهشت السلام ای آنکه تا بود درین سیر</p>	<p>السلام ای تازه تر گلبرگ صحر او بود نور پاکش کس نبرد از قدسیان او بود صیقل تیغ تو از آئینه گیت زرد و تیز میان را بجز نور تو در چشم شهو طلوع آتش ز شب گرد تا زار و زو جز کلید لطف تو بر خلق نتواند کشود در سرم سودا در جامم تنها می بود</p>
<p>صد سلامت میفرستم هر دم اسے فخر کلام بیکه آید یک علیکم در جواب صد سلام</p>	

من هم بفقر و فاقه خوش رخسار آید کز نی هیچ با منزل مرانی دل گس مایم	ناله کش آنا تاقه و شن باشد سبزه دل من ناله را و دل مرا سبزه حرم لکشتا
---	--

یاربینه است این حرم کز خاش آید بوی جان
یا ساحت باغ ارم با عرصه روض الجنان

باو ششم شکست آید ز لای جان فزا چون کعبه مد قبله که بر طایفان ده رود جانها قلم کرده ز سر بر طافش پیر خرم از آن باران نم کاید صحرائی قوم گلگامی حسی عشق کس از آن نومی سینیکه برمه تافه سر جیب و بگافته سپهر شمع آن حسن اگر خواهی که یابی ز تو سلطان اقلیم و قاشاه سر بر صفا در یکا امکان و قلم بودند لیکن چشم بحرست جان اندیش ساعل لیکن پرور قرآن که با آنی سوره دارد از اعجاز اثر هر حرف از آن خوش نغمه شد به نطق و بیج از ده کمان کینه بر ناک حلقه لادن کینه	خاکش بود و کل جلا در دیده اهل هر سنگ و سنگ سیر گزشتا و پیر فرش مطافش که به هر مرغای شایسته رویا نه از خاک زده کلمای حسن جاوید گرشیده آن بشوید چون بلبل آبی زده در جنبه دایره یافته سر به خیر حیات تار و نه خیر البشر کرب همه کز آن سرد قمر صمد زده و سفا سر به مهرش آید او در میان شان از کرم شد برین لایحان باشد طفیل کوهرش و دل آن کز آن از مثل آن عایز تر نکند همه اهل بیان سیر از دل را تر چه را از ابد را تر بیان نظمی که بود آفریده هر کس بر آفریده
--	---

حق آمانی که عمری در پوایت بوده اند	دین زمان در ساحت نبی خوش آمده
حق آمانیکه را بی را که خود همی و ده	پاس از سر ساخته ایشان همی و ده
حق آمانیکه از راه منالست خلق را	خبر بصورت شایع شرع توره نمودند
کنز گدای بنیو اجامی عنایت اکیهر	کش عنان دل ز کف نفس بود ابر بود
از سحاب فیض لطیف جام خود شمعین	بر دل جانفش که از لوث گناهان بود
کحل بینایش زین که عمری در هوس	مردمان چشم او خون جگر بالو و ده
کن قبول او در طفیل آنکسان که تجوی	هم تن و هم جان بر است و ده آسوده

باشد ازین قبولت فارغ از خلد و جیم
بر صراط سنت و شرع تو ماند مستقیم

ایضا

بانگ رحیل از قافله بر جا خیر ای رها	زخم بند بر احواله آهنگ حلت کن
بندش را نو کتا بهر حد بر کش نوا	ساز از نوای جانفرا بر کوب بار کن
ناقد را جان عرب سوو از برج قعب	طی میکند با صد طرب یکوفه و دیکن
جز قصه سلیمی مگو تازه شود از فکر او	کوته که آمد پیش رو پیدای سپاه کران
یتی بنیایت بر خطر خالی نراه راهبر	نی دور و از جوی اثرنی دور و از انسی نشان
است از سر لب نو بوی شگرت سوو	صد کشی از ناله در و جاریه بی بادبان
بسته بهر یک محلی نبسته در و مبتله	وز پی حد کن بیک خوش ایجه و شیرین بان

میشد قرین جان تنی بارگاه نوامین گفتش بگوش هوشن اسرار غیبی سیر برامت گستاخ دی گرد و بساط لطافت از فلکباری خفته فوش که حشر گردیده هر خرق عادت کاویا بر خلق عالم دلا ادصاف او پیش خرد بین بود از حد نبود درین دیر کس از نعت او خوشتر سخن	فی جان رهن ما و من تن سیران جان دانی بی فکر و نظر گویای بی کام زیبا گر نه ندان فرخنده پی پاکشاعت میا تا طلعت خورشید و شش نماید ازیر و یما ظاهر کند آرزو اجداد از معجزات او مد حاشا که در سمر اید ظاهر شود این دستان زین نکته جامی بس کتان ادب رحمتی توان
---	--

نقش بس فرخندگی جان را در پیا بندی هست آن زلال زندگی میباش از ان ربیب	
---	--

ابشر و اذلاح من نجد مقامات لیس باد آن ربع و من خوش میکند جان را گوشه برق زلف طلعت خشان کشید زود تر آنجا رسانیدم که چون نیک شد غمای خود نماند چون پیش او نشوم اشک زیان میروم اما کجایا بدو حاج	منزل سلمی اطلاش نمایان شد زود بر غیر مشک فتادست پندار ز غیب اینک نیک انظر لایع هر از ان تی منزل جانان در گمشکل توان بودن نیست بفرغیت خود سرمایه ذوق مضمون پیش آن دریا شیرین قطره چشمت
--	--

برورش جامی چه فرسندی دهد بکره طواف ما تسلینا ولو طفنا الی یوم النور	
--	--

میساخت و نشن آه راه عویشان بنوا
روزیکه با خلق و غاشد لطف بر جان غا
خانه آمد و چنین از قوت آن نازنین
اشجار را بهر کف آواز داد از هر طرف
شد پیش اعدا از کرم زو پیش از احوال
شد بر در غار محن بهر عنایت ده تن
بر زخم بدخواهان دین پیش تر و نیکین
با فرقه از دین بری در معنی پیگیری
میشد بوقر و او هر که کین کوکاز
گفت بهتری کش از کبر پستان نبود از شیر
زنانک طعامی ردوی اطعام کرده کا
صد نشسته بی آب و بود از کف و آب جو
میرفت یا پیش تیره نشسته و شکم بی آب
سایه نبودش بچو خوردین طرفه ترکاند بر سفر
در حرب جضم به نهاد این و سپه دفع و فدا
هر که نهاده پابرون از گنای چند و چو
آتش که نیز از حرم بر سر جلقه علم

بشکت تو مرا را بر گوشه این گریه خون
از ام محبت احصا شد که نقشش تن و جان
آدم که شد بدین نشین بر میان هر فشان
پیشش دندازد و در شد در حق است
بر غلام سموم دم کز وی نیالاید زبان
تا از سو و پیر فتن بر جان او نایزبان
چون بهینا آمین بهین همایشان
چون دم از و گو گری و بختایدان
در جبهه پیش پا او نهاده سر شیرین
مالید شد بر شیر تر پاش از پیش جان
وال طعمی بی پیش کمی باقی بجایش همچنان
از فرقه انگشت و شد از جانشان خمیده
شد چوب شمع بی است خود چراغ بی دغا
از تاب خور با کاسر بود از سایشان
از آتش تیغ تر و اورا خاق نیستن کمان
یک گم او بوده فرون از عرصه کون
نه اند تا ملک قدم یکدین بهت بران

<p>از جادوان آید تسل تو مارا</p>	<p>ازین بزم آید رتبان بود</p>
<p>آشانی تجا بر ما لب که آید</p>	<p>ترا فتح باب شفاعت مست</p>
<p>این نیست آب سرنزل جان بود این نیست آب که هر شب تراذیکه و این زمیست که هر جان من و جان من دین نازکشان رفته بر جان من ازو میدهد خاک ریش خاصیت آن ایم باید افشانند زهر نوک تره خون جگر جان جامی بقیقت نهیم آب و دهوت</p>	<p>جای آمدن سر و خزان بود پیش ازین رسته بجای تو گل و ریاحین بود آنکه مدد دست آتشان مان بود که نفیس خضر از بزم جادوان بود هر کجا لعل لبها شکافشان بود گر بصوت گلشن از خاک خراسان بود</p>
<p>الینا</p>	<p>الینا</p>
<p>بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف روی امید سوی تو باشد ز هر طرف در دیده اشک عذرت قصیر ماسلف فرش حریم قبر تو باشد زب و شرف باشد کتم تلافی عمری که شد تلف تا گبریم ز حادثه دهر در کشف</p>	<p>اصححت ز ایراک یا شمنه الجف تو قبله دعائے و اهل نیاز را می بوسم آستانه خضر جلال تو گر پردا سه چشم مرصع ز گوهرم خوش حالم از تلافی غلام روضه رو کرده ام ز جمله اکناف سوی تو</p>

سلام علیک ای نبی مکرم
 سلام علیک ای زبای ملکوت
 سلام علیک ای زبای طغیوت
 سلام علیک ای زبای سماعت
 سلام علیک ای ملک رستا
 سلام علیک ای شمس البصیر
 سلام علیک ای زبیر نوبت
 هزاران تحییت زحق باقی
 بتخصیص آنان که هستند با تو
 اگر فتنه نوبت نبودی نبود
 و گمراه خلد از نور روشن
 ز سعی تو شرف ابواب مفلوک
 جزاک الذی عم جوداً و برآ
 توئی یار رسول الله آن حجت
 جگر تشنگانیم از ره رسید
 در وهنای کاریم و دلهای جفا
 کشادیم بار سفر در دیات

مکرم ترا از آدم و نسل آدم
 بصورت موزن سبعتی مقدّم
 طفیل وجود تو احیاء عالم
 جمال تو آینه است عظم
 ترا خاتم المرسلین نقوش خاتم
 که روح الامین درین نیست محرم
 مرا کشت زار امل سبز و خرم
 بروح تو و آل عصمت تو هر دم
 بیکجا جنبیت تمام منضم
 یک ملت کفر و اسلام با هم
 که رستی ز ظلمات قعر جهنم
 ز لطف تو شد کشف اصرار سهم
 وارضاک عنا و صلے و سلم
 که باشد محیط از عطا تو یک دم
 ترسم علیتایما و ترحم
 ز لطف تو داریم امید پریم
 چو جامی ز بارگنه پشتهای خم

رویش کن منظر صفا که در صورت اصل زنده عشق نه مردست و نیرد هرگز در جهان نیست تنایم که ندر و بد چشم از دیدن رویت بخدایبیا شد چون کز اچاشی شهد محبت ترسید	آتش کار است از و عکس جمال از لعل لا یزال می بود این زندگی و لم یزلی حاصل عشق بود منقبت پی بدلی جاس آن دارد اگر کور شود معترلی از شعله نخل چه حاصل ز آب اس سلی
---	---

جامی از قافله سالار ره عشق ترا اگر پرسد که آن کیست علی گوئی علی	
--	--

کردم ز دیده پاس سوی مشهورین خدا مرقدش بهرم گزینند پای از قاف تا یقاف پست از کشتش آزنا که بر عذابه بود جعد مشکبار کیسری که در وقتها و می کند لطف	بست این سفر غایت عشاق و فرس عین حقا که بگذرد سرم از فرق فرقین آن به که میل جوی کند ترک نشین از سوی مستعار چه عابثت یزین رکب انجیح این تر و خون این برین
---	---

جامی گداس حضرت او باشن شود یا راحت وصال مبدل عذابین	
--	--

سلام علی آل طاه و یاسین سلام علی روضه حل فیها امام سبقت شاه مطلق که آمد	سلام علی آل خیر النسین امام سبای به الملائک الدین حریم درش قبله گاه سلاطین
---	--

<p> یابد ز کلاک فصل تو تو قیج لا تحف خورشید و ارمه جمال تو بے کلف ابواب کنت کثر بفتح من عرف هر کسکه باصفاء درون چون صد نا دیده از زبانه قدرت هنوز لطف در جود تو نشناختند غیر کف لب پر نفیر یا اسفا دل پیر از آن تیر پدر که یافت ز فرزند نا خلف داند شدن سهام خیالات را بهر اورا بود بجانب موهم خود شغف حاشا که جنس گوهر رخشان بود عرف جز سیرت که دیده بر آبست و هلف کز پوست پا برون نهنا و شش چنان هر صبح و شام بهر صفای کشد صف </p>	<p> دارم تو قیج اینک مثال جامی من مهر بی کلف ندیده کسی نیک است بر روی عارفان تو منفتح گشته است جز گوهر و لای ترا و اورش نداد خضم تو سوخت ز بخت پو بوب نسبت کنندگان کف جود تو بخیر رفت از جهان کیسه نپی بر پی تو رفت او صفات آدمی نبود در حالف زان پایه برتری تو که کنه کمال تو تا جنس را چه حد که زند لاف حب تو جنسیت است عشق و مولات سرب مشکل شود ز خوان نواله یاب بر کشف سر کشف از اکجا است و جامی بر آستان تو کاجای سجود </p>
---	---

گردی بدیده رفت و بحیب صفانعت
ایده ای هسته اشرف التحف

قد پد ایشهد مولای انخوان حله
که مشاهد شد از ان مشهدم انوار علی

یکی پوست درخت و درخت کشته
 کنی عیش و قلع و جبت جوش
 ز زلف خم اندر خم پیچ پیچ
 نمیدانی آيا که آگاه بپیش
 گراؤل یری بود آتش تابد
 کنی کسب فضل و هنر تافت و تابد
 چه دیر و ز فضیله که بخرد دارد
 اگر از شعر و اشار و داری استعار
 گوی مدخل را منی نام حاتم
 و گر خامه دستگیری ز خوانی
 کنی نامه خود سپه چون لیلیان
 قلم باد و سستی که از خنجران
 گرانمایه عمر تو شد صرف ناکه
 مگو حال ما منی که بر کتب و ک
 چه جوئی ز افعال خود و صحت
 ز خردان نیکوستان کلام است
 اگر فتم کند در بیان معانی

بر دصبر از جان آرامت از دل
 که شکر و بانست ز سر زایل
 ننی پای و دست خود را سدا
 از گشت آرد نه در دلت زایل
 بچشم تو چون پارسه یوایل
 از آتش نوری که نه ماهه یوایل
 بر آتش از آتش از آتش زایل
 بیا سر از آتش که نه ماهه یوایل
 گوی جان را کنی چه نه ماهه یوایل
 نویسی سر از سر نه ماهه یوایل
 بحد ادانی و در نه ماهه یوایل
 بود بهر مرد غرض از ایل
 فتنه زانصریف ایام خدای
 که نام بر دست به نام یوایل
 بر سر زایل بود یوایل
 بر سر زایل بود یوایل
 که نام بر دست به نام یوایل

<p>شبه کان حریان کل تلخ آید طایب ابن موسی رضا کند آید ز فضل و شرف بیانی او را جدا پنی عطر رویند بران جنت اگر خواهی آری بکف امین او</p>	<p>در دنیا از کائنات سبب هیچ تکمیل رضا شد آید چون ضامن اگر نبودت تیره چشم جهان بین سبب و یارش بگیسوی سلیس برود امن از هر چه خیراوست</p>
<p>چو جامی چشم لذت تیغ قهرش چه غم گر مخالف کشد نخچین</p>	
<p>چو پیوند بادوست میجو ای پیل مکن شهر عرش پرواز خود را ترا ذروه اوج غرّت نشین ز آینه ش جسم آویزش او که جاترا بصد قدرت زن ندا کمالات همی در امانت هستی بود غبن فاحش اگر مانع آید بر اطراف گلشن کسی جام روشن مخور قند الفت که در کام نیست بنظاره روی شاهد کشائی</p>	<p>ز چه یک جزا دست پیوند گل درین مینشت آباد آلوده از گل تو خوش کرده در مرکز خان شیر چنان گشتی از گوهر خوشی غل ز به فکر و اندیشه همه کمال میان تو و مقصد افتاد وصل ز لذات آجل ترا خدا عاقل بسیج قمار تی و صوت عیان و بعد عاقبت تیغ زهر قاتل قطره کاین بود مهر و موه ایشا</p>

یکے فوج و راج قربت مہم	ز ذات جلیل و صفات جلال
یکے جوق در طوق غرت کرم	در ایصال و افضال و سبیل
چومی گشت تیر حوادث از انجا	ہلک قدم بان بیک حملہ
در ان قلزم نور شو غوطہ زن	فروشوی از خویشتن خلعت ظل
ز قعر محیط و قدم منبسط بین	بودی امکان ہزاران جداول
بود بحر و جدول یکی فی الحقیقت	دوئی خاست از احوال و حل
یکے خوان یکے دان یکی گو یکے جو	سوی اللہ واللہ از ور د باطل

بہر حقیقت کثرت شرع جامی

فیاض قول و یا شرع قایل

سبح نامہ کیست عشق و کج خاموشی بتائش	سبق نادانی و دانادلم سبق بچویش
زہر کس نہاید این شاو شاگردی زہر کس	بدخشان شد ہر گنگ پارہ لعل نیش
زبان جزیرہ بانی نیست این در علم	درینجا در ہمہ عالم ندانم کس بانی نیش
کما در جمع نادانان تو اند کہ جمعیت	کے کہ فکر و انانی بود خاطر ریش
دلی کو ذوق نادانی چشد ہر ذوق	کہ بند نقش کلک عقل شود آب نیش
طویل لیل طومار است شرح علم نادانی	کہ در عمر اند متوان رسانیدن پیام نیش
شہو الحق فی الکونین کیستہ ز منہوش	سود الوجہ فی الدارین مینقطہ ز منہوش
تصور کے توان کرد اگر کسی یقین	اگر نبود عرف کشف حقیقت و وجد نیش

نه آخر میزان دوران دوران
 اصول و فروغت مسلم شد اما
 نشد کارگر بر تو از فرط غفلت
 ز آداب اهل کرم بحث کردی
 ترا در طریق جدل نیست کار
 ز منطق مکن قطع کاندرد و گیت
 بتین نگشت از حد و در سوش
 ز حکمت نبود اینکه میل بیطی
 چون نفس ترا نیست رو در ضیعت
 بسین هیات چرخ گردان که باشد
 فلک را چه گیر می حساب مدراج
 خلیل الله آسا بتائید فطرت
 اگر قابله فعل خود کی طرف نه
 به نیروی سیه مهت بزین دست و پا
 ز اجرام و اجسام سغای چه جوئی
 بر آو سر از حبیب گردون گردان
 زهر سوسنا ده صفوف ملایک

بود سحر سبحان کم از ثنا ز قبل
 نه گشتی با صل خود از فرع و صل
 حدیث او آخر کلام او ایل
 ولی نیست داب تو خرم منت سلا
 بنجیدم او قضا و غرض الانامل
 نشد حل ز اشکال او هیچ مشکل
 نه اجناس عالی نه انواع سافل
 ز وحی آتیه ترا گشت شاغل
 ز تحمیل علم ریاضی چه حاصل
 بنجومش گمے بازل و گاه آقل
 قمر را چه پُر سے شمار منازل
 جز آیات فاطر مخوانین بیابکل
 بسین نور فاعل عیان در قوئل
 بهم بر شکن دام و بند شو غل
 بصوب اعالی گراے از اسافل
 بسین عرش راقدیان گشته تزلزل
 گردی مسیح گردی مصل

دو شاخ لا شود در کهر غل بر دین ملک
 میان لا و الا یک لاف وقت در زبوت
 خواطر چون گیس که دند غوغا در آن زهر
 چه مکان باشد از آن شهید برنج گس دل
 زمره کوری اضی بود و اضی نیست او
 چو خواهی در عرفان و نش جان کن غوغا
 چو باشد پشت خم گشته چو چوگان رکوع
 چو رخسار متشنج لال کند این توده غبار
 خطا گفتم کی انگیزد که جولان غبار کس
 نیایی سرفراز جو انفرادی که دست دل
 سر این شته گردنای زدوک پیر زالی جو
 ز جانان لعن عاشق بازگون نعلبست که
 چو در مشهور خود فانی شود محروم دولت
 بعضیان طعنه بر آدم زدند قدسیان اول
 کجا آدم شدی مرآت کامل که بنفرد
 مگو هر ساده را عارف که شکل گوهر فشا
 مسبب صاحب دین صمیم از غوث استیا

چون کشاند در الا بوحد چشم عرفانش
 در الا آن لاف بالا شمار و عقل گیش
 چو گفتار لب ز شهید هادی است غایتش
 نگر شسته آستین است پیران گس را نش
 زمره نیست جز خضر می که به خضر است پیا
 که دارد در طلب کزیر از غوغا نش
 نماید نه فلک گشته کوی پیش چو گاش
 بود شتی غبار انگینته در وقت جوانش
 که باشد شهید روح القادرین چار و پید نش
 بود کاه نثار حاصل کونین کز نش
 که بشا کنه چرخ پیش آینه چرخ گردنش
 نگر دو پرده دیده حجاب بجاننش
 شود دید قبا بار دگر ز اسباب جبرانش
 ولی آخر همان آمد بر ایشان هم رجاش
 جمال عز سجود ز حال ذل عصیاش
 بنجار بارگی هر چند خوانی ابریش
 ز دیار شسته نیلو فرج بریم از خط بارش

ز خاکِ قعر کوی ارادت ساقی
 نیایی ساحت درگاهِ خرمیدان
 درون آس از در و دلیز ^{کلیات جامی}
 در اندر کاخ و بتانست سراسر گنج
 زهر جانب ختی شاخها پر میوه حکمت
 چنان نیست در دره که بر دیوارها
 بیایانیت باطل کعبه مقصود را
 گرازی رود در آن کعبه چو رگ مریز
 شود هر خار قلای بقصد جان در تن
 نشاید بارگی این اه را جز ناله شوق
 رسی از شیرین تاقه سوی مقصد و قبی
 خدنگ محنتی که بست ایوان آسا
 که دائم عاقبت گزیده در بار و زمین
 چو صوفی دامن بهت کشد و طالع حد
 و گرد و جستوی قریب آرد در گریبان
 تنی کنست جان خدیش و سجود و جادان
 بود هر در دران عجب در دیت بید

که کم گویی و کم خواری کم خویش
 نه بینی صدق و دلیز جزایوان ایمانش
 ز بام در زن اندر تافته خورشید خدایش
 صفا دل گل خندان طیب خلق ریحانش
 خروشان در کواشگر غایت شایان
 نهاد از خافت بالکارت و دمیانش
 که بی قطع امید از خود پدید آید
 سپهرن بایست صد گونه آتش در بیابانش
 اگر در خسته بالین نهاد زیر میانش
 که باشد باد حشر پای می کوه در کوبانش
 که یابی زخم قصاص تا قاله در غرانش
 بکن سینه بزخم تا خرن اندوه و دینانش
 که پیرامون خود جویید بای میوه آیش
 گریانی کند دوش فلک اندر عظمیانش
 فتره در کمان قاتل قوسین از گریانش
 که داده نقش و از طبیعت شکل انشانش
 که نهاده خرد در حقیقت چرخ در انشانش

بهر آن قطعه خون بینی گره از نایب پیکار
 ز شہوت کور گشته پر بند باش از زنجیر زشت
 مشغول که صندل در سجده با در سینه نشین
 جان دل شود تابانند آفاق خیر نش
 وزان اندک نمودار بیشتر جور و فتنه نش
 که دفع نفس است خوبکار زشت نیر نش
 شگفته در درون اغنچه دل صد گشت نش
 بود آب ان ز شیر و صحن باغ زندان نش
 کینخ و نیزه باشد در غلاف اوراق عصا نش
 که از دین رانند بهره کم و سبب نیر نش
 که افتد ز شنه در اسلام اگر خوانی مسلما نش
 که مرغ اش می شود زهای و چو سلطان نش
 که باشد در هوا زیر قدم تخت سلیمان نش
 اگر خود بنده فرمان بود ایران تور نش
 که بهر آن ماها سوختن باشد اعوان نش
 که میترسم کند کار دعا نوح و طوفان نش
 کند غزال چرخ چرخ می از زخم پرکان نش

بهی کم جوید غنیمت کاخر اندر دل
 بلاک کور باشد چه چو چشم عاقبت نیست
 دلم گر گوید از مهرت پدید نیست آتش
 جمال دل طلب کن بجای گل گریخ خون
 نهایش است دل اجاودان ز این نیستی
 بهشت از بایت از نفس دور عالم دل کن
 چرا از خوشنشین بیرون دعا فکاشه را
 ز ترنگاه منی هر که آرد در صورت
 دخت علم کم نه از جهالت م آن بیدین
 بیداری بساط فکند هر جا دین بر آید
 چه داند زنه اسلام بستان تا سلمانی
 در غلو تسار ویش سلطان از ان بناد
 اگر یار بهو خود بندد بهر و از ان خوشتر
 انیفرن باشد بنده در ویش ابد
 شد آتش ان و آتشگیر از شتی عوان حسن
 عذر کن عوان از نوحه مظلوم اشک کلاه
 ترس زنا و ک آس که می نیزد بلا بفر

رسد صد تیرگی از بار تو شه مرد این را
 درین از بهر یک لبان ده کوه عم بر
 مخور خون بهر طعمه از کلاغی کم نه کورا
 از منان بهره یابد گدای طبعی که از منان
 زیچ پی کنج تا تانمی در جیبان ترم
 ز چاه طبع بالا کی رود ز دست کوه هر سو
 ز حرص گنج گنج حرص شد دنیا پرست
 چه ز خواهی بدر پیوزه گره بست ز در
 بزیر خانه طینت ترا بخیمت یهانی
 فرن از شتهای دل آراستنی گل
 نشای رخ پیش هر خوان ساز خوان کن
 خورد آب از تم چشم میان میوه باش
 چنان بست غفلت را به عبرت دل خواه
 بخله تا جاه و مال عیب خوشتن شد
 بکینش فرن کافور بر کتان که ز نهان
 بسیمین ساعد شاه بستر دوس چندین
 نمرکتا بچشم او بهاد اموا افزونی

اگر خود قرص مهر و مه بند گردون این
 چه حاصل گفت گو از قافان کوه لبان
 تو کل چون درست آمدیاد مناش
 اگر نه نام باشد کی آمد از زمین مناش
 که یابی مار اند جیب بر خویش بچاش
 سوی بستن کتان محکم میا بگرفته مناش
 بگرد گنج حلقه کرده همیان جیوه لبان
 که تا ز میت نکشاید گره زابره در باش
 که پر کرده ز کان کنت کثر فضل مناش
 که ناید حاصل گنجت بکف کرده ویران
 نمرغ و میو بر خوان گریه استع الوان
 چکه خون دل بویه زنان از مرغ بر باش
 که هرگز دل بمرگ خود زلفت مرگ آفران
 زهی سوائی آن ساعت که سازد مرگ غرمان
 ز گریه قیامت هرگز این کافور کتان
 که ترسم سچید آخر نجه عقل تو دشتان
 دید چشم خیالت از خیال کوثر مناش

برای خلق باشد طاعت زاهد زهر
 چه بآل آنرا که از آب منو در پاشگاه افتد
 دل و انامیان سخت و میان جهان آمد
 گمان شد پشت قوامی پیر هرگز خود نمی افتد
 که این مانند درد اجل نقد روان آنرا
 بحق کی رو برو آن دیرست این که راه دل
 شکم پر بود یارکش کابل نهاد آید
 حسود از چرب شیرین چشتم خرده بین کشا
 چو قرآن حفظ قاری کرد از بهر ناپسندید
 خیال زیری با خود میروش خدا و لمان
 چو حکم عقل نافذ نیست آزادگی باشد
 عقلت و پاشع و روز معوض عوی
 قلم فی دوه انگشتش ملی بر لوح خیمت
 دکان شرع را آرد دکاندار احمد مل
 از شد عقل کل دانا زهی امی ناخوانا
 به شیرب کن طلب سرشته حکمت که شغرت
 چو القاسم بود که باشد یو علی یاری

چو بینی در برون چالاک و اندخانه سلا
 که باشد جویبار هر شگاف از بحر طغیان
 چو آن شیشه که باشد جانی سنگ سدا
 که خوانند از ادا دیم خاک روختن و تابش
 که باشد زخمها در شهر بهر تن دند
 زنا اکنون ز فرزند فردا خورد دلدل
 کم افتد ز کمر نایبیه تو شتر یا لاش
 که باشد نروده الماس در یوزینه نهان
 پسندیده افتد پیش نردان غلط قران
 نه بندد باز زیره هر که باشد غم کربان
 که داری چون غلامان غل گردن قی فرات
 کشد عقل از معنی بکشت خط بطلان
 خط باشد محقق آبرو آتش ادیان
 که باشد عقل تا سازد دکان بالا دکان
 که خوانند اجداد بر ابراهیم و آدم در بیت
 ز موج غیرت افلاطون یونانی و یونان
 که از بهر خلاص خویش جوید راه طغیان

<p> بود خندق محیط رخ و قلعه اوج کیوانش که خواهد دست گدازد بر سادون بر خلائقش بیا کامروز کسری بنی از سهروردیوانش بود گرد سپاهنج شتر از گجل بیانش که از کونین آن صیدار پیش آلوده شیطانش جمال یوسفی رو کشد بی خط کفانش نماید صورت عیسان قنایگاه غضبانش بچشم خویش بنی عاقبت با غیظانیش و گرسازی علم و معرفت آب حیوانش میاور بر لب که ناچار است کتمانش بود بسیار که افشا آن مینی پشیمانش در شیشه دهر چرخ را کان هست پشانش که باشد قیمتی خیر بخیر و نفروشد از زانش باز سیب صفایانی بود از بچ گیلانش چو بچ خدا محکم گشت آن کند آن گشتش بود خست بنی چون کند اثبات خستش هند کیو شود فردا اگر آن ناسنگش </p>	<p> رو و انقب عامی ظلم کش با ظلم جو و خور شمارنگی که دارد کوشش از خونی سحر داور زهر سوکادی کسری ایوان سختی منزل چون بود چشم نصرت بی رد شاه کیش همان جن مزید است ز زبوش شکست بخا محبوبی فاقه کام دل که محنت به کنان فلک آئینه رنگ بد کن عیسان که میترسم شتر شک افشان که از بهر شارب مجلس است بود سفله سفالی شکست شکل زندگی یابد چو حکم کل سر جاد و الا شین میدارند کس که کمان از خود پشیمان کم شود لیکن ترا تا هست ناموری در خود غنیمت دان مکن در نفس نفاس خوش و ضائع که هر گوهر ترش و باشن بدخونه شیرین لب که صبر هنوز از مردم خویونا گشته زان کسل چو دار و فاسق نادار خسر دینی و عقی نگونی کن که از راه ضعیفان کسی </p>
--	--

قضوی میکنم که زان پلکان قد آن دارد	که آرد در مقابل نمکته با سحر سبانش
چرازه شعر لا فکس خصوصاً قالی شعری	که در قالب نباشد از دم روح الایینش
خدا را زیر برجامی زابر فیض بارانی	که از بهر چه آن نه نیست زدیایک دیوانش

ایضا

کنگر ایوان شه کز کجای کیوان برترست	رخنهان دان کشن دیوار حصار دین در
چون سلاطنت مابد از تالاج نقد این حصا	پاسبان خواب بر بهر زخمه دو دوا حکرا
چیت ناب رنگین گشته خاک ز آفتاب	هر که کرد افسر ز زنا بختا کش برست
گر نه از ویم وزردانا منته تاش گدا	در برش ن بگرداشد و اوشه بحر و برست
زین امر کو کین دست کم بکشا که زر	مرد را بهر کرم زن را برای زیورست
کیسه خالی باش به رفعت یوم الحساب	صفه چون غایت زیارت قام عدد بالاترست
عاشق همیان شد لاغری تاش بدل	حسن معشوقان رعنا در میان لاغراست
نیست سخن از اصل گوهر تنگه زرد گوهر	بهرواغ نخل کیشان کرده سنج آزاد است
زربود و حبیب مال و میل او در جان دل	لعل آتش رنگ در کف لعل و در دل احکرا
بگذارد و یانه گیتی سلامت گرچه هست	گنجا در دگر بر هر یک طلسم منکر است
هر کجا بینی در لبخ و پر و در حلقه	حلقه مار حلقه کرده در دهان از دورست
حرص کار مور باشد در رو با آن بگو	حشو مور خوشی تن بین که مور به است
شد دهان حرص خنجر بر دلی از خاک مرد	این سخن بشنو که مروی از دهان خنجر است

مستوقید نجات او که مدح است قانش
 گذر بر بوستان شمع و دین کن مهر گام
 قدم در غار زار دانش خود رنگان کنم
 چه گوهر بخش در یابست طبع و در غور من
 بود از خوان حکمت تازه شعر من آن لقمه
 چو دنیا نیست نقش تکلف ده نظم من
 خوش آید در سخن صنعت شاعر یک چندان
 خیال خام باشد خال رو شاد معنی
 در گیر و ز بسیاری همه خسار شاد بر
 سخن آن بود که ز اول نهاد و تا دغا قاف
 چو در معانی یافت خسرو کو آن و
 اگر امر و زارد این دم ز بحر شعر تر آب
 بنما قافی ازان بحر از شد رستم بر انگیز
 و گر خسرو سفاک اند نیاید ازان چشمه
 بشکر من چو طوطی روح او شکر شکن
 اگر چاه مراست اصفاشد گفته او را
 حلاوتی که در نام این چون پیچ

مکش رنج شقایق او که معلولست بر
 گله چون شایق بالاله بینی چه نمائش
 که باشد سزده هر قدم خار خدانش
 که لفظ و معنی پاست رنگین در و مر جانش
 که سحبت به قوت جانتا و لقمانش
 چه نعم کز سادگی خواند فلانی نقش بهانش
 که از دور کمال معنی مقصود نقصانش
 چو خال ندر قد بر رخ و چهرش
 میان ده رخساران سیه رو رسدش
 بهمان جا نه گیتی بے دانشوارنش
 ملاحتها او افکند شور در نمکدانش
 پیوست زبان شستن از اینها پیوستش
 چو سوسن زربان تجسین آن خاک سروانش
 شود سیلاب فیض عین غافلش
 چو بفرستم بهند این تنگ شکر از خرابانش
 چو بود الوار خورشید صفا از چهر تابانش
 ندارد از چلا چاره چو سازد تیره دورانش

نیکی آموز از بهر از کم ز خود آخر عیب
 نیست قدر علی دین خرمقدار هنر
 حکمت اندر رخ تن تهنید عقل و جان
 کامل و ناقص یکسانند در قطع امور
 چون کنند اهل حسد طوفان طین حلیم گیر
 با صوفیان لطف خوش باشد فی توان
 گر نه همکار بانیگان ز بهنامی چه سود
 خوی نیکان گیر دآن گزینک با برت
 فعل نیک از نیکو یان جو که در تصرف بهر
 خارقار شک و ن جان بود دل او که
 هست مرد تیره دل در صورت اهل صفا
 بهر خلل کاندل عمل بینی نقصان دل است
 نفس ظلمت و بخیل است در خیش باز ماند
 بیگناهی ابجرم دیگرے او و جمل
 کرم را کش میتوان عین کرم خواندن چه
 هر چه میباید زوی آن چاکش ممکن است
 نیست کوه از بهر برای که گوی فرزند

رستی در جدول زگر چوبین سطر
 قصر شه را پاسبان بر بام دربان است
 قصر و اعطاز جوا صواب لکدر بمنبر است
 آنچه از شمشیر می آید نه کاخ خنجر است
 گاه موج آرام گشتی راز نقل لنگر است
 کشتن آن آتش که اندر سنگ آتش مست
 یک سیح ابرای که کرد و دیگر است
 شیر حکمت نوشدان کام الکتابش است
 مشق اندر صورت و معنی بوق مست
 معنی آن کز برای شک و ناز و کر است
 آن ن جادو که از جنس سفیدش چادر است
 رخنه کاندر قصر یابی از قصور قصر است
 رشته خورشید بند بال مرغ شب است
 سوزنش کردن رسم عاقل و دانشور است
 گر بر غم مرد مثل ام البنائست و خمر است
 طعن او بر نقد بهر نام ممکنه مستند است
 نیست شر از بحر مجوابی که گوی انحر

معنی در ترک بودی پیشه که بدید
 ز ربه و فرخش اولاد الزار انبیت
 گر چه باشد ز خوش آنرا کن زگر گیت
 از ریاضیه مجو حاجت که جو دش عار
 لب نیلایند اهل بیت از خوانان
 طامعان از بهر طمه پیش هر خس نهند
 ماکیان از بهر طمه می برد سزیر کاه
 نفع عامه عامه اولیست آری مخر
 مرد کاسب که مشقت میکند در داشت
 ساغر راحت بود از کسب کف آبله
 فرج را بنده از گلو کن که زبان صغری
 هر که آخر ساختن نیم خردل کو عقل
 سفله را منتظر توان ساختن گو خورست
 شاهان طلب عارض بر خط و خال
 روزگار تیره دست خالی دل پر بوس
 دست و پستان در قطع بستانای طبع
 باشم دین ثابت از ترسی قهر حق که پای

از مثال که در ترک دنیا بودند
 دیده باشی قفل زرا ز بهر فرج است
 هر که میم ز لعلین پاری آدرست
 میوه آورد درخت خشک باران ترست
 در خوردندان انجم گرده ماه و خورست
 تا انانرا نند بر شاه و وزیر کشورست
 قهقهه بر کوه بهر رشیده کمک ترست
 خوش گیسو نیست لیکن در خوکون ترست
 بنام هواری نفس نسل سوهان گرت
 وقت آنکس خوش که حقیقت زین عرت
 ناخست آنکس که قوت او زنان سعت
 خود نیم خورده دانان نیم خردل هم حرت
 سخرا در دیده توان کوفتن گوا در ترست
 در کف طامع بقصد مال مردم محض ترا
 شب راز و ناخوان قناعه بکرت
 بی عصا مگر که در راه تو صد جو و جرت
 کرده محکم دزدین عر عزیزیم صر صرست

خاک یاران شو که پشت کبریت بشکنند
 لشکر انعام نادیده بیا سنگ تفرقه است
 ناپسندی گرسد از یار و دل چید با
 دل پرور بهر فیض نو بنو کنج خل نشانی
 کافی از آن نفس سرکش که لازم پیش
 ساغر عشرت زن که گریه است سخت
 بهره از جنسیت افزاید که چون فصل
 دل مکن بازنده پوشان به که جاسوس دلند
 چار در دفع خواطر صحبت پیرت لب
 جان پر مرده ز فیض پیر یابد زندگی
 بوی درویشان را حتی قهقهه بشنود
 ناز پرورد هو با نفس نتواند خوا
 در جوانی نمی کن گریه خلل غم ای عمل
 عالم عالی مقام از بهر خود خواهد سلو
 مفتی تر دامن از هستی نواز و می جویند
 سفله را چون اکثرش آید سلف پس کل آن
 فلسفه از گنج حکمت چون غلبه نیافت

کل اغیر چشم نصرت را غبار لشکر است
 دفتر شیرازه ناکرده بیاد می آید
 نیست عیبی آینه بیانی که خاشاک است
 میخور و جز با تر مریم که عیبه پرور است
 سرکشی چون سیم کشی کافی که اندک است
 راز دار سر عفت آخر از ساغر عورت
 مهر و یان باشد از وی خطا عریان و در
 بهر جاسوسیت کاندید لباس چاکر است
 رخنه بریا جوع بستن خاصه اسکندر است
 خضر از آن حضرت کردی سینه شک
 چند سحریشک نافه که شک افروست
 زن که باشد لایق معجزه مرد منقر است
 میوه نقصان بود چون از درخت است
 چون علایش معنی استعلا دکارا و جرت
 دفتر خود را دقت تر دامن آری و تر
 هم سلف باشد که دارد حکم کل آنچه اکثر است
 می ندانم دیگر را سوا آن چون بهر است

سفله گر خملت کشید ز انار فعل خودش
 گوش حکمت کس طلب دیده صورت پیر
 چون ز اینک صحت را رگ بر عود تن
 نقش پهلوانی تفصیل رنج شبست
 خوش بود و خوش چون صورتی که باشد چون
 کوسن موش زنی از چرخ نجسم برگردد
 سوی معنی رو که گر ماند بصورت با سپند
 کم نشین اشغال خود این که بشود در شرم
 طعن از کس غش نباشد گرچه شیرین بود
 کندن بنیاد دولت ابو دسیله عظیم
 گر عروج نفس خواهی بال بهمت کیش
 نیست از مردی عجز در هر کشتن زبون
 راه غلت چو دخرم زی که چندین قهقهه
 حبس نیل گنبدی از گریه می شود غرق آب
 سکه انرا دار دات عارفان نبود قبول
 فقره فقره کلام شیر مردان گوش کن
 نکته های پست کمال است طلب را

گلخانه دارد سیاه از دو دیان کست
 خط کور از شاهان خج غش بشیر از رگ
 زخم بهر سازان آهنگ زخم نشتر است
 جامه چاک راکه تصحیح از حصیر است
 کش بسوز غافل تصحیف خواند بستر است
 چون ف سواست این بر جلا چنبر است
 که کند دفع گزند آن نقطه کاند رجم
 مثل خنجر خنجر اما بهر قطع خنجر است
 زخم ز بر دیده سخت است بهر نیشک است
 زخم کلک عوانان گرچه پست صخر است
 کانکه در پرواز دارد اعتبار اول است
 زن که فایق گشت بر شوهر یعنی سوهر است
 کبک انان دارد که دور از خلق هر کوه است
 شب چومرعی کاشانش غنچه نیلوفر است
 کافران معجزات انبیا که یاد است
 زانکه بر بوجل جلال روح الفقار حیدر است
 انکتهای یا حیدر تاج قاف قنبر است

مر بود پناه چون آمد و مریات آن	در صفا و محکم شاید که گویم مر مرست
سال تار بخش اگر فرخ نویسم دورست	زانکه سال از دولت برخ او فرخ و دست

ایضا

سفید شد چو درخت شکوفه دارم	وزین درخت همین میوه نم ستدم
بهم شکوفه و میوه که دید طرفه که من	شکوفه را نگم بر درخت میوه خرم
شکوفه دیر نباید شکفت از آن دارم	که دیدم زنانه شکوفه ناک ترم
زیر بار دهرم ضرر رسد نه تلخ	کنون شکوفه کنان به دفع آن ترم
ز بسکه آینه ام عیب شیب میوه بود	بروشی دست نخواهم که روی او نگم
چگونه نمیش آخ که گاه دیدن او	بیاض گیر دیگر سیاهی بصرم
بیاض و سو بود آفت بصر عجب	اگر بود ز نظر در بیاض موحذرم
اگر نیست مراد تصور و لطف	کنون ز دهر بود صد تصور در نظرم
تلاوتیکه شب کردی به بر تو ماه	بروز می نهد بدست در فروغ خورم
دو چشم کرده ام از شیشه فزنگ پها	هنوز پس نبود در تلاوت به سرم
برفت گوهر بنفش چشم بطل صفت	دو فزنی به شیشه به شیشه گرم
فشانندی پد که جنت را رخسار آن	چه بی روی دو گوهر هماره جدم
که فشانیم امر در شکل ست که دانه	بهای صبح تبارج حصنه گرم
ز تیر کوشی بودم چنانکه از بهر سمع	حدیث نفس کسان داشتی بدل گنم

حکم حال منطقی خواهی حال فلسفی
 آن مجسم کن اختر گفت چون هر اثر
 اختیار نیست یا اختیار از و میر
 چرخ و نجم جز مردم هر یک نیما مضطر
 نور تو حیدرست در دل مشرور اگر حق
 معنی مشرعیست با شرا آمد زان سبب
 حکمت یونانیان پیغام نیست و بود
 ناکشش عنوانش قال الله یا قال الله
 نیست جز بگوئی سوی خدای هر ترا
 دست گسل از شش او که دستور شفاست
 حسب علم لذی را چه تا خط و لفظ
 جامی است این نه شعر باغ ضلوع نیست
 در سواد خط آن انوار حکمت مخفی است
 بچو فکر بیکر خسر و زاده است از لطیف طبع
 ای بسا خواهر که با خواهر چو گرد و جلوه گر
 حقه الامرار گر سازم لقب نازم است
 حقه الامرار گر هم ضم کنم با آن روست

کن قیاس آنرا که صغر مندرج در اکبر است
 پیش و پسند اختر شد خدایش اختر
 اختیار جمله کم در اختیار داد و رست
 اختیار جمله پیش من بحسب المضطر
 مشعر اختر پرستان را کجا آن مشعرات
 نیست نه معنی که بی سر اگر بود مشعرات
 حکمت ایمان ما فرموده پیغمبر است
 حاصل مضمون آن خبر آن فرخنده است
 از علی جو یو که بوسه بو علی مستعد است
 پای کیسونه ز قانونش که کانون شست
 صفحہ دل مصحف است آنرا که قرآن از بر
 کا نذر و هر حرف فی از شراب کوثر است
 هر شب یکا یکا بسین بصبح انور است
 در کمال خوبی این یکا یکا هر آن یکا است
 در جمال اکبر بود هر چند در سال ضحی است
 زانکه از اسرار دین بحر می لباق گوهر است
 زانکه بر مطلوب هر آرزاده حجت گستر است

من آن نیم که کنم بال سست و بلند
 بقصد کسب گنج زر طلب چکنم
 فروغ یافته سنگیست ز زتابش غور
 عجزه ایست جهان سحر ساز و سوزگر
 نتیجه ندهد جز خسارت ار چه شود
 چو ماکیان پی دانه ز بون و چه شود
 چو تیغ تهمت و تیر خورم ز خود
 حسین که صبا خیر و کمال شد دل من
 پرست گوش من از سجد ملک و مسیح
 شدا از حقایق عرفان لم خزینه راز
 پرورشته مگر آن من شود چو نهند
 به بحر شعر اگر من شود غواص
 بیایغ نثره اگر کلاک من کند جنبش
 بوستان ارادت اگر بود شجره
 ولی چه سود که در کام ذوق تیره دلا
 خمش کنم که بدعوی کشید ق کلام
 چو نیست لاف هنر خرد دلیل بی هنر

بی حیض کنین آستانه بهره درم
 چو با تو انگری دل غنی ز گنج زرم
 اگر بنگ کنم روس عابد الجرم
 که ساخت سحر و از سر کار کور و گرم
 قصا بفرض محال از زفاف و دو طم
 برو چو قهقهه زن روز و شب کبک نرم
 بست ترک خودی خود نیستی پیرم
 چه منتقصت سدا ز طعن اهل شور و شرم
 کجا مشوش خاطر شود بنیق خرم
 گزاف فلسفیان که به نیم فلس خرم
 ز خون علم لدنی چو خضر با خرم
 بهای یک گهر خراج بحر و یرم
 ز نخل خشک هد بار میوه های ترم
 که آورد خرم معرفت من آن شجرم
 همیشه چاشنی تلخ مید پر شرم
 بغیر معنی خود نیست معنی دگر م
 چرا دلیل قامت کنم که بی هنرم

ز دست رفته کنون گوش بی اشارت
 ره حواس اگر چنانچه بسته شد حاشا
 چه احتیاج بامداد حسن راه نمود
 نخواهم از قی زنبور کام و لب شیرین
 خمیده گشت قدم همچو لام و تالاف
 چو لای نفی بود این و حرمت و انتم
 ز ضعف متن شده ام آنچنانکه گریشل
 اگر نه دست شود یار پای ممکن نیست
 چو سبزه ساخت مرا حلقه دهر و گریه
 بهم بود سر و پا حلقه را از ان سر خود
 جدا چگونه کنم چهره خود از زانو
 اگر چه حلقه شدم آن گمان مرز نهاد
 چه حلقه بود و غلو تیرا کسانش زخم
 محیط کون نماید که حلقه بفلات
 فراز کند وحدت نشانی آن غم
 چو در هوا قدم پر زخم رود و بعد هم
 اگر زخمشه پروین دهند دانه مرا

نمیشود و مقالات پهمان خبرم
 که در صفای درایت از انش و گدازم
 عروس معنی بیرون ز حلقه صورم
 چو با حلاوت خود رسته همچو نیشکرم
 عصا نگیرم دست پای ره سپرم
 که نفی میشود از تحت بقا اثرم
 گران شود سرم از خواب بشکند کرم
 که بپشتن بر جاستن بود و ظفرم
 ز نشت حلقه شده مهره مهره بر شرم
 نهاده بر سر زانو ز شام تا صبحم
 که بت هر دویم از تراوش بگرم
 که همچو حلقه بود بر درون در مقم
 بیان حلقه بماند فلک درون درم
 بجنب عرصه محبت حقیر و مختصرم
 که باز رسته ز دام طبیعت بشرم
 شباهت عالم امکان زیبا و بال پریم
 و اگر ریشتم خورشید باشد آب خودم

پاکیز و گوهرانی گوش تو سفته اند	درهای شاهوار به از لولوی عدن
آویزه ایست در غور تو دارم آن	چشم از تو مردمی که نبی گوش بر سخن
تو یوسفی بملک جدالت نهاد محنت	من غایت از جناب تو یعقوب
یعقوب داشت بیت خزن بهر خود	من دارم از برای تو صد بیت خزن
دادت عطیه ملک لا بلکه چند ملک	بے منت سپاه و شتم فضل و کمین
باید زبان حال مقال تو روز و شب	باشد بشک گوئی این فضل مرهتن
تو بر درختی از چمن عدل باغ ملک	تیشه کن نظم و بان بیخ خود مکن
باش از شکوفه کرم و عدل سب باغ	باش از شمار جود و عطار و نون چمن
تا از آن شکوفه روح فرایند شیخ و شایب	تا زین شمار کام بیانند مرد و زن
آن گونه زمی که رشته آمال ابود	عدلت گره کشای نه ظلمت گره کن
ز انصاف ملک اطرب با و کن چنان	کاجا غریب را رود اندول غم وطن
عالم که نور علم فتاند کن استوار	پایش بزرچو شمع کشاند کنی لکن
بی نور علم او شود او تیرگی ز جمل	ز اینسان جهان که در خطای سخن
آز شناس صاحب علم و عمل که هست	زان مفتی شرایع وزین محیی سنن
نی آن سفیه که تبلییس مکر و ربو	بخواند هاسه حریص هوار است برین
هر که قلم گشت خویش خویش ابران	آرد بدست مال فقیر که به مکر و فن
دستش به تیغ ساز قلم تار مکنند	آتا رعد و داد تو بر صفی و زمین

<p>کشد ز هرزه در آئی بجانب سقم چه سودا ندان که کند در غم که دل نفیر کش آید ز شوق آن نفهم طریق پیروی پیروان سپهرم لباسی سستی بودم خوشنشین بدم فتد نفیحت استلیم نیست سقم بقضل شامل خود دار از ان خطم</p>	<p>در بان زبانیه آمد برش ورنه چو کرد بر دلم ابواب فیض اسما بزرگوار خدا یا بجز است نفهم بحق گرم روانی که پای کرده زهر که باش باور من تا به پیرو می هست زهی نهامی که چون عالمی مضیق وجود دران سفر عظم خبر خیال هستی نیست</p>
--	--

ایضاً

<p>در چین نامه داشت مگر نافه خن چید از چین نبشته و چید در سمن زمینان دمیده سبیل نهر نر نهر همچون و همان غنچه دهان پراچون بروی بنار مند یگان برهنه تن وز چهره یقین بکشایم نقاب طین از لیت بن غضنفر یعقوب بن جن گو خود بعدل بود کند مع خوشنشین آن به که چون دوات نهم مهر بر دهن</p>	<p>قاصد رسید و ساخت معطر شام من آن نافه نیست بلکه بی تحفه باغبان هرگز ندیده ز گرس خسته بیایغ و هر نشگفته غنچه ایست چو سجد بنیش تحسینت خوش تر جان که صفت نشسته اند اینها کنایتیست بگویم سخن صوح اقبال ما است با خلاصن شپه شاهیکه حد من نبود درش آشنان چون قاصد است کلک باغم ز جوش</p>
---	--

<p> آر در تمام آمدن کینه است اتمام آه ماند حاصلت ان اتمام تمام در دل شبک دل باشد شبک اتمام چون سجا غل کلاه خوابی بنید غلام تا در احرام حریم کعبه یابی حرام از تو تا تل تری زین ف کلمه کلام چند در چشم در دام لیثان چون اتمام انقلابش هر دو کوس نفس ابر سر جام خون ایشان که میریزی به تیغ انتقام جمع ساز و سر بفرم کجایش روین اقوام در میانش نقش حیدر است و اعتصام طعم اطعام از شناسی کی شایسته طوام عروده و شتی است هر کار از ان انعام به جوهر غ از زبان که در کلمه کلام خانه که در زبان بود یزدت حاج اتمام بر سر نیست، لریان پاتیه حاش کلام غم بر آفتاب جان و ماه دل غلام </p>	<p> کاهلی بگذر و کوهست خود از همه گر تمام است اتمام دین نگر و قیامت عالم انفس است از پریشانی خویش بنده و یاران که کرده خام گاه بندگی گردید پیاپی اندر بادیه صبری کهن از کلامت غیر لا و کم نشد حرف کمر خوست با نقد کمان دل از همچو خنجر یا و سیکر از اجل و زانقلاب که هست عاقبت تار همدان به بند چشم خود همان فایده کیش از چشم رفته ان آن قوم را نام لیدر و هوار از دای طلیح چند بهر خوان ان گوشه گیر شایسته روز مردان بجز جور و فقر از ان انحراف و فرقه است خرافات و فتن انکه خوانی از قارب بهر عمارتین ان که غور را را خوت چته گوید چون رو بتاب حال و عم چون خال و عم با هم </p>
---	---

<p>از مرده شوی پیرهن از مردگان کفن کار زده مروتش به از آسوده زیستن از بهر دست بختش این بهترین بن چندان طراوتی ندهد سبزه دمن بالا پرند مرغان آمانه تا برن آنرا عمارت دل ویران بودشن مین سپیل شد سبب دولت مین قرن اویش شد سبب دولت قرن خود کار من دعاست چو سرچر و عین گاه بی فیض رحمت که شمر محن بر خشم تو سهام و بر اجاب تو مجن جز آنکه چشمه چشمه چو در عیش بود بدن</p>	<p>در جامه خانه رده مرده آنرا که کند آزار جوی را مکن آسوده زاسین بدگوی را بکش که جان از بدن هست مشغوف آن مشکوکه در پاکست اصلاح عالی شود لیکن ولیکن ز چون کریم معمور خانه ایست مثنی سیرا خلد یک خلق خوش هر که به بینی پسند کن یک نخل هر که نیک شود مفتنم شمار چون شد سخن در از کنتم ختم بر دعا تا باشد آن دعا که رسد سو آسمان باد از اهل صدق دعاها مستجاب بر خشم تو مباد پل آن سهام فرع</p>
	<p>باد آشنایان مجن که رساند بجان خلق ز اجاب تو جو صرف کن ز ناوک فتن</p>
<p>جاهلیت ز انهم نه کامل چون اوست کام کشن بود و از لیک می در انجا بر پاه عام چون اجل کوته کند باقی نماند غیر نام</p>	<p>جاهل آید در سر کامل ام نام خاصش در عالم کردی اما عالم نمره است که بنام نیک کر کلان نامه</p>

جامی آنرا سازد و خود بود بجز نظام چشم عقل از جامی در سر چه دوز برد و دم	کرده دل از طنز تخمین منظم از کان نظم شعر چه بود چشم عقل از جیل در سر دود ختن
	آفت از خویش است بن باشد درین غربت سر گوشه بخویشی و کنج سلامت و اسلام
الصلا که جهان دل نزل تو کرد و صلا هر شگافی بر شام جهان زند بو وفا در بهارستان دانش یافته نشو و نما تا شود جهان و دل حکمت شاستان اندا سحرهای ساحلان چون شد پیغمبر از و با برکت انشوران یک سرمانده آن عصا پرز صفت یا پیش از ابتداء انتها نهریمین راز هر جا خاسته شکین کیا شکل تمییز مطورش کلامه مسلم غما دافه عالی کان تنزل مهت عین از می نهند که می زهر پایه قوا عرش پا نقد پروین راز آشنای بنات لغزش بر با طعنه نشسته شغل و بخت جلا	مرحبا ای قاصد ملک معانی مرچبا نامه سر بسته داری که نسیم نامش غنیه شکفته است از گلبن فضل و هنر لقمه پیچیده است از خوان لقمان آذر بود مکر اعصاب پیش از زین کف که خود گشته نه انواع سحر این نامه طی گویا که الف او را گری نشتر از بدیع نظم و نشر از بیاض فرجه بین اسطوره او بود سوی معراج حقایق عقل جایز است سلست اما در و غیر تنزل نیست آب پایه پایه عقل از ان مسلم چو می آید فرو نظم و نشرش بین که پنداری بی هیچ یا خود افتاد دست محرومات گنج پیر کمر

دیده دل کو تکیا دار شام از بهر دل
 از مشاهیر جهان گر شاه رفت و میرا
 بهر معنی در دانه صورت دل چنان فرغ
 حال کرم آتش و جبار نماید هر دور
 هست کوی فنا هر جا زبستان محبت
 ز ازل صبح ازل تا آخر شام ابد
 صد کرم کرده ز پای بیش و ز ترک یا
 نیم از هنگام گیتی رود از ملک جمع
 مفصل دریا تا مل هر کجا بکشاده
 مدعی اسازد انقاس صلاح آموزد
 چون بود همسایه را دیوار کوه عیب
 صورت را باشد خوش است اهل معنی را
 فرق عذار اچو دریا بست باشد تاج زر
 چیست عاقل فضیلت جمع کوهر فضل
 بنده است از هم دوات فضل را
 قصید حدیث قید را بگزوی خوش
 از معانی دقیق این محقره بی عدد

که مستون عدل بر پانین نیلی خیا
 میرا هم نام وی آید حق روشنیام
 گر چه باطل بنیاید از گون ساری لیام
 صوفی از آرام گیر دبا از وی لیام
 هر که بگذشت از سر و پا زان مجامعت یا جام
 دل زیاده غیر لب سست بر لبه مسام
 گر بران حرفی دوا قرار شود صد کرام
 گر ندیک اهل دل برون آن نگام گام
 زان انا مل بر کنار بجه خود ندانام
 مادر اگر داند فسون فسون پرواز را
 دیده با محبت بین داشتن بر طریام
 می نیفتد رخنه از دندان سین در جام
 دایق مفلس و رت پایی دارد زیر دام
 نیست خرد عاقل چو یا بدان که با نقسام
 دولتی شد عجب گریا آه التیام
 دل رخصان فتم در اکسین استقام
 هست نام و جمله لها صیدا قشاده بدم

سپیدانی چسان شب بستان
غرق بحر شوقم از سویت نیم شرح آن
نیست در شهر ترا ز بهر منع زیاران
از گرانجانی نیارم سویت مدور هست
هست جنبانیدن از جا کوه این محال
سند قضا ملک هستی بزم چون پاتک
چنین دافع فداق از یک طرف مشتاق
دوستان این چنین آن ندانم در میان
چند گم گم کرد شهر و روستا و اگر است
تو با این گریبان گیرین شاد باری
آب باران بزم برسان در بند
مستقر چون قله در دریا اگر باید گم
گم شود چون قله در دریا اگر باید گم
از نو از شهرهای تیرین در میوه کاس
تبار و عجب مایه انوار است و خیال
کشف ترا و قات شان پیش مخدرا
روشنان زانم در مساجد از

شوق من قیون بود سحر احوال
نیست آن از جنبش و نشانی آشنا
شهر بید را چنان در دست پرور
جذب قی از پیش رو رخ فدا
گرچه گرد و صحر شوق خست آهین
میرسد هر دم قیوم بر فلک این گشتا
بزمیان لالت و فاق از یک طرف مشتاق
تا یک با شمع ندید بالی و لا اله الا
هم زمانی یافت در شهر و در روستا
در هر خوان از کف داد این خوان
لیک است سر جان نماند از قیاس
مرقاوی هست نشان سریم کبریا
بر دل ایشان ز اوج عزت تا تحسین
خسته گام هم دازد دکان راموسیا
شب جو آسایده سر زشت و تن بریده
یک گم زانفاس شان ملک است بر اهدا
باز در این جود و در قیاس

فقر بای نشر اوقوت و دوش پست نهر
 خواستم گیرم دوات آن سببی از ظلام
 تا کنم افشا جواب و دبیر حرج گفت
 ز اسنان جو چون خسته گرد و آفتاب
 در ریاض هر چون بالا کشد سرو
 در سخن آنجا که باشد بلج سبحان سرو
 در ضرورت باشد بمنزله طریق شعر گیر
 چون دید عقل و بهر من این سجده رک
 جز نوبیه و تاجیکیه فاصد آن ای بیبا
 عرضه آنجا سلامی از ما است
 سینه از زنده اینها پیوسته دندان
 لام بارول از زنده دیده و خم کشته
 و ان الفت ال مدد و رو که بانهاد
 حلقه میسر و معشای بران معنی که کرد
 بعد تبلیغ سلام از منبده و با حق
 که در سخن بیدارت بسی کاملتر است
 آتش را در پاد و روزیکه باشد از سهم

نگهتای نظم اور و شکر تیغ و کا
 خام از تیر و بیاض از تیر شمشیر
 بر ملا از پیر و اندیشه بدلیب حیا
 در مقابل سبویا شکر تیغ و نفع از سها
 از نیت نیت لایق جلوه بایش
 کی پینه دعا قرائت بیان که گرد و زانها
 بار و ای غور و بحر هستی و رار و
 سر و دازها طریق و ایش و پیر
 خیره که بر سبک آن منصوب یا منها
 بلکه چون آرم سلام تانیا از ملای
 تا کتا یاد و رنگ جان طاق و شمع
 تا به پیش چشم کشد اورا بستر
 بی نوای استقامت در ره عشق و لا
 سیر اخلاص و محبت حلقه و زنگ
 گر مال گشت و گو باشد در آن حضرت
 ز آنکه عاشق و غافل و صلی که میا
 گرم چرخ از خنجر و من سوزنده چون شمشیر

<p>نی در و نفیض و عداوت نے در و عرض امل نے در و کبر و رعونت نے در و رزق ویرا</p>	<p>لالہ باغ و ہی از یاران صفوت دژ و ادہ چو آہوش جہان نشان از کتب شاہ باز دل ہنوز اندر پویشی زنا زان شکارستان ہزاران صید مفی اوم لیک غرق میر تم من کاین ہو و تیران نیست قبول ہل فریخہ خود کرد آواز محرمی چون نیست پیدا ز انجہ دارم ضمیر</p>	<p>آہوی دشت و مازد بجان حیرت چرا خواند کالالہ اش دل را بنفی ماسک قی رآب گل کشد باز دم درین محنت سرا بہر قوت جمعی از خوان حقا کونناشتا میکنند از من سلسلہ امیل سیر و گشتا کو بی غنیر گرنی پیش کشا بودید کجا جز وہاں بستن دست آسانی بنیم دوا</p>
<p>در شوم مضطر ز خامہ برتر کشم محرمی در زبان وے کلمہ در نامہ عرض باجرا</p>	<p>سرخچہ پالم بنو اب بگوزدافع دل از جو اندر دان کہم منغل اعینار ویت ہم جہا ز خرابہ ہم نظر اد پیاجہ مخ فو خواہم نہ ہین شاعران جوان پسیتا شاعران تشیطا و صفا و لغو وین نہایت درجہ زردی با بقرض</p>	<p>برہم مرو فرستم سو سے ندانم شہا راز دارن و رک کف یا کف اورا ملت سر الفقہ لکن تحت ہستار نقشا دارد از آداسے زانان طاعن طاعن ایا پسیتا مینان تلکیر القاسم کجا کم عیار آید بہ یار نیول اف کجا</p>

ما زده زایشان دور در احباب گشت هم
 یک با جمعی بیرون از کسوت نوع بشر
 فیض ایشان چون رسید از ظلم بویا
 دشمنان حواس را که بجز زبان اند
 پوست بپوشیدند ز بیهوشی گفتار یک
 آن سیکه از جمله برتر در علوم مرتبه
 وان دگر از بحر دور افتادگان آو
 آن کی ز اسرار قرآن برقع شبه کشا

اختیار گوشته تجرید و کین اتزوا
 عقد صحبت بسته ام هم در غلام و ملا
 بازه محفوظه لوح آسان نقشه خطا
 قید کردستند در مشکین سلاسل عمر
 بر طلبگاران بپایید ناله مشکل کشا
 پنهان پیمبر یا ملین او بهیوای خدا
 پر خیمه با سیمین از بارگاه مصطفی
 وان دگر زایشه سنت عظام شکست دا

آن سیکه از قبیل مشایخ دور و اثر
 وان دگر از تابش اشراقیان بر کو ضیا

آن کی دوشینرگان شریحات اندخ
 وان دگر تشنید خاطر با سواد در میان
 از فرنگی شیشه چشم خود می کرده چها
 گر شود ابر شامت بر رخ معنی حجاب
 پای از سر سازم و کرسی زانوش تنم
 سر به جیب تن بر آرم دیده جان فکرم
 سکه از نور و ظلم برتر که بر آید

بر گرفته در حضور بالغان سرخسنا
 گاه نثر و لفظ گاه نطق جانفزا
 کرده رود روایشانم نشسته دانما
 یار و گرو ملال از دیده فکرت جللا
 پای بر کرسی لکی ار فی الی روض العلا
 بر جهان چو صحرا ای اهل بی منتها
 گفت لبس عند ربی لا صبیح الا

بسط خاک مرغ نشین نشد به فراغ لکمان مرغ طاقش که بست در خور زه فروغ شمس او آفتاب تابانست درون خانه شود تیره از در بسته کنشای بر همه کس در اگر صفا خواهی	بهر آن قتاده که چو شمشیر و قش و قش کشیده بر پهن دین دل غمناک بهار دلی دروغ که برقی زوال آن پیداست به تیرگی درون هر که در شبست سحر که صدف را چو در بسته نیست جلوه صفا
---	--

چو تابد آن بر ریاضت لطیف ساز حجاب
که چون کثیف نماید حجاب سید ضیاء

نقیر در و جدایی اسد بگوش آخر ز بهیوای خود پرده و گر گیسو ترا بسیر پیش پندم از ناکشاید گرشت پایه شعرم بر نعت از شعری ولی هنوز علو مدراج قدسش سجده بر مرتبه سلطان حسین گفت جود شیشه شیشه که چو باد بهارستان را بهشت آن بهر گل بهشت انی و بنهر بگو آن همه گلان چیست دانی و گویم اگر چه در نظر بیدار بهر تنگت شر	در مطربیکه درین نزدگاه نغمه سحر است مغنی که دگر پرده گرفته نواست ز این قصیده که از سحر پرده گشت بدین کنایه که سحران گفته سحر است فرو و منتزاع مدح خرد و الا است زده طباخچه تشویر بر رخ دریاست نسیم عاطفه اش روضه جهان مادر است صبا و قائل لطافتش نهاده در قفس است فلک خصائصش بودش نمود در جهان گفته شسته که زیاده گفته که در جهان
---	--

نور و تنای خویش کن یعنی سکه معنی گرا پای جان که دون پایه قدرت بود عرقه شود در پنج بجر کشت افتاده برو	وز حدیج که قماران صورت بر ترا ور بود بر تر زگر دون پایه حدیج و تنای نیت بیش از برگ از نیلوفر این و
	قطره پیش از بجر گنجد در انا کن چو شد منخ با بجر آب و س که آرد انا
این بین چو که گفتم چون نه حدیج است تا باد و سر پای عیدنی فنا از بود خویش تیر بین باد اتر چشم به بین تا غایت	حدیج گویا اتر سارا و سکه نماید برو عا با دانا سر پای و اصل سود تو گنج بقا کشت ترقی منتفع باشد در این و کشت غطا
درین سراچه که چرخ کینه طاق نما چگونه شاد و دید آنکه بهر مردن زاد با متبار درین کاخ زر نگار نگر پس مشاهده رازهای پنهانی	همیشه قائم از مار دل چو طاق و پنهانی بنماند که چو زنا هم کرد و بنماند که هر نظر که نه از روی و نه از نیاز غطا از جام و مرمرش آینه شامی او و جانا
	چیز چون سنگ ساسش به پستی مانده که بر تر از در و دیوار یار ریخ و عفتا
عروج ده دل نور را که روزن باش بفتح هر که سرفراخت همه گنگد اش	دری کشاده برویت ز عالم باک فتنه زلزله حادثات در کم و کاست

<p>نشان نمائند تمنا بغیر آن دسم اگر چه شوق سخن بر سیاق حکمت چندان درین قصیده سپردم خلاف بدشعب</p>	<p>که در دور و نه علم خاچی از غم تفتاست نه ندیب شعر ابل و نطفه حکمت است بوفق امر تو کاه زانفاذ حکم تفتاست</p>
	<p>و گر نه همچو منی را به محبت که رود هزار نکته حکمت زبان بند کجاست</p>
<p>سخن نه بر پنج اختصار رفت آن به همیشه تاز فلک انداین قدر دلانا</p>	<p>که طبعی کنم و گرا این نامه که وقت دستا که هر عمارت او را خرابی رفقا است</p>
	<p>مباد شغل تو الاعمالت و لما که در عمارت و لما عمارت دوست</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>این مقام خوش که می بخشد نسیم وصل یا فرج آن محل که شاهی بود در وی نشست بقرار انرا بدید آید تبار دل از او از فروغ آفتاب شمس آفوره را نقش دیوارش اگر صد تکرار چین بگرد از منبت نقشها دیوار و نقش قنصل بین نگارین نظار و طاس قطع کرد او</p>	<p>خیر دار عمل فیها خیر از باب الدیار روشن آن منزل که باشد نام کو دار القمار جای آندار که باشد نام و فی القمار دید با عی تو اندید و شباسه تا رو بدیوار آورد از صورت خود و شمس همچو صحن باغ ز الوان نبات اندر با نیست ممکن مثل آن قطعا و کجاک خط نگار</p>

زگردان آب گذشته و نشنه می میرد عصای سحر دمی اعجاز موسوی دارد	بله چنین بود آنرا که علت استقامت که روزی معرکه در ششم خضم اثر داشت
	بدین نشیمن فقر و نیاز که نگردد چنین که بهمت او در مقام استقامت
مترلیست ز اوج جلال و جاه ترا قیاس ملک جهان با حرم غوث تو تیر بر زمین تبواضع نشسته لیکن درین جنس را به همانا محار نیکه کنی که تابایی دیوار تو پناه آرند بجنب نور ضمیمه تو آفتاب بود ز حضور او تو کس اقیاس نتوان کرد بود دل همه مشغوف عشقش آمد بله ز دولت باقی امید بریدن عنان بارگه خود کشیده میدار فروغ رای تو آتار شمع روشن کن مسارت تو سجده است در دقیقه فقه نفاذ عدل تو بروشت از میان خلق	که منزل تو درین خاک توده نمیرد حدیث خانه چند و نشیمن استقامت رواق قدر تو بر تیر گنبد خضر است غرض نه خط خود آسودگی خلق خداست که چرخ کینه در روزگار حادثه ز آفتاب چنان خیر که در جنب آفتاب سهامت درین قضیه که گفتیم دلیل استقامت بخردل تو که مشغوف دولت فردا است برای عشرت غانی نه شیوه دانایان ز هر یک که شریعت بآن نه را بر نهامت ظلام توره بخور راه دین بر کاست که سعادت ضمیر تو حیرت الهی است رسو منی که ناباکم شرع باشد رسالت

<p>در بنا شد عاقل خوانند خلقی عاقلش ای بسا دیوان میخ شریاران اگر کرد لیک چشم اعتبار امر و زان برداشت شهریار اکامگار اسپک نم پیش تو عرض سعی در تعمیر صورت پیش زین مناست</p>	<p>در شمارم براید میخ شان روزه شمار ثبت بر لوح زمانه شاعر دجست شعرا عقل عبرت بین جهان کما مثال از تقویم چند نکته بر زبان نیکو است گویند پیش معماران دارالملک معنی عیار</p>
	<p>خانه دل در منزل خانه گل سحر بلند خانه دین در منزل خانه طین استوار</p>
<p>کار طفلانست کردن نقش دیو و دود شاهباز مهت خود بر پران تیغ کدن فحمت منزل اگر بود ز کار ارباب دل تنگ بودی چون دل اهل استیازه</p>	<p>بالغا از اینار از کار طفلان نهینار تا کند بر شاخ سدره طایر قدسی شکار که ازین فیروز ایدان سر برآورده خلوت لقمان که بود از خوان حکمت تقویم</p>
	<p>خرقه اش یک نیمه ماندی خشک نمی ترشک چون سر از کلبه ادا بر گشته قطره بار</p>
<p>بهر قیل و لوله دران بغیر چون خفتی بجاک کس نیارستی قیامتش کردن در کجوع بسکه در وقت سجودش سر بیدار آمد بوالفضولی گفتش آن به کز پی آسود</p>	<p>پیش سایه و آب و فروغ خال تر بار چون دران کاشانه محنت شدی طاعت تا که آن سر بر سر اسید آن بود کمار منزلی با نعمت و زینت نمائی با احتیاط</p>

باشند از هر رنگ خط بر کاغذ آینه بکس چون ل صافی در ویتا صورتی	کرده از کاغذ خطی بر لوح رنگین آشکار بسکه مصقولست دیوار و درش آینه آ
که بود هر چوب باب آنکه وسع را در شود کو درین آرزو طوبی بر وسع خود برآر	
تا در آید آفتاب دولتش ریزد زور گنبد غنچه است دبیاع جهان آرا کاغذین خانه است چون فانوس در کوچه با من عیش است چون فانوس در کوچه	تا بدان را مانده بر در چشمتا سکه کر در هفتا تلون باشد شش سقف جدار شمع ملک این زیاده حادثات روزگار نوعروس ملک بر شاه همیشه آفتاب
شهر یار کامیاب و کام بخش و کامکار خسرو غازی مغر ملک و دین حسین	
آسمان غرورفت آفتاب قدر و جاه برج و چون عراجم که گویم لکن نیست نکته که طرف زبان خیر و نشاید بهر برج درخت آن باشد که از بنشایش بخش کند بلکه از لیل و نهار آندم که نبود هم نشان خیر و از عدلش درخت میوه امید بر شبه چاه عادل بر چه کنانش یدش	بحر خود و مکرمیت کان سخا کوه و قاف پیس رباب کا فطنت از اعتبار مهر سفتن از خفت خوش نیست بهر عدل بود خود و قسم بر بنفیل لیل و نهار باشد آنرا جاودان منشور و امتحار روید از وجودش نهال و لیلی و دیدار روز حشر از رستی عدل گردد در سنگار

کتاب غزلیات

یا من بد اجمالک نے کل مابدا می نام از جدائی تو دمدم چوئے عشق و بس که در دو جهان چو میکند یک صوت بردو گونه ہی آیت بگوش برخیز ساقیا به کرم جسمه بریز زان جام خاص که خودیم چون خدای	باد اهنر ار جان مقدس ترا قدا وین طرفه تر که از تو نیم کیف جدا گاه از لباس شاه و گدا ز کسو جدا گاهی ندای همه نهیش نام و گدا صدا بر عاشقان غم زده زان جام غم زدا در دیده شود من ای محب بنده خدا
---	--

جامی ره درے بخدا غیر عشق نیست
گفتیم به السلام و علی تابع الہی

نا اعزنا ہمہ و ما اسع گنج پہنان و نام از و پیدا ہمہ اشیا مظاہر اسما محو شد نام غیر و نقشت سوا این ہو این انت این انا سر وحدت شد از یہ بکتا نشد چو ما ہے از دیا	حرز جانتا ست نام دلبر ما نام او گنج نام سدا ہوت یہ اسماء مظاہر ذاتند لا رے فی الوجود الا ہو ہستی مطلق سنہ حدت صر من و او رتوا از میان بر خا جان جامی از نکشہ وحدت
--	---

	گفت آنکس که باید بار بستن زیر سر فست خانه ازین افزودن نمی آید بکار	
راحت خانه چه سود اینجا خواهد داشت پای بهت زین مفاک تنگ بالا کپنج	محنت هم خانه بگشایش بدین باور نقد جسم میکند زین شیو و پایش	
	تو بفلت خفته است و هر چه از بهر پاس چشم بر تو دیده بانان را ازین نیلے حصا	
از غبار تن پیشان این جان پیش از آن در کنار کس چو تند آرزوی زین جان ترسم از اطناب طبع شاه آگه دلال نے دعائی که خدا خواهم بجای مبرو نے دعائی که قصه بهت از روی کنم بلکه میگویم حذر ایتا بقا ممکن بود	که وجودت باد استغبار انگیز و غبار خوش کسی که آرزوی این جان گیر بر دعا خواهم سحر ابد ازین کج خنجر چوت هزارش سال در عالم بقا با هزار بر حصول دولت اقبال فانی اقتضای بر بقایش باد ملک حق ملت ابد	
	دولت بادش قرین مسند شاهی کزان پایه افی نماید تحت ملک پایدار	
ثم القصد بعون الله وحسن توفيقه وتيسره الغزليات في سال الله يوقتنا بجميع السموات بحق محمد خير من نطق بوضع الكلمات		

<p>نعلی الراح من کائنات صفی المرحوم قلبها آلنی جرعه متها ارخه ساعه عت بجان شو ساکن کعبه بیابان چند پیکان بر آرای بجز بیابان خود پیکان سوخته مرافقاره محل ز سلمی باز میسازد تو سلطان فلک قدر چو با گدا طلبان</p>	<p>که می بشته صفای فروغ خلعت لها که ماند از ظلمت ستی درون پرده مشکها چون بود قرب و معانی چه بود از قطع منظر لها که خلقی تشنه لب مرند بر طراف ساکها چه باشد برق استغنا ز نداشتن بکها تو خورشید جهان تابی چه دی شمع محفلها</p>
<p>صفای جام می جامی بر دزدنگ غم از خاطر اذا مالتق من رسم فدا د لها و نا و لها</p>	
<p>کیست آن سر که در آمد بدخلوت ما آفتابیت در خنده که از طلعت او می شستیم گل محنت از آب ثمره شکر جان ز کف رفت چه سازیم شازده سگ و خواجه قیب از سر خواری را جانفشاندیم بجا که قدش لیک صود</p>	<p>که شد از عکس خورش فخری رطلیت ما رفت بر چرخ برین کو کبیره دولت ما که بر آمد گل رحمت ز گل محنت ما که پس از مرگ خرامد بستر تربت ما این لقب در دو جهان پس سعادت ما که نیفتاد قبول کرش خدمت ما</p>
<p>غایت بهمت ما وصل می آمد جامی سجده دار که کاره بکند بهمت ما</p>	
<p>دیزم ز مژده کو کبلی ماه رخت بشما</p>	<p>تار یک شبی دارم با انیسه کو کبلی</p>

ایضا

<p>که وار با تدبیر پیرانه سر ز ما را فراغت از دو جهان عشاق شیدا چو ک قد دلارا و روزی بسیار کجا ساخت همه آهوان محراب بناک میبزم امر و زاین تشار پیران را تو جان نیست بزمین یا</p>	<p>خدا می خیرده آن جوان عذارا که شهمای غزالا ستمی بخشد چو سود پند کسان چون فیروز دم شرار سینه مجنون آتش لیل سجود خاک رهت بردم تنای تو بدیده سو تو آیم که از سر پیکان</p>
	<p>هلاک جامی بخت خستگان گشت بشکل و شنید و سواران سر دالار گشت</p>
<p>که داده مرده وصل تو هر که دید مرا که آن ریمیده بیدارت آرمید مرا بیک نفس لب تو روح در دید مرا که محل دیده ز خاک هست کشید مرا بدل ز جگر تو جای شکم می خلید مرا ز قطره قطره خون کز چکید مرا</p>	<p>چه بخت بود که ناگه بسرسید مرا ریمیده بود دل از بوش و صبر شکر خدا قتاده مرده تنه بودم ز جمال تو در کشم بدیده بیهوش از نیم صبا گل مراد بر آورد در ریاضت ایب همه ولایت عشقم بود بریز ملکین</p>
	<p>ز عشق آید به نه مقدر من به و بجای می من بد او بهر زمین کار آفرید مرا</p>

<p>دل من پر زار و افغان بنو رسید اینک زره سلی من ز فتنه مرزیه ابرو به آب حسرت بر سر مرا ز بجزا و دل گردی بود و شکل</p>	<p>که چه نوبه زار و افغان بنو شوز زار و افغان بنو که دورا و لی هم پیش سید حسرت حدید هم شکل و لی مال حل شد</p>
<p>ز جود و غم و جام جامی ولکن خوف اطلال اندامی لم یطو لهما</p>	
<p>احن سو قالی دیار لقیقت فیما جمال بوادی غم منم قتاده زمام فکرت زود زهی جمال تو قبله جان حرم کو تو کعبه ز سر عشق تو بود ساکن بان با شوق بکت عیونی علی سینه فدا و لا ابا اگر جویم بر آوری جانم گر بنیم بیگانه بنام گشتی فلان کجائی چه بود حاضری</p>	<p>که میرزا نذران نومی نوید افغان نه سبخت یا نه سبخت ز سر تو امانه فان سجدنا الیک سجدنا الیک ز نیرانی غم زانی چنانکه دانی شد شکا که دایم از طیب و صلیت فیض را کنند قسم بیاخت که بر دایم سر راوت خاک را مرغبت شوقا دست بجزا لکلیت</p>
<p>بر آستان کینه جامی جمال بوید نندیا از نو بکج غرقت نشسته مخزون بکیزی حسرت غمنا</p>	
<p>کار ما جز فکر من نیست دور از یار ما رندی در دیوار غم شهاب بنسرون چه</p>	<p>و ده که یار ما ندارد هیچ فکر کار ما کره آن سر بر ز نیک شب سر از یار ما</p>

چون ازل گرم من بگد ز شمع گشت	از بوسه پیکانش شد آید امل لب
از بسکه گرفتاران مردند بکوس تو	بادش همه جان باشد خاکش قایلها
از تاب تب هجران گفتم سخن صلیت	بود این پدیان آرمی صیبت آتیا
تا دست بر آرد کز آن غره بخونزیر می	بر چرخ رود هر دم از دست تو یارها
شد نفع خطایا قوت اکنون همنارین	تعلیم خط از لعلت گیسو ندیکینها

جامی کر پیله مذہب اطراف جان گشتی
با مذہب عشق تو گشت مذہب ما

اے باتوز گل من باغ مارا	گل بے تو بسینه و باغ مارا
در باغ گل از تو میرد بوسے	بوسے تو بر دس باغ مارا
دارد شب هجر شعله آه	در عشق تو بر چر باغ مارا
دل رفت نشان زهر که برسم	سوسے تو در دس باغ مارا
کنجے وز مفلسی خیالت	جا ساخته در دماغ مارا
مایم و صیفر من دلیبان	خوش نیست نفیر زاغ مارا

مشغولی عشق داد جامے
از شغل جهان من راغ مارا

نیم الصبح ز رہنی ربانجد و قبلها	که بوی و دوست آید از ان پاکیزه تر
چو گرد شوق وصل افزون چو جاکمین	بوی بودی لیل فتد و نبال محملها

نہیست جز جبل جبلی موجبلین انکار را جز سیلانی نشاید فہم این گفت را	منکر اہل طریقت از عرفان بہرست سر وحدت منطق الطیرست جامی لب بند
	بوی عشق از گفتہ عطار عالم را گرفت خواجہ فر کو مست از ان منکر بود عطار را
رومی از کوی غمت کو عدم قافہ از سبز زلف تو آو بخیتہ با سلسلہ ہم مگر پیر معان حل کند این سلسلہ کہ نگاہ حواش بود این مرحلہ بادہ در وہ کہ ندارد دہر این شعلہ کام شب از دست تو ہم شین تو آرم کلہ	ہر شب فروختہ از آتش دل شعلہ دل از پر تو خورشید خست قندیلیست شیخ اسرار خیالات نداند ہمہ کس در رہنقہ فنا بے مدد عشق مرد گفت و گوی خرد از مد بگنیش شایک ماعنی گوش ضا کو من لشدہ
	واقف از سہ خیالات بزبان مست شدہ کہ بہ بیخانہ بر آورد چو جامی چلہ
سبحان تو ہر حال الایل لب اس اسے خوابہ بیا سا غم گہر و سیاہ با نسیم مدار کن وہا در سستہ موہا لا یکنہ ان یدرکہ العتق قیاہ جز پیرستان نیست درین راہ شناسا	شد برقع رومی چو مہر لعل شیب اس تا کہ ز غم سود و زیان نہر توان بود دینی نہ نما عیست کہ از روبرو ترا اسرار نے ار فہم کنے جملہ سہاست راہیت نہانی ز قوت وادیر نہمانے

سیکند پاک از سر شکب سرخروئی تبارب	مزد ویدن نیار و رنگ بر خیار ما
گرچه بند سر حلقه اہل معرفت اشخ شہر	سرمئی آرد بیرون از حلقہ زمار ما
چند خود را پیش با قیمت نہی اسرار ما	خود فروشی را رواجی نیست بازار ما
طرز کن کو گوشہ دستار خود زاهد کشد	در دیالای حریفان گوشہ و تار ما
گفتم از بوی تو شد باد صبا عطار گفت	
جامی از انفس خوش کنون توئی عطار	
ای برده رخت رونق گلها و سمنها	دار و دهن تنگ تو در غنچہ زیبا
گر سرد نہ چون قد تو باشد توان برد	چون آب نیرنجیر اسوے چمنها
صحراے عدم لاله شان شد چو شہیدان	با داغ تو رفتند بخون غرق کفنہا
مشکل کہ بود روی خلاصی ل مارا	از زلف تو با این ہمہ چمنها و شکمنها
بالذت آوار گے لذت عیش و شفت	غربت زدگان را نشود میل مطنہا
چون خامہ بوصف رخ او خشک فرو ماند	
جامی کہ شد انگشت نادر ہمہ فتنہا	
یارب انصافی بدہ آن شیخ دعویٰ	تا بخوار سی تنگ و رندان در کو خوارا
شرع را آزار اہل دل تصور کردہ است	زان گرفتہ پیشہ خود شیوہ آزارا
طبع بر گنج حقیقت قفل و شرع آید کی	تا دہد آن گنج بیرون گوہر اسرارا
ہر کہ چنانہد کلید شرع را بر وفق طبع	طبع بکشاید بر ویش خبر درادبارا

	جامی آنر بزرگ تہ زو دست امید حضرت اللہ تعالیٰ بزرگ از علی	
کے شمارم سچتہ وضع زاهدان جام بر مرد خویش یا ہم کردش یا ہم را گم شدیم در شاہد دے بڑتاہ نام در لباس خاص ظاہر شد قریب عالم شاہ باز می کو کہ از ہم بدو ایں نام سیر دین فعل شکر و نطق اسلام		مشکہ خدمت کردہ ام زندان آشام تاشدہ نایع با تنقنا عشق از ہر مزاج زند و عسوفی عارف و عجم بخوانیدم کہ شیخ شہرت جوئی رعنا را تماشا کن چہ میکشد دای پی صید گنج عینکبوت محتسب و منعی از حد رہا فرمیکند
	ہر کس از اقسام فطرت سمت خود یافتند زہد و رزان جامہ سالوس جامی با ہم را	
فرخ آساعت کہ یا ہم دو ویدار را زانکہ بایادش فراشتن دہام غیار را حاضر ہوید جان کردم این مخلوق را ما دہم ہیردن بشرح ہیکل آن آزار را درج در کفنا کہم کن در دل بسیار را خدی زین بہد کاویان خدنگوار را بر مرد او مدار این گنبد و عمار را		چند بوسم دست بایں یار یار را یار اگر طبع فراست کریم زود و ریت خواندمی طومار غم بے او دلی چرخ را دیدہ ام آزار از آن رخ دور بخوارم لیکن نازک باشد آن خاطر ندانم چون کنم بندہ جامی و دعا کہ بناید دست چون مرا ناصرا دان آید و ہموارہا

آخوای کہ درین راه خدایا نفع دارد	رخساره بنجاک ره ہر بے سرو پاسا
تمامہ اب نشدہ پامچیا از او صاف من ما	اصا وقت من راج مصافا تکس کا سنا
نہ وقت کسمہ بود کو سے ترا زایر کو سے تو از کعبہ گذشتہ سانتہ پیمون سر فزنا شپہ سرس غرقہ بخون افتاہست بے تو با جان ورم باقی ہر کجا درد و آسبہ بود	زاوہا اللہ تقالے شرقا سر کو سے تو کجا کعبہ کجا نیل برو سے قوام پشت فنا تا قدا دست ز تیغ توجہ را جان اگر فست ترا با بقا بہ تہ بے درو قدا وی چہ وا
داشت در بیت حرن جامی چکا	با ناز منک بشیر فحشا
ہر چہا باب جالست رخ خوب ترا بعد عمر کے کشت گشتی و سہجے میرم بسکہ زابد بریا سجدہ صد دانہ شمر د گر بہ تیغ توجہ باشد سرم از تن عجیب خواستہم خواہم از ان لب عا دستانے طلب ہوسہ از ان لب نبودہ کسم	ہمہ برو جہ کمال ست کمالیہ مخفی ہر دم از غم کہ مبادا نکند عمر وفا در ہمہ شہر بدین شیوہ شاد گشت نیا غم آنست کہ از تیغ توجہ افتاد جب حاجت من چو رو گشت چہ حاجت عا در سر ما ہوسی بہت لے زان کف پیا

	<p>جامی آنرا بے زلف تو زو دست امید حسبہ اللہ تعالیٰ بزمیدار لے</p>	
<p>کے شمارم پختہ و نفع زاهدان عالم را بر مراد خویش یا بکم گردش یا هم را گم شدم در شاہد دے بزم تا بزم نام را در لباس خاص غلام ہر شد قریب عالم را شاہ باز سوا کو کہ از ہم بر جد دایں نام را سیر دین فعل شکر و نفع اسلام را</p>		<p>شد خدمت کردہ ام ندان آسائے تا شدم مانع با ستغنا عشق از ہر مراد زند و صوفی عادت و عجب بخوانیدم کہ شیخ شہرت جوی رعنا را تماشا کن چو میکشد دای پی صید گنج چو عنکبوت محتسب و بیغ می از حد تجاوز میکند</p>
	<p>ہر کس از اقسام فطرت سمت خود فیتند زہر و زان جامہ سالوس جامی جاہ را</p>	
<p>فرخ آن ساعت کہ بالیم تو دیار را زانکہ بایادش فراکش دہام غیار را حاصل تو یزید جان کردم این طومار را تا دہم بگردن بشرح ذکر آن آزار را دج در گفتار کم کن در دل بسیار را خدشی زین بہ دعا گویان خد شکار را بر مراد او مدار این گنبد دوار را</p>		<p>دینا بوسم دست پایب پاریا را یار اگر طبع فرا سر کاریم زود و سرت خواند می طومار غم بے او دلی چرخ را دیدہ ام آزار از آن رخ در بخیو ایدم لیکن نازک باشا آن خاطر ندانم چون کنم بندہ جامی و دعا او کہ بناد بر دست چون مرا نامرادان آردا و ہموارہ با</p>

دستاره پنجک ره هر بے سروپا سا	آید ای که درین راه خدا پا بسنج دارد
تا صاف نشد برامی از او صاف من ما ما صاف من راح مصافا تک کاسا	
زادها الله تقا لے شرفا سر کو سے تو کجا کیم کجا سل ابرو سے تو ام پیش و ما تا قداست ز تیغ توجرا جان اگرقت ترا باد بقا به توبے و دقتا دی چه وا	شربت کیمه پرد کو سے ترا زایر کو سے تو از کیمه گشت سافقت پیون سه فونا شپه سه من غزنه پیون افتاوست بے تو با جان و گرم بانی هر کجا دره و دانیسه بود
داشت در بیت حرن جانی جا جان نامک بشیر فح	
همه بروجه کمال ست کمالیست هر دم از غم که مبادان کند عمر وفا در همه شهر بدین شیوه شد گذشت غم آنست که از تیغ تو افتاد جب حاجت من چو رو گشت چه حاجت در سر ما هو سی هست لزان کف پایا	هر چو باب جالست رخ خوب ترا بعد عمر که گشت گفتی و من میم بسکه زاهد بریا سجد دانه شمر گر به تیغ تو جدا شد سرم از تن نجیب خواستم خوانم از ان لب عادت طلب بود از ان لب نبود در کس

<p>آتش آتش من جانب طو ز نار را میسر و شعله آن رنگ شب یلدا را از مرده و جلوه یغند او کنم بطهارا تا صبا بشانه زد آن طره عنبر سارا بسدیشه بکشا آن لب شکر خارا لا اله غش به خون میدمد آن صحرارا</p>	<p>شد سحر قایدا قبال من شیدا را ای خوش آن آتش خنده کز آئینه صبح گر نیابم ز سر کوس تو در کعبه نشان نگست عنبر سارا همه عالم بگرفت طوطی نا طقه را قوت حدیث لبست بسکه رفتند شیدان نعمت سوسه دم</p>
	<p>جامی از عرض سخن چیت ندانم صفت چون درین دور کسی کم خرد این کالارا</p>
<p>دزدان موشان بدیداد آن آشکارا مرهم وصله که از دل خیزد آن زار را حق گزاری چون کنم این دیده خوشباز دید که کولایق نباشد دولت یار را شد چنان سالکان در خاک جویم یار را چون پسندم بر شمار دولتش این عار را</p>	<p>کیست که عشاق پیچا رساند یار را شد دلم آزرده ز خم غم هجران کجاست اشک خونین سر خرویش است پیش منم خون ازان گریم بجز او که در خون قوت یار گفت آن مه برآیم با تو خوش سالگر بهر خود نام سگ آن در نخواهم عار</p>
	<p>سر بالین جدائی دید جامی رطبیب گفت جز مردن علاجی نیست این بیمار را</p>

ایضا

<p>و در بنده شد که ندیدم نه دو هفته خود را در از خواب خوش امی سخت بدگرگشایم خدا یراکن که باغبان میخانه چندان مرزیا شک من که چشم خون گرفته که خوابم رسید دل ز من از زلف ام نه که خوابم ز هر چه غیر تو خالیست دل بیا دیارا</p>	<p>کجا روم بکه گویم غم نهفته خود را بروی میجو مش چشم شب نهفته خود را که یک نظایه کنم باغ از شکفته خواب کنم تار برش این در نهفته خود را بخشکار تو منع هوا گرفت نه خود را حرم منزل از گرد غیر فتنه خود را</p>
<p>همین بس است با و نامه جایما که نویسی بخون دلبرش این در و ناگ گفته خود را</p>	
<p>ترا ای نازنین هر سوز و لها صید بادا بسته ترسم شود آزرده آن تن نه می گفتم ز حکم عقل بخت فراغت عشق تو مارا سیر رو خواندیم دان موجب سرخوش طفیل دیگران باشد که یا هم لذت نیست کله کج کرده بیتازی سمن خلق میگو</p>	<p>بهر جایگذری صد جان پاکت که بادا ترا بر شب در و نید به من جایگاه بادا همیشه عشق تو کشته دل بار شده بادا سیر که اگر گویم بنیلا رویم سیم بادا همیشه نجوی تو خوشتر می هر گینه بادا خوار همواره یار این سوار کله بادا</p>
<p>دل جامی که شد تهنه از هر چه چون نزد و نکر مسجد نه هوا به خانه نیم بادا</p>	

<p>شبهت بچران چشیدم فکر جانکندن شود اگر بخون غلظم چه پاک او را که طفل خدای جان بلباب دهم این بلم نه کیفین بطلنتیجان صاکن نیستی که کرد</p>	<p>چون امید زلیست باشه ز قاتل خورود بقصد انداخته اسب من بسمل کرده را تا بتو بسیارم این جان بلباب دهم دولت که بجه بخرنخ بیایاں برده را</p>
<p>جای میا که تو به خیر تا بریاد دوست جا به می گیرم ز غم زاهد افسرده را</p>	
<p>اگر هر دم زنی صد تیغ بر ما جفا خواهمست فرمود گفتن بود جانی خیالت خانه چشم بگوشت میبرد سوز زلف شکین سر بهیغ زاهد را تو ان کرد یرم با آه دل زان لب دنیا بقتل جامی ای مر رنجبه گشته</p>	<p>بریدن از تو نتوانم قطعاً عذارا ما و من اینها مفرها بمر دم گفته ام این نکته صبا و گر زاندازه بیرون کنه پیا برابر کند لک عاشقا و کلا بی بیهوده و نتوان بچست کرم کردی جزاک الله خیرا</p>
<p>ایضا</p>	
<p>از خار خا میشتن تو در سینه دارم خارها از بقیان شیونم بیکاست خسته تمام ره پانستان فلک که شون تو گلزار صد چاک کرده پیرهن شسته بخون</p>	<p>هر دم شگفته بر خرم زان خارها گلزار اشک که مدتها دامنم از هر قره چون تارها صد چاک کرده پیرهن شسته بخون</p>

<p>رحمی بده خدایا آن سنگ دل جوان بنجم جوان و عظم پیر یک عشقش گوزر دشد گیاهی در شکست سال پیران خون میرو در چشم آن بخت کو که بنجم زاهد بکنج محراب آورده رو بطلعت محمل سبند امروزی ساربان جانان</p>	<p>یا طافتی و صبری این پیر ناتوان را آورده زیر فرمان هم پیر و هم جوان را پیر مردگی مباد آن تازه ارغوان را سرو می نشسته بر لب این چشمه دره انرا عاشق گرفته قبله آن طاق ابروان را کز آب چشمه باشد ره بسته کاروان را</p>
<p>جامی ز عشق جانان گرفت توبه کردم این نکته بشنوا ز من ز نهار شنو آن را</p>	
<p>بشم ز جان شده بنده می گانه خود را قدم بمانه ام آن سرو تا نهاد بهردم زاد دست بخرا بنهم که ریخته زود دیده کبوتر محرم او بشاخ سدره و طوبی گرفت قصه در دم در از می غم خیران</p>	<p>که ساخت جلوه که ناز بنده خانه خود را هزار بوسه زخم خاک استمانه خود را بیای آن جنم این استکانه دانه خود را بنید به خرم غماشاک استشیانه خود را کجاست یار که کوه کنه فشانه خود را</p>
<p>چو پیش بار گفتند شرح عشق تو جاتو رسان به من می این شعر عاشقانه داد</p>	
<p>امی بده خیر که نشین ز رخ بر افکن برود اگر بماند آن تاقان ساره بگذرد</p>	<p>شاد کس آن فری گشت و کشته آن فرود جان دهر و تیره و دشت و دشت برود</p>

<p>الله چه تفاوت تو کجا سر و کجا گر چه رو این همه جویاقت اند اهل صفا</p>	<p>سرور اجل نجیست دتر اگو ششم ز اصبا فی نگران رو چو گل تادانی</p>
<p>باتو جامی هوس گشت گلستان دارد لیک چون همی سر و کند شاخ گیا</p>	
<p>گوش کردن که تو انم توان نیک از پیش ورنه هرگز کس چنین سوا نخواهد پیش یا بمنگوید کس حال من در پیش از که ادم استا و سنگین دل گرفت از پیش زانکه خرداغ تو نبود منو و این پیش با که گویم یارب این عیال پیش از پیش</p>	<p>منکه جا کردم بدان کافر کیش را ناصحا سودا بدخوی چنین میدارم رسم و بجوی نذار در چهر آن سلطان حسن کیش پر تیر حفا دارد بکین بیدار دلفگار است کار او میفن طیب در د تو پیش از حد و عنهای تو از در پیش</p>
<p>سینه جامی که شد ریش از تو توان پیش زانکه آه سوزناکش میگذازد پیش را</p>	
<p>جام می بستان و بشکن شیشه ناموس بود نقش کاسه زراین سخن کاوس زیب فراری بر رخ و بود طاوس بر فروز از تو چراغی این کس فانوس نیست دستی بر مرخص عشق جالینوس</p>	<p>برکش ای صوفی ز سر این خرقة سالوس کاسه می خور که خواهد کاسه سر خاک خورد حسن عنایان ز بعد غمبینه جاده منت رنج بجا صل سبب در غن عاشق از طیب رنج بجا صل سبب در غن عاشق از طیب</p>

تا سومی بلخ آری گذر سرو و صنوبر انگ ز ابجد برده پذیر حاجی بیابان کرده بر دم فروشم جان ترا بوستانم در بها	عمری پی نظاره سر بر کرده از دیوارها آنجا که کار نقل می بیکار بستن کارها دیوانه ام باشد مرا با خود بسی بازارها
تو داده بار هر خسته من مرده از غیرت یکبار میرد هر کس بیچاره جامی بارها	
سیمین فقا سنگدلا سادہ عذارا این قالب فرسوده گراذ کوئی دوست آزوده بهاداکه شود آن تن نازک چون برگزدم از سر کوی تو که آنجا خوش آنکه زمیست شوی بخیر افتی گر هست چو مجمر نغمه گرم عجب نیست	خوش کن بنگا ہے دل غم پرور مارا القلب علی بابک لیلاد و نهارا از بهر خدا چست مکن بند قبارا یارای گذشتن نبود باد صبارا پنهان ز تو من بونیم آن گشتن پیرا اذ جنک قدا و قدے قلبی نارا
جامی نمکند خبر هوس بزم تو لیکن در حضرت سلطان که دہد راہ گدارا	
چند سوی چمن آیم بهوایت چو صبا بتہ گرتہ نیلے سوی بستان بخرام باغبان کاش کند سوسن گل فرشت بچو بلبل بہ ہواے گل رویت ناالم	یکہ اسے سرو سہی قامت خود را بنجا تا گل از شوق کند خرقہ پیروزہ قبا زانکہ بر کو زمین حیث بود آن گشت نیست این نالہ و فریاد من از باد ہوا

	جامی این نافه کشائی ز که آه و خسته که معطر شد از انفاس تو کاشانه ما	
شعله در خرمن نی مستی خنخاشاک را پرده حیرت ببند دیده ادراک را صد هزاران آفرین جان آفرین پاک را که چنان رشته توان پیوند کردین پاک را ورنه خواهد سوخت آهیم خرگه فاک را گر نیم لایق که آلالی به من فقر اک را		هر دم افروزمی چو گل رسا آتش ناک را عقل روشن شود ماهیت مسنت اگر جان پست آتش تن در زیر پیراهن ترا جامه جان پاک شده تارمی زیر این پیش و این خرگه بر افکند به مهر خرگه نشین کمترین عید تو ام پیش سگان و فکن
	خاک شد بر بگذاشت جامی و هرگز نیافت اکن شرف کز سایه سرو تو باشد خاک را	
خواهم از شوق کنم جان چاک آسجا دو دخیرو ز سرین خنخاشاک آسجا بگذارد خدا را که شوم خاک آسجا که بمرنگان ز حسن و خار کنم پاک آسجا تا چنان می گذراند دل غمناک آسجا تا چنان می گذراند دل غمناک آسجا که نه بندند چنین عید فقر اک آسجا		هر کجا جلوه کند آن بت چالاک آسجا فرز آتش بن ایماه در کوی مباد می بریدم ز سر پیش اگر میرم زار شدم آوازه شهری بگر قناری فل پای جاییکه هند کاش گذارد اول دو زبان مه گذر اند ز خاک ناک آه جامی از خون خود آلوده مکن صیدش

سمیت عشقت کی نہان کہ چون آریا	بر سر بازار سوائی ز دیکم این کوس را
دستبوس دست جامی بر بنی آید ز رست	پای دور او طلب دولت پایوس را
بخرام و باز جلوه ده آن سروناز را بگذر یک نظاره در آن دکه اهل دل خوش آنکه تو نشینی و من پیش روی تو حسن تر از عشق من آوازه شد بلند از شرح سوز و درد من ایجان گدختی چو لادن ده سمند بهر عقل و دین ما	پایمال خویش کن سه اهل نیاز را گیرند کیمیا نطنز پاکباز را سازم بهانه بهر سجود مناز را محمود ساخت شهره عالم ایاز را پیش که گویم این الم جانگداز را بگذار تهسوار من این ترکساز را
جامی گرفت خاطر آکن من ز شرح بهجر	کوته کن این فسانه دور و دراز را
کاش ویران شود از سیل فنا خانه ما چرخ فیروزه که بینی شفق گلگونش ما و پیمان می ای زاهد پیمان شکن طرفه حالی که بیک حرف زبان بکشایم شیده زنده بندگان چه فروغیم که نیست سایه رحمتی ای شمع چهل کافور است	تا کشد گنج بقارخت به ویرانه ما در آلوده سفال نیست ز مخخانه ما دور باد آفت زهد تو ز پیمان ما تافت تا قاف جهان پر شد از آینه ما نرخ یک جرعه می سحر صد دانه ما بال پر سوخته در پای تو پروانه ما

<p>می ده که ز صید میگذرد و شعله ما سعد بادیه کعبه و یک مرحله ما گر بانگ درائی رسد از قافله ما در خرقه بزلعت تو سید سلیمان شد نوره شمع فلک شعله ما کردیم کله گوش نه کردی گله ما</p>	<p>ساقی بجدل حل نشو و سیله ما در راه طلب بادیه کعبه چه با در راه در آیند همه هرزه درایان پشتینه سیاه از بزلعت تو کردیم زد از دال شعله بروج فلک آتش مارا کله از خوی تو اینست که چند</p>
<p>جامی مطلب دولت دیش در برت تخصیل چنین منزلت از جو صله ما</p>	
<p>چون کخم جای دیگر خاطر نیاید مرا گرچه باغ خلد باشد دل فرو ناید مرا از همه نظاره روست تو میباید مرا دیگر برانویر و گفتن نمی شاید مرا هر که بیند روست تو معذور فرماید مرا نیست غم گر جان دل از نعم نرساید مرا</p>	<p>بسکه می گیم بگویت شرم می آید مرا از سر کویت من بی صبر دل هر جا دم هر طرف صد خوف و در جلوتان ز ناریک دی چه گفتم من که بیم گاه گاهی رو تو بینودی من ز عشقت گرچه از حد در گذ کز ترا باشد دی یروا غم فرسودگان</p>
<p>گفته جامی بست از خاکبازی مایه زین تفاخر شاید از سر بفلک ساید مرا</p>	
<p>کجا دشت یارب داغ و درو و فلک از را</p>	<p>گذشت از دفر و دشو مگر یه ابر نو بهار از را</p>

خوش است ناز تو ای سر و گلزار مرا بگو بطرف چمن جلوه ریاحین بین ز کشت باغ چه خیزد ز گل چه بکشد ز جام لعل لبست جرعه کرم سر ما بگو بهر چه کنم خست یار ده که نماید کنند زلف تو ام بنده می بند سیر پاک	نیاز پر و غشتم بنار دار مرا دلیم اسیر تو باد گیان چه کار مرا درون جان ز تو صد گونه خار دار که کشت ز گسست در خار مرا پیش حکم تو یار اس اختیار مرا و گرنه عزم چیست ازین دیار مرا
---	---

بر در و غصه و اندوه از ان خوشم جامی که صاف عیش و طرب نیست خوشگو ار مرا

سپهر شب ساز کن بزنا امن جنگ را بسکه نالیدم ز درد و دور آن سنگدل دورم از یار و نیارم سوا و رفتن چو و ده که رازم فاش خواهد شد چنان تو هم بخت هست آسب بخت آزار جان بیدار بهر تیرت جنگ دار و جان لطفی نثار	آتش دیگر فروز این سوزناک آهنگ را دل بد آمد ز آه و ناله من سنگ ساخت دریا گرد من ننگ و زنج چهره زرد و سر شکسته رغوانی رنگ اندک آهسته تر بند آن شبانگ تیر دیگر سوی جان از و بنشای جنگ را
---	--

جامی اطهرای دولت خواهی از سلطان عشق خطر سوانی بکش منشور نام و تنگ
--

می برم کو بهای غم بردل به هوای قد تو از سر و نکته جویان عشق را شرط است بقعه خیر است گوشه دیر	ز درت می برم گراینا کرده مرغان بلند خوانیها ساده بودن ز نکته دانی ها لیس فی الکائنات ثانی ها
عیش جامی در دمام خوش است طیب الله عیش باینها	
چه سودگر به خون چشم اشکبار مرا بر بگذار چو خاکم ققاده بان بخت نمی برم ز غم این بار جان بر خدا گم که خاک شوم قالم بیا و مید پیش زخم خدنگ تو ذکر هر هفت بین خرابیم از عشق ای که داری یاد	که نیست هیچ اثر گریه های زار مرا بدین طرف برسان نازنین سلو طر خمس برید ز من یا رخسار مرا بود که جانب کویش برو غبار مرا ز تیر سخت تر آمد دل فگار مرا بعد عافیت آسوده روزگار مرا
میار باد که جامی خمار خود بشکن که جز شراب لب نشکند خمار	
طرف باغ و لب بچو لب است اینجا شیخ در صومعه گریست شمع از ذوق سماع لبنا دی بلبل جام و ندانم سن	سایقا نیز که پر هنر حراست اینجا من و میخانه که این حال بدست اینجا که لبصل تو یا باد که دست اینجا

سبازای ابرو ز گشت آن چاکسوز آفر ازین عشق بگردد خواره چه دارم چشم پیوسته ز جام نیم خور داد کجایکند عتابینه چنین که ز باد و عشتربخوابه استی شهاب سوز که یکی چون من بی دوستی پدید	که دیده در ره ازو میرگد اسیداران را که بر داده بیاد نیستی چون من نهرا نرا چو عهد من شکست تو بیه پر پییر کاران را چه دانی محنت پیوایی شنبه از نرا شبی کو بسته قراک مید شهراران را
سمنده ناز جوان ده بره کو گشته جای اگر ضائع شود مورمی چه نقصان شهسواران را	
عشق باید که ز دو عالم فرد سازد مرد را دعه غم میدهد باورنده انداین قدر هر کجا گردد ز رویش حسن اینگاه گرم لایبی سخن و شمع زرد و دید از گلم بخود افتادم چون نوردم شربت بر این که گریستم خاک راه او بجا آمد که باد	درد این معنی نباشد مردم بیدرد را کاین نوید عیش نباشد جان غم پرورد را گرد گشت که رسد غور شید عالم گرد را چون برم با خاک اشک سخن و زرد را جز چنان نخواه که لایق بود این خور را از سرکش سودیکه نبرد این گرد را
برو جامی را بکوشش میل غنم اما چه سود در چنان بستان چنین قاشاک آب و در را	
ای خمت تخم شادمانی با کرده ام گم بکوی عشق تو دل	وصل تو اصل کامرانی با بروی از داغ تو نشانیها

از فراین ہمارے کہ آمد بدام ما بنگر و طیفہ سحر و درو شام را	طاؤس وار طوطی جان جلوہ میکند گاہی می شبانہ و گاہ باوہ صبح
	جامی بوصف آن لب شیرین شکر شکست خاشن مباد و طوطے شکر کلام ما
دو عت داد و عت فی انظار شجائا صید تو شود صد مرغ دل دانا فی البحر مضی عمری الشوق کما کانا قد اشرفت الدنیاس کاس حمیلانا شد در گرد باوہ دراعرا مولانا کز گلشن وصل تو بوی سدا حیانا	عمری ز غمت بودم با خاطر خوش جانانا وام سر زلفت را کز خال بود دانا گفتم کہ بہ ہجر از دل شوق تو شود زایل شد در قبح صہبا عکس ز رخست پیدا از مدرسہ بر شتی برسیدہ بگذشتی صد گشتہ ہجر احیا باید بدے ہر جا
	آن سر و سیفت را شد خاک قدم چاک بارفہ ت در اما اعظمہ شانانا
سہاست اگر نباشم از ان سمیتن جدا گر یکے مان کند بہ بنت پیر ہن جدا نالہ ز درد کوہ جدا کو بہن جدا منع چین جدا کند افغان من جدا مردن بر تو بہ کہ ز تو ز لیتن جدا	صبر از دل و دل از من من و وطن جدا سازد ز عہۃ ہجو قبا حبیبش چاک در میتون ز نالہ من گر صد افتد ہر صدم ز شوق قدرت احوال گل سمن نارم بکش مگوئے کزین آستان بڑ

<p>بستہ حلقہ زلف تو تہنا دست می کشی تیغ کہ سازی دل را بدو نیم پیش ارباب خرد شرح مکن شکل عشق</p>	<p>ہر کجا مرغ دلی بستہ دست اینجا تیغ بگذار کہ یک غمزہ تماست اینجا نکتہ خاص مگو مجلس عام ست اینجا</p>
<p>جامی از بوی تو شد ست می دیدہ نہ جام بزم عشقت چو جای می و جاست اینجا</p>	
<p>لب لعل تو کام اہل وفا درد و نشان جام درد تواند کی برو تو خوش تو اتم زیت یاری کس نخواہم اند عشق گرچہ یوسف شوی ز ماغاب بجفا دلغ دیگران پسند</p>	<p>بعلیل الفراق فیہ شفا صف نشینان بارگاہ صفا ہمچو موسے توفتنہ ز تھا جسے اللہ وحدہ و کفے ہمچو یعقوب ماویا اسفا چند میسوزیم بدائع جفا</p>
<p>جرم جامی ہواے خوبالست غفر اللہ ذنب و عتقا</p>	
<p>ساقی بیا کہ دور فلک شد بہ کام ما گلگون می در آرمید کن کہ است آن ترک را بیکد و قیغ ست کن چنان آورد آب رفتہ بجو بلغ حسن را</p>	<p>خورشید را فروغ وہ از عکس جام ما رخش سپہر تو سن ایام رام را گر گردش زمانہ کشد انتقام ما سر و بلند قامت طوبی خرام را</p>

	دی بنجاک پاش باسد ذوق میسودم قره گفت جامی گردش آست زن جاربیا	
<p>ر رشک آنکه بنیم جام می را لب ان لبها همین خوانند طفلان قصه حسنت بکبتها به بیداری کجا آیند دیگر سو قالب ملاک اغلط در سحر از غوغایار بها خدا را آجل رحمی جانم سو زان بهما سعادتمندی روزگارین پیاره کو بها</p>		<p>چو اشک نشین غلظ میان خاک و خون شها شدی مشهور شهر آستان که همچون ده کو نحو اب زبردت یابند جاها شتا قان ز تو هر شب ز لب یارب و در آسان افتد تخم را ز آتش دل هر دم افزایش دیگر شدم بد بخت اشک دشت آرمی هرگز</p>
	ز بهشتا دود و ملت کرد جامی رو عشق تو بله عاشق ندارد ندی به جز ترک نهی	
<p>چه غم از ناله خونین جگر است او را منصب شاه سی زرین کمر است او را صدق سینه صاحب نظر است او را نظر لطیف بجال گر است او را و ده که خاصیت عمر گذر است او را چشم جان جانب لیلی نگار است او را</p>		<p>آنکه از حلقه زر گوش گراست او را گو کله بشکن از ناز که در سندر حسن دیده دست مرا زان گریاک که جاس شد مرا حال دگر از غم آن شوخ دله می گذشت از من بد روز و دگر باز خاک شد دیده خمیده مجنون و هنوز</p>
<p>زانکه دل در کف شیرین پیوست او را</p>		<p>پند تلخ پیران در دل جامی نگرفت</p>

زبان حالها که پیش من آمد جدا از تو	اکنون فسانه است بهر سخن جدا
دانی که چیست جامی ازین آستانه دور	آشفته بلبلی ز سر هم چین جدا
گر بدانی قیمت یک تاره مو خویش را آوی بار و چون گل تازه تر و شمع خواب تا نگردد و گل آتش کم زین همه دل کو زبان باغبان چشم من عکس رخ و زلف تو دید خاطر من ز لالایش ز بهر یابی شد ملول ایکه گوئی خوی ازان بت میتوان باز کرد	کے وہی برباد زلف مشکبوی خویش را تازه کردی در دل من از رو خویش را میربائی فروش سنگ نذاذ کو خمی خویش را لاله و سنبل نشاندا طرافت جو خویش را یکد کوسه در خواهم شست شست خویش را رو که من به شناسم از تو خو خمی خویش را
سید هم گفتم بهای خاک کویت آبرو	گفت روح جامی نگذار آبروی خویش را
من نه تنها خواهم این خوابان آشوب را ویر می جنبه بشیر اے باد بر کنعان گذر دل نهادم بر جفا تا دیدم آن قلیند گو مکن در دول من کاتب اندر نامه صبح چون صفت لهما شکست زین مکن خوش حفا خوب یا چشم تر را بے توشها غلبه	کیست در شهر آنکه خوابان رو خوب را قرده پیرا من یوسف بر یعقوب را بر درخت آن به که بیند مرد عاقل حق را طاقت این بار نبود حامل مکتوب را شرط نبود فتن از پی لشکر مغلوب را گر چه باشد خواب غالب م مطلوب را

<p>برفت عقل دل دین برقت جان تنها چو خوان درو نہادی خیال ابرقت حدیث مگو میانان چو در میان آمد وزن لغت و خال خطت چون ہم عقیل بسان خامہ دو سو کو زبان پس کاش چونی چگونه نہ نام کہ شد زنا و ک تو</p>	<p>چو آن غریب کہ ماند ز کاروان تنها کہ سمنان نشانند میہان تنہا تو در خیال من آئی از انیمان تنها گرفت از ہمہ روز د پاسان تنها کہ شرح شوق تو نتوان بیک زبان تنها ہزار روز نہ ام در ہر استخوان تنها</p>
<p>مرو بجلد برین بے خیال او جامی کہ لذتے نہ بد گشت بوستان تنها</p>	
<p>می فرائی خط مشکین عارفین سیم را رویتو در حسن التقویم اگر دیدی حکیم کشور خوبی مسلم شد ترا در گوش کس عاشقان را خاک پای خود کنی بزم خطبا گر خسود از فتنہ آتش تو دجا زاباک حکمت آموزد پای کت و غنیمت</p>	<p>سیکشتہ بر صفحہ اسید حرف سیم را کی نہادی ز افتاب مہ رقم تقویم را حلقہ خدمت سہر فرازان بہت اقلیم را با فروستان زہد بیرون تقطیم را آتش مزد و گلزار آمد ابرہہ سیم را کہ معلم بر شکن ہنگامہ تعلیم را</p>
<p>تیغ میرانی کہ جامی نقد جان تسلیم کن ہر چه فرمائی بجان استادہ ام تسلیم را</p>	
<p>خال و خط جان نقر است اینہا</p>	<p>با آفت جان ماست اینہا</p>

<p>ای مهر تو از هیچ ازل سمنفس ما ما قافله کعبه عشقیم که رفت ست آن بلبل مستیم که دور از گل رویت از دودول ما حذر اسے شعله نیت خواهیم بیک جرعه می از خویش فدا در پای تو آلوده لب می چوبیتیم</p>	<p>کو تا ه زدا مان تو دوست هوس ما سرتاسر آفاق صد آجرس ما این گلشن نیلوفر می آید نفس ما آتش زده در خرمن خاشاک خس ما از پیر منان نیست جز این ملتس ما دانند ملا یک به پر خود مگرس ما</p>
<p>جامی بدرت جان بکفت دست رسیدت یسی که همین تحفه بود دسترس ما</p>	
<p>رخنه کردی بقصد جان من دیوانه را تخم مهر خال او در دل میگیس آریب خیز کو مشاطه کا نذر زلف مشکینت نماید میکنم سینه باحن کرده رود کوی تو عاقبت خواهی تو بیگانه کشتن کنم عشق بیکرنگی تقاضا میکند این روت</p>	<p>دزد آری بهر کالامی شگافه خانه را پیش ازین ضائع مکنی شگافه را دانه را بسکه دلهاشد گره راه گذشتن شانه را میکشایم روزنی سوی تو این پیرانه را زاشنا پیش تو قدر افزون بود بیگانه را در شمع آتش چو از دینچو خود پروانه را</p>
<p>جامی از خود رفتن ان بخت کم گواے رفیق مستمع در خواب شد کوتاه کن افسانه را</p>	

<p>برو بالشرع نذر نسیم بسبا سماز و سحر قومانده از جبار بدعا خواهد این بلا از خدا بتو دارند و رے اهل صفا</p>	<p>گر کند غنچه با تو دعوی لطفت دید هر دیده ایم جاد و تو بلائی خدا سے و خلقه آینه از تو رخ نمے تابد</p>
<p>هر که در هائے نظم جامی دید گفت لعل دُر ناظمها</p>	
<p>هر دو جانی تست با بدرالدجا گر خرامی سوئے ماطوبالتا چشم من دارد عبا را ز صبا نیست حکم بنده را بر پادشا لیکن از دل بختی آید مرا تا رخت بینیم بعد از عمر با</p>	<p>گاه در دل ساز و گدرد دیده جا طوبی آمد قدر تو وقت خرام تا بهر چشمی ز راست سر سر برد من نگویم بنده خویشم شمار خواهم از دل بر کشم بیکان تو پردہ بکش چون شود آن روز</p>
<p>گر سر جامی جدا سازی بیتیغ به که سازے ز استان نو جدا</p>	
<p>که جز خوی نکو لایق نباشد رو نیکو را که خواهد گوش کرد حق حق من این گو را یکے زین و خزان بگنجان آن بجز و بجا</p>	<p>معذره گوید تعلیم بیا ادا آن پیر و را مرا تیمم کنی بود از آن بهر چه و اتم رقیب چون بر منیم افتاده رخصت کن</p>

صبر و خرد از دلم چه جوئے	در دور تو خود گراست اینها
چشم تو نه از رفتن نه از بخت	لے شوخ چه فتنه است اینها
نخ تو دو کون چون نهمل	یکموی ترا بهاست اینها
از جور و جاسے تو نتالم	کن همچو توئی وفاست اینها
کوے تو زد و دآه پر شد	یارب ز دل که خاست اینها
گوئی که رواست قتل جامی وانگه نه کشته رواست اینها	
بامیران نظری نیست ترا	بر غریبان گذری نیست ترا
چون نیاری دگر مپیش نظر	گر نظر باد گری نیست ترا
قول دشمن بشنو در حق من	گر ز من دست و تری نیست ترا
خون دل پر قره ام بست جگر	چند گوئی جگر می نیست ترا
در دلت ناله مارا چه اثر	از وفا چون اثری نیست ترا
سرم از خاک درت دور میکن	گر ز من در دست نیست مرا
جامی از عشق بتان عار مدار غیر ازین چون هنرے نیست ترا	
ز دیر فتار خوش قدت ره ما	رفع القدرت سدره ابد ا
تو بهامے و نیست ظل هما	جز دوزلف تو د ا م ظل هما

<p>باغم مجھوری و اندیشہ دوری خوشم ہر نفس جامی ادم برین فسون نیست</p>	<p>خاطر شاد و دل خرم نیسا زد مرا بابدا خورده ام ایندم نمید سازد مرا</p>
<p>خوارم اند عالم دیگر ز ہجرت خانه نیست دیگر آب و خاک این عالم نیسا زد مرا</p>	
<p>ما اعظمہ شاناما ارفعہ قدر در قید تعلق کش ارواح مجھو در میز در قم ہستی این لوح زہر جہر ہر لفظ ازین فہم خواہم بکشم خود را یک تیغ از غم خون ریز زمین صدا چون شکر گزارا کس ولست سر مرا</p>	<p>شد خاک قدم طوبی آن سرو سی قدرا ایہ سیکر روحانی از لطف بندہ من نقش خطت بستم روزیکہ قلم با خود من زندہ و تو خیزی خون گران ریہ پستندہ ترش من آزار بران ساعد در دمت زائل آید تار و زابد پاید</p>
<p>درد بخت خطش جامی آہن سخن تو کرد ذوق ذکر است آری اشعار محمد و را</p>	
<p>خون ہی گریم اگر یکدم نے بیغم ترا چون بنائے دوستی محکم غمی بیغم ترا کا ندرین خلوت ستر احرار نے بیغم ترا چون جینت یار سید انہم نے بیغم ترا مفسر آب و خاک این عالم نے بیغم ترا</p>	<p>گرچہ بہر دور ز صدرہ کم نے بیغم ترا ہر بنا محکم ز سنگست دولت چون رخت شوق شد در دل مقیم عقل و رویت بہر قتل و آستان میستیزین پسین غم طیبت پاک تو گوئی ز آب و خاک دیگر است</p>

اگر پاشی سگش میبوسم انی صحن طعنه بجای هر سه مو بر تن من باد صد نشتر نیفتا و میسان خاک و خونم اگر بود	که من رو بکوی آشنائی میام اورا اگر خواهم ز درد دوست غالی بکسور برامش رو افتادن شکر بخره روا
	چنین آشفته و رسوا بکوی او مرد جا مبادا که تو عار آید سگان آن سر کورا
به کعبه گر غنائی جمال خود مارا بدور حسن تو از مهره و فایردخت ز شوق طوق سگان در تو گردانید تبرک عشرت امروز چون کنم که کس مریض آن لبم ای ناله چون سی فلک کناره کن جهان تارسی بامش عشق	ز خون ویده کنم لعل یک بطهارا مشبه فلک این حقماے ینار مُبحان فلک سبزه ثریا را ضمان میشود از من حیات فردا را پیرس شرح مبادا اے من میسار بکوه قاف طلب آشیان غمقارا
	حریم میکده جامی مقام پاکان است ز دماغ زرق بشوخته تو مقلدارا
با تو یکدم بخت بد هدم نیسازد مرا دیگر از انا شاد دارا یدل بول خوش نیست شور عشق از صبر چرخ سازگار بیشترین دل نگار من مسکین طیب	در حریم وصل تو محرم نیسازد مرا عاشق غمخواره ام خبر غم نیسازد مرا آزمودم بارها آن هم نیسازد مرا ساخت صدمه هم ولی هم نیسازد مرا

سرگز این نکته ات آخر چه خیالست ترا مشکن بال و پریم را که و بالست ترا	بی تو گشتم چو خیالی و بمناظر نگذشت نیست ره سومی تو ام خبر پر و بال آید
	جامی اندیشه ساحل مکن از بجه عشق که برون رفتن ازین در طه محالست ترا
شاخ شاخ افکنده برگ گل سنبل سیراب پشت سکو قبله رود در خود محراب دل بتنگ آمد ازین معنی اولوالابنارا گر ندانم دولت بیدار خود اینجانب کی است خیزد از خون رختن قصاب بر روی از میان در کبک شامی فتح باب	زلافت تو بر مهر پیشان کرد مشک ناب از در سجده آید آن دو ابرو به بین پسته رانان دهان لب سایندهی بجام یاد شهباه خاک پایت زیر سر خواهم حرام نیست از قبل مجانب غمزات هرگز ملبو در منی آید دلم را راسته از هیچ باب
	نیست دلکش تر سرود جامی از نظم خوش وقت خوش میکن بدین دلکش سرود اجاب
تا ز خون دیگران سوزد گشتیش را شست آب خجالت آب و رنگ خویش را میفرزم کلبه تار یک تنگ خویش را مه برین دل حسرت چو سنگ خویش را به ترایک مینوا میسند چنگ خویش را	زان همی برزم سرشک لاله رنگ خویش را می چنین گل رنگ گل بویت یا گل خویش تو میگذارم همچو زرد تو به پس کز آه گرم سیم را در سنگ جا باشد تو چون جا کرد ساختی مقدمه چو چنگ آتشی از دستم کش

از خم محراب ابرویش ہانا غافل	ایکہ ہرگز پشت طاعت خم نمی بینم ترا
از تو ہر مو بر تن جامی غمے دار و جدا	در خم او یکسر مو غم نے پسیم ترا
<p>بام بر آ وجلوہ وہ ماہ تمام خویش را شد پهلای دلت صرف جو اینم ہمہ باہمہ میرسد غمت قسمت بندہ ام بدہ برو متاع ہستیش زو و بکشور عدم در دورتی کہ کردہ ام نام سگانت ارقم بر من خستہ دل زن طعنہ بنام نیکوان یر تو سلام میکنم گرچہ فرو وینستم پسنت زلفت غم دلم خام ہنوز کارمن +</p>	<p>مطلع آفتاب کن گوشہ باخم پیش را بہر خدا تفقدے پیر غلام خویش را خاص بن یگان مکن حمت عام خویش را ہر کہ بدست عشق تو دا در نام خویش را زیر ترک نوشتہ ام از ہمہ نام خویش را صدید کے دگر خوانا ہوں دام خویش را باشرف جواب تو قدر سلام خویش را پیش تو عرضہ میکنم بختہ و خام پیش را</p>
جامی تشنہ لب شد خاک ز شوق لعل تو	باد کہ خور بر و فشان جرعه جام خویش را
<p>گوے از صحبت احباب ملالت ترا عشق مانیز از اسباب جمالت ترا ایکہ منزل طلب آئے لالت ترا تا بہر سفلہ سر غنچہ دولاالت ترا</p>	<p>اے دراز و گرہ افکنده چه جالست ترا موجب حسن تو تہانہ خط و قال فتا تشنگان را بدمی آب تفقد می کن بر ذیل از غصہ مرا سنج و دلاست عظیم</p>

بجان چشیش کہ سہستہ بزبان سولب کہ آن تنی کہ تو دیدی گد کہ شش آتش ب	کجا سیتا بستی چنان لطیفی را نہض جتن من اطلب دست میا
برین بر سر جامی سفال در دوسے ورد کہ نیست در خورا و جام نہائیش در طرب	
باشد غزل محبوبس مکتب ارسلہ معنای رقع و یلعب کو نو دژ آفا ز آمد مودب خیز دژ جانشا فریاد یارب ایکواجم دورست از لطفش ب چون دیدم آن رخ گشتم ز کد	پندای معلّم ہر روز تا شب شد فرش دیبا از سبزہ صحر تعلیم آداب اورا چہ حاجت ہر جا خرا آمد بہر دعائش در و در لعلش منع از شربیم وی ترک عشقش نہ بہر گرفت
جامی ازان لب بچون صراحی دارد در و درونے از خون لبالب	
شد تیرہ شیم ز ہجر دریاب من تاب من بحسب طاب کیا بر پیرس من علی الباب من غال کما یقال قد غاب صاحب نظران زندیدہ در خواب	اے رویتو اختر جانتاب من تاب نیارم از تو توبہ عمر نیست کہ برد تو ام من خواب اجل از تو غائم برد چون چشم تو خوابناکستی

آن حریت دیر صلح زود جنگش را	زود رفت و دیر آمد صبر ایدان دکن
یا بجلی یکطرفه نام و ننگش را	عشق رسوایت جامی یا بخوبان ل

باب

<p>آشوب ترک و شور عجم فتنه عرب ای در کمال حسن عجب تر ز عجم عجب زین بزمگاه تشنه جگر فتنه خشک واللّیل الضحی است مراد در و شب صد خار خار در جگر افتاده زان شب ما با شقیم هست نیاید ز ما ادب کاین موهب شرف بود آن نایه طر</p>	<p>بروی فداک ای صنم ابطی لقب کس نیست در جهان که خست عجب مانند هر کس یافت جرعه از جام وصل تو تا زلف تو شبست درخت قنار چاش کامی ز لب بخش که عشاق خسته را رفتن بپر طوق او نیست در دست دل باد مثل غم و سر خاک تقدست</p>
---	---

مطلوب جامی از طلبم گفته که چیست
مطلوب او همین که در جهان درین طلب

<p>ممنون تو نیز گوشت تو میرسد بارب پدید نیست بغیر از سر شک من کوکب کجا رسد بمو ماه فلک بچاره شب که در بهت شود آندوده از سر مرکب</p>	<p>بگوش من رسد آواز یارم هر شب ز بهر روز و شب و روزم شبست و این شب رفت بچاره سال این جمال غوبی یا سرمه لایق فتراک است بن این شب</p>
---	---

	جامی امشب دوستان در قصه عشقند و سماع زعم زاهد را تو ہم دست زن یا سے بکوب	
<p>حال خود شروع گفتیم وقت لطف طیب حقہ بکشا و کرامت کن شفا غم قریب گر چه از بدتر مرم حاشا که نام فی نصیب ز اسات چو نم چون ہم پی ہم پی نصیب باغ پر یان لطف و رحمت نیست از غم غریب لا بقائی بعد بجلو ولا عیش طیب</p>		<p>در دمندم عاجزم بیمار تنها و غریب هر شفا و دقہ لعلست آن دست دوست جوشش دریا فضیلت و بدر اشا مل عاشق بیمار را وصل حبیب آید علاج با تو دست آویز تنائی و غرت بس است عمر شیرین عیش خوش از دولت حاصل تو بود</p>
	<p>بند جامی را بسکینان این درگاه بخش استحب نذر الدعا فی شانہ یا تحبیب</p>	
<p>ز عیش عشق مستولی و شوق غالب در خشد چو بر آسمان خشم شام قتب غبار دیار شن مشکین و آب خیال خوش است در جان مسحاب بقطع الیاف فی وطی الساب کز نیست یکدم دل خسته غائب ازین بیش صرف ز نام خواب</p>		<p>بدا برق لطفا والدست ساکب خوش آن برق خشان که از کوی جانان مخازرے که رو بند خوران جنت دل سوخت از شوق او گر چه گویم ایا حاوے العیش یا متد شمر از ان منزل خوش زمان ربیع کوش کن جبهه الله اریستوانی</p>

سرمردہ قزو بکنج فرا	زناہ سخیال آن در ابرو
<p>دروصف رشت ز نظم جامی از دیکہ ترست می جلد آب</p>	
<p>ہیچکس نیست چون شکی از دست شعلہ چون شمع ز تاب نیم انگشت نیست ممکن کہ ہو شب دازیند آب خطبہ سلطنت حسن بنام تو خطیب پر شود دامن و حبیب سخن فقیہ نیست از معنی پیران رب سبب</p>	<p>میزندشت برویم کہ ہمیں سے حبیب گر نہ دوست نہ حق من محسوس زند ہر کہ عشق تو آداب خرد بہ ہم زد روز آوینہ مقصودہ در آما خواهد برچین گر گذرد نکستہ از پیر نہت ہر کہ با صورت شیرین لیلان عشق نہت</p>
<p>جامی آن بہ بغریان نند گوش کن بیش ازین در سخن انگیز خیال اغریب</p>	
<p>برزبان اہل دل نام تو محبوب القلوب مصریان از شہر خود کردند پیر و نشن خانہ را اول ز گرد ہستی خود گوہر و ایس یک سر قلبی غیر علام الغیوب نبی مومنی جیل العفو غفار الذنوب توبہ اما من ہو الیلے فانی لا اتوب</p>	<p>اگر ترا قد خوبا برو خوب لطف پھر خوب یاد شیرین تو ز دلان شیرینی نبات با تو ہر کس را ہو دولت جفا نکست باہانت در میان اردو دم سری بہا گفت با مجنون کہ کای در گناہ عشق عورت گفت مجنون کہ ہو عشق لیلے میکنم</p>

<p>ترک این ماخو یا کن اوطیب کردن واعظ بشمش خطیب کاش بودی این سعادت غنیمت</p>	<p>که توان سودای عاشق را طالع شخصه را گرد در دین بکوزد روی خود بنیامت گفته ز دور</p>
	<p>نال جامی ز شوق و در نیست زانکه تو برگ گل او عندلیب</p>
<p>حسن طالع بن که دیدم آن رخ چو آب و مبدم چشم تر من میز نالشی بر آب عمر بگذشت و ندیدم هرگز این دو بوی آب رفت از دست رو و پنهان از رخ بر آب دو در وزن مید هرگاه می ز سر بر آب خانه ام خواهد شد آخر مدبری زان بر آب</p>	<p>آفتاب حسن طالع شد چو افکنده نقاب در خیال خط اشکین تو با عارض هم خاک آن در زیر سر شبا غنودن دوست میکند هر دم دل بهوش آن لبها بوس دلخ دل آه های آتشین شبان نشان سکه در میان با روی کسان بمانم</p>
	<p>گفته جامی نگیرد چون ز خالص دل بسند پاکیر قبول طبع شاه کامیاب</p>
<p>بیدمان از رسته جان ساختند از اطمینان نیمه راه دین مردم می نمایا چو جان پیشین پیش خیل و پاشم ز بر دیده آسمان دست او گیرد عمنان بیچاره او بسند گمان</p>	<p>هر کجا ز خمیه چون ما و سپر آن نقاب بسکه در هر منبر است اندیشه چشم سناک ناشناختم که ز آتش به طرقت آمد عمنان دو در جوان سنده من ان هم که بپزد</p>

<p>سلام من ائمه معطی الملوک رفع المعارج بنی المراتب فتون و تمانه صفوت مآرب رموز نوادر نکات عنہ اب</p>	<p>سلام من ائمه معطی الملوک علی روضه حل فیما حبیب طیحه که جمع ست در بزم وصلش فصیح که درج ست درج لعلش</p>
<p>باقبال درویش رست جامے زمیسل مرادات و نیل مطالب</p>	
<p>سریف سرو قد و یار گلن اطلب چو برگ عیش بازاری نخت اطلب یکشتمن گلگون ره کنار اطلب سفای صفوت زندان در و خوار اطلب کشاو آن گره از زلف مشکبار اطلب دل رمیده مارا دران و یار اطلب</p>	<p>ما بطرت چمن جام و شگوار اطلب طیفیل صحبت یارست نقل باوہ جام زموج حادثہ کز اوج آسمان بگشت خبرین صفوت و وفی و زبدا پزید فلک برشته امیدت از زند گریه بهر دیار که وزمی گذشت محل دست</p>
<p>ز جام می چو ترا وقت خوش شود جامے مزید حشمت شاہ جم اقتدار اطلب</p>	
<p>ما و درویش نصیب نصیب محنت غربت نه انا پزید دور بهتر باشد از چشم قیب</p>	<p>چون نصیب یافتد وصل حبیب در دووبے نان رازین پزین از چہ از نزدیک خبر بست آن ورخ</p>

<p>نه اگر داشت معلم هوس گشتن خلقی نشود مهر تو از دل بجنایای پیای تب هجران تو یارب چه جگر سوزی شد</p>	<p>تو این ناز و کرشمه زده آموختی تب نرو و سوز تو از جان بدعا با مجرب که طیب از تو نباشی نبرد جان کل ازین</p>
<p>بشراب از نفروشم سرود ستار چو جامی لنگم در صفت رندان پس ازین دعوی شمر</p>	
<p>ای در هوای مهر تو دوات کائنات خند چشم عقل خیره چو در میدان ازل هر خشتی از گذشت سود کعبه دگر هر جا که یافت پر تو انوار عزت در بحر کبریا تو ای شمس شد قفا هر کس به کعبه طلیعت روند تخت</p>	<p>واقف نه از کمای ذات تو بچ ذات حسنت بود جلوه در آئینه صفات گر پر تو جمال تو افت بسو منات غری نمد غری و قدری ندیلات چون حفر برده راه بسیر خیمه حیات از کل کائنات کند قطع التفات</p>
<p>جامی نجش جامی لب نشد را بلطف زان باده که در دست بهلش دهر نجات</p>	
<p>ان صفات تبه نماند تنق و صفات ما گرفتار محبت از تو نشان چون بایم از ندای تو در اقامه صدای بجرم ماندایم شناسی که تو انیم شبید</p>	<p>جلوه گزات تو از پرده اسما و صفات ای سر پرده اجلائی تو بیرون جهان خواست به زبهر لبیک اهل عرفات در نه هر دم و در از گلشن وصلت نفحات</p>

پیش ازین گو آفتاب غایت نازک مسود از آفتاب نرغ چنان خند کے کزنار کی	ورنه آپے برشم از دل کہ سوز آفتاب تا بے نازد کہ برو سایہ اندازد نقاب
	جامی از غم مرد چون تاخیر قتلش کردیار آہ کز بخت و سہ این تاخیر شد عین شباب
سر صبح کا قناب رخت سرزند ز حبیب چون گشت ساقی آن لب سکون چہ جاعلن پیران سرم ہوا جوانی زرقہ گندہ بر مار قم ز عشق زد آندم کہ ساز کرد اشک من ز عقیق مین میدہ نشان سیراب کن ز بحر یقین جان تشنہ	اگر من چو صبح چاک زخم حبیب چہ گر طلیحان زہد بہ صبا دھیب آہنجا کہ حکم عشق چہ جاشاب شب اسباب جلوہ شاہ غلو تسر عیب مذہبیت سواد علی امین لغیب زین پیش خشاک نشین سر لبیب
	جامی بزیر خرقہ خود یافت دوست زبان روکشید پای بدامان و گھریب
بدن رساند کہ من دل شدہ شرب توان بونہ و آن کہ بنم اما ہون سرسن گر چہ نشاید کہ یہ فتراک یہ بند چوم اندہب ملت ہمہ شد در شکار سخن ظلم تو گفتن بہ سلطان کہ تواند	از غم ہجر بسا نم بہ فلک نعرہ باریب کہ یوسم لب جاکہ رسد گاہ بان لب چہ شود گر بگداری کہ نہم بسم کرب چہ زخم لان زملت چہ نہم دعوی ہوا کہ دران حضرت عاچو تو گسست ستر

قصه شربت نبود جامی را	کاینه نقطه آبرار نوشت
هر احوال بر محیفه و هر نکسته چند یادگار نوشت	
<p>حریم منزل جانان برون ز عالم است ز بار غم قدما حلقه گشت چون خام جد از سوزن زان فرش سینه را در باغ نران خسته دلان را بخرم تو خست و رازی شب ما را اگر گئی دانی طبیعتش را دید و گفت در جگر می</p>	<p>خوشاک میگردد برین گفتگوی محرم است بفرق سنگ ملاست نمکین نام است بساط پیش طوکان پلاس نام است علان ما هم اولی اگر ترا غم است ز مال پرش که تا وقت صبح بدم است کز غم حقی کند جا چه جا مرهم است</p>
بزم ما سخن از جام جسم گویا سفال میکرده جام و گدای او هم است	
<p>بیا که چرخ مشعبه نهار شعبده است اگر چه قاعده چرخ کار ساز نیست من داسید شهادت به تیغ آن شاه بصیرت کوش دلا ز روز حجر فایده نیست بر در آن لب میگویند نشان ز آبشیر به جنگ جوی چشمت خوشم که بیاید</p>	<p>که باز کار جگر خندان عمر زده است بر غم اختر من بر خلافت قاعده است که قوت جان تنیده خود از مشایده است طبیعتش است تلخ از برای قاتله است حریم مومعه را تا که توقف میکرده است حریف مردم بدست را بعبوده است</p>

نزدب عشق کجا چاشنی عشق کجا	آن کی طمع اجاج آید دین غلت فرات
با وفائی تو در آیمت چنان آب گلم	که دمد بعد وفات از گل من بودن

مرد جامی بسر تربت او نبویسید	نبرد روضه من حل به العشق فمات
------------------------------	-------------------------------

ای واضح والضحی جنبیت	واللیل نقاب عنبریت
قطره قسی زد آستان	یس علی بر استینت
جنت اثری ز فیض مهرت	دوزخ شرعی ز آفت کینیت
اسرار وجود را کما ہے	دیدہ نظر خداے بنیت
پیش تو سپهر چون زمین ست	عالم ہمہ روے بزمینیت
تو صاحب کان کنت کنزاً	اعیان رسل قواصده جنبیت

چون بر تو خداے آفرین گفت	جامی چه سزای آفرینیت
--------------------------	----------------------

یار خطی که بر عذار نوشت	یو لیل و النهار نوشت
والضحی را که واضح تر است	سوره الیل بر کنار نوشت
بخط سحر و صفت نظر رخت	سحره بر طرف لاله زار نوشت
لب او پر شکر ز مشک و گلاب	مرجم سینہ نگار نوشت
همه بیا من جسم محراب شک	قصه درد انتظار نوشت

ز انسان کہ کل از خار و مدد دل جامی گلماسے وفا میرد از خار جفایت	
روی خود را گوشتریک است نارسیده بچارده سالست ملک ہستی تمام طے کردم ماقولستی نقاب تو بر تو کے پذیرد ز شمع مشعل نور جانب عاشقان نگہ میدار	ورنہ گوئی کہ لاشتریک است زویت افزون ز ماہ چارده است مابوصلت ہنوز نیمہ رہ است بر زخم خون بستہ تہ تبہ است ہر کراخ ز دودل سیہ است خشت بادشاہ از سیہ است
خالقمی کدہ است جامی را بادۂ کسیر خالقمی است	
غزالی چون تو در صحراے چینیت زہنیم لالہ رخسارے درین باغ بقدر راست چون زلف کجبت است نرف از جان تمناے لب تو چہ سوداے زاہد و بقی طمع دہانت را وجودی خوردہ بنیان شدی بر زعم جامی یا را غیار	چہ جا چین کہ در رو زمین نیست کہ داغ عشقت اورا بر چینیت چین رستہ ز طرب یا چینیت مگس بے آرزوی بکینیت چو از عشقت علم بر آستینیت تصور کردہ انداما یقینیت مکن جانا کہ شہ یاری اینیت

	پو نقش خط درخت لبست در غزل جامی بیاض صفت خورشید را مسوده ساخت	
جگر پر درد و دل پر خونم ایدوست رساندی باز با گرد و خم ایدوست ز ره بودی بیک افسونم ایدوست که فارغ از سحر گلگونم ایدوست چه سود از گنج افروزم ایدوست ولیکن در وفا افزونم ایدوست که دور از آن لب میگونم ایدوست		چگونیم که زراقت چو نم ایدوست زیر پای خود کردی سرم پست سیان رهروان بودم قسانه چنان از عمل میگون توستم ز نقد عشق اگر خالی بود حیب گم در چشمت و جاه از سگانت کن با من حدیث از جام و باد
	گو جامی سگ این آستان نیست کن زین دایره بیرونم ایدوست	
باد آ که کیان نبسته بجایت ای غنچه خندان بکشایند قیامت جانی پیر خرد و بام سرایت چون دستم نیست که بوسم گفت بایت هر جا که روی روی تنایم زلفش یار ب چه بلای تو که جویم بدعایت		صد شاخ گل تازه نشاندم بهوایت بے نکست بر این تو خرقه زدم چاک مرغ ز گلم گز بس مرگ بسازند سایم بته کش تو رخ بهر قسلی هر چند بهر دس قفای خورم از تو هر گس بدعا دفع بلای کن از خود

خاک پای زره و نعل خدا شناس همه هوا و تش مرسا و ارجه غمزه اش هر جا که شد تقیم درت هر منته نبات در غیر تم ز باد که از چشم مردمان صوفی متغافل بقیم بجزیره ساقست	خارج گشت و راه خدا را نگه نداشت از سینه ام نه دنگ جفا را نگه نداشت چون در صفت سگان تو چار انگه نداشت چون سر مهر خاک آن گفت پار انگه نداشت آئینه خداست نما را نگه نداشت
--	--

جامی پس از دو کجا و مسالت نه بجز سوخت افسوس ازین و ده که بار انگه نداشت
--

آنکه بر گل گره از جید من پوی بخت طعن بر طوطی طبع غم غم از کم نخی لله الحمد که جان متکلف حضرت بیج شبیه نه بنده من محمد بنده خانه صبر من آنز و در بر انداخت فلک مانده که خون جگر برودش پوی بخت	رشته جان او بکن موی بخت که بر راه سخن دل سخن گوی بخت که چه تن بار اقامت ز سر کو تو بخت چون کنم خواب مرا ز گس جادو تو بخت که بدین خانه طاق خم ابرو تو بخت در دلش خون گره از کمند گیسوی تو بخت
---	---

بید بخت باز از سخن جامی را نخل نطفه که بوضعت قد مجوی بخت

صلای باده زو پیر را بات من دوستی دوزخ می پرستی	بیا ساقی که فی التا خیر فات چه کار آید مرا کشف و کرات
---	--

<p>هر نشان که زنون دین دامن جامیست دبدم انی عین و رعنایه از گریه ام عشوق و بگزشت بالانادول و جانم فبوست چاشنی شربت مرگم را بانداز داغ بحر شدتم فرسوده زیر سنگ بد او تیان ترک مرهم کو طبیبان کاین احشام</p>	<p>پیش ابل دل دلیل دامن پاک منست کاین چمن را آب رنگ از چشم منست آری این آتش بلند از خاک و خاک منست انچه در کام کسان زهرست تر باک منست کشته عشقم من و این تنگها خاک منست یا کار از نادک بدخوی مایک منست</p>
<p>گفتش بر کوی جامی دل زلف خویش بند گفت بر صید کجا لایق بفر اک منست</p>	
<p>شب یاد رخت در دل ویران شده داشت دل داشت در آن زلف خیاره آتش سیل قره بر بود مرا همچو خس از جاک وی جلوه کنان نیک اند صفت خوبان طرف کله از نار شکستی و جهانے افتاد مرا با تو همان قصه که مردم</p>	<p>ویرانه مار و شنی از پر تو مه داشت آن بخت کجا شد که دل خانه سپه داشت خود را نتوانم و گرا ز گریه نیک داشت با حشمت جامی که نه سلطان سپه داشت از هر طرف چشم بر آن طرف کله داشت گویند فلان گفتنی اندیشه شده داشت</p>
<p>جامی که به پیشم رستم ز خنیش خون جز دعوی عشق تو ندانم چه گنه داشت</p>	
<p>دردا که بار جانب مارانکه نداشت</p>	<p>آین مهر و رسم و نارا نکه نداشت</p>

زکات لب بدو اخلاسی لفعل من براتی دارد از شک بست آمدن کلین لعل کر خط	که یک لکن از مسلمانان زشت رخت کردی ز امکان نجات است سید کرده پے مهر بر است
ز سعدی نیست تا جامی خیرین ذوق که یک شعر جامی طبعیات است	
چشم ز غره تیغ و ز ترکان جنگ خست برین ز جورت این همه سختی که میرسد پے چون بشهر وصل بر دبارگی صبر غیم کن چون تنگی دل چون غمت فزود مجموعه ایت هر ورق گل ز حسن تو سنگ جفای عشق تو در یکدگر شکست	با عاقلان غمزه بنیاد جنگ خست می بایدیم تنه چو دل تو ز رنگ خست کش سنگ لایح مرعله بهر رنگ خست استاد فطرت از ازل این خانه تنگ خست مرغ بمن چرا به بهین بوی رنگ خست هر چند عقل شیشه ناسوس رنگ خست
جامی گشت رفته تیغ زده را خواهد نرم ورد کشان تا رنگ خست	
قدم به بطرف چمن نه که سبزه نو خیز مره بباد گرانمایه عمر بے باد سرو مجلس تو صوت غنایب است کف پای لعلیت لاله را میخیزد	شکوفه در قدم دوستان در میخیزد کنون که باده فرخ بخش باده شیر است بانگ چنگ مجوزی که محبت تیر است پایه گیر کار می نه وقت پر میر است

<p>می و نقلت رو من شب رو جہان مرآت حسن شاید ما سلوک راہ عشق از خود رہا سعادت خواہی از عادت کن</p>	<p>نبام اترو زہے اور داد و دقت نشاہد وجہ نے کل ذرات نہ قطع منزل و طے مقامات کہ ترک عادت اصل سعادت</p>
<p>نزن بیودہ لاف عشق جاے قان العاشقین لہم علامات</p>	
<p>برد رت جاکنند اہل نجات اگر تو خواہی زکات خوبی داد ہر کہ دارد وقوف این سر کو تا تو سوئے زمی لب چو شکر خط بنبر تو زیر سایہ زلف مردم از اعلیٰ تو بطالع من</p>	<p>رفع اسر قدر ہم درجات ما فیہ ہم دستحق زکات لا یرید الیٰ لوف فی القفات آب شد قند و کوزہ گشت نبات نختر جام حول ظلمات خاصیت من کہ داد آب نبات</p>
<p>توبہ کردی شراب خور جامی اتق السیات بالمحبات</p>	
<p>خطت گرد لب آن سکین نبات بہر گس دارد آن چشم التفات براہ کعبہ و ملت دو چشم</p>	<p>کہ سستہ بر لب آب حیات ست بکال ماچرا بے التفات ست کیے چون و جہلہ دیگر زرات ست</p>

برویش هر گجا افتاده خاست خوشا آن مرغ کورا پر و باست برو حزن غم فرخنده خاست	نشان از تیر استینه است ز کیوان بر ترست ایوان بهر سلوک که گردد دل چو قوع
نه شعر است اینک جامی می سزاید گرفتار آن دل را حسب حال نیست	
بیک خنجر صد گشته رازنده خست در آن زلف بادش پراکنده خست که عشق تو صد شاه را بنده خست بپای نالوان عمر پانیده خست جز آن زنده دل را که بازنده خست بخوابم لب و دوش شرمنده خست	لبست قوت جان از شکر خنده خست دل پاره پاره مرا جبع بود چه روی خلاصی بود بنده را ز یک تار هوسیت که تا پا رسید بر زنده نبود قبا سے بقا نبودم به یک نوبه شرمدها خست
لبست دید جامی که بخشید جان لبست را با ده بخشنده ساخت	
شعله آهیم جو پردانه ملک پر خست خانه را از آتش آهیم جو باهم خست آه ازین آتش که چون ز دشمنان شک خست خویش را زور زریق آه یا منبر خست	بر فلک دشمن از خروش من ل اختر خست در ششم شد که چه روز فدا داد رنگ خست زاهد از سوز غمت لب تشنگ صوفی دیو خست و اعظم افسره سوز عاشقانرا منکر است

<p>گدای عشق تو کیر و بصیر مصطبه جا هوای مطرب گلچهره کن که گیسوی ننگ خوهر شراب غرور از صفای سندیش سین چشم ترجم بحالم اسے خواجہ</p>	<p>چہ جامی مسند تنبید و تحت پر و پست بست زہر جہان عجب دلاور است کہ یل خیز حوادث کہ درت انگیز است کہ رنج نیت عشاق راحت آمیز است</p>
<p>ز لطف گفته جامی مہ خراسان را ز درگفت سخن در عراق و تبریز است</p>	
<p>مقیم کوی ترا قسوت حرم تنگ است دلم ضعیف و زہر سوطاستہ چہ کنم مگویہ طلقہ ماذکر رستہ تبیح بومہ چمن و صحن باغ نکلناید ز صلع و فیک کسانم غم تو فارغ است بقدر رائینہ حق تو می نماید رو</p>	<p>ز کعبہ تا میر کویت ہزار و رنگ است کہ شیشہ نازک و ہر جا کہ میرم شک است کہ گوش مجلسیان پر پریشم ننگ است ولی کہ غنچہ دشت از ہجر گلرخی تنگ است ہے با کسم سر صلع و نہ با کسم فیک است در بیغ کائینہ مانفقتہ دزد رنگ است</p>
<p>ببین دورنگی ز خسار و اشک جامی را کہ در طریق محبت ہمیشہ یک رنگ است</p>	
<p>دلم ہر ازہ سراخو دسالیست مخاکار آہو ز شیر افکن او است خیالش تا بچشم جامی کرد دست</p>	<p>کہ باغ حسن را نازک نہایت بصحرای عشق ہر جا غرایست ہمہ عالم بچشم من خیالیست</p>

بار باب عامه مهرنی فقره	مجو کاین تاج بهر تارکے منیت
بکوی نیستی جامی فسر و درو	که سالک اازین بهر سکه منیت
دی که آن نازنین سخن می گفت مجدد بعد ازان فتمایل خوب لطفت آن قدز سر و می سپید پیش گل گاه ازان لطافت تن سوی من بود اشارت غمره نگه ریش و لعل کاران بود بهر مرغان صبح جامی نیز	بارتقان حدیث من می گفت نکته اجنبه در حسن می گفت وصف آن درو با حسن می گفت گاه ازان بوی پیر من می گفت گرچه باد دیگران سخن می گفت بهر چه آن تنوع غمره درین می گفت حال شبهای خولیت من می گفت
بو س جان با قسم زیر پیرنت آه اگر تو زمین تحت بنیم برگ گل گرچه نازک است لطیف سیوه با سیر بهشت اگر چه خوشست ای خوش آن دم که گوش می کردم بهرگز از گوشن من نخواهد رفت	گوئی از جان شمر شده شد بدت من که مردم ز بوسه پیرنت در لطافت نمی رسد بدت از همه بد گرفته ام قننت نکته از لب شکر شکنت ذوق آواز دلذت سخت
داو جامی تبلیخ کامی جان	بایچ کامی ندیده از دست

هر کرا دل سوخته تهنانه اورا سوختی	بلکه از سوز دلتش صد بیدار گیر سوخت
خواب چون آید شب هجران چنین کز چشم دول	شد مرا بالین بخون آغشته و بستر سوخت
جامی از درد جدائی صب حالی می سوخت	
از قلم آتش علم بیرون زد و دقتر سوخت	
با خیال آن دو ابرو هر گم خواب است	تو اوجگاه من چو شمشیر طاق محراب است
هر کجا حال شب و بخوابی خود گفته ام	زان فسانه خلق را رحم و ترا خواب است
ره تبو عید سبک برو عقل از رخت	چون زلفت بسته زنجیر اسباب است
گر ترا غیبر وفا باید بشهر عشق جو	کمان متلع اندر دیار حسن نایاب است
بسکه فقت از دل گرم بمالاتف خون	از خم آن سبزه زار چرخ سیلاب است
خانه ما را بخواه اشب چراغ عاریت	کز در و دیوار این ویرانه تهناب است
هر که افشرد دست جامی دلق تو دمان خویش	
جاس آب از دامن او باد و ناب آید است	
موت در وجود آلا گئی نیست	درین حرف شکر ناملا شکی نیست
و سبزه زیر کان این را نمهند	درین نیا زیر گردون زیر کی نیست
جمال دوست تابان در نه برون	دل از مردان دل هر کوه کی نیست
زخم جو فیض دسان غم که بی فیض	به میخانه بزرگ و کو چکی نیست
عطای عشق بسیار است در دا	کز ان بسیار مارا اندک نیست

<p> حراما تم از خطر جح و آخرت بیری که رسد قدش رشک تراست در دست آن حریف که گمش را دور بیرون ز مهند پدرو چار ماور آن را که نشسته می لعل تو در سرت نه هم را اساس جو سکن در است چون حلقه از فیشن اقبال بردست </p>	<p> با سن سجد و تحس قرن دم که خط جام بودی بخواجه شش که رسید از دم گفتای پس در لیغ بود نقد زندگی بر خیز و باده خور که ترا خوابگاه عیش ساقی بیا که عشوه گیتی ز رو برد درده زغال حشر که رفت آنکه گفتمی جامی بشو و رفیق کاین حیح کوزه بست </p>
	<p> د زطل او گریز که غفاست همیش بر بازوی خواجه فلک سایه گستر است </p>
<p> ز بسکه خاست بلا غدر بخت را غایت که بوسه بر باید ز لعل خدانت که هست بازو من پاره گریخت که بر لب آمده است از چه ز خدانت زیر براس بلا خاریست بتانت که دست شعله آه نیست و دانت </p>	<p> تو عورتی باز چشم قنانت سحر بانگ گدشته کشاد عین دهان چو دست طوق تو سازم ز نقش خدا فریده لبست زان لال آبجانت ز شاخ وصل تو چون بر خورم که گردنم کیش ز اشک نیازم بپوشه و دامن ناز </p>
	<p> حدیث عشق و غم درد جامی انبیه است اگر نه فقر احوال ماست دیوانت </p>

شاه به تیان که چشمش ز گس و روش گسست مخمر فیروزه دان هر غنچه را که گل در آن کوه و صحرایسکی خوردند از جام بجا بسکه از سبزه زمینها سبز شد هر پشته را طره نشاد کس لبسته گره دست صبا تا کند بلبل نیرم گل مکر قول خوش	سایه بر برگ گل او کرده شاخ و سبک آتش افروخته از سهر داغ بلبل است لاله با بر و نشان آن می فاده گل چوک کرده اشتری آن سحر لایقش چکر آه بر سر زخوبان چمن چون گل است از صراحی نیست آن قفل که نکر اقل
--	--

از سماع شعر جامی بسکه در وجدند و حال
در چمن افتاده از آواز مرغان غفلت است

باز این چهار در سرم از چشم گسست دل شد ز دست باز نمی آید از صبا راحت شمر ز دست دلازم تنم را در دل خیال دست دلم ساخت بگوید عمری سرم فاده دوران می گفت آتشکده است سینه جلوم که دل در	وین ناوکی که خست دلم را که خست آن مرغ آشیان ناپای بست تو تیغ را بسین نیگر کان بست کاین خانه خراب تمام نشست کاین سر چو خاک گشته درین راه بست از بخت نیره هندوی آتش پرست
--	---

مست است جامی از خم عشق تیان
کس پیغمبر روز حریفان که مست است

منشور زونم که ز عشقت میست	طرازش آن خطبت که پر در ساغر است
---------------------------	---------------------------------

<p>نراغم انیمه آشنگ سنبل صیت به نخت ماه چور سید انیمه تغافل صیت که چاره غیر شکیبائی و تحمل صیت درین ساله لعل ترا تعلل صیت که ستر در چه و معنی قسلس صیت</p>	<p>هنوز از خط نبرت نبوده هیچ اثر بهر شکسته دلی می کنی به لطف نگاه بمای هجر گزشت از حد و نمی دایم بهای بوسه ترامی و بهم نقد و چود ز روی و زلفت تو دانست عقل خنده</p>
<p>تشنیده ام که بخونری جامی آسوده بیاد تیغ بکش موجب تامل صیت</p>	
<p>وز زمین بوسی همه عمر دراز من گزشت وی چو مست ناز از پیش نماز من گزشت چون بسوی قفله سوز و گداز من گزشت گوشتی از کوی یار و دنواز من گزشت مازان بدخوی با من از نیاز من گزشت عمر من جز آنچه در وصل ایاز من گزشت</p>	<p>بر سر کوی که روزی ستر ناز من گزشت تا متشن با سجده بر دم چون بهای من سوزت شمع از آتش انداز و تیر یار من چشم گریان من خاک کف پای سگی بود پیش از حد نیازم با سگان آرد شاه غزنین جان بهیاد از غم و سگفتار من</p>
<p>جامیام در حقیقت بن بعضی برد راه هر کجا افسانه عشق مجاز من گزشت</p>	
<p>عمری از تیغ تغافل خاطرم انگار دوا با من آزارش بمیدانم چرا بسیار دوا</p>	<p>یار نازک دل که میبوی من از نداشت داشتم بسیار درد و حسرت آزار دوا</p>

<p>جان تن فرسوده را با نعم بهران گذاشت تیر تو آمد فسه و سینه بے تنگ بود کعبه ر در ارکشید بقدر خاک و رت گرچه چراغم بکشت گرمی دل همچنان ترک دل آشوب بمن کرد و درد صبر پاک طرف کله بر شکست خورش جفا تندراند</p>	<p>طاقت صحبت نداشت خانه بهمان گذاشت دل بعدم رو نهاد جا به چیکان گذاشت را حله و زاور از زیر بغیلان گذاشت آتش پیداینا پر سوزش پنهان گذاشت برو بشارت چه پاک شکر که ایمان گذاشت هر قدمی صد چمن و ابرو حیران گذاشت</p>
<p>جامی بیدل نیافت داد ز خوبان شهر راه سفر برگرفت شهر با ایشان گذاشت</p>	
<p>باز بر شکل دگر می بنیبت پس از من بودی چون بچه بزرگی خبر مگر چه رسد به منم در میان بچون نمی آئی جو جان اندر زخم رنجی از پیش نظر عمری و من تیر آسب گر رسد سویت چه بیا</p>	<p>را نحه بودی خوشتری بنیبت چون گل اکنون بوده در می بنیبت زان میان کاندز مگر می بنیبت همچو عمر اندر گذر می بنیبت همچنان پیش نظر می بنیبت سینه یا کان سیر می بنیبت</p>
<p>جامی از جام که خوردی می که باز از دو عالم بے خبری بنیبت</p>	
<p>چین ز حیکه تو داری حکایت گل</p>	<p>فغان من چو شنیدی حدیثه سلطان</p>

<p>رو عشاق را دیوار کرد دست فلک سخت مرا بیدار کرد دست مرا این آرزو بچار کرد دست</p>	<p>منی جنید و قیبا این سر کو در آغوش خودت در خواب دیدم عیادت می کنی بیمار خود را</p>
<p>گدای تست جامی لیکن از تو همین در پوزه دیدار کرد دست</p>	
<p>بادل شکستگان تنم بحیاب حبست ای سنگدل بر غم منت این شنا حبست چون من بفرخوش ندیدم که خواب حبست اے پیر ره بگوی طریق چو خواب حبست این سینه پر آتش و چشم پر آب حبست در هر تخم که در دلم این اضطراب حبست</p>	<p>ای ترک شوخ این همه ناز و عقاب حبست دارم تلمیچه آهسته ران سمند گفتی شبی بخواب تو آیم ولی چو از مدرسه به کعبه روم تابه می کرد گر من نه غرق آتش دایم ز عشق تو بے تو ز ضعف قوت جنید غم نماند</p>
<p>جامی چلات میرنی از پاک دامنی بر خرقه تو این همه داغ شراب حبست</p>	
<p>جلوه سرود سمنم آرزو دست بوکے ازان بنیم آرزو دست ساقی تو به شکستم آرزو دست ویدن آن انجمنم آرزو دست</p>	<p>باز هوای چنم آرزو دست مکست گل را چنم اے نسیم تو یز ز می کردم و آمد بهار من کیم و بزم تو لیکن زرد</p>

<p>کارا در آن بو کار و عاشقا ز دل بست دیده نجات من از نادیرین او تیره ماند آگه از بیداری شبهای من آنی که گشت می گذشت آفسرد و مردم ز غیرت گزیده</p>	<p>چون طراف و با و کار دست از کار داشت روشن آن چشمیکه بنیانی از آن رداشت آنکه بی روی چنان ماهی شبی بیدار داشت با وجود چشم من بر خاک و ز قمار داشت</p>
<p>یو و جامی یا سگانش یار لیک آن سنگدل که گیسو گرفتار داشت با اغیار داشت</p>	
<p>خوبان هزار از همه مقصود یکست خواهیم هبدر بر قدش تنه در گشتم چنان ضعیف که بباله و فغان ناموس و نام ماتو شکستی ز نیکوان خوش محبی است انجن دلبران و آنجا که لعل دلکش شیرین و در فروع</p>	<p>ممد یاره گر کنند تیغ من خنجر یکست لیکن مقصیرم که جان در پیکر یکست ظاهر نمیشود که درین پیرهن یکست آری ز صد خلیل پهن بت شکن یکست ماهی که دست رونق آن آنجن یکست یا قوت و سنگ و نظر کو کن یکست</p>
<p>جامی درین چمن دهن از گفت و گو به بند کاسخا نوا که بلیل و صوت ز عن یکست</p>	
<p>عرا عشق غربی خوا کرد دست نیاید از دل بلی عشق کاری بروز وصل بس آساید عشق</p>	<p>چگونه عشق ازین بسیار کرد دست مرا این نکته در دل کار کرد دست شب هجرش چنین دشوار کرد دست</p>

جامی از زهد و دامن فریب مست	بوستان دلکش و عیش و آیان خوش
محبب گز ز بند بر خم سس سنگستم هر خجائیکه کند در حق مشان بخلست	
<p>دلم رفتت و جان دیک گارست دگر از دیده گویم آشکارست مرا آن بیداری به قرارست که عذر را از خوبی بردارست کز آن چابک سوار یا دگارست که پرده گلگشت بهارست</p>	<p>مرا کار از غم عشق تو زارست اگر از سینه پرسی دردناکست تو گشتی از قوار خودیش لیکن بعد از عشق دامن را خطی بس میرگرد از رخ زرد من ای شک در دن صد هزار غار از محنت عجب</p>
بدر و در و غم خوش باش جامی که صاف عیش ما را ناگوارست	
<p>تا گویمت که حاصل این کار خاست مرغوب تر ز باد و نقل آب و خاست دانی که نه ناله خجک و چنای خاست وز بگش خمار شراب شبای خاست نقدی ز دقت خویش بیا این فاست این لاف هستی دگران در بهای خاست</p>	<p>ساقی نثر ابل بگیران بهای خاست مرغان آشیان خرابات عشق را گر نپس بر کشی چو صراحی ز گوش هوش گر برانه دوش نمان جریحه ز دست انچه اجه چند نقل کرامات شیخ شهر اول همه تو بودی و آخر همه توفی</p>

بے تو اگر بستم آرزوست کاین سخنان زبان دهنم آرزوست	زینتم بے تو میسر مباد پیش گو جامی از این سخن
پرسش اگر نیت یگوناست کرد همت یک خشم آرزوست	
جفا و هر چه رسد از تو دلپذیر نیست بخاطرت گذرد کاین گدا نیست چونیت از تو نهان آنچه در همت چه اتفاقات بدین تحفه حقیر نیست مرد و نرم فلک ناله و نفیر نیست چنان خج شمم که مگر بستر حریر نیست	تویی که در دو نعمت یازناگزیر نیست همین سعادت من بسکه چون مرایی ز خون دل چه نویسم به لوح خاطر خویش کشم به پیش تو جان لیکبختو شایسته چو نمودم بیکه خرم گوشمال غم هر شب نهار و خورشید در آن کوی شب نیمه پلوت
اگر ز پای قدام چو جامی از نعم عشق چرا بک چون کرم و دست دتگیر نیست	
از غم نیم شبی راه نگر دو گشت بوح صورت نگری خانه زان چگشت سایه ناردن و بیدیم متصل است هر که چون غنچه درین فضل آریا است گر نه در و در گل از ساعه خالی خجل است	صبحم غم چمن کن که هوا مست است تخته خاک ز بس گل که دیشد ز گل ایر گوسایه مینداز که گرد لب جوی بسته در شاخ گل خرم دختدان دل خویش بر لب کشت چرا سرنخ برآمد لاله

عاشق تو شهید تیغ بلاست جان پاکان شمار مقدمت هست از نیست گفتگو محال بیانت که سر غیب آمد بے تو عشاق را وجودی نیست عاشق تو یکس نه گیر دوش	سرکوی لثرونه افشده است در رهت جان پاک خاک بپاش آن زمان نیست لیک نیست با نیست وانا کسے خدا وانا درو بے آفتاب پیداست در میان نهر کس تنهاست
نظم جامی ز سوز سهر وقت وحی نازل ز عالم بالاست	
کش شیوه آن لبر چالاک ندانست زان کسکه مراد وخت گریان چه کشد آن سر که پاکست چو گل دامن جنبش هر دروغی کا مازین جنج بخاکیش افشاده سرم در ره خوشنوار سوار چون سایه بچاک افکند آن سوزن برین	خونخواری آن کافر بیاک ندانست چون دوختن این جگر چاک ندانست افسوس که قدر نظر پاک ندانست منزل بجز این سینه غناک ندانست کز کیشش لایق فتر اک ندانست گر قدمرا پشت ترا ز خاک ندانست
جامی که خونریزی آن شونح دعا جز سملک الله وایفاک ندانست	
بجانب سفر آن ترک تند خوشت	خبر دهید مرا که ام سو رفت

	جامی اگر نه زخم تو دارد و تبارگی ای خون تازه رفته بدین آستانه چسبست	
چو یار دور چه سود از بهار نزدیک دیارم آن سر کویت دیار آن سر کویت خدا یار از سرم سایه دور دارا هجر نماند صبر و دل موعده وصال رسید بسوخت ز آتش دوری ظلم ولی دارم بکارش اهد می شغل جو و لا و ترس		جد از صحبت او گل خجارت نزدیک است خوشا کسی که به یار و دیار نزدیک است که روزم از تو به شبهای تار نزدیک است شکست کشتیم اما کنار نزدیک است باین خیال تسلی که یار نزدیک است ز شیخ شهر که او هم بکار نزدیک است
	رسید نظم تو جامی بگوش یار آرس بگوش شاه در شاهوار نزدیک است	
دوش بر باد تو چشمم مبدم خون گریه تلخ مرا حی نیز بے چیز بے نبود صدم یار کجاک بود در زیران از سیر چون بون گردید درد من برید از من امید آن نه باران بود گرد کوی لیلی هر بهار دان دان تا منزل شیرین جوی شیرین شرفان جامی ضعیف از محنت بجران		سوز من بمید فمع و از من افزون است غالباً از شوق آن لبها می بگویم است یا نه بر درد دل من چشم گردون است ورنه بمیو چپ هنگام افسون است روزگار سنگدل بر حال بختون است بلکه بر فراز سکین کوه بامیون است سپل اشک از خانه میسرش بر روان بختون است

<p>جاوید وطن ساخته در سایه طوبی است آنجا چه مجال دم جان پرور عیسی است هر سینه که مارا بهین وعده قسلی است بوی خوشش آینه بآفتاب است</p>	<p>رضوان بوی قدر عمارت تو ای سرو هر جانفے میگزد و زان لب شیرین گفتی پس عسرت تسلی دهم از وصل هر گل که بر آید ز گل تربت بخون</p>
	<p>در کسوت رندی قس آشنای جامی بزبان جیل و رزق که در خرقة نمونی است</p>
<p>خرد دل بن کاین زمان هم از غمت آزاد چون را پیش تو مارا اس مبارک یاد است چون کنم جانان که خزانم تو پیغم یاد است کاین بفاعلت را خدیاری از فریاد است مهر و بانرا پو میر عاشقان بنیاد است ز آنکه خوی نازکش را طاقت فریاد است</p>	<p>عید شد کیدل نمی بنیم که اکنون شاد است که تو اتم بهر عید ما تو گستاخی نمود چون کنم قصه سخن نام تو آید بر زبان ای فلک ندره شیرین بردل خسرو گر نمی بنیم مبر خود دل آن سرو گرد صد زخم از و بر جان افغان</p>
	<p>بر سر راهش قدام وی که داد سن پده گفت جامی خیر کاندردین خندان داد است</p>
<p>عقل حیران خرد و آله و جان هوس است هر کرا غاشیه بزرگیت بردوش است چون مرا شاهد مقصود در آغوش است</p>	<p>باز در بزم غمت نوره نوشا نوش است کسوت خواجگی و قلعت شاهی کلید بر سر بسترانده دهم جان آخر</p>

<p>کشم بدیدہ غبار رہی کہ اور فست کہ بے جمال کو از باغ رنگ بوز فست اگرچہ عمر غریب مجت و جو فست بہر دیار کہ با آن رخ نکور فست ہم آب دیدہ نہ بخش ہم آب رور فست</p>	<p>بگردش از چہ رسیدن نیتوان پای بگشت باغ فحوان باغبان مار پیش نہاد کس خبر از عمر رفت خوشیم ہزار دل کند از شہر صبر آوارہ چہ آب در جگم باشد انجمن مرا</p>
<p>بروز خشر مگر سر بر آ در دو جامی چنین کہ از غم ہجران بخود فرود فست</p>	
<p>خانہ چہ کار آیدم یار جو ہنجانہ نیت حوصلہ سورا قوت این دانہ نیت روی دفاتن عادت پردانہ نیت کسوت مران چہ سود کار چومردانہ نیت خرب معشوق ست یال بہمانہ نیت صحبت صاحب دلان مجلس افسانہ نیت</p>	<p>بے تو مرا خانہ خروگوشہ دیرانہ نیت مرغ ہوائی ترا دانہ در دست قوت اگر ز شعلہ کشد خنجر میداد شمع خرقہ بشین بر می طلبی سیم و زر حاجی و سنگ سیاہ زانکہ مراد بگاہ عرصہ زندان کن واقع این شیخ شہر</p>
<p>چند بدیوانگی طعنہ جائے زدن از غم تو اے پری کسیت کہ دیوانہ نیت</p>	
<p>اورا ہمال تو کجا ز ہرہ دعوت زان رو کہ تماشای تخت ہم تہوازیست</p>	<p>سہ شمع شب افروز درخت نور نخلت منہا کس آن رو و آئینہ نظر کن</p>

<p>تخم جمعیت دل تفرقه اسباب است کو معنی که دلم طالب فتح الباب است دور به هر که نه از دایره اصحاب است</p>	<p>جمع خواهی دلت اسباب جان تیر کن صوت ابواب فتوحست صدای خجک دور و نبرد ز بیگانه که از دور سماع</p>
	<p>منع جامی مکن از چاشنی مشرب عشق که گیس وار فرورفته درین جلاب است</p>
<p>هر جا سریت خاک ره باد پایی نیست هر سو هزار سوخته دل در دعای نیست مهرایه حیات امید بقای نیست شد در رهت عمار و هنوزش هوای نیست باری در گنجید که جان هم برای نیست آب و گلیم سرشته بهر وفا نیست</p>	<p>ای شهسوار حسن که جانم فدای نیست خوش جلوه ده سمند که بهر گزند را شاق وصل را که ز هجران بلبید بیچاره عاشق تو که با درد انتظار یک فنده کرنی و دل باشد از آن تو دل چون توانم از تو بریدن که در آن</p>
	<p>جامی گران صنم ز تو بیگانه مرغ این نجبت پس ترا که گشایش نیست</p>
<p>که بحر فقر و محیط فنا خراسان است که قطب زنده و دلان زندانشان است شاده خرقه بکبت بهر بیلباسان است که عشق در چپ از ازار ناپاسان است</p>	<p>دلم ز هجر خراسان از آن هراسان است نخست گوهر از آن شاه باک نیست بکش لباس رعیت که شیخ خرقانی بگو سپاس حسین عارفی که در بند است</p>

سیکد شتی بنجو ز فریده کردی	عمر باشد که مرالذت آن رگوش است
اتک گرم از لطف خون لم آمد در پیم	بسکه از آتش سوزان دل من در جوش است
ز سبزشنه لب از تو جز نیش جفا	گر چه جام لب لب تو لبالب نوش است
قصه عشق تو جامی ز کسان چون پوشید چهره گویاست اگر چند زبان خاموش است	
پیش از آن روزیکه گردن خاک آدمی	عشق در آب کلم تخم تنهای تو گشت
بای تو سر جمله لطفی گوی استادزل	طنیت پاکت ز آب گل ز جان لبت گشت
روی بنام باطن برویت آزند رو	طاعت اندیشان ز مسجدت پستان از گشت
بسیج باد نامت هر چه چشم خون نشان	بر در و دیوار کویت شرح سوتق مانو گشت
گر نگشتم کشته تو کاش بار و بعد مرگ	بهر گور کشتگان خاک من سازند گشت
خیز و خنوم ریز و فروش صل گستر زیر پا	چون بساط عمر آخر خرج و در خواهد نو گشت
در بهشت نسیه خلقی بسته دل به نقد هر کجا دیدار هست آنجا است جامی بهشت	
وادی عشق که خود تشنه درونمایا	رگیش از خون دل تشنه لبان سیرا
نواب مرگت در آن رو تو بیدارو	شده در سایه هر خار گلش در نجوا
سر نه یا سر خود گیر که این وادی را	قوت ز افغان همه از مغر اولوالان
خار با خنم شد و بر شاخ نفیلان	جذب جانرا از تن خسته دلان قلا

در آب گشته عیان عکس لاله و سمن است	بهین زیرین اندام از کش که مگر
	اگر بکوی تو جامی است دفغان الیبرو گیر خورده که او عند لیب این چمن است
و در درو صبح نعره مستانه خوشتر است در دست باز سبزه صد وانه خوشتر است این گفتگو بگوشه کاشانه خوشتر است پیش من از شکستن چایانه خوشتر است دیوانه شو که عشق ز دیوانه خوشتر است کز شناسایی پیش تو بیگانه خوشتر است	از کوی دوست ساحت نهان خوشتر است یک دانه نقل از کف دندان خوشتر است هوا کے میان انجمن افشار سر عشق پیمان زبانه اگر شکسته محسوب به س دیوانه چه خوشتر است غمی گفت گز عشق بیگانه و آرایم ازین پس بکوی تو
	جامی نعمت به سینه صد چاک خود نمفت یعنی مقام گنج به ویرانه خوشتر است
بس شعله کز آن دل اجاب گرفت کش آبرو شربت غناب گرفت رینسان که خیال تو به خواب گرفت عابد که خبر ایرد تو محراب گرفت کاشانه مارا همه متعاب گرفت بس نکته که بر غنچه سیراب گرفت	ساز آتش تب شمع زخمت تاب گرفت بیمار تو شد دل ز لب چاشنی بخش در دیده و گر خواب خیالست که نیم هر سحر که در عمر خود آرد همه سوت کو شمع گنجی بنشین کز زخمت شب هر جاز لطافت سخنی رفته و هانت

بگویش جان بینو که بای پیر است چو کاس خویش شکستی بیا که ساقی جام	که شکلات طریقی از بیانی اسان است نهاده اوده بدست شکسته کاسان
--	---

گرانی در میان پیشه کرده جامی بگو تو که بیت آرائی که پویش اسان است	
--	--

سینه شکم نه جانی جو نمو زیبا و کبریا بتین زردم بپین خطهای نین شکریه هر شبی چندان ز دروچه بگذارم که رو بے زخمت در باغ صحرای دماغ جان من دوست داران سوخت جانم تا بکی از من منکه در سودا جنت کز سنگان کوی تو	خوشایه بایر چشم من نشین که دشمن زلف همین ورق بدست جانم رو شد از خنجر در گمان افکنده مردم کاین منم دیگری هر گل آتش باره و هر لاله سیدان افکنده و دزدی در دل کاین عشق بستی بگریه نهرت آب که ماند سلبیل و کوه خنجر
--	--

مار سید از لعل میگونت بکام خویش جام دیده جامی ز رشک آن پرنه خون ساعیت	
--	--

نهفته یم زیر قبا که این بد نیست اگر کنند به گل نازنین تنش نسبت کلاه شکسته کمر بسته برگزشت از من چو در نظاره آن روی میتوان مرد چو گفتش سخن تلخ چند گفت بنا ز	گرفته برگ سمن را بر که برهن است رد و تباب تعالی السلامه لطف من است گذشت عمری از تشکل پیش چشم من مرا نه از شکایت ز جان خویش من است که شرم دارم از آخر ازین لب دهن است
---	--

<p>در خط و خال عارض زلفت مفصل این گفت و گوی تا بقیامت سلسل مرآت آفتاب چه محتاج صفت است کش چشم و دل بکجیل بصیرت مکمل است و در شاه راه عشق تو این گام اول است کافسانه لطاول سحران مطول است</p>	<p>در صورت تو سر جانم که مجاست هرگز حدیث زلفت تو کوتاه نمیشود حسن تو از تصرف مشاطه فارغست کحل بصیرت خاک درت بیدی کشید بهر تو پاس بر سر عالم نهاده ایم لب بر لبم بنده که سخن مخفیه کنم</p>
<p>جامی سواد شعر تو کا مژد بور عشق مستغنی از تکلف تزیینت جد دل است</p>	<p>جامی سواد شعر تو کا مژد بور عشق مستغنی از تکلف تزیینت جد دل است</p>
<p>یا درونی نه که از زخم غم آزرده آه ازین ابروهایم که پس پرده روزی شب بیدارم تو آن وقت در خورده آنرا سیه یاد صبا آینه آورده که اگر خانه و گر گل همه پرده هر کرامی نگریم تیر جفا خورده</p>	<p>در همه شهر دلی کو که نه خون کشته پرده برداشتی از از من ای کج خلق خمس رنگ گشتی ای منجمه که یا آن زریتم از نسیم و گل و من دین و دم رفت بباد شکر فیض تو چمن چون کنایه ابرها دل ز شکر گان تو ریش است تن از نغمه نگار</p>
<p>گر رسد ناوک آسپه ز دل سوخته جامی سوخته دل سینه سپر کشته</p>	<p>گر رسد ناوک آسپه ز دل سوخته جامی سوخته دل سینه سپر کشته</p>
<p>تو صبح رشید شدی سایه برین خاک انداخت</p>	<p>پیر کو شمع زنت عکس بر افلاک انداخت</p>

جامی که همه جام می ناپ گرفته		تا دیده بست ترک می ناپ گرفته	
<p>قربان شدن به تیغ جفای تو عید است آن را که دید شکل نوشت با دود عید صد جان فدای قد تو کرد چون بار حسن در دیده خاک پای تو گزانه هست صفت شب داستان جز فروز نیست اشک من جامی نام غنچه صفت تنگدل مباش</p>	<p>جان می دیم بهر چنین عید عمر است پروا عید ذوق تماشای او کجا است هرگز یک نعل بدین نازکی نخوا برمانیکر کاین گنه از جانب صبا است علش بخندان گفت که باز نیجه با چرا کز خم چو لاله بردم این داغها چرا</p>		
تا بر فروخت رخ آن شمع دل فروز		در هر که بگری بهین داغ متبلاست	
<p>نعت روز مرا رسم شب آفت مکن در گریه هر دم عیب چشم ندیدم هیچ ندریب خوشتر از عشق تادان نیست اشکم را چو بوم دلم در راز خشت تا بصوم آفت فرو شوی ای معلم لوح بیداد نمودی بفر شرباب لعل جامی</p>	<p>دلم را تاب و جانم را تاب آفت که این گوهر فشان زان آب آفت خوشا آنرا هر دکان ندریب آفت که این سیراز کد این کوکب آفت باده و زهره آه و یارب آفت که یارب بخون پیش از بکته آفت زاندم که لب این شراب آفت</p>		

آنکه مارا در جدائی سوخت ستر پا چو شمع	آگر اسوزند ستر پا نخواهم گفت کجاست
گر چه در یاشد کنار ادا شک این هر جا سید	اگر هر مقصود ازین دریا نخواهم گفت کجاست
و سبدم پیش رقیبان کجاست گوئی دوست	ترک اینها گو که من اینجا نخواهم گفت کجاست
نیکوان بسیار در چشم من آیند روند	آنکه دارد در دل و جان جانخواهم گفت کجاست
سفر بالا یان بسی می نیم آتا آنکه نیست	کس سخن و لطف از و بالا نخواهم گفت کجاست

یار گوید هست جامی بوی فاخته و سنگدل	
باز پندارد که من اینها نخواهم گفت کجاست	

روز میدانت ترک شسوار من کجاست	چشم هر کس بر رخ یارست یا من کجاست
عاشقان هر یک بر ویار خود خندان و شاد	من چنین غمگین چرا غمگسار من کجاست
تا بر نداز جلوه خوبان خجالت نیکوان	نیم جولانی ز مهر گلغزار من کجاست
چند کردم بمقار و صبر هر سوار من چنین	آن شکیب آموز جهان قرار من کجاست
داد کردم را غمش بر باد آن بدخو گفت	آنکه عمر بود خاک رگزار من کجاست
نیت خوش بردا من پاکش غبار چون	بیدار که زگر یه نبشاند غبار من کجاست

ماند جامی دور از ان در ده چه باشد گر گئی	
باز پرسدگان غریب خاکسار من کجاست	

بیا که روتیو خورشید عالم افروست	ششم در و تون روز روز غیر دست
به تیغ غمزه اگر چاک می کنی جگر م	چشم چنان که شرکان تو بگرد و دست

برقی از شیشه طلعت رخشان حوشت	شعله در خرمن شستی خس فاشناک اجست
خوش بران بخش که عشقت فلک کنش را	طوق در گردن ازان حلقه فقر اکنت
می خراسیدی وارواح قدس سکفیتند	ای خوش آن پاک که دسر رده بین انداخت
ذوقستان صبحی زده بزم تو بود	صبح واطلس فیروزه خود چاک انداخت
طوطی ز طاقه راسته خط و عارض تو	رنگ تشویر در آئینه ادراک انداخت

جامی ابلت اندیشه عشق تو نداشت	
مبتش رخت درین موج خطرناک انداخت	

ساقی بیا و باده ده اکنون که هستی	سطر بزن ترانه که تو هست غنیمت
چشمم بر کو شاهر و گو شم ببا ننگ چنگ	ای بند گو برد که نه جای نصیحت است
جان مرا ز مرهم راحت رسان سپر	کز عاشقی نصیبه او دایم محنت است
پیکان آبدار که آید ز دست دوست	بر عاشقان سوخته باران حمت است
هر سفله پی کنج قناعت کجا برد	این نقد در خزانه ارباب همت است
ز انبای دهر وقت کسی خوش نمیشود	خوشوقت آنکه مشکف کنج غفلت است

جامی بجهت تو ان وصل دوست یافت	
موقوف وقت باش که این کار دوست	

بد دل شوخی ز من با بنوا هم گفت	گر بید از تن سرم قطعا نخواهم گفت
--------------------------------	----------------------------------

<p>جام گلزنک و حریف غنایب آید در سیاهان غمت یک سنگ و یک سنگ اگر ترا از نام تا و ز نامه مانگ نیست</p>	<p>از نوای بلبلان بر گل چه حاصل خون باغ بے مهر سے مرگشته با خاک و خون غنیمت پیون نبام از تو یک نامه نامد عمر با</p>
<p>بے لبش بکیم تہی پسند جامی جام را از سر شک لعل پر کن گرے گلزنک نیست</p>	
<p>جان فدایش ہر کجا منزل گرفت رفت و خوی عمر مستعجل گرفت جان برید از تن پی محل گرفت خویش را از حال غافل گرفت یار از ان دریا رہ ساحل گرفت کو تواند دامن قاتل گرفت</p>	<p>آن سفر کردہ کش از مادل گرفت جان کہ باقی چو دیار بیا ز چہ رد تن فدا از پای چون محل بر بند نمادش ناید پدر و از حال ما گرد ما و رہ باشد از سیل شتر شک من قتل یارم و خوش آن قتل</p>
<p>کے تو اند جامی از بے رفتنش چون زر گریہ پای او در گل گرفت</p>	
<p>خدا یار ادا دہر جا کہ ہست کہ از کوی مہر و فارقت ہست کہ چون نہ نتوان چو شیشہ شکست مہ تیغ در دست ترکان ہست</p>	<p>اگر آن یوفا عہد یاری شکست نہ زین شہر یار سفر بست رفت خون بر دلم زخم و مرہم منہ مہ عمرہ تسلیم چہان شوخ</p>

شده از حال تو غیر در دامن و آن روز ششم ز شعله شمع و چراغ متغی است چنین که عشق تو ز در راه پیر و نشیند رخسار چمن خوش و انگاه خوی بد جا	که خواستم شب و روز خدا امر و روز چنین که شعله آه من شب افروز چه جامی طعن جوانان و انش اندو معلم تو اگر نفع لایم بد آموزست
--	--

تو مرد عاقبتی جامی از تیان بگسل
که عشق شیوه رندان عاقبت سست

چرخ را جامی نگویند آن گرمی عشرت است مرد و مایل چاه گیتی را لقب دولت نمند از لقا گردون قبائی بر تریاک تن خست نیت شاخ میوه دار امین رنگ ناکمان راه بین ریک و شب یک دزدان کین خوشن یا قطع وصل باغبان چون نهال	باده از جام نگویند چنین نشان است بهجتان کما س بنید طفل و گوید ورمی ظننی بر آفرید عمر پیش کو تهیت خوش تهیت سی که او ازاده چون سرت بے دلیل غم ره کردن دلیل است گر ترا زمین باغ بر آسید امید است
---	--

هر که چون جامی درین ره شد ز ما دو من تھی
اگر بصورت مبتدی باشد یعنی منتشی است

در برین دلت که سخت تر از سنگ است از خروش دل خراش مالک کن عشق ماند ز اشک چو ترو گل رقیب سنگدل	هرگز ز رمی چرا بر عاشق و لبت ز آنکه این سر در صد عود و نوت چاکست در ره عشق تو ما را غیر از این رنگ نیست
--	---

چون تو شتم نامه را ناچار در باید نوشت	بستم آن خط نقش در دل طو کفی طو مارتق
	<p>نامه شو قست از جامی بجانان این غزل</p> <p>نام خود اینک بخون دیده در پائین نوشت</p>
<p>صد خانه بر انداخته در خانه زین است</p> <p>سر دلیست خراشیده چو بیکوزین است</p> <p>آسایش جانست اگر نرم نشین است</p> <p>کافور و خنجر و عرق کز جبین است</p> <p>اینک سر و شمشیر اگر بر مکنین است</p> <p>صد شکر خدا گویم به ان همه بن است</p>	<p>آن گیت سواره که بلای دل و دین است</p> <p>ماهیت درخشنده چو بر پشت سمن است</p> <p>آشوب جهانست اگر اسپ سوار است</p> <p>در آتش و آیم ز دل و دیده چو دیم است</p> <p>بر تافت ز من رودگره افکند در ابرو است</p> <p>گر قفسه خود عرضه رایش نتوان کرد</p>
	<p>گفتم ز سخن رانی جامی ز لب تست</p> <p>از لپسته شکر ریخت که آری سخن اینست</p>
<p>هیکس را نقاد آنچه مرا افتاد است</p> <p>که مراد غم عشق تو چو افتاد است</p> <p>شعله آن همه در خرمن ما افتاد است</p> <p>بال و پر سوخته مرغی ز هوا افتاد است</p> <p>این عجب تیر کجا صید کجا افتاد است</p> <p>کش بهین چاک بلمان قبا افتاد است</p>	<p>گر چه خلق ز تو درام فنا افتاد است</p> <p>دلم از جانتیم از پای قنات دست بین</p> <p>همه جابرق جمال تو در خشید و بین</p> <p>هنر کجا درین از شوق تو آهی دهیم</p> <p>زخم تو بردگران آمد من نه ز شک</p> <p>حال چاک بگریش چه داند شوخی</p>

ز نوشین لب نبره خط امید	حضرت لب آب حیوان نشست
میفتان سرشک زمره دمیدم	که شد خانه من ازین سیل پست
مبین لعل میگویش ای پارسا	
که جامی ازان جام شد می پست	
لگو که قطع بیابان عشق آسانست	که کوه های بلار یگان بیابانست
حدیث چتر مرغ میر قافله گوئی	که سایه بان زره ماندگان میغانست
فراز و شیب ره از ره روان گرم پیر	که پیش مرغ هوا کوه و دشت یکسانست
ز نار چون بکشیدی بکعبه دامن وصل	چه چاکما که ازین حسرتش بیابانست
ببند دیده گرت نیست قوت مجنون	که برق نمرل یلی قوی دختشانست
چه سود قافله مفرحین یوسف را	متاع عشق چو در کاروان کنعانست
براه عشق تو جامی ز ناله بس نه کند	
زبان او چو درای از برای افغانست	
گر بود در خاک پیش تویم کوی خشت	به که باشد روزی بر جان خشت از خشت
گیسو اندر پاکشان رو بزن آنا شود	چون بهشت امیر و رخ خاک درت بهشت
رشته عمر ست ایوان وصال کند	ده که چرخ تیز گرد این رشته را کوتاه است
بت پرستان از دل سر بر زن نورلقین	گر ز شمع رویت افروزند قندیل
چشمم از دم کور شد تا در تو ختم مهر است	خانه ویران زیارتان که خرم گشت بهشت

دور از رخ تو چنانم آید ست	کز هستی خود بجانم آید ست
صبر از همه نیکوان تو انعم	لیک از تو نمیتوانم آید ست
خواهم که بر روز وصل مشیت	عم نامه هجر خواهم آید ست
پیش تو هنوز نارسیده	از کار رفتن ز بام آید ست
گفتی ز غم دل تو چو نیست	دل پیش تو من چو انعم آید ست
وامن منشان دهن که خواهم	جان در قدمت نشانم آید ست
جامی سر خود نهاد بر دور یعنی سگ است نام آید ست	
از آن کج گوهر کلم خوش است	وز آن خنجر تر نیم خوش است
چو مورم بکن پا کمال جفا	که بر زبردستان کم خوش است
چشمی بچوئی از من نشان قریب	نشان قریب از جهان کم خوش است
خواهم جدا از سنگان درت	جهان را که دینی به درم خوش است
منه کوفلک بالش ز کرشم	هرس نبشت منم خوش است
بر دو دو از عشق خوش نیزم	چو اسباب باشد نیم خوش است
کمن بازش جامی از ناله میس که بر گل ز بایل تر نم خوش است	
اینچه زهار و چه خنجر دین چه لبست	دین چه چشم خوش و حال عجب است

گفته جامی محنت زده بے باپوست چون بود حال کسی کز تو جدا افتاد دست	
خبر آیتن جفا هرگز ندیدست که بنده ارے مرا هرگز ندیدست کے بجان بقا هرگز ندیدست کز آهوی خطا هرگز ندیدست ز قمار آزار پا هرگز ندیدست که آب چشم ما هرگز ندیدست	کس از خوبان وفا هرگز ندیدست کسند نادیده آن بنو چانم بعد از ان مه چانم دان که تن ولم زان چشم جاد و شیو باد خراش دل چگویم کان گل اندام نیاید خبر کے را و جله در چشم
	بلا باشد غم خوبان و جانی خلاصے زمین بلا هرگز ندیدست
گشته پید از جراحت های نهان نیست قاصد جانان لگو کو قاصد جان نیست چاکه کز شوق و اندر گریان نیست هر گنج جو لا نگه سه و خرامان نیست در لبش مانده نشان خم دندان نیست بکه بواج فلک فریاد افغان نیست کاشب آن خو نواره بیت جهان نیست	انیمه خوانه کاند چشم گریان نیست قاصدی کاید ز جانان تبر قل دیگر نیست پرده از راز دلم چون غنچه بزوا نیست میشوم خاک ریت اسی باد در دهن نیست خواب بیدم و دشمن کان لب گیرم انیک نیست هر شب از تشیع خود فوج ملک مذبان نیست از جگر جامی کباب و رزخون لاش نیست

<p>چشم من کہ بر کنار بام و گدازد کے تو ان پوشید آن لطفی کہ در پیرا قطرای خون ز اشک من ترا بردا دل مع حرم ان غم حیران سر سر زین است</p>	<p>آو مرا چشمے و تا بر بام و روزن آیدی گر چہ می پوشد ز ما لطف تننت را برین شب نہانی رخ بہایت سوہام نیک دل اسیر دام و جان مرغ حیرم بام است</p>
	<p>بے رخت گفتم نکو پر می کنم دامن ز اشک گفت جامی کار نیکو کردن از پر کردن است</p>
<p>خیال خط تو ختم صحیفہ امل است رسول قاصد جان رقعہ نامہ اجل است قبول خیر محالست اگر نہ در محل است خوش آن حریت کہ مست صبحی از درین زمانہ حریفی کہ خالی از خلل است صراحی می تاب سفینہ غر است</p>	<p>مرا کہ خیال بہت تخم فرغ امل است اگر نہ رقعہ قبل من آرد از تو رسول زکات آن لب بیگون ہی پستان مے شبانہ خمار سحر نمی آزد بغیر تے کہ نہی شد ز خود نمی تبسم حریت یادہ گسار دندیم نکتہ گزارد</p>
	<p>بوصفت آن گل عارض بام جامی را چون غنچہ دفتر رنگین نمفتہ در بغل است</p>
<p>اشک من ز نیگونہ گلگون گل رخسار بر لب بام شبی کین نا لہای ز اور تا خود این دولت نصیب دیدہ بیدار</p>	<p>باز چشم در نشان از لعل گوہر باریت زیر دیوار تو ہر شب زار نام تا سحر چشم سیدار زند خلق دیدن دیت نجواب</p>

زیر لب نقطه بود رسم چرا	نقطه خال تو بالای لبست
طلب حسن غایت ز رخت	بنده را غایت حسن طلبست
نخل بالا تو شیرین نخلیت	که ز نوشین لبست آزار طلبست
بیتو تنه شب است سیاه	روز ما بین که سیه تر شبست
ناید از بے ادبانی شو عشق	از مهب عشق سر اسرارست

سگ این در نه کنون شد جامی
عمر باشد که همیش لب است

غمت تا در دلم منزل گرفت	ز شادی جفا نم دل گرفت
پیرس از من شمار عقد آن لب	که عقل این عقده را مشکل گرفت
تو دریائی و زار خشک آن لب	که عقل این عقده را مشکل گرفت
منبدای ساربان محل که امروز	سرگرم راه بر محل گرفت
دلم با چشم خونریز تو مصیبت	که میادش پی بسبب گرفت
بکوی عشق از آن کس حاصل نیست	که راه ز بهر بے حاصل گرفت

ز جاست جرعه تا خورده جامی
چون خود راست و لایق گرفت

آتش اندر زخم باز دخت بیند	خال مسکین تو بر بغ وانه زین حسرت
آن رخ نازک چو آب از دیده را مانده	نقش خالین چون سیاهی مانده در چشم

عیدی ز تو ام همین سیدت بر قامت دلگشت بریدت	گفتی ز نعمت بجان سام خیاط ز مایه خلعت لطف
	سب و عده و مل خروید عید بر جامی خستد دل و عیدت
ترک شمع خانه شمع نداشت پهلونقش از اثر بوریا بس است زخم کبود سیلی غم بز فغابس است از اشتران قافله بانگ در آیدست آنرا که باد پاند بد دست پابس است مارا قبول ابل نظر کیمیا بس است	درویش را سر کوی دفا بس است گوهر گزم ز فروش منقش سبا و رنگ گر روز زمانه نشد از جام عیش سرخ گر خازن خرم نزد نفعه در آید نتوان نشستن از ننگ بود در طریق عشق عمر حریف رطلب کیمیا گدست
	جامی به ملک مال چو هر سفله دل بند گنج فراغ و گنج قناعت ترا بس است
سر شک از دیده پر خم زور نخت دل صد بیدل از هر خم زور نخت چو فیض عشق بر آدم زور نخت که بر جان و دل محرم زور نخت چو ریش دان گزان مرهم زور نخت	دل چون داستان غم زور نخت صبا آن زلف پر خم را بر افشاند ملایک لایحه بود از حسن طاعت ز محمد مان نیایی در رزق آن در دل جام کم کرد بیکانت افتاد

<p>هر که بنید جان من اندک اینها کار است کاینکه از سینه زینش دل افکار است گوشه چشم افکنی سوخ که این جبار است</p>	<p>من نیکویم تو کردی چاکا در جان من کو تو صد جان خون آغشته شد آخر پیر گفته ام بار چون چشمت چه باز گرگی</p>
<p>نام جامی سکن این مطرب خوار ازین غزل ترسم آن مه نشود گردان این گفتار نیست</p>	
<p>کار ما راست شود چو تو کنی بالار است از غره چشم تو صد تیر جبار است ناید این جامه بقدر گری طهار است گرچه تو نه بود پیش تو از کج تار است را تا از زبان گوی که در انداز است رنج و فراق هم ای سر که در دم جبار است</p>	<p>ای که هرگز نشود زلفت کج با راست ما شایم ز روی تو نظر گرچه شود خلعت لطف بقدر تو بیدار است راستم با تو علی زعم هست که نظران ی نیار در زبان خامه بخور صفت شد دیدم راست سر و جای خرام چو تو</p>
<p>خواست جامی که صد بول او تا وک تو شکر محمد که آمد خدایا از ارا است</p>	
<p>آنکشته غلامی اهل دیت صفت بیدار که دیت ما را هم روزی از تو عید زین عید خجسته تر که دیت</p>	<p>ابروی خوش که با عید از روی تو عید عاشقان را هر سال عیدت عید روزم شد عید من از خجسته</p>

	مخوان جامی جز آنجا گفته خویش که محبوب سخندان من آنجا است	
یا قوت لب تو قوت نبات از لب تو بر آفتاب تابان بستی بلباس کج کلاهان رانندی به لب شکرد هانان در هر آنی قوی بشان هر خجسته بر زبان عشقت		و صل تو حیات جاوداست از شعر سیاه سایه بانست بر موسی مگر که این میانست در هیچ سخن که این دهانست با غنم شایک آنچه شایست هر لحظه بر اردا شایست
	زاندم که ترا شناخت جامی مهرشیش بر زبان است	
ای درت کعبه اریاب نبات بر سر کوس تو نا کرده وقوف رفته آواز هفت تو بهر نعم عشاق تو آخر نه شود گر عبارت کند از بیم دانت می کشی هر طرف آن حلقه لب جامی از درد تو جان داد		قبله و جبک فی کل صلات حاجیان را چه وقوف از عرفات کوزه خود زده بر سنگ نبات انزل الله علیهم برکات آید از چشمه بیم آب حیات بس کن ای باد صیاد خیر کات فهمن کتم العشق فمات

زرد دم هر که دم زد شرح آزا	شک لعل من در دم فرو ریخت
	اساس عشق محکم باد جاسے
<p>من پس انوی غم تایار هزار گشت من شسته روی بر آئینه ز انوی گشت میرسد هر لحظه شک میزد صبح خیز سوی محرابم بخوان شیخ بنگارین مان گر نه شب و خواب آن سر دروازا دیدم ایک فایه گویم زان سنگدل باریبین</p>	<p>قاطر من سکو او تا خاطر او سوی گشت بناکتون آناه چون آئینه هزار گشت گر نه شکین غزال من گذشت این گشت نقش لبته در دم شکل خم ابروی گشت مانده در چرخ خیال قامت دلجوی گشت کاشم با خویش تن بار و زلفت گوئی گشت</p>
	<p>چون سگ کوی تو جامی چن سگانش ذاع کن تا بداند هر که بیند کز سگان کوی دوست</p>
<p>تم اینجا ولی جان من اینجا است دل بے صبر و سامان من اینجا است خوشم کاوازا افغان من اینجا است که شوخ نام سلمان من اینجا است بیانه آنکه میکان من اینجا است که خورشید در رخشان من اینجا است</p>	<p>بهر منزل که جانان من اینجا است من از دورم بجز الله که بارک مرا اگر نصیت جابر طرب باش دران کشور مسلمان من اینجا است به تیغ آن مردم رامی کنه چاک چه حاجت ماه تابان در دریا</p>

<p>ز حجت و گران خوشتر آیدم تمت شکست شوکت شانها نوحشت چشت هنوز رشک برد بر کبوتر حرمت</p>	<p>نیاید از تو ستم و رستم کنی بمثل که رنج دست تو بسته اند کج کلان چرخ سدره شدت آشیان مرغ دلم</p>
<p>بنامه دیج کمن شرح شوق خود جامی مباد شعله زند آتش از نعل قلمت</p>	
<p>وز گلشن وصال تو نامدگی بدست از شوق دانه تو درین گدافتست گر شیخ پارساست و گر زنده پیوست خواهم نهاد برین می لعل هر چه هست بیچاره خود پرست که هرگز ز خود ترست یار بزم موج فتنه مبادش اسارت</p>	<p>صد غار از جفای تو در پایی شکست پرواز گاه مرغ دلم شاخ سدره بود هر کس که هست جرعه کش جام بخت زاد راق فضل دفتر دانش نام گزشت دارست می پرست بیک جسمی خود مادانستان می خمر گشتیم سر بلند</p>
<p>جامی بپای خمر چو سبزه سرنه که چرخ خواهد بر سنگ حادثه این کاسه بر شکست</p>	
<p>خوشوقت آنکه بنیدم ساعتی جفا کستیم که با شمع شایسته وصال جان بادوست فردت تن و پیاوست هرگز نشویم آینه از چشمه زلال</p>	<p>دگر غم نشستم خرسند با خیالت این بیکه سوزیم جان بر دم باغ جفا تخم بفرق راندی و زرقتم را باندی وز از لب تو سوزم لب تشنه جان پر</p>

<p>مرازد در تو بر سینه دلمیت مگو دیگر نخواهم سوخت جانت مگو ویرانه بهجران خوش آنکس بنالای غنایب هجر دیده</p>	<p>که با آن داغ از مرم خراست بدایع خویشتن کاین نیر غنایت که با چون تو لگی بر طرت غنایت که بلغ و مل عشرت لجا غنایت</p>
	<p>مکن جامی ز آه آتشین بس که شهای غمت را خوش غنایت</p>
<p>یافت از چشم لکین درو شب فاکر عاشق اندر ظاهر و باطن نمیزد دست در حضور دوست هر جانب نظر کردن خطا فاطم خوش نیست هرگز زرب عشق عاشق در دینش دوست قدق عشق آن دامن از غیب ان که شرح است</p>	<p>گر بصورت غایت اما بمعنی حاضر است پیش اهل باطن این معنی که گفته است یک زمان حاضر نشین میل که جانان حاضر پیش عاشق هر چه بر عشق است با خاطر بر جفا های تو صابر و زبلا با شاکر است هم اشارت مانده عاجز هم عبارت صراحت</p>
	<p>آن پری رخ را با فسون سخن قنیر کرد زان سبب گویند ساحر نیست جامی شاعر است</p>
<p>گذر قادی به هر وقت کشم لگان غمت نگذرد هر وقت بر من از گرم سایه بیک نگاه تو رسم زنگ هستی خویش</p>	<p>هزار جان گرامی فدای هر قدر مت مباد از سر من دور سایه گریخت خوش آنکه سوی می افتد نگاه و میت</p>

<p>هر شعله که می حید از لعل تو سست تا کرده فرش راه ز سوری و سفوت کز تار و پود پیرین آذرده شدت</p>	<p>آهسته ران که میزند آتش بجان کو باغبان مخوان به تماشای گل ترا می بایدت در رشته بجان چایه یافتن</p>
<p>دانشگاه به جامی اگر نگذرد شود چون گل ز خون دیده او سبز دانست</p>	
<p>گل با ننگ ز زبان مرغ چن مطرب یا بے بسی من تو همه اسباب میست نرگس همه تن چشم شده بهر نماست خاری که شکسته ز غم اندر جگر است پیرامن خورشید عیان عقد تر است کز سرویش انگشت چویم آمده پست از جیب برون کرده چو کوید بیفت کز سبزه نیر قدش سبز مصداست پر گوهر و دور گشته همه دامن صحر است شاه از پی بخشش زده بر طارم میت</p>	<p>لاله قیج باده و گل شاہد رعناست نجوم سوی باغ که شادی و طرب است تا گل متق غنچه ز خسار کنا دست سبزه کشد از سوزان ز کار گرفته بر صورت نرگس بکشا چشم که گونی یا برکت سمن بدنی جام ز دست آن بهر نفس ز آتش گل شاخ شکوفه سر کرده فرو قفیه کبودیت بفتنه این ابر بهار است که رسایه جودش نفس غلظم بلکه سر برده عشرت</p>
<p>جامی که از تو در قسم شعر بهار از برگ گیا ہے چن مع شہ آراست</p>	

<p>بودن کینج نرقت با صد مال و ستر تینگی گیر دهر دم زخمی زین که کردم</p>	<p>به زانکه با تو باشم وز من بود ملت هم جان خود فدایت هم خون و حلا</p>
<p>جامی نموش کم شوار گفت و گو چو شد نو ز دوق غل سرائی از شوق آن غزلت</p>	
<p>پیرانه سر کشیدم سر زرده سگانت ای از هلال ابرو بر آفتابان کم زن گره میان را بر قصد من که ترسم لعل تو جان من هم دارم رسیده جان سودم حسین با بهت گفتی مجوز یابم من کیستم که حسینم بر گزگلمن تو بیت سه وعده کردی لعل لبش نشد خوی پاک کن خدای را از رخ که شست</p>	<p>موی سفید کردم جار و با شانت شکیں کمان کشیده من چون گشتم کمانت ما بگره بنار داز ناز که میانت بنشین دمی که باد اجانم صد اجانت یارب خدا بنجشد جبری بدین یا کاشم حله بسینه خاری ز بوشت تو دلفت کن دگر نه بنشام از هفت لوح صوری ز دل زخما ز خونچکا</p>
<p>دشنامی از زبانت باشد مراد جامی یا از زبان آنکس کو گوید از زبانت</p>	
<p>تا گزید آیدن دزد و در نقت جای تو نیست سینه تار یک تیگ دارم ز تو بهر سر سو هزار درد</p>	<p>خون ریزم از دو دیده که خونم گردد تشریف ده که جای کنم چشم رشت در داکه نیست یک سر مورم بر منت</p>

داع خون این همه بردامن	رشیخ خوانا بداع دل ماست
طاق محراب خم ابرو میت	سپه از دود چراغ دل ماست
چون بسوزد جگر از شعله شوق	بوی آن عطر دماغ دل ماست
دل با خاک درت گشته و غم	در بر گرد سراج دل ماست
واعظالات بلاغت چه زنی	و غلط تو لایه و دلاغ دل ماست
طعن مشغول جهان جامی چند	
شغل او بهر سراج دل ماست	
ده که باز از کف من امان مقصود رفت	بار دیر آمده از پیش نظر زود رفت
تن که آرزو ده تیغ ستمش بود نماند	جان که آرزو ده بند کمرش بود رفت
و عده میکرد که دیگر ز دم راه خراق	تا چه کردم که ز بر سوجبت عود رفت
دل که از خون زخم اندوده برد گو که تو	که بیازار غم آن قلب اندود رفت
بود خشنودیش آن که غم او جابجهم	سرا محمد کزین غم زده خوشنود رفت
نخرفقت او داد و شد آذره قریب	ز دیر ویرانه ما آتش و چون دود رفت
جگر می شبنج جامی که ز غم کاسه بود	
بس کش از دیده سر شک جگر آلود رفت	
بجز اسر که باز دم دیده رو دشمن شد بیدار	اگر فتم قوت جان از حقه لعل شکر بار
غبار آلوده می آئی و چرخ این زود	کز آب چشمه خورشید یگر در خسارت

<p>تراصباح ترک و فصاحت عربیت صحیفه است وجود تو پر لطیفه حسن مهرت پدر شد و خورشید جد تعالی انور گنج رسد تو کس چون ترا بهر مونس توان زلال حیاتی که داد جان از شوق نه ایم باسگ تو در مقام ترک ادب</p>	<p>لاحتی که میان عجم چنان عجیبست که از اصول صفات کمال منتخب است ترا میان تبان آنچه رفعت و نسبت هزار خوبی مورد ثولطت مکتب است بودی طلبت صد هزار تشنه لبست اگر چه ترک ادب پیش دوستان آیدست</p>
<p>ز شوق لعل تو صد جام و خم را جامی زیاده ساخت منی و بنو ز در طلب است</p>	
<p>مرا چو قبله نگر دو بعید که رویت تو عید خلقی و قربانت آنکه در دم اگر چه نیست درین عید رسم نه بین که شتم از بهوس کعبه و طواف حرم ز تاب سحر لومی سوختم بجمه انور بضبط ملک لیری کشادی ده</p>	<p>ز عید که کنم آهنگ کعبه گوشت کشد بنفزه خوریز چشم جاد ویت نیرود ز ضمیرم خیال ابر ویت همین بس است مراجع که بگذرم بیت که سایه بر سرم انداخت سحر ویت دعا خسته دلان باد خرتاز ویت</p>
<p>بدون حرام و مهرس از گزند که هر سو نیرا بنده تو جامی دعا بود گوشت</p>	
<p>لاله بے روی تو داغ دل بست</p>	<p>داغ تو لاله بیلغ دل است</p>

چهره زرد از سرخی اشک شنوا سینه پند گو مشوش ما	ورتنه بس نقش افتاد دست حال ما خود مشوش افتاد دست
هر که در می فتاد جام کشید بنده جامی سبکوش افتاد	
سودای عشقت از دود جهانم گمانه است شمشانه در از زلف تو کو تاه بود از خانه کمان تو هر مرغ تپیز بر گر کاخ عیش ساخت شه از خشت زلف چون سوخت شمع سوز و لم شمع را زیبا آه چو بر رقم از عقب آن سوارش	واندوه گاه گاه مرا جاودانه است دشش سباد آنکه از ان چو شانه است کام درون سینه من آشیانه است خوابم ما بختی ازین آشیانه است از بهر آن زبان دگر از تو زمانه است بیوده بهر توست خود تا زیانه است
جامی شکسته بال حمایت بس سپهر از جام عشق و نقل بلا آب دانه است	
سما عشق تو ام زبون گرفت دل را نبشته نیست آن جن از شعله روزگار مارا دیده در لب تو ساقی بزم زان سان که بود سکون العزرا	دل قاعده خون گرفت کز خط رخت کنون گرفت لعل تو خطه بخون گرفت دست از می لاله گون گرفت در جان قد تو سکون گرفت

<p>که باشد بهت نیکان چشم بنگدارت همه گردنشان ملک آخر گرفتارت چو روز رشت از شعله آیم شبت که در سایه از یاد افکن بر دیوار</p>	<p>کلاه دلبری کنه سمنه ناز جولان ده کنند جدم در خم گرانسان فگنی بینم چه حاجت با سبان گردد در دایم گردید اگر چون آفتابم نیست در و این پس</p>
<p>چوم خان خزان دیده شش بود از سخن جامی دست در گفت و گو آرد و باز شش بوی گلزار</p>	
<p>قبله ارندان مقبل گوشه ابروی چشم نیکویی هنوزم از رخ نیکویی کز همه عالم بهین میل دل من سوی تا توانی راجه تاب ساعد و بازوی جان من از ارجان جبین بمان خوشی گویند دل داده سر قد لجوی قیست راحت و نوحه که ما را هست از پیلوی</p>	<p>صبح دولت را فروغ از آفتاب روی روی نیکو از من بروز پوشید و روی و میدم عرضه ده خوبان شهر آشوب را از همه سیمین تمان بر در پنجه بر روی لب گزی چون گویت از ارجان من دل به شاخ است در بستان پرچو یک زمان پیلوی مایک محطه پیلوی</p>
<p>نیست جامی را سرود جز نوای عشق تو تو گنج نورسته او بیل خوشگویی است</p>	
<p>خال مشکین بر رخش افتاد چون سپندی بر آتش افتاد</p>	<p>روی خوب تو موش افتاد چشم بد و خال بر رخ تو</p>

	جامی که بسته بود کمر در طریق ز به	
	تا شد اسیر عشق تو دیگر که نه نیست	
	هر نقش که جامی نه بسودا خطت نیست	
	شست آن همه چشم تر سال از اشک بنداست	
	یا رب چه ز قهسای عجب در قلم او است	
	این عیش که ام روز مرا در قدم او است	
	هر دل که نه در طره هیچ و خم او است	
	جان طوف کنان گزیده خیم حرم او است	
	می خواری ماینز بنا بر کرم او است	
	خوشوقت حریفی که شناسایم او است	
	با کثرت اطوار که در زیر دیم او است	

آتش به همه درون گرفت	چون لاله مراد داغ عشقت
<p>تا روی تو خط فتنه و دجائی از مردمش ز زون گرفت است</p>	
<p>بجز را بر وصل مگر ندیم رفت از همه بر خود پسندیم رفت گرد کوی دوست گردیدیم رفت روی خود بر خاک کالیدیم رفت پاسباز پای بوسیدیم رفت آن در دیوار دیدیم رفت</p>	<p>ما امیدم دوست پریدیم رفت داغ بے یاری و دردیدلی شب همه شب گم به پهلوی گم چون ندیدیم آب رو خویش را پای بوس دست برنازد دست دولت دیدار چون روزی نشد</p>
<p>شد گریبان گیر جامی درو عشق جامه از دی نیز در چیدیم و رفت</p>	
<p>نخل خیال را کس ازین خوشتر نه بست از دو در آه راه نفس بر سر نه بست آن مرغ رام نشده را بال پر نه بست صدونی که خبر عمامه تقوی بسر نه بست بر سایلان کریم در لطف در نه بست بے زاد و راقا فکله بار سفر نه بست</p>	<p>چشم خیال قد تو خمر کل تر نه بست نگدشت در غم تو شبنم کاتش دلم برداشت وصلت از سر سایه ده که دارد بد و رعل تو بر سبوی می سعت چو دیدار شک من از خنده من کرد خز با غمت ز رفت ز تن جان بیدلان</p>

بیا که عمر غریز و حیات معتم است نهاده رو کون در ولایت عدم مراست غم که جدایم ز تو ترا نیست نصیب عاشق سگین جرات الم است نه در عجب تو شیرین زبان در محبت	زلفت عمر بلها حیات اهل دے دلم نیافت نشان زبان ملک وجود ز صحبت تو ملوے غظیم و عاشق هزار مرهم راحت اگر بود حاصل لب لبطف عبارت ز عالمی دل برد
حریم خاک رت را مقیم شد جامی ز من به تیر حفاش که آهوی حرم است	
طره افشاندی که زیر دشتک نایت بوی گل بر باد رفت زنگه در آب نیت گو سفندی را که خوش خجرت نیت با خیال طاق ابرو تو در محراب نیت هم با بولاد و ریک قلاب این نیت وقت آنگس که جام مرا چنان نیت	لب کشوی تا سخن کنی در سیرت نیت باد و گل باد و گلگونی از رشک تو گر مرا کشتی چه غم که باشد امکان دست نیست جاسجده عابد از لب کن و دیو نیت در تن پاکت دل سخت از سپهر بوی نیت وقت من از چاشنی شربت و نیت
کلک جامی نخل مریم شد که چو از جنبش نمود تازه و تر سیوه پایرامن احباب رنیت	
بر بیاض صفی اندر شید شک نایت دفتر گل را صبا بر هم زد و در آب رنیت	خط تو در دامن گل سنبل سیرت نیت یک تنی ادراق حنث خود اند بلبل نیت

<p>سخن روشنی موچه گفت عقلش از سر غیب آگه گفت سخن سدره گفت و گو گفت هر که دید الهال و اله گفت لبت آن یکتا و این گفت سخن کعبه گرنه در ره گفت</p>	<p>دل رخت راز روشنی گفت هر که دریافت نکته دهنه پیش سر و بلند تو طوبی گوشه ابرو ترا شب عید و عده یک بوسه و دوده دم بیت مشتاق کعبه صوفی شهر</p>	
	<p>دوش جامی حدیث زلف و رخت ز اول شام تا سحر که گفت</p>	
<p>که ز ستر بقدم شمع و دشت خانه از ستر قدس طعنه زینت رفته بر رخ برین زمره مشتاق که زهر گوشه صلاهی و دستان که سیه کرده زنجیر سیاه بستان آن خط سبز و لب لعل که گریه است</p>	<p>کعبه آن شمع که همان تپید شام مجلس از رشک رخسار و غنچه گلزار سالمش چاشنی در قهج باد و فکند عیش را و دیده کامل از می بگسل طفل دشت از وای طغش چند خضر سر خیمه آدمی طلای خیز و بجوی</p>	
	<p>جامی از خاک جراسان چه کنی قصد مجاز چون ترا کعبه مقصود به ترک تانست</p>	
<p>هزار عاشق اگر باشدت هنوز کم است</p>	<p>لطافتی که رخت راز جدم نغم است</p>	

<p>در ویش را چه چاره ز قطع تعلقات فرت نبور و جنگ عینات الصلوات خواهد گل وفات میدان پس از وفات</p>	<p>زان تیغ غمزه می برم از جان دل امید کردم نماز در خم محراب ابرویت زان خارها که بر دل من گشتی از جفا</p>
<p>در دام طره های تو جامی اسیر شد مشکل که افکند پس ازین دام ترهات</p>	
<p>لاله قبر لعل بر فرش ز مردگون زد دست یادم قتل مجان دامن اند خون زد دست آتش داغ شیدافش علم بیرون زد دست گو میاضحاک کل بر گنج افریدون زد دست صد هزاران نقش را بدست و با فسون زد دست زنگ غم را صیقل از صفا طر مخزون زد دست شب شگوفه چادر کز قوس صابون زد دست کز تکلف لبیش بر کاسه مجنون زد دست</p>	<p>از نسیان سائبان بطارم گردون زد دست شاد بر ریخاست لاله کرده گلگون پیر نمی خطا گفتم ز زیر خاک بعد از مدتی کرده یا قوت طبعها را ز زیناب پر بر حرر نیلگون آب حیرانم که باد گرچه عکس سبزه بر خوزنگ بر آینه است بهر تاب جور فکند ام و ز بهر هاشاخ چون رسد بر لاله ترا لایم زان شکاف</p>
<p>گفته جامی بود سنجید و در میزان لطف حاسد اطمینی ز دست از طبع ناموزون زد دست</p>	
<p>گفت تا که گویم در رو چیدین و سخت گفت عاشق کشی مایه چالا کیم و چو</p>	<p>گفتش ای سنگدل عهد است سخت گفتش در عاشقی مایه و میا کیم و</p>

<p>انجامی است در خم ابرو چو شکیبایی است اشکها که چشم خونبارم بدامانت چکیده پسته و بادام سبک بر کان چشم نیست نخسته بودم بر حسن خادرت او را و گل</p>	<p>کز گفت ز باد صاحتی در محراب رنجیت قطره های خون بود که گشته بر تصابیت نقل مژگن شب دلمای دلوا لالیات باد صبح فار باد بر سبزه سنجاب نخت</p>
<p>بود پر جام دل جامی ز جلاب طرب عشق تو بر جام اوزد سنگ آن جلاب نخت</p>	
<p>خوئی تو بے ناز که ما را ادبی نیست پای نبود در رهت ای چشمه حیوان هنر ناز ز لعلت سبب به عشق است از نغمه نعم بس کن آفرغ سحر خیز سر بر تو خواب غیمت بود شب پیدا است چه خیز در طلب کاری عاشق</p>	<p>گر زانکه بگیرد دلت از ما عجیب نیست کافاده چو من غرقه بخون نشسته نیست سویت کشش خاطر بانی سببی نیست کامال دین باغ نوای طرب نیست کاین دولت بیدارشی هست نشی نیست گر از طرب دست نهانی طلبی نیست</p>
<p>کردی لقب جامی بیدل سگ این بومی در مجمع یاران به از نیش لقبی نیست</p>	
<p>ای آفتاب رو تو عکس قوس ذات زیر نقاب جعد سل رخ تو گردد چشم بزم لب بشکر غنچه می کنند</p>	<p>ظاهر زلفت خال خلعت کثرت صفات شرح بطون ذات و ظواهر انبیات تفسیر است خلق الموت و الحیات</p>

بی رخ لیے مخوان مجنون حیران غرقہ درخون دم از چشم منما کم چہ پاک بھو جامی در سر بیند زیا لیں حریر	زانکہ او سر گشتہ در کوہ و سیا بان فکر باران کے کند آن کو بطوان ہر کر اسر بر دت بانگ بان گرفت
نیست میل نرم وصل از کلبہ ہجر کہ چند کم رود کو عمارت یون یویران خو گرفت	
جہای تو کہ ہی خوشتر از وفا نیست وفا کہ با ہمہ کس میکنی نے خواہم چو قدر دولت وصل تر اند از شمع گئی کہ تیغ زنی دست ہ کہ بوسہ ہم خوش آنکہ رحم کنان با قیبت سلفی مرا بہر تو تا بہت رو سایہ صفت	ہمہ عنایت لطفت چون بجا نیست من و جفا تو کان خاصہ از برای نیست بلاغ ہجر کہ مے سوزیم سزا نیست کہ دستبوس تو آن خطہ خونہا نیست مرا نش از سر این کو کہ مبتلا نیست رقیب و سیا فتادہ در قفا نیست
ملو کہ شیوہ بیگانگان ست جامی را کہ عمر ہست سگ کویت آشنا نیست	
خوش آنکہ وقت گل لب جو گرفتہ است از جنگ آشتی کسان مے رد دم جد بنفشہ را کہ چمن مشکبو از دست کس اہ عنایت زد در میان باغ	در پای سر و دست سبوی گرفتہ است ناخوب جنگ عہدہ جوئے گرفتہ است بر بوی زلف غالیہ بوی گرفتہ است جز گل کہ از تورنگے و بوی گرفتہ است

<p>گفت سین تخم وزمین دانه حسرت پر گفت عاشق نیست آن که دوست نام نیست گفت کن خون دل غنچه ز شکم پیره شست گفت این سرشته گرا دل دلی در دست</p>	<p>کلمات جامی گفتش در خاک محبت دانه می نایم زاشک گفتش عمر نیست چویم ز علت کام دل گفتش گل باغ این سرخرونی از کجا گفتش سرشته خواهم بکفت بهیت کشان</p>
	<p>گفتش سنگ جنایت خاطر جامی شکست گفت چون بر شیشه آید سنگ کی ماند در دست</p>
<p>بیتو آگه نیم از خویش خدا آگاه است آه ازین عمر گرانمایه که بس کوتاه است راست است اینکه ز دلما سو دلماد آه شاید حال من این واقعه ناگاه است دور آیام تبر قاعده دلخواه است روی بنما که فراق تو قوی جانگاه است</p>	<p>ایکه جان و دل آگاه ترا همراست مدت صحبت تو عمر گرانمایه است نعم تو از دل باور همه دلماره کرد واقعیت ز من غمزه تر کن بهمان دل بنخواست جدائی ز تو اما کیستم رفت برباد چو گاه از غم تو عمر غریز</p>
	<p>جامی از دست بشد کار ز تاثیر قضا چاره کار هواء بقضا و انقضا است</p>
<p>عمر با جان کند تا باور در هر آن غم گرفت تا از ان ابرو کان باز خم بجان گرفت ما سوار شویم من با گوی چو کان غم گرفت</p>	<p>دل که روزی چیز با دیدار خوبان گرفت یا دهم بهم به دل من نیست آید چو تیر قام چو کان سرت کویت میلان عشق</p>

قدیم گز زغم عشق تو خم شد چه عجب	باز عشق است که دو قامت افلاک خم است
پاکبازان همه در میکرده محرم گفتند	غیب جبری که بفتوای روح متهمت است
پیش از اندم که در هم جان شنیدل غمت رحمتی کن که من تشنه جگر میم خوش بران خوش که در جلوه گشت نیاز چون من پیش تو محرم من محروم نیست هر چه خواهی بکن اید و ست من پیام نامه رحمت جاوید من این بس که مرا	قدیمی نه که شوم خاک زیر قدم است چشم بر شعله آب ز حساب کرم است بادشاهی تو و خوبان همه خیل حشمت بادرازهره اسرام حرم حرم است لذت چاشنی لطف و کرم از حشمت دو سه حرفی رسد از خانه شکین رفت
رمتی میکنی از حال دل خود جامی	جای آن دارا که خون بجکد از قلمت
آن سروناز بر لب ما بیتا دهیت بگذار ذکر حور و حدیث قصور را گویند دل بر آنچه دادی بهر او هر جا گوی پیاده کند گشت که سوار آن شیخ شهر چندان ملامت کنی مرا تا دیده اند جام لبش ابل صومعه	بر طرقت آفتاب کلمه کج نهاد دهیت بالای قصر آمده آن حور زادهیت آنکس که دید شکل و دوزخ آدهیت آنجا گل سواره و سرو پیادهیت بے ذوق جام یاده و معشوق ساددهیت آنکو نگر خسته خود درین باددهیت

جان رنجسته باد بشهر عدم سفر چون تا بم از توروی که برین بلا عشق	کز طلعت تو فال نکوی گرفته است راه خلاص از همه سو گرفته است
	جامی چه در گوشه غزلت چنین که باز از دست داده دل سرکوی گرفته است
آن سنگدل که پیش اسیران غم نشست خواهم نشست با تو شبی گفت یکدور و گزینیت در کفم گله از روضه حرم گرفت زیر ریگ بیابان تنش چاک شد بر دلم مجال طپیدن عظیم تنگ بیل سرشک من نرو در استان تو	یارب سبب چه بود که بسیار کم نشست اکنون که کرد و عده وفا یکدور و آن بسکه خار بادیه ام در قدم نشست آن به کم غم روح بیابان حرم نشست در سینه بسکه تیر تو پهلوی چشم نشست چون سایه که بر در اهل کرم نشست
	جامی بروی خود چو در وصل بسته دید دیگج صبر روس بدیوار غم نشست
غرض از عشق تو ام چاشنی در دوز غم است هست بر مائده حسن بے نعمت و ناز می زیم شاد و می با تو و می با یاد و عده لطف و کرم را کن اید و خلافت نخوش بود و درت صل تو چه بسیار و چه کم	ورنه زیر فلک سباب تنم چه کم است قوت عاشق ز میان همیج و اتم حاصل عمر گرانمایه عین یکدور و دست کز کریان نسر و انچه خلافت کرم است سلطنت گره به یک لحظه بود و غم است

<p>به ستم سنگ برین ساغر مینازده است دست در آرزوی انسیه قودازده است مشت خاک است که بر دیده مینازده است نیم سوزن که سر از جیب بیجا زده است بس مصلی که برش نقش مصداق زده است کاب راه حرم از آبله پازده است</p>	<p>دکم از خم فنا جام مصفا زده است نقد عرفان ز تقلد مطلب کان بسکین ز روی سیمکه بران خواجه نظر و منته است برفشان جیب که خار قدم تحریر است دوست ماباش و بساط عمل و طوکن بی غباری بجرم کعبه روی پی برد</p>
<p>گرچه تنگست بسی خانه صورت جامی کم کسے خیمه ازین خانه بصر ازده است</p>	
<p>در دل لاله زرش آتش سودا زده است که سرایرده برین طارم مینازده است میکشد گوشه دامانش که بالا زده است خرم آنکس که گوی پوسه بران پازده است همه سر از دل و جان من شیدا زده است بسکه هر نوش بے پوسه بران پازده است</p>	<p>ترک گل چهره من خیمه بصر ازده است شد چنان آه من از ان ماه بلند به قتل که کمر بست نداغم که مرا جامم آسود ز بوسیدن خاک قدش هر غمی که ز من خسته دلی خورد فرو مید بر خاک درش خاصیت آب جفا</p>
<p>جامی افتاده ز پایزیر لکد کوب جفا تا بقراک بته دست تنا زده است</p>	
<p>نیم در سزافت بفرشته تاب خند است</p>	<p>بیکه شاه بیتان برنج نقاب خند است</p>

	از پائتا و جامی دآن شوخ سنگدل هرگز نگفت بر سر این کو فتاده کیست	
چو شمع روی تو ماه آفتاب پرتو بیا که مردم آن جز جراح است تو نیست بحسن خط تو ماهی درین قلم نیست بجست جوی تو چون حسن تنی دوست نما که خرمن او در حساب یک چو نیست دلا بپین و پهنش در وجود خود نیست		بخوبی خم ابرو تو مه نو نیست هزار زخم کن در دلم ز تیغ تو هست قلم به نسخ خط هو شان بکش امروز دو دم براه غمت که غبار غم نیست چه شد که سر زده خرمن تو که گندم گون چو رو او نتوان با حجاب هستی دید
	نه نکتهای حسن جامی این کمال است که ساز نظم ترا جز نوا سه خسرو نیست	
نقد دو کون در ره یار یگانه خست خوش آنکه هر چه دین کارخانه است بشیخ و خرقه در ره چنگ چانه است بیچاره مرغ جان بهمناسه دانه است این نقش بین که با من بیدل مانده است مسکین کسیکه سر نه درین ستانه است شطرنج بارخ تو از ان غایبانه است		سایه که نرد و فاعاشقانه خست کوی فنا و فقر عجب کارخانه است یر بود شیخ صومعه را لذت سماع دل زار روی خالق در دام غصه است شد زمان عذار سازه منقش زخم چون با خاک آستان تو عشاق است چون بر براط و صل تو جامی فتاد است

بیسری به زنی حلقه فقر کی نیست در میان همه لیکن چو تو چاک نیست خوار تر بر سر کوی تو ز من غالی نیست سر زانوی غم از دست تو غنائی نیست	شوق فراق تو ام گشت و خوش ترا خوب رویان همه در بدون دل چالاک اند شد تخم خاک و تو از عاری بران پانه نمی اندرین شهر سیکه خانه نه بنیم که درو
	اهل ادراک همه بته فراق تواند جامی دل شده هم حال از ادراکی نیست
ای محتسب مکن ز حال حرام بحث باشد میان اهل نظر صبح و شام بحث تا منع دارد دست نگر و تمام بحث از نکته های خاص مکن پیش عالم بحث هر دم رود میان صراحی جام بحث از سر رود مجلس تان مدام بحث	در بزم ماکه میرود از نقل و جام بحث زان لغت و نوح که حجت و تلسلست منع کنی نوح که بگو ترک بحث وصل باز اهد فسرده مگو شرح سحر عشق زان ماجرا که باده فرو ریخت از لبست از نقل تست اینهمه غوغا میله
	جامی حدیث لعل لبش کو اگر گفت با شطوط تو طوطی شیرین کلام بحث
چو نقد وقت تو شد فقر خاک بر سر گنج ز کشت مات شود شاه عرصه شطرنج که نزع نغمه اگر گشته چند قافیه سنج	دین خرابه کش بهر گنج عرصه وینج بکشت کار جهان رخ میار کاخر کار بقصر عشرت دیوان پادشاهان بین

<p>صبا شمیم گل و بلبل یار گلرخ داد پی تشار قدوم گل از شگوفه نسیم ز شبنم سحر غنچه باید اد پگاه توان برابر خروشنده طعنه زد و بچون درون ساغر لاله چاست مشک آلود</p>	<p>مراد مرغ چمن را در اضطراب انداخت بصحن باغ در مسایم ناب انداخت کشتاد پیرهن از هم بر افتاب انداخت ز سنگش که بر پیشه حباب انداخت اگر نه مشک پی طیب شراب انداخت</p>
<p>چکیدم ز هوایا ز نظم تو جامی بگوش شاه گل لوی خوشاب جنت</p>	
<p>درمانده بحکم قضا از بلا گر سخت چون از قضا گریز تواند کسی که بود بس اهل معرفت که ز بیگانه آفتی گرفت از سبب بسبب التجار و ا اسباب چون مظا هر فعل مسبب اند اعیای پیر می فروش که رود در تو کرد</p>	<p>ز وطنه جایی که فلان از قضا گر سخت دست قضا عنان هم گشاد و هر کجا گر سخت احساس کرد در کف آتشا گر سخت خیر البشر ز مکده به شرب چرا گر سخت هر کس گر سخت هم ز خدا در خدا گر سخت هر کس که از کدورت خود و دنیا گر سخت</p>
<p>جامی گر سخت در تو ز عجب و ربای خویش زان عجب هم که در تو ز عجب و ربای گر سخت</p>	
<p>گردل از عشق تو ام چاک شود باکی نیست مگر ازین که درین باغ گل نشکفت نیست</p>	<p>نیست یکدل که ز عشق تو دور و چاک نیست که بدامانی آویخته فاشاکی نیست</p>

خاک در دشتک بجای تو ام	داد فراغ از بهوس تحت تلج
چند کے بر سر یکٹ سبب	خوش نماید زکریان بجاج
عکس لبست از دل جامی نمود چون می رنگین زدرون ز بجاج	
ایما الساقی اور کالس الصبح	ہات مفتاحا لبواب الفتوح
پر تو جام ست یا عکس ام	ام بریق البرق ام بدریلوح
نکست گل با نسیم سنبل ست	ام سیمم الراح ام مسک یفوح
رفتی گفتمی بہ ہجران وہ رضا	انت روحی کیفا رضائی تروح
ما صبح از مے توبہ فرماید ولے	من نہ توبہ توبہ دارم نصوح
گر نہ مابین ہمہ عمر دراز	چند خوانی قصہ طوفان نوح
جان فدای دوست کن جامی نہت کمترین کارے درین رہ بذل روح	
ای ز لعل تو دندہ جام میح	کردہ چشمت ہزار خون میح
بنیم از خط سبز و خال سیاہ	بر ہمہ نیکوان ترا ترسیح
از لبث شور ما خوش است اگر	کل شے من الملیح ملیح
زاہد شہر ما عجیب مرغیت	دام کردہ زداندہ تسبیح
کار نیک از رقیب چون آید	کل فعل من البقیح قبیح

گر نیکدوسه روزی ز حبس جنت و شکنج طره خوبان بگیر عشق محضر بے تماند که آید خزان غرورنگر	که هست چاره کارت برو این شش پنج که آن مشکنج و بندست مردانه شکنج که لاله این نکند از دلال و غنچه زغنج
ز بهجت تیره خود بخمے کشی جامی ز جنبش فلک و گردش زمانه مسخ	
سرفت که هست از با دینی ست نیکی چو دوستی خرامی قدرت از نصیبت باو خیال قامت و محراب ابرو تو می بندد دران بالا و زلت از باغبان صنم حیرتم رقیبی که نهادت با و خرم است کاف نماز من نیاز آید چه حاصل آنکه در مسجد	یران خسار و عارض با دینی ست نیکی شو چون شاخ گل از با دینی ست نیکی که میخواند امام او را دینی ست نیکی که چون پروردگار منشا دینی ست نیکی بعاشق شروء پیدا دینی ست نیکی شوم بر عادت ز با دینی ست نیکی
خیال قد و زلفت بست جامی در سخن از تو رویفی شعر اوقات دینی ست نیکی	
نیست شب وصل تو مه ارج زین تن لاغر چه پیری نقد جان در دبستان طبعی که گفت رنج شد می ز راه و فغانم که دید	روز نباشد بچرخ احتیاج از ده ویران چه ستانی خراج داغ جدائی نه پذیرد علاج سخت دلی میجو تو نازک مزاج

	جامی بزم اهل صفا میروی بخت دل پاک کن زو سوسه توبه و صلاح	
نیست از مشروطه آسودن دین سود گوش جان دارد ولم بر وزن کاه صفا سخت شوارست بارشیشه دره سنگلاخ بهر سوه می خورد از دست مشت سفله شاخ میرود بکنج چنین هر خطه بر باد آخ بستادم با فقر عده مستحیل الانفعاخ		رخش صفت تند و ملک فقر ایدان فراخ بهر آواز ز کوس ففت بر آوازده شیهه نازک دلاان بنود سلوک افر هر چه دار چون شگوفه بر نشان بر که رنگ هر دم از غم گرامی هست گنج بیدل نیست ممکن که فقر از من در عداول
	تنگنای شهر صورت نیست جامی که تو سوی معنی رو که هست آن ملک ایدان فراخ	
در کام جام بی می علت شراب تلخ شد در مذاق عیش مرا خورد و خواب تلخ ترسم که آیدت بدان این کباب تلخ کز دست چون تویی نبود زهر نایب تلخ بنود طریق لطف که گویی جواب تلخ هرگز گله مذا دزینان گلاب تلخ		ای بی بقوام بدان قند ناب تلخ را ندیدم که دهر زهر نایب توام چنان از دل که سوخت آتش غم چاشنی بکیر شیرین مکن نقل دها نم چوسه دی کردم سوال بوسه بشیرینی لبست رویت گفتم که یه تلخ از و گلاب
آری نیاید از لبش بن عتاب تلخ		ای یابد از عتاب تو جامی حلاوت

خوش حدیث است گر نیست صبح	خبر وصل که تو داد رسول
یا ده باشد حلال نزد مسیح	خون جامی چه غم که خورد لبست
دارم از پیر مغان نقل که در دین مسیح ستمه لایق جانان بخت آراسی زاید شیده علم نظر و زر که العلم حسن پیش لعل تو نیم لب بلب جام آری آن بان یکسر موت که از لطف موت هر کجا شوخ ملیحت دلم کشته است	یا ده چون نقل مباحست نه نقل میهم ترسمت ست نگیرد بقیامت تبیح منکر فکر خرد باش که ابله قبیح باشارت طلب بوسه بیه نصرت یکسر موت ترا بر همه خوبان تبیح خاصه آن چشم خوش و لب جان بخش ملیح
دار ولی صبح ز صوفی طلب در دصباح	جامی و جام صبح از کف ساقی صبح
مرعی گرفته نامه اقبال در جناب خوش بود بفتوی پیر مغان مباح یا معشر الاجتهاد علی الفلاح از هر که خواست ساقی ما کرد قنتاح آن لم تکن تنا و لما من بد الملاح سایه هم صبح ناز تو فزنده هم روح	نایوان کجایم که آمده علی الصباح مضمونش آنکه هر که نمی احلال است سرمایه فلاح نباشد شراب لعل صد و صفت مغال نباشد بهر عشق اقداح ملح راحت روح تو که نشود خالی ز ایمان تو صبح در روح هم

<p>پس از مرگ ای مایون تراغ فکرت نتوانم روم در سایه دیوار آن خورشید رخ میرم نشان لعل کمر کبش جوید سرشک من نیاید خبر بخواب جگر در بر خندگ دشمنش نیا ز پایش نیاید بر زمین نیکن</p>	<p>در آن صحر که وقت جو آن مشکین آل آمد چو خواهد آفتاب عمر را زور می و آل آمد بے سایل همیشه مال صفت نعال آمد که باغ سینہ و لبستان جانرا چون نبال آمد که سر کا غریزان در ره او پایمال آمد</p>
	<p>بوصفت آن دهان تنگ گفت اکثر سخن جامی از ان رو عاشقان تنگدل حسب حال آمد</p>
<p>گر نماند آن غنچه لب من چنان که بود ای فیک کوی بد از من سر سامان مجو مشباق فقام ز رخ اربگند و معذور دار چند سوز و جان من آتش دل کا ساخت گر شد ایامم بکفر زلف شیرنگش بل عاجز آمد آخرا در دلم مسکین سب</p>	<p>شدم از شوق لعلش گریه صد چند نکه بود چاک شد در راه خوابان هر سر و ماران بود چون ضعف تن نماند آن قوت افغان بود یادگار تیرا و در سینہ هر یکان که بود طلعت این کفر به از تو دان ایمان بود اگر چه کرد از محبت تدبیر هر در مان بود</p>
	<p>آه جامی زد دلم چون چاک کردی سینہ اش عاقبت شد آشکارا آتش پنهان که بود</p>
<p>ساک از بحر توباهم همنشینم تو حرف دیگران ما ز غمت جانم</p>	<p>با سر شک گرم و آه آتشینم تا تو باشی اینچنان یا اینچنینم</p>

<p>قبله زن خم ابروی مقوس کردند روشن از آتش اوی مقدس کردند بسکه تعظیم برین طاهر مجلس کردند دور آمد ازین شیوه چرا بس کردند ز آنکه این جامه نه بر قامت هر کس کردند که درین باغ چرا پرورش حس کردند</p>	<p>پیش از آن روز که این طلق مقرر کردند رخت آن مثل نورست که اندر شب طوی دردنوشان غمت خرقه بشپینه بدوش پیش ازین شیوه چشمان تو خونریزی نمود زاده اچاک مکن خرقه که مستم ز غمش فیض عیش نگارے شا به گل ده گیر</p>
	<p>جامی از دامن آن روان دست مدار که بهر حله صد قافله واپس کردند</p>
<p>از شسته تا درست بوده باده چون و پسند پیش ازین که بکوی تو خون و بس عقل و ذوق تو که بقید جنون و پروانه و ش با تش سوزان درون و کز خود نشان تیشد اش از بیتون و عارف سببت و جوی می لاله گون و</p>	<p>بشکسته دل بجز که از دیده خون رود از کشندگان بکوی تو شد خون و آن بے هرگز زلف سلسله بر طرف مهر نه آن گرم رو بوشق سوز که کمال شوق ماند بنگ در اثر آه کو هر کس طفلان رنشته با با میدی شیر</p>
	<p>جامی حدیث شوق ببت گفت عاقبت آرے چو جام پر شود از سر برون رود</p>
<p>ببیند هر کجا ناخن دم شکل بهال آمد</p>	<p>شهم در ماتم بجز آن دو ابرو در خیال آمد</p>

من نیاسم ناله دوش آن بگفت	شب شب بر سرین کوی لیدین بود
بر نشان پاوسازم بهانه محبت را	تا نگوید که رخ برخاک مالیدن بود
گر نه آخردوشن جان کرد قول مدعی	بیگناه از عاشق بچاره رنجیدن بود

جامی آخر زان جوان باز بچه طفلان سر	خود بگو پیرانه سر این عشق ورزیدن چه بود
------------------------------------	---

لحم از خاک پات مے گوید	تشنه ز آب حیات میگوید
هر که محراب ابروان تو دید	عجبا اباصلوات میگوید
عقد زلف تیج تیج ترا	خرد از شکایات مے گوید
زائر کعبه را میقم درت	کافر سو منات مے گوید
زاهد از دور و خویش می نازد	صوفی از واردات می گوید
مست عشق تو در دادر در	حیلمه و ترهات مے گوید

جامی از ترهات بسته دهان	سخن از طرّه بات مے گوید
-------------------------	-------------------------

جز سر کوبش من آواره را مسکن مباد	بلبل بے خانان را جای خبر گلشن مباد
بر درش مشبهها سگان را بار و محجّم از آن	و چه روزست اینکه دارم سنگ و مرین
گرچه هر دم خاک گردد در پیش صد جانک	هیچکس زین ه گز کردی بران من مباد
صد بار اگر پیش پیش آید بهر گامی مرا	هرگز مرا ز کوی عشقش راه بر گشتن مباد

در گمان بر ویت بیند نهان هر کج نظر	بعد ازین هر جا که باشی در کین خج اهییم بود
سنبلیله چون خیم من بند بر گل رشک	گرد آن خرمن گداز خوشه چین اهییم بود
تا قدم بیرون نمی بر آستان عمر با	ایستاده نقد جان در آستین خج اهییم بود
چون تو از اندوه ماسا دمی غم ز لنگه ما	از تو دایم بادل اندوه کین خج اهییم بود

اے نشاندہ بر بساط عیش خلقے تابعے

ما کو سے غم جو جامی بر زمین خواہیم بود

در آن کو می رسم هر خطه باشد یا پیش آید	ز می دولت زهر صد بار اگر کییا پیش آید
نیاید هرگز پیش آن بکاجان بستد آن	که میگویند عاشق را بلا بسیار پیش آید
بوصف حال خود صد دستان بر یکدگر بندم	همه از هم فروزید و چون خوشوار پیش آید
چنان بخود شوم هر که نهم هر بر در کوش	که از دریانه نشناسم اگر دیوار پیش آید
دل پر کار عشق انکار دار و لیک سیاهم	ز خوی او که صده دیگرش انکار پیش آید
در آن کو از فغان ناله غمیدگان هر کس	که پیش آید مرا یا دیدہ خوشبار پیش آید

طریق عشق جاناں جامی اوّل منیم و آسان

چه دانستم که آخرین همه دشوار پیش آید

وای چون آن مرا از راه گردیدن بچو	وان وان بگذشتن انگه باز پیش چو بود
باز فغان گزید ز فرشتی دامن در میان	آن اشارت کردن پنهان خندید چو بود
بید میگفت و کان ماه را خانه کجاست	من ز غیرت سوختم کان خانه پرسیدن بچو

<p>شکر آن را که مخدوم از ان دیدار یابد هر چه تار و زاید بر سر خاکم کار یابد بر شمار شک که در سایه آن دیوار یابد</p>	<p>بعد مرگ از من محروم سیه یاد کنند خبر گیاه غم و حسرت ندانند از گل من باغ خلد از شوم جای هنوزم باشد</p>
<p>رفت آغشته بخون جامی از ان کوی نجاک شاید از بر سرش از دیده دل خون یار یابد</p>	
<p>با ما بین که عشق تو پیرانه سر چه کرد موی سفید من نگر ای جان در و زرد بر رشته امید من از چرخ تیز کرد کلك قضا که زد رقم این لوح لا جو رد افسرد از شنیدن این نکته با می کرد کونامه سعادت من نخت در نور</p>	<p>تو طفل خور دسالی ما پیر سالخورد چشم سیاه سرخ چه سازی بخون ما لبکهای بند زلف که افتاد صد گره نقشه نکوتر از خط زنگاریت نسبت چندین چه سود گرمی و اعطای چو مستمع تعویذ عمر زلف چو طومار تو لب است</p>
<p>زلف تو دید جامی و دست بران نیافت عمر در از یافت و لے هیچ بر نخورد</p>	
<p>سز که غایت خشمتم بجال ما پیر و از د نمی آید برون ماه من چو گان نمی بارد که بیاران بهر از ان چرخ شربت نمیند نشاید سر و را دیگر که در بستان افراز</p>	<p>چنین کان ترک عاشق کس جمع دیش منیاز همه خوبان بچو گان با ختن یارب پیر گز ز جام بیستی شیر اجل بکمره در کام به رفتار اگر نیست لطف تو بالا این</p>

گر سگانش را خلد جاری بپا از بهر آن	غیر نوک نشتر قرغان من سوزن مباد
دیگر اندر دیده روشن گر چه از مردم بود	خبر بروی آن پیر و چشم من روشن مباد

گر بود روز معاذ الله که نتوان دیدش

جامی بچاره را آن روز جان در تن مباد

قدیابان گین پرده با سبز گردون بسته اند	مهر عشق عاشقان آن پرده بیرون بسته اند
آن فسون تان در تنها با فسون جان دهمند	پیش آن لعل فسون آن لب فسون نهند
نوعروس لیل را بخلوت گاه ناز	گوشتوار از دانه های آشک بمنون بسته اند
چیت دانی غنچه های مشکفته درین	بلبلان رشخ گل دلبا پر خون بسته اند
درد دل از پیکان در بکشا که راه دیده را	بر خیالت مردم از آشک گلگون بسته اند
از خیال آن دو ابرو مردمان چشم	طاقما بهر گذر بر رویه جیخون بسته اند

کس خیال نخل لایت به از جامی نه بست

دیگران نخل سخن را اگر چه موزون بسته اند

ای کسانیکه در آنی گذاری آید	اینچنین در غم و اندوه مرا مگذاید
ناگهان گرسوی آن ماه گذاری بکنید	بر شما باد که از حالت مایا و آرید
سر بر قصه عنهای مرا و دهمید	یک بیک محبت و اندوه مرا بشمارید
میروم سوے عدم جان مرا بتانید	یا دو کار به سگان در او بسپارید
تن فرسوده من بر سر ریش فلکیند	چه شود یک حرف خاشاک در آنکارید

پیش تیر تو از دور تا شکار شود	پیشکار پورانی برون و دآهوا
ز جام شوق تو باشد مدام جامی مست	مباد آنکه ازین باده هوشیاری شود
<p>ز هر شاخ و برگ تو ای برآید که دود از دوسه مبتلائی برآید ز هر سو که آواز پائے برآید پوشه با فغان گدائی برآید ز کوئی تو چون آشنائی برآید بود درد ما را دوائی برآید که کام دل از دل پائے برآید</p>	<p>ز خاکم چون غنیمت گپایی برآید چو آتش مشوتند و سرکش مباد بیوی تو از جام جهنمست و بنود نکو گوش کن کانیم گرد کویت روم پیش چو نیشک حال تو پر طیبا کی فخر خویش بکشا بسیه باید از دیده خون بخت جا</p>
<p>با دل بے حاصل عاشق را قابل نماند یا بشهر عشق یا زان هیچ صاحب نماند دانش آموز یکدینا سجد حق را بطل نماند کامل العقلی که اندک حال یک شکل نماند کاسه دردی نصیب زان محفل نماند آنکه اندک راه در رسم بجز بر ساحل نماند بسیچس را تا قیامت پا دل و گل نماند</p>	<p>خاطر خوبان بصیل دل باطل نماند درد یا رخ بر دیان دل را بی یافت نماند عشق را باطل شمارد زاهد حق ناشناس ماند عسل شکل درین روز همه مشکل نماند جام صافی دیگران خورد محفل شکست قصه کوته جمله غرق بجز استغنا شدند باز کس جامی نام دل ز نقش آب گل</p>

براهنش خالم اشی دیده بزن برشم آبی	که ترسم تو سنش از آتش من نعل گدازد
عجب تند است رخسار و گردش در نیل	دل هر چند از بے مرکب اندیشه می تازد
کیم من جامیا کو آشکارم پس غم خواند	
نہانی یک نظر اے کاشکے سوی من اندازد	
یارب چه شد امروز که ان ماه نیامد	جان سوخت ز غم آن بت لخواہ نیامد
از خاک و روشن دو مرآچہم غباری	این لطف جز از باد سحر گاہ نیامد
از لذت تیغ چه خبر مرده دل از	چون زخم تو خبر بردل آگاہ نیامد
صد قصہ پر غصہ من ظلم رسیدہ	بر دم بسر راہ دے شاہ نیامد
ہرگز بسر راہ شہیدان ننگستم	کز خاک شہید غم تو آہ نیامد
از حسن لطافت دل من محبت صوفی	کم دوخت کہ برقت تو کو تاہ نیامد
جامی من جام می و قلاشے مستی	
چون زہد و صلاح از من گمراہ نیامد	
بزم گشت چو آن نازنین سوار شود	ہزار خستہ دلش خاک رھ گدازد
رسید جان بلب دم نمیتوانم زد	کہ ہر عشق بھی ترسم آشکار شود
بنجاک پات گزین آستان نخواست	اگرچہ قالب فرسودہ ام غبار شود
بیاد رو تو ہر کہ بہرستان گدازم	ز گریہ دیدہ من ابرو بہار شود
چنان بفکر رخسار نازکست خالم من	کہ یاد عمر ز او چون کھم فگار شود

<p>سوار چابک من سوسیلدن یرمی آید چه حاصل داد خواهانرا چو سلطان یرمی آید بقیقل من درین آن ناسلمان یرمی آید بجامم تیر زهر آلود پیکان یرمی آید که رسوا گشته جوان بسان یرمی آید در یقین گشت باشد خشک باران یرمی آید</p>	<p>چهره یار یک آن سحر خزان یرمی آید ز هر سو سپاهی از پرویان رسد ما ز جام یک متق باز دست بخش آید بنمیدانم چه شد که ترکش آن ک عاشقش برو که زاهد خود بین مجوسان کارنا سموم بجز عالم سوزا بر و لطف بی تم</p>
<p>چو صبح وصل او خواهد دیدن عاقبت جامی مخور غم گرشب بچران بپایان یرمی آید</p>	
<p>انت حبس انت کافی یاد دود در نه عالم را گرفتست این بیزد آمده در ز قصه ذرات وجود جان عاشق غرقه شجر شهود لیک رهبر ره خود را نمود صبر آرام اندل مجنون بود صد و غم بر رخ و اسق کشود داسق و مجنون بخرامی نبود</p>	<p>چیت میدانی صد کجک خود نمیتد را فسرگان شوق سماع آه ازین مطرب از یک نغمه اش جامی زاهد ساحل هم و خیال هست بی صورت خنای عشق در لباس حسن لیلی جلوه کرد پیس که خود ز غدر پرده بست در حقیقت خود بچو دیباخت عشق</p>
<p>چون صراحی پیش جام اندر بخورد</p>	<p>عکس ساقی دید جامی زان فتاد</p>

<p>زمن گسل کہ محکم گشت پیونہ بلا بر جان من زین پیش میدند کہ گیرد عالمی از حال او نپند میان صد جا کہ بستہ نے قند گناہ از بندہ و عفو از خداوند ز پا افتادم ای جان سر کشی چند</p>	<p>دل در حلقہ زلف تو شد بند بران لب لعل خط میفری چہ سود از پند گو یان بیدی بنجد تمکاری ستر بلندت ز بندہ لاف عشقت گناہ زدست من کشی ہر دم سر زلف</p>	
	<p>ز سنگ کمتر نے مقدار جائے وے بست او بدین مقدار از حسد</p>	
<p>دلش از نالہای آرم افکاری گردد طمان دیوانہ گشتہ گرد ہر بازی گردد ز محرومی دیدار اینچنین شواری گردد کہ این مسکین بکوی پاچہ بسیاری گردد کہ با آن داغ حیران تو اکنون بایری گردد بر غم من چنین کاین چرخ کج رفتاری گردد ہنوز شمع جان بگردان در دیواری گردد</p>	<p>کسی کو شب بہالین من بیماری گردد نعم من خور خدا را بیشتر زان دم کہ گویند رخت تنہا کہ بر من جان سپردم در دم آخر خوش آن روزیکہ گفتی باہر لیان چو دیر اجل بس نیست گوی بہر زریہ افکار مہ مقصود من از مطلع دیدار نہ نماید بگویت خلک شد عاشق ولی با صد محنت</p>	
	<p>تو خوش بہسند راحت بخواب نازی و جامی بگرد کوے تا تو صبحدم نبیداری گردد</p>	

بخون غیر در لغیت تیغش آلوده میان صید گش زارم اوفتاده مگر فلک ز جام طرب جرعه برین ندید چنانکه بخت بدو یار نیک خصم من اند گئی که یار در بد کام بخت نگذارد	مباد آنکه بحسنه خون عاشقان ریزد طفیل صید به فتر اک خویشم آوزد که از نخت بزرهر غمش نیا میرد ز جنگ غصه دل من چگونه بگریزد گئی بخت شود رام یار بستیزد
اگر چه دعوی تقویٰ همی کند جامی بدور لعل تو مشکل ز بادیه پر هیزد	
چون سواران خسرو بان برآهی بگذرد یاد آن شکل و شمایل جان دل سوزد ماند نامش بر لبم ده چه خوش باشد اگر مشکل آباد آن شود در هر لی کامی گشت دم بدم بچران نخونیزم کشت تیغ ستم منک از یک و ز بچران نینچین ز قلم زد	بادی از جان پاشتا قان سپی بگذرد هر کجا چابک سوار کجکلا سپی بگذرد نام من هم بزر بانش گاه گاهی بگذرد وای بر ملکه که غلام باد شاہی بگذرد وہ چه باشد گر چه خون بیگنا سپی بگذرد وای بر جان من از سائے و ماهی بگذرد
هر طرف کان شوخ راند جامی بے صبر و دل از طلب افغان کنان چون داوخواهی بگذرد	
طبع مردم سوی خوابان فاکیش کشد هر که امر کشی و شه نمی بدیشی بیش	خاطر من به تبان ستم اندیش کشد خون گرفته دل من جانب او بیش کشد

<p>ای آرزوی جان دهن از گفتگو میند خارستین در قدم اهل دل مرند دور زلف تو مجال گذر نیست نشانه گرداغدار دایره عنبرین مکش خزینتے فشان ندید در میان کمر جان شد ز رنگ بوی سیم تازه ایچ</p>	<p>بر عاشقان خسته در آرزو میند بر طالبان وصل رختجو میند چندین دل شکسته بهتر تار میند بر آفتاب سلسله مشکبو میند بهر خدا که تهمت هستی برو میند روی قبح پیش و دبان سببو میند</p>
<p>بلبل گفتگو غم دلے برد جامی چو عنجه بادل خون دم فرو میند</p>	
<p>اگر ناز و فریب چشم شوخت اینچنین ماند نخستین تیر کا نازی ننگن سینه ترم مکن و از زخم ای پاکدامن شکستین برین در گر چو باد صبح راز اهد گذار افتد خط مشکین تو بر لب صفحہ رست بندک گم گاه سواره رو خود مالم بره شای</p>	<p>عجب گوی یکس را در جهان دل بکودین ماند که ذوق آن مراد سینه تار و ز پسین ماند که ز رسم داغهای خون ترا بر آستین ماند کجا در نماظرش اندیشه فکد برین ماند که ناگه و قدح رفتن پاشی در اینکین ماند که از خاک سیم تو تو گوگردی جبین ماند</p>
<p>اگر جامی بر دگر قبله روے ترا سجد از ان شمر مندی تا حشر رویش بر زمین ماند</p>	
<p>چو ترک سر نو شمع از خواب ناز بر خیزد</p>	<p>هزار فتنه ز هر گوشه بر انگیزد</p>

مخوان تین پس پیش قدم از کوی با تم گره شد در دم زلف چه کردم گریه بنا اگر مقصودی آزادی سحر قدرت باشد	که مشکلمای عشق از قدرت استاد نکشاید چو دانه این گره از طره شمشاد نکشاید صبا بند از زبان سوسن آزاد نکشاید
--	--

مگو جامی بآن کوه غم عشقم رهاست دوه خلاص مرغ دام افتاد از صیاد نکشاید	
---	--

گر نه یار از زلف رقیع پیش رو خود کشد من ز سر گوی ترا شدم ز بی گشتگی خاک کولیش بر تنم باشد ز رحمت خلعتی عشقبازی سخن شده جوینم باشد با تیر چون تو می خواهی دنی از سنگ لیک این چون مرا می آید آتش نه لعنتی	جله دارا بدم از رو خود کشد گر سوار من خم چو گان گوی خود کشد بعد قلم غرق خون چون گوی خود کشد انیمه بیدارم بخوان ز نوحی خود کشد تا تو چون تیر انگنی بیکان بسو خود کشد همچنان از بهر یک جرعه گلوی خود کشد
--	---

لب فرو بند از سخن جامی که طوطی این همه بنیوای در قفس از گفت و گوی خود کشد	
--	--

میرسد یاد صبا از یار یادم میدرد شاهد گل می نماید از نقاب غمچه رو می کشاید ز گرس محمود چشم از خواب باز می شود و پرده هر دم گل بیاور عیند	زان خرامان سر خوشتر قرار یادم میدرد نازکی آن گل خسار یادم می دهد مشید و آن ز گرس بیمار یادم میدرد محنت محرومی دیدار یادم می دهد
--	--

که بقیلم ز همه تیغ جفا میش کشد محنت هجر مین عاشق درویش کشد تاسا که از دست طبعیان الم نشین کشد ایچوش آن ریش که آزار از آن نیست	سیکشم تحفه جان میش جان سنگد محرم خلوت وصل اند همه محتشان مرحبه بخش ز پیکان جگر ریش مرا زخم فرکان تو بود از دل من بچ قربا
--	---

جامی از آتش دل نعل سم رخس سوخت
ناز سر داغ جفایت بر رخ خویش کشد

از رو لطف بسوی قنادگان نگرید صد آکر اعم حال من شکسته خورید که پیش خشم من از جان دل غریزید کشان کشان ز پیش تا شکارگاه برید نجاک سیم سمنده سوار من سپرید مرا بسوهم از سلک آن سگان شمیرید	سپاه دوست کزین سواره میگنیز اسوی شکار شد آن ماه و من به نا بجوایم گذارید بر ره افتاده تلاوه سک کوبش بگردنم فلکیند کرم کنید دستانید نیم جان مرا اگر شاره دخیل سگان خویش کند
---	---

نگرد ز دل نان های ناله جامی
درین غم که غم از باب درد بخرد

ز گل بی رویه خبر ناله و نریاد نکشاید ز کوی خود دور دور و نه فریاد نکشاید در محنت سیر عاشقان خراب نکشاید	بگلشت بهار این خاطر نا شاد نکشاید چه سود از در و نه خست اگر شیرین نکشاید در آید هر کز این ز دریا و نمجوزی
---	---

آنروز خوانیده روان سلامت که بکن
آن جوی سنگ که پی شمشیر کنده بود

جامی / بنا خوشی عیش عمر بگذارند
خوش داشت خویش را دوسه و نزدیک زند

چشم از گریه چو درو طه خون می افتد
گذر دیده شد غشته بخون دل از ان
ساق گویند بکن صبر و لب از آه بیند
شعله آه من اینسان که ز گردن گذرد
بے تو کم شد اثرم و ز غم تو در غم
بخت آن زلف نگونست مراد در عشق
راز پنهانی از پرده برون می افتد
پاره ها جگر آلوده بخون می افتد
چون کنم صبر که آتش بدرون می افتد
سرخ را دهمدم آتش بختی می افتد
که بس وقت من دل شده چون می افتد
هر صی می افتد از آن نهف نگویند افتد

جامی / این نوع که سرشته مقصود است
آخرا لامر بنخمسر جنون می افتد

دل از خوابان نکشد بر سوی آنسر و بلند
بج بے فائده چندین کس آنخواهیم
خنده و پنجه بود وقت گل از گریه ابر
هر درختی که دلم در چمن عیش نشاند
خط شب نگ تو و دوستی که آتش زنا
من نیم آنکه کشم از خط سودا تو سر
و ده که خون شد طهرم زین دل و شوق
که بود مرهم داغ تو مرا فایده مند
گریه من نگرای پنجه سیراب بخت
تمند باد غمت آدمی از پنج بلند
چون بے چشم بدان حال سیاحت سپید
گرچه سازند جدا چون تلحم بند ز نیم

سوی بستان میروم کز گریه سایم و شعله زو آتش بجای ده کای بی فینک	باز ابر آن گریه با دار یادم می دهد چند ازان شوخ فراموش کار یادم می دد
عمر خود گویند جامی صرف کردی در سخن چون کنم پیش دی این گفتار یادم می دد	
خاست هر سوخته گونی فتنه چون رسید اشک خمین بر رخ زردم نشانی نیست ز آسمان هرنگ بیدار که آمد بر زمین ای خوش آن ساعت که گفتم چون می دد تغ اورا داده انداب از زلال زندگی باو غم بر چو شد گداز شکین صبریت	بر سمند ناز ترک تند خوی من رسید ز آنچه در سها تمنای بود من رسید کرد بخت بد و دوکان بر سبک من رسید اینک آن یوانه زو لید موی من رسید جان دیگر یا فتم کان بر گلو من رسید گر نه از صفا غم را مشکبوی من رسید
همجو جامی سرمه چشم جهان بین ساختم هر غباری که رسم اسب تو سوی من رسید	
اے دولتم ساعد اقبال بنده بود سز قدش فلک پسندید بر دم بارنده همچو ابرازان گشت چشم من بر شاخ گل ز پیش قدمت لاف لطف دد و شمشیر مجور اطلال شای که سوخت عشق	کان آفتاب سایه نجاکم فکند بود وز نه بیاع عمر جهانم بسنده بود کایام وصل یار چو برق جهنده بود خندیده غنچه در چین و چاق خنده بود این جامه بر تنی که نهان زیر رنده بود

چو ترک سرکش من پای در رکاب کند من از تصور نایدنش همی میرم فراز خانه زین جان کرده گرم هنوز چگونه لذت تیش چشم که در دم قتل خراب بشبه آن تندخوی بدبسم پیاده بهر حرفیان جو مجلس آراید	گر شمه برمه و جلان بر آفتاب کند نمود باله اگر روی در نقاب کند هر از خانه صبر و خرد خراب کند ز خلق تشنه گذر تیز تر ز آب کند که گاه عشو و گاه ناز که غماب کند نخست ز آتش غیرت دلم کباب کند
--	---

اگر بر تبه چای بشنخ جام رسد
کجا بد در لبش آید به از شراب کند

دردا که عشق یار بدیوانگی کشید ایزد چو شمع حسن و می فروخت راز دل ای من غلام همت آن رند یا کبار پاز نسند خبر بگو شده ویران کنج عشق هر کو بکوی عاشقی از خانمان گذشت جا کرد زدن این خمیری که عاقبت	خطا چون بدفتد فزوانگی کشید بر بار تم به نصب پروانگی کشید کو درد و دوا غم عشق به پروانگی کشید سهمور خاطر که بو پروانگی کشید با به حبیبیت بهمنانگی کشید زین شیشه کار قطره بد پروانگی کشید
---	--

جائی در آشنه ای دیاری نمود سخی
چند آنکه طبع یار به بیگانگی کشید

وقت گل زانگونه که گل سیر تر میدد	کشته آن غمزه را از خاک شرم می دد
----------------------------------	----------------------------------

	کے رسد دست بشکین سنت جامی ہمتش گر چہ براوج فلک انداخت کند	
وان نوشگفته غنچه خندان من نبود کمان سر و پیش زیدہ گریان من نبود جز خون دل چکیدہ بدامان من نبود کش طاقت شرنیدن افتان من نبود دل غمی نبود کہ بر جان من نبود جام زرشک سخت کہ چنان من نبود		رفتم بباغ سر و خزان من نہ بود چون ابر نو بہار بہر سو گرستم از حبیب غنچه کاب لطافت ہی حکید مرغ چمن گرفت سر خود خزان کسان نکشا دل ز لاله مرز انکہ بے خیش ہر چہ نمود جلوہ تہ بر سمت دنار
	جامی بگوئے بہر چہ ماندی زد دوست باز من چون کنم کہ سخت بفرمان من نبود	
لالہ با برد از خاک دزان خون بچکد دانہ اشک کہ از دیدہ مخنون بچکد خوی خجالت نہ جبین مہ گردون بچکد کہ ز نوک شمرہ ام لولوی کمنون بچکد وز برون سبزہ اندوہ دہ چون بچکد خواہ ماند بدرون خواہ زیر دون بچکد نقرہ می کہ ترا از لب می گون بچکد		اشکم از دیدہ چو بی آن رخ گلگون بچکد جو گیام غم و اندیشہ یسے زند چون شود گرم ز رخسار تو بہنگام حسن سخیال مردندان تو گویم چہ عجب در درون مایہ غم گردو اگر خانہ کند دارم از اشک جگر گون جگر غمی نہ چون تو نہ بہا چیت چو آن غمہ کشہ جامی

خوشحال شمسیدان فراق تو که باری	رفتند و ازین داغ جگر سوز بر بستند
ز بنیان که ترا دست گرفتند بجان	ترسم که ازین پس بخت است پرستند
از دام علایق بغم عشق توان جست	خوشوقت کسانیکه ازین دام بختند
بهنر شکنان چه ترقی شود ازو غبط	ز بنیان که فرو ماند درین پایه بختند

چون جام تنک بود دل نازک جامی	کز سنگ ستم سیرانش بشکستند
------------------------------	---------------------------

پیش تو جانمی توانم کرد	وز تو خود را نمی توانم کرد
میتوانم ز خویش قطع امید	وز تو قطعاً نمی توانم کرد
سوختم ز آتش نمان و هنوز	آتشکارا نمیتوانم کرد
مهر خواندم قدر ترا در شرم	سر بالا نمیتوانم کرد
بے تو گفتم که صبر پیشه کنم	گفتم اما نمی توانم کرد
خود کرم کن بپوشه موعود	که تقاضا نمیتوانم کرد

جامی از من شکست صبر مجوی	که من اینها نمی توانم کرد
--------------------------	---------------------------

با آنکه اهل دل ز علایق مجبورند	در دام زلف سلسله مویان بقیه بند
گشتگان کوی تبان را قوی مود	مقصود بکسیت کعبه در زار اگر صدند
پیش من آفتقه بر نیکیوان لگوی	جان دول من اند اگر نیک گر بدند

<p>مینزد تیغ قدت در پانچ با سترسی کس نیابد بوی راحت از دل محنت شوم مردم خیم خیال خواب چون بنید و گریز که شود پاک انگیزه غم مرا گشت امید از قیون خوان شد خردن ز من اندک مال</p>	<p>بیدار از نو بجای برگ خنجر میدارد آری آن ریحان ازین دیرانه کشته شد کز خیال آن شمره خارش ز بهتری و کش ز یک جامی کنم صد جا دیگر مید بر دل من میدد گونی در افکرمی و</p>
	<p>زنده شو جامی که جانبازان تیغ مجسمه را از سر و رخ روی جانان صبح خم شد</p>
<p>و که آن ترک پری پیکر او روانه کرد هر مسلمانیکه شکل آن بت بد کیش دید آنکه هر جاقه مخیون و لیل خواندی انیمهستی و بهوشی نه حسد باده بود عشق گنج آمدل بچه خانمان دیرانه جان ز شوق عارض غالش فرو آمدن</p>	<p>آشنا نگشته از عقل و خرد بیگانه کرد پشت در محراب مسجد رکودت خانه کرد چونکه دید احوال مارا ترک آن افسانه کرد با حرفان هر چه کرد آن زنگستانه کرد آنجان کنجی کجا منزل درین دیرانه کرد منع را مائل بستی و قی آب دانه کرد</p>
	<p>جامی باد و دی جام بلا میداشت خوش چون ترا ساقی عشق این باده در پیمان کرد</p>
<p>آن قوم که حرام سرگویی تو بستند هر چند که هرگز می دمی نوار ندیدند</p>	<p>تا مهر نهادند بر اهت نه نشاندند همواره ز شوق لب میگویند تو مستند</p>

که پیش تیر تو از من نشانه باشد	که چشم دل صد پاره را بنجا کُرت
که مرغ زنده بآب و دانه باشد	بپوش عارض محال از دل رسیدن

سگیت جامی جایش همیشه خاک کُرت

نه آن سگ که مهر آستانه باشد

بهر پا بوس تو جان خیمه زن برون	لب نه از شعله دل آبله پرخون
دل بزم غم از ان جام می گلگون	مرحباتی که ز خونا چه جسم برخاست
تفضل با قوت چو در روح در مکنون	جوهری را لب دندان تو آمد نچال
کاین رقم بر ورق قلم بیچون زد	چون و نقش خط سبز تو از خاطر ما
که بر او تو ز ما یک قدم اندون	سر مایه دم از خاک بزر بر قدمی
کو نه در خجسته غمت ناله بدین قانون	رگ رگ ما ز تو نالان بود آن کسیت

جامی احسنت که در نظم عجم نو کردی

آن نو ارا که در اشعار عرب مجنون

نه بادی که روز سلاش برد	نه پیکه که از ما پیاش برد
که بنجو دشوم هر که نامش برد	مرا طاقت دیدن او کجاست
که مردم بصدا هتاش برد	بود سه مئه دیده آن خاک راه
خوش آن کوز دیده بدامش برد	چه نیکوست بودن گرفتار او
فلک رشک از طرف بامش برد	چو آن سه کند جلوه از طرف بام

کودانح مهروراستی عهدشان میباش	این شیدوه بسکه لاله عذاروسی قدند
چون غنچه در قبا همه روی مجسم اند	با پیرزنت چو گل همه جان مجرودند
نوس که کام دل طلبند از شکر لبان	شک نیست عاشقند و در عاشق خود

جامی حدیث سبزه خندان گو که اهل شوق	بهاوه گوش بر سخنان مجید دند
------------------------------------	-----------------------------

از یار کن نمنه کنی یاد	این پیشه نومبارکت باد
فریاد کس نمی کنی گوش	پیش که نسیم از تو فریاد
آن سوخته یافت لذت عشق	کز وصل نشان ندید جان داد
باد و لعلت بند گیت مستیم	از نراگی دو عالم آزاد
شاید که ترا فرشته خوانند	کاین لطف نذر آدمی زاد
از شکر جانفزای شیرین	پر ویز نیانت ذوق فرماد

مرغ چین و فاست جامی	در دام غم و بلا چه افتاد
---------------------	--------------------------

مرا بکوی تو باید که خانه باشد	برای آمدن آنجا بهانه باشد
من آن نیم که عنان گیریت تو نم کرد	مرادم از تو همین تازیانه باشد
حکایت تو بهر جا که در میان آمد	حدیث بدست مهری فسانه باشد
چه هم ز آتش دوزخ که گفت دانه شد	که آن ز شعله شوق زبانه باشد

<p>می نمانم از چه شد جامی چنین بے آبروی گرهید از دوس نامد احسانی گنهای هم نکرد</p>	
<p>چو ترکش بستد از راه آن سوزنا زمین آید چو از قوس بجای می خورد بر شمشیر آید گهی کاید چنین آن خوش خلقی شود بهر نادر که سو بیدلان اندازی از غر نمانی یا تو رازی اشتهم اکنون دوست بلا گویندی آید ز بلا دست است آری</p>	<p>مراتیر بلا بر سینه اندوهمین آید در رخ آید مرا کان پامازک بر زمین آید سقا و افسه اگر گاری بے آهنگ گین آید مرامد دهنه در جان صد خلل در کار دین چیدی آید رقیب و سید یارب همچو آید بلا ی جان من انیس که بکلا زین آید</p>
<p>رنجوابی شبها اینچنین کامد بجان جامی چین خوش باشد که آن بد روز را خوابین آید</p>	
<p>ترا هرگز گذر جانب گلشن نمی افتد چنین که سینه برق آه برگردون و شبها چه حاصل گسار از زخم پیکان روزان چنان مست می ناز ست آن که چشم سرم دور از درت بالسیه پیگردون گز لب لب جام تلخ بود که عیشم میشود تر یا به نسبت آن زنگ جادو کن جامی</p>	<p>اگر از شوق تو لگی را چاک در دامن نمی افتد عجب دارم که صدرا شعله در زخم نمی افتد که هرگز بر قوی زان درین دوزخ نمی افتد که صد ره مسکن افغان کمال من نمی افتد نیاید در میان این بارم از گره نمی افتد اگر عکس ز علت بر می روشن نمی افتد که آه و این چنین خنجر زهر در دامن نمی افتد</p>

مراسمی سترسی چون صبا	ہوا سے تھو خوش خرامش بد
بے خانہ جامی بکود چون رود	گر بہت شبنم جامش بد
مہر جالش از دل دیوانہ کے شود این دل کہ رختہ رختہ شد انعم نہ جالود شد سو گشت آن مدین ساکن پیش آنجا کہ مے بیاد لب و کند خوش درد بادہ گزہ چاشنی باشد لبش دل ما خیال مے نہ کش ز خبر خیال او	سودا کے شمع باز سر پر دانہ کے شود شہناز قدس ساکن دیوانہ کے شود در انتظار تا طرف خانہ کے شود بے باک و سپہ نعرہ ستانہ کے شود پیمان زہر و سر پیمانہ کے شود او مرغ زیرک ست بہر دانہ کے شود
جامی اگر شمالی لیے نہ بنید مشن	مجنون صفت نہا شقیہ افسانہ کے شود
وہ کہ آن سلطان مہملوک گاہی ہم کرد بہر بابوسی بر پیش سا لہا بودیم خاک گیت عاشق پیر کز تیر باران جفا برود و یوار خود نہ گداشت سیم روز دل کہ ہنر و لاف صبر از ماہ روش لہا پہ کہ مار و چوڑ گشت از گدایان دش	وز کبر گوش سودا دخواہی ہم نہ کرد ہرگز آن بد خود گذر بظاک ہی ہم نہ کرد خورد و صد غم بلا بر جان و آہی ہم نہ کرد آہ کہ سن اعتبار برگ کا ہے ہم نہ کرد کے تواند صبر از و سائے کہ باہی ہم نہ کرد مائل مالی نہ شد سودا جار ہے ہم نہ کرد

<p>کسی که چنان بود و راند خواب چون صد آمال بس فریاد را که بستاند نه ز انسان برده خوابم کان ندون نه هر دم گرد دردم از غم مجنون که تا آن قامت عجب جان دول را</p>	<p>تبی خواهم خوابم را آن تا هر لیکن نوائی ساز عشرت بزم خضر را بود لایق خدا را از فسون آن در سه کم ده که بجز اگر مجنون بهم بنجد غم مجنون و در دین خرمان میرسد و شوق خواهم سینه بنگام</p>
<p>میخار جامی از خاک درت آوارگی جوید که بخت خوابناک او را بدینا رهنمون آید</p>	
<p>رام گردد با من و آرام جان من شود جان من از محافظت زردان من شود جای آن آرد که باز اکت عثمان من شود باشند آن مه اقلت سوز نهان من شود تا قیامت آن سخن روز بان من شود شیر گردن ابراز کمر گان من شود</p>	<p>همچو که بنیم که آن مه مهربان من شود استخوانی شد غم از لاغری و آن هم خوش انجین چون کنان کان شمس را آید برون آتش فلک در من آه و ز ستر پایسوز زان لب شیرین یکم یک سخن گر بشنوم گر گنج و تواندم آن آهوی دم را سکا</p>
<p>گفته تن جامی بیا بوس سگانت که رسد گفته آن روز که خاک آستان من شود</p>	
<p>کام هر خسته دران خسته نمان خسته اند همه در صورت خوب تو عیان ساخته اند</p>	<p>حد لعل تو از جوهر جان ساخته اند هر لطافت که نهان بود پس پر غمیب</p>

چو در شکون لب آن بگشت نشسته ز بس خون غریبان بخت آن ترک نشسته جزیر آید خون لب میادان زخم پیکان چنان گوی که دل شست فرهاد از غم شیرین شدم چون لاله رنگین جابه اشخ گل نازک جفائی اگر ساز من از تو شکوه حاشا	دلم از قید عیارانه در قید خون آید غباری که ز سرت کوی خیزد بوی آن آید شده آب زیت و تاب دن با آن آید صدکالاش اکنون سندر کز بی سندر آید ز بس گدیده بی رو تو شکم لاله گون آید تو خود لطفی ز سر تا پای اینها از تو چون آید
--	--

خدا را چون بغم عیش نشستی بگو یک ره
لطیف دیگران بچاره جامی هم درون آید

میل خم ابروی تو ام بشت و تا کرد از موی میان تمجید لب که کشم رنج با دیده غم دیده من اشک دادم دوران ز گل و کامی بخت مرغم جانی ز لب است غم دام بگیرد تا شد به قیاس قدر تو مایل	در شهر چو ماه نوم انگشت نما کرد توان تن رنجور من از موجد اکر د آن کرد که با خانه تن سیل فنا کرد بن خانه عشرت که درین دیر بنا کرد از گردن او تیغ توان دام او اکر د گل اطلس فیروزه ز لبقت قبا کرد
--	--

جامی که شد از سنگ ستم به تو شا کرد
مرغیت که از برگ گل آهنگ نوا کرد

ملر بر زمین گردیده افکند لاله گون آید	دید زانجا گل حسرت زان گل بگون آید
---------------------------------------	-----------------------------------

<p>ما و آتش آورم آب بروی کار خود سشاق را چه حالتی با ناله های زار خود ماشم ندادی باغبان جانب گلزار خود بودی بگلکشت چمن و من کشان یار خود</p>	<p>ما چند خون دل خورم کوساتی جان و دم هر کس کج خلقی یا مطنی در عشرتی هر دو آفسر روان ز هر گلی آتش بجای چون گل دلم برین یار کجاست نگویند</p>
<p>جامی ندارد مخمیری که نغم بر آساید دمی هر لحظه گوید این نغمی هم بادل افکار خود</p>	
<p>ز گل جاسه بر خود چاک بلبس زلفان که بر سبزه گلبرگ هم دایم گران آید مرا تنج جفاست بر گلزار خوشتر از آن کنون گرم زخم صندل از هر استخوان که بر تابد زمین گرسه بلا از آسمان آید مباد واکین بهار حق بر گز خزان آید</p>	<p>گراز بر است بوی بطرف گلستان یران اندم نازک چون پندم با برین بنجلی تشنه آب تنگی دانی چه خوش باشد چو نه بر استخوانم شد ز پیکان تو روینیا اکنون خوشید من از تیغ هم خاکسار خود و دامت عین حاض گل رب نسرت سبزه</p>
<p>همین بس دولت جامی که خاک آستان شد کز آن غرت نمی آید که در سلک سگان آید</p>	
<p>باید ز شرح قافه ما ابتدا کند گم گشتگان قافه خوراند اکنند کز خون دیده شربت و از غم غذا کند</p>	<p>عادے که بهر ناله سلمه خدا کند دانه براه بادیه بانگ داری پست با نسیم و طیب چه کار آن مریض را</p>

<p>هر چه بر صفحه اندیشه کشد کلام خیالی سوخی ناز کرشمه همه آورده بزم آن نه بالاست نه نیست از رویه محنت هجر و پیاپی چاشنی شربت شوق تا براه قدمت بی طلبیان در بنزد</p>	<p>شکل مطبوع تو زیبا تر از آن ساخته ام فقد عالم و آشوب جهان ساخته ام بها شاگه عشاق روان ساخته اند در و مندان فراغت بهمان ساخته اند کعبه وصل تعب نام و نشان ساخته اند</p>
<p>بسکه جامی صفت حسن تو نیکو گوید عشقا زبان سخنش در زبان ساخته ام</p>	
<p>ترا چه مشک از برگ یا سمن خیزد اگر در آب نهد عکس تو و عارض تو زیبا و وصل چنان بر خورم که گریه مرفی عشق بکوی تو تا عیار نه شد اگر چه غرقه بخون رفت عاشق تو بنماک ز شوق اصل لبست خواست در دل گرم</p>	<p>چه فتنه از سپه تاراج عقل وین خیزد بهر زمین که رسد سر و یا سمن خیزد نهال مهر نشاغم و رخت کین خیزد ز صفت تن نتوانست که زمین خیزد چو لاله دایع جفا تو بر جبین خیزد تجبه که در تن محروم از انگبین خیزد</p>
<p>به نرم گل جو بسزید نظم جامی را ز بلبلان به گامانگ آفرین خیزد</p>	
<p>عیدست چون گل هر کی خندین بر دیا خلفه شد در جست جو هر سو که ماه عید کو</p>	<p>ما دلی چون بچه بخون به مهر گل رضا عید من آن کان ما هر و بنایدم دیدار</p>

من که از قبله چو پا خاک بر ندم ز نهار چون خط سیر تو نازک تر مانند نوشت	هر کجا منزل آورد من کس که خوشنویسان بشل گر قلم از موی گویند
وصف آنری چو گل کو پاکستان جا بلبلان چند حدیث گل خود رو کنند	
خرم دل آنها که به میخانه نشستند چون ایند ما پرده تقوی بدریند غم یاره بلا مونس اندوه ندیست بر تیکه بگذر که زلف کشاده مستان چه عجب گریزین جبره فشان پیش تو چه گویم ز سخن سدره و طوبی	از و سوسه خانقه و مدرسه بستند چون توبه ما خانه تقوی شکستند ایدل تو کجایی که حریفان بسته تاروی تو بیند و دگر بت پرستند خون دل ماجرعه و چشمان تو مستند بخرام که باقد بلندت همه بستند
جامی حرم کعبه مقام همه کس نیست این بسکه در دیر بر وے توند بستند	
جان نبشت کشته را و آنکه بخون منان خاکم پس فرسود ریزند در میدان او جامم فدای ساقی کو آشکارای خورد گر سایه به خارا فکند آن گلغزه غنچه لب هر تیرگان شوخ افکند بر عینه یا ذوق تل	نخنخواری آن شوخ بین که بهر جان باشد سمند خویش از و بران جوان آنکه که دور مار سد خونابه پنهان این غار شاخ گل شود بر غنچه چندان کاهش چو جان در بر کشد که بوبه پیکان

آنرا رسد زیر پیر میان خلعت قبول صاحب دلی گنجاست که بر زخم زاهدان دل یافت و نقد وصل چو جانۀ او غم خرید	کز دستخ شمر طر از روا کند می خانه به نیت و ندان بپا کند سماجر همیشه سود و بیع و مشهرا کند
جامی چو نیت کار تو غیر از جفا کشی بارے جای آن که کشیدن کران کند	
هر که نخواهد سوی آن ترک ستمگر گذرد کاش جان گسلد از تن که مگر مهره باد آه از آن شوخ که بر هر سر را که روم ناگهان گر گذرش سو من افتد روز در چین چون سبک قد او گر گیرم همیشه ناله پیش نظر حایل شو	واسب آفت که اول قدم از ستم گذرد که گس جانبدان ستم سمنبر گذرد هر ستمی من از ره دیگر گذرد تا ز نیم رخ او پیش روان بر گذرد آب چشم همه بر ستم و صنوبر گذرد طافتم نیست که آن ستم بر بار گذرد
او بگفت تیغ که جامی ز مهر خود بگذرد من درین غم که مباد از سرم و گذرد	
پاکبازان همه نظاره آن رو کنند غمر بار اکمن انگیز پی غارت درین چون شوم خاک سرم بر مهر کوفتش بکنند سازگان بگشش دست بجا رسد	راستان میل بان قاست و لجوی کنند کافرانند مباد که بدین حوی کنند باشد این کاسه سقال سنگ آنگوی کنند سالها که درین راه تگ پیوی کنند

	جامی از خط خوشش پاک مکن نوح ضمیمه	
	کاین نه حرفیست که بر صفحۀ ادراک و د	
صبح بشنید هماندم نفس سرکشید که به میخانه مرا هست آن مرکشید در ره او ز چه رود این مرکشید گر دخورشید خط غایب بر درکشید رقم حسن چار برده شب گردکشید کاین همه جدول خونین بر رخ زردکشید	شب ل سوخته آس ز سر درکشید سج جام می و شکر کرم پیر میان دارم از دوست غبار یک چوین گردم ماه در خط شود از رشک زمینان که خست روز بازار رخ خوب تو چون دیلک مژده خواهد که کند قصه حیران تقریر	
	جامی ا دل نغم و در دونه اندر ره عشق که نشدم در ره آنکس که ازین درکشید	
بهرای او صد کاروان جان و آید که بر بیچارگان می کند پنهان و آید نشانید کاروان را که در باران و آید مرا هر قطره خون کند دیده گریان و آید خوشست از صاحب خانه که با معائن و آید ز خاکم جا سینه لاله و ریحان و آید برای آن بود که روی یافان و آید	چو محمل بسته بر عزم سفر جانان و آید ندار و بیکیست تاب داع او بگویندش سبند آن ماه که محمل میگردد صد بید چو گریم برگ رفتار آن لیل با گردد ز سینه با نیاش رفت جان اگر گشتن سین بیدل چو از شوق خط خسار او میرم نماند خرفغان چو زبانش چون گوی	

چون دست بند وصل و دراز رقیب خو	آن به که عاشق خویش را خوبا غم جهان
گردی شده راهش نیان در چشم جامی این مان	آرد بدامنها گمرازدیده تا تاوان و صد
سحر نسیم صبا فرود صیب آورد بمی نیست که صد جان شمرده بستاند گذشت باد بدان پیر بن که سوچین بلاست تیغ فراق و صیب می داند طریق عشق بگویم که سخت تیره مرا غریب شهر تو جامی نهشت و ستری	نویز مقدم گل سکو عند لیب آورد بدین بشارت دولت که غنچه آید بدامن سمن صیب غنچه طیب آورد که این بلا بسر من همه رقیب آورد ز شمت ازل اندوه غم آید جز آنکه پیش تو این گفت غریب آورد
بهرزه در دهر خویش داد و رنج طیب	کسی که بر سر بیمار دل طیب آورد
انچه در آتش غم بادل غمناک رود بنده ام پاک سکو را که درین دیرین زیر هر سنگ قنار دست سر مهر تنگ سرفرازان جهان گردن تسلیم نمند دیده تا فریش سازم زین ه مخرام لغت تیغ غمت باد بران گشته حرام	گر بر آرم دم از ان دود بر افلاک رود تا زید پاک زید چون بر دود پاک رود پیر دلس گو که درین راه خطرناک رود هر کجا قصه آن حلقه فقر ترک رود حیف باشد ز چنین پاکه بر خاک رود آند با عهد درست و کنش چاک رود

من بنده روی تو که هر بار به بیم از خون جگره گذر دیده به بندم بگذر بدم عمر کسے تا سنگم سر پیوسته دعای کتم چون کتم اینست	در چشم من از بار درخت بر آمد زان روزنه گر غیر خیال تو در آید در پای تو زان پیش که عمرم سر آید کار که ز دست من درویش بر آید
---	---

جز ناله کن کار در جامی ازین پس
باشد که ز صد ناله یکے کار گر آید

بازم کند شوق لبوی تومی کشد دل کو دو سپه از غم جانان همگیر بخت از جگر حلقه حلقه سبیل مرا چه سود پس پیر خرقه پوش که در دور لعل تو یوی تو یافت از گل نورسته بانویان تخت چه بر زمانه بند دل بجز کین	خاطر بخت سگ کوی تومی کشد عشقش عنان گرفته بسو تومی کشد چون خاطرم بجلقه موی تومی کشد از سر نهاده زهد و سبکو تومی کشد چندین بجا خار بهیے تومی کشد کاینها همه ز تندی خوی تومی کشد
--	--

آشفته بلبلیست جدا از بسا روباغ
جامی که ناله بے گل رو تو می کشد

۰

کدام سهر که برین آستانه خاک نشد کدام پیر بن ناز و دخت شا هگل کندشت تا و کت از جان عمر با گذشت	کدام دل که تیغ غمت پاک نشد که در هوا تو چون حب غنچه چاک نشد هنوز نه تیش جان در دناک نشد
---	---

ما نندریگ تشنه که باران فرو خورد سما کے کسے بدل غم حیران و خورد خونتابه کزان لبنت ان فرو خورد نمان بشه حیات که دامان فرو خورد از بسکه خانه ام نم ترکان فرو خورد زان خون کزانفعال لبنت کان و خورد	عاشق بسینه بهر تو پیکان فرو خورد صیغم کن که صیغمی نسو و درم بند و درون غنچه بهر تو بتو گره سازی عرق بدامن ازان بهر پاک خواهر چو چشم اشک فشان چشمه ساز شد باشه عقیق لعل لبنت سنگ پاره
---	---

شبهای پیر بر رخ جامی نه سر شک

خونے که روز وصل تو پنهان فرو خورد

خانه سازید و جانم را در آن منزل کنید گاه گاهی نسبت خونم بدان قاتل کنید پیش زاندم کوه کشد خنجر مر اهل کنید پیش و پیش پرده بهر خدا حاصل کنید ای عزیزان کار تر هست فکر دل کنید چند تیر و دوا درد دله حاصل کنید ای حرفان بارش از یک جرعه لایق کنید دو دلیست زو کوب کباب جگر آید چون شکل تو از دور مراد نظر آید	خاک کوشش پس از مردن بخونم گل کنید خون بریزد خون من این دست که بقتل حیف باشد خون من گردش بهر خدا من ندارم طاقت دیدار اوتاب نظر تن اگر بیمار شد بر سر میاریدم طبیب نیست پیش این دل در کو زبید و تیر چند در سر کشد بنامی گفت گوی عقل هر آه جگر سوز که از سینه بر آید نزدیک پیردن رسد از بسکه طبع دل
--	--

بگذر دلا فکر دهانش بود خویش از تاج سلطنت سیر ماگر نشد بلند	چون نیستی ست عاقبت هر که هست شد این بسکه زیر پیک تو چون خاک پست شد
جامی شکست شیشه تقوی و کار او در عاشقی درست همه ران شکست شد	
کسی کش نیست طاقت کز قبا پیر نیست بیند جفای تو همه بر خویش خود عاشق بیدل نه بیدار حسرت آگهی نینان که من بنیم نیار دگشت گرد شمع رویت ز چو پروانه گر آهوشیده چشم تو بیند از خدا خواهد نیاید آشکارا خنده بر لب معجزه را دیگر	کجا تاب در دگر پیر بن نازک تنبت بیند نیخواهد که فردا دست کس بر دست بیند مگر چون مردم چشم من از چشم منت بیند ز بس پرواز جان عاشقان پیر ز تنبت بیند که خود کشته پیش غمزه صیقلت بیند اگر دزدیده زیر لب تبسم کردنت بیند
بیای روزنت جامی چه آید بر نظاره چو نبود ز سره اش کز دور سوسوی روزنت بیند	
شوم چون دل ز تاب تب بسوزد چنان از سوز دل شد قالبم گرم بت بست آتشین بعلیکه هر گاه بروز هجر از ان ترسم که باشد بهر خاکسرم از زار بشار می باد	ز آهیم بر فلک کو کب بسوزد که ترسم جامه از قالب بسوزد خیال بوسه بندم لب بسوزد چراغ از بهر آن تا شب بسوزد مبادش زان سم مر کب بسوزد

<p>بجرم عشق مرا غم هزار بار سبخت برات من جزا که شود قتیله را فدای پاک دلی شو که مست دق شو</p>	<p>عجب ترا که گناهم هنوز پاک نشد که حرف مهر تو اشقش لعل خاک نشد که آب بادیه نشد تا فدا خاک نشد</p>
<p>زلفت سبزه مر ویت شش که جامی را سر شک تا بسک ناله تا سماک نشد</p>	
<p>ساتی بیا که میکده را فتح باب شد درده شراب ناب که جان و دل حسود از بادیه خوش برا که بخت نیست غیر باد عمری دعا جاده و جمال تو گفت ایام مه را فروغ عاریتے ناپید گشت هر خانه طرب که بنا کردید</p>	<p>پر کن مستی که دور شه کامیاب شد از بزم غم بر آتش سحران کباب شد آنرا که بام عیش تھی چون حباب شد منت خدایر که همه مستجاب شد وقت طلوع کو کبک آفتاب شد سیلاب غم رسید و بیکدم خراب شد</p>
<p>جامی بگوش شاه رساندن نه حدیث کز خود ز لطف نظم تو در خوشاب شد</p>	
<p>دل با خیال آن لب یگون دست شد توان بکج صبر شستن چنین که یار از طرف باغ ناله بلبل سمن رسد آن بت نمود عکس رخ خود در آینه</p>	<p>امی عاقلان کناره که دیوانه مست شد بر خاست و باز فتنه اهل نشست شد مسکین مگر بدام گلے پامی بست شد من بت پرست گشتم و او خود پرست شد</p>

جامی خیال خال تو با خود بخاک برد		
چون موردانه یافت بریز زمین برد		
دوش چشم من بخواب بخت من بیدار بود دیش ز خواب چون بیدار شد بخت آید لذت شیرینی گفتار او در جان نماند لعل او در خنده هرباری که شکر باز گشت ده که رفت از خاطر من در خواب من پر گشت روز در چشم شب تیره است بی خسار او	شب هم شب می بس جامی خیال یار بود این زمین بخت خواب بود هم بسیار بود الله الله آن چه بسا شکر گفتار بود در برابر چشم من از گریه گهر بار بود گرچه کار من همه شب تا سحر تکرار بود ای خوش آن روزیکه چشم من بر آن رخسار بود	
خواب غنچه ثنای دلت جلال می دیده چون جا خواب دیده ام شب آنچه عمری بهر آن بیدار بود		
وصلت نیست دل بخیال جان سپرد یاریکه پاک کرد بدامن زخم زاشک ناز مچو چنگ چنان کرد برون پست عاشق نهاده جان بکفت آمد پیش تو می چون خورم که دوشن جفا می بدست که جام می چو ز دل گرم من گدخت جامی که کند سینه باخن سبب چو بود	جویای آب تشنه لب اندر لب می خون جگر چکید چو دامن خود نشد بر تن رگه که هست مرا میتوان شمرد درویش خدایتکه توانست پیش رو دور از لب تو جام می لاله گون سپرد که می چو جام از نفس سرد من فشرود حرفیکه جز وفای تو از سینه می نه برد	

ز یار بهای مایا رب بسوزد	رقیب خام هست از چنگی دو
	چو بر جامی شود سوز تو غالب متاع هستیش اغلب بسوزد
سزده تر بر کنار سترن می پرورد زان گل ریحان که بر طرف می پرورد دشمن خود را بخون خویشتن می پرورد عشق تو آرزای آب چشم من می پرورد گردش گردون بخون کوهن می پرورد و ده که مسکین طعمه زناغ و زغن می پرورد	سر و من در سایه سنبلی سمن می پرورد یاغبان گرمید آن خسار و خطا ماند خل مایه بخش اشک غماز آمد از خونا بل هر گناه غم که سر بریزد ز خاک مخته از پی گلگشت شیرین لاله را در بیتون قوت مجنون غم بود در واد لیلی بس
	گوش کن گفتار جامی را که در وصف لب میگذارد جان شیرین و سخن بے پرورد
آه که دید کودل شیران چنین برد برپاره دل که آه کجسرخ برین برد پیش لب که نام می و آبکین برد کاین قصه را زبانه خلوت نشین برد ترسم که خاک یاس تو ام از حسین برد گر نیم شعله از جگر آتشین برد	آهوی چشم تو دل شیران بین برد گرد و زتاب مهر تو خشنده اختر و اعط که وصفت خلده میگرد و شرم داشت نزد منیم جرد بصد ساله ز بهر سیت تا هم پس از مجور و هست رو از صبا آتش بهشت جیغ زند تیر آهن

<p>جان رسید از تن بکوشش آر مید مابلانواہیم وز اہد عافیت و جسم دیم وصل محرم شد رقیب عقل شد مفتون مشکین طرہ اش چشم پوشیدم رخسار دیم بخواب</p>	<p>از نفس مرغی بہ گلزار می قتاد ہر متاع را خریدارے قتاد دامن گل در گف خارے قتاد سادہ در دام طرارے قتاد خفتہ را بخت بیدارے قتاد</p>
<p>عمر جامی و فاو رزید و مہر کارش آخر با جفا کارے قتاد</p>	
<p>جان از ان لبہا حکایت میکند ہر کہ میگوید حدیث سلسبیل دور از ان لب جاں نایاں زان لب بچون شکر ماندہ جدا از رقیبان میکند پہلو تے چشم شوخش میکشد تیغ جفا</p>	<p>طوطی از شکر روایت میکند زان لب نشین کنایت میکند بشنو از فی چون حکایت میکند از جدا بیہا شکایت می کند جانب مارا رعایت می کند لعل نجشش حمایت میکند</p>
<p>قتل جامی را چہ حاجت خم تیغ غمزہ اورا کفایت مے کند</p>	
<p>بسکہ چہاں تو خون خلق عالم نقتند صد ہزاران صورت اندر قالب جان</p>	<p>پشتہ پشتہ گشتہ در کوئے برہم نختند ریختند اما ز تو مطبوع تر کم سختند</p>

خیز و خاک بار در جان فدا کند	فردا که دوست کشته خود را نداند کند
مادر نماز خویش بجاقت را کند	شدروی دوست قبله ما کو امام شهر
در مکتب تولوح محبت بجا کند	بس پیر سناخورده که چون طفل خرد سال
گر عشقم از پلاس ملاست داکند	حاشا که من لباس سلامت کشم بدوش
با او یگو که دیده جان را جلا کند	مسکین فقیه میکند انکار دید دوست
هم خود است گوید و هم خود جلا کند	تو در میان بیچ نه هر چه هست اوست

جامی بر در غم یارے که بہرا و
گر صد ہزار بار بیری گرا کند

ہزار فتنہ و شور از زمانہ چہریند	چوست من زخار شبانہ بر خیزد
بود خیال دوی از میانہ بر خیزد	نشان من بخیال میان او کم یاد
گیا غیبتم از بام حسانہ بر خیزد	زقت خون دلم بسکہ میرود بالا
خوش آفرمان کہ زمیں این نہ خیزد	بود بہانہ منع نظارہ برقع زلفت
ہزار کشتہ زہر نشانہ چہریند	چو تیر چور ہند بہر کمان زمیندانش
رخش چو سوختہ شد کہ زبانہ بر خیزد	اثر نماز من زان نشستہ شعلہ آہ

گمان بہر چو گرد و وجود جامی خاک
بی بیج بادے ازین آستانہ بر خیزد

دوستان باز م عجب کاری نمائ	دل بدام عشق خو مخوارے قتاد
----------------------------	----------------------------

<p>کازر وہ دلی درتہ دیوار بنالہ چون نالہ مرغے کہ شب تار بنالہ چون مرغ قفس کہ غم گلزار بنالہ</p>	<p>برقصر طرب خفته چه آگاہی ازانت افغان دلم آید از ان طرہ شیرنگ بے روتیو نالہ دل ازین سینہ صدچا</p>
<p>جامی مکن از بار فغان گریستے کرد یار آن نبود کز ستم یار بنالہ</p>	
<p>برجک صد حسرت من یادگار او بماند از سیم کب نشان بریدگار او بماند عمر با چشم براه انتظان او بماند عنبر افشان گشت گردی بر خدار او بماند شاخ گل آن لطافت شمر سار او بماند زخم بیکان لب که بر جان فگار او بماند</p>	<p>یار رفت از چشم زردل خار خار او بماند روی گرد آلود خود بر خاک سودم هر کجا گر چه گشتن به عمر رفته توان داشت چشم گرد خارش خطست آنکه چون لعلش زیا سرم من بگذشت بر طرف حین و آنکشان ذوق مرهم نیست مجروح خندک دورا</p>
<p>دور از ان لہای میگون ماند جامی تلخ کام راحت سے رفت و تشویش خمار او بماند</p>	
<p>کہ در وصفش عبارت کوتاہی کرد بجدا نند کہ تنها بار ہے کرد چو جان دست اعظم ہر ہے کرد دلے پرداشت از ساغر تہی کرد</p>	<p>دلم میل یکے سر و سہی کرد اگر چه بے رہی کردن جہرہ دل من از ان زبان در عدم داشت صریحی با وجود لعلش از سے</p>

<p>شکل تو گوئی نه ازار کان عالم بخینند در وہان غنچه تر عقد شبنم رنجینند از قح خوروند و از قمرگان جهانم رنجینند خشک نارویی که بر با کامریم رنجینند</p>	<p>هر چه در عالم ہے میقم نے ماند بہ تو نقش بندان گاہ تصویر لب دندان تو بی لب لعل تو سرستان شراب را سینہ ریشیان قراق از خاک یاسیت ختم</p>
<p>از دل جامی چه سان روید گیاه خرمی چون دران ویرانہ تخم محبت بختینند</p>	
<p>تیر قمرگان و کمان ابروان سپید بود اکش آن ابرو کمان تیر قمرگان خستہ بود زانے که بغل سم بادیا لش حبہ بود تو سنش را چون عنان از سر کشی کب بود شاخ ریحان ترش کز برگ نسرين تیر بود مرکب تند ما را بارگے آہستہ بود</p>	<p>دی کہ بود آن فرہ کش کہ تر کش بستہ بود یکدل اندر برین دیدم ہر نظارہ را خرمین تقوی صبر اہل عالم بخت رشتہا بود از گجا ہا نہا میا ہر طرف شد دلم شلیخ و باہر یک صہ ایونہ نیست او گذشت از ما و ما ندیم حیران کیم</p>
<p>دید جامی ناگمان آن شکل شر آشوب رفت آنکہ روزے چند از سوداے خوابان بستہ بود</p>	
<p>از نالہ زارم در و دیوار بنالہ گر عاشق دل سوختہ صد بار بنالہ اگر کوہ بود و اللہ ازین بار بنالہ</p>	<p>ہر شب ز عنت بسکہ دلم زار بنالہ آہ از دل سخت تو کہ کیرہ لکنی گوش اگر کوہ کن از عشق بنالید عجب نیست</p>

گر برد بوی زد ذوق خاکسار است ملک	از اسمان آید فرو خاک درت مسکن کند
بر رخ جامی بود بے رویت از دوزخ درے	گر ز روضہ خازن اندر قبر اور وزن کند
<p>بر من از خمی تو ہر چند کہ بیدارود</p> <p>گرہ از طرہ مشکین کشا پیش صبا</p> <p>تایکی عاشق دختہ بامید وصال</p> <p>نقش شیرین و از سنگدلی ممکن نیست</p> <p>خاک باد اسر من در رہ آن منورون</p> <p>خز بوی رائہ غم جانگس در مرغ و لم</p>	<p>چون رخ خوب تو بہنم ہمہ از یاد رود</p> <p>عمر صد دل شدہ پسند کہ بہ یاد رود</p> <p>شادمان سو درت آید ناشارود</p> <p>کہ خیال خورش از خاطر فرما درود</p> <p>کہ گرفتاری من بید و آزاد رود</p> <p>چند ازان نیست کہ در منزل آید رود</p>
دل بان غمہ خونیز کشد جامے را	صید را چون اجل آید سوے صیاد رود
<p>چون برید از تن بگ جان آہل ہست شد</p> <p>بی رخ جانان تماشا جان لطفی شد آ</p> <p>بسکہ چشم ریخت در ہجر خست باران ق</p> <p>شد نگار از شک حاصل و جان کز چہ</p> <p>کہ گئے دل جانب محرابا ہست میل</p> <p>تا ز جد مشکبوش دور رخ ہستی نقاب</p>	<p>چنگ قناد از نو چون تا را بکشد</p> <p>آبروی این کمن باغ آن گل نورست شد</p> <p>عاقبت از لوح دل نقش صبور شد</p> <p>ز خیم تیغ مرہم جان من دختہ شد</p> <p>تا نمودی آن دو ابرو سیل و پیو شد</p> <p>بر رخ جامی در اقبال و لب بستہ شد</p>

<p>ہوا سے خلد گرد و دابلی کرد از ان سیبِ قن میل ہی کرد</p>	<p>حریم آسناش دید زاہد دل خوش بود و بیمار خوش</p>
<p>بصحرای عدم ز دھیمہ جامے چو سودا سے بتان حسد گئی کرد</p>	
<p>کج نہ گویم کہ راست میگوید دیدہ را تو تیاست میگوید درد تو بے دوست میگوید لب من جانفزاست میگوید انچہ درد دل مراست میگوید قتل تو عاراست مے گوید</p>	<p>دل قدرت را بلاست میگوید ہر کرا دیدہ شد غبار درت درد تو بے تو ہر گز گفتم لب تو خط فزودے گویم نیر من گفست در دلت حیفست قتل من کارست می گویم</p>
<p>ہست ہر روز زلف او عمرے جامی ابن عمر باست مے گوید</p>	
<p>شاخ طوبی را درختِ وادی کینند مہربانی کو کہ اکنون فکرِ حال کینند کاش کہ گلبرگ تیر تزیین پیر کینند گلخن بدست ہم از خاکستر گلخن کینند نیکو ان راتن چرا از سیمِ دل آہن کینند</p>	<p>ہر شبی ہم مریم سدرہ را روشن کنند شد پیشانیِ حال من از فکرِ آن مہربان شد تنش ز اسبیتا رو بود پیرا من فکا دل کہ از غم سوخت ہم در آتشِ غم نہرا گر نخواہد سخیِ حالِ گر قنارِ ان خدا</p>

تا خوشیها دید مجنون از غم لیلی نه	بهر ارباب دل از کو قصه حاجی ش بهمانند
مست میراندی میان شهر و ابرش هوا	بس غریزان را که سر زیر سم ابرش نمایند
کرده بود دعدۀ پیرو که زین بخت درم	انچه بایستی مرا در دل در آن کش نمایند
در لطافت سرو بگذاشت از سرافرازان باغ	لیک در رفتار خویش از ان قامت لکش نمایند
پاک شد لوح دل ز هر نقش لیکن همچنان	ذوق یار ساده و جام می پیغش نمایند

داشت جامی دین و دینی زهد و تقوی صبر و صبر
دولت عشق تو باقی باد کز هر شش همانند

بجز آنکه رخت ما بحریم فنا کشد	بهر تر ز طاعتی که به عجب دریا کشد
هر شب ز بزم عیش نهم رو براه زهد	بازم کند گیسوی چنگ از قفا کشد
کو جام صاف دهن معشوق ساو گیر	آنرا که دل به صحبت اهل صفا کشد
بر سنگ امتحان نشود هم عیب سازد	هر مس که سر ز تربیت گمیا کشد
زینگونه کز قضا و قدر در کشاکش	در حیرت که کار من آخر کجا کشد
بر حرف بیچکس من انگشت اعتراف	آن نیست کلاک صنع که خطا کشد

جامی ز خوان رزق چو نانی کفایت است
آزاد بارمنت دونان حیرا کشد

ماه نو بر شکل جام آید نماز شام عید	یعنی از جام طرب خالی مباد آیام
کرد یکبار دیگر عید از منۀ نوجام و	می پریشان سرخوشند مشبۀ دور جام

<p>با تو آنکس کہ زہر جاسخے میگوید بیچس سر دہانت بحقیقت نشا جنت بر سر خاک شہیدان تو ہر لالہ جدا شمع راشعلہ زد آتش بزبان بیکہ بڑو وصف رضا قدست اگر در چنے من بنام تو خوشم ذکر زبان یاد بخیر</p>	<p>جیفم آمد کہ حدیث چو سنے میگوید ہر کسی بہر دل خود سننے سے گوید شمع داغ دل خونین کفنے میگوید حال پروانہ بہرا نجنے سے گوید بلبے قصہ سرو و سمنے سے گوید کس چو تسبیح بہر دم زدنی میگوید</p>
--	--

گفتہ جامی ازان بچو شکر شیرینست
 کہ ز ذوق لب شیرین دہنے میگوید

<p>با تو امان کہ حدیث چو سنے میگویند سن نہ اتم کہ کسی پیش تو گویند عند لیبان ز سر سرو باو از بلند نکند خاطر من جز تو بہر جا کہ کسان کوہ عنما سے ترا سے کم از تیشہ صبر با تو نازک بدن آنا کہ ز گلین و کنند</p>	<p>پیش جان قصہ فرسودہ تنی میگویند بہر تشکین دل من سننے میگویند ذکر بالاسے تو در ہر چنے میگویند سخن عشوہ گرے غمزہ زنی میگویند ستم امر و ز اگر کو بکنے سے گویند پیش یوسف سخن پیر ہننے میگویند</p>
--	--

سوز جامی نشد اسے شمع ہنوزت روشن
 اگر چہ زد قصہ بہرا نجنے سے گویند

<p>شہر خیال آخ از دل ان محض ہوشن ماندا</p>	<p>دور و از خانہ بیرون فت یک آتش ماندا</p>
--	--

من ندارم کلمه زان کلمه شان زده بر خراشیده دلم برگذرانکه بساد پروہ زانده سالوس برانداختہ با	ہرچہ با من کنند آن طرہ زولیدہ کند کت خراش دل من پا خراشیدہ کند با بتان چند نظر بازی پوشیدہ کند
جامی از یار پسندیدہ چہ رسنخہ حاشا کان پسندیدہ بجز کار پسندیدہ کند	
گر کار دل عاشق با کافور چین افتد جایکہ بود تا بان خورشید یکن جولان ہر جا کہ جہد بر قے از آتش عشق تو عشق تو بہر و کین ہر چند کہ زوق و محراب حضور آمد مارا ختم ابر بیت ہر خطہ زخم آتے باشد کہ ازین ناوک	بہر آنکہ بہد خونی بے رحم چین افتد حیف ست کزان بالا سایہ نہیں افتد صد دل شدہ را آتش دوزخ من میں افتد مشکل کہ بنام من جز قرعہ کین افتد در دے ز خطائی ما پسند کہ چین افتد شیارہ او بارم از چرخ برین افتد
جامی چو سخن راند از لعل شکر بارت در دامنش از دیدہ در ہائے شبنم افتد	
ما خستہ خاطریم و دل افکار در دمنہ اے ناچشیدہ چاشنی در دبدلان سیکر و جابجا خاطر ما پست پیش ازین مارا میاں اہل وفا عشق کبرشید	زان یار جب گیسو و گلار جفا پسند از حال ما پیرس بہ احوال منہ اکنون کہ بند عشق قوی شد چہ چاہند ہر جا کہ مے رویم بے شتم سب بلند

<p>بادبانی مجلس ندان درد کشام عید ساخت ساقی تازه ام از شمع انعام عید زادہ امغرور محرمی ز فیض عام عید از لب مطرب بگویش عاشقان پیغام عید</p>	<p>خون کم خوران ماہ روزہ را بر تو امتد گشتہ بودم خشک چمن اہان ساک صوم عید بہر کشتن و از میکدہ ابواب فیض میرساندے کہ ماہ روزہ مستگشتہ بود</p>
<p>دام کن جامی نیزم عید و جہے کہ بہت طوق چشمت گردین اہل کرم را دام عید</p>	
<p>می دہ بفردولت سلطان ابو عید شکل ہلال عید ز زر ساختش کلید نہ شادمان بوعدہ و نہ خائف از عید دارد ز ہر جدید دلم لذتے جدید بادش ہمیشہ دولت و اقبال بر عید نبود بعید فقض چنین عہد العید</p>	<p>ساقی بخل جام ز آمد ہلال عید قفلے کہ روزہ بر دیش و نشاط زد من بعد ما و عید و لعل عیش نفتد عید نوست و ماہ نوست و بہار نو شد بر فرید دولت ما از دعای شاہ عہد بعید شد کہ زمے تو بہ کردہ ایم</p>
<p>جامی شکر لبان سمرقند را شدے از جان مرید سیرک اللہ مایرید</p>	
<p>بشنو و نالہ زار من و بشنیدہ کند در رفیقان نگر و خندہ در دیدہ کند ہر کہ اہل نظر آنجا قدم از دیدہ کند</p>	<p>تا کے آن شوخ مرا بنید و نادیدہ کند چون بگریم برا و فاش ز من پہنائے در زمینے کہ شود دیدہ نشان قدش</p>

چند گونی که حذر کن رقیبان حسود	انچه با من تو کنی هیچ حسود نکند
قدر جامی که بجان مهر تو وز دل بشناس	پیش ازان روز که بشناسی و سود نکند
تیر تو افتاد در جان من او کار کرد پیش خشت خشت گل لاله گفتن بنخواست ابر چین را ز گل روے تو آمد بیاو مهر که دیوار و در پر تو رویش گرفت لعل تو آمد سیح کز لب جان بخشیش طعنه بخواری مزن زانکه عزیز جان	بر هفت آمد دله در دل من کار کرد سینه ز دا ز شوق چاک داغ خود اظهار کرد نفره بسیار زد گریه بسیار کرد روے ترا دید جا دلس پیوار کرد داو شفا هر کرا چشم تو بیا به کرد بودم ازین پیشتر عشق تو ام خار کرد
جامی از آماذ نظم و صفت جمال تو گفت	مطلع دیوان خویش مشرق انوار کرد
مطرب هنگام نم بای شوق انگیز کرد در حیم نرم رندان پاسے نتواند نهاد کو کهن تشنه بجای صل من چون در چرخ سبزه نو غاست گرد گلشن از مشک آب زلف مشکین تراب و باغ بهیم ز صبا دشت ارزانی خیالت و شکر شریف مهر	وز دم نه آتش صاحب لانا تیر کرد جز مرغی که بسوی باوه دست آورد کرد لعل جان افرا شیرین روز پر وزیر کرد با اسیران هر چه کرد آن سبزه نو خیز کرد بعد سبیل ابرو افشان و عنبه نیز کرد چشم چشم منس از گریه گوهر نیز کرد

<p>بیتیم بجا گبوس در شش شته امید مبن نا ز گشت خاطر رندان رد نوش</p>	<p>بر کاخ عرش می فگند هتم بکنند ای واعطه فسرده دل ابراهم تا بچند</p>
<p>جامی ز نقشها سوسے بے نقش راه برد خود را نقش بست بران شاه نقشبند</p>	
<p>آن کیست که شهری همه دیوانه اویند زان پیش که شمع رخشا فروخته گردد زاندم که به بیان لبش چاشنی بحری هر کسکه ز عشقش زده دم از فرقه خوبان چشمانش خاندن من موده حیرت زلف از بقم می نهند کاشن بخش</p>	<p>سفیدون شده نرگس ستانه اویند مرغان او لے اجنه پروانه اویند جانها مگسان لب پیمان اویند جاروب کشان دره کاشانه اویند کاین مرد مکان بهره سخا اویند موی دوسه بگسته که در سایه اویند</p>
<p>افسانه جامی مشقه خواجہ کہ خلق در خواب اصل رفته ز افسانه اویند</p>	
<p>دل بچنگ غمت آهنگ سرود نکند شکل محرابی نعل سم رخس تو براه چون مرا سوختی از غم کلن اندیشه دهنت را که خود جوهر فردش خند بایدت پیرین از رسته جانها که</p>	<p>که روان بر رخم از هر قره رو نکند بیج دل داده نه بیند که سجودی نکند کم فست شعله بجا شا که سوخت نکند خیز مینطق لبست اثبات وجود نکند صبر که رحمت هر تبار که وجود نکند</p>

<p>ز اب چشم دوم سر دوش قہج زاک کند آہ جگر سنگ ز درد دل و نالہ کند کہ رقیبم ز سر کوسے تو دنیا کہ کند گز فلک کردمہ از عنبر تر باد کند لعل جان بخش تو با مردہ صد کہ کند عقل و دین کے برد آن کہ گفت لا کند</p>	<p>ہیتو عاشق چون نظر در قہج لا کہ کند کو کہن ہمیشہ چو بر کوہ زندہ انچہ صحت ویدہ و نبال تو دل نیز خدا را پسند مہ توان خواند بان بخت زیبای ترا انچہ باز نہ دے کہ چو حضرت آب حیات عشق سبے جلوہ معشوق میسر نشود</p>
	<p>لافت ہر ناخلف از جانبہ و جامی را راہ موسا از زند بانگ چو گو سالہ کند</p>
<p>تن بر ہنہ ما نقشش بویا دارد ز گرد بالش خورشید متکا دارد کہ زخم سیلی او باز در قفا دارد کہ بہر تاج گران سنگ بادشاہ دارد بکنج مصطفیٰ بے جست جوگہ دارد سبک عیار چہ حاجت بہ کمیاء دارد</p>	<p>بساط در کش شاہی چہ نقش ما دارد بکش ز قطع اہل یا کزین عل عیسے بدست راحت و اقبال ہر غرہ مشو ببگ سرنہ و آسودہ ز می کہ در دسے حضو دل کہ شد از ملک مال جست و نیت کیکہ بر محک ہمتش بود زروس</p>
	<p>بہشت یازد و جامی دو کون را و ہنوز ز فقر حشیم خیالت بہ بہشت یا دارد</p>
<p>بندہ نقش خود دعویٰ آزادی چند</p>	<p>لے درین کاغہ امانی بنم و شادی بند</p>

	دعوی پر پیرکاری نیست جز آلودگی وقت جامی خوش گزین آلودگی پر پیر کرد	
خطت قوت ازان لعل خند کشید بخونم نوشت ست فرمان لب نیارست چشمم لم از تو دوخت پے مقدم تو ز سبزہ صبا نہ لاله است این بلکہ خونین کج نہ غنچه است برگلبن آن بلکہ گل	خضر چاشنی ز آب حیوان کشند سخنوا ہم سر از خط فرمان کشند اجل کنز تنم رشتہ جان کشید بساط ز مرد بہ بستان کشید بدل بہر تو داغ پہنان کشید ز شرم تو رود گر بیان کشید	
	ہمین حاصل جامی از سیر بس کہ در میکدہ پایدا مان کشید	
آمد خزانِ عمر و مرا گو نہ زرد کرد آسودگی بخواب ندید آنکہ تکیہ گاہ غره مشوکہ خواجہ بہ شیکے ستایت فردست یار و میل دلش بہت سو فرد زان آفتاب بہرہ جز آن گرم رویت گر کرد خونِ لم چو زبان از سخن میت جامی چو نیست معنی رنگین حسود را	بر خاطر مہو اسے گل لالہ سرور کرد از گرد باش فلک تیز گرد کرد بد مردے زمانہ بہتر انیک مرد گرد خوش آنکہ خاطر از ہمہ اغیار فرد گرد کو بار گے ز بہت گردون نور و کرد با او کرا مجال سخن ہر چہ کرد کرد تزیین شعر خود بزر و لا جور و کرد	

شد در وفا نشاند دل ما و چشم تو	از غمزه صد خندنگ فابرت نشاند زو
اقبال پایوس تو این آستانه یافت	مقبول کسیکه بوسه برین آستانه زد
چشمش لی ز علم و هنر پر زین ر بود	عیار پیشه بین که چه بگنج خانه زد
زد در سماع عشق تو مطرب ترانه	صد چرخ اشک گرم رو نم آن ترانه زد

جامی چو رو نهاد ز تبریز در عراق	
شونخ از فارس راه دوش در میان زد	

خوش آنکه وصال تو میسر شده باشد	چشم بجمال تو منور شده باشد
رینم ز غمزه اشک ما دم که بشویم	گر غیر جمال تو مصور شده باشد
با هیچ برابر نکشم آنکه سیر من	در پای تو با خاک برابر شده باشد
زین پیش من سر کشی ایماه بیندش	زان خطه که آهیم بفلک تر شده باشد
شد قامت من حلقه دران فکر که دسم	در حلقه آن زلف معبر شده باشد
هرگز بوفاد اگر سے عهد نه بندم	گر خود ز جفا عهد تو دیگر شده باشد

جامی مکن اندیش که تغییر نیاید	
در حکم ازل هر چه مقدر شده باشد	

چون بشر غم تو خانه نهم بر کاغذ	گرد و از اشک من خامه تهم کاغذ
وصف صنف تیغ رنگ سخن شربت	خواست از موی قلم و زوری زر کاغذ
با خود آورد دلم نامه سوخت ازل	آینان کز سفر دور کبوتر کاغذ

میش دانا چه بود ملک همه دنیا پر هیچ زشته سعی قوی کن که رسیدن نتوان عالمی را: تو پندوست که در بند خودی نسب بهر طعمه میالاس که دندان شکنند شگ آزار من بردل از باب صفا	لافت افش چه زنی ایکنه هیچی خرسند بسرکننگه: مقصود چه بکست کند تا بک بهر خدا ص دگران گوی پند بر سر خوان فرو مایه زیالوده قند کام آسان شکن شیشه و تشکل پند
---	---

تا پسندیده فتنه طور تو جامی هم را
هر چه بر خور و پسندی دگران پسند

یاد آن مطرب که مارا هر چه بود از یاد عمراده کوی دانش خانه میبخت عقل لذت عنهای عشقت مذاق جان نشست گوش برافسانه گردون کاین کور نشست خو اتم فریاد از دست تو هم پیش تو لیک یے گل کای دشت سرخم که توان	بادی اندر نه میداند لیشهارا باو موجود در یاس عشق و خانه از یاد آرزو شادی و عیش دل از ناشاد برد لعل شیرین را با فسون از کف باو حیرت ویدارت از من قوت فریاد باطن معمور ازین دیر خراب آباد برد
--	--

جامی از شاگردے پیر عثمان شذی است
شذ بنزد هر که رخ خدمت استاد برد

آن کج کلمه چو کاکل گلبوی شانه زد بتخاله ایست بر لبم این آبله که جان	از رشک شانه آتش از دل زبانه زد خیمه زد و دغل غم و ن بر کرانه زد
--	--

<p>کاین موسے را بپاکی تجرید بستر اگر باشد آتش از دم سیر دشمن بیشتر ایام مگ رحمت دوزخ نشود صد بار اگر چو شمع سرم باز تن برد</p>	<p>موسیٰ شد ز فقر و فنا کو قلندر گرمی مجو بہ مجلس واعظ مستمع برین بروز بجز زجان نیست منتی من آن نیم کہ سر کشم از حکم تیغ او</p>
<p>جامی حریف اہل درین بزرگ تیافت برو سے مگیر خردہ اگر سے منے خورد</p>	
<p>دل مراد و انگشت خط بدست آورد رسید بر صفت اندوہ و غم شکست آورد ہزار نقش عجب زبان کشا دو بست آورد ز شاخ سدرہ درین امگاہ پست آورد کہ دل ز عشوہ آن چشم نیم بست آورد زمانہ رخصت تاراج زر پرست آورد</p>	<p>مسی کہ حسن بخش بر تیان شکست آورد غلام قاصد انیم کہ یک ارہ زراہ کشا دطرہ و بر طرف ماہ سلسلہ بست ہوا سی دانہ آن خال مرغ جان مرا ز بیدلی مزین سخنوا جہ طعن من آن گشت ز ریکہ ہست ہی دہ کہ خواہد آخر کار</p>
<p>چین تلخ و شور کہ جامی کشید پیچہ سیال کہ صید کام ز بحر طلب بشت آورد</p>	
<p>از جا ہسم چون نگاہ آواز در بر آید آئے روان شود خون از گچونشتر آید پہلو نیم بہ بستر دودم ز بستر آید</p>	<p>از بسکہ چشم دارم کان زرد در آید ز بیم سر خشک گلگون از زخمہ معانی گرم ز آتش دل انسان کہ گر در تب</p>

تقاضت کرد و بدون بہرمن از سر کاغذ	شاخ اقبال من آورد و شکوفہ بر
ناو کے کوپے رفتن بود شن کاغذ	آہ من سکو تو بانامہ ہم آمد راست
خانہ زندانست بگس اچو بود در کاغذ	سہمت نتواند کہ کند خرق حجاب

کرد جامی صفت خط سیاہ تو سواد	شدر معین قلم او و معطر کاغذ
------------------------------	-----------------------------

لعل تو شد ناب را ماند	روی تو اقبال را ماند
درج درخشاں را ماند	چون کشائی دہان بنجد لست
نرگس نیم خواب را ماند	نرگس تو ز خواب نیمہ شدہ
پارہا کے کباب را ماند	پارہ پارہ دلم ز آتش شوق
وعدہ ہایت سراب را ماند	پیش لب تشنگان را طلب
زان کتاب انتحاب اماند	شد گلستان کتاب لطیف درخت
رستم ناصواب را ماند	خط بران لعل شست گردون
کنج گنج حسراب را ماند	نقد عشق تو در دل ویران

نظم پروین چہ روشنت و بلند	شعر جامے جواب را ماند
---------------------------	-----------------------

صد جان بہا تا ند اگر پائے نقشہ	خاک کہ زیر پائی خود آن سرو پیر
ریگ حریم درتہ پس کو بستر	مشتاق کعبہ از بساط حریر

چون قبلہ شود رویت از سحر نیا ساید	در جام دہد علت از بادہ نہ پر پیزد
دل بشکند ہم چہیت چون نیر دم از دیدہ	مست عجب نبود گر شکند و ریزد
اگر سر دلا و نیرت طرقت چہن آراید	کے غمچہ دل پر خون از شاخ گل آویزد
شعر نیست نہ لفت بر تو ز شعر آں خط	کش باد صبا بر گل آں شعر سبب پیزد
چون صید کنی مشکل حاجت بکند قہند	ور تیر زنی آہو از پیش تو نگریزد

گر شعر خوشت باید خوش کن دل جا را
خاطر کہ حزن باشد کہ شعر ترا نگیرد

رخ خود بخون نگارم چو نگار من نیامد	غم او بکشت زارم ہزار من نیامد
بکنار جو ندیدم چو قدش بباغ سرو	کہ از آب دیدہ جوی بکنار من نیامد
خط سبز کا مد از گل کہ ز پی رسید اینک	چکنم چو این بشارت ز بہار من نیامد
بکدام کا سہ سر خوش ز غم از شراب رستا	بسر م چو زخم سے ز سوار من نیامد
بر ہش چو خاک گشتم چہ بوقت بود گریہ	کہ بہ پشت پاش باری ز غبار من نیامد
چہ دم باد دے را کہ خراب ز رستگرم	بچہ کار آید اورا چو بکار من نیامد

ز چہرہ ساخت جامی زد و دیدہ سحر یعنی
کہ ز کار عشق نفت دی بکنار من نیامد

چولب بکوزہ نمی کوزہ نبات شود	ز کوزہ قطرہ چکہ چشمہ حیات شود
ز رشک آنکہ چرا کوزہ لہب لہبت	مرا دودیدہ ز غم و دلہ و ذرات شود

آن کا بدن بکویت کرد اختیاریکه بالین خواب احتیاج زم زاستانت از اوج ناز کم ده دامن بکش که گرفت هست آن دہانشانی از آب خضر کرد	بے اختیار گشته صد بار دیگر آید شہباز پاسبانست سنگے کہ بر سر آید ہر چند گل خوش آید بر بار خوشتر آید لب تشنه باز کردہ خود سکنہ آید
---	---

بے لعل تو نشانے باشد ز اشک جامی خون کردے صراحی در چشم ساغر آید

دل با غمت آشنایم داد شب می مردم خیالت آید تا بدزد دروغم آفتابے باد سوز زلفت از رگ جان کرد آئینہ رخت تجلے بدنامی عشق تو خلاصے در پوزہ کوے تو فراغت سنگے کہ زدے پے شکستہ	وز صبر و خود بہ ایم داد وز چنگ اجل رہا ایم داد تا دل غ تور و شنایم داد تعلیم گرہ کشایم داد آئین حنہ انمایم داد از تہمت پارسایم داد از حشمت پادشایم داد خاصیت موسیایم داد
---	---

شوق تو غزال جامے آسا آہنگ عنبرل سہ ایم داد

خوش آنکہ غم عشقت با جان کو آمیزد بر یاد تو بشیند وز شوق تو بر خیزد

مہر اندر جان جان دل اندر نہا	کردم وزین نیز میخوام کہ نہان تر بود
چارہ حیرانی خود زیر بار عشق تو	ہر کراہیم ز من صد بار حیران تر بود
ز آتش دل پیرین برین بسود خرقہ ہم	گر نہ ہر یکت برم از آب خرگان تر بود
بلبل خوشخوان بوصف گل سراپد و چین	
گفتہ جامی کہ خواند ہر کہ خوشخوان تر بود	
تا دہن آن تا زوگل از دست برون شد	چون غنچہ دلم تبتہ آغشتہ بجون شد
گفتم نہ کنم میل جانان چو شوم پیر	فریاد کہ چون پیر شدم حریف و نون شد
بکشا و صبا تارے از آن لعل سلسل	صد غشتہ جبکہ بستہ بزنجیر جنون شد
از بسکہ مرا سوخت خط غالیہ بویت	از دو دلم روی ہو غالیہ گون شد
صد بار شد از عشق تو ام حال گر گون	یکبار نہ گفتمی کہ فلات حال تو چون شد
جان فخت غم عشق تو ام شاد مباد	آئین کس برین در طہ مرا را ہمنون شد
میں غل جامی کہ کسے رائشدے رام	
در دام سر زلف تو افتاد و زیون شد	
گر چہ پیش تو مرا ہیچ رہ و روی نماند	روی من خبر پے اقبال تو ہر سو نماند
خانہ بود بکوی طرب از وصل تو ام	شد خراب ز غمت آن خانہ و آن کوی نماند
بسکہ از موی میان تو جدا مویدم	تم از مویہ چو موی شد و آن رو نماند
چونکہ چشم ز خیال رخت آبادان بود	تا تو رفتی ز نظر آب درین جوی نماند

<p>چو خضر بر که خورد امین از مات شود ایسہ قید تو کے طالب نجات شود کہ بہر چہن تو بتے دیر و منات شود چو آن حریت کہ ناگہ رکشت مات شود</p>	<p>از ان زلال بقا کاب نیم خورد و بہت مریض عشق تو چون دایں شفا گرد ز کعبہ بود نشان دلم چہ ہستم نہاد و بعد دم دل چو تخم ہر تو کشت</p>
<p>ہنا چشم براہ تو منتظر جامے کہ بگردد بسرا و خاک پات شود</p>	
<p>کہ می ترسم دلش از وہ عشق و بکین کرد چہ حاصل ز انگ چون من گیراد خیر کرد کہ این دیرانہ کیار دگر مردم نشین کرد بلب نا آمدہ در سینہ آہ آتشین کرد چو آن کو کہ محروم از وصال نگین کرد سر شک لعل من آنرا طراز آستین کرد</p>	<p>نمیخوانم کہ با من پیچ یارے ہنشین کرد چو اندوہ دل مخزون من بستکین بنکین کرد سواد دیدہ را مردم تو بود کرد بود یار پس از عمری می خوش گرداید از دلم بدید از ان شیرینی بان ہر خدایتا روزیوم بقدر ہر کہ تیغ ہجران خلعت درو کرد</p>
<p>از ان گم گشتہ در زیر زمین کجا یابد نشان گرسنہ اشل گرد ہمہ کو زمین گردود</p>	
<p>ہر دم از لعل تو چشم گو ہر فشان تربود بر قدرت از شاخ فی دریاغ لزان بربود ہر چہ کمتر جان من داک کہ آسان تربود</p>	<p>ہر شب از لبت تو حال من پریشان شود گر چہ نتواند زجا بنبید سر و جویار گفتیم کیو سہ خواہی یاد و دشنام از ہم</p>

بلبل بباغ و چمند بوی برانده میرود	زاده بخله مال عاشق بکوی دوست
جامی ملول شد ز رفیقان کوس زبید	پیمان شکست و بر سر پیمانہ میرود
صبح و شام کسی از عشق خنجر گم گذرد هر چه کردی بگذشت آنچه کنی هم گذرد جز نیشی که در آن طره در هم گذرد هر که در سینه اش اندیشه هم گذرد بسکه از دیده برو سیل و ماد هم گذرد حیف باشد که بران خاطر خرم گذرد	صبح از غم تو شام بمانم گذرد نازنین طبع ترا از گلچون ریختم کیست آگاه ز حال دل در هم شدگان لذت زخم خندنگ تو نداند هرگز جو میابین برخ افتاده من گریان کمن افشائے ماگوش که این بایه غم
گر بود جاسے گذر کرد درت جامی را	جاسے آن دارد اگر از همه عالم گذرد
ز شیم جعد معبر نشین شام جان اگر رسد نه خواله رالمی رسد نه نواله جگر رسد که مباد از آتش آه تن آفت شر رسد ز دم نکرده یکے گذر ز قفای آن گری رسد که گئے ز چشم غایت تو لب نظری رسد که بدست مفلس بنویا چو تو قیمتی گری رسد	چه خسته چه کزان گل نرسد خبر رسد نزدقم می بهو ادا که مر از خون عطای رسد بزلال و سل خود از دم نشان عشق رسد بمخنگامی بجای تو چه با خوشم رسد همه همیشه نظاره نه میست و خوشای رسد نکشم قدم زده طلب من بید از غم رسد

<p>بنمازد و تو اے کعبہ مقصود خال پیر گیشتم من بدر و زولی در دل من</p>	<p>کہ دین رہ دگر م تاب تک پوی نمائند خزمنائے جوانان نکور وی نمائند</p>
<p>لب کشاے گل عنابہ سخن جامی را کہ درین باغ جزا و بلبل خوشگو سے نمائند</p>	
<p>مرا زمانہ سودا امید سود نمائند چو یافت عشق لباس از پلاس بازم صد کتب تو آمد بزم زندہ دلاں مری عشق تو نہا و پایہ منبر و غلط نشان مجوز دل آتشینم آہ دگر از ان زمان کہ مرا طاق قبلہ ابروی</p>	<p>کہ یار با من شیدا چنانکہ بود نمائند چہ غم کز اطلس اقبال تار و پود نمائند کہ ام سر کہ در و ذوق این سر و د نمائند چو شیخ شہر درین پایہ فرو و د نمائند کز آتشے کہ تو دیدے بغیر و د نمائند بقبلہ دگر م طاقت سجود من</p>
<p>چنان بچشم عزیز تو خوار شد جاے کہ ہر بیخ غصہ از و در دل حسود نمائند</p>	
<p>اک ترک شوخ بین کہ چہستان میرود ہر جانے کہ جلوہ کنان رو سے نہند جانم زتن رمیدہ بسود اغال تو از منبر رفتہ پیش غمش میسکنم گلہ عاشاکہ شمع چہرہ فروزد میان جمع</p>	<p>شہرے امیر کردہ سوے خانہ میرود با صد ہزار عاشق مردانہ سے رود مرغ از قفس بریدہ سوی دانہ میرود با آشنائیکایت بیگانہ می رود گرداند آنکہ بادل پروانہ سے رود</p>

شد ز جام عیش کام صبر من تلخ ایسی	شرقی خرما که این تلخی ز کام من برد
ساقی بزم خیال آن لب آمد جم کجاست	تا چو جامی جسد عشرت جام من برد
<p>حلقه گدازش ترا هر که بدین لطف بدید</p> <p>حلقه گدازش ترا تا شده ام حلقه بگوش</p> <p>گوشت امی سیمبر از حلقه زر گشت گران</p> <p>ماند در حلقه گدازش تو که قمار دلم</p> <p>در شد از حلقه گدازش تو مرا چهره بک</p> <p>هر کجا حلقه زدند ابل ملامت چو دلم</p>	<p>حلقه بند گدازش تو در گوش کشید</p> <p>حلقه سان کار مرا نیست سر دپا پدید</p> <p>جاسے آن دارد اگر ناله مار شنید</p> <p>گر چه بسیار از ان راه بروی جلدید</p> <p>نشان گوهر وصل تو بدین جبه خرید</p> <p>حلقه گدازش ترا دید در ان حلقه رسید</p>
گوش کن گوش که از بار غم مستر تو	حلقه شد قامت جامی بگوش نشید
<p>نطاقی بروی تو پشت طاقم خم شد</p> <p>بوقت گریه ام ایدل بخون مدد خوا</p> <p>قدم چو حلقه خاتم خمیده بود در غم</p> <p>هزار زخم کن بود بر دلم ز زبان</p> <p>زیم غمے تو سوسے تو نکند مر بسیار</p> <p>سرے پراه تو ام مانده بود نا شنو نما</p>	<p>سر شک سرخ ز لعل تو ام دادم شد</p> <p>ز بسکه دیدہ من شک نیست بی نم شد</p> <p>حقیق اشک برویم نگیں خاتم شد</p> <p>شکات تیغ تو او را بجاسے مرهم شد</p> <p>نه آنکه شوق لبتاے تو در دلم کم شد</p> <p>بشارتے بر قیاس بدہ که آنهم شد</p>

<p>شب جامی از ظلمات بحر تو تیره شد چه شود اگر ز فروغ صبح وصال این شب تیره را سحری رسد</p>	
<p>یا حبتم که غم از خاطر نگین ببرد دل پیروم بیتی تا شود آرام دلم نکنم گریه ز شوق چه کنم می ترسم بگذر سوی چمن تا ز لطافت رخ تو من جان غم که دل از کوی بچمن بستانم گرد و خوی تو صد غصه دل تلخی آن سخن چین سر زلف تو مستور خوش است سیل اشکم ببرد سنگدل ممکن نیست</p>	<p>نه که جان کاذب دل خون کند و دین ببرد نه که لشکین تو قرار از دل مسکین ببرد که غبار ریه از چشم جهان بین ببرد پرده گل بدر در رونق نسرين ببرد او در اندیشه که جان را بچه آیین ببرد لب لعل تو بیک خنده شیرین ببرد آه اگر بوی ازین نکته سخن چنین ببرد که ترا نقش ستم از دل سنگین ببرد</p>
<p>لقد جان در عوض خاک درت چرخ می بست سود جامی ست اگر آن و در این ببرد</p>	
<p>که صبا تازه بسر و خوش ام من ببرد در بیان شوق او هر خطه چون راقی گل نامه من که تواند برد قاصد پیش یار شد دلم چون نافه خون تا بدان هو بدم از خدا خواهم رسو در دعا هر صبح و شام</p>	<p>که سلام او رساند که پیام من ببرد دفعه رنگین افشاک لاله خام من ببرد چون ندارد هرگز آن یار که نام من ببرد وای من گر عشوۀ دهرش و دام من ببرد تا بیا من دعای صبح و شام من ببرد</p>

بچنگ غم دلم از ناله تنگ می آید	کہ تاز لطف تو ویرم بہ جنگ می آید
بہر وی آشتیت جان ہمید ہم پہنچد	کہ ز آشتی تو ام بوی جنگ می آید
ہر عشق لبشستم ز کام دست امید	چو کام سہمی بکام ہنگ سے آید
تر شعیست ز خون دل آب دیدہ ما	کہ با خیال لبست سرخ رنگ می آید
غیر ند ز ما بر بساط قرب تو نام	بلے تو شاہی داز مات تنگ سے آید
شدم ز سنگ ملاست بر رخاک و مہنوز	سجاکم از کف احباب سنگ سے آید

برآمدست پر از خون چنان دل جانے
کہ غنچہ وار برد جامہ تنگ سے آید

آن سرودی بقصد سلام قیام کرد	شرط وفا و رسم نفقت تمام کرد
جای جواب خواہش جان دہم چو	دست ادب بسینہ نہاد و سلام کرد
بودم چو خاک بر سر ریش لبے خلیف	خاک حقیر از کرم استرام کرد
دل رفت جان ہم از پی سرزدان او	از پیش من چو بہر گذشتن خرام کرد
یکدم نکرد در نظر من مقام لیک	ذوق سلام او بدل جان مقام کرد
شکر خدا کہ از شکرین خندہ سی جنب	شیرین لبش بکام من تلخ کام کرد

جائی بوصف آن لب لعل شکر شکن
طے حدیث طوطی شیرین کلام کرد

از ان پیتر کہ میکرہ از ما تہ شود	میسند جام را کہ ز صبا تہ شود
----------------------------------	------------------------------

	زراہ زندہ و سلامت قدم بکش جامے کہ طور عشق و ملامت ترا سلم شد	
<p>ہج شب بیتو دلم نالہ برگردون نکشید کس حریف من میخوار شد بی لب تے دل چوپر کار شد از دست تو گشتہ دلے کوه رایافت ہم آواز خود اندر غم از این جان کہ من میکشم از عشق تو فریاد کند میکشد دل سکو دل ایکہ دلم خبر سوی تو</p>	<p>کہ برویم رقم از اشک شفق گون نکشید کز کف سانی چشم قح خون نکشید یای از دایرہ عشق تو بیرون نکشید کوہن بار دل خویش بہامون نکشید انچہ من میکشم از عشق تو مجنون نکشید انکشد ست ترا دل سوسن خون نکشید</p>	
	<p>مدعی نکتہ سنجیدہ جامی نشیند طبع موزون چون بودش سکو موزون نکشید</p>	
<p>زیر لب خندید و گفتا پیش باد و کم مباد گفت کار کس چنین آشفته و درہم مباد گفت یارب ہرگز این ابر کرم بی غم مباد گفت جبر حرف و فایم نقش این خاتم مباد گفت بر جان مہمان انعام این ماتم مباد گفت یارب یکمیل ادر دہے مرہم مباد گفت جامی ہر کہ عاشق نیست در عالم مباد</p>		<p>گفتم از تو بردم ہر دم کم از صد غم مباد گفتم شش شربتہ کارم شد از عشق تو کم گفتم شہر دریم ز فرکان و شک گفتم شد قائم چون حلقہ شکم چون نگین گفتم شہر از ہجر بود ماتم دل سوز تر گفتم شہر دارم دلی پُر در دہی پیکان تو گفتم شہر از عشق خالی نیست عالم کس</p>

چون ہرگز التفات بدین سیم فرزند کرد جائے کہ روی خویش سچا دگر نکرد روشن دے ندید کہ کج لبثت کرد جان خود چنان برفت کہ دل آنجہ نکرد	مارا چہ سود اشک چہ سیم و رخ چہ زور نا درخش نظر نہ کنم ہرگز نہ ندید بر خاک رہ نشان کہت پکار کش میخواست دل کہ ہمہ جان از پیش رود
شد خاک بر درخش سر جامی دے ہنوز سودا سے پاس دے از سر بدر نکرد	
نور نازل شد و ماہ فرو دآمدہ بود از سر پر شرف و جاہ فرو دآمدہ بود آیتے بود کہ ناگاہ سرود آمدہ بود خیل شکم بسر راہ فرو دآمدہ بود ہر کجا دو کو از آن آہ و فرود آمدہ بود پیش درویش ہوا خواہ فرو دآمدہ بود	دوش در بزم گدا شاہ فرو دآمدہ بود نازینے بصف خاک نشینان نیاز زاسمان پرچست زدہ از رحمت لطیف عمر باہر زین بوسی خیل خوش کردم مہی ز غمش آتش صد خرمن شد گرچہ شاہان بہوا خواہی مخدوست اند
در چمن بے قد آن سرو سی جامی را خاطر از ہمت کوتاہ سرود آمدہ بود	
نفحات طفر از گلشن اقبال فرید حاصل نامہ مرا دے کہ دلم غلی رسید بمشام دل و جان را کج فتح دید	باز صبح طرب از مطلع امید رسید نامہ بہ سر آمد ز مراد دل من فتح نا کردہ چو ناقہ سر آن نامہ ہنوز

<p>پر کن سیدو بہرچہ تو ان ہن بادہ ست خوش مصرفیت میکدہ کاین جرج صبر گھما شگفت فتنہ خوابان بیاع شو توان علاج عشق تو گر خوب طیب را زان سنگا کہ کوہن از غم بسینہ کو فت</p>	<p>زان غم مخور کہ خانہ ز کالائے تے شود ہر کیسہ کہ پر کسند آنجا تے شود تا یک دور و ز شہر ز غوغا تہی شود صد باز قہارے مہر او تے شود کے تا بچہ شد اسن صحرائے تے شود</p>
<p>جامی بے ست نظم تو گردانکہ گوشن حرج از گو شوار عمت د ثریا تے شود</p>	
<p>آن مہ بجانب سفر آہنگ می کند اسے نامہ بر یہ مجلس و نام من بہر شرح کمال شوق ہین بیکہ کہ چشم من عاشق فشانہ جان برہ کعبہ مراد صد جنگ میکشتم کہ با میدیک صفا نشیدہ بسع قبول ارچہ تب</p>	<p>صحر او شہر بر دل ہاتکے کند کہ گفت و گوئی نام منش ننگ میکند عنوان اسن صحیفہ بخون رنگ میکند زا پشتہ پیش فرنگ میکند چون می بریم نام صفا جنگ میکند منع سماع و بانگ و نچنگ میکند</p>
<p>جامی کند بخت دلی یار اعتبار جام تنگ مجاہدہ با سنگ می کند</p>	
<p>بگدشت یار و سوا سیران نظر نہ کرد خاک ہش شہیم کہ بویم پاسے او</p>	<p>گردیم نالہ در دل سخت شہن از نہ کرد از سرکشہ بنازد ما نجب گد نہ کرد</p>

<p>بنالکشمه یارای خواهم کرد سزای این دل محنت تو خواهم کرد حواله لب تو با خدا خواهم کرد</p>	<p>به طرقت که روی در قفای محل تو فرو و محنتم از دل بیاغ فرقت تو به بنده بوسی ازان لب حواله کنی</p>
<p>در آب میکده جامی که حل شکل عشق بجام باد به شکل کتای خواهم کرد</p>	
<p>نرفته یک دم خارای زهر سودا نم گیرد که میباید اگر خوابد چرخ از روزم گیرد ز چاک دل مباد اشعه در پیرایم گیرد ز بس که گریه به شب آب گیرد نم گیرد که گاه این گاه آن پیش چشمم رو نم گیرد که میباید ضعف عمر من عنان تو نم گیرد</p>	<p>بوقت گل چونی آرزوهای گلشنم گیرد چنان به شعله گرد و زاقش دل خانه ام شب بدل تیرم من نشده اشک غوغا ببوی من ره آمدند یاران شود بسته ز آب چشمم و دود دل از دیدار تو محرم عناقم بسته از کت عشق تو نسیم و نسیم کو</p>
<p>نه پذاری ز بیدار نیست کم نالیدن جا که اشک اندر گلو راه فغان و شیونم گیرد</p>	
<p>وزرگ جان گره غصه بدندان میگشود کس درین عرصه چه تو گوئی لطافت نبود تارای اندر شکن زلف تو انکار نبود که دلم هر دو فاکشته غم و درد دردم</p>	<p>خنده زود نیست رشته دندان نمود هست گوئی ز لطافت و بهشت ز خوابان جیب جانم که شد از غمت چاک بدو به کس کشته خودی در و در بخت نگر</p>

ہر گرا بود پر از گوہر اخلاص درون	چون صدف شد ہمتش گنجشکم آفرودہ
نقد احمد کہ آن نقش کہ خاطر منجوست	آمد آخند پس پردہ تقدیر پدید
خامہ ہر کید کہ بدخواہ براہ تو نہاد	خنجرے گشت کہ خبر در جگر او تخلید

دبدم جامی از اخلاص کند ہمرہ باد	
سوے قوفاتحہ فاتح ابواب دید	

ز سبزہ گرد لب جوے خطا تازہ دید	بتاز گے خطا آیندگان باغ رسید
کشید سبزہ بزنگار خورده سوزن خویش	بہر دے کہ زردی خار ہا غصہ خلید
ز بسکہ فیض عطاریت بر چین باران	ز بار منت او گردن منبشہ جمید
چراست گرد لب غنچہ گشتہ غرقہ بخون	اگر نہ صبح بہ دندان شنبشہ بن گزید
زالا شد ہر صحرای از سپا لعل	خوشا کسیکہ می عیش از ان سپا کہ رسید
چو سنگ طاقتہ بسیار شد زلالہ باغ	گل از تو ہم آن در شکاف غنچہ خرید
چو خون کشاد گل ارغوان بیشتر برق	ہزار قطرہ برون آید و یکے نچکید
زنوک خاتمہ جامی ہزار گل شکفت	بسوے او چون نسیم قبول شاہ وزید
کیکہ نکتہ رنگین ز دقش نوشت	گل زباغ معانی بدست خویش خرید
شبے بسوی تو از ویدہ پای خواہم کرد	بر آستان تو ز دیدہ جا خواہم کرد
برسم سجدہ حسین را بجا کہ معتمد تو	برای دیدہ خود سرمہ سا خواہم کرد
درین سرافقت خوگر فتہ ام فیرست	غمے کہ زادرہ آن سرمہ خواہم کرد

شد چو پروانه دل ز صبر و غم ساختہ پر	سوی آن شمع دلی سوخته پر باز آمد
جامی افتاده بر زندان غم از شوق لبش	طوطی آرسے بہ نفس بہر شکری باز آمد
<p>بہر زردم نہ شکست اینکہ گلگون میزد گردلم شد خنہ ارتعج بقایت باک نیست بر تن لہم زین شد بیتونگ کاشت مایمان باران دود و تو با آسوخان پوست بہر غیر پوشد در نہیلی قنیت خواندہ دائم کہ بی جو میرود آب شبت</p>	<p>شد ولم ریش از غمت از دیش دل چمن جامم از زندان غم زان خنہ برین میرود میزند در دامن آہ و بگردون میرود کو کمن در کوه و شیرین ہامون میرود در حرم سے بہر شکلی کہ تمنون میرود لطف آن قد بین کہ بر دوزخین آن میرود</p>
چون سخن در وصف آن نماند آںجاہ لطف	نذر جاسے را سخن در دُر مکنون سے رو
<p>خیر ساقی کز فروغ صبح شد خاور سفید صبح کا فور سے سحاب آسمان فوراً دی کہ کرد از دشت دیہا سبز سبزہ را چون کریان ابر گنجیم در یک شاد و شست یخ حاکم است پند از فلک نیسان بجو از اوراق خزان بستان چون دفتر</p>	<p>نایغ شب ساخت گروہ چون آں صبح بیضہ کا فور را ماند زمین کیسہ سفید ساخت از سر کدہ خارا پوشا چادر مغسان را از شاریم بام و دوسر سفید انطخ خاک از سود گیساسے بلور تر سفید بیشم عبرت بہن کشا تا سبھے آن قفسر سفید</p>

<p>هستم از مردک دیده خود غرقه خون رو نیل سبک آن سکو تو ای مصر حال</p>	<p>که چو ادوش در آغوش خیال تو غنود چشم گویان که شد از سنگ جفا تو کبود</p>
<p>بسه جامی پله پا بوس تو هر سکو دید پایه او سود و لے برکت یا نه سود</p>	
<p>ماه من تا کمر از مویسان نکشاید چون نقشه ز قفا با زبان سوسن ا گر به بیند سدف آن حقه در گریخت آن دل سبب کان شکرا بشنود در گلو گریه گشت بسوزد دل اگر تا اشارت نمکد ابرو و چرخ فلک</p>	<p>بیدلان را گره از رشته زبان نکشاید گریه آزاری آن سر و زبان نکشاید جای قطره که از ابرو دایه نکشاید بمید آزد اگر از شرم و کان نکشاید تبع آتش رخ آه و فغان نکشاید بر دلم تیر جفا سے ز کمان نکشاید</p>
<p>پیش افسرده دلان عرض سخن جفا پسند دفتر خویش گل ایام خزان نکشاید</p>	
<p>لله الحمد که آن سر سفر باز آمد و دهم دیده صاحب نظر آن کس چمن آن بیک گوشه که چون شکست بر از نظم بندم از جان کمر بندگی او که لطیف ملک دما چنه بگرفت از این لطف</p>	<p>نورم از آمدن او بصر باز آمد لاله و سنبل او تازد و تر باز آمد خون شد از غم جگر من تا بنظر باز آید بهر خور و نیز می من بسته کمر باز آمد در پناه علم فتح و ظفر باز آمد</p>

<p>عاشق غمخواره ام شاهی ندانم چون آمد آن اخگر که دودش فتنه برگردون خورده آب از چشمه سار دیده مجنون</p>	<p>با غم بگذارد شادی دیگر ازاده که من دو دنیا بد زایش اخگر و دل در بر هر گیسو که ز حرم خیمه بیله دهد</p>
<p>صحبت تنگست جامی جان دل را بش عقل محرم نیست کو تا یک زمان بیرون بون</p>	
<p>رشته پیوند مهر از مهره گل بکسلند زنگه های انجم از فیروزه محل بکسلند نسبت تاثیر فاعل از قاعل بکسلند فرخ آن ساعت که مجنونان سلاسل بکسلند گر نه عقل و هم چنان دهن دل بکسلند هر روان امید از قطع منازل بکسلند</p>	<p>وقت آن شد گرفتار زین جان بکسلند حاصل این سیر و دور چون همه سر بکسلند چون نه بر حسب مراد افتد تاج را طو سک نظم هستی آمد عاشقان را سلسله کی تواند دل لند دهن مقصود چنگ گر نه در قطره موافق تیر باشد تیغ عشق</p>
<p>بگذر مرغ دل جامی ازین خبر آشیان گر ز بال همتش بند شوا غل بکسلند</p>	
<p>از غم ناخیزد زان عشاق اقبال کند هر سو که آویخته جابر سر میدان کند ناله از چاک درون فرقت پیکان کند آن خنجر لب چشم زان اشک خونندان کند</p>	<p>فرخنده عید کان جوان پیشین جان کند خیش جفا ایخته خون اسیران بکشد چون دل غرقه مجنون زنده پیکانش بران ز ناگفته گرا بر زمین بشند گلهام خنده ز</p>

بیکہ آید آب صابون ہر دم از باران بر	سبز پوشان چمن را جامہ شد در سفید
بر فروز آتش گل سے فتنہ برف از ہوا	بلخ ویرا این گل حسرت و آن دیگر سفید
جامی امر و آن می گزیند رخ و عکس آن	لعل گرد و گرہ باشد فی مثل ساغر سفید
ایک بریاد شہنشاہی کہ در باران خود	ساخت بزمش بود ز افشا شدن ہر
شاه ابو الفازی کہ باز از فیض نور سر کرد غرہ جاہ و جمالش تا دم محشر سفید	
اینمہ خون لب لعل تو دل چون خورد	انگبین نتوان چنین رخ کردن از خون
شیخ شہر ما کہ بودی شہرہ کم خوارگی	از ہمہ درد و رعلت ما وہ افزون خورد
جو گل حسرت نیار و بار و رافع امید	خار و گزگنم کہ آب از اشک گلگون خورد
دل پرست از زخم شمشیر بار و زرق	بہمچو آن پردل کہ زخم اندر سینہ خون خورد
سیل اشک دہنی آید بحشیم آن ماہ را	گرچہ ہر شب موج آن بر آید مگر درون خورد
نیکشد ہر دم زمین در خود بر شہم خون	تشنہ کوئی دم آب ز جیون می خورد
جور تو جز بردل کیلے نئے آید بلے سنگ کز کیلے رسد بر جام جیون منجور	
ہر شہم دہ سر خیال آن لب میگون بود	دہن از شرکان و قمرکان از دم ز خون بود
چون رسد پیکان تو بر سینہ انگہ بگذرد	از رسیدن درد بگذشتن بسی افزون بود
آن غزالی نو کہ از ہر شکار عاسے	اگرہ اندر کوہ یا سر گشتہ در ہامون بود

چہ ناز با کہ ازان چشم نیم خواب کشید	ز خواب ناز چو بکشاوه دیده ز گسست
	ز درو بجز عذاب نیست ناله رستم کن کہ در فراق تو جامی بسے عذاب کشید
چہ چاک دج کہ درجے درخشاں آورد پیام ذرہ سرگشته ز آفتاب آورد نشان لطف سوے کشور خراب آورد نیاز تاسہ در ویشش اجواب آورد نویہ محنت آردہ عتاب آورد کہ نامہ نقصہ مارا چگونہ تاب آورد اگر چہ بخت مرا این فسانہ خواب آورد چو بختاک در شاہ کامیاب آورد	رسید قاصد و درجے ز مشکناں آورد ز شب نوشتہ مثالے بگر و صفوہ صبح خراب بود ز ظلم فراق کشور دل سخن درست بگویم کہ شبایہ سسندنا غلام مقدم آم کران لب و غمرہ بتافت خامہ سر از شرح ہجر و حیرانم شب از فسانہ وصلت بروز می آم گزشت پایہ نیت ز آسمان چاہے
	شہنشاہ کہ چو راہ سفر گرفت ظفر بہ ہمتانے او پایے در کاہ آورد
جام می دروہ کہ روز عشرت از ترازو شد در سر ز گس ہوک ساغر ز تازہ شد افسر گلزار ثالہ عقد گوہر تازہ شد قربان ریل دل سکو صنوبر تازہ شد	ساقیا اطراف باغ از سبزہ تر تازہ شد گل بوجہ ساغر سے در میان آورد بزم گلشن از لالہ جام لعل آید پدید بلبلان را جان بوجہ صحبت گل تازہ شد

<p>اگر خوش چکان آید شکر بر رخاگر آرد گز آس خاک اورد یک نمره سر حشیمه حیوان کند بر جان همی آرد کین غم زین لاند دین یل بیک گو که این غم خانه اویران کند</p>	
<p>ز نسیان که جامی خونتشان هر غزل شایسته ان دریائے خون رو بروان از جدول دیوان</p>	
<p>چشم از هر شره خوانا به نشان خواهد شد هر چه مقصود دل است چنان خواهد شد همه صحرا کے عدم لاله ستا خواهد شد فتنه عالم و آشوب جهان خواهد شد زردلم زاوگ و در سینه شایخ خواهد شد کشته افتم بر آید تو کمان خواهد شد</p>	<p>باز خون لم از دیده روان خواهد شد هست مقصود دل آنگه بزم ز غمت بسکه تو بین کفنان داغ تو بر دل رفتند دید در کویت پیر و گفت این روزگار شکل بالابنا گر چه شب تنهائے خون من جا در گریز که چون در کویت</p>
<p>بر که دید از رخ تو خرم و خوش چای می را گفت کاین پیر در گریز جوان خواهد شد</p>	
<p>خاکت بنبل تر بر من نقاب کشید ز مشکنا بپای بر آفتاب کشید برشته قره چشم و خوشاب کشید بساط رزق بیایک خم شایه کشید کزین دو دیده نه دامن بخن کشید</p>	<p>خست ز غالیه خط گرد آفتاب کشید منصور ازل ابر و دلکشای تو خوات سگ تو خواست بر قلاوه عقد گهر پلاس میکده زاهد ز دلچشبین خوا شبنم خیال تو دهنکشان ما بگشت</p>

<p>خزیرے فروش کفایت نمیکند ہر نکت کہ ز لب تیر روایت نمیکند یار من این طریقہ رعایت نمیکند</p>	<p>باشیخ خرقة پوش چه کارم کہ کار من از لوح قسم و اعط خوش لعل و محو سعشوق را رعایت عاشق شوقیت</p>
<p>جامی ببند لب کہ حریف سخن خویش ادراک راز منم کنایت نمیکند</p>	
<p>برکت حریف لعل قبا جام زر نہاد بر پر و زر و کیس زامن جگر کشاد از خون دشمنان رسم آشتی قتاد حم کرد پشت خویش بی خدمت آشتی چون طبع ناز سیدہ با سیر عید شاد چشم بزر باز در عیدش بعید باد</p>	<p>شب باہ عید راز شفق چرخ جلوہ داد خونین دلی کہ بود جگر بستہ اشک و دزد کہ لعل زربیا طلی کہ یافت بگ شاہ ہے کہ در مقام غلامیش ماہ عید جان رسیدگان بہو عید لطافت او روزش بود ہمیشہ ز نعت سعید</p>
<p>جامی چو باہ طلعت او دید عید کرد حاشا کہ ہرگز آیدش از ماہ عید باد</p>	
<p>بہر موم آفت جان ساختند شاخ طوبی را خرامان ساختند گرد کردند آن ز نندان ساختند کش ز نوک غنہ پیکان ساختند</p>	<p>تا ترا شکلی بدینان ساختند قدسہاں تصویر قدرت ساختند زابر رحمت قطرات لطف نخت تیر مرقعات دجان چون نگزد</p>

<p>سر دیا بر طرف جواز فیض ابرو و نشان از دیا من مکرست آمد نسیم رحمتی بقصه کوته جامی اہل فضل و کثرت خسر و غازی مغر ملک و دین سلطان حسین</p>	<p>حلقہ سبز زمر در رنگ بر تازہ شد جان عالم زان نسیم روح پرور تازہ از شحاب لطیف شاہ عدل گستر تازہ آن حسن خلقی کرد آثار حید تازہ</p>
<p>باد ہر دم روزیش فیروز بیگر کرد رسم فیروزی درین فیروزہ منظر تازہ شد</p>	
<p>اگر ہر شب در بستر نرم از جسم نرم فستد چو در جانم زوی آتش برون از زویشم نشست اندر سرم سنگ جنایت اگر سرم منجو اہم کشتت کوی دل با آن لب غمرہ چو بیتو میخورم ساغر تہی ناگشتہ برگرد تبر اقدام از عشقت بظاہر بود آنگہ مکتوم</p>	<p>ز چاک سینہ چون آتش جہد و بترسم فستد سباد اود جہیم مہلبست خاک سرم فستد فستد بہتر کہ ازین تاج کرامت ساز سرم فستد کہ خونخوارند و خونریز این سخن چون سرم فستد ز قطرہ قطرہ خون کہ ہر قرہ در ساغر سرم فستد کہ عشق تو ز دیگر خوبرویان بہتر سرم فستد</p>
<p>بعد عافیت کہ دم ہو آ آب خیال جا چو دانستم کرد و ہر دم با سے دیگرم فستد</p>	
<p>لعل لب بلطف حکایت نیکند صد بار بیش پیش تو گفتم درد دل دل با سبک تو شرح دین غصہ قریب</p>	<p>چشم خوشت نظر معنایت نیکند درد کہ در دل تو سرایت نیکند از دوستان غیر حکایت نیکند</p>

نخواہد قنبر پروانہ را شمع	از ان در بزم خود میسوزد شمع
خوشست از باد تو پیوستہ جامی و لے ایندم بدیدار تو خوشتر	
<p>عاشقم بیدلم غریب و اسیر بابیاد تو زنده میمانم چه عجب کز تو ام گزیری نیست آب جویای سر و قامت ابر و غمزہ بتی آپے صید ہر دم از اشک سرخ بر رخ زرد</p>	<p>کارم از دست رفت شمع گیر ورنہ ہجران نمیکند تقصیر نیست کس از جان بخش گزیر گر چه بادش کشیدہ در زنجیر گوشہ گیر از کمان بیگن تیر شرح شوق تو میکنم تقریر</p>
جامی آشفستہ جوانی شد سود کے داروش نصیحت پیر	
<p>بنجوم گر کشتہ تیغ اے شکر حسہ امان بگذرم گفتمی بجا کت کمن با قدش اے دل یا و طوبی برخ نخل خیال او کشیدے رقیب احوال در دم نیک اند</p>	<p>نخواہد شد متنائے کوناز سر حسہ ارا سر و من زین فکر گیر مشو بہر سخط مرغ شاخ دیگر زدی اے اشک آخر سکہ پرز سگ کویت از وسد بار بہت</p>

بہر علیحدہ بنجاک پاسے لت	در اشکم را کہ غلطان ساختند
ہر کج بجلان کنان راندی سمند	عاشقان از دیدہ میدان ساختند

خواست جامی کز بتان بند و نظر	
آن دو رخ بازش پشیمان ساختند	

ای رشکیں طہرات در ہر کج بندی گر	رشتہ جانرا بہر موسے تو پیویدہ گر
زلت تو یارب چہ زنجیر بست کز سودا گر	ہر زمان دیوانہ میگردد و خرد شدہ گر
چون رہد سکیں لم زان جہنم و زخم کہ	ہر غمی صد حلقہ و ہر حلقہ بندے گر
گر پد خورشید و ما در ماہ باشند فی لیل	بر زمین نماید بخون چو توف زندی گر
تا سماع قول مطرب و پند من حکیم	خوش نمی آرم کہ دارم در بندی گر
محتسب سو گندم از می داد و عمد گل سید	وہ کہ میباید شکستن باز سو گندی گر

دل گرفت از جامہ جامی رہ میخانہ پیرس	
تا پیے معشوق وے گیریم یکمندے دگر	

ز رشک قدرت امیر و سمنبر	بصد پارہ و سلی وارد صنوبر
باغ خلد اگر شاخ گلچیں بہست	تو آن شاخ گلچیں شوخ دلبر
نہال حسنہ و ماچشم واریم	کہ آرمیت باب دیدہ و دربر
مرا کشتی و تکبیرے یہ گفتی	چو سنگین دل کسے اللہ اکبر
کنایت زان لبیک پیشین	شراب سلسیل و آب کوثر

بادۂ لعل بر غصہ ایام زدل	مدعی گز بود کو برد از غصہ سیر
زیر این پردہ زنگار کی محرم نیست	پردہ بکشا زخ پردہ نشینان ضمیر
جامی آن راز کہ در پردہ معنی نہفت لے کلک تو اد اگر د باحسان فیہ	
روزہ چون سید کے شیریں لہر	کر د و لب بنیم دہانت پر شکر
ماہ روزہ گر خورے شکر چھپاک	نہست روزہ ماہ من بر ماہ و خور
مردمان در روزہ و عشاق را	ہر دم از دیدار تو عیدے دگر
روزہ داران بین ہمہ شتاق عید	من بوصلت از ہمہ شتاق تر
تا دہان بستم بروزہ از حسدا	خواہم آن حلو ال شبام و سحر
روزہ داران را نیامد ماہ عید	با وجود ابر و انت فطر
ہر نماز شام جاسے بے بہت مے کشاید روزہ از خون جگر	
لے ترا از گل سیراب تنے نازک تر	برتن از برگ سمن پیرہنے نازک تر
نہست بدیچ بدن رست بطین بقبا	نہست در بیچ بجا رین بد نازک تر
ہر شہید یکہ شمشیر تو خود دہشتہ داک	گر نباشد ز حریر شش کفنے نازک تر
منہ از دست کمان ایدک جامہ سپر	کہ ندیدم ز تو ناوک گلنے نازک تر
زمین ہمہ تازہ نہالان کہ میر آمدہ اند	نہست کس از تو سیب فتنے نازک تر

بنفشه گرد گل در خواب بیدم	سمنبر شد بدان زلف سنبه
چو غوش باشد نیزم عشق جامی	سے اندر جام و لب سر در برابر
عمیدست دار و هر کسی غم تماشا دگر صد خوب پیش آید را خاطر نیا ساید مرا نه ره مراد خانه نه جای در کاشانه بلکه است از غم جان تن جز نخواستیم بستن از من چه پیر این آن خواجگان ای بران لے فاخته دل می نهی بر قامت سحر و	مارا نباشد غیر تو در دل بسینا دگر زینا چون بکشايد مرا چون عاشق جایی دگر هر خطه چون دیوانه گردد هم جوی دگر می بین برمت سوسن مرز و دزد دگر مکوم فرما تخم بجان نبود مرا دگر گوئی نداری آگهی از قد و بالایی دگر
جامی نخواهد از تو دل زیرا که در چین و چگل	همچون توئی اے جان و دل نبود دلارادگ
ز دسحر طایر قدسم زهر سدره صفیر قدسیان بهر تو از سسته عشرتگانش دو کمانداریان تو چه مقصود هست بگسل از دل سیر از جان که گزیرستان پس بجایست که عکس رخ آویخته است ختم دیرینه می پیر نیست ایاسات	که درین دام که حادثه آرام گیر تو درین نمکه چون غمزدگان ندهی سر خویش را بهر چه انداخته و در چو تیر دلبران شاید دل نه که از نیست گیر جرم آئینه بود دگر نبود عکس پذیر هر دم فیض دگر می رسد از بلن پیر

	جذبہ شوق رخسار بر روز خود چاہے را	
	باد آسوده درین خواب گران تا دم صبح	
	صدای نوبت جاہ و جلال او بادا	
	درین مقرنس زنگار خور و تا دم صبح	
<p>خطیبت بر گل ریز شکست مسطور بملک حسن سلیمان توئی و لب خاتم غما چشم تو دارم ز جام لعل لبت تو در میان و بر تو هر شب گردان مجوی شیوہ زندان ز شیخ شهر گزیت حریم میکده خوش ما نیست کو ضوآن بدور عاطفت شاه میکشدر جامے سپهر مرتبه سلطان ابو سعید که شد</p>	<p>که باد آفت چشم بد از جمال تو نور بگرد خاتم تو صفت کشیده لشکر مود بیکد و جرمه بیخشاے بر من محمود فلک بگرد زمین با هزار مشعل نور ز ذوق درد کشان بهر منبت غرور که خاک و بی این در کشد بگیس و حور ز جام ساقی بزم صفا شراب بطور سراے عدل ز معمار عدل او محمود</p>	<p>ای ترا دامن گلبرگ بهاری پاک تر ریختی صد بگینه را خون که تیغ گشت بد تا دل غمناک از خود شادمان بدیدم ترا نیکو از اینست پاک از خون عاشق بختن شویم از آب مره سازم زلف نشین</p>
<p>غنچه دارم هر دم از شوق گریبان کتر نیست شوخی از تو در عاشق کجای کتر حد اندام که بشم هر زمان غمناک تر گر مرا کشی چه پاک تر از همه بیباک تر چون شود از خون من آن حلقه قر کتر</p>		

تا کشد غنچہ خیالت بگذر سو چین
باب نازک و از لب بینی نازک تر

نازکی سخت و صفت کند جامے بس

زانکہ گفتن نتوان زین سخن نازک تر

ز بے زفتنه ترا هر طرف سپاه دگر
ز ظلم چشم تو هر گوشه داد خواه دگر
کجا روم که زدست غمت کنم فریاد
که نیست خبر تو درین ملک باد دگر
چه جان دہیم ز غم غیر خار نو میدے
نروید از گل مابید لان گیاه دگر
گویی که بر سر راه تو منتظر باشم
مکن عینم خدارا گذر براہ دگر
حدیث شوق بنا بر تو چون کنم روشن
که خدایے ندارم برین گواه دگر
اگر چنین دند از سینه شعله آتش
جهان بسوزد اگر بر کشیم آہ دگر

مکش بر تیغ تغافل کینه جامے را

چه سود از آنکہ شود کشته بیگناه دگر

اللہ اللہ ز کجا میرسد آن غیرت حور
بہ جو خورشید فرو ہستہ رخ برقع نور
مے خرامد ز سر پر دہ اجلالی بطون
تا ز مد جلوه کنان خمیہ بصحرائے ظہور
بیکشاید ز سر گنج گرا نمایہ طلسم
تا دہد حاصل آن گنج بہر فلس عور
ہر کجا سایہ ز نقش مجسمت و فریب
ہر کجا پرتو رویش ہمہ عشق شست سر و
ہمہ دلدادہ او نید چہ ہشار و چست
ہمہ دیوانہ او نید چہ نزدیک چہ دور
ہر چہ نیک کند صبر بر و آسانست
مشکل امینست کہ بے او نتوان بود صبور

ازان دارد ز گل غنچه دلے پر	کند گل چون خست خود را صنوبر
بریدش باغبان کا سحر باجر	مین آزاد را کشت از غمت سحر
ترا تلخ آید آرس حق بود مر	چکویم جریمه جاست حق است
بدندان گیسو زنگشت تحیر	پرستم هر که بیند ساعد تو
که بس و بیج و تابست از بکسر	لکش آن زلف این چرا می بای
نشانید از فروز و دستان بکسر	تواضع میکنم پیش سگانت

شد از گریه تر تن چون سحر جاسے
منان در اشک همچون رشته د

رب سهل علیه کل اسیر	شد زلفت دل شکسته اسیر
اینچه دارم من از قلیل و کثیر	صبر اندک عزم فراوانست
سنتفیض ز فیض باطن سپر	پیر من خم باد و کهن ست
که نه غایبم ز پیشش غمیب	رفیق از چشم و حاضرست خدا
بر من حسنه کا تنگ گیر	وعدہ بوسه باد بهان مفلکن
تحفه جان بلطف خود بیندیر	بنده جامی اگر شد مشیت

نیت بر طبع نازک پنهان
نکته تحفه الفقیر حقیق

عزیزیت انور چشم جهان بین ماست یا
بے نور مانده چشم جهان بین کجاست یا

بود خاک آستان از غبار غیر پاک	شدر شست دسک آب چشم که چون
رخش بیرون ران که بهر پایوس مرکبت شد جہانے بر سرہ خاک جامی خاک تر	
شدر مہ عید از شفق چون جام زرباز آشکا چرخ باقدنگو سالی کشد دهن بخون تخم عشرت زاب میرود بجاک سیکہ تشہ لب دیم ساقی جرہ برافشان شیشہ صاف ارنباشد کوسال دہیا حال ما در بزم زندان از می ساوغ خوش	یعنی از آب شفق گون جام زند خالی تا شبے آرد چنین فرخندہ ماہے دکن ایکہ داری دسترس تخمی درین مرغ کا نشا کشد کشت اسحاب لطف بازیا رند در آشام را با این تخلصا چہ کا محتب بہر خدا مارا جمال خود گذار
سرفرو بردن بدلق زند جامے تاسکے عید شد رو پاسے خم گریو بظرت سر راکر	
ای ہانت لب لب ہان شیرین تر نرسد بال لب تولاف سخن طوطے را در دل تنگ لبست چو شکر شیرینیت کلاک تصور اگر خود زنی از قند جود نمشکر گر چہ ز ستر بقدم شیرین ست جامی از وصف لبست کر بشکینت چہ	خندہ شیرین سخن گفتن از ان شیرین گر چہ بہت از ہمہ شیرین سخنان شیرین لیکے دیدہ خوانا بہ نشان شیرین صور قے از تو کشیدن نتوان شیرین نیست از قند قواسے سر رواں شیرین نکتہ نایدا از آتش زبان شیرین

دای گرنہ مددگار شود بہت پیر زیر پہلوی سن آن نرم تراید از پیر گر کنم بخودے بر سن بچارہ گیر نتوان نقش جفاستنت از لوح پیر	رہنما اہل طریقت شد از تازہ جان گر کنم بر سر کوے تو ز خار استر جذبہ عشق تو ام طور سنہ دبر ہم زد چند گریم ز عمت گاہ کز سن رشخہ در
---	--

جامی آمد بر کوی تو جان بکیت دست گر چہ این تحفہ بودیش بگان تو حقیر	
--	--

گل بخشید خوش زہر دوشتر و صلیبا در بہار ان غنچہ را دل خرم و خندان شا مینا پیدالہ زارم عشرت الم ہمیشہ آرزو دارم کہ گیرم در کنار کشتے و اسن افشان از غبار غم کہ از باران آبیا فی میکند در جوے کار آیتہ	خاصہ بعد از محنت ہجران در درہ انتظار غنچہ ز دل چون دل غنیمت ست باران داعشا محنت دوری کہ بدل بود اے خوش اندم کار کو خوش گیرم در کنار چون دل عاشق صفا بردہ من جو غبار شاد گل زان کشاید رخ بطافت نیبا
--	---

آن سی قد گر کند بزد جامے گذر بہر پا بوسے از گل سر بر آرد سبزہ وار	
--	--

دارم از اشک جگر گون جلدہ چون کنار سیل چشم دجلہ یارم گر شود ما دجلہ با کے قتادے بر خراب آباد بندہ دم	بر کنار دجلہ دور از یار و محبوب را دیا چون سواد دیدہ ام در ما کند بغلہ در گر نبردی آرزوی خیرم از کیت زمام
---	---

خورشید اوج کنگره کبریاست یار تا بار قریب عدم و از من جداست یار با من در نیمقام ندانم چراست یار کز چهره صبح دولت مال فریاست یار یار سے نباشد اینک بر خجسته رست یار	بہ خاک رہ چو سایہ قتلیم و بچیان اردی حدت ہدم ہترار موی من یک جاتنگہ من جان مان مقام بدن تیرہ شکر ظلمت ہجران شہم بود نم بوعده رست نہ رنجہ شد ز من
---	--

جائی تو وصل خواستی از بار واد فراق

گر عاشقی خواہد بجز آنکند و است

قاسم پاپ مانہ شذیرین شک و سرایم بسر دل من چون برود یکم از اینجاریہ از نیالش نیست شکار چشم ارباب نظر سیم کو خامی مکن من پیش و لاف از حیر می نمی از حلقہ اسے خویش انعم علیہ سیم بر بالاسے زر نیزم مدام از غنیمت	سندھ ز باگیہ ست چاکر دای سیمبر استین بخارہ راہ خلاص ہر خط آئین ان کہ حلقہ بود گوش تو ہر گزی رگز نیست اینختگی پیش بنا گوش تو گوش داع بران سنگان از حلقہ باشد تو تا ترا ز دیدہ ام از حلقہ بر بالاسی ہم
--	---

لعل جامی را لعل صفت حلقہ و خود گوش کن

گویی خود در حیران حلقہ خود گوش کن

دل صد پیر و جوان ہست عشق تو سیر دین اعتدال طرقت پین نہدی از پی تیر	گر چہ طفلی و بنوزت مشک آلود شیر چہ تیر خورم ساز کہ بار سے بعلیل
---	--

<p>پے قتلش تادہ سوسن شمشیرن سیر نہادہ صحنہاے لعلیج در عدک سیر</p>	<p>نبفشہ سر فگند و فشم بر طرف جو گویا درخت گل زنا ز آن سحر بہر قلع نوشا</p>
<p>قوانی سخ مرغان کو خوشن باشید و ربتان کہ جامی آمدست از جملہ در لطف سخن بہر</p>	
<p>سیکتم بار و گر دیدہ بدیدار تو باز کہ ترا چہرہ بود باد و مرادیدہ فراز ہمچو شمع ہنری نیست بجز سوز و گداز زادہ بخیر از عشق مجرب اب نماز کہ ہم روی ادب پیش تو بر خاک نیاد ہر کہ ادراک حقیقت کند از حرف مجاز</p>	<p>لہذا محمد کہ بعد از سفر دور و دراز قرہ بہم نرزم پیش تو آرمی نہ خوش است نماشد از عشق تو سر رشته کارم رون با وجود خم ابروی تو ام مے خواند لیک در شرع و فانیست نماز بازان پے توحید برد از الف قامت تو</p>
<p>جامی از شوق مقام تو نوای کہ زند بہر عشاق رہ بہت بود سوے مجاز</p>	
<p>دلہ زان فتنہ خون دیدہ خونیر کہ را باشد چنین زلف دلاویر ترا اگر میل قتل ماست بر خیر زد و دآہ مشتاقان پرہیر بود سنج محبت راحت آئینر</p>	<p>خط فتنہ است لبہا فتنہ آئینر ولی آوینہ زلفت زہر مو ز شکل قامت شد کشتہ خلق تو چہشی و بود و دآفت چشم خوشم با محنت درد تو آرس</p>

<p>این نه باغ دادخارستان سیداللیک وقت کوچ آمد بیدای ساربان بار هر دم از شوق سفر حوین اشتران سرخ سو</p>	<p>نیست جز ارباب دل ادل نه خارا و گکار تا بکے باشد دل از بغدا و یا نم زیر بار میکنند بر کو زردم قطره های خون قطار</p>
<p>پشت خم کرد و چو گردون ناله را در بادیه گر شود با پارهای دل برد جامی سوا</p>	
<p>ای سحر و ترا سنبل مشکین بر هست سنبل مجین شاه ریاحین لیکن تا ترا دیده ام از حسن جهان به نیار شاه دوران اگر این شکل و شامل بنید هر شب هم فکند شعله یالین و بود سین دندان به تبسم نهار و پسین</p>	<p>عقلم از سر بر بودی دل و دین بر آمده کا کلت از شاه ریاحین بر میگشتم پیش تو چشم جهان بین بر تخت جاہت دید و افسر تمکین بر نا سحر مشعلم از مشعلہ بالین بر کاید آل خوشترم از خواندن یاقین بر</p>
<p>جامی این نظم بخوان تا فلک از بهر نثار دانهار یزدت از رسته پروین بر سر</p>	
<p>خوشا گل گدست از ناز نیاں چنین بر دیاری ببالین سر نهادن گیسو غنا همانا لاله شمع جمع فوخران باغ آمد سمانیست پس شکل شاه اندر چنین غنچه</p>	<p>بساط سبز زیر پا و چتر نارون بر پے بیمار پریشانش آمده سر و چین بر که دارد شعله آتش میان انجمن بر کش آورد دست شمع گل بطبع خوشین بر</p>

	زود خواہد بود کار و خار بہر اہل راز	
	ہمچو جامی صد گل منی بیرون از بطع تیز	
	تو مرغ زیرے کے از دام دیو و دگرین	
	یکے بگوشتن ز ہر صفتان بد بگزین	
	کہ ذکر اس بکن از گفتن گوئی بد بگزین	
	اگر صفای رسدے دار ہی از حد بگزین	
	یہ بخش دوسہ روزا بعم ایہ بگزین	
	نہ بقبولن از قبائل فی زرد بگزین	
	دل از قید حریفان بیخود بگزین	
	قبول صحبت نیکان اگر نہ بارے	
	بست اس بچہ عشق امیر پستز این صفت	
	اگر بخون بد مدتا بکے ز اہل صفت	
	مدہ بر صفت عالی حیات باقی را	
	یہ صفت غایت در قبول در کشان	
	نیمہ مایہ ہرنیک بہ توفی چاہے	
	خلاصی از ہمد سے بایدت ز خود بگزین	
	آید بہار و گلرخ من در سنہ ہنوز	
	شاخ شکوفہ از نظر وے بہت لیک	
	آمد بر درخت گل آما چہ سنہ	
	از سر و گل چہ سودہ بگفتن کہ من	
	یا باہ بہت بہت چہ رخ رسیدہ	
	کشتا از بیل لالہ و نہ لیس کہ بایست	
	نہ بکشتن خدہ در مان در چمن گل	
	خندیدہ باغ و چشم من از گریہ ہنوز	
	باشد ز آہ سر و منش صد خطر ہنوز	
	چون آن نہال تازہ نیامد بر ہنوز	
	زان سر و گل گذار نہارم خیر ہنوز	
	سنگشاں نہ دیبہ نہان گذر ہنوز	
	چشم و چراغ و صافہ نظر ہنوز	
	جانی چہ نہ از غرق خون بجز ہنوز	

انشا کرد در رویت آفریت	الامی مایه تبریزی چون خور
چو مولاناست جامی است عشقت	تو بار خاندن رخشان سر پیریت
ماند تن از کار و جان طالب جانان کام طالب لب تنگ دهانان سویہ کنان از غم دوی میانان لب نکشاده بان نژدہ رسانان کردی نایافته باد عنانان تشنہ ریش منند تیر زبانان	پیر شدیم و بدل داغ جوانان رشته دندان کشار خند حوانان تن شدہ موسی و موگشته سفید دلم مردہ صد سالہ را نژدہ تو جانان خاک تو ام دست من بر کایت رسد لب سخن بستام غنچہ دشت مایہ خوانان
جامی اگر چه نماد نظم ترا و نستے	سخنر طبع تواند محسوس بیانان
یاد کن از برب زبیر عمر و مے و پیام نیر ز ابیر و زین که گرد بر سر ز سیم پیر سیکند آہنگ ایک از باز آہنگ نیر نفسگان باغ دارند انتظار سیتخیر مے نهند در راہ شان امروہ و خلد ریتخیر باد عمر سروران کور و بیاد این زبیر	از غزان برگ زان نیران او گلچیر نیر شدند افشان نقش مینازنگ میسازد پیر باغ شد بزرگ اکنون ہم خوش آہنگان سبزہ موقوف بہار آمد بزرگل بے ہر گل راحت کہ گلبن اوستا ز اپت سر و ماند آزاد آسبے کہ گلبار اسید

<p>ره جانب این نمکده تنگ مینداز در حلقه مرغان حرم سنگ مینداز در آئینه صاف دلان رنگ مینداز چنگ تمام از چنگ خم دین چنگ مینداز در کوزه در گرمی گل رنگ مینداز</p>	<p>و قف غم و در دست دل می نیش سختی دل خویش گو پیش رفیقان بر عارض چون سیم میفر خط شکین هر خدیبه قانون بود ناله زارم من بسته ام از آب غم و دست این</p>
<p>جامی بقدرش شعر تراست شد آهنگ این ز فرم شوق ز آهنگ مینداز</p>	
<p>ز آب قره بکوی تو پا در گلم هنوز در گریه دفغان ز لب محلم هنوز در مستی از دوال محل تو بگلم هنوز با من ددل مباش که من کی گلم هنوز تو تیغ ناکشیده ز بلم هنوز مستغرق مشایده تا تلم هنوز</p>	<p>رفتی و من ملازم این منزل هنوز را ندی چو برق محل خود گم من چون بگست چون تمام سر رشته جانت ای گشته دل ز تیغ جنای تو ام دوخم من مرغ نیم بلم از شوق تیغ تو فرسود جسم غرقه نخون زیر خاک من</p>
<p>جامی نهاد چشم لطاف قرار خویش یعنی به شکل ابرو تو مالتم هنوز</p>	
<p>تشنه و در اقامه جز آب نه بیند هرگز چون خم زلفت تو تلاب نه بیند هرگز</p>	<p>دیدم خرفاک درت خواب نه بیند هرگز چشم تلاب او بهر کشش خاطر ما</p>

یاد بادت که زمن یاد نکردی هرگز	دل ناشاد مرا شاؤنکر دے هرگز
کردم آباد بصد خون جگر خانه چشم	جادوین منزل آباد نکردے هرگز
گوشت ای سمیر از حلقه زر گشت گرا	یا تو خود گوش به فریاد نکردے هرگز
بارها از لب خود عشوه شیرین داد	نکر جان کندن فرما د نکردی هرگز
یافتی بر سر من منصب چاهی لیکن	کار بر قاعده داد نکردے هرگز
حسن ارشاد همین بسکه در اطوار سلوک	جز بحسن خودم ارشاد نکردی هرگز

بنده جامی نکند از تو جز این آزادی	که ز بند خودش آزاد نکردے هرگز
-----------------------------------	-------------------------------

فرمان بگذرے سرو سرفراز	چو سایه سرور از پا در انداز
بنارم چشم مست را که با من	کند صد ناز پیش از بهر کیان
ز عم گفتم سوزان پیمناست	کز آتش شمع را گویند مگذا
رقیب کشته شد احم شد	خوشت احمد را بسل ز آغاذ
ساز و بے تو مارا هیچ چاره	بیایچ رگان را چاره سا
چو پر یکشاد مرغ جان پرویز	بیام قصر شیرین کرد پرواز

جدامند ز تو جامے نالید	ز کشته بر نیاید هرگز آواز
تیر فرقه تنه ابد تنگ بیند از	زین پیش میان دل و جان جنبید

فراغ مجلس از شمع بهم بس فراغ از دولت شاه هشتم بس بگر بسته ز خون نه در هم بس	چراغ کشم بهر چراغی مرا گرد دولت شاهنشاهی نیست زیر دین گر لباس تو بپوشیت	
	چو جامی گر نه کوته استینم ز پشت سفل دست کوتهم بس	
عید ماو عیدی ماویدن مدوحی تو بس همچو عید ما مبارک نیست عید همگی بس همچو صبح از مهر دل با ما برآورد مکنفس زاع با کل بدم و بلبل گرفتار قفس دو دوزخ و دلاجرم هر جاننده آتش نخس عید آن عده را دیگر میفکن شریک بس	عید شد هر کس یاری عیدنی دارد و بس عید مردم دیدن مه عید ما دیدار تو صدق ما چون دشت شد آخر حاجی رشید ما اسیر هر خلقه محرم بزم وصال سوخت جان من اگر آهی کشم معذور پرده گفتی انگشتم بس روز عید ز پیش رخ	
	میرسد فریاد جامی بے زنت هر شب اے مه نامهربان زور بفرمادش برش	
در چشم ترجم نمائی چه کند کس آن لحظه اگر نیز نیائی چه کند کس گرد بر کشد در و جدائی چه کند کس از نیل ترغالبه سائی چه کند کس	گرد روی بگردم تنائی چه کند کس آئی برم آندم که شوی از مهر فارغ هر روز جدا از تو کشم محنت در و چون زلف تو برداسن گل غالیه سایه	

<p>ہر زمان دل لبک گویتو شاقیست ہر کہ در کو تو پہلو بسر خاک نند دو دو من گرشب از نینسان ہونند نور طاعت کہ دل از سجدہ ابرو تو تو</p>	<p>سیرے از صحبت اجابت بنید ہرگز راحت از بستر سخبات بنید ہرگز خانہ ام پر تو مہتاب نہ بنید ہرگز عابد شمس بہ محراب نہ بنید ہرگز</p>
<p>جامی آن صوفی صافیت کہ با یاولبت خرقہ خردہن کے ناب نہ بیند ہرگز</p>	
<p>ز ہی ہزار دشت شرمندہ بنیز ز دست عشق تو دادا کہ خواہم مکن بے سوجہ مارا گندگا گذشتی و بعد باز و کرشمہ چو خوش آباد شد کوئی بات کہ ہلاک جان من شد</p>	<p>ز قیل عشق تو سلطان سپینیز کہ دار و داغ عشقت باؤشیز چو کشتن قیوانی بے گنہیز نکر دی سکوشتا خان نگہیز فدائیش باد مسجد خائفہ نیز حصار ابر شکن طرقت کلاہیز</p>
<p>قدم کے می نمی چشم جامے کہ کتر وارش از خاک رہ نیز</p>	
<p>درین رہہ خضر بہت ہر ہم بس حریف گنج حلو تخانہ فطر طراز آئین دلقی تجرید</p>	<p>حریم نیستے منزل گم بس دل ہشیار و جان گم بس و ما توفیقی الا باللہم بس</p>

اگر تو فریاد من از ضعف نتواند رسید	اے همه فریاد من از تو تو بفریاد من رسید
بر درش خرمی نوشتی از کمال ضعف دل	گر بود در خانه کس جامی همین بکیرت پس
ای باد صبح آن گل سیراب را پیرس از مالک کرده ایم چو دریانه گریه چشم کوته کنم حدیث ز زندان پاکباز احباب از قرقش از ویدہ نورفت دل را بدین سبجو کمان پیش ابرویش جان کز خم رسید ز نوشتن لبش سبجو	وان ماه شب ز جہانتاب را پیرس آن در تاب گوهر سیراب را پیرس یار دروغ وعده قلاب را پیرس آن نور بخش دیدہ احباب را پیرس آن بت پرست گوشه محراب را پیرس از حال بلوطی آن شکر تاب را پیرس
جامی بخواب بیکمہ در کنار دوست	تعبیر خواب عاشق بخواب را پیرس
آن دو رخ را جامع آیات زیبایی شناس حال حال سینه کار بر حرقہ میدارم نہان پاس انفس است میگویم طریق را عشق مربع عمر را شدہ گوئی وقت و درو اگر نیایی توبہ دیدن شدہ بجز لکڑہست بالباس فقر تا بخلعت شاہی درست	خوب رویان کردہ ز انجا آیت حسن تقبال فاش خواهم گفت ازین بہین پیچم در کمال جان فدا از ہلای کاین نفس داشت پاس کز خیال ابروین خم گشت پشت چرخ روشن محکم از خشت سر خم قصر عیشم را ساس درشت باشد جامہ نمی طلعت نمی پلاس

هوش از بر بانی و خرو صبر توان کرد جامی اگر آن شوخ نهد مائده وصل	گر صبر هم از دل بر بانی چه کند کس زان خوان کرم غیر گدائی چه کند کس
گفتی که خذر کن ز یلا چون تو بلا جوی سهر تا قدم آشوب و بلای چه کند کس	
جام لعاش نک از یاده گلنگ مهر جلوه شاهد گل بن سحر از حجاب ناز تنگستان ترا کام دل اندر غیب است عاشق کام طلب را ز غم دور و دلو نام من بایه تنگ ست بجائی که منم با دپایان نتواند ره عشق سپرد	نالایک شنو از زهره خنگ مهر موجب ناله مرغان شباهنگ مهر تیر این نکته بیک از دهن تنگ مهر مطرب بزم نشین را ز صفت خنگ مهر قفه نام بگو قاعده تنگ مهر قطع این مرعله از بارگه لنگ مهر
جامی اسید وصال حرم ارمست ترا راه می بینم قدم میرن و فرنگ مهر	
رفت عقل صبر پیش از میل کن از نال تا بود جان و دین او و عارض خال از دلم شوق تو خیزد و ز دلت مهر قریب کی نفس خواهم بر آید لیک بے تو چون کنم چون تم گو بود اندر ضعف تا رخسار	کاروان بشکر روان غم طریقت نیا در چون نیر بے آید از زهر مسکین نفس از گل آس گل در درنگ غار احوال تو مرا جانی و بجان بر نمی زای نفس از همش بستی بستی با و پروا بال کس

لب مهر یلماست و بر کوه غم غلام خط	اجازت ده خدارا تا بجوم بهر تخلص
نمادی پاکبوی عاشقی جامی ز سر مگر بذر	ز مرد مهر که است آنکس که از کشتن لودیش
نمادی لعل نشان بنگارش در اشکم شد از عکس لب لعل ترا از هر طرف در گوش لعلیت چه بودی که کین لعل تو دیر ز لعلت گر کنم در یوزره کامی عرا بر بفره لعلیت آتا	سیل و ماه را کردی هم آغوش منش در دیده جا کردم تو در گوش چنان لعلی که از جان می برد که کردی لعل شیرین را فراموش بلو لعل را گیر که خاموش از آن خونیکه در دل نیزندوش
ز لعلش چون نداری رنگ جامی	ز خون دل شراب لعل مینوش
رو چون ندی لعل عشق تو شاه سازش دل که بیدگشت خون از غم پایوس تو سوخست ز تاب خورخت کاش بدید جان خوادم اگر دمی ز غم به تو به عشرت و طرب چون بصف لعل توا ز پی سجد و سر خم از چه بیم اگر دهر زعت آیم آن نقع	بر عقل و صبر دین میر سپاه سازش تا برسد بجام دل از شره را سازش ماز سواد چشم خود چتر سپاه سازش یا تو بگذرد و بل مایه آه سازش کفشم اگر بسوزد آفسر چاه سازش من یک جان ز تن کشم رشته چاه سازش

	کم شنو آوازه طاس فلک جامی که بود آن سه سوانی کنعانیان ز آواز طاس	
<p>سرنه بچرخ خط این دایره زنگارش سایه بر بام فلک می فکند دیوارش دای من گرفتارند بگردنمارش کارمایافت کشاد از گره زنگارش سر آن کابردانسته مکن انکارش تقد نفاس غریب است غیبت درش که ز تو نابه دل عمل بود منتقارش بود آن حسن او الطف معانی نازش</p>		<p>گردش جام کز دمنع ازل بر کارش سر ماود در نیانه که از رفعت و قد نسبت وجه من مخمور زجر این دلق کهن بنده بر مغنم که در اطوار سلوک خیرستان طلبه هر چه کند باده فروس گسل بکتیس از صحبت عیسی انفسان طبع گویا که من آن طوطی شکنت جامی اشعار دلاویز تو خست نفیس</p>
	همه قافله مهند روان کن که رسد شرف مهر قبول از ملک التجارش	
<p>همانا در جفا کار کن نوشتی بوح بتن غمزه کن جام میان هر دو پیش درست ز لب سلامی تا کنم فی الحال ردان پیش خون ز جو حد و کمال بود آن حلقه در تنگی غزون از حلقه پیش</p>		<p>رفت گز خط مشکین ز من صفو پیش فتاواند ز کشاکش دل ز تخم و آبرو پیش متاع جان به خواهی زمین ز خودی آبی بنجم حکم فتح الباب اشک مار قم نیزد لکر گرد میانست که شود چون هم خود حلقه</p>

خو امان میرود آن رخ و صید دل بیایش	بجون سلطان نازک با چشم مست قماش
زمین اینکشان بکنده شب بشتاب امبار	بیفتان کرد او بارین از دامن اقباش
چو سحر گشته ام از ضعف کو آن قوت ختم	که نیم خویش را در کور طفیل مور پاش
شدم بے اوز سوی زار تر کونامه بر مرغی	که ندیم در میان نامہ خود را بر پرواش
جوان شوق و خود کاست باز خویش در	کجا در دل کند جانید پیران کمن ساش
خط فلک بسته ریانیست گرد چشمه حیوان	نشدیدم آن بجان بغیر از دانه عاش

بجون دیدہ صورت لبست نمرج حال خود جامی	
که می گوید بان سلطان خوبان صورت عاش	

هر دم آیم بردت بادیدہ خونبار خویش	تا طفیل دیگران نکایم از دیدار خویش
تا که ازمین بخت بی اقبال ناویدہ رخت	روی حرام آورم در گوشه او باز خویش
و بدت شوار نادیدن ازان دشوار تر	پون کنم پیش کم گویم قصہ دشوار خویش
بزم وصلت جایا کاست من اینان ختم	چون سگام جامی در سایہ دیوار خویش
ای رسوز عاشقان حسن تر از بارگرم	نایم سوز بر بے گرمی بازار خویش
از خندنگ خود چونی سوراخ کن سینہ ام	تا دم یکدم برون در دل افکار خویش

کار جامی عشق خوبانست ہر سو عالمی	
در بے انکار داد او همچنان در کار خویش	

ولا ملازم زندان در و کش می باش	بر چه میرسد از صاف در و خوش می باش
--------------------------------	------------------------------------

	بر سر جامی از روی تیغ و شمشیر گشته تیغ دگر برین که تا عذر گناه سازش	
که جمله شیخ تراش آمدند و شیخ فروش تنی دین و خرد خالی از بصیرت و پویش نه در درون و از شعله محبت جوش که کاش ازین ندیان دور شود خاموش ز بار سر نه بود غیر درد و گردن و گوش ز سر زرق ریای پیشگان از زرق پوش		فغان ز ابلهی این خزان بیدم و گوش شوند هر دوسه ز شوکرید نادانی نه بر برون می از لطف هدایت نو گهی که در سخن آید هوس کند سماع دگر جوش شود حاصل مراقبه اش نگاهدار خدا یا مدام جامی را
	لبکوش هوش رسان از جرم میکرده اش صدای بے بعدستان و یانگ نوشا تو	
نمیت جز زرق و ریاق عده هلاک نه ز آقا و تو نیست و نه از انجامش میکند رودل خاص قبول عاشش که قند طائر و قند مادر و دایمش می بود روح قدس فیض صیات از جانش تمام کس نمیت بدون نورق و عاشش می شمارد خرد از دایره انعامش		شیخ خود بین که با سلام بر آمدش خویش را وقت اسرار شناسد لکن جز قبول دل عاش نبوده کام و دام تزدیر نهاد دست خدا یا پند جذایر خرابات که در مجلس انش گرچه از حاصل خود دفتر ایام ثبت هر که بر نعمت او شکر نگوید جامی

<p>ستندنی جام سبوست بگیون اد زان لسان عاشقان به حدی رین می نیم آن لب و تار پرت ویش خال را خوش آنکه خواهم زان صدم بوسه بکسیرم</p>	<p>صوفی و شان صافی و لایان در دوش ساقی ز کیو او جان مطرب کیو کرش افتاده و چین خطا سگین سی اجیش من یک دتا اواز گرم نبشته سیرنج و نش</p>
<p>جامی صلاهی باده ده که هر چه گوئی باده به بر سر سبوی باده نه تا چندین دستارش</p>	
<p>و لم که شوق لبست داور تبرت پیش چه جای طعن لم را بهشتی از لب تو که ام شیشه دل در کند زلف لبست چونک اساس خفا محاکم از ان لب خوشام رخ صوفی که محتسب مردم اگر چه در همه عرش بدل نیافته ام</p>	<p>بهر خط تو شد مهر نامه علمش پود او باده ازین جام ساقی این که عقل خنده نزد بد و رازی امش کجا رسد زخم چشم عاشقان خلش کشد پیاله ز جیب مصرعی از علمش بس اینک یافته ام همچو عمری لبش</p>
<p>چو راند جامی از ان چشم آهوانه سخن سرودیم غزالان مست شد غزلش</p>	
<p>ز ان میان کم کرده سر رشته تدبیر خویش ده پیشیریت محلت گویند آینه است نقش بند چین که در تجانه صورت می شکست</p>	<p>کاش صوفی بچشم از زلف چون زنجیر خویش شیر و جاسا شیرین و ایات باشی خویش پیش دین بزین زده خانه کعبه ویر خویش</p>

جریده وار بهی تری سادہ و ش میاں	لکن تعلق خاطر عشق صفیہ و حسر
روا ادیب تو در شغل ریش و فتن میاں	خواب سادہ عذاران کج کلام من
تو در شمار سه چار پنج و شش تن میاں	دو کون ز نظر من یکے شد ای خواہ
چو جان زردم بود گوش از جس میاں	چہ غم ز منتقصت صورت اہل معنی را
تو ماندہ خشک بان لب عطش میاں	نہم ز جام می ای شیخ غرق آب حیات

غلامی از خود و از خلق بایست جامی
ز جام پیر سر ابات جرعه کش می باش

باروی چنان مایہ رو زمین باش	بنمای رخ و رشک می خانہ چین باش
دل پر کو جان نیز کون دژ دین باش	با مہر جان مکن آجان جان صلح
کہ بر سر ہر آگ در پی کین باش	پیوستہ جفا خوش نبود بلکہ فانی
تو ای تو جدا شو ز من خواہ ترین باش	چون من تو شدم بسکہ بدل نقش تو بستم
زاہد تو پردہ در طلب خلہ برین باش	مایم و ہمین عاشقی و لذت و دیدار
با عاشق دل سوختہ خود بہ ازین باش	ای سوختہ صدرہ دلم از داغ جدائی

جامی قدم از تحت جمہ دستند جیشہ
بر تر نہ دور کو بے تہان خاک نشین باش

کو باخت آتش دین دل در عشق آتش دین	تلاش و شرم ہم تہی عودت آتش دین
سر و نیابت مقید بالا خوش و فنا خوش	طوبی ز قدر خود خصل ماندہ صنوبر با گل

<p>دل از وی نگداشتن شکل است که تشکله عجب دلربا بینش</p>	<p>رقیب باغم از وے جدا ساختند خدا پاک را ایشان جدا بینش</p>
<p>اذان گشت بیگانه جامی ز خویش که با و رو عشق آشنا بینش</p>	
<p>سپیدام که شد از خانه غم حاش چو کند جامه زتن جامه خانه را از خشت چو برگ گل که بود در گلاب خانه نشست منش چو نقره خام و هنر از مفلس دعوی مراسم چشم و بد و ناخن در چشم آرام مکاست استره میوه کام خود بر سرش</p>	<p>هنر دل شده خاک ره بهر گامش فروغ صبح دگر از صفای اندامش بگرم خانه عرق بر عنادر گلغاش گرفته کیسه بکبت بهر نقره خامش چه جا آنکه بود زیر ناخن آرامش شد این ز سخت و کسب سنگ ناکامش</p>
<p>رقیب کو مکنا ز رک جامے مبدل ز چشم اشک فشان و او سیم حاش</p>	
<p>چون بخوار خمی استی را ندانم از کوئی آبرویم تا ز خاک بای تست اسر ناز با تو وصل ما همین باشد که از تیغ جفا چون بشکل اسیر تست استخوان سلویم تا رخت یا در صفایینه سید از خلق</p>	<p>کاشکے با رم نمیداد ز اول سو خویش کش نه بینم در همه عالم باب کو خویش خون مار زیری آمیزی بنجاک کو خویش کرده ام پیوسته دل را جا در پیوست خویش بر نمیدارم سر از آئینه زانوی خویش</p>

<p>تیرت آید بر دل من نیم گشته منتظر بهدم یاران تو خوش در عشرت آباد و صفا خواستم عمر بگویم عذر تقصیر وفا</p>	<p>مانده ام باشد که کی از قفای تیر خوش مانده من تنهادرین غمنازه دلگیر خوش همچنان شمر مندره ام پیش تو از تقصیر خوش</p>
<p>انبده جامی پر شد همچون غلامان بر دشت رنج ای شاه جوانان بر غلام سر خوش</p>	
<p>من سبیل چو خواهم داد جانم و پدرش ز دیده در دلش جا کرده کل در درون چه قدرت آن تعالی امیر که خواهم دید در نه دل دارم بدست اکنون نه بکین سکن نشد چون گل خوش لیکن باجم آب میگردد تو و گلزار خویش باغبان باد سر کوی</p>	<p>مد و کن آجل نماز از میرم زیر دیوارش هنوز ز این نیم ترسم که بنید چشم اغیارش کهم خاک آه آساعت که نیم لطف تبارش که او با کافران سنگدل افتد سر کارش که یا بدو در این دولت که شوگر در جبارش که آب رسد گلزاری نبخشد حسن عمارش</p>
<p>چو مرغ غم خزان دیده لبان بست از سخن جامی کجا آن عینده اخندان که باز آرد به گفتارش</p>	
<p>دل من که پس سبیلانمیش شب تیره هر کس التفکری من خوش آن مد که یک زره در منم بره چند سایم رخ آباد بود</p>	<p>ز عشق تو در صد بلا نمیش در آن نعم که زردا کجا نمیش نباشد اگر سالها به نمیش که روی بران پشت پائیش</p>

	جامی بشیر عشق مشهور بهمنون مسا ما آرزو داریم درین شهر نجات خویش	
لیک می ترسم ز من کردی سزاداش ای بساخون مسلمانان شد کردش گوشه چشمی گرفت ناگهان سوز باز ترسیدم که از ارازان نازش و ای می یافیم یک پیغم با تیر پیرانش تا شود سوز درون در مهندانش		آرزو دارم که گردم خاک راه پیش آمد آن کافر بدون شمشیر بسته و سوز که بعد اسوی من بنید چو سوز درین تو استم گویم لباس از برگ گل می باش هر گس نسیم قبا پوشید بیوش افتم ای صبا با او حدیث سماع آیم بگوئی
	شاید آن بد خو کند ر حه خدا را ای اجل رب زخون جامی در خاک آن کونکانش	
سرد و بخودی ده آه عاشقانه خویش کس نکرد چون قص بر ترانه خویش چنانکه دانه کشد مور سو خانه خویش بگ خاره مکن باع آب دانه خویش من و فسون محبت تو و فسانه خویش مرا چو شمع سهر هست باز مانده خویش چه می کنی قدم از خاک آستانه خویش		من خیال تو شبها و کج خانه خویش بمخون همی طیم از ناله خود شب خیال خام تو بردل من ضعیف بنجا ز چشم سخت دلان و در دایر ارض دل سخن بقاعده هست آید ای و اعظ خوشم بشکله این آه آتشین به شب بر آستانه تو خاک شد سر جامی

<p>اگر نه چون مویان باشد اندر لاغری</p>	<p>بکسلانم رسته جان ازین مویان</p>
<p>قتل جامی غمزه را فرما بدست خود مکن</p>	<p>ز جنت او دور دار از ساعده و بازو خویش</p>
<p>چند فروزم چراغ از علم آه خویش بے رهی از حد گذشتن زیست بکش هر که بیم دمانت چشم کشاید چه شیخ سحر خیز یافت ذوق تملب بمسوح ذکر قدرت در چمن رفت بباغ بلند دل ز سجود در مرتبه قرب یافت</p>	<p>بزم مراده فروغ از رخ چون ماه خویش در دسر عاشقان دور کن از راه خویش سیل کشم دیده اش از آفت آه خویش ساخت دعا قوت در دسر گاه خویش سرو خجالت کشید از قدر کوتاه خویش هنده ز خدمت شود خاصگی شاه خویش</p>
<p>روی ناکوی تو خواست جامی سیدل مدار</p>	<p>دور ازین خاک در رو ملک خواه خویش</p>
<p>ما گفتم بعد مو حرمان ز نخت خویش بر فرق کرد در دنجاک درت خوشم گل نیست این ز شاخ درختان که آتش است دایم بارشیده و خوبان بچمک ما تشریف خرقه زاهد به نخت را دهند بنمای لبک صاحب تسبیح و طلیسان</p>	<p>خرم کسی که برده به نخت خویش جشنید قناج او و سلیمان ز نخت خویش کش باغبان ز رشک زود در نخت خویش در بر گرفته سنگ ز دل های نخت خویش رسوا عشق و برین نخت نخت خویش ورده نقل باد که گذشت و نخت خویش</p>

کاینچنین باشد لباس ساقی و زخوش تارخ پرگرد خود ساقیم بر خاک درخشا وای جان ما اگر بنیم بار دیگرش هیچگاه سوز و رزون من نیامد بادش رونگر داند اگر شمشیر بار در سرش	در کبودی فلک نیسان می بداند جان فدایت بادای دربان می بداند یکمرتبه دیدم عقل و دین دل بر باد شد سوختم شبها بسی چون شمع پیش او شد عاشق ثابت قدم آنکس که کز کوی دوست
سوخت جامی را آتش حیر و برآمد سالها به چنان بوسه دفا می آید از خاکسترش	
سوی چو من گدائی شکل قندگارش این لب مرا که بنیم از دور گاه گارش بر هر زمین که باشد آمد شد سیاهش که خون بگینا مان پرورده شد گیش صد گونه سرخروئی از نامه سیاهش چون باد شاه ظالم پرودا داد خواهش	شوخی که تا جداران بوسنده کی ترش من گفتم که خواهم پهلوی او نشینم فرسوده قالب من هموار خاک بادا در گلستان خوبی برگ و فامجو تید هر کس بهر آن خط مبرور شد مجبش من و خود چه خواهم زان که هرگز نیست
جامی از کوی هستی برست رخت گوئی کز هیچ سونیا مد دیگر فغان و آهش	
وز همه نعمای دل خط امان منجوش نقش آن خال و خط سحر نشان منجوش	نامه کز جانان رسد تو نید جان منجوش نقطه جونی که می آید در ان نامه کشیم

آن سفر کرده که جان رفت مراد از ترش	بست مایی که نیاورد دهن کس خبرش
نارینے کہ کنون خواسته از دست ناز	چون بود طاقت رنج ره دتاب سفرش
گر چه از رفتن او میروم صبر و شکیب	هر کجا رفت خدا یا به سلامت برش
میرا بادید افسون نفس سرد مرا	که مبادا رسد آسیب به گلبرگ ترش
مانده و بسته گل بلبل غافل در باغ	عاریت کاش تو انم سدن بال و پرش
چون بمیرم بسراهِ ویم دفن کنیند	که چو آید بسر خاک من افتد گدازش

شد چنان زار ز غمهای جدائے جامی
که نذر دست کس هرگز ازین راز ترش

سرم کاش بودی خاک ترش	گر گشته لکد کوب سپاهش
بجان داوود اگر کردیم تقصیر	کنون ستم از جان بخیز خواهش
منه بر اید ایل تمت عشق	که می بینم از نیابی گنا هوش
هنوز از باد شب سرگشت	و گرنه چیست خواب چاشم گاهش
شتم شد روشن از روشن شدن	که روزم تیر از زلف سیاهش
بشکل او پال خویش خواهم	رقیبان بر شکن طرف کلاش

چه شد گرد جامی دعوے عشق
دو چشم خون نشان اینک گواش

آن قبا ی نیلگون منید درمین برش	همچو شاخ گل که باشد خلعت خیل و ترش
--------------------------------	------------------------------------

بچار بالمش عرت چوراه نیت مرا گران پری گذردنی مثل بر وضه قدس چو هست پایه واعظ چو هست او پست	بر آستان زلفت دهام مهر خویش فروشته فرش کند زیر پای او پر خویش از ان چه سود که سازد بلند منبر خویش
--	---

هر بوم عشق تو دیوانه ساخت جامی را نیست کلمه بر آتش نهاد دفتر خویش	
--	--

هر که روزی در آستان رو گلزار آتش سینه پر شد عاشق و محنت را اندر دلم در پیش آمد یقین بادل چون گیسو خاک پستان فرنگان و غم و غم و غم و غم	گلشن دوس اگر خنجر از تو تنگ آید آه اگر در دگر در سینه تنگ آید کاش نخواهد ساز آید در سنگ آید اگر نه در دل مرزبان از سینه جان آید
---	--

هر که آویزد و جامی خنجر از کف عشق عاقبت سر رشته مقصود در خنجر آید	
--	--

کجای قند نظر بر کل آنسر قبا پوشش بلای جان من شد یاد آن بیخونی ام ز دور آن لب سبزی میزد زدیگ شد کوی خیالش را ز دیده جاوید دل میکنم شبها در شکست روی میرم که من گشته شما مرا نه که در گویش منم پهلوی او	سینه مهر ز دل طاق از جان مهرش چه سازم چاره کن خاطر کم یکدم خراموش که گیر و بند نورسته که چینه نو شمشیر بخوابم مردمان دیده را خفتن در آغوش همی سوزم بلاغ سچا و جا کرده در گوشت رقیبان سیدل خوش شسته و تن در دوش
--	---

مردمان هر دم بخون دل سوادش کشند	بر میاض دیده رخ خوش روان میخوانش
چون پرست آن نامه از مرهم پی داغ منان	گاه خواندن مرهم داغ منان میخوانش
مونس جان دس من شد زارم صبر زان	ایران میبوسم آنرا یک زمان میخوانش
میدهی بودی از ان برگ گل خندان	ای جانم اگر گریه کن میخوانش

دوستان گویند جامی ز نامه خواندن تا بکے	
در دجان حوزایمان سینه از ان میخوانش	

گشتی مراد بجرم جان نظری خویش	از نامه خدا ترس ترس از خدا خویش
زاهد که جا بگوشه محراب می کند	گر بنید بر و تر نماز بجای خویش
حیف است بر زمین گفت پا تو زدن	از برده پا دیده من خاک پای خویش
کوته قمار بسته عمرم خداے را	ایستای میخوش نه زلفت دوستان خویش
دود از رخ تو ماند دلم بے سرو و شوق	بلبل جو گل ندید ققاز از نوای خویش
از خویش آشنایم بیگانه گشته ام	تا دیده ام سگان ترا آشنای خویش

تو بادشاه منی جامی گداے تو	
اے بادشاه مرتضی بر گدای خویش	

مهر آینه راه رضا بر این خویش	بدست شاه مرده طره مقبره خویش
نبرده ام بی اصل دستباز تو	که بر نه کرده ام از خون میوه ساغر خویش
رقیب گفت ترا بگر شناخته ام	منو عاقبت آن نلک ساخت گوهر خویش

<p>برآستان ارادت خیم سحرانلاص دووری تو به نزدیکی قریب نیست شکار پیشه نزار و زحید عوف خلایک دراز کرد هر غوطه خور و غواص</p>	<p>یوخت نیست که یازم دبی بجای ناز دعای مرون خود می کنم مگر یا بزم تراز قیل اسیر کند خویش چه باک بجست دجوی تو در خون شست و شستم</p>
<p>در شوق یاد رخسار کین تو ای جاوید کزین سرود بود هر بر قلمک و قافص</p>	
<p>تا پایم از کرد درت خود یکدم خلاص از کفهای عام چون کتک با غاص دکیش عشق حلقه قائل از قصاص ورنه مرا چه حد که ز تم لاف افتخار غواص ازین مجال شد قنده غواص لیت از زمان تفرغ است از نار صا</p>	<p>ساقی بده زخم عقاید و جام خاص باشد بقدر لطف سخن در سخن طیف بخشم و بر پیشه کیش تیغ انتقام لطف میم دست خاص خویش خوانم طی کن بکام صبر و توکل طریق فقر بر گوش شیخ نعره مستان بود گران</p>
<p>جامی بقید حلقه آن زلف سربینه اذلا خلاص منه بجال و لا مناص</p>	
<p>جان در تنم ز شوق تو کالطیرنی ^{للقصص} تو یوسفی و قصه تو احسن القصص یا صاحب العزمیه ایاک دارخص</p>	<p>ای کرده بر ملاک من از اهل عشق بس دلکش است تعدد خوابان و انیمان رفتم بونم رخصت با بوس دست گفت</p>

	نمودی رخ مکن منع از سرود شوق جامی چو بلبل جلوۀ گل دید نتوان ساخت خاموش	
<p>ورد که قومی آنی دمن میروم او پیش از دور زنده فتم آشفته و در هوش پیش آیم که چون جان کشم تنگ در تنگ گفتن نتواند مگر آن خال نباکوش بر طبع لطیف تو همین نمطه فراوش ز نثار تو دور با پس لخته دلان کوش</p>		<p>تنها ز کجا میری ای سر و قبا پوش من لذت دیدار چه دایم که هنوزت هر چند برون نیستی از خاطر تنگم در گوش تو یک نکته ز بخت سپه با گویم سخن با تو اگر چسب که گردد خواهی که خدا در دوجان پاش و آرد</p>
	جامی ز خرابات غرض باده عشقت خواهی ز سبزه رکش و خواهی نوحه نوش	
<p>در و دندان تویم از حال با غافل سبب آفتاب بزدالی شمع هر فصل مباحش هر زمان چون شاخ گل سوزد گریل مباحش گوهر از خرمن هستی جوی حاصل مباحش منج مجنون که توان کاندز به تحمل مباحش ای اجل سمرت کن ای عمر بعل مباحش بیش ازین حیران شده در نقش و گل مباحش</p>		<p>بوفایا ز اخیلین بر حرم و گلین آخر فزنده فای ماه هر مجلس مشو پای بر جای چه مردم در هوای قد تو دانه خال تو ام بر رو گندم گون بست ساربان چون محل لیل ز می برون برد چند روز بر دیارم اقامت آرزوست بے بیان دل بر جامی ز حسن بیان</p>

<p>بر خلاف عادت افتادست پیش از خط موجب تهرت نشد یا قوت را جزین جان من نشنیده لایحه الماسه الموسط رر و ا بک رسو تو انک من رفسط</p>	<p>خال مشکین چیت بر رخ کرد لب رخط زان خط نیکو لبست ره بر بان خج افتاد خیر من خج اهی مکن حاجز میان جان من گر ز بندادم رسد پیامت کج محل نشین</p>
<p>خواست جامی خواند احمدی بران عارفت چون کشادی پرده در رسم الت افتادش غلط</p>	
<p>لذت می مست داند به شیار از راه خط خیر نو میدی ز تو اسید و از راه خط ورنه از طوف چمن و بهاران خط بر سر کوئی کوشت به خاکسار از راه خط از بهار خوبی آخر گلغذاران راه خط ورنه از آذر و ن موران از راه خط</p>	<p>از لب میگون تو بر هر گاران خط از اسید ما همه تو بنویسید به ل یافت بابل ز جبهه شکسایت خط خاک پایت گر نباشد جامی بالین خط گر نه هر سو بلبل چون زنده دستان شوق من نه بخت و لکد کویم بر آه آن سواد</p>
<p>دید به خواب جامی گشت از ان رخ مبره مند از فروغ مه بخر شب زنده دار از راه خط</p>	
<p>هر کس از شام اجل تر رسد من از رند و ع آری آری گل سر جادو از الا شین شام بسکه بر روزن فتاد از شعله آهم شعل</p>	<p>یا رقصه قبل من دار و به تیغ انقطاع زین دو چشم خو نشان افتاد از دکن بر همه بهای جان حال شب من شنیت</p>

<p>بے نسبت است محبت مساوات با گر صاحبِ نصوص بید لب ترا</p>	<p>کس نیست بر تو از مطلقا انص در حکمت میخ نوشتی هزار قص</p>
<p>تیغ تو بهر قتل کسان نص قاطع است جامی چگونه مهر کشد از تقدضا نص</p>	
<p>که کنم با کون جوهر درج لعلت غرض نیزه مردن آنکه آمد غرقه خون چید تن در یض میخ شوق نیست بگذر گفته خواهم اسیری نشان تیرستان</p>	<p>لعل تو نقدی؟ بالذات سبب بجز انص ملکیت بیلت و دیت تیراجان در غرض بمیرد کست تیراجان از تیر تیر میبارد که سن انجم غرض</p>
<p>نیت سبب جوهر غرض جامی اسکان وجود صل جانان جوهر تیراجان مشتاقان غرض</p>	
<p>چو بحر غرض تو بکند بر تو از ابر غرض تمام فیض بود با ده فاصله از کف یار ز بهر می کفیتش وقوت نیافت گرفت پیش رخت خویش را سر می عجیب تو خود معالجه در دسینه دیشان کن بطون و ضرر ضا که دهم سیم درت</p>	<p>قبول پر مغایر جذبیت و اعراض درام فضرسان با دواز کف فیاض حکیم با همه بحث جوهر اعراض اگر ز غصه سر شمع می بود متراض که عا فرست طیب از علاج این امر اض ریاضت جدا تو رفتنش بر یاض</p>
<p>خیال لغت رخت در بود جامی را</p>	<p>چو از مسوده می برد این غزل بر یاض</p>

شمع رخسار ترا گیر و بدجوی و در زمان وقت پیر بهر باغوش که در شبهای تاریک	در زبان افتاده آتش زین گنه دار چرخ از می روشن بکنج خالقه دار و چرخ
	شعلای آه جامی نیست جز ایام بهر هر کس آن رے بهر شبهای سیه دار و چرخ
خلقچه گل شکفته و نهندان بطرفش دریاغ اگر نه بوی تو یابم بهر گل پوشیده دار غنچه صفت پیرین زرب عاجت مبر خجانه همایه ای رفیق در چاکه طریق تو در زنده نیکوان که سایه بر سرم نهند آن بجا قدس	مادری ز بحر تو چون لاله لاله داغ آه بر آرم از دل و آتش زخم باغ تا بوی او چو گل نشود عطر هر دماغ کامش شمرار سینه من بس و چرخ لیکن خرام کبک ری نیست کار باغ چون بر کلنج من منتقید مرا کلاغ
	فصل مبارک بستره جانے بعیش دل جامی و درو عشق و در عیش جهان فراغ
هر شب از آتش رخسار تو سوزم چو چرخ سوزم از رشک چو سوزد کسی از و غمت سایه بر عارض گل رنگ تو انداخته زلف سوزم گل در باغ چه کشاید بر لب پای برداشتم از امن هر شغل که بود	رو از فکر سر زلف تو وادم باغ هر کس از داغ غم سوزد و من از غم داغ بر گل لاله ز پر خنجر سیه راخته باغ عجز و نیست دل من که کشاید در باغ آباد تو نشینم پس زانو فروغ

غرم میدان کن زلفت خیر چو کمان تا نماید آن دمان کشتن بآه کن هر یکان تن جان بادل خصومت می کند	از سر خود کرده ام هر تو گوئی آخران جز نور کشف توان یافت بر عیب اطلاع بر هر کلا چو عیب از زخمداران نزاع
---	--

دل بخون گردید جامی را چو کرد آغاز راه بود صوفی گرم و از یک نغمه آمد در سماع	
--	--

حدیث ماه رخت شد تمام در مطلع بوصف روتو یک بیت اگر بسم ندیم مرا بس اینک شوم منتفع ز مشرب عشق بسین چشم تعارت که پیر و بهقان گفت مرا ز پیش بر افکن چو قصد جلوه کنی گرفت ربع و من سیل تا یک یک گریم	کشید قصه زلفت در از در مقطع شود کشاده ز رحمت در می مهر صبر فتیحه در سه و کسب علم لایق ترست شاخ گیاهی عبث درین مزاج که نیت رو تو ز اجر وجود من بهش علا، لوا مع برق من المی یلمع
--	---

بکنج می کده خم ساز دست صفت جامی بخواه معنی جمعیت درین مجسم	
---	--

کی بدعوی تابان رو چو در او چراغ میرد و با آه آتشاک دل در زلفت تو از شگاف سینه بردل هیئت زان رخسار ساقی مانع نمود شمع بنشین گوشه	باید امشب پای خود را نگه دار و چراغ همچو آن رهبر که در شب پیش رو دارد چراغ خانه ویران بے از نور مه دارد چراغ زانکه این زیم از فروغ صبحگاه دارد چراغ
--	--

<p>باز گشت از کعبه شیخ شهر و جامی به بیان جامی در کتب بکوی میفر و نشان طلوع</p>	<p>قل لہم ان یتوبوا لکم قد سلف حاک آن بر خون ارباب یاد اوردن گوهر مقصود را دسای پاک آمدند چون بزم درد نوشان جامی می گیرند لعل جان بخش در پنهان دیدار یافت ناجوشکین لعل و زان فتنه بانی</p>	<p>نقد عمر ایدان در تو به از می تو یافت جرعه گو ساغر ابل صفار نیر و نجاک نکستہ عرفان مجوز خاطر آلودگان عشوہ سانی پرداز کت عنان عقل و دین غمزه خونیر او چون تیغ لا ماسن کشد آمد آن رخ فتنہ و در قمر ایدل کیوش</p>
<p>کے نظر بازی کو اندام تباہ غمزه زن ہر کہ چون جامی نشد سیم حوادث را بہ</p>	<p>در ہر دے زمانہ گلست خار غار عشق مارا کہ جان رسید بلب ز خار عشق ہر کار دان غم کہ رسید از دیا عشق واللہ کہ گوہ پست سود زیر بار عشق باشد ہمای سدرہ فرود تر شاخ عشق ابن خوش عشق کار بود آن کا عشق حالے بقدر خوش گذران و کار عشق</p>	<p>اسے خرم از ہوا می سخت تو بہا عشق ہر چند سر خوشی نہ می یاد کن محال نشین بسببہ ویران ما کشاد گر گوہ کن ز پای و رآید چہ جای طعن ہر گز خدنگ غمزه کشائی برشت ناز باقی میان زاہد و عابد نہادہ اند جامی مدار رنجہ دل از کار عاقبت</p>

بکریان گل و جیب سمن و داسلخ	بلوی پراهننت از باد صبا می ستم
	جامی از لطف زبان سبت چون شاسد کس نکته طوطی شکر شکن از لاف کلاغ
مطرب زد این ترانه که می نوش و صفت بر صدق این سخن و گواهیست چنگ چون بر بساط وصل زنده اهل صفت دری نداد و درویش این آگهیست گفته چنین نفیس مکن را بگفت آنرا که دیده فرش رست شد بهیشت	گفتم بغرم تو به نهم جام می زلفت خالی از دوستی نبود هیچ دوستی آیا بود که صفت نهان بهار رسد بشاش قدر خویش که پاکیزه تر ز تو عمر تو گنج و هر نفس از دوسری که پای تو بر زمین اثر لطف رحمت است
	جامی چنین کمی گفته از دل خدنگاه خواهر رسید عاقبت الامر بر بدت
یا غیاث المستغثین نجما حنا چون نوشد مست ناز من بچشمیکان در لباس صورت افتادست چو بدین خلعت روی خود نهامی تا زاهد مراد دارد معانی رو خود نهامی تا زاهد مراد دارد معانی گر براند عقل در صل و فانی و مشنگان	باد صفا و محبت با دیده نشان مصفا و سبدم گر خون دل بالا بم از مرگان عیب شاه بهمنی درون پرده عزت یکیت دین ماعشق است که زاهد مراد دارد معانی بیش ازین تاب ملاست نیست در عشقت هرگز از سر میانت یکسر مکن خبر د

<p>آن چشم تابهای آه تمامه از فراق یکدروز ایجان غمیده مانده از فراق تا ز پرورد وصال آخر چه آگاه از فراق تورده بک لخطه تا بیرون بم راه از فراق چون سال بن غصه آرد و دلش از فراق</p>	<p>آن کند از ماه تابهای که هر شب میرود وصل جانان بیدم رسد شود پیش از اجل محنت در پی سپهرن ساکنان کوی دوست ملک گشته کردم در فراق انی ق وصل روز وصل یا مارا غیرت اغیار گشت</p>
	<p>در صوری گرچه جامی بود پا بر جا چه کوه گردش گردون ببادش داد چون گاه از فراق</p>
<p>بکند از رگ غره ام شتر فراق در کنت زار مانده به حسنه بر فراق آن ناوک بلا بود این خنجر فراق این رشته هست دوخته در بستر فراق زدنیمه در نواسه مالش فراق از نعمت وصال بلا پرور فراق</p>	<p>هر خون که خور و بیه دل از ساغر فراق بر چون خوریم از تو که تخم امید وصل در باغ عشق سروی اگر هست و سبزه لاغر تخم نبه سمند وصل تو چون رسد بر فراست زابیده ما بر طرف جاب هر دم مده بوحه فریتم که فارغ گشت</p>
	<p>جامی از دوست تمامه وصل آرزو کن این بیکه هست نام تو در دفتر فراق</p>
<p>کادین شرط درین راه زنیست فراق از خدا خواه که دانه و سله انبوی</p>	<p>رهردی خوش سخن گفت به پیران طریق طالب محبت رندان شود تو فقیق ادب</p>

بود حقیق سرشیک که ریزم از غم عشق هنوز صبح وجود از شب عدم طالع زن زگرینه ما خنده کاب دیده ما ترک عشق خرد جدی کند لیکن سپاس هوش خردنا گرفته راه گزین دلم که جای ریا بود و زرق شکر خدا	بچشم اهل محبت نگیں خاتم عشق نگشته بود که بودم چو صبح هدم عشق تر شحیت ز باران شوق شبنم عشق بجهاد نشود دست عدم علم عشق گمان میر که شود ملک دل مسلم عشق که جلوه گاه تباران شد بمن مقدم عشق
--	--

های همت جامی خجسته فرم غمیت
 کشاده بر بهر هوای فضای عالم عشق

ای سر عقل از خطت بر خط روان عشق منشی جهان نوشت بهر بلاکم نشان رفت بهر دای از قره ام سیل خون جو رکشی بر دلت ساخت مرا سر بلند یاد که جنید از د سلسله زلفت تو چاک مکن سینه ام ترسم ازین روز	کوی دل از طره ات درم چو گان عشق مهر ز داغ دل صاحب یوان عشق آتشه نجوم هنوز بگ بیابان عشق آن فرق نیست گنگره ایوان عشق شد دل دیوانه را سلسله جنیان عشق بر همه روشن شود آتش نهان عشق
---	---

نامه که پیچیده شد گفت جامی در اد
 همت پی ایل دل لقمه از آن عشق

روز ما را ساخت چون شبنم از نواقی
 چند سوزیم از نواقی از نواقی از نواقی

<p>اگر جلباب هستی را کنی شوق ترا مصدر نماید عین مشتاق و در عقلش نمیدارد مصدر</p>	<p>مرد باش نه اطلاق و تقید چون بدی از نصاریت شوم چشم کست مردم بیان این نیک تر عشق</p>
<p>نه بخشد جان جامی را خلاصه ز قید عقل حسرت جام مروق</p>	
<p>که نباشم سیر کوی تو آشفته و عاشق چه عجب که دیر از عشق مرا منسوب است کاین مرض را نتوان با طبیعت جو تو جاد که مران من ببارد عشق ست اسرار عشق را شمر تا نختین چه بود قطع علاقم نیت جز صبح و درین قصه مرا نشاند</p>	<p>چون تو در شهر می از من دل داده چو این آنکه باروی نکو دارد ترا پای غدا گشتم از عشق تو بیمار گذر کن بسین مگو طبعیم ز غم عشق تو پر هیز مفسد ما دل و جان بسته زلفت بر خست چه زدم جیب جان هر سحری سدییم از مهر جانت</p>
<p>جامی از صدق و فادان نگاری ده و کسل ز حریفان ربائی و رفته جان منافق</p>	
<p>هم خود بگو که چون کشم آه دردناک کافاده ام ز بحر تو در بستر بلاک و احسن کار خاصیت این داد عشق پاک آخر بین که میرم این آمدند بخاک</p>	<p>دل خون جان نگار و جگر ریش و سینه چاک بیمار پر سی بکن ای یار مهربان آلوده گردد اسم از خون ل تشنگ عطر کفن خاک رت کردم آرزو</p>

<p>چون بظاره ساحل گذرد و خدایان چیت آن رشته که آونیت و از خط شعاع بجز این نکته نشد حاصل از قوت فکر لعل سیراب تو رخسند سهیلت که داد</p>	<p>واسن طفت خود مکش از دست نری یعنی ای آره بر دل ای ازین چایق که بدان سر میان ره بروی و تنق گوهر اشک مرا خاصیت لعل حقیق</p>
	<p>هر معاشر بر فقیه دم یک رنگ زد جامی جام شفق گون که فقیست شفیق</p>
<p>ز بهر نجا که درت چشم غولفشان ق تو میردی ز جهان جهان فارغ بیابا که یہ تشریف مقدمت هتم پیام دلکش تو کار زوی جانست برین شکسته افتاده که کنی سایه نم نجانده خود غائب از سگان درت</p>	<p>لب لب جانی دمن بنده بجان مشتاق ستاده بر سر راهت جهان جان مشتاق تو میزبان تو انگر به بهمان مشتاق دل چو گوش بود گوش چون زبان مشتاق همای سدره نباشد با ستخوان مشتاق مسافری به ملاقات دوستان مشتاق</p>
	<p>بخوابگاه سگانت کشید جامی رخت چو آن غریب که آید بنجان دمان مشتاق</p>
<p>حدیثی مشکل و سریت مشکل حقیقت احد است و وحدت او ولیکن از اختلاف اعتبارات</p>	<p>که در کون در مکان کس نیست جرت بود مرد محقق را محقق گفته باشد مقید نگاه مطلق</p>

الایار مع سلع ابن سداک	زحمت باد رود نیوار گویم
ز جامی گر گشتی سرچیت تدبیر تو شایخ نانتکے اوخار و خاشاک	
بر آگینه ارباب بخت آید تنگ از ان نشسته بجا کند رانان چون تنگ بکام میرسد آخر دے بکام تنگ که شب مکین تو خواہ گرفت نوش تنگ بود چو دائره مسم بر دل ماتنگ برون زمکن تا نوس و بصد تنگ	درین مقوس زنگار گون مینازنگ نہاد چرخ مقوس کجست ہچو کمان کسیکہ گام درین بجرمی بند پی کام سبب غزالہ گردون مهراد ہر صبح محیط دودائق گرچہ قاف تا قافست ز کس بنی شنوم بوی نفس گاش اقم
بشہریت نوای خوش آنکہ راست کند درای محل جامی سوے حجاز آہنگ	
ہم خود جو نید از من کاہد یا بیشتر سازی از ترکان جرات تیری لباس روی رود خود بران مالیم چون بر محک تیرا ہم میل چشم دیدہ بانان فلک در دوسر خیزد سیمار از تسبیح ملک زیر آن لب نکتہ فرماے بہر دفع شک	چون تو نادک افکنی سویم دل جانیک سوخم صد بار تا کے سببہ ریش مرا بر سر ماگر تو بہر امتحان شک زنی تا نہان آیم بطوت کو تو بہر شب شو گر رود بر سپرخ ذکر دہنای خال تو در وجود آن دہان داریم شک بخدا

بویت شنیده غنچه گل هم که می کند	این جامه پاره پاره دانه تو چاک
اگر بر شود جهان همه از راه منظران	و لست انظر طوعاً الى سواد

گفتم که جامی از غم عشق تو مرده گفت
گر بچو او بنهر ابر بر مرده باک

ز حیران بر لبان جان غمناک	الایلیت شعری این افاق
بهر جمعیت وصل تو جویم	لعل الشرحی وایاک
نسیم خسل اگر گردد میسر	بهر لایطیب العیش لولاک
کسانه مهر دول از دیده خیزد	و قلبه کان قبل العین هواک
عبان غم سر سوتی که تابانی	سوی قلب المیتیم لیس واک
شدم خاشاک رفته امن کشیدی	ز من چون شاخ گل خاشاک خاشاک

بقصد قتل جامی می کشی تیغ
کره سانی کنی الله افاق

مرشد جایه جان از غمت چاک	بیایه آرزوی جان غمناک
ترف از لوح دل نامت اگر خند	ز لوح آب گل شد نفس من پاک
بیگ قمار بردی صدل از ره	تعالی الله عجیب چستی و چالاک
نمائی هر شب آیم من بکویت	اگر یابنه دریده دامنی چاک
گسازد در دوزخ خاک بر سر	گسازد شوق مالم رو بر چاک

<p>بجز ز لایحه نیست آن زبان بیشک نیست که سخن ز زبان ز گوهر اخاص محبت مباد و ترشح کند ز سینه چاک به تیغ حادثه گردون کجا تواند کرد سن آن تم که شوم تارک سجد و ریت ویر مشع اورش است رسد ز دوارن تیغ</p>	<p>چگونه جان منش گشت جز و لایحه هزار بار من آفرانم دم ام کی یک ز غمزه کاش بهم دوزیش بیکتا کرد روز نامه شفت حکایت با حک گرم رسد شبیل از تو تیغ بر تارک این کتاب که احسن الملاحه ملک</p>
<p>جان عاشق چون دوازده چرخ عاشق در چون سده شوق و دستکش صفوت با کینگی لازم بود و خورشید شوق غالب عشق شد ویت من از بانگ ارم زد که ای در پرده غرت قیم داستان من خایم تا به نیم زو تو</p>	<p>این عشق اگر انامی دارد و چاک دانش زن پاک باشد که ما گویم پاک اگر به دوازده چرخ گردون بود و سطح خاک به آن کوی خواهم رفت و چاک کم فواری فی قیاب غرضی لازماک اگر چه آید بر سر من از تو صد تیغ پاک</p>
<p>ناله کن جامی که دلم عاقبت کار کند و در دل سنگین یار این ناله در دناک</p>	<p>ناله کن جامی که دلم عاقبت کار کند و در دل سنگین یار این ناله در دناک</p>
<p>سردانست تا گشته در رک</p>	<p>ای یقین را انگنده در شک</p>

<p>نخاند جامی پیش آن جو رشید شعری وقت صبح ساخت گردون نظم پروین را به تیغ مهر حک</p>	
<p>همچو گل چید درو با شنی چون غنچه درنگ با همه صلح کنی با من دل سوخته جنگ و ده که سر رشته اقبال بدون رفت جنگ نشود پاک نشستن رخ آئینه رنگ گر خیمه شد باره گه صبر برین باد رنگ چون گمان ساخت ز ایرود تیغ زهر رنگ</p>	<p>ایک چون غنچه در دلم از اندوه تنگ جنگ من این همه بخت از آنست که تو سبز لعل تو بدست دگران می بینم گر نقش خط سبز تو نبرد از دل من عاقبت وادی حیرت تو بی پایان آمد گره صیاد از دل خواست شکار ولی ما</p>
<p>جامی دل شده را جام دل گزیده ترسکست که در آید لبه کوسه تو اش پای دنگ</p>	
<p>پایه در زده که صبح شد نزدیک یکدم در خلعت شب ستار یک چون رود نه میان سخن بار یک گشته ترکان زیور نهر ازما یک صاحب ملک را چه جا شکر یک معنی نازک ست لفظ زکی یک یاد لیلان تنه بر نیک</p>	<p>فلاح تیغ الصباص صیاح الودیک جام روشن بیار تا به هم فهم را کم شود سر رشته پیش نه دی چشم خون نریت بزه تو در دل کس نمی گنجد سر عشق و عبارت واعظ جامی از حیرت تو ره گم کرد</p>

<p>از آنکه مردم را چون چمنی ختم را چون می نمک گر زنی صد نوبت از سنگ خنایم بر چاک کاش تا هم را کند تیغ اجل زین با حک تا بگویم قصه دل پیش ز لبر یک نیک</p>	<p>چون پری نیش و تیغ و تیغ نیشانی نقد اخلاص را هر بار پا بے باک تر موجب ننگست تا هم نامه عشق ترا دل کی دارم من دلبر کی آن نخت</p>
<p>از فلک جامی چنانکه که با او هر چه کرد و در خورشید حالت کردنی دور فلک</p>	
<p>زند چاره سیم خمیه گاهش چوک که گام زن چارست با کش چون ک اگر گوید کتم جامه چون فلک زین ک ملوک بهر سلوک بهر شین ملوک ملوک بجز نعره زنان و اعطاز کناره چون خوک ز دست گردش چرخ و ز چرخ جنبش و ک</p>	<p>براهم از عقب گنج کرده خود بلوک کجا به خیمه که اورسد جزان رهرو ز آفتاب رخس در ماند ام شاید ز فرق ساخته پای و تاج و تعلین عرق بجز عرفان خموش چون س زلت مده سر رشته که بر زن ماند</p>
<p>لکن مبالغه در شرح درد دل جامی مباد کلک ترا چون فرد چکد از نوک</p>	
<p>عم اگر در ره پاکان شوم صرف چاک ساخت متش از دست این عارضه پاک پردی که که مهند پای بمیدان پاک</p>	<p>باوه پاکت قح پاک حریفان پاک بریا طعنه زن پیر نشان را که بود رفت در کو تپو صد سر که کس تیغ ندید</p>

<p>صبحی همایون شامی مبارک حرف و قافیت از لوح دل الطرن پیکه دالور و لیفیک از دام عشقت پیران زیرک باراقاست می بندم انیک</p>	<p>از رو و زلفت دارم همیشه صد تیغ راسنه عاشاکه گردد بر آتشیم میخندی آری طفله و نادان لیکن نرسد دی باسگانت گفتم کزین در</p>
<p>دل شد مجاور آنجا که جامی بدر انسراق بینے و بنیک</p>	
<p>ز تو اندوه من باکوه هم ننگ ز پیکانها تو بر سینه تنگ مباد از خون سیردان برانگ دلیران چون گزند از صفت غبگ که آرام تاده از زلف تو غبگ بیک تیغ خلاص ده ازین ننگ</p>	<p>لر هی اشک من دل تو یکننگ مراد رج گهر این بسکه دارم ز تیغ جهره مقصود پیداست خند رزان چشم و شرکان تا آخر قدم خم شد چو جنگ دادم امید ز قیام ز کشتن من ننگ ارد</p>
<p>بان قاست خوش است آهنگ جامی بنام ایزد زبے مرغ خوش آهنگ</p>	
<p>باغزال الحی باطی الحی ما الملک متفق گشته در تفصیل انسان بر ملک</p>	<p>ز دوشکر خنده لعلت بر دل رشیم نمک ماشدی طاهرین و حال ارباب دین</p>

دیوانه راز سر ز نقش کو و کان چه پاک باد اسعاد تو اگر من شوم هلاک	ز دشنج نار سیده ز عشق تو طعم ایم خاطر دار رنج ز فکر عباد تم
	جامی که داد جان نعمت به را بیل در د بگذاشت یادگار غزلهای در دناک
چرخ عیش و مژده درین سحر چه پاک ز خوشه گم و لعل تاج تارک تا پاک کشاکش اطمینان کند گریبان پاک ز سنگ بنیر و ان شیشه خلطه اقل پاک نوع از نهض و خاشاک بی کنی جانش پاک برقت نظر اسرار عشق را در پاک	بجو هر سحر رخشان که از زجا چه پاک بحسن صفت مشاطه که آرا ید که من ز دامن سیرت خان یارم دست مکن فراغت ایل دل که محفوظ است گل که بهر کلیم از دخت طوطی گفت ز عشقم انقدر اوارک شد که نتوان کرد
	قدم زدی بر کفش جامی از طلاست غیر که گر بریر سیدی ز طعن غیر چه پاک
ا مارایت الی الرب کیف بر اطل اگر چه پیش خرد باشد این سخن مشک چو از صرافت اشراق خود شود نازل سیان شان چو کسی نمی باشد در حال مباش همچو بی از مفراین نهر غافل	حق آفتاب جهان همچو سایه است ایل وجود سایه خورشید فی الحقیقه یک لقب نمند بلب آفتاب را سایه فروغ مهر بر روی زمین بود سایه حکیم شود و دوم گفت سایه را بهشت ایل

<p>گر نیا و نیخته در دامن گل خا غارت رویی بجاکه در دم ذره حقت رقص کنان هر یک بنیاز لب بشویم که بیا ران را</p>	<p>رنج چو شسته بجنبان گریبان و چاک تابه سرنفری خورشید ازین بون چاک سسته تیناز دست سحانسته فایده تاب</p>
<p>سایه بر تربت جامی و کن اسب مفر بلند نیت از سر و عجب اگر فکند سایه چاک</p>	
<p>دلش ز خرد از تیغ بید اوله ز پیر نزد او سرشته کارم کند روز بیکر ز بار کیکی میانست در کمر سر سینه لایم چون غم گرانندک شد غم بسیارم بشور یکبارگی بران خط نادانی اینجوا اگر بر تارم شگه رسد از پاسبان تو</p>	<p>بود پیوسته اندوه و غم تا جز و لای درین معنی ندادم خبر نرسد که تیر ز نهانی و باستانه ازین بون بون هم فیض الی است اگر بیا اگر اندک که در کار جهان گویم ز در عشق تبارک تغصیم حرمت دار عشق تبارک</p>
<p>قدش طوبی بود جامی اگر بر پا داء فردا کتنی دور پا به طوبی جان طوبی تم طوبی ایست</p>	
<p>جان سپید هم بیا و نمت می بر هم چاک پاکی کو و ز پرده عنایت ترانید هر شب بختجوی خیالت روان نم زاد کجا و بسوز دل کو که اور زرق</p>	<p>طوبی لمن میوت می قلبه هواک خبر دید که پاک خوشا دید که پاک آب و دیده تا سکت و تاله تا سماک پیشینه چاک و دین از شوق سینه چاک</p>

آن نور پاک طلبہ شخص مطہرست فرستے بجز قید و اطلاق یا فتن درانت برم سچو کہ آن نور لم یزل	باشد میان طلبہ باطن دینی محال نتوان میان طلبہ منظر بیج چال الایح بود ز لوح جالی نو نیو بال
غیر از تو کمیت مقصد جامی و مطلبش یا مقصد رے مسلم یا مطلبے تعال	
کل مافی الکون و ہم اونیال لاح فی ظل السومی سہل لدی کمیت آدم عکس نور لم یزل عین نوری و بحر دانین عکس موج رہزدان عشق را بنگر کہ چون آن دگر آئینہ برستی عیان آن یکی بر جہازات جهان خرم آن عاشق کہ با سلطان عشق کل مینی یا حیر کردہ درد در بلال زلف پر آشوب او لب انعم گوہر بحرے کہ کرد عکس راسکے باشد از نور لقطاع	او عکس المر یا اوطلال لا تمکن حیران فی تہ انطلال چیت عالم موج بحر لا یزال چون دوتی با نیجا محال آمد محال ہر یکے را بزرگ گون ست حال دیدہ منشورات عیان جمال دیدہ تابان آفتاب نیر دل می خرازد در نمایات الوصال بال شیرین آن شیرین مقال گفت با خالش ارضی یا بلال گوہر از لعلش سبک لب انتقال موج را چون باشد از بحر انصاف

<p>وجود قابل شمرده و کمال است قبول و فعل و منفذ ناشی از دانی مردی کثرت باطن جویمکش لغت زرد و حدت طاهر که پیش صفت</p>	<p>و گرنه راه نباشد بفر شکر که هست جمله شیون صفات انشال بود همیشه قبول و تا ترش حاصل بود شماره در اعیان موثر و فاعل</p>
<p>ندای درد و جهان است جاودان جامی زما سواد خیال فرخ صفت و باطل</p>	
<p>دیدم ترا و رفت دست اختیار دل به نعل آرزو که نشاندم ز حد تو ترکیت چشم مست تو که از آب و شره دل سوخت ز آتش غم و پیکان بسینه دل دوست که گر بودش بقیر آری تو غمگسار زان شده بر دستار از دل</p>	<p>آری زدست دیده خراب است دل در باغ جان نداد بری غیر بار دل تیر و کمان کشیده بقصد کار دل هم یادگار تیر تو هم یادگار دل از جور روزگار شوی غمگسار دل با تو چنین نبود ز اول قسار دل</p>
<p>جامی برده دل خود ساخت تو یعنی درون پرده تویی پرده ابد</p>	
<p>سریت نامست تو ز دستان اعدا روح مقدس است که سلطان قدرش نه نور اقدس است که از موطن بطون</p>	<p>سر تا قدم لطیف تر از پیکر خیال شیر لعل داده طلعت از عالم خیال نبود در جیل ترین منظر جمال</p>

	یافت کمال بخشنا گرفت چاشنی از سخنان کمال	
پیشدستی کن که بود دوست پیشین را خالی از حکمت بود با او در غمی جد اگر نباشد نیت خالص حاصل از عمل ساقب را دیدم آن اندام نازک در کف و در اعتقاد من بدگویان خل ای ز مریای رحمت حتی کن و در		قتل من خواب در کیو نم زد دیگر سو حل فیض عشق آداب بحث عشق قصه را بروقت از سجده در محرابها سیکنم بهرم چو گل به این جازاقبا نیکو از اہستم از صدق ارادت دل که شد جامی نم عشقت محل منت
	یافت جامی دوش ز نیچانه فیض از بر جام شدے لعل از لب لعل تو در کامش غفل	
وقفہ اللہ سحر لعل شد نم و اندوه تو لعم البعد چند لعل لب و لعل یکدوسه و شتام بدہ لال پیش زنت قبل قضا را لعل سام کا انعام بود لعل لعل گفتیش باک لعل لال		دل زمین بوس رت شد ز انہ شادی که بدل دوا جا بوسه از لعل تو کردم سوال اوسه گرفتہ کہ نہ حد نیت با دقت طاعت لعل سالہ ام خاص کہ بی تحایف لعل جامی با میدہ زلف تو

نقطه و اتم مراد آمد ز حال حالی می باید چه سود از حال	ظلمت کو غم غم غم باشد زلف گفتگو تا چند جامی لب لب
	گر درون سینه داری گوهری چون صد در قهر بنشین گنگ لال
گمش قمار مباد اگر قمار داری گوش بر سینه نشنود از داری که درین واقعه مصیبت یاری خبر چنانکاری دارد وفا داری نیست چنانیم ز طلبکاری	دوستان چند گم نال ز بیاری ایک بر زاری لب می کنی انکار بیاری مرث هجر ز جدمی گیر و صبر کجاری خوانده ام قصه عشاق نبی نیست که به همت هم در دین خورشید
	عمر باشد که دل جامی زین غم نیست که کند با تو و من شرح چگونگی دل
ایا خود از آن هر دو مرصع دل چهره کشادی و کشید انفعال تشنه لبی بر لب آب دل بیش تو گفتیم نکو و صفت دل باو چنین صد بر بیت پای دل شد نقبش طوطی شیرین معال	چشم تو صفا و سحر لغت تو دل خواست ایستاد که شد نقش تو هست دل سوخته پیش لبست حال من از وصف جا لبست نکوست گر سزا خاک هست شد صبر کج جامی از آن سخن آفا کرد

<p>کوه وادای شود از نور رخسار لاله بانگ ز در بگشاید ناله ره خود گشته گفت کای عاشق شوریده با کفایت گرچه عمری بود عات عمر استعجال تا باین باهن جانها برسی قانع بال</p>	<p>هو و ج آنکه اگر بنگد طرب نقاب یا در نو که پله محل ادمی رستم پیش قدم بر غلط او ز کرم خنجران گفتش سوختم از شوق تو معجیل مکن گفت جامی بکشایال جان پیا</p>
<p>در حرابت آن نیست مجاور می باش در کس منبر ناگرد من یا اطلال</p>	<p>در حرابت آن نیست مجاور می باش در کس منبر ناگرد من یا اطلال</p>
<p>فهم سر دهنش پیش خرد امر محال حاجت با هر داند چه حاجت بسوال عشرت و عیش جهان نیست بخواب نیا پرتو حسن زل دید نقش خط و قال سخن از حسن گویند ز پی حسن مقال بس معانی که نمود از متون غیب جال</p>	<p>امی بوصف لب شیرین سخت طافه پیش از باب کم شرط ادبیت طلب گر خوشم از تو بخواهی و خیال چه عجب روشن آن دیده که در آینه طلعت دوست صفت لطف تو گویم ز پی لطف سخن چون بیا دیم بوجت رخت از فکر دبان</p>
<p>دیدم آن رخ مکن از آه و فغان جامی بس یافتی وصل گلایه بلبل شوریده منال</p>	<p>دیدم آن رخ مکن از آه و فغان جامی بس یافتی وصل گلایه بلبل شوریده منال</p>
<p>میرود آب روان با هر تند دریا گل تا صبا و زود بیا لطف بر با گل</p>	<p>می خرد سوی لبان شاد بر عین گل باخت ابر از سیم رشته زبون بر سیم گل</p>

<p>شکسته مر عارضت میوه رزم از صبح ازل گر بدست باد بود دل عقد زلفت تو شد رقیب آواره و جایش گنگ گرفت محتجب لعل و عمل را نارا گوید و لعل در دم زینبان که محکم شد لاس عشق تو دل محلت تا گم شد صحبت و جو تو</p>	<p>تکسم از زلفت تو پیوند تا شام اجل که شود سودا ئیان عشق را یک عقد بیدار از خاستار دل نوره نعم الید نیت مطرب بار و قطعاً قبول و عمل که بطوفان غم وسیل طلبا بطل برد رت هر خدی جویم نمی یا بطل</p>
--	--

بست از وصف رخت از گفته جامی مدام
گلر خانرا غنچه سان رنگین در قفا در فیل

<p>گر چه گشتم به تیغ بهر قتیل نمست از کحل خاک راه تو دو صدرم هم گشته جلد نبائے همه بغیر به بود جمیل از تو آفتاب به نو ویرین دعوی گر جانات ز خال ساده فنا</p>	<p>لیس قلبی اے سواک بیل کو کند دیده روشن از سبیل زوم از درت بیج سبیل لیک الصبر غنک غیر جیل همه ذرات کائنات دلیل عدسی کم شمر ز خوان خلیل</p>
--	---

دل جامی بفکر ز گشت
کل را برین اعلیل خلیل

<p>هوج کیت برین تیره زین خال</p>	<p>کش فداست و مد فدا جان و نال</p>
----------------------------------	------------------------------------

بود صد نخل بهوس رخ فرو برده بدل مشراب عشق چو باشد چه نعم از طبعش گر چه هر جا دلم آویزش آینه رخ کرد	مهر عشق تو کرد آن همه را به تسل بحر زلف از دهنش گشت نشو و نه حل قبله عشق بهانست که بود از آو
درین سخن کوش نه در زینت دیوان جامی شعر را چون نه بود آب چه بود از جلد	
مسلمانان چه نام چاره با آفتوخ سنگین اگر تن رفاق و دهم عمر لیت بیوده دو عاشق گویند از سفر خیز و چه دایم اگر نه آب آتش ز روی بادن اشک برمان در گرانا می چکونه رهبرم چون شد شکسته کشتی امید در گرداب غم مارا	که هر کلام ز لبش صعبت هم از بخت در دل بر دصال و دهم فکر است بی اصل که در دل مرا ق خواجه فروخت به نعل ز برق آه گرم سوختیم ناله هم محل ز آب دیده دنیا با میان ما و او حال تاوای ناصح نزن سنگ طاعت با از حال
مشراب خوشدلی ارباب عشرت را ده ای و در که هست از ساغر غم جامی اکنون مست و لایق	
چه گویم که غمت چون می طپد دل زرب و لطف دستی بر دلم نه چو مرغی کافه اندر دام میا و چو آن مایه که بیرون افروز آب	چو صیدی نعره در خوان می طپد دل ببین که دست تو چون می طپد دل هر از لطف افزون می طپد دل ز نیم وصل بیرون می طپد دل

نیت بی خبر که بلبش شد چنین شد گل پیش از آن روزیکه بینی خاریار جا گل بزم باغ آراسته از بزم آرازی گل ایکه چون آب روانی لب بلبش جا گل	شیدو گل را بود چیزی دور از گشت بوی وقت گل کای بزم از دل نارسه شیدا بزم ساز بایک از گل ای ساقی که شد بر لب چو آی گل مین لبه و عتیقه
---	---

وصف گل تا چند جامی هر که از آن لای رخ چو نتو باشد در دل بر دل که کند پروا گل	
---	--

آن ماه را که چشم نیست و چراغ دل خاطر لبیک غیر مجولات غمش هر غنچه کان لبینه پیکان و سپید عز نیست برگذار کسم غما شسم گم گشت با نشانی و غمش دل بر بزم تا بته ام خیال خط و عارضش مرا	در واک سوختم ز فراغش بی باغ دل عشرت کجا توان چو نباشد فراغ دل مارانگفت صد گل راحت بی باغ دل باشد که بوی وصل سدر و باغ دل آورده ام زلفت وی اکنون سرخ دل ریحان دلاله سید از داغ و باغ دل
---	---

جامی بدان اسید که آید خیال دوست هر شب به کنج سینه فروز و چراغ دل	
---	--

نلس جان بخش لوی نخل نیای سال بعد عمر کسایت از عدل کامی بزم قصه تو غایت جودت نه جفا چونی	چشم تو نیز تو لای سال غمره شوخ تر گوید ز کین لا تحصل یونم یک بانایه قصه سیه اجل
---	---

<p>نیاید دیگر از عاشق تحمل ومی چون لاله خوش با سحر که شد پر خون ز تشنگم دامن گل ز اطراف چمن افتاده اغفل ندیدم قدمه و زلف سبیل</p>	<p>چو گرد و موعده دیدار نزدیک بگشت باغ رفته تمنا برآرم من از شوق تو که یابند خندان زمین ناییدن از فریاد مرغان جد از آن مهر و قد سبیل زلف</p>
<p>چو مطرب لب به بست از نظم جامی بر آواز مرا می بانگ تعلقس</p>	
<p>المزلا یزال عس و لما جمل بوی ز کفر او شود از دین خود جمل این رقصه بر جمالت او بین و سحر از طبع منور و مطلب فکر مستدل تمام هست مهل با ده صافی ز کف مهل ساز و خیار هستی موهوم مضحل آمار ظلمتی که نماید ز مدخل نگسته دل بنور زیورند آ و گل</p>	<p>ز دستخیز شهر طغنه بر اسرار اهل دل تکفیر کرد پیر سخنان را و گرد محضر بخون اهل صفای نذر رقم آئین صدق و رسم مودت نه کار او ساقی بیار باده که ذکر کرد و دست آن جام می بیار که از لوح اعتبار باشد که مرتفع شود از آفتاب جامی بزم بر سخنان از خواست</p>
<p>مستی زو این ترانه باد از خجک و دوت یا طالب الوصول بجز در لک تعلقس</p>	

آنختن جنبش آمد جنبش عشق	حرفان رانه اکنون می طبدول
پے تسکین جامی بوسه بخشش	
که امر و دشمن و گرگون می طبدول	
شتر بانا سنبدا مرد و ز محل	مرا بارے چنین منید بر لب
نمی شاید کنون بار سفر بست	که شد راه مشرک عاشقان گل
ندپایه رفتن و فی را بود	سپادا کار کس ز نیکو به شکل
حبیبه راحل القلب بایم	و رد می دایم لب مع سیر
تن از بهر ای او ماند محروم	و لے جان میرد و منزل نمیز
الا ای باد شیکری گذر کن	علی ملک المنازل و المراحل
گلوباد لب و محل نشینم	که اے نوشین لب شیرین لب
زینج ره سبادت هیچ سبب	بکارت هر چه نواهی با حاصل
هنوزم قبله جان و رشت	نصورت گرچه زرقی از مقابل
سحر که چون شود غم رحلت	سباهش از ناله شبگیر غافل
بیا که دروغم هستم قناده	بنجاک و خون چو مرغ نیم بهل
تو می نوشی بطون دشت و جامی	
بین کج محنت و غم زهر قاتل	
یرون آ از نقاب غنچه ای گل	که از شوق حالت سوخت لب

<p>شکل عشق چو گل می نشود چند نیم سحر از کوی خرابات برآمدستی گفتش عاشق در مانده چه تدبیر کند گفت این سبزه از پیرخان بکس نیست دره حشمت از خاک شود بهمت خواه</p>	<p>گوش ادراک برافسانه او بام عقول لایح از ناصیه اش پرتوانوار قبول که کشد رخت را دوت بمقامات وصول واقف جلوه مراتب پرده و چه قبول تا شود رعایت ماسول تو مقرون بقبول</p>
<p>شیخ شهرت طلب شد شیخ اسلامی جامی دزد و اینیستی و کج خمول</p>	
<p>ز درخنده بار دیگر خمیه بر گلزار گل خنجنه هر برگ طرب که شوکت می نمایی بکسل از دامان مطرب خجک کز فرغان باغ خنجنه را خون شد دل از کم عمری گل طرب ز آبانی شد شنی شاخ گل پر کاردا ز امتهاد جو بطومار مجدول مانند آب راست باز اریست بنداری چمن گل در شامیل مانده در باغ زهرگون باد</p>	<p>او دستا ز لبشته نگاهستان گل کرد با باد بهاری یک بیک اظهار گل بر مهر بر شاخ دارد مطرب طیار گل می کند زان چون گل گلگونه زخار گل شکلهای مستد بر اینجخت زان کار گل گل درون جو بود دیباچه طومار گل شد دران از ارجم صباغ و هم عطار گل همچو حیر لعل سلطان فلک تضرار گل</p>
<p>خانه جامی که شد در وصف گل چون خاتیر خاست زمان صمدی نگین چنان گز خار گل</p>	

<p>بیرسی آن میگوئی بیام چشم مال از لال چرخ تو شد چشم تو بنارم چه جو پیش رویت خط لب گوئی تر آب لب گروه ام در ره نشان پای تو محو از جو چون شوم از درت سودا تر حالم کان شمع مجلس است شمشادش زدن زدن</p>	<p>چشم میالم مباد این آب شد یا خیال بر لب این جود می نشین بی دفع مال سبزه پوشان پا خرد و دند آب لال سرمی آرام بر آوردن گزین فعال نقش بسته رسوا دیده سخن دال ساخت تشبیه آن شعله مشکین دال</p>
<p>جامی از شیرین لبان دارد سوال بوسه نعل نو شین بومی داند جواب این سوال</p>	
<p>آمدی سوی من از اشک دم ندیدم خون شد از رشک کلم دل نشین دلم سپیل سوخته ام میکنی آری باشم جاده تمکین ترا هیچ گزندی مسام جان از ان پاکتر آمد که بگیرد کوی ایقدر اطف من از جانب یلی که گوی</p>	<p>که بره پاک تو چون سر شد آلوده گل که بشویم طلت از پاک نجو ناب دل بلع از باب کرم جانب سایل مایل چون بسر وقت گدایان گذری محمل دانش را چه کند در تن خاکی منزل بسر تربت مجنون گذرانند محمل</p>
<p>تا غلام تو شدای خسر و خوابان جامی تا خضر عشق یا زادی او بست اجل</p>	
<p>سایا دین نهر و فضل ملویم ملول</p>	<p>ساغری ده که بشویم ز دل نقش نسیم</p>

شدید دار اگر چه منی اره به ذوق	یابے در اتحاد چو حرف مشدوم
شستم کتاب عشق بمید بقل لب	خدا تو نے برو سیر در می باجمدم
دل زره خیال زند لقب اگر چه سخت	دیوار اگر موے تو راه شد آدم

جامی بخلق گوش که این شیوه قدیم	
تجدید یافت از سخنان مجسوم	

ما دیده رخت عمرے سودا تو ز بیم	فارس ز تو چون با تم اکنون خستیم
ما ساخت مراد دل مبرج تو نمیر	دل از همه برگزیدم مهر از همه بریدم
هر جا که برم می برخاست ای عمرے	دما ز شدم با وی از شوق تو نالیدم
هر فارغی کرد دل خواهم شمع ای گل رخ	زبان خار کنم سوزن که خاک درت چیدم
از صفت شدم سوگند شمع می برین	کز آتش عشق تو بر خولش نه پیچیدم
تو کعبه مقصود علی نه بود برین	گرد و بود آردم یا گرد تو گردیدم

دوستی دگر است انبار اشعار ترا جامی	
هرگز زنی کلکت این زمره نشیندم	

تا هم آناه ندانم ز که نامش برسم	در دلم ساخت تمام از که تقاضا برسم
صد سخن بر سر راهش گفتم اندیشه	چون رسم هیچ ندانم ز که نامش برسم
بر و پرشش پیغام منش پاک صبا	ای خوش آنز که بی بیک پیانش برسم
هرگز آن مرد چو سویم نه خرامید لطیف	روم از سر حسن لطیف خرامش برسم

پس از خواب اجل زین کس سازد خشت بایم	بمیر و بم قبرگان راه تو باشد مهراخوا
بجشن اندک جانان کزین بسیار بیکینم	زکات حسن و گونیدی بخشی میکنم
صدار اوست رحمت برکش از بهر بیکینم	چون غنیم بیل می طیم از شوق تیغ تو
رو کا ناصح تویی باش آنچه میخواهی که مرا بفرم	مرا ز عشق و تماشای در سوئی نمی یابم

گموش سر شکم و کفن در هر غزل جا می	
کزین خواب و دزد و درنگ معنیهای ز گینم	

یک بیک اسرار حنت، اتاعلی می کنم	هر زمانت پیش چشم خود بچشم می کنم
بیشوم حیران که بپو چون تحمل می کنم	چون بدین خوبی که هستی نقش می کنم
گر حدیث سرو یا افسانه گل می کنم	نام تو گفتن بارم فاش مقصوم تو می کنم
نمی برای جان ما گزناگ تعطیل می کنم	چون زنی تیغ که جان به تیغ دیگر می کنم
در صفت و در دستان عرض تحمل می کنم	بیردم و امنشان یاد می بزم ترا ب
فهم این منی ز گفت و گوی بلبل می کنم	سر عشق از دفتر گل خواندم و دوست می کنم

گفتش جامی اسیرت گفتا آگم	
یک به طعن بدخویان قحافل می کنم	

یک بار یاد کن بدو انگشت خد	ای دل ز دست برده بشکین خط خودم
روز کنی غریب یک لفظ مفردم	جمعیت من از تو شنیده شود اگر
گر خط دل کشی تو نسا و مقید	کرده به سر خو خامه جبار از دست تو

<p>از خود بکسل جامی میزن در گنای کامد ز تنق عسرت بگلان ترا یا بکم</p>	
<p>اگر چه پاره شد زغم هزار باره دم چو شد بخون جگر بسته روزن دیه ستاره البته سرگرم که در شب چون بدور سائر کلمات درست و نامدم سودا وصل تو باز آمدش اگر صدای اگر شمارا سیران زلفت خویش کنی</p>	<p>گرفت خود به فراق تو پارو پارو دم در چاک سینه زنت را کند نظاره و دم برد به شهر عدم راه اذان ستاره دم اگر بود چه دلت فی پیش رخا و دم جهد ناقش عشق تو چون شاره و دم سباد آنکه باید در آن شماره و دم</p>
<p>ملک که قطره خون در کنار جامی نیست چو دیده موج زداقت او بر کناره و دم</p>	
<p>هر صبح خود شیشه ز دل تنگ بر آریم ساقی گل مارا بن از جام می آبی مستی و خموشی نه سز و مطربا کو چون صلاح کنان بر صفت این فلکی ما آئینه طلعت باریم نشانید نویاد و شایم که گویمت لعلت جامی سکو می خانه کش این جا به ز</p>	<p>نویاد ز مرغان شباهنگ بر آریم تا روزنه تمام دورنگ بر آریم تا شور و فغان زنی و جنگ بر آریم ما بر سر بگیان تو صد جنگ بر آریم کز هدیه تیره دلاان رنگ بر آریم صد گوهر کافه بود از سنگ آریم باشد که یاب می گل رنگ بر آریم</p>

ره بدان دانه خالی از بزم کاش دهم	دست کن خال دل باندۀ بدامش پرسم
کنند آغاز سخن زان لب میگون جامی	من خمور چو وصف می و جامش پرسم
بادی که گذارش بسر کوی تو یابم خاکم بر هر که گذر سوی تو یابد زیر قدمت باد سرم چون ندیده است جز ضربت تیغ ستم و تیر بغایت خواهم کنم از رشتۀ جان بند قبا بایت نیستی که بدل میرسد از سدره طوبی	جان باد فدایش که آرو بو تو یابم چون نیست ره آنکه گذر سو تو یابم کش بالش راحت سمر زانو تو یابم کامی که من از ساعد و بازو تو یابم تا دم پیش لبسته پهلوی تو یابم در سایه سرو قد و بجوی تو یابم
جامی نبرد سجده در جانب محراب	ز نسیان که دلش با غل بر تو یابم
هر جا که گفتم خانه بختانه ترا یا بزم گر خواب کنم شبها در خانه روم تنها در بزم قدح نوشانی چشم و فاکوشان در صحبت هر جمع کافرونه شد شمع گر جانب من خانه آیم پی پیمان از سر بزم خرقه در بزم شوم غرقه	هر که ز روم جانے کا بختانه ترا یا بزم در خواب ترا بنیم در خانه ترا یا بزم مستوقه ترا و انجم جانانه ترا یا بزم گر در سواد گردان پروانه ترا یا بزم در دست می آستان چمانه ترا یا بزم در هر صفه سپهان در دانه ترا یا بزم

اگر مست لیلی شوم و در نیت	چو من باده از جام تجنون برم
گل آمد به کف جام جامی چه عیب	که در پاس گل جام گلگون خورم
بسکه شهادت و رازان گل خاک بر سر میکنم در چینم افسم از شوق رخسار پیا گل چون نمی بینم قدش در چین بایاد بسته ام بانکه ز اهل طعم دل در تیان در عشقت راحت رو حاسار از انچه چون تو پیش آتی ز با تر اوقات لقمه نیت	همچو سبزه صبیحدم از خاک سر بر میکنم واسن گل راز و خواب جگر تری کنم میرم نظاره مهر و صنوبری کنم گرچه از خیل خلیص کار آزر می کنم یعنی اکیسر جو دم خاک آذر می کنم گرچه هر دم صد سخن با خود متفرغ می کنم
سید بی عشوه که جامی خاصه من زان تلوم	سادگی بین کاین فسون را از تو باور میکنم
بر سر کوی تیان بسج دایم تیرم گر کند چو بیت آماه مرا کوکب سخت من چو زریاک عیارم بوقایت که من کس نبیند پس ازین دوزخش از اهل کون	که مناده لقب درویش مصطفی ام شاه سیاره تجالوت بردار کوکب ام هر دم از شگ جفا برنجک بخرم بره خلق جهان بخش نعم یک شبه ام
جامی از نیت سیدیت خبر اسیم هوسی	که کشت سپلوس آن دانه در چون شبنم

<p>منزل نه کرده دل نهو ز اندر رحم سینه وقت خلیب شه افوش که بر غم غلب از بسکه جرمه بر سرم ریزدستان لبیت در گریه ام آمد سپردن شوق لعلت سینه</p>	<p>عشق تو در دل بدست جامن عاشق در غم یکسر بر دما پای خم از مسجله دنیا ام بست از پلاس می کرده الوده شیشه ام صد گنج گوهر خسته خالی نشد گنجی ام</p>
<p>جامی نه بنید چشم جان جرمه عکس ساقی ازل تا داد پیر می فروش از جام می آینه ام</p>	
<p>نیست چن او یار ترکی کو دی بازنده ام ریزم او شیرین زبانی در سخن شکر و نیست این غمکل لای زخم ناخن بر غم خلفه افکنده سپهر زسم تیرا و من گرد و دسم که یابم دولت پابوس آتش شوقم زاب دیده افزون میشود</p>	<p>چشم ترک لعل تر که کوی درانده ام پیش آن لب از زبان خود دشتن شرمند ام نقش لعل کو دشتن بر سینه خود کند ام مانگر دمانغ تیرش سپهر افکنده ام باشد این سم از دلیل دولت پلیده ام و ده کمی آید چو ابراد گریه خود خنده ام</p>
<p>یار اگر بگست جامی کسوت فقرم حرام گر بود یک بخش بپویند او بر زنده ام</p>	
<p>چو می دور از لعل میگویند شدم ناتوان او خمش و زبان چون سرخوش از جام عشقم چرا</p>	<p>حریفان می لعل و من خون خرم خو ر غم که دیگر غمش چون خرم می عشرت او غم گردن خرم</p>

<p>هر کس بخواهد دل دارد زنده متعسود نتواند بجز رفتن از بگدازت گری نبود بجز قیاسانم در حوصله چو نیت وی از تو دنیا چشم داوی بخواهد برستم به مرگت چنان می ترسد خود را</p>	<p>۱) چه طبعی تو من از تو را خواهم آن به کمین آن سیر به از باد صبا خواهم لیکن آن تو قیاس را چو زخم کش جدا خواهم باز آمده ام آمدن کا آید و فدا خواهم در راه تو چون سایه افتاده ز پا خواهم</p>
<p>گهر که دوست آن نباشد شکر خند میرزم و لم و ریخته آید بر دیش چشم من گشتی نمی آید چو تو هر چند کانداز قالب نکرت همه بمان از زنده و من آن به زبانم بخوان بند باید هر چه بد چون تو بهر سبب در دهرم آید گوشت آب خاک من</p>	<p>نه گوهر یکا شکر من قشایم قند میرزم کش از تنی ترا و خون من هر چند میرزم ز جان مانند تو صد شکل بماند میرزم که نقد جان من در پا هر چند زنده میرزم ز دل خون بهر محکم کردن چو بند میرزم آگیا و عشق می رود چو چشم بند میرزم</p>
<p>شوق بکش و فاد او نوبت نشایم اگر به فراغت از تو ام طعن گنیزد</p>	<p>نوبت نشایم نوبت ناله اصیقا بشایم چهره بخون نگار من حبت گنایم</p>

ز سب قدرت نهال گلشن چشم خراب آباد دل مردم زمینیت خون دل چنان بر شد و در تخم ز کویت پرت خوارس آبیم در گریه تا به گردن غرق خونم بیک غمزه کن صد شیر دل را	مه رویت پراغ روشن چشم فرد آبی ای پری در سکن چشم که می ریزد برون از رزن چشم نشانم چون قره پراهن چشم چو میرم خون من در گردن چشم تنگد ما هو سه شیرانگن چشم
---	--

چو گردد در نشان لعل تو جانے ز لعل دور کند پروا من چشم	
--	--

بدان ناله در رخ خود بار را چه کنم ز خون دیده کنارم سبک لب گرفتم آنکه کنم دیده را لعل چشم بلطف باغ غم روز را برم برون غبار سازه آن شکوه غزال ننگات سینه تو انهم که بندم از مرهم	هزار داغ بدل لاله زار را چه کنم کنار دشت دلنشینا بر چه کنم درون جان و دل این غار را چه کنم بلا و محنت شبهای تار را چه کنم بجز غم کفن آن غبار را چه کنم تراوش قره اشکبار را چه کنم
---	--

ملوتم از دو جهان بے جمال و جانے چو یار منیت بدست این دیار را چه کنم	
--	--

هر دم ز کوب بر سینه صد داغ جفا خواهم بار و تو خود دارم حاشا که دانا خواهم	
--	--

<p>مایه دولت ازین گنج روان بگیرم بهر دو گارے ساتی زیان بگیرم دست ازان باز کنم خاطر ازان بگیرم آه اگر مهر خورشید ز زبان بگیرم که من این باغ عشرت زو بان بگیرم</p>	<p>میرود عمر گرانمایه بکوشم یک چشم رسم هستی که حجابست بیان من دوست هر چه اطلاق توان کرد بران رسم جو بیج ناکفته بهر تو شدم شهره شهر منه خورم خون دل از جام غم آن ریش</p>
	<p>جامی از جمله جهان دل بهر دشا بد عشق گرفتارش بسر انگشت بیان بگیرم</p>
<p>که با اختیار چه دم دیدنت طاق نمی دارم بحق دوستی یا را که با آن نیرجم یارم عقیق تاج میزنم شرک لعل لب لعل بنده لب بر لبم کان عاریت با تو بسیار ز سودا پر سودا سر دیوانگی دارم همه تا بد ز گردون ماه دور دست دارم</p>	<p>نیارم سوی تو هر چند سوز و شوق می دارم ترا گرد حق یاران فدا اندیشه و قلم ز شوق آن لب شیرین دین تا سحر هر شب از آن لب نیم جانی عاریت دارم بسیار لکوش عقل در اصلاح کار من بین همه نیم بیتان سر قدست میگویم</p>
	<p>سوی خود خواندم از کوی تو دل را گفت راجا که من اینجا بدم عشق بدخونی گرفتارم</p>
<p>ز قحط آب چمن چون شود چنان آید ز نوک هر قمره من از پر خنقشان آید</p>	<p>ز فرقت تو چلویم چه تا توان شد زمان وصل تو چون در بحر برقی گذشت</p>

خبر تو نخواهم از جهان آرزوی دیگر دعوی مرا اگر گویی روشنم از کجارد تو نشی تبان سپهر چشم زبیده حرے اگر ز ندرتم حال درون خشن شد	تو آتش من چه فایده چون تو می نخواهم دل چو لعل دلفین می ندیده گویا منکه بر تنه وفا بنده هر سپاهیم از سر خامه چون چکد سنج شود بایم
---	---

لا بد کنی که جامی از تاب عجم چگونگی

تاب عجم تو نے المثل تاب و من چو مایم

من آن نیم که زبان بر لب هر زلالیم حدیث سلف خرف عقد گوهرت سخن خبر از قایم از دست رفت مایه عمر ز شعر شعور کزین پیش یافتم امروز قصا ملک سخن گریختان تا قیامت سخن چو یاد من از فاعلات معمول سحر باملفه گفتیم که ای بر عجم سو کشتم به طبع سخن سنج زنج زنجست	بعد ح دوم چسان نوک خافه ستایم ز ہی شب که من این ابدان بایم کنون ز حسرت ان پشت و شست بایم خبر آب دیدم و خون جگر بیا لایم ز فکر قافیه هر لحظه تنگ می آیم خورا ع کرده شب روز باد و پیایم بکارگاه سخن گشته کار فرمایم که بهر بحب نهوشه کشم بیا سایم
---	--

جواب داد که جامی تو گنج اسرار

رو امداد کزین گنج قفص نه کشایم

وقت آن شد که ره ویرمناں گیرم	سجده از کف نهیم ریل گران بر گیرم
------------------------------	----------------------------------

<p>بندگان داری سگان ہم نیز من ماچیدم لذت غمهای تو بر نیارم کند از ان لب بوسه و اطلس نشای اگر عورم چه عار</p>	<p>جدگانه اسگ سگان را بنده ام آید از شادی عالم خنده ام اگر چه عمری در طلب جان کنده ام خلعت من پس لباس زنده ام</p>
<p>گفته جامی نے از رویہ ہرچ ہرچ سے گوئی بدان از زنده ام</p>	
<p>اگر کیوی تو کیش سہر بخش نغم ز فرش سندی استبر قم نیاید ز وضع زمینیا ہم نسیم خیر آن بہ کجا کہبہ مقصود رہ تو انم برد ز لوح سادہ توان جو اند نہ خط و بان ز کشت زار جہانم پس انیکہ مجلس عیش</p>	<p>سرم سہا اگر پایہ درخت نغم چون بیاد تو بر خاک نہ بخش نغم کہ نقد صومعہ بر آتش کشت نغم چو گام سعی بروفق نہ نوشت نغم چہ العنقہ دل حرف خوب زشت نغم پیایہ سرو لب چو وطن کشت نغم</p>
<p>ز دست رفت سر رشته وفا جامی عنان چہ در کف یار جفا سرشت منم</p>	
<p>چند زوری بردنخت باز کوئی ام دور ازین در ہم منت گویم دعا ہم دل سوی خود نخوانیم چون آدم میرنیم</p>	<p>باز قلاب محبت سیکند سو تو ام ہر کجا ہستم بجان دل دعا گوئی تو ام می ندانم چون کنم در ماندہ خوبی تو ام</p>

شدم دیوانه وان طفل بری سکر زدم	کنون زین غمه چون یگان خون
رو کشادی خداراجات باب غش	که بود جاذبه غمهای او را در دل
نحو اجم خرقیامت خوشترن کن نیا	که از دست دل سخت تو آید پای در سنگ
دورنگی میکند رخسار زرد و اشک سرخ	ولی سن همچنان رد و عشق تو کرنگ
چونیکه هر گم صد غم عشرت و خیزد	اگر بخت افکند سهرشته وصل تو چو
کشیدم محمود از چنگ غم صد گوشمال	شده از هر گوشه شالے تیز تر سوز تو آتش

ندیدم من اے ناصح که جامی شکلی می جو
که من بید نام عشقم آید از نام نمونم

بیا رض تو ز ماه تمام چون گویم	باجل تو ز لعل نام چون گویم
بست گے که در آید بشکر افشانی	حدیث طوطی شیرین کلام چون گویم
جفا تو همه وقتے رسد بنیدام	که شکر این کرم مستدام چون گویم
خوش آ زمان که ترا بینم و ز حیرانی	چنان شوم که ندانم سلام چون گویم
شراب که میر جاحرام می دارند	اگر ز دست تو باشد حرام چون گویم

چو جاس از بهوست می پرست شد با او
بجز حکایت صبا و جام چون گویم

مانده ام از یار دور و زنده ام	زین گنه تازنده ام شرمند
برده ام لاغر تن پیش قریب	استخوانی پیش سگ افکند

سینه از غم چاک شد خیزای قریب	تا خورد یک خطه با صے جو لم
دیدہ عمدہ استم از خوبان دلی	نیست چندان اعتمادی بر لم
تا مراد من چو جامی یاد است	شد فراموش هر مرادے بر دم
من غائبانه عاشق آن روی مہوشم	بے منت نظر بنیال از خوشم
شوق تو شد فزون بتاشام و شر و گل	بالا گرفت ازین خس و خاشاک آلتشم
غش میکنم بیاد لب لعل دلگشت	کز جام دور میرسد و بادہ بے غشم
وصلت بچ نفتش میرشد مرا	صد بار چہرہ گر چہ بخون شد مستشم
چشم امل بخشیدہ کوثر چہرہ	از جام نیم خورد تو گر جرعه چشم
جامی ز درد گوهر اگر حبس تن نیست	خاشاکہ فکری بیدہ دارد دشوتم
این بس مرا کہ شد صدف در شاہوار	گوش زمانہ از گم نظم و کثم
عمریت دل بہر و وفا تو بستہ ایم	بیوندا تو کردہ و از خود گشتہ ایم
ز باد و خلد نیوہ و باش و عیش نقد	یا خود بدولت غمت از ہر دہ رستہ ایم
ما را چو در حیرت صبا تو را نیست	دل پر امید بر سر را ہے نشستہ ایم
با خود خیال آرزوے لبستہ ہر کہ	مادیدہ از دو عالم و دل تو بستہ ایم
گفتم شکستہ دلی بکشوہ	آخر چہ شدہ جام صغ شکستہ ایم

<p>بلندوزین سقف زنگاری ایوان طشت رخ نهفتی تا بمیرم بے تو من جو درستم در چمن گشتم بسی چون آب مادر کنا</p>	<p>باز اگر افتد نظر بر طاق ابرو سے تو ام زین کند تا زنده ام شمر سنده کو تو ام تا زده سمر و چون نبال قد و بجوی تو ام</p>
<p>خون جامی گر بریزی آن بود لطفی عظیم لیک مے آید در بے از دست و مانده تو ام</p>	
<p>تنگدل مانده بفکر دهن تنگ تو ام گر شدم لاله صفت تو بخون عیب کن گاه جنگ آشتی و دشمنیت تو نیست نم آن بلبل شوریده از گلشن قدس و دستم حن غایت ز رخسار شیم و ز خط آن چهره میارم که صد گونه صفا</p>	<p>سنگ پرینه زمان ز دل چو رنگ تو ام که بدینگونه ز شوق رخ گل رنگ تو ام کشته آشته و سوخته جنگ تو ام روی در باغ جهان کرده باهنگ تو ام تنگ عیش رسید از دهن تنگ تو ام مید بر روز آینه بے رنگ تو ام</p>
<p>تا رخک شدم از ضعف چو جامی و هنوز نیت ممکن که خلاصی بود از جنگ تو ام</p>	
<p>هر دم از تیرت قتادی برم چون فروغ آفتاب ز هر در سحر است را که بود سے آئینه دل فریاد آمدی از دست تو</p>	<p>صد در رحمت کشادی برم پر تو رویت قتادی برم گر نه خود را جلوه دادی برم گر نه من دوستی نهادی برم</p>

<p>کرده از اشک آستین پریم چو شد آب بقا ز چشمه میسم بر سر خاک کشتگان قدیم سر تیغی العظام و ہی میسم</p>	<p>چند پریم نعت دگر و هر وصل گر کشانی بجزت میسم دبان همجو آب حیات اگر گذری منکر حشر را شود روشن</p>
<p>جامی از خانقہ بیسکدہ رفت این بود مقتضای طبع سلیم</p>	
<p>باشد خور و زان رگبذریک خطبای میلم طبع جفا جو همچنان باشد بر ایشان ملیم بسم الله انیک استغی اگر زو پیشین هم بسلم مشکل رسید از طوح غم کشتی بسوی سلم ای کاش ازین محنت سرگردان و محلم تار شنه جان نگسلد و ستش دمان بسلم</p>	<p>سینه شکافم پر چمر کاید صبا زان منرلم چشم زغبان خون نشان از لہم آہ و فغان ہستم ز مرغ بسته پر در دام زلفش بسته زینان کہ دیدم و بدیدم زین چشم طوفان بنود زبان گویا مرا از بہر نالہ چون آ جام ز جانان نگسلد پیوند و پیمان نگسلد</p>
<p>جامی صفت رفت فرود کاظم بے لعل او دستے بمن دہ اے سبوتا یا بر آید از گلم</p>	
<p>بلای جان شود ہر دیدن چمنان بنیم کہ آن یاد کا کج گاہی ست و غمان بنیم کجا تاب و کم کش ہر زمان باؤں آن بنیم</p>	<p>من بیخبر دل کان شکل زیبا ہر زبان بنیم سوار شوخ من صورت ناز و من حیران من بیدل کہ با خود حیف دارم ہر شہن بنیم</p>

<p>نسب تابو گریہ سرگوسے تو پویم چون لالہ اگر خاک شوم بی رست حیث است چو خون طم لودہ نکست تار ویتو دیدم نغم و اشک مادم پایم بر بہت سود و کنون در پی آنم تا باد چمن نکست از پیرنت یافت</p>	<p>با آن در و دیوار غم و درد تو گویم با داغ تو بار دگر از خاک برویم بر چشم ترا ناز کشش از گریہ بشویم بنگر کہ جهان میرسد از دیدہ برویم کز دیدہ کخم یا سے وز سر راہ تو پویم بو سے تو دید ہر گل و نسرن کہ تویم</p>
	<p>درد دل جامی شود افزون ز مداوا این درد کرا گویم و درمان ز کہ جویم</p>
<p>من بندہ حقیر تو سلطان محترم برجام از تو ہرچہ رسد جا منت سرگشتگان باد یہ پیای عشق را شد سینہ ام شگاف شگاف از خندگاہ روزی کہ می نوشتم قضا نامہ اجل</p>	<p>گر در غم تو زائریسم ترا چہ غم گر ناوک جفاست دگر خیر بستم ہجر توراہ منو دلسر منزل عدم وز ہر شگاف آتش دل میزند مسلم قتل مرا بہ تیغ جفا سے تو در رقم</p>
	<p>عمریت جرمہ غوار سفال سگان لبت جامی کہ آب خضر نخوردی ز جام جم</p>
<p>گر دہد بو سے صحبت تو نیم چون پنجم خطا تو دید سترد</p>	<p>نکتم یا دختلہ ذوق کر نسیم رفتہ مد ز صغیرہ تقویم</p>

شاید تیرحم کند آفتوخ نخابے | اسی غم، روی کن کہ ازین برآیم

جامی گرا زین گونه رد و سیل سرشت
چون خانه گل زود زینیا دبر آیم

<p>بهر شب دم گرم از دل غمناک برآیم تا کی ز غمت خاک بسوزیم از آن روز بی روتیو بالالہ و گل چون رہم از آہ در گردنم از بخت بود طوق سعادت آلود و بختون تیر توصیف ست ندانم سجہ جا بسوزم لبم از بوسہ پیگان جامی صفتم غرق غم از یار شود بخت بہر شب بیاسان تو جان بیان خیم گفتہ زخم بہین و بجان در میان خیم پاسے مرا بقید وفا استوار کن بہر غم کہ یایم از تو بدل ساز مشنہان شہباز شوق روتیو با چشم اشکیار مہینہ کز تو صید بود بہرہ مند و من جامی ز شیخ صومعہ نکشود عشق</p>	<p>وزنق جگر دود ز افلاک برآیم اندیشہ ہے کن کہ سوز خاک برآیم بر شعلہ حیان راہ ز خاکشاک برآیم روزے سر از ان حلقہ قراک برآیم تا چون ز دل زخمی خود پاک برآیم چون تیر ترا از جگر پاک برآیم رخت خود ازین موج خطرناک برآیم وانگہ رخ نیاز بر آن آستان ہم وانگہ رخ نیاز بر آن آستان ہم زان پیش کز جفای تو سر در جان ہم وانگہ بر آن زوای تو میر نشان ہم بنشینم و قطر بہ آسمان ہم محروم دار چشم بہ تیر و کمان ہم آن یہ کہ رو بخیز دست پیر مغان ہم</p>
---	--

بکویتیں آنہ عاشق کہ دیدم ہر کرا جویم	بجای وہین فرسودہ استخوان بنیم
پیش عمرے ریاضت پنجہ سالک افشود	شد اکنون عمر با کز عارض غیش عیانم
ہناده بر کمان تیرازی صید و سن مسکین	چو مردمان بحسرت جانب تیر و کمانم

کسان شبہا بفکرت اند و جامی اندرین دعا	کہ چون فردا کنم آن آفت جان را چنان بنیم
---------------------------------------	---

چشم منی و خانہ تو چشم خانہ ام	حق القدرم تو گیسو دانہ دانہ ام
چون مردمان غایت چشم میان آب	از بسکہ آب دیدہ گرفتہ غانہ ام
اکنون کہ زیران تو رام ست نش حسن	میکن نواز شے لب ترا زیانہ ام
خواب آورد فسانہ عجب قصہ کہ برد	خواب طرب چشم حریفان فسانہ ام
روزیکہ بر امید تو قالم کسبم حتی	بالین بست خستہ ازین ستانہ ام
زاواریں چشم ترم دل چہ طید	رقص چنین افرد ہمارے ترانہ ام

جامی منم کہ حنہ و دستم بملک عشق	منشور خسروے غزل عاشقانہ ام
---------------------------------	----------------------------

خواہم کہ مے در قدم آن بسرفتم	رخ برکت پایش نغم و نغمہ فتم
دیگر بظاہرہ نزوم بر سر ہاش	ترسم کہ شوم بنجو دور رگد فتم
ہر چند لب بدخواریم افتادہ بر ہاش	امروز مبادا کہ بجاسے دگر افتم
زنگونہ کہ از دیدہ رود اشک دادم	بنود عجب از غرقہ بنون جگر افتم

زود از صباب خمیہ گرد من آب دیده چاکم چو در دل افتد سوزن چه تو شسته گر تارهای مویم بر تن شود سلاسل ناصح چراغ عیشم شد کشته از دم تو	من باتن که از موان خمیہ استوغم کاین سوز دامن گذارد از آتش در غم نتوان کشید سیرین از در طہ جنوغم سایکے تبرک خوبان بر سر دمی نشوغم
می پریم که جامی با در عشق چو ست من بے خودم خید و انعم هم خود بین که بچم	
چو سنست اینک که هر دم خست اصاف نظر بزم چنین شود قیکه من درم چه تسکین بزم از نا مگور ماه و خورین امده چون بود ممکن بتاریکی بجز انعم مکش بغم دے دیگر چو محر و موم ز دیدارش بکوی آورم بار سر باینین ارم لیکت نیست اینقدر خواهم	منوزم آرزو باشد که کیمیا رت دیگر نیم برون آئی و چون عمر عزیت در گذر نیم که تو پیش نظر باشی و من ماه و خود نیم بود که ز پر تو بر حنا شلین شب انجیم زمانے بهر رخسار دران دیوار فرد نیم که وقت جان سیر آن نانش زیر نیم
بلخ محنت اندوه جامی جان دهد آخر چنین کند در دجیران هر زمان حالش بتر نیم	
بود آیا که من آن شکل جایون نیم زیستن در درو کو تونه از طور قاست تا گرفت عنت ملک دل از حیل شک	آن رخ فرخ و آن قاست سوزون نیم شرسارم که دگر روست ترا چون نیم هر شب بر سپه خواب شبغون بسیم

قوت شاه مستحسنی و من گدای کسبیم سواره رفیق و سودم بین تو چند اساس ز شکست ز نام و رنگ بستم بهر کجا گدازم دولت صال تو جویم چو خاک دبی آن در دین دشتی او	مراسدات آن از کجا که با تو بینم که شد نشان سم ای ماند نقش بینم میان بهر تو بستم کمر بند بینم بهر طرف گذرم جلوه جمال تو بینم گذارتا خسر و غار رست بید بینم
---	---

به تیغ بیم مفر ما که خیز جامه ازین در

که عمر هست درین آستانه بهر بیم

بمسجدی که خم ابرو سے ترا گیرم اگر بکوسے تو باشد مرا مجال گذر ترا چو هست بحال شکستگان نظر ز دست خضر چه سود آب ندگی مار باستخوانے اگر چند یاد مانکنے بهر سیر بهر نیم چهره کرده چو زور	نماز را بگذاریم و سجده تو پریم بجاک ما بنگر که همه شکسته تیم بمال ما بنگر که همه شکسته تیم اگر ز ساغر غسل تو جرعه نخوریم هزار شک که بارے ازین بیکان دریم نه بهر سادو دلال در سوادیم
--	--

سگ تو دوش به جامی فغان کتانت

خمش باش که از ناله است بدرد سریم

گل شد حرم کویت آتشک که گویم از یار دل تن من باشد چو کوه ورنه	باشد بهر زشتنه خاک درت بخوفم در موج خیز گریه بشکل بود سکوفم
---	--

<p>در جان من نیز در رسم فرما آورم کے تو اُم کا یں زمان از دام صیاد اوم مایہ عشرت سوی دلکشا شاد آورم</p>	<p>شیوہ شیریں اگر اینست کان بدخورت من چوتوا تم کنز اول مرغ دل نرم گام خواہم از حسنت بگویم آشکارا نکتہ</p>
<p>باز گوید غیرت عشقت کہ جامی لب بیند در نہ بر جانست ز غم صد تیغ بیدا آورم</p>	
<p>تا روز گریہ می کشم و آدمی کشم از بخت تیر و دل گمراہ می کشم نقد حقیر در نظر شاہ می کشم جو رقیب و طعنہ بدخواہ می کشم</p>	<p>شبہا کہ داغ فرقت آفتاب می کشم زان مہ می کشم گلہ کز محنت و بلا جان من برم بہ تحفہ گدایان دورا از عاشقی نصیب من این شب کہ روبرو</p>
<p>جامی چو کاه شد تم از ضعف و من ہنوز کوہ غمت بہ قوت این کاه می کشم</p>	
<p>نہ روسے آنکہ بشینم سکش آبر و زیم کہ گردستم دید از سایہ خود نیز بگریزم بہانہ سازم آنرا دست روانش آوریزم ز فکر عقبہ و سودا دینی داد و برنیرم ز سیلاب شرہ چون فوج طوفان پراکنیرم کنان شیریں دہان بنویسہ عشق زیم</p>	<p>نہ عبرت آنکہ از خاک سر آن کو می برنیرم چنان در مہر آن غور شد نو کہ دم تبہ نکیرم ہوس دارم کہ ریز و خون من امر و نیازم علاج خویش رسیدم طیب عشق از درم نیخو اہم ز غیر شش بہان بیار از ان ہر دم چو فرما دم از ان مدینہ شد کوہ و غم</p>

باد از پنج سر کین تو بصد پارہ لم	گر نہ ہر خطہ دروہر تو افزون بسیم
شریت وصل کرم کن کہ زیبا سے ہجر	جاسے سوختہ را حال دگر گون بنیم
دے نگذر دگر غمت خون نگیم	زو صلت جدا ماندہ ام چون نگیم
نہ بینم بطرف چمن سرو و نارے	کہ از شوق آن قدموزون نگیم
نیارم گے سوی لب جام بادہ	کہ بر یاد آن لعل میگون نگیم
زیلے مرا ہیکل یا فنادید	کہ بر محنت و درد مجنون نگیم
نہ خون جگر ماند و نہ آب دید	تہ از بے غمی دان کہ اکنون نگیم
نہ بینم گے گریہ بازار جاسے	
کہ از دیدہ ددل برد خون نگیم	
کے بود کے کہ ازین سوز و رن بازیم	یا ازین درد و غم روز و رن بازیم
چند طعن خردای عشق حصار آمد	شاید از درد و سہرا و بجنون بازیم
فکر ز لطف بفسانہ نرود از سر من	کاین نہ ماریست کہ از و می بفسون بازیم
اینہم عشوہ و داستان کہ ترا سے بنیم	پیکر یارب از دست تو چون بازیم
جامیا جرعه از جام فنا سے خواہم	
تا بد ان شربت ازین خوردن خون بازیم	
ہر شبے گزناہ مہر فروز خود یاد آورم	از رخاں و نالہ شہر سے را بہ فریاد آورم

نفس از درون دیو ز پیرون زندر هم	از کرا این دور هنر پز حیلہ چون ہم
دارم جهان جهان گنہ و شرم رس	چون روزین جهان بجا دگر ہم
افتاده ام بجاہ ہوا و ہوس گراست	جبل ہدایتی کہ بر آوازین سپہ
جامہ زغم کہو و گنہم چون نمیرسد	خزئیل معصیت زخم صنفہ اللہم
با خلق لاف توبہ و دل گنہم بھر	کس پے نمیرد کہ بدین پایہ گم ہم
گر بدلم ز داغ ندامت عکاسیت	کو گر یث شبانہ و آہ بحر ہم
یاران و دو سپہ عازم ملک یقین بند	ہما کے عنان عقل سپت کمان ہم
از ہرین میرس نمکتہ عرفان کہ جاہلم	با من گوے قصہ الوان کہ گم ہم

جامی سبب غافل ازان ازدان گفت
از جملہ راز ہاے سنان تو آگم

ہر زمان گویم کہ از دل ہر اویرن گم	لیک خود چون نمی آیم ندانم چون گم
بہر العجب کاریکہ خلقی در مان من	من بفکر آنکہ ہر دم در خود افروں گم
جاے تکبیر و عاخواہم زلیلی قصہ خود	تا کہ از روے گذر تربت مجنون گم
خلق را در مجرّم دل بسوزانم چو عود	نالہ در جنگ فراق گریہ نون گم

کشتہ شد جامی ز ہجر افسانہ و صلیب چو
مرغ بسمل چون زید صد بار اگر افسون گم

من کیم تار و بران رخاؤہ زیبا گم	کاش بتوانم کہ دیدہ بر کشت آن پام
---------------------------------	----------------------------------

	<p>مکوئید اے نگو خواہان کزان بد خویر جا مساو القدر اگر از دے بیرم با کہ آنیرم</p>	
<p>بزم وصل دورا بادیدان پر دایم تا چو زور در بوتہ غم صدہش نکتہ آتم خبر مضرب ملت این چنگ انداختیم گو چہ صد بارش بدین جیم از نظر انداختیم بر سر بازار رسوائے نغمہ انداختیم درختین دست نقد وین ل درختیم</p>		<p>ما برنجوری و مجوری و دوری ستیم نقد قلب یا نشدرانج بیازار وفا قامت ما چنگ شد اندر سماع ایل ہر دم آلاید بخون جا خیالت اشک کوئی ملت را کیوی نیکانان رخ ما تا بشریح نظر با آن دوح بر دیم دست</p>
	<p>جامی از سلک سگانت در نیریز و شرک کاسے درینا قدر یاران کهن نشناختیم</p>	
<p>نہ رقعہ کہ دران خطا شکام تو یابم ز ہی سعادت اگر دست سلام تو یابم ہمہ سلام تو بینم ہمہ پیام تو یابم کہ در سلام تو خاصیت کلام تو یابم کہ آہوان خطارا اسیر دام تو یابم ہمہ معاینہ در سہ خوشخرام تو یابم بدین وسیلہ مگر جبرۃ و جام تو یابم</p>		<p>نہ نامہ کہ در انجالتان تو یابم سلامت من بخستہ در سلام تو یابم بہر دستم کہ کشایم نظر صفحہ خاطر جانبائے پیکار میا خستہ نشان چہ دام بود کہ برج ہنادر خط کین شاید کہ شنیدم بفرخوش ز طوبی ز شوق جام تو جامی ہی نہم تقب</p>

<p>با غم و درد تو کنم و مبدغم صبر کم و محنت و اندوه پر پیش ز بابت عدست آب خضر میکند از مهر خط منع ما تر نشود ز اشک ترخم خست باد صبا حلقه زلفت کشید شکر که با شکر تو دم لغم کم صبر العاشق فی الحجر کم بال لعل تو دہان کا لعدم بخیل از نکتہ جفت لغتم دور بود چشمہ غور شیدم حلقہ عشاق برآمد بسم</p>	
<p>گفتہ جامی کہ تجسین نہ است حسنہ اللہ بطیبت لغم</p>	
<p>مجبور بر محبت تو فطرت سلیم چون نفی جزو لای تجزیرے کن حکیم ہر جا سا فزیت برین شان یتیم بالاے آن چو رحمت و لطف یتیم در بر کشیدہ حلقہ زلف تو اشج حیم بہر لزوم وقت بسرخی و مشتہیم</p>	<p>بایل بقاست تو بود طبع مستقیم بعد از وجود جوہر نہ سرو دہان تو بار ببار تو چہ مجال سفر کہ شد در یتیم گوہر دندان تست لب خال تو نقطہ است نکلاک و بر صانع جان وقت آیت خط است اینک آن</p>
<p>تا زیر ہر قدم کشت تحفہ جدا جامی نشست بر سر بہت دل و دہیم</p>	
<p>تا کم شرح غمت بلوغ خاک خود بسم</p>	<p>خواہم از تیغ لیس از قفل ستوان و ظلم</p>

خواب چون آید مرثبها پشبن کن ہجر چون سوارہ بگذری از قتل نغم مرگیت داع بر تو سن منہ بکنار از بر خدا رام شو ای ہوی وحشی کہ نزدیک شد وسف منت با قیبت دل گفتن چو د ہنکہ امر وز می دشا ہر بقدم ہر شب	زیر پہلو خدا باشد زیر سر تارا ہم ہر کجا یایم نشان از شوق رو آنجا ہم سنا شکافم سینہ دان ہم بزل شیدا ہم کہ غمت دیوانہ کردم رو در صحرانم آینہ ہر چو پیش چشم نابینا ہم چشم چون زار چہ را بر وعدہ فروانم
---	--

جامی از شوق لبست وقت کاندر سیکدہ خرقہ و سجادہ بہن ساغر و صبا نغم	
---	--

ساریت شہر شوق و ایمان علی الدوام کس از ثواب سطوت دیدار نو و نید مکن نہ تنگنا سے عدم ناکشیدہ جنت در حیرت کہ این ہم نقش غریب حسیت ہر یک نہفتہ لیکت مرآت آن در گرا بادہ نہان و جام نہان آمدہ بید تومی بگفت و گوئی کہ آغاز ما چہ بود	کالبد رنے الدجیہ و اشرفی الغمام در پردہ سکاہل نظر سے کند خرام واجب بجلوہ گاہ عیان نہاہ گام بر لوح صدرت آمدہ مشہور خاص عام برداشتہ ز جلوہ احکام خویش کام در جام عکس بادہ و در بادہ رنگ جام جمعے بحسبت و جوی کہ انجام ما کلام
--	---

جامی معاد و سبدا و ما وحدت و بس ما در میادہ کثرت موہوم و اسلام	
---	--

<p>هرگز چو پیش رو تو راهم نماند پیش نورت بنجاک مذلت فدا دادم چون نیست محرومی که زیم پیش او دور از تو ز لیتن گنه آید مرا مان</p>	<p>پایه راه و روی بر سر راهی نشستم گوئی بصد ز سندان جایی نشستم دسا داشک همدم آبی نشستم کاینجا بر آس غدر گناهی نشستم</p>
<p>جامی صفت گرفته بکف عرض حال خویش در سنا همراه سوکب شای نشستم</p>	
<p>امروز ز شوقت همه روز همه دردم بهیوده بود هر غم و در که نه ثقت از گونه زردم زدم چهره اگر اشک رومی دل من سوتبان بود همیشه گلها سے چمن اخطر از باد و خزان گر تو بنشین من این بسکه نشیند</p>	<p>نادیده رخت زین سمر کو باز نکردم هرگز من بیدل غم بهیوده نخوردم هر خطه دگر گونه کن چهره زردم چون رویتو دیدم ز بهر رویتو کردم ای شای گل تا ده ترس از دم ندم روزی که شوم خاک بر میان تو کردم</p>
<p>جامی به هوایت غزل گفته دلاویز مضمون غزل آنکه بسودا تو فردم</p>	
<p>از روی دل خونین جگر انتخافتم چون قباچه کئی طرف کله بر شکستم نیست عذ چو منی بردن نام چو توئی</p>	<p>مردم دیده صاحب طبع انت خواهم پادشاه همه شیرین لپانت خواهم بهر رو پوش بنام دگر انت خواهم</p>

<p>بر سرم ران روزی از راه کرم خرم گر خم محراب ابروی تو بیند شیخ شہر از غم غنایت ز دل خون تاباید مرا زیر خون ما بگر و کعبہ کویت کہ نیست روی اگر نہ پسندیم سون پشت پانچویش</p>	<p>تا کیم داری ز محرومی لکد کوب بستم پشت طاعت کم کند دیگر کبوتر بستم عرقه خواهم شد درین سیل مادہ بستم جو بخون در دندان تشنه ریگ آید بستم فرش کن چشم مرا بر حسد ازیر قدم</p>
<p>تنگ شد بر جامی از بجز رشت شهر وجود وقت آن آمد کہ آرد در بصر اے عدم</p>	
<p>در دور بست بی می و پیمانہ نباشیم در خیل بتان چو تو چہ بچہ نگارے ہر جا چو تو شمعے شود از فروختہ حاشا گردانم امید دوم تو نگیرد تشریف یاری سوسن جز پس عمر گنجے تو و عالم ہمہ ویرانہ این گنج</p>	<p>در شوق تو بی نعمتہ مستانہ نباشیم خود گوی کہ چون عاشق و دیوانہ نباشیم کامنا من دل سوختہ پروانہ نباشیم یک لحظہ درین گوشہ کاشانہ نباشیم وان ہم بود آرزو ز کہ در خانہ نباشیم جز در طلب گنج بویرانہ نباشیم</p>
<p>جامی اگر آن دانہ حاتم نژاد راہ دست ستی از سبوح صد دانہ نباشیم</p>	
<p>در ہر گذر کہ بے گاہی نشستم گویند یک نگاہ ز دور از تو اہم بست</p>	<p>بہر رسیدن چو تو ما ہی نشستم من ہم در آرزوے نگاہی نشستم</p>

سیکشم از سینه پیکان نگش را نیست سرکه بارش سیکشم عمری بدوشش از بهر نیست	قوت آغم که پیکان ز آغخوان خود کشم گر نه روزی دوره سرور و آن کشم
دفتر جامی است این از گفتنهای عشق چر مے برم تا پیش شوخ نکتہ وان خود کشم	
مانه آن تویم کن بار کس گردن کشم سیکشم از تیره خوابان در کو در آغختان توسن کین هر که انگیزد بقصد جان ما هر که خواهد بهر ما دوز در محنت خلعت نیتیم ارباب عشرت تا چو سبز هریح چون شب سنجاب گون آید بهک و خوش	در کسی در راه ما غاری نهد دهن کشم کز کف روشن جبینان باو درون ما ز مهرش نقد جان زیر سم تو سن کشم رسمان از رشتہ جانهاش در سن کشم مفرش دیبا ز نگاری سکه گلشن کشم بستر سنجاب از خاکستر گلشن کشم
دوستان از سر کشته با اگر دشمن شوند جامی آن بهتر که با سر دوره دشمن کشیم	
خیز تا رخت بسر منزل انصاف کشم هر که از ما طلبید تو به بخند و زیم مشکل عشق چو از درویشان گردد پیر میانه بساط کرم انداخته است نفت بار امیر اس خواجہ بطرف ما	بادل صاف بهم جامی صاف کشم در در جام مے صاف با سر کشیم چند در در سمه در دسر کشاف کشیم رقم زرق چه بر حاصل اوقات کشیم این همه غین ز قلابی صراف کشیم

<p>تا نمودی بته پیرهن اندام چو سیم تا نه بینی رخش اشبح عیان چه شو همچو عمر از من دل داده روان سبکدلی</p>	<p>تا زنین تر ز همه سمبرانت خوانم پای تا سر خیز از بے خبرانت خوانم جامی آن هست که عمر گذرانت خوانم</p>
<p>جامی از هر چه نه دیدار بتان دیده پوش تا درین انجمن از دیده درانت خوانم</p>	
<p>از آرزوی تو سرگشته در بیا بایم تا مذر اعلیٰ سعی ما خوش آن ساعت چو دزد گر چه حقیریم رخ متاب ز ما حواله دگران ساز طلبای گران سیرج ما چو مه چارده شدی طالع شراب و نقل با باب بزم عشق و...</p>	<p>بجست و جوی تو در کوه زرد تابانم که در حرم و صالت شتر بخوابانیم که بر سپهر وفا آفتاب تابانیم که باز ساغر لعلت تنک شربانیم ز قدر و شرفت شب فلک تابانیم که ماه آتش حرمان جگر گرانیم</p>
<p>حدیث روضه مکن جامی ایچ بسبار که در سواد هر کس ساکن خیابانیم</p>	
<p>لیک که درد سوز فریاد و فغان خودم جان بر اندایک ابدل پرینی آید میسان شده ماه بر من خاک بر جلد تنه تا در آید از دم آن مهر و مهر دم</p>	<p>از دوان چون ناله میخوانم زبانم کز دل جان ناوکبار و کمانم نیست دردم که پیش میبازم کوشم کحل دنیا که رخاک استخوانم</p>

	دور و دورت صلا ز دم دل را گفت جامی بنوش تا نوشیم	
تو فارغی و من از استظار میسوزم بیایا که ز شمع خشت برافروزم که دیده روز ملاقات در خشت فروزم ز بهر تو نشوم کاشکے چو شب فروزم چه سود طالع مسعود و بخت فیر فروزم ز عقل مصلحت آموزدانش اند فروزم		نویده پند میت میسر بند روزم چراغ عیش من از تند باد بهر تو فروزم بسوزن شمره زان رشته میکشتم از شک شدم و وصل تو چون روز اگر نخواهد شد چو بر سعادت وصلت نمیشو ویر فروزم هجوم عشق تو مجنون صفت خلاصی ام
	مگو که نظم تو جامی لطافتی دارد که من اداس سخن از لب تو آموزم	
خونم چو خواهی رخسار بپر بست دلم کاین شعلهای آه بس شهاب چو آغ محفل حیے دمی کوتا کند مرغ دگر ز آب کلم نالہ کنان آویخته یعنی در آئی محفل زیرا که غیر از تیغ تو نبود شفا فی عالم وان در کین شبسته خوشدین آفسون غافل گر نشه جان گسلد بست و از آنجا گسلم		بنامی سحر ز استین آندم که خواهی بسلم فارغ دلا زاده فروغ آتش مجلیں آریں چون مرغ طرف بام تو سگ طیم بر خاک ره تو بارهستی و دل خود را ز طرف محلت عمر نیست بیمار تو ام در شتم تعمیل کن چشمست باناز می لب نقد دل از زمین گفتی که جامی گسل از فقر اک مست دهن

گرچه انواع جفا از همه نام کیشم	دایب مانست گلخانه نهر جنبی
جامی از خرقه پشمینه فقر آسودیم حاش بند که دگر ناز قصبت با فکیشم	
صد بارم از روشی بگریزم و بیایم آن نام را بخوانم دین لطافت اشیا صد بارش آرزو دم دیگر چه آرزویم آل و نون بصفی آه آن زنک سینه زدم بهر بقای عمرت و دست کشایم غدر را زبیل اینان هر خطه دنیا بایم	بستم ز جان غلاست اما گریز پایم گماهم رقیب خوانی نگاهی بگد خود دل افسوسی از تو یک خطه نیست ممکن بست از رفتن دم رنگ آینه دار گردن برگ بقصد قتل تیر جفا کشایم هر چند با سگانت خوش نیت خود گما
هر دم ملوک جامی تا سکه سوزن گزاری از سوق بست جاناکانین نغمه می تلیرم	
کرده از خویش شدن تو را میوه مختنت و درو راهم آغوشیم باد و ناخود کرده رفته از بوشم رگ رگ با چو جنگ بجزوشم ما غلامان حلقه در گوشیم زنده امشب لذت دوشیم	مایاوت نشسته خاموشیم بر هر بستر غمت شبها در قبح دیده ایم عکس لبت گرچه بهضرب غصه بجزاش تا تو در گوشش کرده حلقه دوش بودیم با تو دوش بدوش

<p>آندوی بدل از خاک درفش میدارم صورت حال خدایند نظرش میدارم یعلم الله که زجان دوستش میدارم ماز غم زخم کند بسته برش میدارم</p>	<p>آب دراکه دران کوثره ام ریخت سحر سوی او میگازم چرخ و خناب و نگار گرچه دهنم تا از ان شیخ نذارم دگری منع و جمعیست دلم زان سبب از پشته صبر</p>
<p>تا چو جامی کشم از گریه اش کحل بصیر چشم امید بهر برگد زرش میدارم</p>	
<p>وز سنگدان گول و مریان ده هم زین مرشدان پنهان زره قناده هم از روی خوب میدهد و جام با ده هم کو در س عشق افاده کند تنفاده هم چون خوشدلی نماید از ان خانه داده هم غمم حرم سواره توان و پیاده هم</p>	<p>شکر خدا که شیخ نیم شیخ زاده هم مستقیم تبریت پیر می فروش زان مرشدم چه کار کشاید که تو برام گشتم بیدر سه پاکس نیستم زبانهای خاندان مروت نشان پیر منشیر زنجیر اگر نبوده بگ باد پیر</p>
<p>جامی بعیش کوش که کس را از جام دور کم ز آنچه غمت است بنیاید زباده هم</p>	
<p>سر خدمت نهاد چون گان بستان بام بگرد کوک تو نقره زنان افغان کهنه بام سند انم سپان میخا هم تا اینچنان بام</p>	<p>چون تو انم که بخوان صالت میوان بام زغوی نازکت ترسم و گرنه تا سحر شرب بهر گز که باشم از من بدر فزنی پسند</p>

<p>رعشقت سیدہ بینم نہ بینم غم رومی تو دارم جا آن بہت لگو از غیر من بگل کہ من د ز تو ہر میدے میزد جفائے طبعی را نمودم چاک دل گفت مپوش آن رخ مباد از غم میرم</p>	<p>ز شوق دیدہ بے غم نہ بینم اگر من بعد روے غم نہ بینم کے غیر از تو در عالم نہ بینم ہر بے صبر دل آن ہم بینم برو کاین ریش را رسم نہ بینم اگر روے ترا یکدم نہ بینم</p>
<p>بہر کس از دل کشاے جاے کہ در عالم کے محرم نہ بینم</p>	
<p>عاشق بچارہ ام در ماندہ ام عاشقی با خواب و حور ناید در روز و شب در انتظار شد چون دو تینے کن بن ایکنہ من تا چہ جامے زدستم رفتہ رفتہ ام در باغ و ز شوق رفتہ</p>	<p>بے دل بی دین دلبر ماندہ ام لاجرم بے خواب بی خور ماندہ ام چشم بردہ گوش برد ماندہ ام زندہ بہر تیغ دیگر ماندہ ام با دل پر خون چو ساغر ماندہ ام رو سے پر پاسے صنوبر ماندہ ام</p>
<p>جامی از من سجدہ طاعت سجود چون من اکنون پیش بت ستر ماندہ ام</p>	
<p>خاک آن در کہ چو کل بصرش میلدم</p>	<p>ہر شب آعشتہ بخون جگرش میلدم</p>

تو مگر ترکش ہی بند فی من و نعم کہ چون	پر دل افکار آید ناو کے زان تر کشم
تا قیامت پہچو جامی ست و پیوستل و فتم	گر ز جام نیم خوردت جرعه دیگر کشم
گر ہے با شمع بکج خانہ شیدا میثوم ای خوش آندم کہ چو طفلان میندنگ باغبانہ ہر گل چیدن مجو آزار من لطف پنهانی و ناز آشکارم می شد روز ہا با این آن ہر گونہ باشد بگذرد گفت روز خواہست کشن سبت خود کنون	در ہے آیم میان خلق رسوا می شوم تا کہ از جامے من دیوانہ شیدا می شوم چون درین بتان من ز بہر تماشا می شوم تا بدین حد نے خراب شکل میا می شوم و اے بر جان من آن شبہا کہ تنہا می شوم ہملت از حد شد برش بہر تقاضا می شوم
جا میا روی خلاصی کے بود چون در عشق	میر و پیش از من بجبارہ ہر جامے شوم
ایکہ دیکرخ آن دلبر بیان شکم چہ شود گر بگذاری کہ بعد گو نہ نیاز گر مرا ز ہرہ آن نیست کہ مینم رخ در بکوفش نتوانم کہ برم رہ بارے روزم از شب تبر دشت تبر از روز بود ای اجل زود ترم شربت گنجیشان	یا رسید بسر کوئے بت جسم تم پای تو بوسہ زخم در قدمت سرغم باری آن چشم کہ بیند رخ او بوسہ زخم سربران پاسے کہ آنجا رسد اثنا زخم بیچ و خمین پچنین روز مباد کہ منم تا کہ خون جگر نوشم و جان چند کنم

سن از تو شاد گردم تو ز من غمگین خوش خوابی	که تو باشی عیان در دیده من بین باشم
کشادی پرده از عارض کن منغزلان	رها کن تارانی بلبل این گلستان باشم
ز نامو خشمم مقصود نام و ننگ است این	مرغم نیست که عشق تو رسوا جهان باشم

طفیل من همه دیدم ز رویت دیگران اکنون	مردم راضی که چون جامی طفیل دیگران باشم
--------------------------------------	--

تا با تو من دل شده اکنون به نشینم	گر سر بروی مثل از پناه نشینم
بے رنج کسے چون نبرده بسر گنج	آن به که بگو شمع به تمنای نشینم
تا با تو رقیبان تو تنها نشیند	یکدم ز رقیبان تو تنها نشینم
دادی بزبان دیگران وعده قتل	در کوسے تو خبر تقاضای نشینم
روی تو امروزی بشت غنیمت	گر منظر وعده فردا نشینم
عشاق ترا قدر چو از عشق بلند است	چون وصف شان از بهانه بالا نشینم
چون صبر ندارم کم از سحر کتاره	کشته تشویش هست بدرین نشینم

گفتی که بر اہم نشین جامی ازین بیش	از پائے من این خار کیش تا نشینم
-----------------------------------	---------------------------------

ایچنین که دیدہ و دل غرق است گشتم	رخت هستی را ز موج خشم با جان گشتم
صوت جان آنرا مگر بے نباشد گوشت	زانکہ من با نا کام دل خراش خود گشتم
سوسو را بنیکان کس نخورده نباشد	زار کش چون موزیر لعل هم ابر گشتم

<p>روم بار بجزرت زیر پا تو سنش میرم تو باش ای جان که خواهی از گناشت غفرت مخیران خزانم آن بستان بج و اخلافتن میرم خدا را ز این فعل سمنش ساز زنجیرم برای زار مانده جان ز تن کانتت میرم چه سودا قصه خوان فسانه خوبان کشمیرم</p>	<p>چو آنم دسترس نبود که رو کردنش گیرم من ز بار سفری بندم ادخاک درش ببار پلن مردن بجالم گزیرت آسی ای محرم چو عشق آن سحر آرد جنون ای همدشمن نه تاب بحر بی یار وصل او چه حاکم این چو من اینجا بمانم مانده از سودا بدیش</p>
<p>مگو جاناکه هسته جامیا سلطان قوت خود سگب کوئے تو ام آخر کنین پیش تحقیرم</p>	
<p>چو شمع از محنت شبها متنی از خوشیتن گیرم همان بهتر که خود بر حال زار خوشیتن گیرم نگونی که ز غم یار و دیار خوشیتن گیرم که خواهم امشب از بجران یار خوشیتن گیرم</p>	<p>بیا ای شکست بر روزگار خوشیتن گیرم ندرم مهربانی تا کند بر حال من گریه مرا هم در غریبی شوخ شسته آفت جان شد مدد فرما بخون ایدل چو در چشم نماد بے</p>
<p>مگو جامی نشاید گریه از بیداد مهر و یار که من چندین ز بخت خاکسار خوشیتن گیرم</p>	
<p>بوسے جگر سوخته یا سب ز غبارم آن به که سناک سبر کوی تو پیام نان غنچه که در سینه ز پیکان تو دهم</p>	<p>چون خاک شوم گر گذری سو فرارم چون رفتنی هست از تنم این جان بلاش در گلشن جان شکفته صد گل زهر است</p>

	جامیا بسکه کنم درود دل خوین شرح جاسے آن دارد اگر خون بچکد از ستم	
ولی هرگز بنیم ترا چند لکنه می آیم که تا جان تنم باشد بود خاک در جامیم جراحتها پیکان ترا با هر که بنمایم که حصار غبار کووه برخاک دستمایم چو از خواب اجل وز قیامت بیدارم		من بیدار می زاید شد کویت نیایم مرا زان زمان چون بگفت بستم آیم بگریزار و گویا جان من مشکلی آن بر اگر بوسیدن پا تو نتوان کاش بگری نیاید جز خیال غرضت پیش از هر چیز
	ز روی مروی بگره بگو جامی سنگی اگر چه آینه ان نهیم سیمین نام رسایم	
که رویش در نظر نیست شمر نبایدیم وصالش از کج چون کمیانایم چه از عکس خورشید عالم پرازدایدیم چو خود را بر مراد خاطر احباب میدیم سری کشاید که در گوشه محراب میدیم و لکه از آتش میزدایدیم		خیالی بود یار تن در خواب میدیم با کسیر سعادت نیستم آخرت میدیم چه حاجت بود شمع افروختن در خواب بدان نام راوی جان آن بخت میدیم بسته برخاک سوخته میزدایدیم بآب زندگی سپید از آینه میدیم
	جاسے جان میا ادر بجز سیر اما ز جاش جامی نشانه را سیر میدیم	

<p>ہر چند تو شاہ ماگد سیم تا داغ غلامی تو داریم ہر جا الم تو مرد درویم در بستہ بروی این و آیم کہ نکتہ عشق سے نویسم بود نظر کے بے لیک از طوق سگان مدار محروم گر لطف کنی بآن در نیم بے ماگتے کہ در چہ کارے</p>	<p>دامن نشان کہ مبتلا ایم ہر جا کہ رویم و باد شایم ہر جا قدم تو خاک پایم بہشتہ بگوشہ بدایم کہ نغمہ درد سے سراپیم آنکس کہ ترا شناخت بایم گر خلعت خاص انشایم در جور کنی بآن سراپیم کس بے تو میان درد عایم</p>
--	---

جامی بچین و جور فوکیہ
داغی کہ نہ در خور و قایم

<p>نہی رسیدہ ترا ہر دم از خدای پیام فرودہ پر تور و سے تو نور ہر سپہر نقاب اگر بکشائے زرخ ندانند کس بجش اگر بکشائے زلف نشین مہر ز خون عام تو ہر کس گرفتہ بہرہ خاص کدام دل کہ زار باب لطف و اہل جان</p>	<p>علیک الف صلوٰۃ و الف تہنیت شکستہ معجز حسن تو قدر بد تمام کہ طلعت تو کہ است و آفتاب کیت ام ہشتیان کہ شند از حیق شکستہ بقدر مرتبہ خویشین چہ خاص و صہ عام لبت نیز دہ لطف مقام و حسن عالم</p>
---	--

<p>ہر دم گم از خون جگر خاک بہت کل نے در خور تشریف دے در خور بیداد در بوہم ہجران چو زرم گر بگزارے</p>	<p>تبار و زلف دل برنج غیسہ بر آرم یارب من بیدل بجان بہ چہ کارم دیگر نشود بر محاک عشق عیسارم</p>
<p>ہم کلفت تو فرمود کہ جامی سگانی ورزد من بیدل چہ کسم در چہ شمارم</p>	
<p>چو نتوانم کہ با آن نہ نشیتم گمے کر خاک کویش و رمانم کم ہجوں قرہ جہشہ خود جا آسایش غمزدن چون توانم</p>	<p>بچشم حسرتش از دور بنیم مباد اجاے بزیر زمینم حس و خارے کہ از کوی قہنم با سہر عجب ہجران در کمینم</p>
<p>مگو جامی برد زین ورنہ آخر سگانت راعت سلام کترینم</p>	
<p>بسی سوزندان شمع دل افروز یکہ دلم مکور و تراسب نام از بہری ای گردن چہ رنجناہ طبع ہم چون بود صندخم را ہر ہم من و مہار و زخون تنہ در شادی و</p>	<p>ولی تا نیر یکہ دارد این سوزیکہ دلم کہ بے آن مہرب کمنیت میں یکہ دلم ز تو در سینہ ہر چکان لہ دوزیکہ دلم خی آساید این جان غم اندوزیکہ دلم</p>
<p>شد امشب خواب حشی دلم من افغان کمن چکا مباد دلم کند مرغ تو آموزے کہ من دارم</p>	

<p>گم بکھ منترل و گم درد سینہ جا کھنم کزد و چشم خوف نشان آج چشمہ را کھنم نیست صبرم بعد ازین کارم و زافرو کھنم تا ز فرق سر قدم سازم ز دیده پاشم جنتم این بس کہ بخاک درت باداشم پای پایت سترشم یا سیر درین دکنم</p>	<p>کے بود یارب کہ رو در شیرب و لطفا کھنم بر کنار ز منم از دل بکشم یک فرمہ صد ہزار کن و درین سود لبر امر فرشد یا رسول اللہ بسو خود مرا رہے نمای آرزو جنت الما و ابرون کردم ز دل خواہم از سود کا پا بوستم ختم سر در جہان</p>
	<p>ہر دم از شوق تو معذورم اگر ہر خطہ جامی آساتا نہ شوئے دگر انشا کھنم</p>
<p>کے بھر غوشتن یا دگل گلشن کھنم گر کسے انکار میں معنی کند روشن کھنم با خیالت نیم شب گرد گشت دن کھنم رستی ہر جا رسم آزادی سوسن کھنم واللہ از میخانہ ام را نہ اگر آن من کھنم از خردا کنون کہ نبود ترک خمی دن کھنم مرغ شاخ سدرہ را چون دانہ ازین کھنم</p>	<p>منکہ بیا و رفت آن تان مسکن کھنم دیدہ روشن میشود از صورت زیبا تو غمہ شوخت بخونیزم کش تیغ جفا بسکہ لاف زندگی و پیش سرو قاشت انچہ زاہد میکند در خانقہ شام مصلح صحبت یار و دوام عیش و آیام بہار جان چہ آرم پیش کعبہ کہ از باش کھنم</p>
	<p>کے برد ہمایہ را جامی شبان چہ خواب بسکہ از داغ جدائی نالہ و مشیون کھنم</p>

ز فیض جام تو جامی مدام جود کش است بے نصیب بود خاک راز کاسر کرام	
چو توانم که هر دم بر کف پایش مجین بزم من بوسیدن آن عذرا من است این بزم دو که دل خواهم از آن خاک بزم پیش پیچ ازین آن عمر و چندانی امانم بزم بصد شمس لیان ار میرانی نیکوئی	د دورش بنیم و روستی تو بزمین گذارد کاشکے ناروی خود آتشین بزم بدیده گل کسبم بر سینه اندویش بزم که رواند رکاب آن آستان زمین بزم که موخته راتا چند زیر پا کین بزم
سرمین زمین پس خاک ره پیر مغان جا چرخ بر آستان زاهد خلوت نشین بزم	
زلزلش کام حتم داد و نشام بر دواے ماه گردون گوشه گیر چو بر یاد لبیت فوتم لعل برخ ما و دل ماه دل افزور همایه سدره باشد گترین صید مگو عشقت زک بود ست تا	بمحدث که بارے یافتم کام که آمد ماه من برگشته بزم لبالب که د از خون جگر جام بقدر سر دے سرو گل اندام خطت روز که گردنه نه نام نثار و عشق ما آغاز و انجام
سگت راکاش جامی نام بود که رفتی بر زبانت که این نام	

بیمیز سوار آتشخوار ہر جان مناسا	روزان گشتہ کہ دیتے اینچنین شاہ شہنشاہ
قلم بر لوح اگر رسد نوشتی صبا ل من	نہ سوز من جاندم سوختی لوح و قلم با ہم
پیر از شمع مجلس عالم اجی رشید مردیانا	کہ میوزیم ہر شب در غمت تاجی ہم با ہم

چو جامی جان نغمہ باید سپرد آخر ایسے را
کہ افتد در و بیش از بیش و صبر کم ز کم با ہم

چون بود کو جانان دیدہ روشن بنیوا ہم	چہ جامی دیدہ روشن کہ جان تن بنیوا ہم
میفرزاد قریب شب چراغ این کلہ غم را	کہ کی رسد دل ویرانہ راز روشن بنیوا ہم
ز تار و پود ہر جتنش آزار سے گیرد	بجز بزرگ گل سبیشیں پیرا ہن بنیوا ہم
غمش آتش بن : در میدان ازل و اوارا	کہ شمشہار ز قہر گشتہ گلشن نے خواہم
نشان احوال غنای پیش تو غلام کہ بیایا	غنی دارم تماشا کے گل و سوسن بنیوا ہم
شہم چون خاک کرد در در شہر آہن انویہ	کر سن اگر رحمت را بران اس بنیوا ہم

بصیرت زاری و صالت خدایم گفتی برو چاہے
چہ سود از خواہش بسیار تو چون من بنیوا ہم

اینچنین دلہ و شہداء کہ ز عشق متوسم	حاشا لہ کہ بود بے تو سوز سیرت ہم
زارم از ہجر تو کو بخت کہ ہمراہ صبا	نویش : چون خس و خاشاک بکویت ہم
جان نہ انہم کہ در گہا می گجا خواہد خشت	اینچنین کہ ز غم و اندوہ تو بگداخت ہم
نار سید بہمن آواز سپاہ تو سکے	وہ چہ بود کے بسراہ تو بودی طہیم

<p>اسے تو چو غنچہ خون دروغم زارم ککش ایچین حذار اینست ترا بخور و سنے هر بار پر سیم که چو سنے بالب بکشا پر س حالم</p>	<p>بنگر بسر شک لاله گو نم هر چند که یافته زاپه نم آن کشت بعشق رسنه نم هم خود بسنگر بین که چو نم یا تیغ بکشن بریر نه نم</p>
<p>هر شب بسن و آه و ناله بکشم اینست نواسه ارغنونم</p>	
<p>براه تو پیش صد نازنین اخاک بیغم ب تیغ خمره خواهد ریخت خون مسلمان همیکدم بترکان تا نگردد پایش آرزو ز شوق که بت پیراهش بر صبح در گشن مرا حال دل آواره خود یاد دے آید</p>	<p>سرچندین غزنه شسته بر قراک می نیم چنین گان ترکا و کیش ایاک می نیم بنجاکت پای او بر باخس و خاشاک می نیم لباس غنچه پاره جامه گل چاک می نیم ز درد عاشقی هر جا ولی غناک می نیم</p>
<p>چهره شد بچاره جامی را درین شبهای غم یارب که نام او ز فوج زندگان پاک سے بیغم</p>	
<p>ایسی خسار و خلقت است لطف هم با هم چه گریم وصف خسار و دہانت گان گل غنچہ برو سطر که در چنگ غم او من چو غنچه بودا</p>	<p>اسید و بیم عشقت یایه شادی او غم با هم ز بستان جو افتاده و باغ عدم هم با هم دل جان ساز آه ناله که کردم زیر و بم با هم</p>

چو شام گل لطیفی پر خدر باقی اندم دم دم پس از مردن برت گراورد با و صبا گروم	چو جان دل غزنی با گرفتاران کن خواگر بگوشت آید از هر ذره من ناله و آیه
	بنرم عیش تا اذجام شوقم جود دادی بقلاشی و میخواری چو جامی سر آردم
که بزم هم اسپ تو چرا خاک نبودم کاین همه روست که صد رگفت یا تو دم بخت بدین که ز بس بخودی آتش نمودم کاستم از دل در دغم عشق تو فرو دم بشکایت ز تو با هیچ کس لب نشودم تا ز آئینه دل صورت اغیار زد و دم	تدبیر اندی و میسخت سراپا وجودم بجفا و در کین رو من از خاک ره خود زیر لب و سخن گفت بمن از پس عمر خاستم از سر جان بر سر کوی تو نشستم تو بتو گر چه در دغم همه خون گشت چو غنچه رو منی بت فلک عکس بهر سو که گم زد
	دوش جامی چو شد از جام غمت ساقی زندم من باه سحر نغمه شوق تو سرودم
ترجمی که اسیر نسیم کند تو نیم سنا ده روی بجا کسم سمنند تو نیم که بی نظیر جانی و ما سپند تو نیم که با بسند عشق یاس بند تو نیم ز روی غیر چه با کست اگر پسند تو نیم	نیاز بر مشکن چون نیازمند تو نیم سوار مردی گذشته و ما هنوز از شوق ببوی جان و دل ما بربا دیده بد چه حالت زنجیر یاس ما بستن عرض دینی و عقیقه قبول غارت

<p>روی در کوی عریض کرده ام ای باد سیاه تاری از پیرنوش بهر خدا سوخته من از منکه در زندگه از خیل فراموشانم</p>	<p>یادگار سے سخن چند بیان ان دہم تا بدوزند بدان از پس دکن قسم چون بمرم کہ کند یاد دوران نخبم</p>
<p>جامیا آنچه من از جام غمش کردم نوش چه عجیبی آنکہ تبا شد خبر از غول شستم</p>	
<p>خوش آنکہ تو شب خواب کنی من شینم گما ہے تصور زلفت بوسہ زیایم باشد بکبا سخنانہ ابرو سے تو ام شیم پوئیدن راہ تو بسر گروہ دم دست باباد صبا بعد سجودت نکم رو سے خواہم من دلدادہ خود از مهر تو جان داد</p>	<p>تا روز چراغی نہسم روی تو نیم گما ہے تمغیل ز رخت غائبہ پیسم چشمان تو نا کردہ نہر گوشہ کیسم از شادی آن پاسے نیاید نر پیسم ترسم کہ برو خاک درت راز جیسم ہر دم چہ کہے منتجی سر بیدا کیسم</p>
<p>جامی مخور اندوہ کہ خبر عشق بتان نیست دین تو کہ من در دو جهان شاد بدینم</p>	
<p>معاذ اللہ از ان شہما کہ بود از حد برونم بروی این آن ہر دم چو ساغر میزد بخند بری اچون باشد کہ گردد دیو ہم زانو نسوزی انجین در حیرت کہ شمشد دانم</p>	<p>تو با ایثار بخوردی من خون ہے خونم من ز غم خون صرا کہ یی خونیں ہیگر دم من بیدل ز عینا چنین دیوانہ ہیگر دم ز جان غصہ فرسود و دل ندودہ پرم</p>

بدیدہ کہ زراہ تو فار و حسن صمیم	در غیم آید اگر در گل و سمن سیم
اگر کنند بن عرضہ دینی و عقبے	من آستان تو بر ہر دجا بگزینم
من و دعا تو پیوستہ این بود کارم	من و ہوا تو ہوا رہ این بود دینم
مگو بطرف چمن شونظارہ کن در گل	چو مرغ باغ نہ من عاشق ریائیم
مرا باغ چہ آید ز گل چہ بکشايد	چو شوق روے تو آشفته سا چندیم

چو پیسم چ کے این ہمہ تغافل چیست
سگ تو جامی آشفته حال سیکیم

از عشق تیرا چہ کنم چون نتوانم	با عقل تو لاچارہ کنم چون نتوانم
از درد تو دافیت کس بر دل ریشم	تدبیر مرا و اچہ کنم چون نتوانم
از ناز کے غوے تو خواہم کہ ز رویت	پوشم نظر اما چہ کنم چون نتوانم
ہر چند کہ بگذشت زہر و عذہ و صلح	آہنگ تقاضا چہ کنم چون نتوانم
ز د شعلہ بجان شوق صبا ل تو امرو	تا خیر بفسرہ دا چہ کنم چون نتوانم
خاریم شکست ست بیابر سر کویت	عزم گل صحرایہ کنم چون نتوانم

من جامی مشہور بود اسے بتانم

ترک رخ زیبا چہ کنم چون نتوانم

چمنین کا فتادہ و دراز جان لیشم	چکو نہ زندہ ام حیسر ان خویشم
بو صلم گندارے زندہ این بس	کہ بینے کشتہ ہجران خویشم

نہال عمر دبا دجل قفا و ازیاے	مہنہ زماہ ہوا کے قدر بلند تو نیم
<p>بجام جسم نکینم التفات چون جا چنین کہ مست می لعل نوش چند تو نیم</p>	
<p>گرچہ بردل ز غم عشق تو بارے دارم گردم اندر مبرای اشک کہ این عطر وفا باغ من آن سر کو بست بہاران گلدارم ماندہ ام دیدہ برہ بر بگذر دبا و صبا سر زانوے غم ماندہ و خلقی بگمان</p>	<p>لہذا محمد کہ بارے چو تو یارے دارم یاد گارے ز سہم سپ سوارے دارم عیش من من بن کہ چہ خوش باغ و بہار دارم چکیم زان سر کو چشم غبارے دارم کہ جو ایشان مگر اندیشہ کاری دارم</p>
<p>جامی از بزم و مجالس جوینی را چہ نصیب این قدر لب کہ دران کوی گذاری دارم</p>	
<p>چو مرا دولت آن نیست کہ دیار تو بنیم تا شدی شہرہ خورشید ہمہاہ و شان را توئی آن یوسف ثانی کہ غریبان جبار را چون براہ تو شود خاک تنم باد سگارت منکہ باشم کہ تو اتم گلے از باغ تو چیدان زا بہان ہوس طبعی و اندیشہ نہایت نہد بہر یکس جان بگرقتاری جا</p>	<p>بس کو تو آیم در و دیوار تو بستم دزد سان بمیر یا گشتہ ہوا دار تو نیم جان نہا و بکفت دست خریدار تو نیم چشم خونبار کہ بارے قدر و قمار تو نیم این قدر بس کہ کیے خار ز گلزار تو نیم من دران غم کہ چاقی قامت را تو نیم زین ہمہ عاشق بیدل کہ گرفتار تو نیم</p>

عید خود خوانست دلی از عید نزد عید و دود عید	ہمہ خندان من از تو گریانم ہمہ بے تو و عید رسیدنم
جامی آن رخ مزیدہ عید گذشت عید اور اخبتہ چون دامنم	
خواہد تہم ز آتش دل سبب خانہ ہم در سینہ عکس عارض و خال تو دیدل زمینان کہ گشت خانہ ام از خون پیدہ ہم در گوی تو مانند زما بسند و شانہ سوی توره نمائند مرا بے بہانہ کر دے نشانہ بود بران آستانہ ما	اینک رسید و دود برون زیانہ ہم رخ آب یافت در قفس تنگ دانہ ہم سیلاب خون برون رود از آستانہ ہم ترسم کہ از میان برو داین فسانہ ہم واسے من آن زمان کہ نمائند بہا ہم در داک برد باد صبا این نشانہ ہم
جامی بہ پیش زلفت و رخت یافت آن لب ذوق صبور لذت شرب شبانہ ہم	
خرا کہ مهر تاجان بجان خود کر دیم مرا ز چشم رید دیدہ کو خیال خفت چو دیدہ را پے فاشے حریم دوت ندود منزل دل شوق و عشق و مهر و وفا بلند گشت سخن چون بقامت تو رسید	تو خود بگوے بجایے تو ما چه کردیم کہ ما ز خاک دوت دفع آن رمد کردیم نمائند آب بخون و شش مدد کردیم پے ترول تو و قفسش بچارہ کردیم چو ذکر قیامت خوبان سرفرد کردیم

<p>کر مکن ز رخ از پیکان خویشم وزین پس در غم ایمان خویشم خراب دیدہ گریان خویشم کہ خوانی میمان بر خوان خویشم</p>	<p>نذار تاب بجران سینہ ریش در بودے دل ز من جان خردینر ز سیلاب شرہ شد خانہ ام پست سگم خوان استخوانی دہ کیمن</p>
<p>بران در نالہ کر دم گفت جامے مدہ درد سہ از افغان خویشم</p>	
<p>بیا کہ میتوز درد و غم فراق بیا کہ چون رخ تو بہ بنیم رود ز کار ز باقم پہ پرہ خاک رود بخیز کہ آب فشاقم بسوزن شرہ بیرون کتم بدیدہ نشاقم کہ من منتن این راز پیش ازین اقم</p>	<p>دہی بوعدہ وصل تو تازہ جان جہانم غم فراق نداقم چہ گو ز پیش تو گویم بخشش نہ سبب زار شدم کہ آن سب کو اگر یکے تو خواہے علیہ سبک گشت بجویم عشق اگرے کشد کو بکشیدم</p>
<p>من آن نیم کہ شمارے مرا ز سبک گشت ہمین بست کہ داری گمی ز خیل سگاہم</p>	
<p>کہ کند غم نہ تو قرباقم کہ برآمد درین ہوس جاقم روے بنا کہ جان برافشاقم بے تو روزے کہ زندہ میمانم</p>	<p>میر سید عید و کشتہ آقم تیغ از کشتہ در تیغ مدار قل عشاق را چہ حاجت تیغ ہیچ بازندگے نے ماند</p>

نیاساید کس ز آفتاب من جایگاه من بشم و هم تسکین در شب که خرد آفتاب من در ره مرا بر بود و ذوق گفتگوی آن پری نین چو مهر و نیلایم که گویم در خود با او رقیبان تلخ گفتن تا کی چندان بان کش چنان بر بود خواب من که نای چشم من بشم	همان بهتر که هم خود به پیشین خوشتر بشم ولی آن شکندل یه به آن هر که من بشم که چو ز ابلهان پیوسته با خود در سخن باشم گهی با یاد مجنون که لب که که بشم که مکدم گوش گرفتار آن شیرین بشم مگر و قتی که زیر خاک مرده در کفن باشم
--	--

چو شد در کار می پیمان تقوی بکارتان او
که بیانه بگفت با ساقی بیان شکن باشم

ای لم از تو غرق خون دیده اشکبارم و امن ناز برزدی در سر کو برآمد غصه بجز بس مرا وعده آمدن مه تاب نیاورد منت ورنه پی لباس تو گر بود از گرانیم بار دلی سگ ترا چند بجاک ره فتد سایه سرو مهر کشت	بیتو از اشک که گون چهره پر دکنارم آفت روز من شد فتنه روزگارم بر سر آن فزون کن محنت انتظارم رشته جان بیدلان بود کشته و بزم بار بیدم از درت بلکه ازین دیارم سایه ز ستمت خلکن بر من خاکسارم
--	---

باغ و بهار بیلان حلقه سوسنت و گل

جامه دل ریمده را باغ توئی بیارم

این سخن عمر باست میگویم

زلف تو عمر باست میگویم

ز دیم بر عجب امتحان ہر آن شد	کہ بے عیار قبول تو بود و کردیم
بکج صومعه جامے دم از خردے زد	بیکد و جام مدیش فارغ از خرد کردیم
رویت تو غایت از نظر گل راتما شا چون نم مثل تو جویم ہر زمان تا بشدم آرام جان گیرم لب کمر نم کز نالہ و افغان ہم نے بیو برگ زیتن مرغ من درد من حاشا کہ من غیر ترا سازم درون نہ جا تن ادا و اگر دم طلب آید گشت نہایت	چون لالہ و انجم بر جگر گلانت صحرای چون نم بیشل بکد در جان مثل تپیدا چون نم دل اصبور چون ہم جانز شکیدا چون نم اکنوں کار خویشتن حیرانم آیا چون نم خود گو بجای آشنایگان نہ را جا چون نم دارم بدل غم عجیب نہ را دا و اچون نم
گویند جامی مبدم بیرون مدہ از دیدہ غم	ز نیگونہ کز طوفان غم شد دیدہ دریا چون نم
بیا کہ وصل ترا از خدا سے میخواہم ز مہر کو تو یادیدہ ستارہ فشان خوش آنکہ من بہ فراق نہا وہ باشم دل گذشت عمر و نیا بد چنگ آن زلف غلام پیرمنا کہ فیض عاشق ساخت بگو بد بشوہ کزین خاک در بر و جان	بیا کہ گوشہ پر آواز و چشم بر راہم نشستہ شب ہر شب انتظار باہم نویہ دولت و صلت و ہند نا گاہم ببین درازی عمر و امید کوتاہم بیکد و جام ز انجام کار آگاہم سگان کو سے ترا کمتر نہ ہوا خواہم

<p>خانه ابداع را چون الفت قاضی کس حکت با سکون جمع ندید کوکب از بی سکون ساخت بصورت حاصل بیاصلان چیست جدا از دور</p>	<p>مانده یک حرف خوش بر ورق کاغذ باجرات خوششت فتن ز جانم سکون من شیخ ام ای سنگدل کوه بلار استون جانی و صد گونه در چشمی و قطره خون</p>
<p>در ز صدف دور ماند شد گهر از کان سست حسرت لعلت ز رفت از دل چاه برون</p>	
<p>بیا ای اهل دل آقو العین میان موی تاموی نیست لبت را گفتم ایمان این قلب بوام از میکده بروم نبوی</p>	<p>لکمان ابروانت قلابه سین نمی بیند خرد و یکو س ما بین دهاست گفت پنهان جیش مراباد اگر بدون ایم این بین</p>
<p>ز جامه گر تو سر خواستی درین بردن سرمان تو بار اسرارین</p>	
<p>بودم آن روز درین سیکده از وردگان از خرابات نشینان نشان سطلی هر یک از ما و شان منظر شان دگر اند جان فدایش که بد بجوی آن گم شدگان در ره سیکده آن به که شویم اید اهل خاک</p>	<p>گرنه از خاک نشان بود و نه از خاک نشان در نشان نایب زایشان تن فتن نشان شان آن شاه جهان جلوه گریز جهان میرود کوسه بکود امن اجدال کشان شاید آن مست بد منبوغد زود جرفشان</p>

<p>بہر جان و دل کن دو خار خط تو گفتم اندیشک خط است منع تاکے زنا سرائی قریب دروغای تو رست چون افیم مے بری نام نیم لحظہ فراق</p>	<p>گو نہ گو نہ بلاست مے گویم این حکایت خطاست می گویم ہر چہ اور اسراست می گویم بوفایت کہ رست مے گویم طاقت آن کہا است مے گویم</p>
<p>باجدیت لب تو جامے را مرغ شیرین نواست مے گویم</p>	
<p>کنا شیون آئک فی وحدۃ البیون یک جلوہ کرد حسن تو بیرون فگندس ماراز ذات و فعل و صفت ہیچ بہرہ ساقی بیا و بادہ پے چند و چون بیا بازم رہاں ز خویش کہ در کار کا عشق مطرب بسا و پردہ کہ عشق آشکار کرد</p>	<p>میرا سوا ک میت قلبیے اشیون ہر نفس دلکش کہ نہاں بود و درون جز آنکہ تو بصورت ما آندے برون در بزم گاہ عشق میرا چند و چون برون کاوے نکہ و مصلحت عقل و فزون راز سے کہ زیر پردہ نہاں بود و مکنون</p>
<p>جامی نشان ز منزل مقصود مے دہد اے سالکان راہ طلب اتین ہسون</p>	
<p>ای برخت ہر نفس مہر دل با قرون اکبر و قد خورشید صورت نون و قلم</p>	<p>و جبک شمس طغی اسخن لہ عابدون نقش خط و لکشت معنی مایطرون</p>

	جامی کشیده دار زبان را که سحر عشق رمزیت کس مگوئی حدیثی ست کس این	
غم خود دور میدارم ز بزم شادی ویشا که راه قرب باید دلچ گرد آلود و ویشا که نبود شیوه آزار در دین وفا کیسان مباد هیچگاه آسب از کید بداندیشا دل من آشناست عشق شد گیسو از ویشا بله این خانه را می آید آب تیر از ویشا		نه زهد آید مرا منع ز بزم عشرت اندیشا بجای کاغذ شایان نشاید فرش راحشا به باش آتش که شتر منده ز این جفاکوشی نیندیشم دعای غیر ازین کاغذ و خوبان مرا پیوند خویشی بود یا صبر و خرد لیکن ز راه دل سدا شک جگر گون پذیرا
	چه آید دور جامی جام گلگون دیگر آن اده بود خواند دل بس می لعل جگر ایشان	
سایه ابرو کنار سبزه و آب روان ساقی بکهر را بکف شراب از غوان در چنین سینه چانه پرینگر در چون توان قصه جم تابه و امانه نوش شیروان چند حرف در بیان عشق و اورا بشنوان دیگر آن رخ از بهان بنیند من از نیوان میرسد نقل سکه کاروان در کاروان		موسم عید و بهار است شاه نوجوان مطر ب خوش لعل را بر لب لعلی از غوان ایکه می لانی لطف طبع خود انصاف نه باوه نوشین من آن در جام تر زیاست ندیم مطر بار بست گوش آن است ایشنوز من شده خراب از نیوان هم دین هم دینی مرا بسر زیم شاه جامی راز شهرستان

نکته عشق تقلید مگو اس و اعظم	پیش ازین وعده بخش چای پیشان
جامی این خرقه تزویر بیند از که یا بهدم بے سرو پایان شود و رندو نشان	
هر کسکه بیند آن لعل خندان باسر و قدرت لاف بلندے راه عنمت را با آن درازے بعد بقیشه در باغ بے تو هرگز نباشد مدنیے تو در دل من دانی و بسکن	انگشت حیرت گیر و بدندان از سر نهادند بالا بلندان مجنوده صدره مشکین کنند صاحب لانا را بندست دندان گر خود بخوبی گردد و چندین سے نداری بر در دندان
جاسے پسند و صدر پنج بر خود جسز پنج صحبت با خود پسندان	
آن کان حسن بود و نبود از جهان نشان اعداد و کون و کثرت صورت نشست نوریت محض کرده با و صفا خود ظهور هر چند در نهان و عیان نیست غیر او غایز بود و بجز در عیان انس و جن دانا بهر علم و بیتا بهر بصیر	والا ان ما عرفت علی ما علیہ کان فالکل واحد و تجلی بکل شان تمام تنوعات ظهورش بود جهان فی حد ذاته نه نداشت و نه عیان سایه بود و لطف در اطوار جسم جان گویا بهر زبان و توانا بهر توان

<p>زبان در جواب سلام بگردان درون از طمع کاخام بگردان خروشان کزین هزمام بگردان</p>	<p>حلیک ارگونی بدشتاے آخر نہان ساز در آستین سیم ساعد کشہ محکم بخت از ان کوی جام</p>
<p>چو بالطف عام خودم خاص کرے چو جامے رخ از خاص عام بگردان</p>	
<p>کروی عنان ز نیچہ سیمین بران برو برماکن عبور تغافل کنان کنون جز گوہر نیاز نیابے دران درون بر رویم از دود ویدہ پر خون عین زان موطلطاب زان قندستان پیکان منودہ میل بجا بدان بدون</p>	<p>ای بالحب طوطی شیرین زبان بون با حسن التفات تو متناگشتہ ایم گر بشکنے بنگ ستم حقہ و لم لب تشہ میروم ز غمت گر چه میرد خواہے دلا بپایے کنے خیمہ مراد در ملک عشق منصب کا و ذوق نیست</p>
<p>چون ساخت ریاست فرزاگان نگون</p>	<p>جامے علم بعالم دیوانے فراخت</p>
<p>از کف بروقع عنان پسندارایش ازین بتان کنود و سترش گداریش ازین جاناگرہ محکم فرن زلف و قمارایش ازین باسر و ہم بالا کن شاخ گیا رایش ازین</p>	<p>ہر سوہ و جولان کنان چاکبازایش ازین بہر شارت ہر نفس چاہے است آریم بس خون لہ صدمہ دوزن مادران ہر کن بر طرف بتان جاکن در پاگل باوین</p>

فراید ز خط حسن نازک مذارا	علیکم بحسن الخطای دوستدارا
شود تازہ از خط بہار نکوئی	بدان گونه کہ سبزہ عہد بہار
شدا ز تیغ مہرت دلم پارہ پارہ	چو ابرو از دہر قرہ اشکیاران
میافون نشان میچکان از رخ لب	بہم بفرزن وقت پرینیر گار
قدح گیر جامی کہ جرے نہ بچشد	
فراغت ز در و سر ہوشیاران	
یا فتن پیش تو را ہی نتوان	سویت از دور نگاہے نتوان
آہ کہ آتش تو سوختہ لم	وز دل سوختہ آہے نتوان
غم دل را مکن از چہرہ قیاس	کوہ را وزن بجا ہے نتوان
با تو از سر د چین چون گویم	نسبت گل بگیاری نتوان
دین رو کہ کہ گرچہ خوش است	ما خوش آفت کہ گاہی نتوان
نالہ ام خبر بسر کوے تو نیست	داد جز در شاہی نتوان
دوش جامے بخیال رخ تو	
گفت شعرے کہ با ہے نتوان	
بیاد لب لعل جام گردان	دل از بادہ لعل جام گردان
کہوی خودم خوان در دوا را د	ز اجرام بیت احرام گردان
سگم نام کروے درم فخر تو	بدین نام فرختہ نام گردان

<p>نعمت زول رفعت جان بنوعین</p>	<p>که میگفت غمت آید ز دل جان بهم برین</p>
<p>گرفت از تنگنا س شهرستی خاطر جان</p>	<p>چه بودی که قدم نهادی از ملک عدم برین</p>
<p>این نکته عیانست من العلم الی العین چون خضر بجو این گهر از مجمع بحرین کو جذب فنا می که بود سودا درین در مذہب تقلید بود نقل و دوی شین که رابعه و گاه ثلثه است و گاه شین افزود بر و فقط پیدا آمد از وین</p>	<p>صدوقی چه فغانست که من این الا این ما ابحا اصل فی البحر چو کنی سفری کن در دست ما دین بود پر تو هست در شرب توحید بود و هم دوی کفر این حدت محض است که از کثرت تکرار عین است یگانہ که چو از قیہ یقین</p>
<p>جامی مکن اندیشہ ز ترو کی و دوری</p>	<p>لا قرب ولا بعد ولا وصل ولا بین</p>
<p>کرده با خونین دلان بسته آغاز این چنین گر رسد بار دگرست سر انداز این چنین مرغ جان را که بود سو تو پرواز این چنین وہ چه بود که بود گریه غماز این چنین از چه شد نامهربان آن نازنین ز چنین عشق بدو دیار عالم صبح بیدار این چنین</p>	<p>الغدا کیست زیاده ناز این چنین چند بار کمر خوارم فلکدن در پیش تعالی ز سو و را خواهم بکشتن در راز عشقت ای چو جان میخوام دامن دارم میباید مرا و آنکه تغافل میکند من انم شیم بهود از گجا دارم که هست</p>

<p>رضعت مده پیر پست باد صبار پیشین هر چند میدانی بها آن تو تیار پیشین</p>	<p>از جنبش پیر پست آرزو میگردون جان میدهم بهر خدا گردی ده از دست</p>
<p>جامی بهر سبب بری با سنگ تو دار و سکر ضایع مکن باد دیگر سنگ جفا را پیش ازین</p>	
<p>هر طرف آزاده سر در کنده او بهین کرده جابر پشت زین سر و بلند او بهین غرقه در خون دلم نعل سمنده او بهین چون گیس پیر این جلاب قنده او بهین خنده شیرین نعل نوش خنده او بهین خط مشکین گرد رخ دود سپند او بهین</p>	<p>جلوه آن شوخ و جولان سمنده او بهین فته را خواهی پی تاریخ عقل و دین سوا بسکه خون گریم بر پیش رخسار تو در شفق لب نه می تر کرده طاوسان باغ سدا نی که گوی اگر تیغ تو چندین جبریت چشم بد را حالش افشاندست بر تش سدا</p>
<p>گفته جامی سبکبارست در جانش دریا کوه محنت بر دل اندوه سمنده او بهین</p>	
<p>شدم رسوا منه دیگر ز فرمانم قدم بیرون که ماند شادی و عشرت و لذت و غم بیرون ز خاک داغداران فراقش علم بیرون نیاید خوشنویسان از جبینش از قلم بیرون بله ندم زخم در و خورده را بادیدم بیرون</p>	<p>مردم چشم ترا می اشک خوین و سمنده بروز وصل خدایم چاک زان دم ز پیشت بصحر وقت گل دریاغ لاله بین چون جفا ز دی بروج سیم از شکست حرفی رقم نیستی نگویم راز آن لب اگر چه خوردم از سکر</p>

تویش را شهره بعشق و گران میازم | تا نگونید حدیث من و تو بخیران

گفت جامی چو دولت خفته است چه با
که تبلییس شوے شهره بعشق و گران

<p>بروی شاه ابو القاسم مغرالدوبابرخان قدم بر تارک فرقه علم بر طارم کیوان کفش دریا و ساحلها ز جوش قلزم حسن ز قصر قدر او خشتی ستاین فیروزه نگین گدای حضرت او نینداگر در ویش گرسختان منه پایی لیلین میش بیرون ز محلان</p>	<p>بیا ای ساقی موش بده جام می نشان شهنشاه فلک مسند که ز دادر و سرمد رخش آینه و لها لبش حلال شکلا ز باغ جاه او گریست این نگارگون گلشن چو دار و فلق درویشان با آئین سلطنت تنهای کمال حشش کردم خرد گفتا</p>
--	--

ز نظم و لکش جامی سرود نبرم او بادا
نواے عشرت باقی نوید عشق و دیدان

<p>نشسته اند ازین درد و روان خون مرار سید ز درد تو ناله برگردون گرفت چشم مرا در و خون تا لم خون رسیده بود بید بخشم خویش کنون که دبیدم نکنم غمزه تو خون افزون بدان امید که یکدم نمی قدم بیرون</p>	<p>ز در و تاشده چشمت چو اشک مالکون بدر و چشم ز گردون رسید چشم ترا مرا تو چشم ز گردون در و چشم نیست ز در و اهل قطره میش از نیت آنچه بکوش اگر تو خون کنی کم بدر و چشم یکاش هزار فرش بیرون در تو فرشتن است</p>
--	---

	گر سر جامی نگشتی پست زیر پاسے او کے میان عاشقان بودی سرفرازین چنین	
<p>تلخ کام از لب میگون تو شیرین ہنسا آن چرا جامہ دران آمد و این مغرہ زنان جلوہ تنگ قبا یان و تنگ پیرہنا یک ترنج بکفت از غنچہ سینہ فغان ہست محرومن سنگ ستم خم شکنان کاسے ترا خاتم دولت کردا ہر منان کنج میخانہ ما جز وطن بے وطنان زیر این بارگران پشت ہمہ پلیمان</p>		<p>ای ہمہ سیران سنگت بر سینہ زنان با گل و بلبل اگر باد نہ بوسے تو رساند دلن سالوس مرادہ ناموس درید چون ترنج کہ درین بزم طرب پسندید پس پیر خرابات کہ بے خانہ او میزوم خلقہ برآمد ز ورون آوارے ساکنین رستہ و خانقہ میباش کہ نیست لافت قوت مزین ای پشہ عاجز کہ شکست</p>
	جامی ابن نظم حسن گریفرستہ سوی فارس حافظش نام نہد حسرت شیرین سخنان	
<p>سر و کج کلہان خسرو شیرین پیران مردم دیدہ عذیدہ صاحب نظران تسلکے آیم بدرت مغرہ زنان جامہ دران محنت عاشقی و دولت خوبی گذران کامی شد و مونس تنہائی خونین جگر</p>		<p>ای شہ تنگ قبا یان نہ ندین کمران رحم سینہ بے کینہ آشفستہ لان تا کہ افتم بہت آمد کشان لشکشان گندے کن بے عاشق مجبور کہ هست با خیال تو سحر معذرتے سے گفتم</p>

<p>آئینه جمال نماے خد هست این هرگز کیفیتم چه کست از کجاست این گفتا بشتی سنگدے مبتلاست این ای بی وفا بشج وفا کی روست این زلف و دوتا مگرے که دام باست این آخره با سگان درت آشناست این</p>	<p>بنای رخ که مطلع صبح صفاست این کردم بے طیفیل سگان بر در تو کوے بر سینه منیه دم ز غمت سنگ هر که دید هرگز نه کردی از لب خود کلام من و زلف و دوتاست پیش رخ گفته نقاب سیگانه دار میگذازے برگدای خوش</p>
<p>میز و رقیب طعنه به جامے گنگ گفت هیچش بگو که هدم دیرین هست این</p>	
<p>خوش آنکه میسر شودش وی تو دیدن زمینان که شومست نام تو شنیدن آشته بخون پیش تو هر خط دیدن دستش ندید با تو درین شیوه رسیدن دان هم نتوان پیش تو گستاخ کشیدن فونابه دل خواهم از بام چکیدن</p>	<p>چند از دگران صفت جمال تو شنیدن ترسم روم از دست اگر روی تو بینم از آشک خود آموختم اسے مردم دید کبک از چو برقار بے پیر نهد پای مارا نبود خشم بر بخرناله و آه از خون دلم بسکه رودت سکو بالا</p>
<p>جامے که بود تا گئے از باغ تو چیدن اے کاش تواند خسته از راه تو چیدن</p>	<p>جامے که بود تا گئے از باغ تو چیدن اے کاش تواند خسته از راه تو چیدن</p>
<p>طرف کله بر شکن تاج سران خاک کن</p>	<p>برده ز رخ بر فغن جامه جان چاک کن</p>

<p>سواد گفته جامی فنون هر در دست دلی بچشم تو مشکل در آمدن افنون</p>	
<p>خواهم از شوقش بجز ارو نهادن این مه زنده بفرزندش غم در و من جلوه آن سنسوار آخر کیشش زین گر چنین آرد سپاه بجز بر جانم کین چشم خود می کشیت بستان از درون بین خاک از پایش عجز خاک از کوشش بین</p>	<p>ترک شهر آشوب من میان شد صحرانشین هر کجا منزل کند شب گزواند آسمان تو سن عظم که از مهربان سر می کشد آن سپاهی را نه بنیم خیزه لشکر گاه شتر زارم از دور خدا را می که سولش میرد کحل لب تو خواهم از میل سعادت دیده را</p>
<p>کمترین بندگان جامی بیادش داد جان هیچکس بیادش نداد از بندگان کمترین</p>	
<p>سرم خاکه او اگر آن کج کلاه است این نه بت چارده سال که من چارده است این مشکن کوسیه شد که شد صد است این که ز خون قره لبه جگر تبه است این نه کنم ناله ازان مه که ز جگر است این دل خورده بغم باشد آرام که است این قد می رنج کن آخر نه کم از خاک است این</p>	<p>نهی از راه بر آمدن که افزون نیست این همه سن تسلیم است لطیفست و حبیب شده بر سر پیش را سپی جمع ز خوبان نه مرا بشیر لعلیت شب اندر تبه پیلو چو شب از بستر محنت اگر روز نشید من و دیوانه محنت که بشیبا جدی بر بت پست قناعت سر جایی</p>

وعدۀ وصل اردیغی ش کن گنجدی	نقد جان سنان من کفارت سوگند کن
مرد و حاجتمند یک دیدار جامی بردرت رحمتی بر حال درویشان حاجتمند کن	
<p>ز فعل مرکب بر زمین نشان دیدن به شب می بود ز آفتاب چهره پیش ز بسکه سینه بناخن ہی کنم ز غمت بجست و جو میانش کمر بند ایدل شدم ز دست چو آن غنائ کشیده شد نخوست دل به ملاقاره روان رست</p>	<p>نخسته تر که سه نو بر آسمان دیدن که جز بر تو شکل بود جهان دیدن توان ز چاک گریبانم استخوان دیدن که جز خیال محالست از آسمان دیدن که راست طاقت اندیش آن غنائ دیدن چه جز گم شده راه بز کاروان دیدن</p>
چنان ز شوق تو جامی گداخت کرد دل او چو می ز جام خیال لبست توان دیدن	
<p>بیا ز غمت را نفس باز لبست این میواسطه گوش و زبان پر شش او کن ای بوالعوس ز معرکه عشق و ملاست از مالۀ مافارغی ای صاحب محل از گلشن فیروزه چرخم چه کشاید گاهے که خرامی سمرن زیر قدم کن</p>	<p>پاس نفسش دار که آخر نفست این کش واسطه رحمت جاوید لبست این بگذر بسلاست که نه جای هست این در گوش تو گوئی نعمات برست این منع دل محنت ز دگانا نفس است این انکار نماده برین خار و خس است این</p>

<p>مار و خوسرویی دو به زنگست از رفیق ریز خور صید تو نیست این تن چون من مار و فریاد من هست ز سوز جگر بر سر بایستم آه چو رفیقان دمی</p>	<p>نخل مر خاک من از خوسرو غاشاک کن لیک اگر نگسلد رشته فقر اک کن یاد همسم را سوز یا جگرم چاک کن حال دلم باز پرس اشک خم پاک کن</p>
<p>مردم بیدر و رادوق جفاے تو نیست هر چه کنی بعد ازین بادل غمناک کن</p>	
<p>مکر و زید سیی ز سر سیر من خجسته باد طلوع تو ای سیل شک بزم ز سوز نفس سوخت پیر ازلف گریه بگریه گفتم این در مرا مران بسر خود</p>	<p>که باز شعله بر آورد آتش جگر من که روز گشت باقبال طلعت سحر من بسوخت آتش عشق تو جبهه خشک من بنجده گفتم برین درد کرم سیاه من</p>
<p>ز دیدن تو که محرم مانده ام نه ز دوریت که چون بری ز لطافت نهانی از نظر من</p>	
<p>عاشقان را قوت جان از لعل شکر چرخ کن سوخت جانم در تمنای لب شیرین تو اگر گشت از دست من غمناک تو تا کی فایز گذشتن از گرفتار دلی عکس لب بر جام بجا و آنکه خوش نباشد</p>	<p>مر کسان را پامی از زلف مشکین کن تلخ کامی را پیشنامی ز خود و حسد کن رشته جان از تنم بر کش بدان پیوسته کن گوشه حشمت بحال نا توانی چیدن کن شربت تلخست آنرا چاشنی از قند کن</p>

<p>ز رشک نہ بصیر گنند آبوی چین وگر ز من نشود با ورت بیادین نه پنهان بچانه جانان دین مست و نه دین</p>	<p>شیم زلف تو شد جدم نسیم شمال ز نود و م ح تو آئی و حال من نبی شیم بیکه عشق گشته منس و عود</p>
<p>سین حقارت جامی که از هوا قدت براسه همت او نظایر است سدره نشین</p>	
<p>اگر منیش را ناماشایا جالوت ز قش در پیرانین دآره آذر یانست بنین پاتی سر شیخ شمر بر چو یا قنید تنگ وینا زان مقام پیشه در دوا عمارتین</p>	<p>ای بخوش رخسار ماه بعد المشرقین رویتو چو ماه سحر عیان سحر دہانت بنین بہ در گردن عصا در کف سحر بر کف استخوانم شد زخم صر پاره و ہر پاره</p>
<p>نغم مسجد کردم از می خانه پیرے فروش گفت یار اینجاست جامی این شش این لین</p>	
<p>نوشته جو سودا ادوز نامہ اعمال من خواہ شد از کف عاقبت شتر تہ اقبال من آید رقیب و سید چون سایہ در دہال من کافتا و درد دام بلا آن مرغ فاعبال من رفت آنکہ رفتی بر فلک فیا و قیل و قال من بر خاک رہ رو چو زانست جاہ مال من</p>	<p>زان خطا کرام الکاتبین تا خواہد حال من ز نسیان کہ با سین چند روز نفس کش ہر کجا تنہا روم تا بنیم آن خورشید در گلشن عیش اندلم گم شد نشان حرم خاموشی عشقم رہا نہ از شید و بخت و چل پیش سگان کوی دامم بر آب رو</p>

	عسکری درت جامی در مانده لب مرید کیا زنه گفته که برین در چه کس است این	
سکه ز میسو خرام امی شاه خوبان فسر و غ عارض چون ماه خوبان حریم سینه نزل گاه خوبان نهادم آن همه در راه خوبان	شدم بهر تو خاک راه خوبان ز خورشید دخت پر توی گرا نه کو بر جان ننگ کردم مرا از هر چه در عالم سکر بود	
	ز دولت خواست اینک جامی بود پیوسته دولتخواه خوبان	
مست برون تافتن خون کسان بخشن گر نه بفراک خویش خواهم آودن از همه بگر بخشن با غمت آبخشن بر سر اهل وفا گرد ملا بخشن	پند ز آشوبی فتنه بر آبخشن خون مرا بخت دست من بخت قاعده عشق چیست شرط محبت کدام از تو بر این گزین خوشتر زیاد صبا	
	جامی ازان قید زلفت نیست ربانی تو ت مجنون نبود سلسله بکسینخن	
چو دید رک تو آرزو آسمان برین گدای تو همه رک زمین برین نگین پوش چشم غایت نندگان کین	کشیده بود مرا ز حسن بهر سخن برین ز دیده بسکه لگینهای بلبل ریخت گزین کین چشم ترا نبوده ایم بهر خدا	

<p>داج چہ چہ شد ز خندنگ تو و کون خواهم کہ لب بہ آہ کشایم گئی و میگویم از دصال تو با خود قسانما بر خطہ دل بزن و گرمی بری خلق دایہ را بچرم عشق ملاست چہ فائدہ ہرم مکن خوس کہ روزی سی بول</p>	<p>آمد براہ دیدہ ز ہر جنبہ جو ترسم کشد ز بانہ برون آتش درون و در ذوق را بہین می کنم قسوں در دلبری نبودہ کسی چون تو چون بخت تیرہ گشت بدین نصیب کاین آرزو حاصل ما بود برون</p>
<p>در حق جامی آنچه توان مسکین از جفا مشکل کہ عاشقہ و گرفتہ چنین زبون</p>	
<p>چہ کمر بستہ بکین بامن چہ خطا دیدہ زمن کہ ترا کہ بکام تو ز ہر باد گران منکہ باستم کہ گویمت بہ غیر تو نہادایع انتظار کشم</p>	<p>کہ خوشی با ہمہ ہمین بامن شد خیال طبع نازنین بامن خوشتر آید کہ نکلین بامن باش ہمرازد و ہنشین بامن تا شوی ساعتی ز دین بامن</p>
<p>گفتے از کوئے ما برو چامے رستم انیک نہ دل نہ دین بامن</p>	
<p>صوفی شاع صومعہ بہن تشریف رستم ز نشومی بے عشق پرستی</p>	<p>پیرانہ سرتلا فی عمد شباب کن بر یاد لعلش از و سہ جام خراب کن</p>

قاصد کہ گفت آن شکل برقل جامی قوعہ زد زین قرعہ اقبال شد یک مبارک خال من	
تو جان پاک سر بہ آہ خاک ای نازنین پاکان دیدہ رو تو جان اوہ اندر کو تو زنی بگلشت چمن گل دید لطف آن بد گر شد چو لاله بکرم عرقہ بخون کے غم خورم دارم ز غم بیارے بیایم ریا رے با آنکہ در دم شد قوی خواہم فغانم نشنوی	والدیر جان ہم پاک تر روحی فداک ای نازنین اینک بگو تو صد جان پاک ای نازنین از شوق آن بر خویشتن جا چاک ای نازنین این بسکہ بدل سیرم داغست خاک ای نازنین گر تو کنی غمخواری از غم چه پاک ای نازنین ترسم کہ بہر من شوی اندیشہ ناک ای نازنین
جامی کہ دارد با تو خوہر گزنا بد از تو رو گر خود نہی بر سر تو او تیغ ہلاک ای نازنین	
ای دیدہ بشنو گفت نظر زہد آن اگر کہ بے نظار زہد بر کوئی آن میکنی رویش بہن کے باغبان نمی برازد خود ای لبتہ دل ز نیکیان بالحن دشمن دور ہم یاد او بسودم ہم گفتن غیر از او ایمن نمی بینم و لے از چشم سوا انگیز تو جامی بجان آمد گش از نالہ فریاد تو	من خود یہ ہجران کرو ام دیگر مرا بدگو یا ترک دین دل بگو یا خود گذر زانسو کن پیش ازین وصف گل خود دارو کن رو بگو می بایدت اندیشہ از بدگو کن رحمی ما ہم نشین چندین حدیث او کن چندین فسون لبری تعلیم آن بدگو کن بہا ستائی دگر جا بر سر آن کو کن

دل که در مانده جدائی نت	نه چنان از درت جدا که من
کیست گفتم بر آستی چو نت	سرو بالا کشید را که من
بے تو هستم میان آتش و آب	کز دل و دیده عمر باست که من
گفت جامی که بے بر دوست باد صبح از میان غاست که من	
روزیکه می شست فلک آب خاک من	می سوخت ز آتش تو دل در زناک من
هر شسته وصال تو گرامی بکفت	پیونداخته جگر چاک چاک من
هر چند دل زیاری خود پاک نیست	دام سراسیمه بکنده عشق پاک من
روزیکه می نوشت مضافه اجل	شدنا هر دیه تیغ جفایت هلاک من
جامی مجوس خوشدلی از مشک در ازل آینه خند با غم آهوب و خاک من	
پس از مردن نجاک من ز کن عکسار من	بین صد دلت غم هر لحظه از لوح خرامن
بکویت بسکه آه آتشین از دل بر آیدم	سگت را داغها ماندست بر جانی و کار من
نه بنید کس فروغ مهر را تا حشر اگر ناگ	فقد بر کو روز این سایه شبهای نامر من
فرو آید شبی این کلبه غم بر سرم زین	که طوفان میکند در گریه چشم اشک من
نجاک من جو بادار بگندای مه پلن غم	بر صد دستان غم فروزیده چهار من
نهارا ششمار پیش ازین جولان تو کن	که شد کیار گے از کفت ز نام انتقام من

غیب است لاف عشق جو اناں بعبند	موی سفید از می گلگون بختاب کن
بد نام شهر مانده و رسوا عالمیسم	اے پارسا و صحبت ما افتخار کن
کسب کمال فضل فضولیت کمال	از عاشقان فضیلت عشق اکتساب کن
مے یکیت گرچه صور مختلف فتاد	این نکته را تجاس ز سحر و حجاب کن

جای خباب پرستان قبله دماست	هر چیز کالتاس گئی زان خباب کن
----------------------------	-------------------------------

پیاده سوچن سر و سن گذار کن	بسبزه و سمن آب پایی را فگار کن
بنجون شست گل از رشک سبزه خبر خدا	که یار سینه دگر گشت جو بیار کن
گل است آن کف پاگل به پیش و خیار	بنجاک پات که آزار گل نهار کن
بچرخستم و بنور سینه ام شگفت	چو لاله داغ نمان من اشکار کن
چونو کے تلخ تو ام نا امید و اپدشت	مرا بشو و شمرین امیدوار کن
بر دے از تو لبے لاف بوزہ ام	مرا بخواریم از پیش شرمشمار کن

نمازد دل که ز درد تو خون نشد جامی	خداے را که چنین نالماے زانو کن
-----------------------------------	--------------------------------

کس و محالیت چنین خواست من	و در فراقت چنین نکاست که من
گفتہ بر خشم که عاشق تر	چہرہ زرد من گواست که من
ہمسہ کس مبتلا ہے گفت و	نے بد نیگو نہ قبلاست که من

معلم چون تو شوخی را لذت دہانت سرعیا بمیان نیز گرفت از شش جہت عشق تو سعادتمندے ماہ رخت را بہار وصل اگر خواہی ز دیدہ	بجز درس جفا نفیسم کردن خرد را کے توان تفیسم کردن مراد سوا بہت اعلیم کردن جد ابا بد یکے تقویم کردن توان روزین پرسم کردن
مگو جامی کم است از خن برین کوے خنے را تا کے این تفیسم کردن	
ہم نگار کین مجو باد و ستار ان پیش آہنگ ترو کین کن تاراج عقل و دین چند از تو خون دل خورم آخر خدایا کین باز اسوار کج کلہ بر ما چہ میرانی سپہ	کھا تر سوار اسر کش زین کسا ران پیش بہر قد آئین کن از اریار ان پیش بند بیداد و ستم برد لقا ران پیش ایگز ز کہ بود مور تا تاب سوار ان پیش
اصل سمنش جامیا انسوس کا لایہ لگی برہر بلزار ادم ز از دیدہ باران پیش	
او ز علت کام جو روح الاین کل لطافت وارد و سر اعتدال در ہم گر گوی از سر کن قدم گرد سبزہ کم نشیند باغبان	خط بہر ت رمتہ اللعالمین توسعی قامت پان داری ہمین پایم از شادی نیاید بزین تا نشاندے سبزرگ دیامین

	<p>ز عشقت مرد مسکین جامی و نامہ عمر اور دل کہ بود افتادہ روزے بیدے بر برگذارین</p>	
<p>چندین جفاکاری مکن باد و دمنده خورشیدین حیف ست کالائون لعل سمنده خورشیدین تن ہمیدہ باد آنجا کہ تو سوسر سمنده خورشیدین آگنہ ریباغ و جلوہ وہ سرو بلند خورشیدین</p>	<p>ہر چند بنی عالمی صید کند خورشیدین چون کشتہ انعم بر بیت حیران جفا گر نیست آن نجم کہ جان سازم سپند خورشیدین تا کے بخوبی سرکشہ شری در بوستان</p>	
	<p>جامی کہ گفتی کہ گئے چندین مشو حیران او مسکین جو رویت و بد شد غافل ز بند خورشیدین</p>	
<p>زیر لب افتاد بالای ذوق می نهم داغی سجان خورشیدین رشتہ کم باش کو از پیرین جا کجا در سنگ کردی کو بہن شوق خال او ہنوز از جان زود تر آئے بدین آتش بزم</p>	<p>بہر نقطہ خال آن شیرین دہن می گنم زان خال لب سر خطہ یاد کم شد اندر پیرین لاغر تنم آہ عاشق گر بنودی خانہ سوز حرص نہ رفت از سوز و رفت سوخت جانم ز آتش آہ و شرک</p>	
	<p>جامی آن خال سیہ خوش اندازیت بخشم مهرش در زمین و بی فلک</p>	
<p>مرا کے زکشتن ہم کردن</p>	<p>خوشا پیش تو جان سلیم کردن</p>	

از جنوں عشقت آید شبوہ ارباب علم	دخترے بر باد وادن یا کتابی سخن
سوخت جامی ر دل در حے نکرد آن کتاب	مست را آخر جد پاک ست از کتابی سخن
من ذکر گویم بچشم بجمال دگران غیر تم بر تو خیانت کرد دست و پا ہر چه جز دوست برون میکنم از خلوت می برد نامہ ابدیہ و مار و ز درج بخیالات رقیبان چہ نمی سمجہ دل روز و شب نشین جگر خاک درت بوزنم	ہم خیال تو مرا بہ زوصال دگران نگذارم کہ در آئی بخیال دگران کہ بود و جسم شاه جمال دگران کہ بدن نتوانیم ببال دگران حال ما گوش کنی بہ کہ محال دگران شکلب تر نہ کنم ز آب زلال دگران
حال جامی ز غمت زار و توارز شکری	میکشائی نظر لطف بجمال دگران
آدم در دل اساس عشق محکم بچنان از سپاہ تجر تو معمورہ عمرم خراب زخم تیغ غمزد را صدرہ بہر بیان دوستی سوخت جان بلیان داغ حرمان تو	با غمت جان بلا فرسودہ ہمدم بچنان ملک دل سلطان عشقت را مسلم بچنان وان جراحت سر نمی آرد و فراہم بچنان در جرم خلوت خاص تو محرم بچنان
عشقبازان یک بیک رسم صلاح آرد پیش	جامی بے صبر و دل رسوا عالم بچنان

بگذرد آہم ز رخسار بختین آہوے چشم ترا صیدین	گر تیرم ہفتہ ماہ رخت ساکین کردی تو شیران خشت
	رنجہ در پائے تو جامی ز چشم ہمچو نظم خویش در پائے تین
ترا رسد کہ بازی بحسن روز افزون یکمیت ز وقت لیلی و مردن نجبون چو از تو دور قدم چہ جا صبر سکون ترا چو گردشکرت خط غالیہ گون اگر نہ تیر تو بودے در آن خستون چہ سود حشمت حبیبہ دگنج افزون	تبارک امدازین شکل و شیوہ موزون چو ز لہ گافی عاشق بوصل مقتون گمان صبر سکون داشتیم نخبون ز جان سوخگان محنت برآمدون ہے فدا و ز بار غم تو خاندون زلف و عشق چو باشد متی خزانہ دل
	بہ تیغ ہر چو آن ماہ کشت جامی را چہ جرم پرورش رخ و گردش گروہ
دور دور فراق آفتابے سوختن خواہد از آسے دلم ہر دم حجابی سوختن پند آخر در تناسے جو اسے سوختن کہ نیازم مردن دگاہ از عبابی سوختن ہمچو پروانہ ز شمع خانہ تابے سوختن	اسی خلکت کے دل و جان حجابی سوختن گر شمع نور شید روش را عالم حجاب صد سلا پیش گفتم کیرہ آن لب سوختن عشرتی باشد نیرم شمع دسار چو تو دل خجور شید جہانابی گوگن کئے

سوارہ ہر کج بانی سر و دم تو سن جہانے فتنہ شد ہر جانے طرف کاشکین زکوۃ حق چون ی کیبارش چوگان زن کہ میرسم سیرگردو جان از دو این دوزن چو در شعلہ آہ من این دیرانہ راروشن خدا را استخوان من بر پیش سگان فلک مباد از خون ناپاک من آلاید ترا دامن	ترا مان ہر کج بانی رخ ما و کف آن پا سیاہی کشتہ شد ہر گوشہ تیر نظر کیشا بصد خوار می سرم افتاد و رسیدن ترس وہان پر شعلہ شوقست لب آہ منیدم جہان را می فلک شبانورہ چہ افروزی قدایت باد جان از اغ چون میرم ریح چو شتم کشتہ در رایت زدن کشان
--	--

ز با مش گرسد مرغی ز جان طعمہ بدہ جامی کہ قوت طائر قدسی نشاید دانہ اوزن	
---	--

ہم بو صف آن ہاں جو ہم خیال نگین از قدناز تو نازک تر نہال انگین چون تو انم یارب حباب صال انگین ہست چندین شہما از خط و خال انگین ہمچنان گل بر سر غنچ و دلال انگین	گر چہ تنگ آمد دل از فکر محال انگین نیست امکان باغبان گلشن فردوس دوست دشمن بخت نا فرمان نامہربان صورت جان بست و رہائیدہ رویت بلبل بے خبر دل شد خاک در راہ نیاز
---	---

جامی از خبر و سچ گیر و طریق سوز و درد طور و نبود خیالات کمال انگین	
---	--

در عشقت از روز و نازان با در دخت شمع من وہی خاک پای سنت از روز و جاہر و سن	
---	--

بر آنگن برقع از رخسار قدردم و بشکن تراشد لشکر دلهاسپاه با دشمن بشکن شکست حال باجونی تنزلت یه بشکن پوشان عاریش بازاراد هر چنگ بشکن که فرمودش که دامن کش طرف بشکن بزن چو گان چون کوبش چرا این بشکن	برون ایسوار شوخ و قلب صید بشکن گرفتگی کشور جانها بسلطانی علم برکش کشاد کار ما خواهی لبشکر نشان بشنا مجنجیش ناز و مهر از بهر خدا ای مرا آن شکل قلاشا ز گشت من یادم سرم خود را بر پشت باکوی نو نادا
---	--

از جام لعل و جامی ازین پس باز گور مری
اساس ز بد شیخ و عهد سیر خالقه بشکن

کے چو گان حواله کن من جانباک و من که سر گران از کوم درین من مسکن مران لب من و آزار گیر دآن تن سمن چو با این عشوه دستان کنی جولا من فردا لخطه بردیده گریان من نشین زان گردست خود شیر حمان فروز من	مشو ننگین و لان مشغول چو گان بخت من نظر بر کوی داری اینقدر گوئی نیندا مرن گان و آنگار گرد و آن کفتارک مرا از جنگ فلک نخواهد بیا مر کبت نیندا چه تازی هر طرف تو خن را بر آتش دل جام خدا آن رخ پر خوی پیدا
---	---

مینداز از نظر جانا چنین یکباره جامی را
که هم دل و سر و کار تو کرد آن مبلایم

شکر گفتار و شیرین لب من خسرو سمن	کجا باش خیانت منی که اندر کند ننگ
----------------------------------	-----------------------------------

دل ندادم تا ندیدم از تو صفت کرم تو چشم من جدای شد گناه من چه بود هرگز ز من روبرو بر سید کا احوال تو چیست	من چه زدم که خواهی شد شکار این چنین کز نظر انداخته مارا به یکبار این چنین که رد ا باشد که باشد یار یار این چنین
--	---

گر به تیغ عشق جامی گشته شد تدبیر چیست عشق اگر نیست خواهد کشت بسیار چنین
--

ز به ابرویت قبله پاک دینان چو پنهان قنادست راز میانیت فسونهای آن چشم باد و چلویم ترا دل خوش از حشمت خوبروئی	نیاز تو خوش خاطر نازنینان که گم شد در و فکر بار یک بنیان کرد بسته شد نطق سحر آفرینان چه دانی غم دور داند و هیکینان
--	---

شده از عشق سوا که هر گوی جامی از ان رفت در سلک غزل نشینان
--

تجای ناز و پرورش نیاز بادشاهان بین شب عیبای خواهی که چون دشت شود روشن ز دود و دل شیشه روی با شهابهای شب ستیادی به راه ناپیدا هم بهر چو کس یار نبود در جرم حرمت باری قدم در گوی عشق می نمی دل بیای جان	کلاه دلبری که شکست کجکلهایان بین بیا و ناله شکسته آه صبحگاهان بین ز کوه حسن را زور سوی این رود سیاهان بین بیا ای کعبه جان محنت گم کرده بان بین سمند نازنین احوال داد خواهان بین تیغ بی نیاز گشته هر سونیکلهایان بین
--	--

<p>هر روز بر تن کل دگر خود را بهت آنگام ز نیکو نه که مرسته قدم بگرفت و در دست و انهم که گرد و عاقبت آلوده خاک حل</p>	<p>باشند ندانی کان نهم بنی بر جنت سون شاید که خیزد و بسدم صد ناله از هر سو این سر که دارد در روز و شب بالین ز زانو</p>
<p>خوش آنکه شب با سبان گفتی که جامی با زن با چند باشد تنگ از وجا بر سگان کوی من</p>	
<p>ای تو که کوه کوه غم بر دل مبتلا و من پشوره کرده جو خون بر رخ من و آن هر دو دکان بین ترک جفای خود کن گرچه سگان هنده در پهلوی تو ام نامه صفت سیاه رو نامم اگر نه فصل تو باد همیشه تابو نام و نشان ز بودا</p>	<p>نیست مرا و خاطر جرم و جرم و جرم کیست که با تو دم ز نماز من و ما جرا من زانکه بقا چون توئی نیست کم از دنیا چرخ به فرق کشد بودن کبریا و من خانه صفت کشتد بر ورق خطای من سند از جای تو خاک نیار جا من</p>
<p>تا به کرشمه گفته مردم چشم جا میسم چشم سپهری بر دوسر سر ز خاکپای من</p>	
<p>این منم یارب در دعا شقی زار آیین ای که می بینم ترا اکنون خان و کن نمی زخم چشم یاری نمی زیار امید در خور مهر و دنا اگر نیستیم بهر خدا</p>	<p>کس مباداد در بیان هرگز گرفت از آیین حال زن بین دل بده از دست یکبار آیین آه من چون منیر غم سخت آیین با آیین از جفا با تو دم محرم گناه آیین</p>

خط سبوت نگر مے رخ خوابان کہ بہست	سبز باغ تو از لاله رانغ دگران
وہ کہ افسانہ جاسے نشیدے ہرگز	دائبر دانستے از لایہ و لایع دگران
<p>ہر بابا ادا کا میرا آن سدا رہیرون</p> <p>اشکم بخون بدل شد خون ہم تانہ</p> <p>پیش رخت تہان را بنو مجال حسدہ</p> <p>درین خرین را پاکوہ اگر باویم</p> <p>تا چار باشد اسال پیچا رگی کشیدن</p> <p>شد آئینش زین صد پارہ آید کنون</p>	<p>آید ز شہر خلق بہر فلک رہیرون</p> <p>نیات ز دیدہ دل پارہ پارہ ہیرون</p> <p>تا آتہا رب باشد بود ستارہ ہیرون</p> <p>آید صد آنالہ از کوہ خارہ ہیرون</p> <p>زمینان کہ رفت مار از دست جانیرون</p> <p>باد و دآہ ہر یک تجو مشلہ ہیرون</p>
می کرد دے شمارہ خیل سگان خود را	وا حسرتا کہ جامی بود از شمارہ ہیرون
<p>نوبہاران کہ دشاخ گلے از گل من</p> <p>بے تو زمینان کہ بجان آدم زنجیر</p> <p>نبود ہمراہ جام بخت اندیشہ تو</p> <p>لطف فرما و کیش تیغ کیش زار مرا</p> <p>ایچہ سودست چہ سودا کہ بیا ز غمت</p> <p>ز انجہ سلطان خیال تو مرا تمین کرد</p>	<p>غیمیش بود آغشتہ بخون دل من</p> <p>زود باشد کہ شود کوی عدم تنہا من</p> <p>چون مبنہ اندازین دیر فنا محل من</p> <p>گرچہ حیف است کہ باشد چو توئی قائل من</p> <p>سیم اشک ز رخسارہ بود حاصل من</p> <p>دم نقد اشک زدن پیش نشد واصل من</p>

ای تعسفت صلیلا بر جان نعم پروردن سین غلام تاب بیدر و خدا را اعلیٰ طبیب خاک گشتم در ریت بگردین آمد ز ناز ره بجز ارم در بے او مبادا باغبان	کرده آشوب نعت تاراج خواب خورده مریمه و باکم هر دم بیش کرد و درود پیش از آن روز کیک آئی و نیایی کرد سازده گلزار آید آه سرور
---	---

گفته چای نذر دست از جوی
شرم دار آخر ز اشک سرخ و سرور

بازم اندیشه یار است که گفتن توان دل و جشی که نشد رام کس ده که کنون گر بخواند برون نقش و نگار است چه پاک صید چشمت بدید ز مردگان آهو	بر دل است و تو هم و بار است که گفتن نتوان صدید و تر اک سوار است که گفتن نتوان کرد و درون تار زار است که گفتن نتوان آینه خان شیر تار است که گفتن نتوان
---	--

چند پرسید ز چای که بگوید تو کیست
گلرخ لاله غدار است که گفتن نتوان

اے بر خسار چو چشم و چراغ دگر یار و مساد کسان وصل چه داریم طمع دل چه بندم به مهر که این ویرانه باتو اے باد صبا بوی کسی می یابم چند در تفرقه خاطر ماسعی کنی	سو ختم چند شوی مرهم داغ دگر نقوان خورد بر از میوه باغ دگر روشنانی نه پذیرد ز چراغ دگر مشو از بهر خدا عطر دماغ دگر اے میا ز تو اسباب فراغ دگر
---	--

مگو جامی کز ان مشکین سلاسل پاد کبیل که پیوندیت با او محکم از پرتار موئے من	
نعم هر که صدای مبعلا خوش بین سر نماده زبرد یوار سر خوش بین از رحم انیک نشان برخاکپای خوش بین سر کئے از سرنه سو گدائے خوش بین دامن پیراں از چاک تبا خوش بین آیند بردار در شکل دلربای خوش بین	سبز و شبنم جود مشکنا می خوش بین بر لبایم آینه هر سو چون افتاده بر نشان پای تو رخ سوده ام شب سحر زار رخ یک نظری میرم ای سلطان حسن بر گل گل دین ز جیب غنچه گرداری پس چندی برسی نیکو نه چرا بیدل شر
می رزمی تند و چو جامی صد گرفتار از قفا آخراے بیرحم کمره از قفای خوش بین	
سرخ شک گرم دآه ستر من بین همه بر جان نعم پر دود من بین بدانست نشسته گرد من بین خوش خاشاک آب آورد من بین	بیا جاناد دل پر دود من بین نعم مجورے و در دمسور چو جان از گردن دامن نشاند نعم ز اسیل اشک آورد دستیت
مگورنگی ندارد جاسے از عشق سرخ سسج و در دزد من بین	
داجا بجز صبا که رساند سلام	بایا کو بیج کرده که گویند پیام

<p>چامیایا تہوان جام سے اذ دست مدہ کہ اذین یافت کشایش ہمگی مشک من</p>	
<p>اے فدائیش جان کس پر غم فشکار آمد بردن ورنہ یاتیر و کمان بہر چہ کار آمد بردن چشم خواب آلودہ و سر پر چار آمد بردن بادل پر خون و چشم اشکبار آمد بردن مال و آسے کزین جان نگار آمد بردن دیدہ میسودم بران خیدانکہ خارا آمد بردن او بردن ماندوے جان انتظار آمد بردن</p>	<p>باز ترکش بستہ آن ترک سوار آمد بردن قصہ آن دارد کہ سازد عالمی امیدیش باکہ نے نوشید یارب دش کامروز انجمن ہر کہ شد روزی بکوی اوز سوز عاشقان دردش نہ گرفت گر چہ می کند در شک کار دوش می گفتم بران رشید بساچار مرا سالہا بردم بسہر بخاک آن در منتظر</p>
<p>این تن فرسودہ جامی خاک بودے کاشیک بر سر را ہے کہ آن چابک سوار آمد بردن</p>	
<p>نمی بیند بہ چشم محبت یکبار کو من چہ گویم از فراق او چہا آمد بردن ز آب زندگانی خوشتر آید دگلوی من سر مو نگردد کم برویش آرزو من کہ این مسکین سرگرداں میجوید کو من برودی کے توان آید گو اصلاح خو من</p>	<p>نگار بشوخ چشم تیر چشم تندخوی من بر دیم از ترہ خونبائ ز دل خون نایب دم قلم چو تیغ اوز سوز سینہ بگذارد تماشای خوش راہر سر مو گر شود دیدہ وران کو عمر ہاشتم تلفت آن ہو فایز بنجوان عشق وز زمین مرغویست</p>

	رسم تو دلجوئی آمد این زمان کا نذر مرا نقد دل کم کرد حیا مے ترک دلجوئی کن	
دیوانہ جمال تو غیل پر پوشان روز یک گشت باغ کنی مست خوش ہر جا ز نعل اسپ تو مے یا قم نشان کز جام نیم خور و خودم جوعہ چشان	اے خاک نعل کو سن تو تاج سر کشان خوابند سر و گل کہ برابر تہنہ خاک وی می شدی سوارہ و من بوسہ نیر دم ہر دم ز شوق آن می گلگون خدایرا	
	جامی کہ مرد تشہ لب از شوق لعل تو مے نوش جرعه دوسہ بر خاک او نشان	
انہ لا الہ الا ہو پیش عارف گواہ وحدت او مے نماید بصورت ہمہ او و ہو راج کسا ہو المہ جو ہم خود انصاف وہ بگو حق کو چیت بندار ہستی من و تو	یشہد اللہ انما بتو ہست ہر ذرہ بوحثت خویش نیت با پیچ یک اسیا ضد نہو تاج کسا ہو البخی گر تو نے جملہ در فضا می وجود در ہمہ دست پیش چشم شہود	
	پاک شد جامی از غبار دوتی روح خاطر کہ حق بکیت نہو	
این بسکہ می کنم زبان گفت گوئی تو	من بکیت کہ چشم کشایم بروئی تو	

من گفتم که نامه ز دستم بسوی تو جامم شد که از لب شیرین غرض دهم عمری ز اشک انداختادم و چه سود ای صید پیشه چاره چه سازم خیر تا که بوصل سیم غداران کنم طمع صدده مرا بسوخت طمع های خامم	در نامه سگافش نویسنده نام من رفت آخرد بگردن خود و خردام من چون نامد آن کیو تر رحمت نام من کان آهوی رمید شود و میدم صدده مرا بسوخت طمع های خامم
جامی بگوی کانی نهستی و شوهریت دل بجان فرمانده و آن جان بدین آنکه از خود دیدن جولان اورشک مید اے اجل پستان من این جان آرام جان با بنار نشی بدین عجب کاشنگدل باسن او نامهربان نیست غم زان	کز خم عشق بر ترک افتاد جام من من ز پا افتاده و آن سر روان بدین چون تو انم دیش جولان کنان بدین تا که باشد مرا آرام جان بادگیران میزان با نایبند کیزان بادگیران کش بر غم خویش منم مهربان بادگیران
جان جامی با خیالش وز دشب رگفت دگوست جان آن دارد که نکش از زبان بادگیران	
با اسیران ای قیب غار بدخونی کن در حق ما گرداند قیب از خوبی کن ای خوش آن شبها که پایت را کنم در چاه کس بنمید که سر چشم تو خواش نیست	تا که کردی عیش با چندین ترش روی کن تو رخ نیکوی خود بدین غیر نیکوی کن تو کشته از ناز پارا سود خود دگونی کن پیش ازین آن شوخ را تعلیم جادوی کن

زین رخ و لبری دوستی گشتی بیت گرجانستان بود چو غمزه زندگی لاف با پیراهنت لیک بدر دجبت تا دامن گرفته	تبان گیرند تعلیم این فن از تو نبردی جان سلامت بکتن از تو ندارد بگو آن تر دامن از تو جدای چون قبا پیراهن از تو
مگو مردم چو خواهی جامی از من که غیر از تو نمی خواهم من از تو	
ز میان که خبر گرفته دلم باوصال تو مردم ز زلفت تو کجارت آنکه من تارفته بود خواب خوش از چشم اشکیار دارم سحر نهاده برایت که مهربان	اے دایه آن زمان که پیتم جلال تو هر لحظه دیدم رخ فرشته قالی تو هنگام نیست در نظرم خبر خیال تو تا گاه در رست و شود پایمال تو
جامی چه حاجت است بگفتن که زدم قم لوح جهره هر قره حب حال تو	
جند پیر بخان که فیض جام پاک او گرچه خورش تنش جولان بر دین می داشت باغبان و صد قدر بادیه گر لبناختی زخم آن خاک دانه تر گلابی تسکین شوق یا خود دازد و بالمش گرچه آرام در میان	خاک را باشد نصیب جان پاک او خویش را بستم بعد سالوس آنرا اک او بر کنار سحر چرخ که تر نشاندی تا که او آتش من تیز تر گشت از خورش خاک او حاصلت از مریخ نهم نهان در پاک او

ای آرد که جان نظر کن بحال من خالی نیم ز فکر میانست و نه مراست هر صبح می گفتم چو صبار سوختن پایم چو سود شیر بهشت بعد ازین چو شک من بل خوانم صلح نیم کاشن چون سگ زان پیشتر که جان دهم از آرزو تو پیوند دیگرست بر باره سوی تو باشد که یا بجم از گل تو رسته بوی تو عظم نخون و خاک بے حیت و جوی تو شک خورم بس ز میمان کوی تو
--

این نقش نوک یزد غزل نیست این غزل

طیور مختنت ز جاسم لبوے تو

روی بر تابی ز من هر که به نیم سوختو گفتمت خواه ازین پس کی نوی بگفت دل چو طومار است ز پر بنج او مشتق زیر پا افتاده دکان تان سنگدل جان چه آرام در مقابل چو متو بکشیان همچو ماه نو کند از شرم تو مبلو تنی	حیف میداری گرفتار چشم من بر رو تو این مگو با من که من نیکو شناسم چو تو خواهمش از رسته جان بهشت بازوی تو باشد از ریگ بیابان بیشتر در کوی تو نیست نقد پرد و عالم قیمت کیوی تو اگر نقد خورشید تابان مثل سبکو تو
---	---

قد جامی گفته خم چون بال از بهر حیت

گر گویم راست از میل خم ابرو تو

هر چه چشم جهان بین روشن تو مکن کو خانه ام روشن تو	بچشم ما جهان چون گلشن از تو که بر ما هست یام در دوزن از تو
--	---

	شد میسر دایه جامی که وصل دوست بود باز اگر از دایه او بار ماند واسے او	
پشت در محراب اہم رو در آبرو تو وہ چه خوش بود اگر رونیز بود سوی تو سہمی یارم بر آوردن شرم رو تو صد صفت طاعت خراب از غمزہ جادو تو من سہمی کنم با خویش گفت گوی تو شیوہ قہر بلند قامت دلجوی تو	چون بیسجد بنمیتاے قبلہ من رو تو در نماز من دل بسوی تست سو در قبلہ گاہ رو تو پیش نظر ہر جاے و گر در سجود بر مسلمانان بخشائی و بہن ہر سو کہ شد گشتہ خلق از ہر طرف مشغول تسبیح و دعا پشت شد آہنگ قہر است ذن لچو در	
	ہر کراہی بجائے روے طاعت بر زمین جامی و رخسارہ ز روی خاک کوی تو	
خوی تو ہفت آنچنین من غلام خوی تو الفصہ گردم در بدر دامن بخت جوی تو باشد کہ افتد پر توئی از آفتاب رو تو یار ب من نہ روہ جان کہ راہ یارم سو تو زین پس کیچہ سیکہ یارم گفت گوی تو مردم طاعت بس تو و مارنم آبرو تو گر آبرو دہشتی پیش سگان کوی تو	داری بجان من کہ این کین بندہ توئی کہ بردر میخانہ ام کہ در حیرم خافتہ با دوزخم ناوکت در سینہ صد روزن روز و جفا چادشان شبہا و ہم با سگان یکبارہ دل برداشتم از قال و قیل ہر ہما کے چو زاہد بے جہت آریم سو قبلہ تو جامی کی از خاک رت محروم ماند آنچنین	

نیت جہشت این جامہ خبر بر تاقیت حال اک	خدا ن جہشتی و چالا کے ایسر و چین
دامن جامی ز دست عشق صد جا چاک شد مے ندارد عشق دست از قامت صد جا چاک	
با غمزه و چشم تو دل تریان کی تصائب قبلہ نباشد خرنی کے گر چہ بود محراب بیند بیکس آسمان خورشید عاتاب و کز دلف مسکین سے ادا فکندہ قلاب یک مثل دنا زک مین کرد رستہ گل سیراب نقل از دہان و لب ہر بستہ کی غلاب	ای ابرو متصل عاشق را محراب و مقصود مازان ابروان باشد محو درو تو یکشای برقع زان دوزخ تا چشم انجم بزمین تمنا کی دل چون کشم از تو عنان و جنین در گلستان حسن ان بابا و خا حین جانم خدا ساقی کا دم کہ نوشم جان ا
شد ہوش جامی زان دو لبستی بلے زود آورد نرمے کہ شد گردان در و جام شراب ناب و	
سر و خود را چو سایہ افکند در پلا و چون ندارد کس و عارضش پردا و سر بطوبے کے در آرد ہمت و اکا و جائے آن دار و کہ سازد چشم و شن کا مرد بر جان خشک ماند از حسرت بالا و کز پے خون رختن ہم خوردہ بر جلو ا	گر پچاے سر بخرا مد قدر عنائے او بر سر یازار گل بے وجہ کو مفروض جن سایہ آن سر و بالا ہر کرد سر قدام آن پرید مردم چشم مست این روست وخی امان برگشت آن نخل تر سوئی چ رخت شیرین خون باد وادین شیر تریان

بودن بکوی او نتوان در شب نایاق	ترسم فغان من برد از دیده خواب
گاه سوال بوسه به جامی نگفت هیچ	یعنی که نیت غیر خودیست جواب او
من برنجوا هم داشت دل از مهر یار همچو تو و نسیان که تو ای نازنین جان کنی از به گفتی بود در کج غم بستان سپهر پیشین صد ره گشته خاک بر پیش رویه آبا و اجداد	آخر چرا گوید که ترک نگار بے همچو تو ناید بسیدان بعد ازین چاکست از جی تو از بهر یک چون تو ان از غمگسار تی همچو تو رسد بکویش گرد افتد گزار تی همچو تو
آواز دهان خوب چون رفت جامی هر طرف	آوار و خوابد شد من از بهر دیار بے همچو تو
توان می که برد خجالت آفتاب از تو دلم که عشق بر دصد در بلا یکشاد همیشه عادت شاهان بود عمارت ملک عنان صبر شد از کف درین بوس که گم مکن شتاب بر فتن که می رود و جاتم بهر سلام مکن بنده در جواب آن لب	توان گله که شود فتنه در تعاب از تو سخ امید نماید به هیچ باب از تو چه حکمت است که شد ملک دل خواب از تو رسم بدولت با بوس جان لکاب از تو اگر چه عمری و نبود عجب شتاب از تو که صد سلام مرا پس یکے جواب از تو
چو قتل جامی سکین صواب میدانی	چنان مکن که شود فوت این صواب از تو

	اے پرگشتہ بہر جو انان زرد مرد
موسے سفید در سبے زلف سید مرد	
	بنگر مہ شباب خود اندر محاق شیب
زین پیش در نظارہ رو سچو سہ مرد	
	دنبال قدر فاختہ لفسلان بگناہ
باقامت خمید زیار گنہ مرد	
	فسر حساب ہر کجے در راستے بکن
پیش تہان راستہ قد رنج کلمہ مرد	
	دل پر ہو سس فراحت ازل بکن
بختانہ زیر خستہ سو سے خالہ مرد	
	خواسے بھوب کھیس تحقیق رہ برہے
سبے برے مقلد کم کردہ رہ مرد	
	دام حیات جز بے حید کمال نیست
	حیدے نکر وہ جائے داگہ مرد
صد پارہ سو ختم زمانہ و عتاب او	آن ترک نیم مست کہ جان شد خواب او
شہر مندہ گرد و از رخ چون آفتاب او	بر طرقت بام اگر شب گردہ بندش
یام ہمین محال کہ بوسم رکاب او	من کیستم کہ بوسہ زخم پای دست کاش

در جام ے زعل تو یک شہہ فہم	اسباب علم و فضل بہ می خانہ شدہ گرد
خیر تخم آرزو ے تو در دل نکشتہ ایم	فرخندہ ساعتے کہ رسد کشتہ را درو
گفتم تمام خسر من زہدم بباو شہ	علت بچندہ گفت کہ برابرہ نیم جو
با این فسر دگی تو ان راہ عشق رفت	دستی بران ید اسن مردان گرد
خواہے کہ لغتہ حال تو گرد و حدیث عشق	این نکتہ می شنوز حریفان دمی کرد

جائے فسانہای کمن ذوق دہ نماز	
اسرار عشق تازہ کن از گفتہای نو	

اے بدلم گرفتہ جامہ بدم از نظر دم	مرجم سینہ چون توئی دیدہ ہم تو شنو
خمر من صبر شبہا دار غم عمر گاہ تو	لیک بود نہرا ازین چو توئی بہ نیم جو
سنگہ فکر عافیت خامہ ز عشق چون توئی	دل بکیند غم ز بون جان بکفت بلا کرد
چند بہرہ صوفیا گوشن با بگ نئی	حالت دجد بایدت ناہ زار من شنو

جامی خستہ را کہ شد کشتہ تیغ غمزہ ات	
لعل حیات بخش تو داد بخت و جان نو	

انی ل من صید دام زلف تو	دام دلہا کشتہ نام زلف تو
نبدہ شد در دام تو دلہا تمام	دام بند آمد تمام زلف تو
دام تشریف غلامی نبدا	زلف تو اے من غلام زلف تو
رم کنند از دام مرغان بن عجب	جان بے آرام رام زلف تو

<p>نامه سر بسته اند غنچه و مقصود او قصد لیلی باشد از مجلس عرض چون بهیمنان لطافت نیستی تنی شمر خضر را خواهی که بینی بر لب آب حیات آن کیجا دم شفای رخ ماد اندو گرد هستی ز هاش از سر موی گسست</p>	<p>حسب حال لب و شرح دل پرتخون او ز آنچه غم دارد که گردد بیدلی بخون او چند خود را بر کشد پیش قدموزون او خط سبزه رنگ بین گرد لب میگون او نیست تدبیر علاج اهل لب میگون او کیسه موم سباز حسن روز افزون او</p>
<p>گو گمش جامی در افسون سخن بیوده رنج کان پری رخ را فراغت بنیم از افسون بود</p>	
<p>برینک باختر غم چند زری خون سبک نیما سو کن رو به پیراه جام را مذاق جان شیرین چاشنی ذوق نادر ز هر گل میخلد حاکم بسند بے رخ خوش همه آفاق را دام که سوز من شود روشن پیر سرک همنشین بان شرح غم هجران</p>	<p>مرا صد بار مردن بیکه یکدم زیتن بے که جان آنجا رسد بار اگر ماند بن بے چه داند تلخی عیشی که دارد کوکب بے چه میخوانی مرا باغبان سکوچن بے ز لب چون شمع گریم زار در هر آنجن بے زبان من ز کار افتاد نتوانم سخن بے</p>
<p>از ان مه ماند جامی اهل تاریخ جانفش کن که آن سکین بجان ست از حیات نویستن بے او</p>	
<p>باین جمال چه دم مشتاق عشق شو</p>	<p>کیبار است گوی نیزان بے شنو</p>

	جای میا بوسے دروے آید از غزلماے عاشقانه تو	
اوہ کہ خبر محنت و اندوہ نشد حاصل از چون شد و دوری مابیش بهر منزل از چند چون لاله نشینم باغ دل از کہ بر نزد خلل این صورت آب گل از		میرود عمر گرانمایه و مانع اهل از دل خوشی چند کہ ماہم سفر آن ماہم خیز تا دامن آن تازه گل آرم بکبت شد بدین سبیل مہر شک زہد زو یک سبیل
	جامی از زہر و درع مشکل عشقت نشکند جام سے گیر مگر حل شود این مشکل ازو	
بہر جات بودم خرقہ بختانہ گرو بس بود تا ابد از شمع رخت یک پر تو شرح آن دفتر نوشتم ز بلبل نشین کو باش مہ نو خوشہ پر دین بدو در کشم تلج کیانی ز سر کینہ و چند ز آرزو تو ہم اسی اشک بان کوے بدو		ما فخر پر خ کمن باشد و کاس مہ نو مہر تو از دل گوشتان مشعل مہر کے بس از جلوہ گل نسیم سانی کند ز دہر کہ تو خرم فلک از مرغ خوش ترک پیشم تو اگر بہند وی خوشیم تو دل بے در پے تقصود ویدہ کشید
	جامی این مامن اقبال نہ جای سن و سست نخم شد رقعہ اخلاص زمین بوس و برو	
شیشہ سیرت و اشکم بادہ گلگون و رو		چرخ اخضر کرد و چشم خواست موج خون

پس بلند آمد مقام زلف تو جز نقاب مشک قام زلف تو	زلف تو بایلا می به دارم لایق رخسار گلنگ تو نیست
صبح اقبالست طالع هر نفس بنده جامی راز شام زلف تو	
در فن عاشق کشتی شاگرد هست او عقل شکر بار تو شیرین و دل نماد او اول از سنگ ملاست افکنه بنیاد او قسنه دیگر رسد بهر مبارکباد او چون ازین سوهان تیغ در خنجر بر پاد او بر سر اهل ارادت سایه ارشاد او	غمزه ات که سوچ حنمت این همه بداد او طرف شب نگ تو لیل و دل مجنون او عشق در هر دل که سازد بهر دوت خان او بندگی نوشه دلم را از خطت در هر طرف او باز قیاس بنگدل زخم زبان کردن او بهیرون پیرمغان شد پیر مامد و باد او
بیک شب جامی از سر قدرت ناله بلند می کند رم مرغ شاخ سدره از فریاد او	
سرمین خاک آستانه تو و میدم ز خشم تاز بانه تو هر کجایم رو و فسانه تو من و غمهای بے کرا نه تو دل مال بس بود نشان تو	ای دل و دیده هر دو خانه تو کاش بر من فتنه بر تو سن همه تن گوش میشود از شوق هر کس خوش بگوشه طرب تو هر طرف ناوک از چو می فلکی

خواجه زنگویم نمی لیکن نزارم مجرمی نازی کین از غمزه زن گریه رود جام تن تو طائر قدسی کس بی تو ندارد دسترس صدای شکار خود کند صد خنده در جان افکنند	کو بخت تقبل داد می سازد مهر از تو جان من صد هیچ پس با داند آواز تو گسترده ام دام بود - کانی سوختد پر از تو از غمزه چون ناوک زند چشم شکار از تو
--	---

پ چون پرده بکشائی در و جامی فتنه در گفت و گو
تو گلشن حسنه واد مرغ سخن پرواز تو

دو زگیل گوشتمند و ناتوان هر دو میان ماه تو جز جان تن حجاب بود چنان دو دیده غیورند بر رخسار کنند قران قوس قزح با بالال بس عجبت شکار پیشه دو ترکست ز خفته چمنانت زان میان دهن قاصد نفهم و خرد	شدند آفت عقل و بلای جان هر دو بیا که حبه کعبه داشت از میان هر دو نظر بروی تو از یک دگر نشان هر دو خدا یز انبیا طاق ابروان هر دو نهاده بر سر بالین خود کمان هر دو اگر چه خرده شناسند و رازوان هر دو
--	---

ز کار دینی و عقبی پیرس جامی را
که کرد در سر و کار تو این و آن هر دو

آن سحر که شادند جهانم زلفم او باشم دستم از یار کرم شکار که بگشت بر لوح لطم صورت خط تو رسم زد	هر سو که خسرا دسر ما و قدم او در حق من خسته دل از حد کرم او آنکس که روانیت خطا بر رسم او
--	--

شد جهان از اشک من بیاومی تمسم شود	نعل از بار دل من زورق گردون در
جاد و دل گرفت چاکش از پیکان بوز	تا نیا بد ره خیال غیر از بیرون در
رشته جان که زلفت نگسلد خیزدین میج	بان من که باش یکتای دگر افزون در
عشق تو بهوشم ز دل بر بود ترک عشوه	باد هست افتاد و در فلک من افیون در
رو بچون بود در لعلی زدی زدی عشق	عاقبت می که گم شد لعلی و مجنون در

مغزن سلطان عشق آمد دل جامی نوبت
بسنه خیال لعل جانان گوهر محزون در

گر سرم خاک گشت بر در تو	باد جانان سعادت سر تو
بشت شد به چو سایه من بر لبند	پیش شمشاد سایه پرور تو
تن چون موسی من بود جانان	یادگار از میان لایع تو
سز زلفت بشهر طاقوس	مے پر اند گس ز شکر تو
سادگی بین که آینه خود را	دار و اندر صفا بر ابر تو
ای لباشب که خامه بر لب تو	با خیال خط معنبر تو

جامی از جام نسیم نیا رو باد

گر خور و جسر عذرا سناغر تو

چون نیست نیت آنکه من بدم تو هر دو تو	یاد گیران میگویند تا بشنوم آواز تو
بشت جو چشم جان تو لب بلون دندان تو	تا ترک جان آسان شو و بر عاشق جابر تو

	جامی درش نه منزل آلودگان بود آنجا چو اشک غسره بخون جگر مرد	
بر آمد غسره از انجسم کیا هو درین شیوه تو بگذشتی ز آهو که از تو انجم این آیت که از رو ز شوق چندی گریم سر برانو ندیدم همچو آن دو سبوح جادو من بدین دود را ذوق آن کو		شبسی چون بر نمودی روی نیکو بر آمد آهو ز مردم بانگ تیر می برت هست آتیه از لطفت ز رخ نیز سر شکم خواهد از زانو گذشتن دو چشم تو عجائب جادو دانند همه صاحب دلان را ذوق کعبه
	تمنت در غسره گرم گشت چای چه شد کم گیر ازین پشینه یک مو	
سیل بلاست آمده بر عقل دین فرد قطره شبنم آمده بر رخ یاسمین فرد یا صفت مور را شده پای در انگبین فرد هست فشان که در نیت نشک استین فرد در دل تنگ نایدت خاطر نازنین فرد کاش نمی گذشتی کیسوی عین فرد کوثره اش گرفت خون رو همه بین فرد		نوی که ترا ز تاب می ریخته از جبین فرد عارضت در عرق یاز لطافت فرد سبزه خط عین گرد لبست بر آمده گرد زلف کرده پاک لبست بر آمده جلوه گرجال خود منظر دیده ساز اگر داشت در آن چه ذوق دل از جهان فرد جامی خسته دل ز نعم خاک جهان بس

آه از شکم سوزد رون بست که تنش	آخر نشود اگر چه بشیند مسلم او
هر دم رسد زخمی از آن غمزه بیرحم	شهر منده ام از محنت و بیدم
بیت الحرم ماست درش چند نشینم	محرورم ز احرام حرمم حرم او

جامی ز غم عشق آه اگر مرد عجب نیست	
پیدا است چه خیزد ز وجود و عدم او	

زهر سوزد از تنش در دیت نکو	حماک الهی دست من گل
بخون جگر می کنم چهره تر	همین است پیش تو ام آب
رسان تیز تر آبی از تیغ خویش	که شد شکم از آتش دل گلو
لگو عاشقم بر فلان گفت	ز من خود چه لایق بود این بگو
منم آن گدا بر در می گده	که سازم پراز شسته گدا
اگر کوزه می شکستم چه شد	بجز مان گیرم بگردن بسو

بهر جامی چون تو منزل ساخت	
دل جامی آنجا نیاید فرد	

اے اشک سنج و میدم از چشم تر مر	هر رنگ لعل یار منی از نظر مر
نزدیک مردم تو دور از خدا بر سر	نزدیک اگر نیاید ازین دور تر مر
آن عشوه جوئے فتنه باز اگر کوی شد	اے بار ساز کنج سلامت بدر مر
تا که روی بقول رقیب از نظر مرا	بهر خدا که بر بنی او دگر مر

سخت جانم از سموم حیر کو آن دولت ره چیدیم یکوی ز هر چون خواهد شد سرم در ره شکاف از زخم فعلش عاشق مجبور بر رخ روان آن اشک کو مکن با صوت جان فزای مطرب بس تا بیا سیم دمی در سایه دیوار بار دیگر راه من لطف قد و خسار مرهم آن چیت کسم مر کب بهار میرود خونابه از سینه افکار کار غنوان سازست که از ناله زار

کار جامی در هم از انکار اهل درد شد ما صحابره خویش رخم کن مکن انکار او
--

ولا کام از لبش با چشم تر جو پرست این چشم تر زان لب کشد یکبارگی سو تو ام دل ترا موی از درازی تاهیان ترا نیست زلف آن همه چین خفت آن بافتندی مسکین والا لم تجد ما كنت ترجو کسی کم دیده زین پر آب جو اگر بنمایم یک بار گیسو خدا را این میان تست یا که چین دیگر افگندی برابر نشست از مشک دی گردان

مگو جامی بر دمسرتان ورز من این دامن مرا چرخ دگر گو

مخ جان کردی بودا نسای خال او گر قصد جان فرستد قاصدان مقصود کز بنی رسته الاغ تن من بال او دل کند ز شکها جان بر کف استقبال او
--

<p>مهر کشار طوق گردن حلقه گیسوی مازند این خیمه فیروزه دراز روی تو که تو اندک است یک خط زده روی تو میل آن دارد که خود را جاکند پهلوی کز رگ جان بندم این تصویر پر باد تو یک کرشمه بس بود از گوشه آبرو تو</p>	<p>شاه خوبانی در کان خطا هندوی تو تا نورستی آفتاب ز زرجمی تابد طنباب مدعی گیرم که چون آئینه ردین تن شود مهر که بر شکل کمان ز بر آید گاه گاه پرد عا دارم وے تو نید در آن دست قتل عاشق را چه بر ساعد نخی رنج کمان</p>
<p>بندہ جامی پامی تا سر شوق شد باد قبول نامہ شوتے کہ آرد باد ناگہ سوے تو</p>	
<p>باد امرایین گنہ روی سپہ چو تو ہم اشک لالہ گون رو نہادہ سو تو من بخوشی و ناخوشی ساختہ ام بخوشی گر شود استخوان من قوت سگان تو باز نیم مسجد من جان و دم بیوی تو ہم کشد آن سبب شکن بر سر خود سب تو</p>	<p>گر خطا کنم نگہ یک سر سو بروے تو بود دلم از غصہ خون شوق تو برد از سکو اگر من گدا خوشی گاہ زمین جدا خوشی ریشک و درد آن من بر تن ناتوان من شب و در آید ای صنم کشتہ شوم بتیغ عمر بادہ گسار و غمزہ زن راہ محبت فکین</p>
<p>مازہ خط تو بر قمر زور تھے زمشک تر جامی اذان نہادہ سر بر خط آرزوی تو</p>	<p>مازہ خط تو بر قمر زور تھے زمشک تر جامی اذان نہادہ سر بر خط آرزوی تو</p>
<p>تا بہر یک چند ریشک کن مرا ویدار او</p>	<p>یار ب از جامم بر مہر رخسار او</p>

<p>پیغام خود رسانده و پیغمبر آمده باران و نظره صدف و گوهر آمده این هر دو کسم شلق زان پیغمبر آمده کاند رصفات ظاہر خود مضمر آمده ہر چند گاہ اصرار دگہ احسار آمده</p>	<p>ہمراہ وحی کشتہ روح القدس شدہ بحریت متفق کہ ز اوصاف مختلف بیرون ر عشق و عاشق و مشوق و مشت مشق چونیک رنگری عین مصدق مشکفتہ است خبر گل و صدف باغ عشق</p>
<p>جامی نذیر رنگ ازان گل عجب مدار کز غم کبود خرقہ چونیلو فرآ مرده</p>	
<p>بیچارہ ہے پردہ لب نفعت فیہ پر دہا پیش محتب و سلبت نفیہ یارب توئی پناہ من از شران سفیہ باری بکن ز حال جگر تشنگان تہ با او بسج و جبہ نمی بینیت شبیہ چون شمع میکند دل من زین نشان شبیہ</p>	<p>سبح سماع و نغمہ نے می کند نفیہ مے دہ بیاہنگ تے کہ ندارم بصر عشق و اعظا بطعن بادہ پرستان کشت بائیم تہ عشق تو اے چشمہ حیات تشبیہ می کند زخت را بہ دے گفتی ترا برشتہ جان آتش انگہم</p>
<p>جامی حریم کوی مغان کعبہ صفاست طوبے با کینہ و بشرے لزا پر یہ</p>	
<p>برخ نواز تو ام اشک نیازت ہمہ گرہ چشم حقیقت بین مجازا ہمہ</p>	<p>چشم نکشانی ز آثر چہ نازت ہمہ در خط و خال تو اسرار حقیقت یوام</p>

سبک بر دل غایب ز غم نهاد از شرح هجر خون کفم دل را دالم بر کاب و چشم رویش از بنید فرشته گز گشت صد گناه صوفی دل حالما کردست دوش از دگر دست	شد خمیده همچو نون در زامه لام و وال او ما چو با اندر رکاب آرد شود پامال او یک گنه منوب اندر زامه اعمال او سینم چون خرقه چاک انیک گاه حال او
---	--

دصل جوان جامی وطن رقیبان از وفا در بدر درویش و غوغای سگان دنبال او	
---	--

ای جادوان بصورت اعیان بآمده از روی ذات ظاهر و مظهر یکسپ بے صورت است عشق ولی عشق صورت معنی عارفان است بر صورتیکه هست در مطن ظهور و بطون نیست غیر او کا هوش کشیده جاذبه عاشقی غنا کا مشن گفته جلوه عشوق آستین یکجا نشسته بر سر صدر جلال و جاه یکجا فکنده خرقه فقر و فنادش هر جا سپه نظاره ستادست متفکر همواره رکب بر تماشای عاشقان	گایه نموده ظاهر و مظهر آمده در حکم عقل این دگران دیگر آمده غالب شده بکسوت صورت آید در چشم شکران چه نعم از منکر آمده هر چند که ظهور تبون بر تر آمده بادانغ عاشقان بلا پرور آمده بر شکل دلبران پری بیکر آمده در حمله سروران جهان برتر آمده محتاج و ارحله زمان بر در آمده منظور هم خودست که بر منظر آمده و نگه کشاده چشم و تماشاگر آمده
--	--

سیانت را چنان خج اهرم در آغوش	که موسی هم نه گنجد در میان
گذر کن بر سر جامی که دارد	سر خدمت ن خاک آستانه
<p>معنی باد از چنگ و چخانه که امی خواجہ بر خیزه کافکاش دین بزنگه چند فاعل نشینے مباش از می اعل فاعل زمانے غنیمت شمر روز عشرت کردا بهر خانه کرد دوست پیام نشنا</p>	<p>چه خوش گفت وقت صبوح این بود مایه دولت جاودا ز صوت اعانی و جام منشا که پیدا است پایان کار نما که روز دگر زنده باشیم یا نه تمام سر خدمت از دستا</p>
به کعبه مرد جامی از خانه خود	که خالے نباشد از و هیچ خانه
<p>قبول خاص طلب چند بهر خاطر عامه نبوش جام تروق بسوز جامه ازرق همای طایر قدسی ز بهت تو نشاید بچشم نقص بین نقش کارخانه هستی ز عرض قصه ماطول یافت نامه قاصد خروج رو تو مابان بود ز جسد سلسل</p>	<p>برزق حیلہ کشی بار طلیسان عمار که خاص طالب جام ست عام عاشق جام که میل افسر بر هر کئے و طوق حمار نظر به گردش پر کار دارد و جلیش جام خوش آ که طے شود این طول قاصد کشف و کلام برقی یلوح خلف عمار</p>

خوشی تو بس کم ولعت آتشین آفتاب	بلبلانرا مایه سوز و گداز است اینهمه
پیش ساغر در سجود آمد صراحی گوش کن	یا ننگ چنگ نے کہ درو آن نماز است اینهمه
حقہ ذکر کشته چشم چون ولعت بستره	چشم بند بیای چرخ حقہ باز است اینهمه
کرده ام با هر سر سبک تو بنیو نری جدا	در کفم سر رشته عمر دراز است اینهمه

گفتہ رنگین جامی بین ودائع دل درو

لالہ ہائے چیدہ از صحرای راز است اینهمه

حدیث جم و جام ز ناع ست لالہ	خوش آن سرکہ با جام گوید قرابہ
آب بے آباد کن کاغذ عیشم	کہ رود در خرابے نهاد این خرابہ
خواہم ز درد قبح دست شستن	اگر بود طشت و مہر آفتابہ
بود قصر عشرت بے خوش چہ بود	کہ حرف بقاداشتی بر کتابہ

گفتہ جامی از جام خالی مسابدا

اجب دعوتے یاد لے الا جاہ

تعالی المرز ہے شاہ یگانہ	ز ہے حسن و جمال جادوانہ
درین تہانہ ہر نقشی کہ بنیم	توئی مقصود ماد گیر بہانہ
نہ بیند چشم عارت عارض خال	بخوید مرغ قدسے آب دانہ
اگر خوانی ز عشقم داستانی	بخوانی عشق مخجون جرفستانہ
مجو اسرار عشق از شیخ خلوت	چہ دانند لطلق طوطی مرغ خانہ

یار بچہ موجب است کہ آن شاہ و نواز	باید بے چو من کند اینسان مسما
طے کن بساط کون کہ آن کعبہ ادا	باشد دور آ کون و مکان چند محل
حق را بحق شناسش از حجت و قیاس	خورشید را چه حاجت شمع شش شعله

فیضی کہ جامی از دوسہ چمانہ در دیانت	
نشل کہ شیخ شہر بیاید بصد جلد	

منم امر و زاشک دانہ دانہ	کہ رفت از چشم آن دریگانہ
بنجوید دل بجز آن عارض و خال	ندارد چارہ مرغ از آب و دہ
ز بس کافسانہ عشق تو خواندم	میان عاشقان گشتم فسانہ
سرد و عشق ہم با عاشقان کوی	چہ دانند ز اہر عشق این ترانہ
اگر چہ سر را بالاولیٰ بندست	نماند پیش قدم او میانہ
لگو آن طفل را شوخت نادان	کہ دانند ہر بوسہ صد میانہ

حدیث بوسہ تا کے جامی این بس	
کہ مے بوسے بخدمت آستانہ	

ای برہر حسن جم آئین کے شکوہ	از سنگ جو بار غمت پشت پا چوکہ
پیش درت بنجاک ندلت قنادہ است	گر تاج دولست و گرافہر شکوہ
سرے کہ تا نوشتہ ہی خواندم از دست	خط تو شرح داد علی احسن الوجوہ
ای حبیبہ حل مشکل باز اہل صومہ	باز اگر این گرہ نکشاید از ان گروہ

<p>زائش دل جامی علم بچ کشید نقد نصیب لیسر الوی علیه علامه</p>	
<p>بفرق سر و دهن شد گهر نشان ثراله فتد چو مهره تسبیح از آسمان ثراله که سنگ تفرقه انداخت در میان ال چو طوطی فلک انداخت بقیه سان ال ز غیر تش گره افکند بر زبان ثرالم چو سیلیا کند از طرف روان ثراله باغ شاہد گل با کند نشان ثراله که سنگ می فکند سوی آن دکان ثرالم پے گداز نهند سیم در دہان ثرالم در امتحان گهر رشته بیان ثراله</p>	<p>کشاد گنج جواہر بوستان ثراله گست سجدہ و حامیان کے سو زین میان شاخ و شکوفه خوش اجماعی بود گرفت پنجہ طوطی مہر با طہین دراز کرد در او صاف گل زبان گہر ز جوشود زاده عکس آن بکر چو عاشقی کہ زندہ سنگریزہ پر مشوق دکان شیشہ گشت از جبابہ سخن چو بوبہ است شدہ سحر لاکش نغم کلام مدعی جامی آن زمان کہ شود</p>
<p>بود دو قطرہ نازل شدہ ز فیض سبحا کہ گرد این بمثل در ناب و آن ثراله</p>	
<p>ان تات ماست یا انا تیک دلہ بر پائے سعی می نند از زلف سلسلہ چون می دہد دلت کہ مرا می کنی علیہ</p>	<p>گوید نگار من چو زہجوان کند گلہ و اندم کہ رو نتم برہ حبث جوئی در سر بحیب مہر کشم گویدم بنواز</p>

اے من سگ تو گرچہ بنا کام برد بے موجدی چه دست بدشنام برد از خاک چرخ و دوسن ایام برد کار و خرس فرو که تو بر بام برد دست از سبهران گل اندام برد از جود خویش جان من آرام برد	بازم طغین خیل سگان نام برد نکاشاده دست بهر دعای تو من برد میران سمنه ناز که در سر کشته کرد خود سازیت قدر قیابان که نیست کس در لطیف تن که هست دو ساعد بران روداده به باغ جمالت نسیم را
جامی سپاس صل لبش گو که عمر با فیض کرم ز رسته آن جام برد	
باخوشتن آینه و خلق بریده چون کرم بر شمشیر خویش تنیده از خلق کس چون ره از خود نرسیده زنهار کمالش نبری مرد رسیده زان قافله بانگ جرعه هم نشنیده در کاشن داده و خمره خریده	آن شیخ چه دیدست در خانه خزیده هر تار تعلق که ز اعینار بریده است خود خلق و تمناکت از خلق پاک یکبار به کردی نرسید از ره مردی از کعبه و از قبله روانم زندام از کسب سحر و شوق زخارف
جامی صفت جام می عشق پریش کان جام ندیدست و از ان می نشید	
پس بچشم عاشقان آزار تماشا کرده	حسن خویش از رو خوبان آشکارا کرده

	جامی بے خویش ز جانان خبر نیافت یا معشر الاجنبه بالسر خبر ده	
اشترق شمش الضحیٰ بنور محیاہ کے رسد آنجا کسی بہت کوتاہ برنگین آباد صبا دامن خرگاہ گفت مرا جی از ان قفا دور افتوا کلبہ درویش تاب کو کہہ نہ آہ کہ صد بار سوخت جانم آنرا		حلقہ وزلفش کشادہ باد سحرگاہ وصفت سہی سہر با باندہ منیت چند گرمیان درم ز شوق جانش راز دل خم پیش جام دہن با ور دل تخلم نشین اگر چند از آہ دم تبوست شعرا جانسون
	جامی بے صبر دل سگان ورت را مہدم دیر نیہ است دیار ہوا خواہ	
نمای غنی غزالت کنت آہو کہ آن آہو کجا دارد چرا گاہ الایا لیت شعریٰ این مرہ سن از ناویدن آن نازنین باہ وان لم اشک ما کنت اتقا نشستہ گوش برد چشم بردا		رسم آن ہوی شکین من آہ خدا را ای صبا آگاہیم ده زباگر بخت چون شکین غزلے نیام شرح کردن انجہ دیدیم ز خونین اشک من اندازم منم در انتظار ادشب ورد
چو شد با خاک جامی طالب شود		ز طیب لعل او عطر کفن برد

<p>گل از برای نثار تو بر طبق کرده شنیده نکست تو در حیا عرق کرده بچشم خلق جمال تو اش خلق کرده بهجوم عشق تو تاراج آن رنق کرده</p>	<p>بصحن باغ گذر کا سنجیداشت غنچه کرده نشسته بر رخ گل شنبست یاریم گل ارچه خلعت خوبی تبارگی پوشید زمستیم رمقی مانده است که باشد</p>
<p>حدیث عشق تر جامی شنو که شام و صبح یکجای مدرسه تحقیق آن سبق کرده</p>	
<p>هزار جامه جان را چو غنچه شوق کرده نسیم دلفریز گل را ورق و ورق کرده که بنیت ز لب خود ادا حق کرده که عمر در سرت نکرار این سبق کرده و قیقه که بیان کرده بهر دق کرده که آب چشم مرا سرخ چون شفق کرده</p>	<p>رخت که همچو گل از تاب می عرق کرده ز لطف تو ورستی خواند عند لب باغ حق ست بر تو مرا بوسه بود هرگز بدرس عشق دلم زان که نکت بهیچ ترا چه بهره رساند ز حق چو داغ و شتر ز عکس مهر رخت سرخ رویم این پس</p>
<p>بزل خامه جامی که کاغذش طبعی است و بان کتاس که بهر تو بر طبق کرده</p>	
<p>مشنو خبر که نیست خبر چون سائیه اگر صاف دل چو آئینه باشی هر آئینه نقشه دگر نمود رخت در بر آئینه</p>	<p>آئینه باش و عکس رخسار من در آئینه گفتم توان جمال تو دیدن به شوهر گفت اورات کون آئینه های جمال تست</p>

د آب گل عکس حال خوشین نبوده	شمع گل رخسار و ماه سرو بالا کرده
جرعه از جام عشق خود نجاک افشانده	دو فنون عقل را بمنون و شیدا کرده
گرچه مشغولی لباس عاشقی پوشیده	آنکه از خود جلوه از خود تمنا کرده
بر رخ از زلف سیه شکن سلاسل بسته	عالمی را بسته زنجیر سودا کرده
مرکب حسنت نگین در زمین آسمان	در حریم سینه حرامم که چون جا کرده
می کنی جامی کم اندر عشق اسم در رسم خویش	
آفرین یاد ابرین رسم که پیدا کرده	
رسید ترک من از تاب می غرق کرده	تسکین ظرف کله حبیب جامه شوق کرده
صفای سینه اش از جاک پیرین چرخ	هزار دل شده را تشنگی چون شوق کرده
باتفاق جهانی گذشته از دل دین	بهر کجا گذرے کیفیت ما اتفاق کرده
برآباد و نقلش صبا بعضی چمن	زلزاله کاسه نهاده ز گل طبق کرده
نثار او همه جانها کم است و او کرم	تفانت از من بیدل بیک متوجه کرده
ز شرح دل در تری بیش نیست خبر	که خامه مژه تحسیر آن ورق کرده
اگر چه منکرے بود سابقا بجای	
کنون تلافی انکار ما سبقی کرده	
منم چو صبح ز شوق تو جامه شوق کرده	ز مهر عارض تو اشک تن شوق کرده
ز لطف خویش بهر جا کشاده گل در	بخط سبزه زخمت نسخ آن ورق کرده

میفکن بر دزد گر قتل نبند بند دم پسندید هجبت تو ز چاک گریبان تن نازک تو دل سخت چون سنگ شیرین آگ من ابر سبارم تو گلبرگ خندان	که روز دگر را که مرده که زنده بدارے اردور کردی پسند مرا چاک درد امن جان فکنده ز چاکے که فساد در کوہ کندن مرا کار گر یہ ترا خوے خنده
چہ دوز کے ہم دلق صد پارہ جاسے نیا بے دل زنده ازدلق و شرندہ	
کے بود جانم ز بند غم رہائی یافتہ کے بود جان فگار و سینہ مجروح من کے بود زان لعل جان از دلی لعل کشتا کے بود دست من آن طرہ غیر نشان رفت ازین نشان کو ایش و برگشت بلبل بے صبر دل با غار اذان رشت	دید از دیدار جانان روشنائی یافت مریم و معلی برین داغ جدائی یافت نجات من فیروز می کام روائی یافت کز نیش جعد سبیل مشک سائی یافت حرم آن مرغیکہ برگ از بنوائی یافت کز گل این باغ بوے بیوفائی یافت
باسریر شاسے و تاج گیانے جم نیافت جامی آن گنجے که در گنج گدائی یافت	
اے نعمت ہر لحظہ جان ناتوانی ست آنچنین کز ہر درنے سوز عشق قطع ست	برق عشقت خانہ بے خانائی ست عاقبت نیم ازین آتش جہان سوخت

صوتے تو خرقہ پوشے و مار زجر عذوب	ابا بنیا و بنیک الاسبائیہ
جامی چو در تلاطم بحر قدم قناد	فارغ شد از متوج احداث کائینه
<p>باقی بیا که دارد اکنون بکفت پیاله از جام لاله میگون گشت غنچه زباب هر دم ز دفتر گل خواند یہ باغ بلبل باد ختر را ز سر بسیم تازه عقدی نفس من بخود قنادم در کوی عشق دلی مهر می کند تنزل بعد از چهارده لیک</p>	<p>بر طرقت باغ نرگس بر سر دوش لب لاله یا خود بر خشم دندان در خون گرفت لاله ترنیک شرح دادن نتوان بصد سلاله محصول عقل و دانش کردیم و پیاله از قسمت ازل شد این دو لقمه حواله هر در لحظه در ترمت است آناه شرده پیاله</p>
عالیست قصر عشرت آن شاه عاشقانرا	چایے بلند تر کن آهنگ آه و ناله
<p>دل شبها کشد زان دام زلف آه بہ نکر زلف تو عمرم سر آمد توئی دلخواه من تا رخ نمود کلیج نہ کہ تر کے چون تو رہنا سمند ناز جولان دو کہ امر و ز سر جامی دغا کہ رگزارت</p>	<p>بہذا قال زلفی دام زلف آه زہے فکر دراز و عمر کوتاہ روا شد کام من بروی دلخواہ نہے میںم درین فیروزہ خرگاہ سپاہ خوب دیان را توئی شاہ چو خواہ خاک شد یاری دین</p>

پیش و این نکتہ بود شیشہ	ہر کہ سر رشته وحدت نیت
ہر کہ چو جامی بگرہ بند شد گر بسر رشته رود باز بہ	
بہم خوردمی لعل از آبگون شیشہ بہدی قہج میدہم بدون شیشہ بلے شراب برزد چون شد گون شیشہ چنانکہ جامی برمی گرد از فسون شیشہ پسنگ خارہ نکر دست آزمون شیشہ خیال لعل تو آذر در درون شیشہ	خوش آن دیار کہ دل کردہ صا چون شیشہ ز رشک لعل تو ہر خون کہ خود تو بگون شیشہ بسجدہ درت از دیدہ ریخت خون دل و لم خیال ترا جاشد ز عشوہ عشق دل مرا بلامت میاز ما کہ کے بجاسے بادہ بر آب حیات شد ہر کہ
تمام شدے ازن لبانہ گو جامے کہ موج دیدہ ما برکت ز خون شیشہ	
باران بہارست کہ بر لالہ چکیدہ کز رشک برو من مسکین چہ رسیدہ کش دیدہ در آئینہ رخسار تو دیدہ گلبرگ تر دلالہ سیراب دیدہ از بہر بنا گوش تو در رشته کشیدہ زمینان سخن پاک در وان کشیدہ	اشکے کہ ترا بر گل رخسار تو دیدہ یک اشک سیدت برو تو چلویم اشکست برو تو نہ عکسست ز اشکم از چشم درخت اشک بہر جا کہ قتادہ اشک تو بیان ثمرہ در ہاست کہ نرم در سفت گہر اشک تو جہائے

تربت را علم ہم ز آتش دل بہ چوما	باد ورن آتشین نعیم و جانی سو
قصہ سوز دل پر دانہ راز شمع پس	شرح آن آتش نہ اند جز زبانی خیر

سوخت جامی ز آتش عشق آنچنان کزوی نہاند
بزکعت خاکسترو چند استخوانے سوخته

آنکہ بالائے ترا افراختہ	ہر جانن بلائے ساختہ
سپیل جانہامی دودر کوئی تو	بسکہ جان عاشقان بگداختہ
دست قدرت جہاں بسا کمال	جمع کردہ شکل تو پر داختہ
ہر کہ دیدہ لطف چو گان بآتش	جای گوی آنجا سہر خود داختہ
میگر نیم من دوا سپہ عقب	بیرسد خیل خیالت تاختہ
گوہر دربار رازست اشک من	سوی عشقش در کنار انداختہ

کم شناسے قدر جامی راز ہیچ
کس بہ از تو قدر او نشناختہ

اے زہمہ صورت خوب تو بہ	صورک اللہ علی صورتہ
روی تو آئینہ حق بنی است	در نظر مردم خود بین منہ
بلکہ حق آئینہ و تو صورتی	و ہم دوقی را بمیان برہ
صورت از آئینہ نہایت جدا	انت بہ مستحق فانیستہ
رشتہ یکے دان و گرہ صد نہر	کبست کزین رشتہ کشاید گرہ

مرهم ریش کسانى و ازین درد سہرا شد عزام و دین ہر طرف سوختہ ستار عشق مشو خواجہ کہ بنامی عشق شعلہ در خوشہ پروین زدہ و خرمن باہ چشم مست تو کہ شد بجر دم نظری	سینہ مجروح و دلفکار جگر خاک شدہ نقشہ پریشیوہ آن قامت عاقل شدہ ہر زین ہرزہ و دوی چند ہوساک شدہ شرری کردل گر کم سوا فلاک شدہ دور ما آمدہ خو بخوارہ و بیباک شدہ
--	--

ہمنان باد گرانى تو و مسکین جامی

ماندہ از دور دور دے لبتہ فراق شدہ

نہم ز مہر تو شبہا بظلمت فداوہ ز ہر چہ غیر تو در کین غم غم نشستہ سگ تو ام بکند جفا تو از شمن کن ولا مہند بچشم شگافای زندگش تو خواہ رسم چنانکہ خواہ راہ فارو	نشستہ اشک نشان چشم بر تار نہادہ بہر چہ حکم تو بر پای حد متیم ستادہ کہ نیت بخت کہ سازی مشرق بقلادہ کہ بر تو آن مہر دیر بار جنت کشادہ شم عنان ارادت بدست حکم تو دادہ
--	--

خوش آن زمان کہ تورانى عنان فلکندہ وجا

بصد نیاز و دپیش تو شهن تو فداوہ

زان تارہ خط سبز کہ بلبل فرودہ حضرت آن نہ خط کہ ز بلبل حیات بخش گفتند نامترا تو می گفت و سب	ہوش و خرد تہا ز گے از مار بودہ دیگر تاب زندگیش رہ نمودہ امر و زخوش دلم بمان کان تو بودہ
--	---

تالبت بطره غمخیزان گره می کرد شاه شرح جمال تو بنو ساقی ز جام لعل تو یک نیکه گفت دوشتر خواهد فریب مرغ چمن باغبان که زو ما خون کشاده شیر سکر خنده اش چشم تا که نه نیاد رد از لطف آن میان	عشاق را فدا ده بر گامی جان گره تا که نکلند زلفت تو اش بر زبان گره در حلق شیشه شدی چون از عنوان گره حیدر نقشه بر طرف بوستان گره داد خوش بر نعم مازده برابر دان گره مفلک خدایار که بر میان گره
---	---

تا دیده جامی آن گره زلف بر غدار صدر آرد دست بر دل سگین ازان گره
--

اے طره تو غم خم و گیسو گره خواهی ز پهلوی تو کشاید گره بنید آن زلف را پیشک نسبت کنی شد عمر ما که همچو صنوبر بود مرا چشمست بعشوه ز درگ جان هر یک زلف تو بر غدار کو گوی فدا ده است	وز حیدر پیچ تو هر مو گره گره بند قبا کشای ز پهلوی گره گره در چین بباد می دهد آهو گره گره در دل ز شوق آن قد و نحو گره گره بند برشته مردم جاد و گره گره حیدر نقشه بر گل خود و گره گره
--	--

از گریه شبانه جامی نشانه است خونها که بسته بر خنده او گره گره
--

سهم اکنون بکوی وفا خاک شده هر چه چرخ عشق تو ز آلاش آن پاشده
--

گفتند ارشاد من سادی بکار از غم کم کن گفت اگر انصاف باشد لایق غم هم نه

گفت آن راز نشان با محو مان نه در میان

گفت رو جامی که تو این راز را محو نه

اے مهر در آستن که کله کج نهاده
از جنس آب و خاک نه از گوهر چو
ناز کتری زر برگ من ورنه گفتم
وصف ترا چنانکه تویی چون کف خیال
رویت آن سوار و صبر و خرد و در کاب
خود را میان راه ننگدم بچشم گفت
بر مناسم که دست زخم و عنایتش گفت

و سے تازه گل که پرده ز عارض ساد
وز نوع جن دانش از که زاده
بر تمکل سرور بخته این سیم ساد
کز هر چه در خیال من آید زیاده
اے آشوبان گرفته تو چون ایستاد
یکسو نشین چه در ره مردم قتاده
زینسان دل از دست داده

سر بر نشان پاش نهادم بعثوه گفت

جامی برو چه در پی من سر نهاده

ای کز آن آرام جانها مانده تنها زنده
یا قتل عاشقان ز امر و ز فردا ننگند
گر نه اسی زاهد از عشق جوانی زندول
ماتن خاکی تو روح پاک ای جان جهان
و صلح و هجر آمد جرات و مرگ ایل نگر
زندگی باشد و بال جان تو تا زنده
شاد زنی اسی آینه بر آید فردا زنده
و حقیقت مرده گراشکار از زنده
گر چه ما مردیم و دور از تو ای سیه مایه
گر من ایجا مرده ام مگر تو ای نازنده

هر که به لطفت جانب ماکرده نظر	بر روی پیکر رحمت کشود ه
شبه با چه نعم ز رحمت بخوابی منت	ز میان که خوش بگذرد راحت غنود

گفتی به گوئی قصه جامی چه حاجت	
روزه اگر فسانه مخنون مشنود	

رسیده اوره آن شاه خوبان پیاد	تجارت کرده کله کج نماده
په قتل عشاق ز ابرود غمزه	کمانی کشیده خندگی کشاده
ز روی زمین چون قدم برگرفته	جهان بخدمت زمین بوسه داد
میر شکم که هرگز ستادون نداند	جو با خاک پالیش رسیده ستاد
بری و آدمی قاصرند از جانش	همانا که از ماه خورشید زاده
سگ آستان نیازم که دایم	بگردن ز طوق و فالیش قلاوه

فرن بهر یگانگان فال عشقش	
که این قوه بر نام حاسی قباد	

گفتمش از لعل جان بخش از سبب کلام	گفت دم در کش که تو شایسته این دم
گفتم از دست ربائی یا بد آخر مرغ	گفت گویا واقف این چه خم در خم نه
چند عالم گفتم از دست تو در عالم جوی	گفت روی مال نپدرم که در عالم نه
گفتمش مبارز و از بهر غمت باران شوی	گفت چون سبزه از ان باران جزم نه
گفتمش دل خاک شد بیکان را از دور	گفت باز خم باین در خورد پس مرهم نه

<p>ترا مشاهده شد ستم و جد المهر چو بست بند قباد شکست طوطی کلام نگه بر لب راه دگ بر د از راه زن داد دشت و خوبی زیر پای نگاه ز سر عارف عاشق خدا بود آگاه بگفت و گوی مقلد کجا شود کوتاد</p>	<p>و هر طرف که در آمد کشاده رخ آن کمال حسن ازل در جمال او دیدم تعلام لطف خرام و نیم که سالک را سر نیاز بر امش چه سود چون کند مکن نشیق تبان عیب بی رخ حدیث عشق که مشور دولت آمده است</p>
--	---

شود یار در انجیا مشرب جامی است
کدام غیر که لاشه فی الوجود سواه

<p>پیش ماه عارضت شمع فلک پروا قصه یوسف بدور خوبیت افسانه صرف راه تست گزداریم در و فشانه میوسکین را آتشاید گشت بهر دانه بر سر کوی بلا دارم محنت خانه بعد ازین با و فراق و گوشه دیرانه</p>	<p>ای ترا چون من بهر دیر اند دیوانه محنت یعقوب نه در دل من شمه نقد جان دل ز بهر خویش منخواهم پس گر بحالت دست بدم پیش پای مالک من خان مانگ گشت ویران کرد اقبال عشق بیدار نه نیست اندر عشرت باد و صفا</p>
--	---

جامی از یک جرعه جام نعت بیدل فتاد
واسه گر ساقی حیران بر دهن چسبانه

<p>خوشامی از کف آن ماه جاده سال</p>	<p>بکه بهر نقش و مهر پسته بهر بناله</p>
-------------------------------------	---

یار گوید بر زمان خواهم چمن دم گشتن	نغم مخور ایدیل تو خود هم میرانیم زنده
نغم مرده بر دوت عمر بیت در جان کند نغم	کس نغم برسد که جامی زنده یار مرده
مراد نیست بعد گونه در دیر و در رین گزشت تغافل کنان بنمیدانم برون قنادرول از پرده تشکیب منو مقلدان چشمناسند داغ چو انرا	کردت جان و جان ابد داغ ناکرده که طبع ناکش از من پراست آزرد زمانه تاجه برون آرد از پس پرده خبر ز شعله آتش ندارد دافسوده
در پنج دور که جامی بنفشک سال فراق	ز پافتا و بر از گشت وصل ناخورده
نشاید اے من خورشید بر خترار زده آهن تو کا بدو جان هزار سوز دل بے بماند که ساز چو ماه تو بار یک هزار رخنه بود در نماز و روزه تو روزه خوردن مایه بدویم گناه ز هر چه غیر تو بستیم راه دیده و دل	که نیت بر من و خورشید هیچ جا زده مکن مکن که نباشد ترار و آرزو زده مرا فسراق چال تو و ترار و زده کجا تو کا فرو خور و کجا روزه که ما بر اے تو داریم سالها روزه که نیت ترارین در طریق مار زده
چون نیت پیشکش و عرس ترا جامی	باب دیده و خون جگر کشا روزه

<p>سوز و زبان خامه که شش آفتیبا خواهم عنان گرفتت آتشوار اینک زده نگار من اسے ترک تند خو ماجا گرفت خیل خیالت میان جان</p>	<p>اگر آتش غم تو بر آرد زبانه باشد بدین بهانه خورم تا زبانه بهر خدنگ غم چه خواهی نشانه غم رو نهاد سو من از هر که کرانه</p>
<p>جامی در اعتبار بران آستان ز تو بچون تو صد گداست بهر آستانه</p>	
<p>کیت می آید قبا پوشید این زده کرده در دین سلمانان هزاران پیش در دسم کم ده طیبیا چون مردم خوشتر دمیدم خون میرو از چشم پر غم تمام</p>	<p>شکل شهر آشوب و آتش بجایم در زده بهر خدنگ فتنه که غم آن کافر زده زخم ان شگله که در مانش مرا بر سزده برگ جان غمزه خونریز او نشتر زده</p>
<p>هر کجا نوشید جامی باده بایاران نخست بوسه از شوق لبش بر لب ساغر زده</p>	
<p>زلفت آن ماه دباران در دل آلوده مران تند از عمارت یار لیل حبه لعل بامید یک آید آن سر محل نشین رود چو زده کنون گل رعنا بشرت نوره در لبه شیش چون ناله بجز مرغان بزم جان</p>	<p>غم بجزان او با جان شیرین نفس مانده که با صد باران پیاره مجنون باز پس مانده جانی چشم پرده گوش بر بانگ جوی مانده چه غم که لب لب شید اگر تو آتش نفس مانده کز ان گلشن گل و شمشاد و رفته خار نفس مانده</p>

<p>بیا رستم که همین بود تو به راجه که بد طاعت یک ماه حرم کیا ترا بگرد لب از بهر جیت تجاله عروس و هر که مکاره البت محاله مرد و جو سامرے از ره بیانگ ساه</p>	<p>رسید غره شوال و مار و گزشت بیا که گیر و زالایش گناه مترس مراسم آتش تب در جگر نمیدانم بهوش باش که راه لبه مجبوزد یافت ناخلفان زمانه غره مباحش</p>
--	---

<p>چو دل بجلوه شاہد کشد ترا جامے نیمش ملال ز غنج و دلال دلاله</p>	
---	--

<p>چون نیست مرا طاقیت نظاره چاره مسکین من حیران کنم از راه کناره هر که رسد پیش من آن ماه سواره رخسار خراشیده و پیراهن پاره باش که چشم لذت تیغش دوسه باره اے کاش بهر سبشی از راه و تار</p>	<p>او میرسد خلق زهریه نظاره هر کس بهر راه رود بهر تماشا ترا هم که دوم پیش عنایت چو علامان چون با تیمان چند کنم نوحه و دان کو خواهم که بیک زخم از دگشته نگردم بے جوابے مارا اگر آن شوخ ندانم</p>
---	---

<p>انگرفت در آن سنگدل فسانه جامی هر چند که چین میشود از و س دل خاره</p>	
---	--

<p>باز در گفت و گو تو هر دم فسانه هر دم چه حاجت است که گوئی بهر آه</p>	<p>شبهه است چو لاله کو در کج خانه از دماشتان بخت خوش نشان بر آه</p>
--	---

آونجہ ز طرقت کمر جان صد اسیر دربابہ عارضش از بادہ صبح بیر سوزشوق طلقش افغان ابل و زارم کشید بر سر راهش بنفکیند گراف عشق سیر نم ای خواجہ حق	برجم زده به تیغ قره قلب صد سیاه مخو چشم جادویش از خواب چاه هر جای ظلم غمزد اش آواز داد و باشد که سوی من تیرم کنز نگاه انیک سر شک سرخ و رخ زرد و گناه
--	--

جامی ز جام غصہ چو خون جگر خورد بنود سرود مجلس او خبر فغان آه	
---	--

ز ہے رویت ز ہر کو نمودہ نمودہ روے خویش از خون جان فروع روی تو عالم بگیرد نماند سر عشقت کس بہ از تو اگر ماند ہمہ اعیان عالم و گرفتش ہمہ ذرات امکان مگرد و قدس ذات لایزالست	بخنود وے کو خود رو نمودہ دل از عشاق بے سامان بودہ ز زلفت گر شود تارے کشودہ کہ ہم خود گفتہ ہم خود شنودہ بخلوت خانہ وحدت غنودہ شود ز آئینہ ہستی نمودہ از ان یک کاسہ زین یک فزہ
---	--

شنائے ذات تو جامے چہ دانند جگوید ناستود از ستودہ	
---	--

ایب ز خندان تراب زہ	یافت دلم ستوا اشرہ
---------------------	--------------------

<p>و تو ای قسح زلفت اوج ماه را مردم چشم زور و لعل راه آراسته خزیه نقل و نه نگر و بزمگاه آراسته دسته گل را بشاخ از گیاه آراسته آفتاب از کوی زمین آن کلاه آراسته شهر ویران خند ز صیت عدل شاه آراسته</p>	<p>ای قنبر ملک لخت سپاه آراسته نایب فیروزی عسات بانی بچو لال گاه مجلس ستان بیاد آن لب شونت ذکر طوبی کرده دل در وصف نخل شیت هست بر فرق گردانست کلاه سبز چرخ بر خراب آباد دل آوازده لطف گشت</p>
---	---

<p>بهر سلطان خیالت جامی از مصل سکر در سواد چشم تر چرخ سپاه آراسته</p>	
---	--

<p>آن دوزخ را که نه بنیم مگر ماه باده گر گشتی از پی پنجه گر صید کمان جمله خوبان بخت خط اعلامی دادند بر غلام ز ربهت رسوا اگر سر برود خواهد از عهد رقیب تو که ریزد خونم در اشک دین زردم نیکو گر گردون</p>	<p>بجای تو که هستیم بجان نیکو خوا بر کشد آه و سکین دل سوخته آه هست آن حال سینیز برین حلقه گواه چشم که ازل این گونه شدم روی راه تا که از جانب تیغ تو کنم تیز نگاه حاصل خرم من نیست خزان دانه و کاه</p>
---	---

<p>جامی از چرخ رخت که تب که آه کشید نیت کس را بجان حال بدینگونه تپا</p>	
---	--

<p>اینک سواره میرسد آن ترک کج کلاه خلقه نسا ده روی نظم نچاک راه</p>	
---	--

بے چون نرم وصلت آرم کہ غیرت تو آنکس کز آب حیوان ہر جا سوال کردی تا در رکابت از تو زنگین کا بنم صورت چگونہ بندم در خاطر چو این	رہ ہر صا گرفتہ در شمال بستہ نوشین بب تو دیدہ لب از سون تا دامنم زدیدہ زنگین ان آئینہ دل تو زنگ ملال بستہ
--	---

این نظم بت جامی با تازہ دستہ گل کز بوستان سعدی طبع کمال بستہ

میوہ باغ بہشت بلکہ ازان نیز بہ خو قہ پیشین چو بہ عاشق غمدیدہ را شد دل خلقی اسیر خدنی گرد برخ زلف چو در پاکشان بگذری ز شک شاہی خوبان سپاہ شکر خبین زو جاہ باقہ خم یافتہ رشتہ اشکم نگر	سبب تر نخذ ان نت تمنا العتر کردہ ام از غم ہر جامہ پیشین بود زلف شکن بر شکن جگرہ برگرہ سوے تو عشاق را رہ نشوہ مشتبہ یاد اسیران بکن دواہ فقیران بہ تا داک آہ مرا ست آن چو کمان این چو زہ
---	---

در بر جامے دلش می طپد از دست تو تا دلش آید بدست بردل او دست نہ

اے بے تو ز دیدہ خوابتہ باز آگہ ز فرستن تو مارا ہر جا تو سمند ناز راندہ	وز ہر ترہہ خوناب فرستہ از دیدہ در خوشاب رقتہ خوبان ہمہ دور رکاب فرستہ
--	---

دانه خال از وقت چون نمود	دانه چو هرگز نه نماید به
گشت به از دانه خال آن وقت	گر چه بود میوه بے دانه به
گفت ز ہی هر که برید ابرو	نیت بے چاره کمان را زده
نعم چور ہے قسمت تخت گمان	قسمت بیش ده و بیش ده
نیست به چالاکی و چستی ز تو	نئے که میان بست بچندین گره
<p>بین لب او جامی و بخود بفت باده خوروست شود سر نه</p>	
الله الله چه نازنین شده	آفت عقل و هوش دین شده
من چنانم ز بیدے که پرس	تا تو درد لب بے چمن شده
کرده رخ ز چین طره عیان	غیرت رعبان چین شده
ز آتشین لعل آبدار لبست	خاتم حسن را انگین شده
من سجان نبده کین تو ام	بهر قلم چه در کین شده
کشته گم دلا بفکر لبش	چون مگس غرق انجبین شده
<p>جامی از فکر آن دمان و میان خورده دان و ذوق بین شده</p>	
دل کان بیان نازک باخ و خیال بسته	پیش تو مرغ جان را زان شسته بان بسته
چون خواسته بود تصویر ابرو تو	بر آفتاب لبان مشکین هلال بسته

همه عالم بطعن عشق بازی	زبان بکشاده برین صفا
نیاید قصه دوری بی پایان	ولو قلنا اے یوم القیامه
<p>پشیمان شد ز لان عشق جامی ولکن لیس نحدیه السداسه</p>	
هر که نیست زنده بعشق تو مرده به	خود مرده پیش زنده دلان ارفسده به
هر کس نهال شوق تو دریاغ جانست	از نخل ارزو برد دولت نخورده به
خوش فایده است عشق کف کفایتش	یکبار گے زمام ارادت سپرده به
چون جنج سفله مید بر اندر نواله زهر	دست هوس نجوان نوالش تبرده به
اے شیخ سحر را شمر شطرا فخر	کان رشتہ از قبیل علایق شمرده به
زاد که عیب باده تشاران همیکند	در تنگناے توبه و تقوی نشرده به
<p>جامی خیال خال و خط نیکوان میند کاین لاشها ز صفو خاطر سترده به</p>	
کشاده از چهره مشکین برقع نه	ارائے قبه وجه السرحه
ز قدرش چون درخت وادی طو	شغیرم شرده انے انا السرحه
لبش بکشاده بهر از حلقه لعل	ز اسرار حقیقت گشتم آگه
بر دیش ماه را از بهج و جبه	نباشد دعوی خو بے موجه
بران زلف دارم دسترس نیست	میاد دست کس ز نیگونه کوته

درد و رلبت معاشران را با آن همه نور ماه تابان در یوزه کنان حسن مشیت	از سر هوش شراب رفته پیش رخ تو ز تاب رفته ماه آمده آفتاب رفته
خونابه دل که ریخت جامے خونیت که از کباب رفته	
گر تا لم ز دل خار بر آید ناله گشته دنبال سفر کرده سوار روان انچه در وصله شنید بزم عشق مرا جان ستم که یک بوسه بیاخوادم خوردم از خال لب و تمجیل بوسه گر زنده بالین غنچه دین لای لطیف	در بگیم ز گل تیره بر دید لال اشک سرخم که بدینگونه کشد زینال قیمت غیر از دل و آن نیز بصیرت کمال که بود که رسد سیه بار حال روشنیر نی آن بوسه مرا تمثال دین غنچه کند پاره بدندان زلال
چاره ده ساله نیجه جامی بر تافت کرد بیرون ز کفش حاصل نیجه ساله	
سلام الله ماتحت حما على اکناف داو حلت اگر در نامه رول ز نویسم دگر با خامه سوز سنبل گویم	تفقد الالف او حادث عما سعاد بالسعاده والسلام شود گلگون ز آب دیده تا علم بیرون زند آتش زخا

	جامی از وصف دیانت قلمست گر چه هر دم مه خیال انگشت	
<p>ز سه لطف قدا علی اقدرد که خوش باشد سخنها کے چو کے از سر درویشان چه دم لبیل چو آب الحمد لست ترا دیدم براه افتاد م ازده بلے دیوار مارا یافت کوته</p>	<p>ملطفت قدره دلمازو آن مه بهر و جی سخن زان رسد گویم مرا با آن دیان سریت پنہا نجلن تشنه ام تیغ تو بکشد نیز فم بخر راه سلاست عم عشقت در آداز دو بام</p>	
	چو طنبور از قونالان بود جاسے فداقت زادنے الطنبور نغمه	
<p>ہست بر درول من ماة مامہی کوہ چون ندارد بجہ ثقت دور آن طفل گاہ آب دید مانع می شود کہ دو آہ آن سید رو بہ رخ رد من بنیر نگاہ غرفہ گشم نیز غم دستے بہر شاخ گیا گر پذیرد غمدم اکنون ہم از جان بخود زان رخ بیکو خرابی احسن نہ خند</p>	<p>آجہ شیم تا با ہی رفت آہم تا با شد معلم برید تعلیم خلیق اما چہ سو بعد ایامی کہ بینیم رخت پیش نظر حاک پاست را گفہ میدارد از رو تم ز انتم از شوق من گریان پیا بیکو جان خیرین گفتم آن لب از من تلخ آمد نہست جامی چا با این دعوی مہر</p>	

دردن غنچه چون بست سینه	تیر پایش صبا تا فرش گل ساق
بلطف قدره چای رود وقت	ز سبب لطف قدا علی احمد قدره
بر گرد ماه دایره بر شک چین منہ دام قریب در ره مردان دین منہ چشم مرا گداشته پا بر زمین منہ بر عاشقان سوخته داغ جبین منہ من زنده ام هنوز زلفت تیغ کین منہ خزنده کمینہ و سگ کترین منہ	بر برگ گل قسم ز خطا غیرین منہ چون مے کنے خرام کش زلفت پریا صفت ست بر زمین کف پایت خدایا گفتی بجان کس نغم داغ بعد ازین بر من بیکدوز خم جفا حمت کن ارباب عشق را چو ستامی مرا
جامی که سجود رهش بے ادب باش	هر جا نشان پای دی آنجا جبین منہ
شک تر پیرا بن گل ریخت آب چشم مانجون آینه هر یک از موسی دگر آینه هر کدام از گوشه بگریخت خاک کویت را بزرگان بجین رشته جان از تنم بگین	اے خلت فتنی ز تو آینه با خیال سل رنگ آمیز تو دارم از زلفت تو صد باره آهوان دیدہ قریب چشم تو چشم من هر شب بخت جوی تو تا سر زلفت تو از زلف دادم

دے نکو بود و امر و ز نکو تر شد	در نکوئی رخ تو و بروز افزون است
روح قدسی کہ بین شکل مصور شد	نبست حد بشر این لطیف ملاحت است
و حق با چه چنایوی دستگیر شد	خوی تو با همه عشاق فدا و گرم است
جای آن دارد اگر بر همه سر و شد	پیش بالاسے تو سینه ہمہ سرو قد است
کہ پس از محنت بسیار پیش شد	اند کے سایہ فگن بہرہ دولت و صل

جامی از حرف ریا پاک بشو لوح ضمیر	
دوسہ روز کہ حریف سے ساغر شد	

تا مرہم پیشینہ بود و داغ پسینہ	بار و گرم کشن ز جفا داغ پسینہ
تا دل نشو و پاک ز غل سینہ ز کھنہ	ہیسات کہ شاید غما می تو گرد
کاین درد سہایت کند از پسینہ	پیش آ کہ بر گریست از طالب عشقی
صد گوہر سیراب بہر کج و فینہ	گنجست دہن کہ ز پیکان تو وارد
شمر طست ز شاہان جہان پاس خنہ	دل جا غم تست نگہ دارش ز انجاء
چون مرغ کہ آید ز بین از بے چینہ	جام سوی تن زار ز دی خال تو آہ

تا یار کند میل غر لباسے تو جامی	
از خون جگر رنگ کن اوراق سفینہ	

با تو کیست عمد من گر تو ہزار کردہ	ای کہ مرا بعد چنای سینہ نگار کردہ
جان بلیم رسید کو انچہ تہرا کردہ	بوسہ تو از کردیم از لب خود چو جان دہم

<p>رسیدار طریق جفا را با کرده نموده همچو گل از غنچه پیرهن ز قبا بشانده رشته نخوی از رعباز زلف کشیده حنا خطا بر من و نیارم بر و لے ز لطف عیش امید میدارم صفای مشرب آن چشمه زلال نگر</p>	<p>گره ز آب و دیر قی ز روی و بارده پنهان پیرهن صبر را قبا کرده شیم سنبل و گل همزه مبارک گمان که راسه صوابش درین خطا کرده که خط عفو کشد بر خطا که ناکرده که صد کدورت یادیده و صفا کرده</p>
<p>نکرده توبه ز عشق تو جامی آخر عمر چه جاے توبه ز عمر که کارها کرده</p>	
<p>جانا چه شد که خجک جفا ساز کرده دل را بدام طرّه طرار بسته هرگز نکرده نه نیاز من التفات در هوش وارد و قدرت سرنگندم صدمه پیش زنده شدت ثبت چو خون خورده ام بی چهری که یکدو جام</p>	<p>نا سازی جو نبخت من آغار کرده جان را شکار غمزه غماز کرده در زانکه کرده رنسر تا ز کرده مارا بعشوه مست و سراندا کرده گر چون سیح دعوی اعجاز کرده در بزم وصل خویش سرافراز کرده</p>
<p>جامی رواج نفست داده بوے گل هر جا چو غنچه و منت خود باز کرده</p>	
<p>رنج بر افروخته ماه منور شده</p>	<p>تدبر افزا ز رشک صنوبر شده</p>

کجاست ساقی پیمان شکن کز پیر فروغیم	متاع توبہ و تقویٰ بکدر و پیمانہ
ترعش کوی تو افسانہ ازین خوشتر	نگفتہ اند درین گنبد پُر افسانہ
بسوز بالی دیر سعی تا بیا سائے	بیایے شمع دل از دوزخ و چو پروانہ

زن پرست مجوس اہل دل جامی	
کہ نیت ہر مرد نے جاے در یک دانہ	

یار بے نشو و اقبال از کجا حاصل شد	کز وصولش کار نشاقان بکلام دل شد
یار بے یار بیجا اعمال نقش کلکست	کا پنچہ محصول مرادت از ان حاصل شد
پایدارست از مسلسل خطش ایام حیات	گوئی آن زنجیر پایی عمر مستعمل شد
نامسرت بہت نے نے آیت معجز نشا	ز آسمان بہ نجات خاکیان حاصل شد
حاصل سخو آیت آنکہ از دیوان فضل	نصرت کامل نصیب خسرو عادل شد
شاہ ابوالغازی کہ ہر جہاقت تافات	فتنہ راوردہ تغیش پیش آں چل شد
لو کہی آدر آن بکشاد ہر جانکتہ	در دل دشمن را مرار اجل شکل شد
ظلم کو چون ساینشین دستک چاہ عدم	کاقاب عدل و افاق را شامل شد

جامی از ہر مدح او زبان بکشادہ است	
بار یاد از ترجمہ نوشتن قابل شدہ	

اسے تراخ فتنہ و بالالایلا	دید از تو فتنہ بیند یا بلا
دلفی از سرتاپا آونیتی	ہستی قصہ ز سرتاپا بلا

چشمه آفتاب را زیر غبار کرده	قطعه از تست این یاز که مشک سوخته
بالش خار و داده لبتر خار کرده	خواب گم جید از خود ساخته حریر گل
خارث عقل پوش رافتنه سوار کرده	بلوده کنان همی روی مرکب ازیران
کلبه محنت مرا باغ و بهار کرده	روی چو گل نموده سبزه بران فروز

جایم اگر نه عاشق در ره نیکوان چرا	دل بدو نیم مانده چشم چهار کرده
-----------------------------------	--------------------------------

چشمه بدین دو دیده در خون نشسته	بازای مریه بدل ریش خسته
بارک بقدر طاق پست و شکسته	پشتم شکست تیر تو گر بار می نبی
آن هم بیار و بر دل از غم ز بسته	چون دل میدید ز غمت گرد گرفت
از زلف خویش یکدو ستاره ری بسته	گسست ز نام صبر بیای او
بندی برین شکاری از دام بسته	جان کز غمت گزینت میان طر آش پارس
پیش سگانت طعمه جلگه با بسته	خون بست بر زخم جگر از سیاهان شکسته

جامی ز دست داد دل دین اگر گفت	بر طرف گل رسبل سیراب بسته
-------------------------------	---------------------------

سیر نیاز من در آستان میخانه	شدم ز در سه و نه خانقاه بیگاه
تو شانوائی من و تو بهای ستانه	صد آذکر بیائی من و دهر دوتی
که شرح آن نتوان دلچسب زمان نشانه	در شیخ شریع می پرسی و محاسن او

کافاده زبالا زین سایه طوبی	طوبی ست قد تاز تو وان لفت لایز
جامی نرمی لعل لبست چاشنی یافت در یافت به می خانه همه دینی و عقیلی	
ز شیشه طلی جوی و بادۀ عینی لدیک روحی و قلبی الیک قلبی تیرس ماه من از تالما سی نیم شبی بدین صفت که تو سرست بادۀ طربی نهادی همی و حسد و زادنی بیی	نشان جام جم و آب خضر می طلی چه شد ز کوی تو گر یکد روز ماندیم اگر چه پایۀ قدرت فراز کیوان است شب فراق خون خوردن منت خیر گدشت صبح وصال رسد شام خرا
بشیخ شهرگو جا میا حکایت عشق مجو سے از معجبی فتم نکستہ عزلی	
بین جهان منی پا بدان جهان تری تو پای بست زمینی تا سمان تری اذان تبرک دیگر بوستان تری مگوی تا بحسب یقین هم زبان تری برو مخپ مبادا بکار دان تری که تا اسیر نشانی به بی نشان تری گمان مبر که ازین بگذری بان تری	از شهرت کنی دل به ملک جان تری حضیض نفس زمین و آسمان در عشق دور و زده حبس نفس سل باشد ابل زبان عشق چه داند فقیه شهر انحر صدای بانگ جرس میرسد از دور نشان عشق چه پرسی بهر نشان گیل حجاب سه حقیقت برهن کنی جامی

نخست آغاز و میدان میکنند	یکسر مومناند از اما بلا
توبلانی و ز تو رستن عایت	عاقبت خواهند مردم با بلا
تا بان بالا بلا شد نام تو در و عاجا می نخست الا بلا	
عشق جانان نهاد خوان بلا	ای جگر خوارگان ضلالت صلا
گر نگوید جواب پوسه سبیل	زان بلا شیوه قانعیم به لا
خط بر آئینه ترخش نگیت	که دل و دیده راز دست جلا
با خالش من از میان رستم	صار من خیا له بد لا
حیرت عشق راه عقلم زد	از شد دے معاشره عقلا
چاره کار ما که داد ساخت	جسره خدا غر مشانه و علا
فضل جامی بس این قدر که کند خوش چینی ز خسر من فضلا	
ای صورت زیبا سے تو محبوبه معنی	دران شده عشق تو معنوره تقوی
در کتب عشق تو خود با همه دانش	چون فضل تو آسوزند اندالفت و بی
از فکر جهان فرد شواید که تو ان شد	همایه خورشید بدین شیوه چو عیسی
در کوی تو گر بر نوی از رو تو بنیم	ای واد اکامین بود این نور نکل
تو بان تمایل همه بالاطت نمایل	مجنون طلب خاطر مجنون سکو لیل

<p>هر هفته دیدن با قانع شدم باهی از درویشیم در آن نیز گاه گاهی و انسان که روید از گل دریا گل در خون خاک سلطان افتاده بیگانه خواهم نگند سویش همراه تیر آبی</p>	<p>چون آن دو هفته را همچون دو هفته تسکین جگر پند یا بد شوم که در گذر از خاک سحر بر آرم گر بگذرد نجام زین در گذشت گوئی آن غمزه زن گیسو صد رحمت غم نوشتم در داج چنانکه ترا</p>
<p>جامی نکلن بخواری خود را نجاک کوش باشد بحیثیت رحمت سویت کند نگا</p>	
<p>میرفت و حقیقت عاشق تامل بخشید که داد و گرفت دامن گل بر طرف جوی سر و دور باغ سنبلی نرگز از اوچ طارم غرت تنزل اے واهی اگر کذب علت تعللی تا دارم لذت میان تو با خود تخیلی</p>	<p>میزد صغیر شوق خزان دیده بلبل گفتار مستزاد من آگهی نیافت با لطف قد و کمیت زلفت نیافتم گشتم چون خاک پشت و نگر دی چو آفتاب آمد علاج علت دل بوسه ز تو چیز بجز خیال ز من در میان نماند</p>
<p>خم گشت بهشت طاقت جامی ز بار دل بیچاره عاشقی که ندانند رنج</p>	
<p>شد می گلگون مراد از لب تابش هست باطل لعل میگوشت زین آتش</p>	<p>ای سرشک من ز لعل آتش می بد فطرت فساد من ز غریب فطرت</p>

شور ز گرانگیزے شوق و گرانزانی در عقل نمی گنجی در وصف نمی آئی هم از همه نهانی هم بر همه پیدائی دارند همه خوبان سرمایه زیبایی خورشید درخشان تا کی بگل انداختی اگر در نعمت شیدا صد عاشق هر جا	بهر خطه مال خود نوشت و گران آرائی عقل از چپه و ریاضت تو اندیشه پنهانی تو پیدای پیدائی تو پنهان زبان سایه که افکندی بر خاک گله بپای پرده آب و گل مارانمائی رو ای گشته نیان هر جا هر که شوی
---	--

جامی ز دوتی بگل بگردی شود یکدل
باشد که کنی منزل در عالم یکتائی

نماید از قره مجنون ردان کند سیل ز مام خاطر مجنون به محبت لیلی به کعبه برود بر با صد آه و دوا و سیل که هر دم سویل زباده ده سیل چه سود از آن چوندار و طهارت نبیل بغرض ارض و سموات باید مکیل	بهر زمین که نشانی ز خیمه سیل سکون و صبر چایمکان چو تها عشق پای دعا فی اغت ز عشق مجنون را گرفت حلقه که یارب بحق این خا آب ز فرم اگر شست قد زاهد شر گم که بار دل خویش گرتو پیام
--	--

عنان دل بخت تست نبیره جامی را
اگر چه صفت زده خوبان ز هر طرف جیل

آه دل بر آرم بر یاد کجکلاه	هزار نین که نیم بلبله کنان بر آ
----------------------------	---------------------------------

<p>عدت یارب مستوز کو رقتا رہبر پیش اساس عشق محکم گشت بنیاد خود ویران دلم بر خلوت تاریک تنگ دریا جانا</p>	<p>قیامت خیزد اندر شهر اگر ناگہ برون آئی اغیثو نے اغیثو نے اغیثو نے اجبانی درون منظر چشم نشین یکدم چو بینا</p>
	<p>ردای جہدم تو در جرم طرب باد وستان خوش ری رہا کن تا میرد جامے اندر کینہ تنہائے</p>
<p>خوش آنکہ وار ہند مارا زمانہ مانی این در جمال صورت آرایش دیار خبر و حضور انیان از خود امان نیام اسرار عاشقان را ماند زبان بگر خبر عشق ہر چہ گوید واعظ فراز منبر مجنون نامزد لیے لیکن ماند از ایشان</p>	<p>روشن ضمیر میرے یا خوب و جوانی وان در کمال معنی آشالیش جہانے یار بخش مارا یکدم زمانہ مانے دردا کہ نسبت پیدا در شہر ہم زبانے آنرا انسانہ دان وادرا خسانہ خوانی از بہر عشق باران فرخندہ داستانے</p>
	<p>گویند کمیت جامی آشوب عقل و ذہنیت ماہیت کج کلام ہے سو خفیت نکاتہ دانی</p>
<p>اے منظر حسن لایزال انوار تجلی قدم را در شان کمال قست نازل رویت طرف من انہارست</p>	<p>مرآت جمال ذوالجلالی رخسار تو احسن المحاسن آیات مکارم و مہاسن زلفت زلف من الیالی</p>

در درون زہر تو یک خانہ در بیرون	جای کن چشم و دل کن محل در آرام
گر نہ لیلے در محبت بود با مجنون	نیش لیلے خورد و خون از دست مجنون
شاید این حال بس جلد یکے چون	مردمان ز آب چشم ز بکشتی نگذرد
در نہ بود روز محشر ہر دورا مفسد	نامہ مجنون من آب و دود نہ سفید

کے کند در گوش نظم جامی ن سلطان حسن
گرچہ آمد در لطافت باد رکنتون یکے

خلوت خاصست در کشادہ	سیرام را چاک کن و انجادہ
گردت ز انہا گرفت ایجادہ	دل و فانی تست جانان دیدہ
یکدم اندر چشم خون پالادہ	خانہ از بگین تاشا خوش است
پیش تنہا ماندگان تنہا در	گو بیز از درد تنہائی رقیب

سوزازے حرکتے از سر منہ
جاسے غمیدہ کو از یادہ

عجب شمع خی دلارامی عجب ماہ دلار	عجب طبع و سوز دنی عجب با در غنائی
بنج شمع خبشتانی لب لب شکر غائی	بہرہ آفت جانی بقامت سر و ستائی
دریناگر تو بر حال من مہیل نجاشی	دلی دارم ز غم پر خون نمی دہم ز جانی
اگر سوخہ قدم در برش من زنجہ قیاسی	اہل نزدیکستہ دور از تو ام فوج کم گز
لب شرین چه باشد گر بشکر خزنہ بکشتانی	بہا شد ز خون کے جام علت غرض چہ

ایک تابا بروی خمیده خوش
زیر این سقف نیلگون سحر

بے تو پیش از حدیث حامی
محنت جبر در دستانے

سینه یا گو گفتم در قسم
قس عا ماسعه الباتی

کیم من بدی بی اعتباری
غریب بے نصیب خاکساری

جو برق از آه گرم آتش افروزی
چو شمع از سوز دل شب زنده داری

بدل تخم غم عشق تو کارم
ندارم غیر ازین کاری و بار

پریشان شد ز عشقت دنگارم
بخشا بر پریشان روزگاری

ز رفت کار من آشفته گشته
چه گیری بر دل آشفته کاری

زمن گر خرد آید لکن عیب
ز خردان خرد نه بود عیب و عار

شفیع آورده ام پیش تو انیک
رخ زردی و چشم اشکباری

کم از خاک رهم حیف است کزین
لشند بر دل پاکت غباری

بآه سر و خود خوشباش جامے
کزین وے بردید آخر بهارے

اما کیم خاطر آسوده بغم رنج کنی
جان فرسوده ام از تیغ بستم زنجی

گفته کم گنت رنج جو رنجی بسیار
ز بخش من توانست که کم رنج کنی

گر چه دید لبی رنج ز چشم قدمت
چشم بر راه تو دارم که قدم رنجی

می خانہ کہ ساحت جلالش	باو از عجب ار غیر فاعے
اسرام حریم آن نیستند	بخدمت و کشان لا اباے
جامی بو طایف تفرع	مشغول بود علی النواے
باشد به حوالہ عنایت	
روزے برسد بدان حوالی	
عاشق و رندم و خراباتے	فارغ از زاهد منافاتے
در شود کمال حسن ازل	کل شے ارادہ مراستے
کل وقت ارے مجاہد	لیس الا عزا و قاتے
کل جامل اذوق بلہ او	لیس الا اجل عالاستے
در خرابات عاشقان غیب رو	من و آن دلبر خراباتے
جرعہ نے کشیم و می کو کشیم	نے طریق السوی کیا کماستے
لا خرابایتان کشین جامی	
لکنہ از صوفیان طاماتے	
خستہ زخم عشق ای ساتی	لا لطیب لسا و لاراقے
یادہ غم زدہ فلک در جام	انہ رقیستے و تریاقے
درو تو شان چو دروسن ویند	حیرت اجرا کدوسع ایامی
لیکے راند خون دل ز غمرہ	قاصد اقدار جسم کا حد اقمے

لسن اینخواه درشتی که درین تیره منای	سازنی چشمم بهم زیر قدم سود شوی
سعی در کاستن بستی خود کن که چو به	چون شوی کاسته شک نیست که افزو شوی

چا سبے از فقر سیسی بشامت نرسید	
تا خوش از بوده و غمناک زنا بوده شو	

ای صبا گر باده مجوران نانشادش دی	از من بیدل طفیل دیگران یادش دی
جوی اشک من روان تا تپانست غبار	کاش یکدم ره پیکامه ز آزدش دی
نغمه تیره دل خستش بی قلم نیست	منا که در کت رقیب تیغ فولادش دی
داومی خواهد ظلم از ظلم بهر ای شاهین	شوکت شاهی فزون بادت اگر داندش دی
آستان قصر شیرین را میارای فلک	خیزد بان شگ که رنگ از خون فریادش دی
گر کند در سینه من مهر جانم که چو کوه	یک فسون برود چنان گاه بر بادش دی

از فراموش کاریت جامی به فریادست کاش	
که گئی یادش کنی تسکین فریادش دی	

وقت گل می مطرب لیت مادانی	دولتی چنین دریاب ابد دولت ارزانی
کیش کاfran دارد ز گس کو که شرکان	کرده صد مسلمان را رخنه در سلمانی
در جفا که بته عهد مهر به شکسته	نیک نیک بد عهد سخت است پیمان
جاده و چشم خونی جادوان نمی ماند	داوای نوایان دپیش از آنکه نتوانی
می نشانم اندر دل مهر فاست لیکن	و اتم این نال آخر برده پیشانی

از نعم نامزد نام تو چرایم چه شود آنگ شد شهر و جود از تو زیبا بین ستم از دست تو با ستر گرم اندو کو	که بگرفتی دوسه یکبار تسلیم بکنی تیم آن به که به بحر اعیانم رنج کنی که بودستی بی قلم ز کرم به بکنی
جامی از دیده قدم کن چو روی بر رویا حیف باشد که بیا خاک حرم رنج کنی	
از سبزه بر گل خط میفراسی هر دم چه آید از دیده در دل شد عمرم آخردر جبت و جویت دور از تو جاتم از تن جدا شد صد شعله از دل بر زوزبان شدر روشن این برین که باشد	دل میفری جان می ربای تو در این مردم تا که نمائی ای عمر رفت آخربکائی افغان ز دوری آه از جدا تا با نعم تو کرد آشنائی در آشنائی صد روشنائی
جامی بکن پس از مهر خوبان چون با دل خود پس می نیائی	
تا که از خلق اسیر قسم بهیوده شوی روز و شب در نظرت سوختن آن بچشم خواب بگذارد که در انجمن زنده دلان مس قلمی چه نکاسل گنی اگر طلب	از همه زو بخدا آرد که آسوده شو حیف باشد که بکوش حدت آلوده شو گر شوی دیده دراز دیده نفنوده شو زان چه حاصل که تبلیس زانده شو

لوشع مجلس الہی شاہ عالم جاسے	نماز برہمہ خوبان کدنا زمین جانی
عجب صبح ویسے عجب غیلے و جیلی	ولی چہ سود کہ قدر جمال خویش ندانی
بیکرہ صورت چینی بفرہ آفت دینی	بشود شور جانی بجز آفت جانی
بجز رگس ستانہ آفت زن مری	بلطف قامت و بالا پلا پر جواتی
خداک آہ ز جرخ از نعمت ہمگیزانم	گئے ہر کس بے ماجگو نہ میگذرانے
مگویت سکو خود خوان بدین خوشم از تو	کہ خوانیم لگ خود گر چہ سو خوش بخوانی

صفات حسن تو گفتن چہ حد جاسے مبدل	
بہر کیا کہ رسد فکر او تو بر تر از اسے	

زارم از وقت شیرین بہنی نوش بے	چارہ وصلت پرانگیر خدا یا سبے
جان کہ در معجم افتاد حد از ان بیل	عاقبت خج اش آن موج رساندش بے
چون نیامد ادب بزم وصال از سنست	دہمدم میرسد از شمعہ ہجبرم ادبے
سخت بانغمہ غم مرغ دلم زانکہ بخواست	ہرگز از بلبل این باغ نواہی طربے
سوغت از تاب غمش جان دلم کہ طیب	نکند از تن رنج من احساس ہے
طلب زرد کا شیم این کرد آخر	کہ نہ روزے شودم وصل میسر ہے

جامی از راہ طلب مانند ہے حسرت درد	
گر نہ مطلوب در آید ز درش بے طلبے	
ہر سر ہو بن من گزبانے داشتی	از غم عشق تو فریاد و فغانے داشتے

می گفتم ز هجرات سینه چاک چون لاله	و ده که فاش خواهد شد و اغما می نهما
عمر جهان چای غصه می ارزد	بهر بود و نابودش خویش را چه رنجانی
بازم ز دیده ای گل خندان چه میرد سرو و جاسه سرو بجه جو بار نیست از اشک سخن دیده ما کان لعل شد شهر عیال میشو دای مشکینو غزل	چاکم چو گل فکنده بد امان چه میرد از جو ببار دیده گریان چه میرد ای سنگدل تو سو بدخشان چه میرد تور و نهاده سو بیابان چه میرد
جامی قناد چون تن بجان ز باجر تو	تن را چنین گذاشته ای جان چه میری
در دل چاکم درون از چشم روشن آید عارض از آب لطافت تازه می نیم ترا ز استخوان مایه و آسیب پیکان ترا چون لبه دجانه از چرخ چشم خود مگر کشی قصه ناکستن من گفتم ای قاصد دست ای بکوی خوب رویان رفته یاد امان پاک	جان در باد تو همچون زرد زلف آمد گوئی ای گلبرگ تر حالی ز گلشن آمد ایک بر بلاغ شکاران ناوک افکن آمد در همه فنما چه استاده ان یک فن آمد قاصد اگوئی بقصد کشتن من آمد پاک دامن فستی اما چاکد اسن آمد
جامی از آزادی آن سرو گلرخ لب بند	چون درین بستان زبان آور چو سوسن آمدی

<p>اہل صفوت مکندش بصفاف و صاف خاصہ وقتے کہ بقلاب رسد صراف بہ فریاد فغان سقف سائبش گانی کے بود نظم و قوائے بحقایق وافی</p>	<p>مازا و صاف من و ما نشود صاف استیاز سر و تلب جہان و شوار لب فرو بند کہ جز رزق تو نازل نشو جامی انشا چہ کنی در غزل اسرار دل</p>
<p>بر تن جملہ نشینان حقایق تنگ است ہر شعارے کہ تو از شعر عبارت یافے</p>	
<p>نے ز لیے پائے می بنیم رپے یا کرام الہی لاتا سوا علی در ضمیرم ہر لیے تاب کے اینا صاف تھا ارسل اے ست یلی ام نہ خم دیدم زمی یسنے لیے سو لیلے شی</p>	<p>چند گردم بہر لیلی گردے گر بیم در غم لیے خویش بر زبائے نام یلی تابچند ایکے ز لیے ہی گوئی نشان دیگران از خم می مستند من ہر چہ ز لیے بردن کردم دل</p>
<p>دایہ جامی ہمین لیے بود گر نباید دایہ خود و امی دی</p>	
<p>کہ بہت چلے و سفر ترز چلے وے زلاشہ کہ بود پیش اہل دل لاشی مکروہ یک قدم از شاہ راہ امکان طے</p>	<p>ز شیخ چلہ نشین دور باش چلہ وے سلوک دادی خو بخوار فقر تابد رت نشان چہمی دہ از شاہ بارگاہ قدم</p>

بستر راحت نخواهم آخی خوش آن بشمار من	بردت بالین ز خاک آستانی دشتی
دشمنی معذرتی صبح بخود میهای مرا	گر چه من دل در گف نامهربانی دشتی
سزا با قدر عنائی تو بودی بسنتی	گر ز گل رخسار دوازخچه دهبانی دشتی
گر نیت جان تو استی خریدن وصل و	طالب وصل تو بودی هر که جانی دشتی
من بجای خج و خوش بودی کز آنکه تو	گوشه چشمی بحال ناتوانی دشتی

باد و روزه زندگی جامی نشد سیر از غمت
و ده چه خوش بودی که عمر جاودانی دشتی

بمن سایه چتر فلک سا خد او ندی	خواسان غیرت چنین ز ترکان هر ندی
ز باران مشک آرد و مندان بحد الله	که آمد در بر و مندی نهال آرزو ندی
هالیون کج جانان رسید چرخ زنگاری	چرا این طلسم فیر دزه در پایش ننگاری
کله چون کج نداده من اینچو رشیدیشاید	که پیشین چاوشان خلیش از جودا کمر ندی
نگو ندیم که شوخ من چون دیدار و دیک	مسلمانان نیاید را با هم عشق و دیک
چو پاکانش پسندیده یارب دامن پای	میراد از نادانان حشر از هر چه بدیک

پدر دارا نیمه مهر و محبت تا که ای جامی
چو با مادر من آردن خوبان سر به فرزندی

باشد از شرر بلایا مشرب ندان من	عجب ندان کن اینخواه زنی الهام
لافت کم دن که تبارشید و مردان خدا	ایکه از شیوه مردان خدای لاف

ز آب دیده سویت غدر خوا که دیدار صبح صادق تر گواهی	اگر بپذیری انیک می خورم گواه آه سر دم صبح دم بس
	ندامم در دل جامی چه سوزست که آه می کشد باز و چه آه
الیک استنادی الیک اعتماد که صد خان دمان داور آتش نهاد که جان دادم از عشق و دادم نداد که سلطان داد و شاه داد داد ز طے بیابان و قطع یو داد	مرید توام ز آنکه جان را داد عجب نفروز عجب غارت سوز عجب کینه جوئے عجب تند خو بداد تو نامزد داد تو ورزم چو در کعبه رویت نه بینم چه حال
	جمال تو نادیده جان داد جانے ز به نام امید ز به نام داد
بران آزادی کرد آتش زنی بپای خم برآوردار یعنی ملک انس و جن بسند نشینی بود در چشم باز آفتاب نشینی برافشان مویانه آسیتی ز ویراین گیاه از هر زینی	بکوی می فروشان خرد نهی که از چل سالطاعت دست شوی نگین داشت جم کزین آن بود بیا ساقی که هر قطره نعل اگر دامن مقصودت بدست غمش را سینه بے کینه باید

<p>ز ره روان طریقت نہ پامی ویرینے کہ مرغ اونس ہوا میکند از ان ہرے معارفش یکے از ردم دیگرے اورے</p>	<p>خیال بین تو کہ سودای سروری دار مجوی حالتستان زبانگ ہرے آہ ز خود نکرده سفر یکید و گام اما هست</p>
<p>چہ شیخ شہر نزار دارادنے چاہے مرید عشوہ ساقیت او دنشوہ می</p>	
<p>نداشتیم من ہیل خراین تنہا ہمی نیرم بے تسکین خویش سودا چو بردرتو نشان یا ہم از کفت پاک کہ در زمانہ نزارے بحسن ہمتائے ز فکر قامت و رخسار سر و بالا بدردہ دل و جان می کنم تماشائے</p>	<p>شہیدہ ام کہ ز من یاد کردہ جان کجا کند چو تو گئے یا و چون منی ہمیات ہزار بوسہ زخم زار زخو پاک بوسست دلم زہر و دوجان و نعمت از ان یکتا ہزار سرد گل از باغ خاطر مریست نہ ریخ خانہ رود نہ تشویش باغبان بویست</p>
<p>بدہ عبشوہ صورت عنان دل جامی کہ بہت در پس این پردہ صورت آرائی</p>	
<p>کند سوے گرفتاران نگاہی کہ وقتے آفتابے بود و ناہی بطوبے کے رسد شلخ گیاہی نئے بینم ازین افزون گناہی</p>	<p>ز چشمت چشم آن دارم کہ گاہی فرصت روی تو از یاد من برد فرماند از قدرت بوستان سرد بجز روے تو گر دیدست چشم</p>

چون بگم رگ جان میخویشی	چونک از دست تو زمان میخویشم
چو می پرسی که جامی عاشق کیست	چگویم من تو هم دانسته باشی
هر که پیدا میشود از دو پندارم توئی و آنکه خون می ریزد و سر بر نمی آرم توئی در زلفت دل چه غم این سبک دلدارم توئی من چه غم دارم غم زین که غمخوارم توئی تا بان رو چو شمع شب تارم توئی اگر از صبرم دانه دو بسیارم توئی خود فروشی که بین می گویم خریدارم توئی	بسکه در جان فگار و چشم بیدارم توئی آنکه جان میبازد و سفر نمی آری غم اگر تلفت شد جان باک این سبک جانان گر چه صد خواری رسد هر دم ز دست غم روز را در یوزه روز از شب تا نیست با که گویم در خود یارب من سبک غم اگر چه نستانی بهیم بر سر بازار وصل
گفته یار تو ام جامی مجو یار دگر	من بسبب یار خواهم بود اگر یارم توئی
ز شوق لاله رنخه دایع بر جگر داری هزار عاشق دیوانه بیشتر داری چرا نظر بکمال کسی دگر دارم که بار غم زد دل اهل در و بر دارم خوش آن زمین که تو گاهی بران نظر داری	شنیده ام که بگل حرم نظر داری مکن مکن که ز خیل پر پوشان هر سو پوروی خویش را آینه میتوانی دید نه ز عشق بدل بار غم ترا آن به شان پا تو باشد نشانه رحمت

بکار خود بخوان اے شیخ مارا	که ماہم ندیہ داریم و دیہ
گر ان ایر و شود محراب طاعت	ز سجدہ سودہ گردد ہر جنبہ

ز خاص و عام جامی می کشد ناز	
دلے خاص از براے نازینے	

ساقی بیا کہ بز خودی عشق و بنجو	دردہ شراب لعل ز جام زہرہ
مے دہ بر کو شاہد موش کہ این بود	سرمایہ سعادت و اقبال سہرہ
می چسپ جذب عشق کہ بد را و نیک	سازد متی ز دوسو سہ نیکی و بدی
قضاہ کہ ام آنکہ شود جمال او	مقصود منتہی و تمنائے بتدی
در شرح عشق ہر چہ نجمی ضلالت	خوش آنکہ شد شبانہ می خاہ منتہ
این نکتہ با فقیہ چگویم کہ بہرہ نیست	بوجہل را د مشرب غلب محمدی
بیچارہ مدعی کند اظہار علم و فضل	شناختہ قبول نزد وجدار زو
بار دی چین گرفتہ و پشت دو تازند	گلبنانگ گلخاری دلاف سہی

جامی بسوزد لعل تعلق کہ دوختند	
بر قدیمت تو قباے مجر دے	

گئی در دل گئی در دیدہ بائی	دل را خون کئی در دیدہ بائی
ز لعل خاطر م نقش تیان را	حراشید می شاہین بت پرا
خردار تو زار بود شد جانی	کہ خون لوسف نمود گشتہ فانی

<p>آگہ ز تلخ کائے جانے گئے شوے کز جام بجز رنج خودے جرعه چنے</p>	
<p>آخر اس سر خرامان ز کہ این چنی نہا آن تن نازک ز قباتا بہ چمن لب پستم ز سخن لیک خلعت کہ جان خون ما خورد و چه آزار دلم می طلبی سید ہی یاد م ازان لایح ابرو دہ یار بیماری من دیدو بے فاتحہ خوان جامی آن شوخ بنجو ز تو کو گنج کشد ہر قطرہ می لعل کہ ریزد بر سینے با طلمست شب سرد ہا نوان یفت گفتم شدم امین ز بلا ہا نہ مانہ پہر دین کہ نہ عشقت ہمہ کفر و ضلالت صد چاک ز جبران بدلم بیک چوم از خاک درت گرچہ شوم گرچہ بنجرم</p>	<p>کہ ز سر تا قدم آشوب لجان منی غبنہ دیگر نہ کند دعوی نازک بدنی گاہ دل باتو دو گاہی تو بدل ورنہ نوش کردی می مایشہ چرامی شکنی چند آتش بن سوخته دل می نلگنی لیک شکرانہ آنرا کہ منیم زیتنی ادب آفت کہ گردن منی دوم زنی از جام تو بر خاتم عیش ست نلگنی از نور رخت کہ ندید صبح مر لگنی ناگاہ خیال تو در آمد ز کینے ناگاہ خیال تو شدم از ہلہ کینے اگر دو دلاست خم ابروے تو چینی در کوی دفانیت چمن خاک نشینی</p>
<p>درج کہ آمد لبیت انا با مانت بسیار بہ جامی کہ چو ادبیت ایمنے</p>	

یکینر خیر از حال عاشقان خود را	ز دایع شوق و غم عشق چون خبر دار
--------------------------------	---------------------------------

چو نیست زهره خریدار او شدن جامی	زاشکب و چهره چه حاصل که سیم و زر دار
---------------------------------	--------------------------------------

دل ز مهر دیگران برداشتی در چو افکندی لم رازان زدن شمع رخ کردی نمان از آه من طعن خو درائی زدی بر عاشقان خوش شد از جنگ تو وقت من گمر نوبت شاهی زدی ملک حسن	در دل با مهر دیگر کاشنی از جفا موس بران نگذاشتی آه من یاد هوا انکاشتی عاشقان را همچو خود نپداشتی گیرست در بر بوقت آشتی ز آتش و لما علم ازراشتی
---	---

جامی آخر گشته تیغش شد می سردمان کردی که در سر دشتی	
---	--

با مهر که غیر است چو شیر و شکر خوشی ما همچو آب در قدمت سر نهاده ایم حال ترا ز مایه جمعیت این بس است می گفت نشانه با مهر و الفت که از چو دو گفتاب بے دلی چه کنم که قریب و هر چون جفا عماره نش فاش شد بر زری	با ما چه موصیت که چون آب آفتی اے مرد سر فراز سر از ما چه می کشی کاسوده در حمایت ان رو جوشی پیوسته در کشاکش دوران مشو بس عیش خوش گشت مبدل ناخوشی خوشوقت بے عمارت مادی غشی
---	---

<p>دیسید صبح یقین از فروغ جام اینخ ز سعد و محسن فلک م ز ندیم شہر سرو س عشق تو را دایہ شد بمنید انم سحاب مکرست و آب رحمتہ جانان</p>	<p>زربہ خشک ماندہ در حجاب نیکی ز بزم عشرت ماد و باد آن خلکی کہ شیر ذوق ز بہستان ادب چرانکی دے چہ سود کہ برگشتہ زار مانچکی</p>
<p>ہزار بلبل خوشگوست جامی آن گل را کیے نہال نہ آخرا دان ہزار کیے</p>	
<p>لے حبیب عربے مدنے ترشے قہم رازش نہ کنم اد عربی سن عجی ذرہ دارم ہوا داری و قہص کنان گر چہ صدمہ درد و دست ز پیش نظر م صفت بادہ عشقش ز منست پیر مصلحت نیست مرا سیری زان آہیات</p>	<p>کہ لہو درد و غمش مایہ شادی خوشی لات ہر ش چہ زخم او ترشی ہن جوشی تا شد او شہرہ افاق بخورشیدوشی وجہ نے نظرے عذاۃ و غشی ذوق این می نشاشی بجا مانچستی ضاعت اسر تا کل زمان عطشی</p>
<p>جامی ارباب فاجرہ عشقش نروند سر مبادت کر ازین را قدم باز گشتی</p>	
<p>ای فسون چہم منت مایہ دیوانگی شمع رخسار ترا ہر جا فروزد بزم حسن شبیرہ عاشق چہ دانند ہر خلوت نشین</p>	<p>آستنیان ترا از خویش ہم میگیا از خدا خواہند و خوبان دست پڑائی جیلوہ طاووس کے آئینہ منہ</p>

<p>کدہ فریاد بھی کپس زبے کرد و عالم مرا ہمین تو بے انت سولے و انت ملتے با تو دارم ہوا سے ہنسنے روز ہا شعلگی و شب عسی</p>	<p>الکرا لکڑیہ شوخ دیدہ کے من ترا خواہم از دو عالم بوس از تو ام جز تو آرزو نیست چون از خوشیتن تہی شد ام کردہ عشق تو در دلایت دل</p>	
	<p>جامی از عشق نیکوان یازا سے عمر بگذاشت چند بوا لہو سے</p>	
<p>در بیا بان تمنای تو سرگردا نی باشد آ رہے بعد ہر دشواری آسائے گرد ہی فرمان سگانت را کنم مہائے زان لب شیرین کرم کن خندہ بچہائے دست رحمت بر کشا آزاد کن زندہائے مے نغم از دور بر خاک درت پیشائے</p>	<p>ای مراد عشق تو از کار خود حیرا نی قصہ دشوار بجان مردن آسان مرا مائدہ بر خوان نعم از من استخوانی چند کام عیش تم تلخ شد زین گریہ با آشکار بیو تن زندان جان خلدی با مقصد بیتیغ ہرگز مچون نیست رہ در پیشگاہ بزم وصل</p>	
	<p>پیر شد جامی از جام نیم خور دت جرہ بروی افشان تا کند زان جرہ پیر افشا نی</p>	
<p>کہ شور مجلس عشاق شد ز پر مے رسد بگوشت من آوار سبجہ ملکہ</p>	<p>صدای آن غم گشت شکل آن غم ز پردہ بشرے میزند نوا لیسکن</p>	

	جائے زنا دل افگار خود مگر اگر نہ کہ ناله خود شرح میدہی	
از تشنه لب پر لب هر چشمة چنان بر ساعه خائے لب خود بهر چه با لب رہ سو حقیقت نبرے در چه جیانی بر صد رکن با کتوا از صفت نمائی و اخطه بود لایق ابن پایہ رانی جائے زنت پر دلی از نیت تو جانی		سہ تا بقدم غرقہ و ریای ز لای پیش لب تو صد قریح بادہ لب از عالم صورت کہ نیم نفس خیال است از خوابہ عالی محل این یرغنا از مشق سخن و تہہ نیک بلند است گفتی بجمان عاشق و نخستہ جدا د
	جامی سخن عشق بہر سفلہ چه گوئی در کسبہ لوے چہ نئے عقد لاس	
بخدا با ہمہ بے رحمی خود رحم نمائی کاش صد درد و دگر بر سر درد و زانی کہ بیک عشوہ اگر خواہی لذت میدہائی شکر بارے کہ تو جا کردہ روی لاس کہ توان داشت تہہ بر خرد چشم ربائی		گر بدانی کہ چہ می کشم از درد جدائی درد پرورد تو ام سن کہ زانہ شید در بانی دل بجاصل مارا برت ایشوخ قیمت گر چه مارا بنود جای نجاک سرکویت دل زو انسان بکنند تو گرفتار شد بجان
	بامدادان ہمہ کس بے مقصود و جامی شک ریزان لبس کوی تو تا کے بدائی	

بگذا را ز طور خردگان در طریق عشق است

عاقبت دیوانگے دیوانگے فزائیگی

با کہ گوئی شیوہ مردانست جبر آر و خوب
خیر گر جائے نخواهد آمد این مادیانگ

نبوای نیکو ان عیش است و شکو

مراد عشقیان نامرادی

فداک یا غراب البین روجے

خان سعاد قد ہویت بواجی

بوصل دست لطفش رہنمون

ولیکن عافنی کید لا عادی

بسوی با چشم لطف دیدے

برو مادر رحمت کشادی

خیالک سوئے فی کل دا

دو صلب تفصیفی کل ناوی

ہلم صد بارہ و ہر بارہ صد داغ

قوادی دا قوادی دا قوادی

ہمین سر یاد دارد جامی از تو
کہ جان داد از غم و دادش ندادی

نے کیست ہم می شدہ از خوشنیت

چون سالکان زیر مقام آتش آگی

آز روہ کہ نالہ جانسورے کتہ

ہر جا رہا تا سرش انگشت می نیما

سور خرابینہ نے بہر آن کنند

ماد مبدم ز نالہ دل خود کند تہی

خفتہ زبانگ می جہد از جا کوثرہ

گر و رماع بانگ از جانے جہی

دسا نے شدم کہ بعالم چو شہ بلند

آہنگ نالہ ام دم نے کرد کو تہی

خود رستہ نے کہ رستہ ز خود ران بہر

این راہ نیچو دی کہ تو یکدم ز خود ران

<p>نموده سچا پس خدین که تو سے نردم زان گل زمین که توئی مونس هر دل خیرین که توئی باز ازین لونه نازنین که توئی</p>	<p>نخچین خوب و نازنین که تو سے مگر گلستان غم بخشند صفت جان و تن تبار دیا پس مرغ دل از تو جان نبرد</p>
<p>جامی آخر بدائع دل سوز با چینه آه آتشین که توئی</p>	
<p>خانه دل را فروغ دیگر از هر روز سے همچو گردون هر نماز شام در خوان دانه بایدش از گل شب در سمن پیرا نهی ترا آتش خسار تو یک شعله وز گل منی همچو روح الصحر حجاب راه باشد سوز حیف باشد دامن پاکت بدست چون منی</p>	<p>سینه دوزخ و زفت از نادرک میگذنی دارم از اشک شفق گوشت را زخو آتشید نیست آن اندام نازک را مشا بر لباس کیست گل تا چهره از درد و نجوبی پیش نو سهم ترکان تو از دیدار مارا باز داشت جو رگم کن با من مسکین که روز بارخواست</p>
<p>جامی بے خان و ما ز هر دم اسے بدخو مران زانکه ابن مسکین بجز کویت ندارد مسکن</p>	
<p>با گدایان تو شاهان در مقام بندگی نیستی بے باید و مسکین و افکنده گی نیستی بے باید و مسکین و افکنده گی</p>	<p>اسے ز خورشید جہالت ماه را سر شد پرده از عارض بر افکنده گی که من توام شوکت شاهی تباہ نیست در بازار عشق</p>

<p>مرابین سر میدان عشقت این مہر افراز چو سر بار بر سریدانت اندازند جانبار یو د کوئی سرم را با خم جوگان تو حاکم درین میدان فیروزہ بر آید مہر ہر روز نیک میگویی اللہ سلم از قضاے تو بہ تمنائی فلک کوئے سرم از خم جوگان کھل گشت چشم جامی ز خاک سیم سبت سہر مکرمت سلطان حسین ز دل روزگار</p>	<p>کہ روز پیش جو گانت کنم چون د سہر باز ہم تن سر شوم چون گوی از شوق سہر باز بیک جوگان چہ باشد گر بجال گوی باز بشکل گوی زر باشد جوگانیش نواری چو خوش تیر کام اندر قفا می گوی سبت درین میدان خواہم دیگر را با تو ہم باز چو چشم انجم از گرد سپاہ شاہ ابوالغازی کند با آفتاب سعادت چو ز صبح د سہر باز</p>
--	---

<p>بقائش با بچہ دکان کاندین کاخ پر آوازہ کند با صور محشر نوبت ملکش ہم آواز</p>
--

<p>امی فتنہ چشم تو جانے پیوستہ بقصد ماز ابرو ہر کس برت آورد متاعی ہستم فیصلہ پر استانت سرخ شدہ عشق کے توان فت گر اشک چو در قبولت فتنہ</p>	<p>میکن نظرے تہا تو آنے تا گوش کشیدہ کمانے ماہیم وہیں حقیر جانے حر سندر تو با ستخوانے مایا فتنہ زانمیان نشانے در پاسے تو ریزش روانے</p>
---	---

<p>شد جامے ازان دہان عارض</p>	<p>صاحب نظرے و نکتہ دانے</p>
-------------------------------	------------------------------

<p>بے میرم چه بودی گرد بجا صیدین بود بملک عشق با بے که نام کو مکن بود چه بود گرد مرا پست مجال یک سخن بود ز شوق آن چو لاله چاکا نشان کفن بود</p>	<p>نمادی بر گلوئی صید تیغ و من بصیرت مرشد کوه نعم جان و نعمت جان سکیم اکنون ز خاموشی را بر جان و در دل صید سخن نهان اگر بوی تو بگزد شتی بگو رشتان قان</p>
<p>ز صبر و هوش و عقل و دین پناه یکنمے جائے اگر نہ عشق نو نریز تو شاه صفت شکن بود</p>	
<p>کیست سر و چمن انجا که توئی عیسے امروز جانا کہ توئے بخدا اے بت رغنا کہ توئے با چمن صورت زیبا کہ توئے</p>	<p>با چمن قامت و بالا کہ توئے بدے زندہ کنی صدمہ چند گوئے کہ بگو جان کہ توئے چون تو انیم کہ عاشق نشویم</p>
<p>جامیا شہرہ شوے رود بہ عشق انجمن والہ و شیدا کہ توئے</p>	
<p>اے بادشاہ حسن خدا را ترجمے ماز می کن کہ نسبت ازین بہ تنفے صد سرفنا وہ بیش بود زیر ہر سے کہ شوق گل خوشست ز بلبل شرنے ہرگز ندیدہ اند ان لب شیرین شے</p>	<p>دارند جان و دل تو ہر یک لعلے عشاق را از ناز و تیغ غم فغانعتی آہستہ ران سمنہ خدا را کہ در دست گمے کنیم مالہ ز شوق رخت مریخ جامی بجان رسید ز بس کہ یہ ہا تلخ</p>

شد خراب از گریه بسیار خستم من بے	خانه را آفت زده چون پر شو و بار شد
جامی از دور فراق تنم بجان مرده بود	باز دیگر نکست وصل تو و ادش زندگی
آسوده دلا حال نازیده دانه هرگز نخیله بکفت پا تو خار شب تاب سوخته نخلونکه تاد ای فاخته پرواز کمان بر سر	نخوتو ارمی عشاق کار خواریده آزردگی سینه افکار چه دانه بنیوانی این دیده بیار چه دانه در ددل مرغان گرفتار چه دانه
جامی تو و بهوشی و جامی دستی	راه و روش مردم هشیار چه دانه
کاش من بید از سگان تو بودی آن همه دشنام آرد از قسیم زاده اگر قبله جمال تو دید نخچه اقبال ما کجا بشکفت	ماز قیمان آستان تو بود آه چه بود که از زبان تو بود ورد زبانش دعا جان تو بود گر نه نیمه ز گلستان تو بود
جامی اگر یاقتی قبول غلامیت	غاشیده بروش و عثمان تو بود
من آواره را گردل بجا خوشی تو بود	کجا زیگونی رسوا گشته پیران تو بود مرا چون دیگران هم ذوق گشت چمن تو بود

از مهر و ماه باز چسبیم که بنیت هر جا سواره آیم بے مهر بگذری گر بے نقاب رخ نمایم چو ماه و مهر رویت درواج حسن نه مهر دیگرست از مهر و ماه رو که تو بس آه می کشیم	هم ماه مهر عارض و هم مهر ماه رو مالنده ما و مهر به آن خاک راه رو کردن ماه و مهر ز نخلت سیاه رو خواهی بنام مهر و مهرش خوان خواه رو شد ماه و مهر را سیاه زد و د آه رو
جامی که شد ز مهر تو چون ماه نو متاب اے ماه مهر طلعت از و بیگناه رو	
ایکه از شاح گل لطیف ترے خاک پایت شدن چه سود کند گر ز اغیار پوشمت چه عجب یار با ما و ما بگرد جان دره بکوی و مهال آسان شیر گردون نشایم سنگ گوی	روی خود بین گل چه نگری چون تو از سر گشتی نمیکذری که مرا چشم روشن در گری آه ازین غافل و بنجیرے گر کند نور عشق را بهرے گر مرا از سگان خود دشمنی
جامی از بندگان خاصه تست نیت زین عاشقان در بدرے	
در لباس نیلگون چون ملوک دیاری بالباس آسانے هر که دید که تیرا	مه در گنمه درخ زین پرده نیل و قری شد برون چون روز روشن کانی و بگری

<p>که بخون خورشید نش بود بی که عاجز شد ز دران هر طبع نیام چون تو در عالم هیچ یکت تیغ جنا هر سور قبی</p>	<p>بشر نیکوان مسکین غریب عجب یاری دادم ز عشقت چو من عاشق بے یابی وین ز کویت رخ تمام گزینم</p>
	<p>نیفتد نو بار خوبیت را خوش الحان تر ز حاشی غزل</p>
<p>بکوی دوست گذشک نیر و غالیه بس از اجازت زبان یقین بود بعرض حال من نیران زبان بکش آنان میا که چون موبوی باد القصع تیغ زردم خجاک آن کف پا چو مطربان خوش الحان زند نغمه سرا نوشته نامه از آب چشم خون پاک درون نامه میان حروف و اما</p>	<p>نسیم صبرم آرد بخش روح افزایی ز گردره چو بران خاک و زلف بنبد دست بخدمت و گر مجال نشود نمودمت تن چون مگویش ضعف چو در خرام بند پا بر زمین برسان ز ناله کشا منش یا دوه نیرم طرب ز حال جامی اگر پرست بگو نیک ز بسکه کاست از خالیش تو اندست</p>
	<p>پے دعا تو هر دم کشد برشته نظم جواهر سخن از کبر طبع گوهر ز ا</p>
<p>بنامه که مهر جوهر گاه گاه رو</p>	<p>از مهر آفتاب رخ ای ترک ناهر</p>

<p>بہشت میکدہ اہل بہشت کو ترے کہ نیت رنج ترا شربتے برابرے خدا روح کن از جام روح پرورے</p>	<p>غرض طاعت رف بہشت کو نشیت اگر درد سر خوش رنجے نوش گزار پرورش تن تن پرست ایل</p>
<p>بر کج نے کدہ سازید جای جامی را کہ زفت خانہ او چون جام در مرے</p>	
<p>دل کیے تاراج گردو دین کیے آن کیے بر بود از من این کیے مردم از عم جانب من بن کیے عاشق و معشوق را بالین کیے کن جوالہ بر لب شیرین کیے کر کشاید زلف از صد چین کیے</p>	<p>ای دو چہشت در ستیز دین کیے خال زلفت را نمودہ جان دل سوی ہر غمخوارہ دارے صد نظر خواب خوش باشد شب وصل ایو زان ہمہ بوسہ کہ دادی عذام ما فہ گرد خوش چین خر منت</p>
<p>عاشق مسکین داری و نیت ہمجو جامی زان ہمہ مسکین کیے</p>	
<p>چشم پرور رو تو کہ بس زیبا بامدادان لہ لہ جلاوہ بردن می آئی ہیچکے بر من درویش ہی بخشائے کہ چو من سوختہ باشی بغم تنہائے</p>	<p>ای ز خاک ندمت چشم مرا بنیائی اے خوش آن دیدہ کہ اول بہشت افتد لطف و انعام تو عامت نہ انم کہ چرا روز من رو سنت آگاہ شود انشیچ گل</p>

سرو آزاوی که داروخ ز گلبرگ هر عکس این کرد آن تن نازک ز صنف گری ای گل خندان تو بسیاری از زبان زکری اگر بچشم رحمت سو خریان بنگری	شلیخ تمش دی که چید پست نیلو فریدان بیم دور است نیلو ز بریر آب لبیک برگ چون غنچه نازک باشد اما در قبا چند آشفنا چکه زرد ز جاہ و شمت
---	---

مدر حنت جامی صاحب نظر دانست پس

قیمت گوهر کسے نشناسد الا جوهرے

اے بیلا همان که میدانی گر ز در چین ز رشک قدرت آهوس دامن حبس و ترا گل سوز کنایت از رخ قوت سز زلفت شب سایه نیست بر تو سیم ناب اندر سیم	تو گلے ما همان که میدانی رو دانه جا همان که میدانی زلفت در پا جان که میدانی شک سارا همان که میدانی زخ زیا همان که میدانی سنگ حار همان که میدانی
---	--

باتو جامی تنیت زنده بجان

وز تو تنها جان که میدانی

قسم بصفت جام و صفای جوهرے بیک رنگ و تری طیفیل هستی ما پهین بلند بی بخت و سعادت طالع	که نیست در سر ما جز هوای ساغری در آب خشک قبح ریز آتش ریز که کرد از افق خم طلوع اختر می
---	--

از تو دارم فغانا کہ چہ را آیت رحمتی اے ماہ دولے جان و سرور قدمت خواہم پا گر تو این سرکشے از سر نہی	نہ کنے گوشن با فغان کنے کے فرو د آئی در شان کنے اے ز سر تا بقدم جان کنے جان کنشم پیش تو جانان کنے
جامی احسنت کہ این طرز غنفل نموان یافت بدیوان کے	
نہ غزا اے کہ سلام بخیا لش غزلے نہ کر بیے کہ گنم فکر مدحیش چوندہ نہ نصیح کہ بہر بان سخنمای لطیف طے شد اسباب سخن ساقی گلچہر کیست مے حور و روضہ نکوبین کہ ملائکت کنند جیب خاص کہ کینج گہر اعلیٰ است	یا زخم از رخ خورشید شانش تیلے زافت و ہر درار کان معیشت غافلے باشدش قوت بخشی و مجال جدے کہ مے لعل بود آنچه ندارد بدے ثبت درد فتر اعمال تو بہ زین علی نیت این دو تین در بغل ہر دغلے
جامی از عشق مگو نکتہ تراہد کہ بود ہر محفل را سخن ہر سخن را محفلے	
بروی من از لطف بکشاوری سرم را مکن زاتانت جدا ز سکنیم نیت جا پیش تو	مران زین درم بہ درد یگری کہ با آستان تو دارم سر ز من بیج جانیت میکشے

<p>گر نیزم بجوایے چو سلامت گویم چند سودا بجان دای ازین خون عقل گفتا ز رسد وصل سلاطین گدا عشق فریاد برآورد که اسے عقل چو</p>	<p>چشم دارم کہ بہشتام زبان بگفتا ما بکے طعن کشان آہ ازین رسوا پیش ازین در طلبش عمر چہ میفرسائی بس بود لذت درد طلب و جویائی</p>
	<p>جامی از خیل سگان باز غلامان باشد بندہ حلقہ بگوش ست چہ سے فرمائے</p>
<p>باہمہ سنگدلان ساغر گلزنگ زنی ماہمہ سیر صلیح سبب چیت کہ تو نخ نمائی شکستی قدر ہمہ شک خطان گر نوا ساز و غزلخوان کنی آہنگ ساء دل چو شانه شود از رشک بصدخ چاک ز دیاد صبا حبیب سخن اسطرب</p>	<p>جرم ماہیت کہ بر ساغر مانگ برے سنگ بید او کیفت کردہ در جگہ شکر دم کشی بر سپہ زنگ زنی راہ بر نعمہ سیرایان خوش آہنگ برے شانه چون رشکین طره شیرنگ زنی وقت آنست کہ در اسن گل خجک برے</p>
	<p>فحمت قدس بود جہا افاست جامے تا بکے خمیہ درین مرقطہ تنگ زنی</p>
<p>اسے نعمت آرزو جان کے گر تو نیران نیری در مان چست وہ چہ شمعے تو کہ روشن نمکنی</p>	<p>درد تو تو مایہ در مان کے نشود نجات بہ فرمان کے ہیکہ کلید اخزان کے</p>

غم نامہ ہجران بہ پرو بال تو بستم من نیز چو تو سوخته داغ فرستم گر قصہ جامی ز تو پر سد جبرش د	ز نہار کہ آزا بشکانش بسیار خواہم کہ تو آنجا نرسد یاد من آرد کافا در بحر تو بصید محنت و حوار
دارد بر بہت دیدہ امید کہ روزے باز آئے و پروے نظر لطف گماری	
نہ خرد راست قصور و نہ دین کار و نہ علم و نہ سز آب ندمے شویم و عوی نقص حاجت بر ہر آن بود نقد عمر کہ نداری بدیش صریحین چہ نشان گویت ایار کہ آن درہ مکن طرز غزل جامی و بشیدار	گر دہم دل بہ غراے دلیرم غزل مرشد عشق نہ فرمود جب زائیم علی ہر گز ہم نیست درین مسئلہ باکین خبر بود آنکارے کہ ہزار دہے توان گفت شاہ نتوان زد شے کہ زندہ طعنے و غائے و کند رود غلے
چشم شاہ نتوان بستن و موبستن کہ ازان رشک در کوی زین غصہ گلے	
ز رشک تر خطے دآر و خاے برخت خورشید از ہر جانب خط خیال آن میان می بندم آرد اذان گل ز نقاب غچہ ماند	ندیدم از تو مشکین شین غزل کشیدہ از سواد شب بکلا بود با خویش ہر کس را بیجا کہ از روی تو دار و اللقا

شد افزون افسوس سوز دل	دسیدی دمی شعلہ زو افکار
نذار دفسوس زخمت آفتاب	چون نیست تابنده ہر اختر
بریک بان غمرہ پیوند وصل	ز دی برگ جان من ز شہ

زمیگون لبت دور جائے مدام
ز خون جگرے کشد ساغرے

گما ہے ز ہر چشم مرا خون نشان کنی	گما ہے ہر وصل خاطر من شادمان کنی
چون نیست شو تو کہ رو بر مراد کس	راضی شدم کہ ہر چہ دلت خواہد آن کنی
گفتی کہ خاک پایے خودت میدہم بہا	جانان و دین موالمہ ترسم زبان کنی
باشد بے حساب کہ مہا تو خطے	ہر رخنہ ام ز تیغ کہ در استخوان کنی
جان زو شمت کہ دہی و عہد بوسہ	لیکن بشرط آنکہ لبت را صفا کنی
لطف لبت مرہم ریش دلم شود	کز ہر دوش نہ تازہ ز زخم زبان کنی

جائے سگیت بردت ارگشتش چہ سُو
جز آنکہ تیغ خویش بردا امتحان کنی

ای مرغ سحر جہد کنے نالہ دزاری	از درد کہ نے نالی و اندوہ کردار
گر بہت ترا شوق گلے خیز چو بلبل	بگذرتما شا کہ گلمائے بہار
چون فاختہ گر خفتہ سر در دانی	اینجا چہ کنی طرغ چہ چہ گزاری
نے نے غلط بہت ترا ہم غم و دور	زان مہ کہ جو گل بہر سفر بہت سمار

نرسد و نخس چه پرسی حکیم را چون تو	تو رخ کو کب اقبال در جبین دار
بخش من نفلس که ازد و ساعد بخش	دو گنج سیم نهان آند آستین دار
بآسمان که برو طاعت ترا جامے	چنین که پیش تبار رو بر زمین دار
هر دم بدیده دگری خانه میکنی دل را نشان نراویه بچو بید دستم گرفته عوطه دبی زخم آید ایش بزم حسن تر اگر میکند می پر در زگریه ملامت خال او بکشاگره زطره میکنش الصبا	همچنانگی ب مردم بیگانه می کنی دیوانه را مقام بویارانه میکنی چون خان قابلم گل چایه میکنی دستور که بر سر پروانه میکنی از فیض بر تربیت دانه می کنی تا چند جعد نبیل تر شانه میکنی
جامی دگریه در سر رفتن طریق نیست وقت است اگر غرمت می جانہ می کنی	
بر سر آن کو سرین خاک بود کاشک تا ما بروی بکوی او مگر در صبا چند بر خاک گریبان طعنه ناصح مرا حیف باشد ز ختن بان سمنده بر داغ وی سواره آمده صد صید بر فتر اک او	پایمال آن بت چلاک بود کاشک قالب خاکی خن و خاشاک بود کاشک سینه ام صد جا ز بخش چاک بود کاشک داغ او هم بر دل غمناک بود کاشک بنده جامی هم بران فتر اک بود کاشک

تراهر روز و گل را بعد ساق و لب تو نیم در پیچ حاک	بود شوق تو افزون چه نیم شود عالم در گون هر از تو
	بکوی عشق جامی لب فرد بند که باشد هر مقامی را مقامی
راست شد جا گرم نمای در ز آبر و خود مه نوی بنمای بیرم در رهت پر آبله پای تغ بردار و این گره بکش میرد هوش که مانده هم پر پای زنگ آزا قبل من بردار ریش قاضی کنیدی پای	ساختم چشم را بر تو جای کنه شد دور ماه نوبت است کرده ام از دودیده پاکد اشک گریه ام در گلو گره شده است زق من تا قدم ربه دست میفت از خون هر که گیرد زنگ محتسب نما ندسم بر دست
	راه تقوی چسان رود جامی ماند از جام و در در گل پای
ز ناوک خرمه سپید نشد کین دار لطافتی که تو در بغل آتشین دار اودان بقیه که بطرف یاسمین دار که زیر شکن مو نهرا چین دار	اگر چه در لب جان بخش انگین دار نجاک پات که نموان در آتشین دار بشت گلشن جنت بندهم یک شاخ پایزدان شگلین چین خدایا ازین دار

چون جلوہ کنان سحر داریم ہو جاں نشانی	نواہم برہ تو خاک گردم گو تیغ کہ پیش رویت امروز
	جامی ز غم تو بس خراب است گفتیم ترا اگر تو دانی
چون وقت ما رسد ہمہ خون جگر دی بوے ز پیرین بنسیم سحر دی از من ہزار بوسہ بران خاک در دی از حال خستگان فراقش خبر دی خیزاے طبیب چند مراد در دسر دی گرد و فراش از دوسہ جام دگر دی	اغیار را دامے از جام زردی جام ز شوق سوخت چاشند اگر گئی اسے ادا اگر کنی سو ہی آن آستان گئی دور در حسیم حرمت او یار باشد بیار بے مرانتواند کسے علاج ساقی شتاب کن کہ بود محنت فرا
	جامی بجان رسید ز غم کاشاے اجل از جام مرگ شربت اور و تر دی
چشم بد از تو دور کہ محبوب عالمی کاین لطف نماز کے بنود حدادی شاید جرات دل ما باہر مری عشوہ چہ می نمائی و افسون صمدی ہرگز سہا و جور و چفاسے ترا کے	او باغ حسن را ز جمال تو خرمی خورے بگوئی بہر خدا یا فرشتہ ز قہم ترا چہ حاجت مرہم بود کن دل آن نست و سبدم از بہر بر نش گر چہ رخ را نمازد و فائے چہ پاک آن

مرا بر دل است از تو چون کوه بار	وزان کوه چشم بود چشمه سار
وزان چشمه سارست هر دم مید	ز خون جگر گرد من لاله زار
چه باشد که رود کوه غم تماشا	نشد سوی این لاله زار که گذار
بر و بزم رهت را میزگان که ترسم	نشیند بد امان پاکت عمار
خوشا آنکه تو جان بزمی خواهی	آو نه گوئیم در جواب من آرا
ز راه کرم پاس بزدیده ام	که دارم بزه دیدۀ اشکبار
<p>بهر هم بد او مکن زخم جامی که باشد ز تیغ تو دشمن یاد گاری</p>	
خیل تیان بر دن شمارست شمشیر	آر و بود ستاره هزاران شمشیر
کردند عرض حسن سپاه تیان	پون شمشیر من بود زان سپهر
از ما چه اعتبار که صد تیغ خسرو	باشد بر آستان تو با حال رسو
خوش است ای تو که من با فرائع دل	بویسم که آن دو لعل می آلوده گری
عشق گرفته کشور دل عقل کو بر	کان ملک بایسته بود و بادشاهی
<p>جامی مرور مسکیده با خانقہ که هست در کوی عشق می کده و خانقہ کیست</p>	
هر خیزد ز چشم ما نمائے	نغم نیست چو در میان جانے
سب روی تو دلیستن نخواهم	کان مرگ بود نه رند گانے

تا چند گرد گرد تو گردم گئے پرس	کایجا چه می کنی و طلبگار کیست
	جاسے نداجشم خلاصے ز قید عشق اندیشه کن مبین کہ گرفتار کیستے
<p>جانا کہ شد کہ پریشان باران نیکنی داسن ز قطره ہا سر شکم نے کشی برسن ہزار تیغ جفا اندے و دشمن شیران ہر شکار غزالان شوق تو اے گل بخت جرم و خوش گر چہ رحتی جام میت لعل تو لیکن بجز عہد</p>	<p>درمان در دسینہ نگاران نیکنی ہمچون گل اختر از زرباران نیکنی کین بایکے دگر ز ہزاران نیکنی جز قصد صید شیر شکاران نیکنی برگریہ ہا ابر بہاران نے کنی زان جام باد بادہ گاران نیکنی</p>
	جامی ہرے لالہ صفت خوش بدائع دل چون ترک عشق لالہ عذاران نمی کنی
<p>مازینا ز نیاز شیم آگاہ تو نے ماہ را اینہ آئین شبافروز نیست بود و نخواہ مصور کہ کشد نقش ملک بزشکن انجمن مرد سہ را کا مرد یا تو در ملک ملاحظت سہر شاہ دگر اورہ عشق تو ز محنت و غم نیست</p>	<p>واقف آہ و دم سر دہ گاہ توئی گر نہ نبودہ رخ از آئینہ ماہ توئی نقشے ایگنہ بر موجب دلخواہ توئی آفتاب فلک منزلت جاہ توئی خوش بآن خوش کہ ہر گز سہ شاہ توئی چہ غم از محنت راہ است چو ہر اہ توئی</p>

مشکل بریم رہ بسر کوی بیتی	گم گشتگان بادیه محنت و غم
جہاں سے سگ ترا بہ غلامی نسی سند	ادرا چہ حد آنکہ کس باتو ہم دے
<p>زین کمرے کچلے تنگ تپائے در سر کنے و ناز چہ شوخی چہ بلائے روئے کہ شوم خاک ہو ہم کف پاک جز شب تیر گشت نبود هیچ دورائے یا بند بہر ذرہ من بوی و فائے با حکم تو کس را نرسد چون دہجائے اگر از سر خاکم بد بد برگ گيائے من گریہ کنان می کنم از دور دعائے</p>	<p>دل بر ذر من فتنہ گرے عشوہ نما در حسن و ملاحت چہ پری چہ نگار من کے بوصا لش رسم این بسکہ برآش سنو کہ مرا بر جگر از آتش عشقت روئے کہ شوم خاک دبر و باد مہر سو داری سرخو نیز من اینک کفن و تیغ باشد غم بجز تو بخونابہ بران نفس تو خند زنان می گذری بخیر از من</p>
یار ب بچہ خرسند شود جامی بیدل	روزے کہ باشد ز تو شریف بلائے
<p>من عاشق تو ام تو یگو یار کہتے جام خمدات در بے آزار کہنے تا خود تو مر ہم دل افکار کہتے تو با کہ و سونس و غمخوار کہتے</p>	<p>گفتے بہ کوی عاشق و یار کہتے بے بیان بگینہ کشید و زغرہ تیغ دارم دے ز ہجو تو ہر دم فکار تر ہر شب من خیال تو دیکھ جھنتے</p>

<p>خانہ دل راز مهر و گمان پر دافنی سید اتم تاجہ کروی بامرا نشانی شک و ہنگامہ سمین بیان اندر ہر گرم رنگ پر نگرے و تواسنت داو اماں دچرا چون زلف خود کج گر نہ زان لبہا نخل گشتی چرا بگدخت</p>	<p>ہمچو طالع شدی در دیدنزل سنا برگزشتی فاع از سنی سلام و بی علیک در برہین دے چن سنگ پیرون عمر باد و رابر تو بے نوا بودم چو یک راستبازی دبا آن قدر ہمیشہ پیشہ چون رسید از دہان گلش آتش کج کام</p>
	<p>جامی از دل شعلہ آہن بگردون کشید بر سر بازار رسواے علم انداختے</p>
<p>در گردن جان ہر خم زلف تو لٹکا ای کاش بیکریخ خویش لٹکا بیود گاہ و ز طرے دوست ہٹکا تا بہت درین شہر نفیس دم آہے کم زانکہ نگاہی بکینی بہر ثوابے بے حاشیہ شوق تو بنگداشت کتابے</p>	<p>ای برہن از سنبل برستہ نقابے تو تاب نظر ناری و سن طاقت دیدے ذو تے نہد عشق اگر از جانب عاشق خواہم بسر کو تو نابقرہ خون خور گیرم نکشائے نظر مہر بر ویم جامی کہ تبصیل فنون عمر دہند</p>
	<p>اے از پس عمرے سو ما آمدہ تاکے خاموش نشینی نہ سوا لے نہ جوابے</p>
<p>ز تیغ غمزہ ات تو دمیدم آئین خوری</p>	<p>ز ہر از خط نہرت تازہ رسم فتنہ انگیز</p>

	حاجت قبلہ صورت نبود جامی را قبلہ حاجتش المنة لند تو نے	
✓	زہر عقدہ عقل را مشک چراغ رخت شمع ہر محفلے قبول تو اقبال ہر مقبلے کہ باشد حرم در زینش سنبلے روان کردہ ہر گوشہ سایلے کہ دارد ز بوجہ غمت ساحلے	✓ زہر درد زلفت ہر چہ حدیث لبث نقل ہر محلے وصال تو مطلوب ہر طالبی ہیم درت دارد آن نمرت بدرد رلہ وصل چشم ز اشک از ان خشک نبردست زانچہ
	اجلم نظر کوش جامی کہ نیت ز تحصیل عمل دگر حاصلے	
	دگر قصہ رہ مقصد رہ توئی مرا دلم قصہ کوتہ توئی بان رخ دلیل مریہ توئی کہ بالنتہ توئی ثم بالنتہ توئی کہ گاہے منم رنگ آن کہ توئی کہ ہم بیدق آنجا و ہم شہ توئی کہ ان سر سربستہ آگہ توئی	اگر وصف مہ می کنم سہ توئی دگر قصہ سر و گویم بلند مرا مدعی عشق تست بدن لگو غیر من گیت مقصود تو نمیخواہم این کار گاہ و وزنگ بیک لعب زخم بدن عرصہ کش حدیث دہانت ز جامی پیر

<p>چون در آمد ز درد زبانگ در می برد دیده رشک از کف پا خانه من ز چشم خون بالا لب شیرین بجنده بکشا</p>	<p>جان در آمد و محل تو روان تا بد پایم خلید خار رست شد بر از خون دل چون خانه ختم جانم از گریه های تلخ خست</p>
<p>جای جامی حیم کوے وفاست بجای تو کے رود از جای</p>	
<p>که میر سید بگوش دلم ز عشق جد نزار جان گرامی فداش بادند بر اهل ذوق کند داستان عشق بی صد آ آن ز غریا گرفت تا بفر پلاس سکید با ساخت لیلان روی کے کہ آئینہ خویش را مذا دے</p>	<p>نشان نبود ز عداست قول بی از ان نداست که جانم نداد در ره از ان نداست که از شاخ سر مرغ چین از ان نداست که یک نغمه چون دل فدا صفای ز رکشان یافت بر دل صوفی ز عکس جلوه معشوق بهره مند شد</p>
<p>رموز عشق تو ان گفت لیک با محرم پڑاست خاطر جانی از ان رموز</p>	
<p>عشق میگویم و جان میدهم از لذت کرده ام عهد که دیگر نه کنم تو بهر جز بان بدرقه مشکل شود این حلقه</p>	<p>انذ عشق زور زنت مراد رنگ ذکر تو به بکن ای شیخ که بیا ده فروش همت پیر یغان خواه که از خود بپرس</p>

وزیر از کو توباک و شام جان موطن شد	ز زلفت نشانی گرد یا خوشن بختی
بود پیوند جان آینه یاران تو این نکته	چرا هرگز نیاموزد بایاران نیامیز
شکار مرغی دارم بکش پیش سگان فکن	نه بیم قدر آن خو دراکه از فتر اک آویز
بوجوه فترت نه شکل قد و لجویت	هزاران فتنه بر خیزد چو تو آوار جا بر خیز
گر نیام ز سر نزدیک دور ای جان بر آن تو	چه حالت آنکه چون بینی طراز و بگرانی

زج بر گشته جامی در خراسان داشت رود آما
ریش ز دور سیاه عشوه خوبان تبریز

بکشاے ساقیا بسر طلب سبکو	در خاطر کم کورت بعد ایدان سو
مهرم بلب از قبح نے که بچکیس	ز انبای این دیار نیز در گفت و گو می
از ناکسان وفا و مروت طبع مدار	از طبع دیو خاصیت آدمی مجوی
در راه عشق زهد و سلامت نمی خیزد	خوش آنکه با جفا و ملامت گرفت خو
اشق که لقب ز دهنای نجانه وصال	دارد فراغت ز نفیر سگان کوی
بے رنگیت و صفتی صفت عاشقان	این شیوه کم طلب را سیرن نکو

جامی مقام راست روان نیست این زمین
بر خیز تا نهیسم نجاک حجاز روے

اے من دامن ز عشق تو دامن	من جوے المحب من یمن سوا
ر شب تار روز منتظران	همچو مه یک شب بیام بر آے

<p>تا باین چشم جهان را نظر فرما حاصل گنج و تنها بسپرد نقاشی رشته صد توست و سبب صفت یکتا تا هر آینه باین دگر آراست چون رخ خویش در آینه مایهائی</p>	<p>از کرم ساخته چشم جان من مارا گر نگهبان نشو گنج جهان این چشم شخص تو سایه تو چشم بوبیائی تو بمهر عیان جهان رکز آینه است نه نایم ترا هم به افسه و ن زبهر</p>
	<p>دل شد از عشق تو جامی که جایش خلک است باد به بر جامی ازین جام سبب پیوست</p>
<p>خطاب آمد که از پیر سخنان چه میخوانی اگر دولت کند و مساز می تو فقیه بهر که دامن بر قد قدش کند اینجامه کوتاهی امن و جام صبوحه زاهد و در و سر گاهی چو توانی که یک از وجود خویش تن گاهی فروغ آفتاب حشمت و جلاله شهاب</p>	<p>به نیکوئی تو خاتم کرم و حدت یا بزم آگاهی کشم خست از دیارت بر و پیر معارف و بگیم باطل و همیش زمین اطلال و الا شمار دیوان قیمت هر کسی نامزد چرخ به سود و شیخ هر ساعت نزدن طاعت برقص آفره سان جفا چو آمد شاه طاعت</p>
	<p>باقبال قبول طبع شاه آواز نه نطق چو صیبت عدل او خواهد گرفت از ماه ناما</p>
<p>ولیس کل کلامی بفرمایند بعضی عمر هنوز نامه شوقش بفرستد بهرامی</p>	<p>ارید بطغرامی الیک بعد سلاطین بشرح شوق تو طرح شد تمام نامه عمر</p>

<p>بار ورجان و دلم و دلش سہ گردان شعلہ زد آتش ما از دم نے اسی مطر نکئی رقص کہ من کوہ قارم ام شیخ</p>	<p>سیر مجنون کو سیر داد و لیلع و کسے انچہ دم بود کہ امرور دیکہ در نے پیش رندان سبک روح گرانی ہا</p>
<p>جامی اوصاف سے صاف تیار و گفتن گرتہ فیض اش رسد از باطن خم پے در پے</p>	
<p>ایکہ جز قتل مجان پیرے نشاے بسکہ باوشت عشق تو دلم خوی گرفت قصہ حلقہ زلفت کہ غیر افشاقت لاں جمعیت دل میرے اینچ وے چند دعوی کہ چو خاصان شہ ام شہ شہ ایسہ باو کہ از عجب ترا در رگ وے جمع کردے بخشے چند بجا و بہا و بیہ مازہ شہر شہ عرفان مخورے آب حیات</p>	<p>قم سہ لیا و خدا لیلیف و ہزارا کلمہ وحشتی راویہ استیناسی فدقت بہا قدر طرات الفاس پاسے تا فرق بہ تفرقہ و دسواکے شہر شہر شہر عام الناسی میرد و در عجم گرچہ نے آما سے بجدا بہتر ازین نار بود کتا سے مردہ گر بہ مثل خضرے و گر آیکے</p>
<p>محب رو بہ زلفت گرا ز حیلہ و مکر حملہ شیر کند جاسے از و نہرا سے</p>	
<p>ایکہ در پردہ بازار جہان می آئی سایہ تست جہان بر عدم افتادہ</p>	<p>ما تو بودیم ادین پیش تو اکون ما چشم آن سایہ و در چشم توئی بیتا</p>

فی المربع

الای ماه ارج دلربائے
 مکن تماہتہو اسنے بیوفائی
 تہی درد دلربائی شمع و جالاک
 براہ کو سنت غلطی شود خاک
 شبہ خواہم نہان از یاسانت
 نگویم ہم از خیل سگانت
 مکن غم جیل ترک مست
 مرا چون رشتہ جان یا کو پیوست
 چو گل کور لرو باد بہارے

کہ خیل نیکو اثر ابا باد شائی
 کہ درست از طریق آشنائی
 ہزاران جان پاکتہ فتراک
 سوارہ ہر کہ از راہی برائی
 بام رخ بنجا کہ مستانت
 کہ چندین خوشن باشد خوشانت
 کہ خواہ شد عثمان عظم از دست
 نباشد طاقت روز جدانت
 بعد تعمیل سیرا عمارے

من از دیارت قدما فی لفرق سے	انت صحیفہ شوقی لقوم فیه مقامی
بروز وصل نا تم چه تحفہ پیش تو آرم	کہ صرحت شد یہ فراق کو نقد عمر گرامی
مزدوم فروش جفونی اذواق دست نما	و کیفیت افرشہا وہی بالدموع دوا
یہ جا چو تو لطیف ست تنگنای دل من	چو خوش بود کہ یہ نعت سرادیرہ ترا

ز جامی این نہ جواب ست نامہ کرم ترا	
بقاصدان درت میدہد سبیل غلا سے	

تمت الغریات	
-------------	--

برده از پیش چہرہ یکسو نہ	تا شود پیش چمنان روشن
کرد و عالم ہمین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس	
تازہ شد و در عشق و دلغ و راز نیست چون وقت تو بلخ مذاق حل عینی و دمی المہراق کترین بندہ بجان مشتاق ایس تلک لرموزنی الاورق اسی بخوبی میان خوبان طاق سوز واقفان بر آید از عشاق	لاح برق پیسج الاشوق شربت مرگ اگر چہ جانسوز مشک و خندہ نشاط اے صبح تو بلب جان نازنینی و من سر عشق از کتاب نتوان یافت چو شمع دو کون عرضہ دہند گر تو باین جمال جسلوہ کنی
کرد و عالم ہمین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس	
می کند ز گس تو غارت وین چن دبا شے چو غنچہ پردہ نشین لاله خون چکان دمد ز زمین چون قسم سحر دشنے ز کین خاک کوے تو بودیم بالین	میکشد غمزہ تو خنجر کین روے نجا چو گل ز حبلہ ناز بے تو ہر جا شکر شک می ریزم نتوان غرہ شد بدلت وصل برد خواب عدم مرا ای کاش

<p>بودر حمت کئے لطفے نمائے نغم سحران عجیب کایست شکل هنوز اندر میان جاہے مائے سز و گریه دم پر و اسی عالم تو یا صد عشرت اکنون کجا سکینه اندر سیرل خون نشاءم ز حال من چنین غافل چرا مکن چون عبود سر دم گریه افغان ز دور و غمسم کجا یا بدرهائے</p>	<p>من اپنی چون چرسانان بزار بجان آمد ز دور و دوریت دل بصورت گرچه رفتی از مقابل نه در دم را و او پیدانه مرهم من کج فراق و گوشت و عظم که از دل ناله برگردون ساکنم بودی آشکارا خون نمائیم برو حیاتی بسوز دور و دوریت کسے کو ماند از دلدار خود باز</p>
--	--

فی الاستیعاب

<p>وز فزون رخسار جان روشن تا بد از اوج آسمان روشن همچو شمع شود زبان روشن جز بران خاک آستان روشن بر تو این آتش تہان روشن خانه جان و دل از ان روشن</p>	<p>ای بروی تو چشم جان روشن رخ براہ تو بسودہ سکہ چنین ہر شب از شعلہ آتش دل دیدہ بخت مقبلان نشود سخت جان از غم و ہنوشد ز غم تیر تو روز نیست کہ مہت</p>
---	---

وردندان عشق با المت زادان با خیال جور و قصو با چنین رخ گذر بصدو کن	خارج از حجاب و رجا از وصال تو دوری می مانند باشد آن بیدار تان دانند
کز دو عالم همین وصال نه کیس بلکه یک پر تو از جهان تو کیس	
مال نه رسوده خند برادر تو خاک تو ای دوست خبر برشته دل بر نزارم ز خاک پای تو سر	دین القلب بایز دل هوا جگر کز فراق گرد و خاک گرچه آید هزار تیغ هلاک تو و پروا چون منی خاشاک و جهان گرد و ز دست یا هم تو خود دانی ای بر جهانک
کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جهان تو بس	
صید آن طرأ و لا و نرم چشم تو سیف و شمشیر لعل تو خلق ریزند اشک خون هر جا من غلام تو ام دلی نچنان	مست آن چشم نقشه انگیزم خود بگو چو لاله یا و پر نیرم کز خفت نقشه تو و زیرم که به بیدار و دگر بگریم

منکہ و آئینہ و خلد برین	منکہ و حبت و جو عیش جان
زانکہ من دیدہ ام بخشیم یقین	از من این شیوہا نمی آید
<p>کرد و عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تواز جمال تو بس</p>	
نہا آن رخ جان آراے	طال شو ایک یا مولاے
سخت جاعم بداع ہجران در	رفت غم بدرد و حرمان آہ
یسنے ربیعہ انخلوص سواے	لاٹ عشقت بسو زندگے
روی اخلاص او آن گفت پایے	دست امید او آن سبز لطف
گو مراد ولت زمانہ میاے	گو مراد عمر جاودانہ میاے
تو ہمین کن کہ رو خود نہاے	جملہ انیہا طفیل تست ایدوے
<p>کرد و عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تواز جمال تو بس</p>	
روے نہا کہ جان برفشاے	عاشقان کے تو صبر تو انہاے
کہ درو کائنات حیران نہاے	انچہ حسن است و انچہ زیبائے
پیش تو یکد درو زمینانہاے	جان و دل رو و عدم دایم
کز بے خون صلیمانہاے	چشم جون گویم آن و خونخواہاے

	جز خیال تو هیچ نقش نیست رفت و بیا و لربا و اگر پیوست منکه دانست ام ز عهد است		هست دل لوح ساده که برد چند گونی بسز ز نش که فلان سز ز عهد تو چون تو انعم یافت	
	کز دو د عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس			
	آفت عقل بود و غارت تو پیرم شد مرید و بلده فروش دل پر از گفت گوئی عاشر رخ نمودی بخوانی نوشین دوش در نشان آن وصل که هر کوش خیز جامی بفکر دیگر گوش که برآمد ز من فغان خردش		هر قبح کز می تو کردم نوش شد بر در لب آلودت با خیال تو روز شب دارم و چه چاقبال بود آنکه مرا مشک ریزان روزلف عینش گفت از وصل من چه برخیزد بر زبان بود این حدیث بنو	
	کز دو د عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس			
	فی السراج			
	چون ماه ز پرده رو بخت	ای که تو ماه عالم آرا		

نخو رم بے گوشه برت ایچے	کہ بخون جگر نیا میزرم
گر پس از مرگ بر سرم گذری	ست و نیچو دوز خاک بر خیزم
آستین ہر دو عالم افشام کر	دست درد اسن تو آونیزم
<p>کر دو عالم ہمین وصال تو بس</p> <p>بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
چشم گریان حدیث شوق تو گفت	راستی در چکانہ و گوہر سفت
بانغ حسن جمال را ہرگز	از رخت ماہ تر گلے نہ شکفت
بخت بیدار پاسبان این لب	کہ شبی سر بر آستان تو جفت
دور از ان طاق و ابروان ارم	دلے از صبر طاق و نام جفت
جسلوہ حسن تست در نظم	ہر کجا بیم اشکار و نہفت
پیش زین گر نہفتہ می گفتم	بعد ازین آشکارا نہ گفتم
<p>کر دو عالم ہمین وصال تو بس</p> <p>بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
ای ز قد تو قدر طوبی است	رو نق ماہ مازن گشت
گر صد بار دامن افشانی	کے گداری کم دامن تو زوشت
رفت عقل از حریم خلوت دل	خشقت آید بجای آن نہشت
من تنہا سیر زلفت تو ام	کیست کامر دزد کند نور

<p> ہجر تو بہین چہ کرد با من جا کرده درون جان تیرا من بوسے نشیندہ از صبا من ہیبت کجا تو و کجا من جان دادہ بر آں بلا من درئے کشت لبہ زخا من نشان بزلال وصل تیرا من </p>	<p> ای مانہ ز وصل تو خدا من رائدہ ز برون در مرا تو خلق چو صبا بودی تو خوش من ذرہ تو آفتاب جان بالا خوش بلا جانماست گفتی بنشین و با غم ساز بنشین نفسی و آتش را </p>	
	<p> بنشینم و با غم تو سازم پیمان ز تو با تو عشق بازم </p>	
<p> بجان اکثر چہ نارفتنی کو بر فلک و تو بر نہ بینی سر سبز شود و نجو شد چینی لایم اللہ اگر آہمیر سنی پودہ سبز نشستہ و رنگین و عشقہ زریب عقل و دینی با پیچ کسے چو من کشنی پیمان ز تو با تو عشق بازم </p>	<p> از تار کبوی مانہ بینی از مہ تا تو ہمین بود فرق خوش پیر ز سر و دل آیام بخور نہان کمر بست چرخہ در گمان ابرو بست از تکرہ بلا می صبر ہوئے چون نیت امید آنکہ گز بنشینم و با غم تو سازم </p>	

<p>بر حال شکستگان نیبای طوطی نبود چنین شکر خا بر لب خط عنبرین میفر شیرین لب خود بخند بکشا من می جویم ترا هر جا در دره تو در آیم از پا</p>	<p>چون طره تو شکسته حایم گفتی نخنی لب گزیدی خال تو بلای جان پند آ از گریه تلخ سوخت جانم تو جای درون جان گزفته تا پاک بود ره تو بودیم</p>
<p>بشینیم و با غم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	
<p>مردم رود چشم ناگزانت کای ز لب شکر نشانت یک ذره نیافتم نشان تنگ آمد ازین سخن دہانت سو گندرمی شورم بجا منت دورم ز جفای پاسبانت چون گرد آیم بر آنتانت</p>	<p>سوی شدم از غم میانت جانم بلب آمد و ندیرم گشتم ز تو بے نشان چو ز گفتم پیچن میا ز من تنگ و در آ تو ز زندگی بجانم از خاک در تو گرچه ام روز نزد آ که رود با تو سالم</p>
<p>بشینیم و با غم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	

<p>بهر صبح سرودم کنم سانه ما چند نفعت با شمع آسگ خوان پیش خورم درون پرده با آتش دل سراسری هست گفتمی که به گنج صبر یک چند بکشیای نقاب تا کنم من و آنگاه شب در روز با خیالات</p>	<p>با صبح سخن شوم همس آواز چون غنچه درون پرده ناز یار پرده ز رخ خود بر انداز چون شمع را بسوز بگرداز بنشین حیا می و با غم سانه دیده به انتظار رخت باز در خلوت انس و پرده راز</p>
--	---

<p>بنشینم و با غم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>
--

<p>مجموع آخر</p>

<p>صبوحم باده شبانه زدیتم گرچه خم گشت قد ما چون کمان جانب ما شطرنج کج نگزیت کشتی و بهم و عقل شکستیم مست و بنمود ز کج کاشانه دزدیم شرابخانه و علم</p>	<p>ساغر عیش جاودانه زدیتم تیر اقبال بر تاشانه زدیتم خاک در دیده زمانه زدیتم غوطه در بحیره کزانه زدیتم نقب سکوشت را بنجانه زدیتم بر سر کوی آن یگانه زدیتم</p>
---	---

دل بستم از آن دو چشم جاوید	داوند نشان مرا با برد
ایرو سو حال کردا شارت	می گفت کدام دل کجا کو
یک هیچ نشان نبسته زانما	می گفت کدام دل کجا کو
گر حال تو نقد دل ز من بود	دزدی چه عجب بود و زبند
نخل خ خوب خیش ز حال	دل را بستان بود چه نیکو
زمینان کرده امید بست	بر من نعم عشق تو زهر سو
آن به که یکنه نا امید ی	یاد در دامن و سر برانو

نشینم و با نعم تو سازم
پنهان ز تو با تو عشق بازم

ای قد تو سر و دانه پرور	دل داد و قاشق هفتاد
گیرم که لب دره مرشد سر	با قد تو که شود پیرا پر
عمر به نعمت بسته بودم	با اشک چویم درد چون
سے بود لبیند را ز عشقت	از هر چه گان برم نشان تر
صبر دل من رسید آن آ	از پرده برون فدا کیسر
نگرفته بر نهال قدرت	از نخل امید چون خودم
گر صید ریده راهم گردد	دارم سر آنکه بار دیگر
نشینم و با نعم تو سازم	پنهان ز تو با تو عشق بازم

<p>رشته جنبش و سکون همه آن یکے در سکون جاویدان کنه ذاتش نه کنجه اندر عقل هر چه ما دو خستیم او بدرید غیر او هر چه در جهان بینی که بر دره درون پرده نشی پرده از رو کار او بردار دگرش از جام حسن و می عشق</p>	<p>در خم حلقه ارادات بست والن و گرد تخت پر پیوست تیر طمش نیاید اندر شست دایچه ما ساختیم او بشکست نیت آن گر چه نیکاید کز تماشای نقش پرده سرست پیش ازین نقش پرده سرست پیش رویش نبال عاشق و مست</p>
<p>کز به عشق را توئے ساقی کاستن شمشیر جیک الباقی</p>	
<p>شاه عشق از لشمین بود سر زده چشم خواناک کشید بریده از عقد زلف سلسله طهر را صید بیدلان آموخت هر که او هر چه بود در بایست ساخت از او پرستی خرسند ساقی بزم گشت دمی در دام</p>	<p>ز دسر پرده در دنیا و جود حلقه از جود تاب و ار کشود بر گل از خط سبز غایب سود نغمه را قتل عاشقان فرمود نه از دو کاست زده نه فرود کرد این را بوسه خشنود هوشم از سر بوی عطر بود</p>

بہر یک جہمی ز ساغر اد گرد غم بہانہ ز آتش شوق ساغر از دور عارضش کردیم	خضر بت بر آستانہ زدیم شعلہ در خرمن بہانہ زدیم نادرہ خوردیم و این ترانہ زدیم
کہ مے عشق را توئی سائے کاستا شمس و جبک الباقی	
ہمہ عالم خیال مے بہیم و فتر مجل و مفصل کو ن ہر کجا دانہ الیت یا دای عارفانرا ز لعل کو نیش شکران را ز حیدر سکینش توت جانم بہاد خرمی عشق می بقتوا شمع کشتہ حرام گرچہ پیش لب شکر بارشش سنخہ غیر ازین نے گویم	پر تو آن جمال می بینم نسخہ آن کمال می بینم نقش آن خط و خال می بینم غرق آب زلال می بینم در کند و بال می بینم تو بیزین مے محال می بینم وز کف او حلال می بینم طی نطق لال می بینم ما سن را مجال می بینم
کہ مے عشق را توئی سائے کاستا شمس و جبک الباقی	
مہر اوستاد چاکدست	کہ پس پر وہ عیالست

<p>لالہ ادموافق سبحان نہ در انحراف طبع خزان گشت از مشرق ازل تلبان ہر کیلے جام خویش یافت نشان دان دگر در جمال او حیران رو جان نظارہ جاتان ہمد را تہ بدین ترانہ زبان</p>	<p>سبزو ادموافق سنبھل نہ در داعادل باد بہار ناگمان آفتاب صبح وجود ہر کس از بود خویش یافت خبر آن کیے در کمال اودہ مے پرستان بزم وحدہ را ہمد را خوش بدین لطیفہ غنیمہ را</p>
	<p>کہ مے عشق را تو نے ساتے کلاستنا شمس و جبک الباتے</p>
<p>یار نزدیک نست و ورم و بہمان برگرفت وقت ورم و چون فشاندم نجاک دانہ جو بمقامات عاشقان بہ گرد خرقد و رزق نہ بہا و گرد جام جمشید و کاس کج خسرو خویش را محو کن در ان پرتو کہ کما نثار ہر دست مہ نور</p>	<p>اے سبیر برودہ عمر درنگ و دود ہر کہ تخم دولی و دوری کا خوش گذشت نیارد جو گرفتارمات عشق نیست ترا جامہ زہد کن بجام بدلی آن مے ناچ کہ جہنم است در فتنہ بر تو پر تو ساتے پیش ویت ہفت سجدہ کن</p>

آنچنان بنمودم ازان بزم ز زبان منش به نغمه چنگ	کہ ندارم مجال گفت و شنود کو بگو مطرب این خجسته سرود
کہ مے عشق را توئے ساقی کاسنا شمس و جبک الباقی	
نقطہ را از تصرف او ہام حرکت کرد خط بجانب عرض سطح بر سمت سبک پیش یافت جسم ہم از تنوع اشکال اعتبارات و ہسم را بگاہ نقطہ بین در تعلیقات شیون ساقیاد رود آن شہر بکن آفتاب رخت و ریخ بود پردہ بردار و بخودم گردان	طول گشت اشکار و خط شہام یاقت از دے وجود سطح نظام استعدادات جسم گشت تمام وصف کثرت گرفت شد و احسام تا چو اول نمایدت انجام چند بر خط و سطح و جسم آرام کہ حجاب و لیت و ساعہ و ہام در حجاب ظلام و ظل غمام تا بہ بنید غیان چہ خاص و عام
کہ مے عشق را توئے ساقی کاسنا شمس و جبک الباقی	
اگر کجا شد کہ عرصہ امکان بہر غلامی باشد ای کوکبک	بود در ظلمت عدم نہمان ہمہ اورا بقی شاخ او میکان

که بودم سلم ازین عمل مغرور	راه وحدت پیاپی عشق سر
دل زاندریشه خنجر و ذنور	در حرم و خالشین و بشوی
که ز رنگ هوا بود مصقول	روشن آئینه بدست آور
خاتم از دهم اتحاد و حلال	واندران آئینه بچشم شود
شاد و شیدا و بی نگاه و مول	سادت و دوست یمن دم کش
چون خند جان بآتش معربا	سدر این راز گو به نغمه عشق
کاشنا شمس و کاشنا ابائی	که می عشق را توئی سانی
از هر دست و خود نمائند	جامی این زهر و خوشنمائی چند
دل بران ز که نر نیاید کسند	دام گیسل بدوست گیر آرام
دل بران ز که بر نیاید کسند	ره جهان رو که بر نیاید گشت
گردن سر کشان بچشم کند	صید آن شود که میکشد زلفش
نشد راجان ز لعل شکر خند	جانفشان بهر آنکه می بخشد
هر چنانکه که او کند میبند	هر کجا از درسد پندیر
تو بپوشد چه گشته و خرسند	همه ذرات مست باده است
باده چپا بر و ادیک پند	چند بیوده باد چپای
بسر این تو ابا بنگ بلبند	چون شوی مست باده و ملش
کاشنا شمس و کاشنا ابائی	که می عشق را توئی سانی

خود بگو این حدیث و خوشبختی	رخت بست از میان حجاب
<p>که مے عشق را تو لے ساتے کاسنا شمس و جبک الباقی</p>	
<p>یا رچون غنچه کو خود نہفت حال من بچو موند اشتفت و رکھ نہایت جانشگفت بعد ازین چشم من بخوابد خفت و اسن او ز دست دادن نہفت غرقہ خون نجاک پاش نہفت از دل من عبار بہستی رفت و مے از صبر طاق باغم نہفت پیش از پوست کردہ خواہم گفت</p>	<p>وہ تو باز مزنو گلے پیگفت پردہ زلف پیش رو کشید اگر کنم گریہ نیست بجای عجب سیل اشکم چنین کہ ز درہ خواب برو کونش خریدہ ام نتوان برو اشک و غدر خواہ مرا مستی جام و شوق دیدار سر دم مست پر سر کوش اگر کشد پوست غیرتش ز سرم</p>
<p>کہ مے عشق را تو لے ساتے کاسنا شمس و جبک الباقی</p>	
<p>طبع بس کشت و عمر محمول سہ مقصود از ان ترین عقل انجا بقیلہ فضل فضول</p>	<p>ہم بس قاصر است و نقش جول آہ ازین گفت و گو اگر نشود بگذر از لاف عقل و فضل کرد</p>

مخدوم سعادت و دین پیر راه فقیر کافراخت بر فلک ز تو افق کلاه فقیر	
<p>پاک آسپهان که آمده بود آسپهان برفت آواز طبل شاه شنید و روان برفت کان مرکز محیط کرم از میان برفت جانها زن زمان که امان مان برفت در پی نشان نشان خود و نشان برفت از بسکه آیم از مرقه خو نشان برفت غم زور کرد و قوت نطق از زبان برفت</p>	<p>در واک پاکباز جهان از جهان برفت جانش که شاهباز معارف خسکار بود غم شد محیط مرکز عالم ز هر کران دما بر غمین که این زمین نماند از وی و دود چگونگی نشان کن ساخت چون مردمان دیده شد غم قیل شک گفتم بر لبش غمش زندگی بسر</p>
<p>هر سو بر غم شود اے کاش صد زبان تا من مهر زبان غم دیگر کنم بیان</p>	
<p>از چشم اختران همشب خون گیسو تا من دین غم از همه افزان گریسته چشم سحاب اشک جگر گون گریسته بر عالم از صون گردون گریسته تا دود من پیروز و اکنون گریسته گر خون دل مدد نشد چو گریسته</p>	<p>زین نام از سپهر بقانون گریسته چون ابر کاشک همه تن چشم بود گرد و آتش جگر بر فلک شد آه ز صفت اگر نشدی پست قیاس کو آنکه چشم خود بهر عمر تر ندید چشم مرا گریه بسیار غم نماند</p>

فی مرثیه

صاحب دلان که پیشتر از مرگ مرده اند اول کشیده رخت بسر منزل قنا پایند بو فیض بهار نسیم شان جانهام خدا شان که براه طلب هنوز برق شان چنان ننگ گشت هر نفس سج بلا که کوه بود پیش او چو گاه بر خاکیان عطیه حصص اند از خدا	آب حیات از قبح مرگ خورده اند آنکه بدار ملک بقاراه برده اند آمانکه در خندان طبیعت نسیره اند نسیره یک گم گام دل جهان سپرده اند چون حزن نو در تخته هستی سپرده اند چون کوه پیش صدمت او پافشرده اند اهل دل این عطیه غنیمت شمرده اند
--	--

هر نعمت و نوال که حد کمال یافت
دانه زمانه قیمت آن چون زوال یافت

آرام تو مرغ سده نشین است نفس آن نوع زی که چون گرفت ننگند جل سفر است هر نفس که نه از بهر دوخت منشین بر پای جودین پر نفس رب غافل مشو ز راه درین تنگ مرطبه کس را درین خرابه امید غلوه نیست	فرخ از نفس همیشه پریدن کند پس نار و نه چنان نکند بر و یار پس هر صبح کیست شاهد صادق تر نفس نایافته ترا آنچه مرادست دسترس کافاک محل آمد و انجم بران پس اینک فات مرشد کامل گواه پس
--	--

<p>هر یک گنجه شیوه صدق صفائی از حد لامکان جوج از لقاے او</p>	<p>بگذشت یادگار روز نزار چند بادش عروج روح بحدے که بگذرد</p>
<p>نماک از نمفت بر صفت کنج در برشش جاوید یاد عمر و پاکسندزه گوهرشش</p>	
<p>ایضا</p>	
<p>یک دایع نیک ناشده دایع دیگر آن دایع را گذارد دایع تبرند دستش هزار کوه بر زبر منند پیش من از کباب جگر حاضرند در کام میشش بنفش زندگشگرند نغم ازین سراج چو حرمان برهند نخست که روز دایع تمام زیر سرهند</p>	<p>ماند دایع نغم بر جگرند هر دایع کاو در قدس رویه بشیر زیر انوار کوه نغم بست و گرد برنوان میبانی او حاضر دشوم صد زهر ناب تبخیر باشد در آفتاب چون در نیاید از در احسان لطیف و کا دانی که چیت بالیش راحت از و مرا</p>
<p>از بیم مرگ اگر چه دل و جان جرات لاریت امیدوار که صد کوبه ندرت</p>	
<p>دست تضایع لطیف نفس انجم چو لایق کنان بکنار عصر بقا نشست</p>	<p>مرعی به تنگنای نفس پویا بسته بکشا و بال صدق صفاد در نفا قدس</p>

یاران حسرت آمدی بل غم ز اشک	برجا دیده گردل محزون گرینے
چون از میان رفت سر سالکان راه	گو خرقما کبود کند حیدر اہل زمانہ ساج
کو آن سخن نشیوہ تو حیدر اندیش کو آن بچہ نزول نجلو سر آقدس کو آن روز شوق چو یعقوب گفتش کو بردنش بفسق مئے مرید را گاہے طریق سدی ارادت نمودش از مرکب محابہ آدرنش فرد سو کہ نیت سو پد آنسو کشیدش	برطالبان جو اہر عرفان نشاندش رخش از صیق عرصہ امکان چاندش کو آن ز پور ذوق چو داؤد خواندش وز تنگنای عالم صورت رہاندش گاہے رفیق مہر و محبت پشاندش بر باد پاک جذب حقیقت نشاندش جا کہ نیت جا بر آئینہ سازندش
ہر سالیکہ کہ رخت طلب سوا و کشید	اول قدم بقایہ مقصود خود رسید
ہر باداد برد خلوت سرا ہر یک بجا خود متکمن نشسته اند او نیت زان قبیل کہ دست جفا شدہ تہا ذات مقدس بکافض نکر خدا کہ بردل اصحاب اگر چہست	اصحاب صفت رنند ز بہر قہاسے یاد بچہ حال شد کہ تہے ماند جہا چاک انگذ بعبیب قہای قہاسے باد آتہا جملہ قہاسے قہاسے صد گونہ غم ز واقوہ صد فزای او

<p>ان گل که میرسد کنش سیر که در که نیگرتان روی از رستگان باش چون غمغ لاله بزم سسر و دچمن سحر سجو که بر آید ال دزد خوش حریم سهره چو آرزو زرباک سوسن چو از زبان تپان کن بشد</p>	<p>خالی حریف خفته در دانه کنش شمر و گی دار نقش از فستون پر ترال نش نور بخش بهراخن بهر احوال ناردانی آن ناردان بهر چونت زیر خاره و غار آن کن از خاشنه آن لب نمک کن بهر</p>
--	--

آید پس از بیمارین را خندان رسید
 فصل بهار باغ مرا چون خزان رسید

<p>من بودم از جهان و گرامی برادر ز انسان برادر که در هوا فضل علم در بوستان فضل سرانیده بلبل خورشید اوج فضل محمد که بر دوام یک شمه از شمایل او گریبان کنم درد او حسرتا که ز باغ جهان برفت چون او ندید دیدۀ ایام فرنها</p>	<p>در ملک نظم جمع گرانمایه گوهر چون او زاد مادر ایام دیگر بر آسمان علم در خشنده اختر پیش قدم ز نور قدم دار بهر جمع آید از مکارم اخلاق رهبر تا خورده از نهال کمال خود بر روشندی دقیقه شناسی مخور</p>
--	---

این نکته گوش دار که در گرا نباست
 نظم بر بیج اوست و نه حسب حال است

<p>در ماه تیرش بناخن اندوده چهره خست شکر حدیقت کمرش از قهر زبانت آن مرغ بس بلند و نفس نیکه نیک بر دوشتین نمی خشکی است قفس پرست اگر جلوه بگاه مرغ به بینی نهانکه هست</p>	<p>تا دال که جز مضیق نغز جانندیره بود و اما که دشت آگه از دشت چمن مرغست جان پاک و نفس این علم حاکم مرغ تو گرد بسته پرست این نفس چرا جامی شکرش تن نفس اسان بود ترا</p>
---	---

بیردن این نفس همه باقیست دیو بهار
مرغان بهیرون که گذشت از حد انتظار

<p>قانع زربخ و دخت این تیره کلخن است جای اقامت تو سر دشمن است دازاده کجا که زبان دان سوسن است گلچهره که در تکه گل کرده مسکن است پرفتن خورشید کش از خاک فن است ز میان چرا بخون دل الوده دانست گویا غلط همیکنم آن دامنست</p>	<p>خرم دلی که در دهنه قدش دشمن است منشین درین سر اسد کس قسبت روشن دلی کجا که بود روشناس گل تا بنگر که هست گل ستروده ز گل تا بشنود که سوسن آزاده دوزبان جامی نظر سوتی چمن افغان بین گل گل را برقت دامن بهیجبتی ز دست</p>
--	---

گلها شکفت و گلرخ مازیر خاک خفت
مارا درین بهار گله بس عجب شکفت

<p>در هر گل و گیاه چمن یک سخن پس</p>	<p>خیز از بیم دره بجزیم چمن پیرس</p>
--------------------------------------	--------------------------------------

نعل و مرثیه

<p>آن لاله رخ که باشد از دل ما غش سحر و تبارگی بود از باغ لطف بسته خرم گلی بستان بشکفت بعد عمر آنرا که این شامه دوران باید از گشت زان گم شده ندانم با من نشان گوی دلاره بر دهن شد باشد از شب غم زنیسان که شغل بر جان شد برنج بخش جان</p>	<p>از دیده رفت لیکن بر سینه ماند غش ز وسیل تمیز چه کند از جرم با غش ما دید سیر بلبل تاج کرد از غش مشکل که هیچ عطری مشکین کند غش جبار زلفت کرد کس دین آن غش کز باد نیازی به نور شد چ غش که خواب راحت آید بر بستر فغانش</p>
--	---

ترکیب بند و مرثیه

<p>این کمن بان که گل سپهر خوارست برگ راحت مطلب میوه مقصود و جوی نافه مشک با اینهمه عطر افشانست برگ عود که در دامن مطهر خجسته دفتر غنچه کش اوراق چنین نگین است بر عمرت بکشاناف زمین چون نیا</p>	<p>نیست یکدل که نه دانه خارست برگ بے برگ و میوه غم بارست خون افسرده آهوی تنهارست منه انگشت که صد مال زارست نقش کم عمری گل کرد نگارست خط مشکین تباران من که غبارست</p>
--	---

<p>صد حسرت از تو در دل میبرد و مرا گل را صبار بود و از و بهره خار ماند کان گوهر گچانه من بر کست ارم اند کرد دست رفت کارم و دستم ز کار آمد دین سود و بقراری من بر تو ماند دین جان زار را ندیده چه کای ماند آن گل نماد و در دلم این خار خار ماند سازم حایل دل جهان یا بکار او روح الایین سمن و زنگدایان کنش ز آلودگی هر چه میاید مظهرش عکس رفیع ذات تو شکافتش دوران زخشت باش و خاک برش پوشان ز جامه خامه فصال درش باران فیض حیات جاوید بر سرش کاهوده رو بسو تو بار و میادش سازش تمام زیر لوای مخدای</p>	<p>رفتی و در دو داغ تو ام یادگار ماند بلبل کشید بزم گلستان و عجب در یافتند از سر شک کنارم و بی چه سو اسرار مهربان بکرم دستگیر بی در یخ خم که از دل رشیم اثر نماد آنکس که بود آرزو جان ز دست شد خار بی همی خیلد مراد در دل از گل سرفه که یا بزم از قلم مشکبار او یارب بروح پاک امینی که بر درش یارب بنفس زاکیه اد که کرد و یارب بصفوت دل پاکش که خست کان مفلس غیب غریق گسسه که کرد عاری ز طاعت آمده پیش تو خلق و ز آسمان بود و سحاب کرم بر ز ستاخی که کرد و غفلت دین ز بان چون نام شد محمدش از فضل سمر د</p>
--	--

تا ترالقه کند خاک کثافت دست این	دین تنگ تو یک لقمه نخائیده هنوز
بر شسته خرامان سکوفاکت بر تو	نازنین یا تو گامی نخزائیده هنوز

عمر نزدیک شد از تعصت بفتاد مرا	
برگز این واقعه صعب بفتاد مرا	

ریختی خون دل از دیده گریان پدر	رحم بر جان پدر نامه شایمان پدر
سدره از دست تفناسینه نابخونگین	گرمی فادی از ان رخنه در ایمان پدر
نوبهار آمد و گلها همه رستند ز خاک	تو هم از خاک بر آگل خندان پدر
جان خود بدید و جان تو عوض بشا	گر بود تا بقی اروح به توان پدر
شد مرادیده چو یعقوب خدا را به دست	بوی پیراهنت ای پوسف کنعان پدر
همچو گل گزینند چاک گریان حیات	دست خار سیر خاک کو و دامان پدر
خواب دیدی رت که دل جمع برایشان	راست شهید ماقت این نجیب ایشان پدر

چون کسی نیت کرد صورت حالت پرسم	
بهر تسکین دل خود ز خیالت پرسم	

زیر گل تنزل ای غنچه رعنا چوئی	بے تو ما غرقه بخونیم تو بے ما چوئی
سلک جمعیت مابقی گشت زهم	تا که جمیع چنینم تو گشت تنها چوئی
سیر خاک تو ام ای که ازین پیش ترا	بوده تاج سرام در تریا چوئی
بقیو در زودین تنگ شده برین جا	تو که در زیر زمین ساخته جا چوئی

چون جهان در خم چو گان کوی سفت	بهر ارسته چو اندک تر ارسته چو ناز
بے قراری بران عهد و قرارم بر بود کام و راج آید جهان ز گسارم بر بود	
بمگر کز شاه این چرخ جفا این را ریخت صد گوهرم از چشم چو در سلک وجود از جویم چرخ شمع گل تاده شکست سیم در خاک شود سیم تراغم دچو در بے رخسار دین عالم چو نخواهد دل من باید شادیم آن بود تراغم بجه چسین حرفت فرقت او میزد از سینه علم	که چنان زیر دژ بر گردن میکن را برو چون در محفل لطیف صفی الدین را تا بیا را یاد از آن روضه حور العین را ساخت در خاک نشان آن برین من را بستم از خون جگر دیده عالم بین را شاد سازم زغم این خاطر اندوگین را کے کشم و مبدم آهی ز بے تسکین را
همدم آه دلاراه بعلین جو بشنو این نکته و در گوش صفی الدین را	
رفتی و سیر ندیده رخ تو دیده هنوز چند دست اجل در غنچه نورسته ترا بر تن عاجز تو بر چه بود این همه رنج هر سر سبزه فرقت ز بلا شد تنی این همه زهر چو از ریخت فلک در کاست	گوش یک نکته ز کجا تو نشیده هنوز یک گل از شاخ اعلی دست تو با چید هنوز زیر پامور چو از تو زنجیر هنوز فرقت او مگو و لادت نتراشیده هنوز شربت شکر ازین کاسه نوشیده هنوز

<p>کاخ از لوح بقا محو شود نام ترا که فراموش کند گردش ایام ترا چند دل رنج بود زین طمع خام ترا جاده دین بس بود و دولت اسلام ترا هر چه جز بهستی حق و امن و نان کش</p>	<p>رقم نام خود از تحفه هستی تیراش به فراموشی خود نام بر آوزین پیش بکن آرزو بکنک هر خامی جاده فانی مطلب دولت فانی بگذر رو بدیوار کن و سر بگریان کنش</p>
فی المقطعات	
<p>زده داغ و دردم درد دل آذر مرد نو که باشد بدین گونه لاغر تمت سیم و اعلیٰ لببت تنگ تنگ بهشت فخلد نصیب محقر</p>	<p>رخ زرد دارم رو دوری آن رخ چون کاست گوئی غم ز وقت تو خطت خضر و جد کجبت مشک تب عجبت نسیم شهید محبت</p>
<p>لبهایم به گفستن نصیب لطلعت صبیح به گیسو معبر</p>	
<p>سوے مرغان قدسی شیان وے جلد سوی یک اصل رهبر چه آرایافتی از شاخ بگذر نشتن هر زمان بر شاخ دیگر</p>	<p>ولا منشین دین بر این چون چند بود گیتی درختی سبز بر شاخ و هر شاخی سو آن اصل ره جو نباشد شبهه مرغان زیر کب</p>

میشود ویدر بے ناز غبارے تیره	زیر خاک آید و آید و بنیاد چو
خورد و غمناک توام ده که خیال تو	بے نیرسد که درین خوردن مجنا چو
رو بصر که عدم نمانی از شهر و جو	من ازین شهر لم تو ایام و تیر

گر چه بان و دلم از نادک حجب ران جستنی
بسک : دسے ازین ورطه زجر اوز کر تنی

نیست بودی چو تو دسی بکفت گهر	یا چو تو آئیند در زلف زده نظر ان
بکفت بودی چو تو شتی سر پرده دل	رخ برافروخته در انجن سبب بصر ان
نیست بودی چو تو ماهی بگی در خور مهر	تیغ کین خورد و درین مهر که کینه در زب
آمدی پاک و شکر پاک پس پرده غیب	دست نایافته بر تهمت تو پرده در ان
ای خوش آن لب که گهر خوش ایچو کز خست	زود بر بست ز نهنگ گاه کوران و کران
نیست در کار فلک نمک کاش تضا	افکند رنگ دین کار که شیشه گران
چو کن بر پرده بان دیده تنای بقا	بار رفتن چو بستینه از دوزخ و تران

جامی آن به کردین مرحد آن پیشه کنی
که زمرگ دیگران مرگ خود اندیشه کنی

شربت بلخ رسد ازین خیمه ترا	کام مانعش کنان ز بهرینا کام ترا
دام بیک برین و برین صیقلست	ز فساد انرا ماند کس ازین دام ترا
ماک شو خاک که ناز درین دوزخ هر	خاک ساد و تبه پای سر انجام ترا

نه دیوان شعرست این بلکه چای	کشیدست فانی برسم کریمان
زایوان معنی در و هر چه خواهی	بیایه گریح و ذم لیسمان
ایضا	
بساخ کز اخوت چون زنده دم	دش باشد چراغ عیش راتفت
تفت افکن بر رخ آن اخ که برگز	نیفتد زین مناس تراخ تفت
ایضا	
بهره شام که گیرند وقت را تمام	اقضا اگر چه نباشند تفتی آنرا
بغیر وصل نخواهند قاریان قرآن	ز حال تفت و قوفی نباشد ایشانرا
گرفته اند همانا قضاة از ایشان بانه	برسم و عادت خود و قصه کرا آنرا
ایضا	
برای نعمت دینی که خاک بر سر آن	منه ز منت هر سطله بار بر گردن
بیکد در دوزه رود منتش ز دست	بماقت ابدال دهر عار بر گردن
ایضا	
با قضا حاکم را ده گریه حکم او ترا	از گوسه بد از بد سو بد تر سیه بد
از بر آید حکمت روح القدس از پشت	دست مورا آب و پشت آذرینی
ایضا	
هر که دل بر عشوه گیتی نهاده	پرخذر باش از غرور و جیل او

	قطعه	
همچون خسروان بر آخر آفرینان نقل بقا ز مایه آسمان ملک جهان بدین ره جهانیان		جامی میندوسن همت بیخ از از خان خاکیان مطلب تار سد آزاد گزین که نیرزد بنز و عقل
	ایضا	
نه المثل گدیده را مردم بود نامرست چون نیار و سیوه بار اندر شما بهرست		هر لب کوز پیر لافند از فضل و هنر شاخ بزرگ ارچه باشد از درخت میوه
	ایضا	
نشاید کس بدین ز حلقه گزند به عمر بود کمند و قتی پسند		پس نمده و خسرت هر لحظه بر دو بود مشکنا نه کفان
	ایضا	
صد شعله ازان در دل افکار من افتد علی شود از چشم گریبار من افتد		هر برق زخشان که بر آید ز بدخشان بر گوهر اشکم جویند گوهر آن برق
	ایضا	
هر کجادر شعر من یک معنی خوش دیده اند راستی می گفت آنکه معنیهاش در دیده اند		شاعر می گفت زوان معانی برده اند دیدم اکثر شعرهایش را یکی معنی نداشت
	ایضا	

گرائے مکن با کم از خود که او هم	خواهد که با کمتر از خود نشیند
ایضا	
ای سہی قد کہ عمر تو اگشتر	ہمہ معروف خود تعریف است
قد و زلف ترا اگر سبہ	کرد تعریف بای شریف است
نبود این جنس نکتہ بر تو نہا	کہ لعل لام بہر تعریف است
ایضا	
بنگت جو صنم خویش گشتہ ام صد یا	رسیدہ شک جھالت بر آہ گینہ من
رسان بیدین من سینہ را برسم صفا	کہ پاک بہ دل عجبون توئی ز کینہ من
بعشوہ گفت ترا اگر چہ سینہ صاف	گمان بہر کہ رسد در صفا بین من
ایضا	
بد آن رخ چرا گنم تشبیہ	ترک تشبیہ نامو شبہ بہ
گر چہ آمد شبہ بہ خوب	ہست صد بار ازو شبہ بہ
ایضا	
ای خواجہ عقل بین کہ بزرگان شہرا	برخوشتن قضاۃ تنگ می کنند
گرفی ایشل یہ مجلس صدر آو رہند رہ	ہر یک بعد مجلس آہنگ میکنند
بہرگز سے زمین کہ بود ملک گیری	بیخ زبان کشیدہ ہم جنگ می کنند
ایضا	

آستین برونی و بر اهل او	و امن او گیر کز بهت نشاند
ایضا	ایضا
گر چه بر ترخی از خلق جهان ریش خار خشک که نشان مبر دیوارش	هر چه سود نه کند تربیت ناقابل سبز و خرم نشود از غم باران هرگز
ایضا	ایضا
ز بخت دلکش و درو پنهانی چند کامسال از خوابان باری	مشو مغرور حسن برویان گزانها گیر و ده دل سال دیگر
ایضا	ایضا
در یوزه احسان و راو نتوان کرد تا بنم تو ان ساخت و بونتوان کرد	هر چند ز نذات کرم مرد و دم دست و برین شایسته که از فضل حیوان
ایضا	ایضا
یک لیل آتشا حاصل نه کرد غیر حرمان و جفا حاصل نه کرد کند جان جز عنا حاصل نه کرد هیچ چیز از کیمیا حاصل نه کرد	دل برین خشت که بیگانه گان دور و فاکو شید عمری لیک از آن کیمیا اگر سالها بر عنا حاصل خود گردد صفت کیمیا
ایضا	ایضا
همه صحبت بهتر از خود گزیند	مشو با گم از خود مصاحب که عاقل

در میان هر دو نش از غزل دم بکشد	نه چنان که کثرت تشریر و تکرار و نعم
او ز ناهنجار سے الحان سازم هم بکشد	هر چه بر بند و بهیم ناله هم بکشد
ایضا	
چنانچه بود نرم زونه هر چه خواست تو	غلام خامه آن کا تم که شعری را
دروغ در است و در بر چه بود راست تو	اگر چه شعر دروغ از دروغ می گیرد
ایضا	
ما میا باش در ملک تجر و نیم نفس	جامی از قید تعلیق چون رهید بدارین
خا ز بیت شعر و اهل بیت فکر کبر بس	نعم محو گر خانه ویران شد ز فوت اهل بیت
ایضا	
نهادی ظلم از انجا خست بر دوا	یا شای که هر جا مستعد دل
و سعی تو آتش یک بخت بزد	پراغ دیش تو ز کج بود یک بخت
ایضا	
جامی امانت دامن بس بود بدست	باز دست او پنجه نجبر گریبان چا
ما ازین دریا بر آری مقصود می نشست	سال عمرت قصت شد در پنجه بستگی کش
ایضا	
بخت بیت شود نعمه ساز و قافیه بنج	به بوستان سخن مرغ طبع من اکثر
نموده ایت ز معنی در و نهان صد گنج	بخت پیکر گنجور گنج هر غزل

چنان ز غلق ملوم که تا بچشم نیاید	مرا خیال کسی ز در شب خواب گریزم
بسیار چون روم ز تاب قناب یقین دان	که من ز سایه خود نه ز آفتاب گریزم
ایضا	
بودش با رعیت آن خزینہ	که در و گنجهای زر و دینہ است
عوان چون بایشان دید گیر	بهر دستش که زد آن خزینہ است
ایضا	
جامی ارباب کم نمایا چون عفا شد	اہل عمت با بود قنات عفت من عین
راہ راحت نیست رجام نعم انجام طمع	کاش با پس از کف کا لیا س صدا حنین
ایضا	
ہر کہ ناکس بود در اصل شبت	بقالیب و ہر کس نشود
سگ کس را اگر گنی متقلب	قلب آن غیر سگ کس نشود
ایضا	
درین شین حیران بگس کن	کہ ہر کس کہ نہ دل آبرستانی او
اگر مخالف طبع تو باشد او ضامن	عذاب روح شود صحبت ریائی او
و گر موافق طبع تو باشد او خلاقش	مراق مرگ و ہر شربت جدائی او
ایضا	
سرخش لہو را حسن ادا با نیت	ساویش از رشتہ جان عقدہ غم بگسلد

نشو و نشاندنی طمع انگیز بود	جامی آن بکازین می نشویش طمع
لقمه تلخ قناعت ز جهان قوت تو بس	بهر حلای کسان کفچه مکن دست طمع
ایضا	
منکر از دولت قناعت است	کردن همیستم ز غسل طمع
طمع از مال و جاه بریدم	محنت فاقه به که ذل طمع
ایضا	
جامی آبنا زبان ز قول حق صمندم	مام ایشان نیست عندی بخر بخر الدنیا
گردن همت بکش از ربه تقلیدشان	ورنه افتی عاقبت از سنج صدق آ
در بیابان سپیدیم دهر گشته جان	هر کرا باشد دلیل به اذاکان اغراب
در لباس دوستی سازند کار دشمنی	حسب مکان اجبت از کید انیان اجبت
شکل ایشان شکل انسان فعلشان فعل ساء	هم دیاب نی ثیاب و ثیاب نی دیاب
ایضا	
پیشۀ فقر جاے شیر است	شیر این بیشه باشتن تا باشی
بیشه مرد چیت نفی وجود	مرد این بیشه باشتن تا باشی
بادواندیشه جمع نتوان بود	بریک اندیشه باش تا باشی
ایضا	
جامی اگر یافت درین گشته نرا	فکر تو بر کار زراعت قسرا

چو بیت بهر هفت ازان مست	گرش به سبع مثالی لقب نهند من
ز بهت عضو یکے یاد و باد کم آن را	که هفت بیت مرشش رقم زند یا پنج
ایضا	ایضا
معنی جمعیت از خواهی دل لازم شما	سلک صحبت را جمعیت کج او بی بود
نظم بر معنی چو در تقطیع گرد و مغترق	جدا از ایشان هم هر جمله بی معنی بود
ایضا	ایضا
حرف چو در زبانی که ز سودا سود	پنج توشش کرد و هست تو نه
پنج طلب را همه بر خود گیر	بطلبک الرزق کما نطلبه
ایضا	ایضا
بدندان رخنه در فولاد کردن	بناخن راه خسار را بریدن
فرورفتن با تشنان نگون	یا ملک دیده آتش پاره چیدن
به فرق سهر نهادن مدشتر بار	ز مشرق جانب مغرب دویدن
بسی بر جامی آسان تر نماند	ز بار منت و دنان کشیدن
ایضا	ایضا
بهشتی بیکر که ز فحاشین	سپاه نیکوان را بود مهر
سرمه حسن آودر و در خورشید	فان غشیه وجهه قطعاً من الیل
ایضا	ایضا

ظاہر تو گشت جملہ ذرات جان	خورشید صفت رہہ ذرات ظہور
ایضا	
یک ذرہ ذرات جان پیدا است	کز نور تو لمعہ دران پیدا است
از غیر نشان تو ہے جستم و	وامر دوزخ غیر تو نشان پیدا است
ایضا	
دردیدہ عیان تو بودہ من قل	در سینه نمان تو بودہ من قل
از جملہ جان ترا نشان می جستم	خود جملہ جان تو بودہ من غافل
ایضا	
در صورت آب کمال عیان غیبت است	در خلوت جان دل نمان غیبت است
گفتی نہ ز غیر سن : پردا دولت	ای جان جان جهان : و جان غیبت تو
ایضا	
بیکسل تبان رہن عشاق حق است	لا بلکہ عیان رہہ فاق حق است
خبر ہے کہ بودہ رو تقلید جان	والسکہ کہ همان زوہد اطلاق حق است
ایضا	
بنگرہ جان سرا گئی نہان	چون آب حیات دریا ہی نہان
پیدا آمد ز بحر ماسے انبوه	شد بحر در انبوسے ما ہی نہان
ایضا	

<p>بهر ازین هیچ زراعت بدان</p>	<p>در دل خود تخم قناعت نشان</p>
<p>تخم پراکنده که در گل بود تخم پراکنده که در گل بود</p>	<p>تخم پراکنده که در گل بود تخم پراکنده که در گل بود</p>
<p>خوشوقت مردمان که ته خاک خفته اند آن هم کنون ز ساخت ایام زنده اند هرگز در غمت غفلت نه ساخته اند چون سینه گشت خرم چون گل ساخته اند هر جا نفقه باز و هنر با نفقت اند بر راست چیت طعنه اگر گفت اند</p>	<p>جایم بر خاک چو یک نده یافت نیست کردی ز هر روان ره صدق مانده بود تو می رسیده اند که در کارگاه فضل تو می رسیده ای که در کارگاه فضل تو می رسیده ای که در کارگاه فضل تو می رسیده ای که در کارگاه فضل تو می رسیده ای که در کارگاه فضل تو می رسیده ای که در کارگاه فضل</p>
<p>ریا عیاست</p>	<p>ریا عیاست</p>
<p>طوبی لمن از تضاک و خرافعه توبه خواه بده کام دلم خواه بده</p>	<p>یا من ملکوت کل شیء بده این بیکه دلم جسته تو ندارد کاش</p>
<p>ایضا</p>	<p>ایضا</p>
<p>خاص تو دورا کبریا و جبروت انت الباقی و کل شیء یسوت</p>	<p>اے رحمت تو شامل ملک و ملکوت جانزاد تو قوت ست دل را بقوت تو</p>
<p>ایضا</p>	<p>ایضا</p>
<p>سده من از اسرار غمت جا سده</p>	<p>اگر چشم من از نور رخت چرخه نور</p>

	ایضا	
یارب ظلم از بیان سرکش برهان یعنی کہ جمال خویش بیرون زبہ	وز خط خوش عارض موش برهان بنمای و مرا زین کشاکش برهان	
	ایضا	
اے فضل تو دستگیر من دستم گیر ہا چند کنم توبہ و تاکے شکم	سیر آمدہ ام ز خویش تن دستم گیر اے توبہ دہ و توبہ شکن دستم گیر	
	ایضا	
کردم توبہ شکستیش روز نخست القصہ ز نام توبہ ام در کف دست	چون شکستم توبہ ام خواندی چست یکدم ز شکستہ اش گذاری ز دست	
	ایضا	
از شراب ام ولات مشرب توبہ دل پر ہو کس گناہ برب توبہ	در شق تبان سیم نجف توبہ زین توبہ نا درست یارب توبہ	
	ایضا	
از میل لائے و منا ہے توبہ در توبہ چو بہت اضافہ فعل بخوش	وز نفس مباح ہے و مجاہد ہے توبہ زین توبہ کہے کنی اے توبہ	
	ایضا	
کہ بادہ و گاہ جام خواہم ترا جز نام تو بر لوح جہان حریفیت	کہ داغ و گاہ دام خواہم ترا آیا بہ کہ نام خواہم ترا	

آن شایسته عجب ز زبان خانه بود	ز دجانه گمان خیمه بصحرای وجود
از زلف تعذیبات بر عارض قرات	هر حلقه که نسبت دل ز صد حلقه ربود
ایضا	
اے صفوت روح عظم آئینه تو	وے ظلمت خاک آدم آئینه تو
روی و گریست در هر آئینه تو	اے شزده هزار عالم آئینه تو
ایضا	
یارب زدو کون نیازم گردان	وز افسر فقر سر فرازم گردان
در راه طلب محسرم رازم گردان	زان ره که نه سوی تست بازم گردان
ایضا	
یارب همه خلق را بمن بد خو کن	وز جمله جانیان مرا کمبود کن
روی دل من صفت کن از هر حجت	در عشق خودم یکجیت و یکدو کن
ایضا	
یارب برهانیم ز حرمان چه شود	راهی دهیم بکوی عرفان چه شود
بس گبر که از کرم مسلمان کردی	یک گبر در گنه مسلمان چه شود
ایضا	
ای حسن تیان ماه سیما از تو	وے جانبشان میل دل ما از تو
خون شد دل ما ز دستشان یاز	ز ایشان نالیم باز خود یا از تو

چون تفرقہ دل ست حاصل زہمہ	دل را بہ یکے سپارہ گل زہمہ
ایضاً	
ہر صورت دکاش کہ ترا روی نمود	خواہد فلکش زد و ز چشم تو رہود
رود دل بہ کسے وہ کہ در اطوار و جو	بود ست ہمیشہ با تو و خواہد بود
ایضاً	
تا چند پے نفس نہا باز، دم	تا کہ نہ آید تیار بہ داز، دم
از تنگ جو و تیر و بہ تنگ آمد، دم	یا رب کہ نہ آید، دم یا رب، دم
ایضاً	
مایم بوج خیر حرمان شدہ غرق	پیرے نہ بجز رعوت و حیلہ و زرق
اے کاش بئی یافتہ از لچر جمع	کشتی وجود ما سوسی ساحل مفت
ایضاً	
خوش آنکہ ز قید خود پرستی برہم	از تنگدے و تنگ دستی برہم
بہیم فغانی راحت آبا و عدم	وز محنت تنگناے ہستی برہم
ایضاً	
نئے عجبہ باغ من طراوت گیرد	نئے شربت عیش من حلاوت گیرد
از خشم سودہ تم اگر بادہ دہند	در ساغر من رنگ شقاوت گیرد
ایضاً	

	ایضاً	
بے سابقہ فضل ازل نتوان یافت	تو بے بدست ترا دل نتوان یافت	تو با سبب اعلیٰ نتوان یافت بر هر چه بود تو ان گرفتار پیر
	ایضاً	
تا بان گشته جمال وجه مطلق	جان در غلبه شوق و شغری	کے باشندو کے لباسستی نشدہ دل در سطوت عشق او تسلک
	ایضاً	
تا تیر ز آلت از محالات بود	بائے همه او نام و خیالات بود	حق فاعل هر چه جز حق آلات بود ہستی کہ موثر حقیقی است کیست
	ایضاً	
گوید عالم خیالے اندر کہ رست	جاوید درو حقیقی جہلوہ گرت	سو قسطای کہ از خرد بنجیرست آرے همه عالم خیالست
	ایضاً	
راہیت نہ خلق سے حق پریم و کما	دانکس کہ درین میشن فکند نہ سخت	راہیت نہ حق بخلق پس روشن و رست ہر کس در ان ریش و ساند نہ رست
	ایضاً	
مشکل شود آسودہ ترا دل زہر		ای دل تو ہزار شکل زہر

	ایضاً	
صد تیغ جوازوی در اندی زورم	وانگه گلمی گنی که رستی ز بریم	با این همه خاک باد بر فرق و سرم
	ایضاً	
گفتم که هوای او برون شد ز سرم	ز خاک درش در دهن خود بریم	لیکن چو بحال خویش در می نگرم
	ایضاً	
بر سنده از خفته بادگران	مد گوهر را ز سفته بادگران	پاسن سخن از نگوئی این بر کس رسد
	ایضاً	
جامی عمری نخلق عالم چو بست	زان شیده نیامش سبز باد بست	فایز ز به کنون به کنجی نبشت
	ایضاً	
هستم ز علایق جهان آزاره	دارم بهر سبب جان آواره	اسباب ندیم و کتب دانش مشغول
	ایضاً	
بافیه بیویت آمدای حرف تناس	و انفس ترا بود بران حرف اسباب	

یک چشم زدن خیال تو پیش نظر	ماتیم براه عشق پویان همه عمر	وصل تو بجد و جبه جویان همه عمر
بهرتر ز جمال خوب رویان همه عمر		
خواهی به بهار گیر و خواهی بخزان	کس نیست بجز چار صباغ رزان	ایضا
آرمی و تشنگی عادت رنگ رزان	که سبزه دگر زرد از انست از ان	
زین پیش هر بود ز بعد از نیاز	موصل بکرم وصل آن که نیاز	ایضا
داریم ز شاه همدان چشم که بان	امین شود از حسد آس را که بان	
بحریت کف جود شه کوه و قاف	هرگز نهفت بدیگر گوهر به کف	ایضا
موجشن عراق چون گهر کرده شاه	جامی بهرات از ان گهر چیده شاه	
شه چون سه چارده شب آذر سفر	بر فتح هر ی یافت دم صبح ظفر	ایضا
دین طرفه که سال ماه این فتح شود	روشن چون ماهی کنی از شهر صفر	
جانا ز تو تا چند من اندوه کشم	دین بار غم گران تر از کوه کشم	ایضا
دلدارا اگر توئی ده دل داده منم	اندوه کشم از تو و اندوه کشم	

دانی چه کم ز ناکسان ناکس تر	وز جمله خیمیان ز خیمے خس تر
در راه طلبک واپسان بسیارند	بستم ز بیمه مرطها داپس تر
ایضا	
سحر ز لب لعل پسنگ آوردن	وز گل بگیاہ بوی دزنگ آوردن
مقصود دل از کام ننگ آوردن	بتوان نتوان ترا به جنگ آوردن
ایضا	
جانارہ و رسم دلبری را دریا بہ	آئین شکستہ پرورے را دریا بہ
شد شتری نام تو خورشید بدہر	کو دہر بیا د شترے را دریا بہ
ایضا	
این کاسہ کامن بے تو لب می آرم	نے از بے شادی و طرب آرم
چشم سیدہ تور دامن کرد سیاہ	روزی سیدہ خویش بشب بے آرم
ایضا	
درداد ہزار بار درد آورد ا	کامروز نذارم خبرے از فردا
فردا کہ شوم فروز بیگانہ و خویش	رب ارحم بے دلا تذر نے فردا
ایضا	
جامی دم گفت دگو فرد بند دگر	دل شیفتہ خیال مپند دگر
در غمر مدہ عمر گرانمایہ بیا د	انگار سیدہ شد دور تے چند دگر

باشی آگه از آن حرف در امید هر کس	حرفی گفتیم شکر اگر داری پاس
ایضا	ایضا
در دعوی ملاقات معنی از من بگریخت	خوش آنکه ز بدی زهرین بگریخت
هر جاز در خانه در آمد و دعوی	معنی بشتاب از ره روزن بگریخت
ایضا	ایضا
در عهد و خانقہ بے گردیدم	بس شیخ و مرید را که پا بوسیدم
نہ یک ساعت ز بستی خود رستم	نہ آنکہ ز خویش رستم باشد دیدم
ایضا	ایضا
چیزان شدہ ام کہ میل جان با من است	داند ز گل تیرہ این قل روشن است
عزبت کہ با نیر از من بستی من	من سگویم دے ندامت من بستی
ایضا	ایضا
ای یافته مرہسم خود ز داغ پیر	نظارہ طاؤس کن از داغ پیر
گفتار نکوشنو بقابل مشگر	آنکہ ز خور اسادہ دل از داغ پیر
ایضا	ایضا
از دعوی یار نامہ گرفت دلم	وز گفت و شنید عامہ گرفت دلم
اسے نشاء قلندران خدا را نظری	کز ریش و نش و عامہ گرفت دلم
ایضا	ایضا

دور از لب یا قوت تو بیمار فراق	امارا بزبان فارسی سے گوید
آہنق	
آہنا کہ در آفاق بسم پیوستند	آہنہ زمیانہ پای رفتن بستند
افسوس کہ حاسدان ناوان پی نام	بر دهنع دگر بجائے شان نشستند
صفی	
ای ہوا المواس از عشق خبر یعنی چه	وی تلخ سخن نام شکر یعنی چه
بر ساحل دریاصدت دیدہ ہستی	لاٹ از تک دریا و گہر یعنی چه
عبداللطیف	
زربا چنان دچو کان چن قیل با گشت	در کونج آرزو از طبع پیوستہ شاہان چنان
عبداللطیف	
چہ چوئی چارہ در عالم زد امانش کنی گل	در دل گیر و بس کا نیا نیابی چارہ خیر و دل
سلطان عبداللطیف	
یکے در سلطنت تابندہ بین رشید و زمانہ	کہ سہلی دیدہ در دو چو ہر ش حسن ہر کانہ
میرزا ملک محمد	
میرمن باز آگہ تاج گل گیریم	ہمچو خم در خون دل ز نیگونہ بودن نیما
ملک محمد	
اگر چہ بر رخ گل بادہ نیگوست	سبا خم نیست خبر بر عارض دست

	ایضا	
ما صید کنم ز نامجویی کامی بر صفحہ ایام بماند نامے		حاشا که نسیم من از سواد می بختم ہو سے بود ز چون من می
	مطاور اسم عبد اللطیف	
در یوزہ احسان تنہای عطا زان صورت حیف را خطی و خطا		اے کردہ نہان رسالت ان عطا چون بہت دلت بمرکز عدل محیط
	شاہ بابر	
یک جایکے دیگران جابی دگر بایک دگر از نام تو گویند خبر		دور شہر و جا گرفتہ اجاب مقرر حاسد ز میان شان چو گیرد سرخوش
	علی	
وز نام تو دم سوال کرد ہستہ ز اغیار عدا بہ یک دگر پیوستہ		آمد برون آن نگار برقع بستہ گفتم کہ سحر فست بتبہج بچو
	حسن	
جان پر تو حسن بجانب آن فکند از خون جگر قطرہ بدامان افکند		ہر چند کہ در دل غم بچران فکند حسن اچو فروزن ز نو یک نقطہ دگر
	بابر	
کام ہے دے رب گز عجم می جوید		آن نام کہ دل طلبش می یوید

ماہِ یلی صغیر نامہ	سفر بیرون شد	سخت ناول غم مجروح من و بخت
	صغری صند	
بہر پوسے صحبت احباب		بہر دو جان من صبا دیبا
	شمس	
سو ختم ز آتش سحران و ز شوق		بہر شوخی سے جو شمع
	مترہ	
ز رحمت از لے تازہ شد بجزائے		نہال عیش کہ بود از سوم و چہان
	کمال	
اداعی کہ ز دہرست مرزبان بجا		باید بوصال قد و زلف تو کرد
	میر نظر	
می برم بر طرۃ آشفتم ات شکلی سپر		گرچہ او ہمایہ شد با آفتاب لبر
	ایاز	
از من یہ کیے دو گانہ یاد آ		در یاری گوشت یاد و آزار
	میر علی	
ہر اگر بزم بہر دہر دیت مایست		بلکہ ماہ و مہر ہم بیرون میلی نیستند
	کابوس با بوس	
آن گمان ابرو چہ دشمن شد کہ میسازد		دوست را مار کہ ز نیم آنکہ ز پامی نگذ

ملک محمد		
در ملاحظه کی گشت چو دوست	اتنا نشان رو با بجانب اوست	
ملک محمد		
نیم بیل پسران کوی دارم مقفل	اگوشا چشم گوهر بار غرق خون دل	
ملک محمد		
چو مقفل شد تنی کم چو بهانه	ز در دسے ندارم بر کرانه	
ملک محمد		
باد آمد و شرده گل در میان داد	برین در شادمانی و عیش کشاد	
چون هست مراد در گل اکنون داد	راحم لب و دوح پر در ساقی باد	
خلیل		
دردا که روز خرمی آخر شب سپید	وز تلخی ذراق مر جان بلب سپید	
عبد القادر		
در عشق تو آه سرم از حد بگذشت	خونایه بر کو زردم از حد بگذشت	
ای آمد و بیه تو جسم بیدار بر در	بنمای قفا که در دم از حد بگذشت	
عبد القادر		
غزلم خال لب ثقیف آن سید رو آ	اگر باشد بقادر یا بیش از من سید	
نوح		

نام یارم بود سه حرف از آن	هر چه لایق بدو ز سابق کم
آخر دست او وسط آن	قد اشترناک با سحر فافسم
شجاع	
چون شب پاشی شد شکل با لافین چشم	بر نیمه مد گوهر سیراب در پالیش چشم
شیرانش	
جانم ز بافتاده برون آید از سرور	کاهی که هر روز لطف تو در کمال زربند
سلطان حسین	
چون در سخن آمل لب لعل تو خط است	در حسن ترا مشتری آمد خورد کاست
گفتن ز شر	زین رشک قمر
در جمع سخنوان بر آورد گنون	چون طبع دی از گوهر ناست آراست
جامه نامی	
این عقد گهر	
علی	
ای آنکه همیشه بر سر آداری	یکدم ستم و جور و جفا نگداری
بر بیدلی منت مگر افتد چشم	حقا که خلاف از میان برداری
شیخ موسی	
اے بر تو گویا که وجو یائے ما	مصرف بوجفت گو توانا گئے ما
گوئید خوشیت بے خوش لیکن	بر ترز خوشیت گویا گئے ما

	بابوس	
چون در لباس تن کند جلوه شکل تو	ایام از خجالت تو در افتد با وج خوشین	
	خواجہ جان	
دلاصافی جام در خواه و انگ	بکشتن ناز جانان که ثانی بزاری	
	روح الله	
اگر چه روح القدس از عقل قدس پنج پنج	گفت طوبی له فی الحال طوبی بربو	
	فتح الله	
در صورت قبله جانش	حالیست که سجده می برندش	
	شکر الله	
چو یافت از شکر دل سکون پیوسته	تکلف کن و ضم کن کنار بهر خدا	
	ملک	
ناخیزه از ممالک هستی برون زدیم	در عالم وجود همین دوست بازو بس	
	ملک	
کن فراد ملک جلوه و بیدم ایام	که از رخس تو گسری تمام یابد راه	
	ملک	
بمساعده عارف مدد رفت مسکین	که شد سالک از ان زمار بیدین	
	ملک	

کلیات جامی	۵۹۳ یارب چه دارد دل آن خود کام کنی یا
	تغیث
اگر بامه خود که رونق او گل سپرد	اگر بامه خود که رونق او گل سپرد
	وجیه
تج گیر بدست و فغان نشین	بجای قدیس پایی مهر و کزین
	طاهر
کے رو نام آن بت از خاطر	اگر بیک نقطه می شود طاهر
	لقمان
بنمای لب لعل که در قالب ما	جاگر و چو جان نمی یابد جان
	محمد
غم چون گون گشت یکی قطره نخت	هوش زده هوش محبت گزینت
	عماد
بت من با عقل و صبر و جان زد	چو عماد اسن خود در میان زد
	میند
خرد دازد جو که هر دلت هست	خرد داران جانزاد و دوست
	جامی
جامی که مبر کرده بودی خویش	بردار دل از جفا می بین خویش

	باق	
گر چه دل مایه بود لب صد حیرانی	دادیم بای که مدارد ثانی	
	زیر	
هر لحظه دیند جلوه زیبائی را	کز ره ببرد بے سر و پائی را	
	بهار	
آنچه دارد در شکوفه نو بهار	نام یار ما ست گفتیم آشکار	
	شیخ احمد	
بکوی سیکده گفتند کیوت اربش گویا	که می زخم ز سر بیرون شد و خرم در قفا و زاریا	
	بها	
ای یافته دریا با ما طلبیم	لیک قطره بر افشان که قوی طلبیم	
	عمر امین	
مهی که پیشش نامش نمی توانم	همین که زلفت ز رخ برگرفت دلم	
	حسن	
رفته دندان از کبکها خندان شب تاب	زان لیکن هر نشان جای در مقصود تاب	
	خضر	
صبا بگو خبر غنایب گم شده راه	که حبت گم شده خوش را گل از بهر صبا	
	خواجده	

شاہ گل میکند بر طرت جو دامن دویم	زمین ہوسگان ستر در دامن گردیم
بابر	
لشہ جامی بسوی بحر شت	انچہ در بحر جہت در بریت
بابر	
نامی کہ اوزا فسر خود با خبر بود	جامی بچو کہ نام شہ بچو در بود
بابر	
ہوا نقد و خسار تو ز فقم در بلخ	سرو را بی ستر پا دیدم و گل بڑھیا
سلطان بابر	
مہر و مہی طلب انیت کہ جا کرده درین در	ماہ رخسار تو بنیند ز ماہ وز ہے خود
بابر بہادر	
ماہد بر بار و عتاج ہے سرو پا	از دور و فراق دور بد رہیگر دو
سلطان بابر	
میل بے حد کہ نشہ یافت ز سلی طلبان	دزنگر بارے داہ جانب سلی طلبان
خواجہ کلان	
میر وی کہ ز سبیل خطش ریحان شد	درواکہ ز عاشقان بے سامان شد
صد بار خجیل	پہونگل

نخست	طاہر	
چون بہ شب دیان رخ خواب از بخت		تسک کز سودا او میسخت شبہا تا
	ایضا	
طاف بی جفت ابر و نہای بت مش	کردل از ہر چہ چنان کہ شود سوم آتش	
	نعت اللہ	
ای قامت وزلفت تو دلا دیر ہمہ	وے خال و خط تو فتنہ انگیز ہمہ	
شدر وز تیغم آخراید دست تمام	اد بلبہ صاف می فردر بہ ہمہ	
	نعت اللہ	
بالا خوران ہلال ابرو چہ خوش است	بر طرف مہ آن و خال ہندو چہ خوش	
آن سر و نگر کہ ہر چو گل بر سنبلی	ز لیفین خمیدہ بر رخ اور چہ خوش	
	کریم	
بنشین نفسی خاطر جامی در یاب	بکش کرہ از کمر گردان می ناب	
	ساج	
ایکہ ہر ساعت چو جامی نام آن شیریں	جوی از محتاج جان از محتاجان طلب	
	الغ بیگ	
ز گل دامن کشم در باغ بے دوست	کہ بے برگے دل از دور است	
	بابر	

	حام	
آن زند باد نه تو شمع کز نیم ساغر شد	حم نلک چنان پر از لب چکید قطره	
	مقصود	
نیت از ضعف را هر کم خوا	نصف صوفی شهر در مقدار	
	وله	
خواهد زیر با صوفی بودن دل از خلق جدا	ما سر خوشید ان سرم زد طر دامن سبزه	
	نویان	
دور در آره دلم از دیده دوست	ز هر جانب عیان است بی پوش	
	نویان	
ای دل در یاب بار در یاب ییل	نامه من که مشکل آمد مشکل	
	بهاور	
ز بد بستم زهر سو یاد من چاک ما	یا قلم صد چاک در دامن از و صد پاک	
<hr/>		

دل نواست بجد آرد اورا مکنار	افتا وز پائے آخر دنالان شد
چون دست نیافت	اے مسکین دل
شاه حبشید	
چون از سر مهر ماه من لب بکشد	در جمع تیان بجا خورشید نهد
بهار	
چون نوشتم در شکوفه نام یا	حاصل آمد از شکوفه نوبهار
بهار	
از بوسه آن طلب لب زوی لب	اینما خوشست جا اگر بطلب لب
ملک شاه حسین	
عکس ز شکل خوب گرد دل ماه افتد	بامهر در گاه تو سه چون یار راه افتد
لطیف	
بے گفتم لطافت بیزناش	ولیکن لیس با قه قهت کیفیه

۴۴ - دیوان لغت‌تہذیب کلام ہنگام	دیوان حافظ - غشی خوشنما از	دیوان مخفی - استاد اہل
بیری تیرہ فکر - خور کامل لقب بہ	خوش فکری صاحب باطل لقب بہ	راہ کا کلام جو واقعہ کلام وہب النسا
طوطی ہند حضرت امیر خسرو دہلوی	لسان الغیب حضرت خواجہ	کہتے ہیں نادریست ہے -
کلیا قطیری نیشاپورہ می	شمس الدین غامسیرازی رحمہ اللہ	دیوان غنی - درسی دیوان
از ملا نظیری نیشاپوری -	ایضاً مطہر محمدیہ بیت خوشنما	مستفاد ملا عالم غنی کشمیری -
کلیا قطیری فارسیابی -	شرح دیوان حافظ -	دیوان موزون -
دیوان صدر الکمال اوزغ فارابی	اصل سانی و مصلحات صوفیہ	دیوان ناصر علی - شاعر
کلیا مرزا جلال اسپر -	دیوان شمس تبریز - مشہور	نامور کا کلام ہے -
اسناد کامل اسناد کا کلام ہے -	کلام ولی اور نادر محمد بن ملک راو	جو ہر معظّم - یعنی دیوان مرزا
دیوان صاحب کامل -	معروف شمس تبریز -	گل محمد کرانی اہل زبان اور اُس کے
از مرزا محمد علی مصائب تبریزی	دیوان حضرت خواجہ -	ساتھ نشی خواجہ ہر سنگد کا کلام ہے
ایضاً - انتخاب دیوان -	قطب الدین بختیار -	جو تلامذہ مرزا صاحب سے تھے -
کلیات انوری - بڑے	کاکی رحمہ اللہ -	دیوان کشفی - از مولانا حضرت
مستند استاد کا کلام ہے -	دیوان حضرت احمد جام	شاہ ملاقات اندر رحمۃ اللہ -
کلیات عرفی - بڑے	ژندہ پیل بریل مارغان -	دیوان ہلالی -
اسناد کامل کا کلام ہے -	دیوان خواجہ معین الدین	خیال پیچوی -
دیوان عرفی - ایضاً -	چشتی - پیر دیوان نیا - محس	دیوان قاسم -
دیوان ملا نور الدین ظہوری	غایت انوری سے اس طبع	دیوان نویدی -
شہرہ آفاق تھے -	کو تبر کا طبع ہوا -	رباعیات عمر خیام
دیوان حکیم -	دیوان حضرت غوث	مختی - ایضاً مجاہد
اسناد کا کلام ہے -	والا عظم - ۴ -	مطبوعہ بین کاغذ نمبر -

تاریخات طبع کلیات جامی	
از سنخو رکامل بمیلہ سبحان اہل نشی بیکو اندیال صاحب عاقل انجیب مطبع ہذا	
نشاط بخش درون نظم حضرت جامی	بود نہ سیر چو شیرش کند کے شب درو
لوشت مصرعہ تاریخ بیسوی عاقل	کلام حضرت جامی کے طرب اندو
از زبان آذر دیو قارنشی مد نموہن لال صاحب شاعر شیر آبادی علی چاٹا	
ترجامی عجب کلیات طرب زرا	اشاعت گزین شد ز الطاف سولا
م طبع اد کلک سہ شاعر ساش	رقم زد - عجب در با نظم ریا
از مکتہ بیج فیض البیان لانا محمد حامد علیخان حامد شاہ آبادی مصحح مطبع	
دین ایام فرخ گشت مطبوع	ترجامی کلیات پر فصاحت
پے تاریخ اواز کلک حامد	منقش گشت - بس اشعار و ص
از شاعر مکیا نشی زارین بخش ضارقم خلعت نشی گوئید پر شاہ صاحب نقاش	
چھاپہ کلیات حضرت جامی بہت	ہوئے جو شاعران ماسبقین سابع نامی
رقم کی کلک رقم نے یہ تاریخ مسمی کیا	کہ - اچھاپہ کلام و لغزب حضرت جامی
خاتمہ الطبع	
۱۹۰۴ عیسوی	
<p>لہ الحمد والمنة کہ ذخیرہ گرامی اعنی کلیات جامی نتیجہ فکر ملک اشعار حضرت مولانا عبدالرحمن بن احمد الحامی قدس سرہما انسانی و مطبع نشی نوکشہ واقعہ کابوہ سیرتی عالی جناب نشی پرگنہ نازین صاحبہ گودام اقبال لک مطبع بصیرت جامہ اپریل سنہ ۱۹۰۴ء بمطبع</p>	

[illegible]